Foto Luc • archief De Plate

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

– – JAN. 2001

Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring

"DE PLATE"

v.z.w.

Effectief lid 2001
Dhr. August. Goethaels
Stockholmstraat 21/10
8400 Oostende

ISSN = 1373-0762

DE PLATE v.z.w.

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 30
NUMMER 1
MAAND januari 2001

Prijs per los nummer : 60 Fr.

IN DIT NUMMER

blz. 3: Jaarprogramma "De Plate" voor het jaar 2001.

blz. 5 : **G. CONVENTS** : Een schandaalfilm in Oostende 1903. Onbekende aspecten van filmvoorstellingen in Oostende (1898-1903).

blz. 13 : **R. TIMMERMANS** : Gedenkstenen en -platen te Oostende (3e deel).

blz. 17 : Ledenlijst 2000.

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende
Verantwoordelijke uitgever : Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende
Hoofdredacteur : Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende

Rekeningen : 750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende

Leden :
Jean DE LANGHE, Vindictivelaan 6/2, 8400 Oostende
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende
Koen VERWAERDE, A. Choqueelstraat 1, 8400 Oostende

Schreven in dit nummer :

Guido CONVENTS, Elf Novemberlaan 29, 3010 Kessel-Lo
Roger TIMMERMANS, Sint-Sebastiaanstraat 24, 8400 Oostende

JANUARI – ACTIVITEIT

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden uit te nodigen tot de volgende activiteit in de loop van de maand januari:

Op donderdag 25 januari 2001 om 20 u.

In de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6, 8400 Oostende

JAARLIJKSE LEDENVERGADERING

1. Welkomstwoord door dhr Omer **VILAIN**, voorzitter, en hulde aan de overleden leden.

2. VEILING georganiseerd door DE PLATE onder leiding van dhr Omer **VILAIN**.

De aanwezige leden kunnen zich de lijst van de te veilen stukken aanschaffen tegen kostprijs.

De jaarlijkse veiling is voorbehouden aan de leden.
Er wordt voor gezorgd dat op die avond leden en kandidaat-leden zich in regel kunnen stellen met de lidmaatschapsbijdrage voor het jaar 2001.

LET WEL OP: VÓÓR DE VEILING IS ER GEEN VOORDRACHT
WIJ BEGINNEN STIPT OM 20 UUR MET DE VEILING!!!!!

JAARPROGRAMMA "DE PLATE" voor het jaar 2.001

A. Avondvoordrachten en -activiteiten

1. Donderdag 25 januari 2001 om 20 uur

   Jaarlijkse VEILING VAN DE PLATE voorbehouden aan de leden onder leiding van de heer Omer VILAIN.

2. Donderdag 22 februari 2001 om 20 u 30

   DE POSTGEBOUWEN - EEN EEUW OOSTENDSE POSTGESCHIEDENIS
   door Dhr Philippe BLOMMAERTS

3. Donderdag 29 maart 2001 om 20 u 30

   KLOKKEN EN BELLEN IN HET DAGELIJKS LEVEN door Dhr Simon IPPEL.

4. Donderdag 26 april 2001 om 20 u 30

   HEKSERIJEN EN HEKSENPROCESSEN door Dhr Marcel DENDUYVER.

5. Donderdag 31 mei 2001 om 20 u 30

   KLERIKALISME/ANTI-KLERIKALISME; DE SCHOOLSTRIJD IN WEST-VLAANDEREN EN OOSTENDE 1879-1884 door Dr. Hist. Jean-Marie LERMYTE.

6. Zondag 10 juni 2001

   De STUDIEREIS onder de leiding van de heer J.P FALISE voert ons naar Diksmuide waar wij het onlangs geopende WESTORIA en het totaal vernieuwde VREDESMUSEUM in de IJzertoren bezoeken.

7. Donderdag 27 september 2001 om 20 u 30

   HET STADHUIS VAN OOSTENDE – MONUMENT IN DE NAOORLOGSE ARCHITECTUUR EN STEDENBOUW door Mej. Isabelle DUMON

8. Donderdag 25 oktober 2001 om 20 u 30

   ONTSTAAN EN EVOLUTIE IN DE WATERSPORT IN OOSTENDE (1834-ca 1914) door Mej. Magaly DE SMET

9. Donderdag 29 november 2001 om 20 u 30

   DE OOSTENDSE IJSLANDVISSERIJ door Dhr Henri LAPLASSE

10. Zaterdag 1 december 2001 om 18 uur 30.
    Jaarlijks BANKET gevolgd door een KLEINKUNSTOPTREDEN georganiseerd door de heer J.P FALISE.

11. Donderdag 20 december 2001 om 20 u 30

    DE ARCHITECTUUR IN HAAR SPECIFICITEIT VAN EN AAN DE VLAAMSE KUST door Dhr Geert VANTHUYNE.

B. Namiddagactiviteiten

1. De namiddagactiviteiten, waarvan wij er jaarlijks steeds een drietal plannen, liggen nog niet definitief vast. De publicatie van deze activiteiten zal zo snel mogelijk in ons tijdschrift gebeuren zodat u die data kunt vastleggen in uw agenda.

C. Tentoonstellingen

Het ligt in de traditie van de kring een drie- of viertal thematentoonstellingen te houden in het museum.
Wij zijn ongelukkig genoeg nog steeds niet in de mogelijkheid een datum van opening van het museum mede te delen. Meteen is het ons ook voor 2001 onmogelijk een planning van tentoonstellingen te maken en vast te leggen

Wij verontschuldigen ons daarvoor en rekenen op uw begrip.

Een schandaalfilm in Oostende 1903

Onbekende aspecten van filmvoorstellingen in Oostende (1898-1903)

door **Guido CONVENTS**

(...) Elle est en train de devenir un peu indiscrète, la cinématographie, et l'histoire mise en scène par un vaudevilliste allemand dans Hans Hückebein les frasques d'un bourgeois berlinois à Ostende fort innocemment révélées à sa femme par un cinématographe forain a de plus en plus de chances de passer dans la réalité".
Le Matin, 1 février 1903, Antwerpen.

Al vóór de eeuwwisseling hebben de Oostendenaren in hun music-halls, in openlucht op het Wapenplein en op de jaarlijkse kermis films kunnen zien. Het nieuwe medium dat op 1 maart 1896 zijn officiële carrière in het commerciële amusement doet, maakt overigens al snel zijn intrede in Oostende. Vanaf juli 1896 groeien de bioscopes, biographes, cinématographes of chronophotographes, voor de Oostendenaar geleidelijk aan tot een regelmatig amusement. De Oostendenaar gaat er ook voor naar Brugge of naar Gent en zelfs naar Brussel. In 1897 is een dergelijk filmapparaat (De zoögraaf) één van de opvallende attracties op de Wereldtentoonstelling. De cameraman van dit toestel, Alexandre, zal waarschijnlijk dat jaar de eerste filmbeelden in Oostende draaien : ***L'arrivée de la Malle à Ostende***. De films die getoond worden zijn erg gevarieerd. van komisch tot drama. Maar een bijzonder element is wel de al dan niet fictiebeelden van actuele gebeurtenissen. Met het anti-semitisch Dreyfus schandaal in Frankrijk leven talrijke Oostendenaren mee. In de filmprogramma's staan deze beelden vanaf 1898 (meestal 'valse' en gereconstrueerde opnamen) op de voorgrond. Andere filmen die emotioneel beroeren zijn wel de films en actualiteitsopnamen van de Boerenoorlog in Zuid-Afrika (1899-1901).

Oostende kent een mondain uitgangsleven waarin het variété en ondermeer de music-halls een belangrijke rol spelen. Al tussen 1898 en het voorjaar van 1903 duiken in België en ook te Oostende filmbeelden op als één van de tiental variéténummers van een music-hall programma. Soms brengen de music-hall directeurs filmprojecties als enige attractie. Toch maken die avondvullende voorstellingen deel uit van de jaarprogrammatie. Ze hebben wel een tijdelijk karakter: van enkele dagen tot enkele weken. Opmerkelijk zijn de sensationele benamingen van de gebruikte apparatuur. Het ogenschijnlijk occasioneel verschijnen van die reizende ondernemingen in variété-zalen, lijkt niet belangrijk. Zeker als het maar enkele dagen betreft. Maar het kortstondig opduiken van een dergelijke exploitant kan een aanduiding zijn van een bestaande nationale en internationale tournee. Het is mogelijk dat hij elders, bijvoorbeeld in het buitenland, meer ingrijpende en identificeerbare activiteiten heeft ontplooid. Veel is over dat soort reizende filmexploitanten niet bekend. The Royal Kaleidoscope bevindt zich op 20 augustus 1900 in één van de zalen van de Oostendse Scala. De exploitant brengt er een uur durend programma dat meerdere malen per dag wordt herhaald. De toeschouwers zien beelden van de Parijse Wereldtentoonstelling en de Boksersopstand in China. Voorts zijn er films zoals *Guillaume Tell* en *Aladin ou la lampe merveilleuse* en "scènes comiques et à transformations".(1) De exploitant is niet langer dan enkele weken gebleven en heeft dan zijn tournee in Frankrijk voortgezet.

Andere music-hall directeurs proberen een meer bestendige filmpolitiek in hun zalen uit te bouwen. Tijdens de zomer van 1899 vinden er geen voorstellingen in de Brusselse Alcazar plaats. Waarschijnlijk is de eigenaar van de Amerikaanse filmapparatuur elders werkzaam. Vanaf begin juli 1899 geeft een onderneming met dezelfde naam, Biographe Américain, voorstellingen in het Oostends Kursaal. Hier wordt voor een internationaal publiek de nodige bekende zangers aangetrokken en worden dia's en films geprojecteerd. "Une surprise très agréable, ménagée par M. Massart, aux abonnés du Kursaal: une séance du biographe américain. Le biographe est tout simplement un cinématographe perfectionné auquel on applique des projections lumineuses (...)".(2) De beelden staan op een filmband

van 68mm en hebben een veel grotere kwaliteit dan bijvoorbeeld deze die door een cinematograaf van Lumière (35mm) worden geprojecteerd.

De films van de Amerikaanse biograaf vullen het avondprogramma van de Oostendse concert-variété-zaal aan. Van de exploitant van dit apparaat is niets bekend, wel van Nestor Massart. Hij volgt de overleden Emile Brunfaut als directeur van het stedelijk Kursaal op. Hij heeft dan als tenorzanger al een internationale carrière uitgebouwd.

Overigens zijn er in augustus 1899, buiten het theaterseizoen, op het Oostends Wapenplein ook beelden van een Amerikaanse biograaf te zien. In openlucht worden enkel films als avondvullend programma geprojecteerd. Opvallend is dat een groot deel van de filmbeelden te Oostende uit de Angelsaksische wereld komt, met name uit Groot-Brittannië en de Verenigde Staten. Andere prenten verwijzen naar Italië, Frankrijk en Nederland. Voor die voorstelling komen er weinig recente actualiteitsbeelden op het scherm.(3) Het zou hier kunnen gaan om een exploitant die op doorreis is of van deze uit de Alcazar-Kursaal. Wel verschilt het programma in Oostende met dat van de Brusselse Alcazar waar tot de zomer van 1899 een American Biograph bedrijvig was. In de Alcazar worden de films slechts als een onderdeel, één variété-nummer, van de voorstelling gepresenteerd. In Oostende zijn er alleen maar films te zien. Na de zomer trekt de exploitant van de American Biograph weg uit Oostende. In september en oktober 1899, bij het ingaan van het nieuw theaterseizoen, sluit een dergelijk apparaat in de Brusselse Alcazar opnieuw het Variété programma af. Dat bestaat uit films waarbij de Dreyfus-zaak centraal staat. Die affaire houdt de Belgische publieke opinie in 1898-1899 in de ban. Filmproducenten als Pathé Fréres, Georges Méliès en The American Biograph and Mutoscope Company leveren beelden over die rechtszaak. De manager van de Franse firma van de Amerikaanse biograaf slaagt er als enige in om Dreyfus in Rennes te filmen.

Toch zou het kunnen dat het te Oostende en te Brussel om twee verschillende Amerikaanse biograaf-exploitanten gaat. Terwijl het programma te Oostende slechts twee keer vertoond wordt, staan er in de Alcazar maanden films op de affiche. De opnamen over Dreyfus ontlokken bij het publiek pro-Dreyfus en anti-Franse reacties tot ongenoegen van de antisemieten. Een krant als *L'Echo d'Ostende* publiceert in september een speciale editie over de veroordeling van Dreyfus. Een concert in het Kursaal werd onderbroken voor de veroordeling tot een zware gevangenisstraf. Dat nieuws slaat in als een bom en de verontwaardiging echoot nog enkele dagen na in de pers.(4)

De music-hall directeur Louis Heye boekt de Amerikaanse bioscoopexploitant als variété-filmnummer in de zomer van 1902. De Oostenaars ontdekken er de kassuccessen *La lune à un mètre* en *Le diable au couvent*. Het zijn beide producties van Georges Méliès die door de exploitant van de Amerikaanse bioscoop werden aangekocht.(5)

Louis Heye is dan directeur en eigenaar van de Oostendse en Antwerpse Scala. Hij heeft al in het najaar 1898 voor de Antwerpse Scala beroep gedaan op de Amerikaanse bioscoop als variété-nummer.(6) Te Oostende opent hij op 11 juli 1902 zijn zaal voor het nieuwe toeristische seizoen. De prijzen variëren van vijftig centiem tot vier frank: "On voit donc que la Scala est accessible à toutes les bourses".(7) Tijdens het winterseizoen 1902/1903 last Heye naast allerlei attracties en komische zangers opnieuw filmprojecties in. (8)

Heye verlaat eind april 1903 de Scala te Antwerpen, maar behoudt nog wel gedurende enkele jaren de leiding van het Oostends etablissement.(9)

Op de Oostendse kermis staan al voor 1900 filmtheaters uitgebaat door onder meer foorkramers. Ze vertonen dezelfde films als deze die in de music-hall te zien zijn. De grote schandaalfilm van begin 1903 die de Oostende beau monde met verbazing zullen bekijken is in een van deze theaters te zien.

Het betreft de eerste schandaalfilms rond een koningshuis die in het voorjaar 1903 in het land vertoond wordt. Het gaat over een opname waarbij kroonprinses Louisa van Saksen met haar leraar Frans André Giron in een hoteltje betrapt worden. Geen gereconstrueerde beelden, maar "echte" feiten. De film werd zeker te Oostende meermaals vertoond. Eén van de exploitanten die hem op de affiche had was M. Gerardy die met zijn Viograph op de Oostendse herfstfoor stond: *"Le grand Palais du Grammo-Viographe de M. Gérardy fait courrir aussi le public, qui prend un plaisir extrême au défilé des nombreux et beaux tableaux animés parlants, parmi lesquels nous avons surtout remarqué la Princesse de Saxe et M. Giron* (**L'Echo d'Ostende,** 8 oktober 1903). Deze opnamen werden dan al maanden door filmexploitanten voor het Belgisch publiek geprojecteerd, en zijn ongetwijfeld ook al eerder in Oostende te zien geweest.

De film waarvan sprake in het krantenartikel verwijst in de eerste plaats naar een algemeen geliefd onderwerp voor het filmpubliek namelijk beelden van Europese koningshuizen. Van het Saksische koningshuis zijn wel een aantal traditionele beelden in omloop eind 1902 en begin 1903 zoals ***Einzug König Georgs von Sachsen in Chemnitz*** van de Deutsche Bioscope-Gesellschaft mbh (10). Deze zijn waarschijnlijk niet in Frankrijk, Italië of België te zien geweest. Maar de opnamen die in de Echo d'Ostende vermeld worden, kunnen op grotere belangstelling rekenen en zijn dan ook in Europa en elders in de wereld te zien. Het gaat waarschijnlijk om het eerste koninklijk schandaal dat op de pellicule wordt gezet. Het betreft een minder nobel en eerbaar aspect van de Saksische koninklijke familie, nl. overspel. De gebeurtenissen, in feite een Diana-Charles (melo-) drama, worden op dat ogenblik zeker in Duitsland, België, Italië, Frankrijk en Zwitserland van nabij gevolgd. Ook volgens het Franse **Illustration** zijn er journalisten uit heel Europa en zelfs uit de Verenigde Staten naar het overspelige paar getrokken dat te Geneve verblijft om hiervan feiten en roddels te rapporteren (11). Het nieuws en de geruchten over deze zaak verspreiden zich snel dank zij telefoon, de telegraaf, de kranten, geïllustreerde tijdschriften, postkaarten en film.

Een artikel in de Antwerpse krant **Le Matin** heeft het in dit verband ook expliciet over het filmmedium als denonciateur en revelateur. Grappig is wel dat hiervoor naar het reilen en zeilen in de toenmalige mondaine badstad met wereldfaam Oostende wordt verwezen. Blijkbaar staat de strandstad bekend om zijn ietwat lossere zeden. Dat de film in het Antwerpse wat meer aandacht krijgt is misschien eveneens te wijten aan de grote Duitse aanwezigheid in deze havenstad.

De Pathé film in kwestie is in Duitsland bekend als ***Die Flüchtlinge in Genf***. Bij de filmograaf Herbert Birett in **Das Filmangebot in Deutschland** kan hiervan een korte beschrijving worden gevonden: *"Sachsen Prinzessin Luise, Herr Giron :"Die beiden gehen ins Hotel d'Angleterre in Genf. Er hält den Regenschirm als Schutz vor"* (12). Andere productiehuizen zoals de **Deutsche Bioscop** en de Berlijnse **Internationale Kinematographen-Gesellschaft** waren er ook als de kippen bij om van prinses Louisa van Saksen en van de huisleraar frans André Giron opnamen te maken (13). **Internationale Kinematographen** verkoopt in 1903 eveneens een 15 meter lange film over de gebeurtenis: ***Sächsische Kronprinzessin Louise am Arme des Herrn Giron in Genf von der Promenade nach dem Hotel zurrückkehrend*** . Al op 18 maart 1903 publiceert het Franse foorreizigersblad **L'Industriel Forain** een advertentie van de firma Pathé voor de film die als "authentique" omschreven wordt. De titel van deze 'scène d'actualités' van 15 meter heet ***"les réfugiés de Genève"***. Henri Bousquet geeft hiervan in zijn cataloog een korte beschrijving waarin ook gewag wordt gemaakt van de wijze waarop de film tot stand gekomen is en wat er precies gefilmd werd:*"Au prix des plus hautes difficultés, nous avons été assez heureux de surprendre S.A. La princesse Louise de Saxe et M.André Giron au moment où ils entrent à l'hôtel d'Angleterre à Genève. Le côté typique de cette bande consiste dans ce fait, qu'à un certain moment, M.Giron ayant aperçu notre opérateur, se dissimule ainsi que sa compagne à l'aide d'une ombrelle".*(14)

Speciale interesse in België-Oostende

De filmopnamen kunnen op grond van verscheidene redenen op de algemene en bijzondere belangstelling van de Belgen rekenen. In de eerste plaats omdat het Belgisch koningshuis (Saksen-Coburg) met dat van Saksen nauw verwant is. En nieuwtjes van de koninklijke familie van Saksen vinden dan natuurlijk snel hun weg naar België. De pers vermeldt in oktober 1904 dat Koning George van Saksen overleden is en dat de Belgische prins Albert van Saksen-Coburg naar diens begrafenis vertrekt.(15) Ook in een aantal latere actualiteitsbeelden die in België verspreid worden, wordt naar de koninklijke familie van Saksen verwezen. In dit verband kan verwezen worden naar het Eclair journaal van 26 september 1913 waarin beelden zitten van de legermanoeuvers die in de aanwezigheid van de Duitse keizer plaats vinden en waarbij expliciet vermeld wordt dat onder de aanwezigen zich de koning van Saksen bevindt. (16) Enkele maanden later wordt in het Eclair journaal van 21 september 1914 zonder meer stilgestaan bij het bezoek dat de Koning van Saksen aan de Sterrenwacht en de universiteit van München brengt. (17)

De man die met prinses Louisa in Genève gezien wordt, is de drieëntwintig jarige Brusselse leraar André Giron, neef van Aimé Giron een bekend Brussels rechtsspecialist. Kortom, redenen genoeg voor de Belgische en voornamelijk de Brusselse pers om gedurende de eerste weken van januari 1903 aan dit schandaal dagelijks de nodige aandacht te schenken. De Italiaanse pers heeft aan heel het verhaal natuurlijk ook een hele kluif. De prinses is immers van Italiaanse afkomst. Bovendien zal ook haar oudste broer Léopold Ferdinand van Toscanië vergezeld van een niet adellijke dame (geruchten maken er een actrice van) eveneens in het hotel te Genève opduiken.

De wandeling(en) en uitstapjes van Louisa met André te Génève spelen in deze affaire een belangrijke rol. De filmbeelden, maar ook persfoto's laten aan de wereld van nabij zien wat anders maar als een gerucht of een krantenverhaal zou worden afgedaan!

Van politieke-religieuze intrigues tot een gewone liefdesaffaire

Op 14 december 1902 verdwijnt plots prinses Louisa, echtgenote van kroonprins Frederik August van Saksen. Zij wordt twee weken later in aanwezigheid van André Giron in het hotel d'Angleterre bij het meer van Genève terug opgemerkt. De Brusselse krant voor de liberale burgerij bij uitstek, nl. **Le Petit Bleu,** behoort tot de beter geïnformeerde kranten van het land. Het blad publiceert een gesprek van Louisa waarin deze zou hebben beweerd dat zij zich niet ziet als een "héroïne d'un drame boulevardier" maar als een vrouw die eenvoudigweg de echtgenote van André Giron wil worden.(18). Het zou volgens haar haar droom om *"la simple petite bourgeoise que j'aurais voulu être dès ma naissance"* te worden in vervulling doen gaan. (19) Op dat feit wordt meer dan eens verwezen waarbij het telkens beklemtoond wordt dat het gaat om de vlucht van het adellijk leven naar de vrijheid en de rust van *"une existence bourgeoise"*.(20). Voor de niet-katholieke pers is het niet zo vreemd dat Louisa haar man verlaat omdat het een gearrangeerd huwelijk zou zijn dat op erg jonge leeftijd (minderjarig) werd afgesloten, en omdat het van religie doordrenkt karakter van de kroonprins voor de relatie niet erg bevorderlijk is. De verborgen verhouding tussen de prinses en de huisleraar zou door een barones van het Hof *"ennemie de la jeunesse et du rire, sévère pour l'observation des traditions et des conventions, une âme de policière et une émule des Révérends Pères Jésuites"* gebruikt zijn om de prinses te manipuleren. In een publicatie van haar zogenaamd dagboek, enkele jaren later, schrijft Louisa dat haar huwelijk het resultaat is van een diplomatieke afspraak en dat zij enkel weerzin voor haar man heeft.(21).

Kortom, zij zou in eenzaamheid verzonken zijn en bovendien niet met haar schoonvader hebben kunnen opschieten. Zij vertelt zonder schroom over haar romances die zij aan het hof zou hebben gehad, en zelfs dat één van haar kinderen niet van haar wettelijke echtgenoot is (22).

Dramatisch wordt de vlucht als bekend wordt dat de prinses dan al een tijd zwanger van haar zesde kind is en dat het koninklijk hof laat weten dat de kroonprins zich als vader beschouwt, tot het tegendeel bewezen is. Het zou precies de zwangerschap zijn die de prinses in een hysterische toestand tot de vlucht heeft aangezet, aldus de pers, die het voor de koninklijke familie opneemt. Na de geboorte van het kind zou de prinses opnieuw normaal aan het hof kunnen functioneren, wordt gesuggereerd. Over de psychologische toestand van prinses Louisa zullen voortdurend berichten in de wereld worden gestuurd. De ouders van de prinses leggen de verantwoordelijkheid van de vlucht bij Giron. Op een gegeven ogenblik duikt in de pers het gerucht op dat hij haar gehypnotiseerd heeft. Kortom, Giron zou Louisa verleid hebben. (23). Hoewel aan echtscheiding gedacht wordt, is het zeker dat het kerkelijk huwelijk tussen de kroonprins met de prinses niet zal verbroken worden. De katholieke kerk zou besloten hebben zich hiertegen te verzetten. Een anti-katholieke krant laat fijntjes weten dat als Giron dan met de prinses zou willen huwen zij haar katholiek geloof maar moet afzweren (24).

Nog dramatischer wordt het natuurlijk als blijkt dat Georg de Koning van Saksen, eind 1902 en begin 1903, ernstig ziek is en dat zijn toestand door de familiale gebeurtenissen zouden verergerd zijn. Zulks betekent dat prinses Louisa bij het overlijden als echtgenote van de troopopvolger nog koningin zou kunnen worden, hetgeen de situatie nog ingewikkelder zou maken.

Het Hof zet dan ook onmiddellijk gerechtelijke procedures in om de officiële scheiding tussen Louisa en de kroonprins zo snel mogelijk te kunnen doorvoeren. Waarbij het aan de prinses is om de scheiding aan te vragen waarbij zij zichzelf ontzegt nog deel uit te maken van het koninklijk hof en nog met haar minderjarige kinderen in contact te komen. Over het ongeboren kind moet in dat geval nog een speciale procedure worden gevolgd.(25) Op dat ogenblik blijkt overspel in het strafrecht dat te Geneve gehanteerd wordt niet strafbaar te zijn, zodat het Saksisch hof op dat vlak geen druk kan uitoefenen. Wel zorgt het hof ervoor dat de prinses geen nieuws meer krijgt van haar kinderen.

Dan volgt de geruchtenmolen waarbij natuurlijk allerlei, naargelang de politieke tendens van de kranten, negatieve verhalen uit het leven van Louisa naar boven worden gehaald. Voor de anti-katholieke pers, voor wie de scheiding op zich geen verwerpelijke (zondige!) zaak is, wordt dit aspect van het verhaal in de verf gezet. De kroonprins van Saksen zou zelfs van plan zijn de wensen van het Vatikaan om niet te scheiden te negeren, en de prinses zou haar katholiek geloof willen afzweren. (26). Verder publiceert deze pers dat het precies de religieuse intrigues zijn die de prinses tot de vlucht gedreven heeft. De conservatieve katholieken zouden haar te modern et te liberaal gevonden hebben. Enkelen opperen zelfs het gerucht dat Giron opzettelijk door de Jezuïeten naar het Hof gestuurd werd om de prinses uit te schakelen! Daarnaast zou de vlucht eveneens te wijten zijn aan de spanning die er zou heersen tussen het katholiek koningshuis en de protestantse Saksische bevolking. (27). En er zijn op dat ogenblik spanningen. Rond de eeuwwisseling nam de politieke invloed van het fabrieksproletariaat en de op de marxistisch gestoelde sociaal-democratie in Saksen op ongemene wijze toe. De klassentegenstellingen verscherpten. Bij de Rijksdagverkiezingen in 1903 verkrijgen de sociaal-democraten de overgrote meerderheid (slechts in één kiesdistrict werd een niet-sociaal democraat gekozen). De roep om hervormingen wordt steeds sterker, en het ongenoegen over het conservatieve koningshuis neemt alsmaar toe. Op deze politieke toestanden gaat de de Brusselse liberale **Le Petit Bleu** niet in. Voor haar is het, en dit in tegenstelling met de liberale pers uit Saksen, duidelijk dat het hier om een liefdesaffaire gaat waarbij geen politieke (religieuze of financiële) kwestie aan verbonden is.

De Brusselse liberale pers zoekt zelf naar argumenten om de negatieve informatie over de stadsgenoot André Giron te ontkrachten. De krant verneemt van diens familie dat hij midden november 1902, na meer dan 10 maanden dienst, door de hofmaarschalk gevraagd werd Dresden te verlaten. Hij is dan naar Brussel gereisd en heeft er al zijn hebben en houden verkocht. Met zijn vermogen van 50.000 frank heeft hij dan de inmiddels uit het Hof gevluchte prinses Louisa opgezocht, en van dat geld zouden beiden op dat ogenblik te Genève leven (28).

André Giron (in 1879 te Gent geboren) blijkt in het Brusselse Elsene in een niet-katholieke instelling zijn middelbare studies en te Luik een technische opleiding (Ecole de Mines) te hebben genoten. Uit niets blijkt dat hij iets met de Jezuïeten te maken heeft gehad. In de abdij te Maredsous heeft hij enkel de onderwijsmethodes voor het Frans geleerd.

De overtuigingskracht van beelden voor de journalistiek

Half januari 1903 vertrekken beide geliefden naar Menton. Maar al snel verlaten zij de kuststad om terug naar Genève te keren. Dan duiken er ook geruchten op dat dit sensationeel verhaal in een theater revue (comédie bouffe) te Wenen geïntegreerd zou worden. De klemtoon zou daarbij niet op de prinses maar op Giron gelegd worden om geen problemen met de Duitse censuur te bekomen. (29). Enkele dagen later laat Giron weten dat hij de pers en iedereen die zijn goede naam besmeurd heeft gerechtelijk zal vervolgen. (30). Het verhaal eindigt enkele weken later, nl. begin februari 1903, met de nachtelijke terugkeer van de prinses naar haar kinderen, waaronder enkele zieken, die aan het Saksische hof te Dresden verblijven. Dit zou zelfs aanleiding hebben gegeven tot manifestaties ten voordele van Louisa en ten nadele van de Saksische koninklijke familie. André Giron vertrekt op zijn beurt naar Brussel en verklaart er op 7 februari in een kranteninterview dat hij afziet van elk contact met haar en dat hij nooit de intentie heeft gehad het gezin in opspraak te brengen. (31). Hij laat aan de pers weten dat hij gerechtelijke maatregelen zal nemen tegen hen die foto's verspreiden waarin een verhouding met Louisa wordt gesuggereerd! Overigens, op dat ogenblik worden door gefotografeerden er wel meer processen gevoerd over het verspreiden van indiscrete opnamen door de fotograaf (32).

De pers wordt het niet in dank afgenomen dat zij het schandaal zo uitvoerig hebben gebracht. Zelfs het gebruik van beelden wordt gecontesteerd. Het zou hier om een mise-en-scène zijn. Voorts wordt vermeld dat de beelden die over deze zaak verspreid worden (en dat gold ongetwijfeld zowel voor het fotografische als het filmische) een onweerlegbaar bewijs bieden voor de opgetekende berichten: *"(...) une authenticité incontestable (...) d'un constat de flagrant délit."*(33). Volgens een aantal mensen die het met de maatschappij goed voorhebben, is het precies deze onweerlegbare journalistiek die *"contribuait ainsi à consommer l'irréparable et à rendre impossible toute résipiscence éventuelle de la fugitive, en frustrant sa défense de son argument le plus persuasif"* .(34) Tegen deze stellingname verdedigt de pers zich door te stellen dat zij de gebeurtenissen niet creëert maar er de weerspiegeling van geeft: *"Les journaux, à notre époque, sont surtout des 'enregistreurs' de faits et de documents d'actualité"*.(35) Het weergeven van feiten en vertonen van beelden van dit koninklijke liefdesdrama werd door een blad als l'Illustration in alle eer en geweten gevoerd en dit om tegemoet te komen aan de interesse en de nieuwsgierigheid van het publiek, die hierop recht heeft. Dat zulks geen gemakkelijke taak is, daarvan is het tijdschrift zich maar al te zeer van bewust (36).

Conclussie

Wat maken nu deze enkele meter film met betrekking tot de prinses en haar Belgische minnaar uit 1902 zo bijzonder?. Zoals reeds vermeld is het een koninklijk schandaal -privéleven van een prinses- dat op het witte doek gebracht wordt. Het is zeker interessant te melden dat het "beeld" een erg belangrijke rol in deze "affaire" heeft gespeeld. Er wordt meer bewijskracht aan geschonken dan aan de geschreven berichtgeving in de Oostendse en de nationale pers. Het biedt ongetwijfeld ook een verklaring voor het grote succes dat dergelijke "actualiteitsbeelden" in een filmprogramma hebben. Bovendien blijkt het vastleggen van de feiten (op pellicule) al als een behoorlijke journalistieke daad te worden beschouwd.

Wat de filmopnamen betreft moet toch worden vastgesteld dat zelfs een opname van enkele seconden bij de kijkers op heel wat gevoelens kan inspelen: de burgerij die zich gesterkt voelt door een prinses die niet meer tot de adel wil voelen. Kortom, de jonge dynamische twintigste eeuw die de verroeste conservatieve 19de eeuw achter zich wil laten; katholieken (en niet-katholieken) die met

echtscheidingen te maken hebben; de opkomende feministen die in Louisa een vrouw van hun tijd zien. Mannen die menen dat vrouwen, en ook adellijke, hysterische wezens zijn (invloed van Freud?); de hypnose -op dat ogenblik in België verboden is en in de rest van Europa door de goegemeente wantrouwend bekeken wordt!- gevaarlijk is en mensen manipuleerbaar maakt; de katholieken die de affaire als een complot beschouwen; Italianen die al dan niet met "hun" prinses meeleven; Belgen die Giron al dan niet bewonderen; Zwitsers die met belangstelling uitkijken wat in hun contreien voorvalt; De protestantse Saksische bevolking die zich al dan niet vragen stelt over hun koninklijk hof en het als voorwendsel gebruikt om hun ongenoegen over hun katholieke koning te ventileren; Fransen en Amerikanen die het interessante melodramatische geschiedenis vinden waarbij de realiteit de fictie overstijgt, enz... Kortom, het trachten te situeren van actualiteitsbeelden in hun historische context is een complex maar erg boeiend onderzoek. Het benadrukt ook het belang van bepaalde persartikels in de Oostendse kranten. Is een dergelijke uitweiding over een Saksische kroonprinses een louter faits-divers of is er een grotere betrokkenheid aan toe te schrijven. Het feit dat zulk een schandaal op het witte doek komt, en dat daarmee publiek wordt aangetrokken, wijst dat de gebeurtenis gedurende enkele weken en zelfs maanden in de algemene belangstelling heeft gestaan.

Noten

1. **Le Carillon**, 21 augustus 1900.
2. **Le Carillon**, 3-4 juli 1899.
3. **Le Carillon**, 22 augustus 1899. Onder de vertoonde films bevinden zich Bataille d'oreillers, Les régates d'Henley, Angletterre, Arrivée de la Reine Wilhemine au palais du Dam à Amsterdam, Lancement du steamer anglais 'The Formidable'. enz.
4. **L'Echo d'Ostende**, 12 september 1899.
5. J.Mitry, **Histoire du cinéma**, deel A., p.118.
6. **Der Artist**, 23 oktober 1898 (Düsseldorf)
7. **Le Carillon**, 20-21 juni 1902
8. **Le Carillon**,, 2-3 oktober 1902
9. **L'Echo d'Ostende**, 26 april 1903. Recueil Spécial des Actes, 1903/nr 1547. Heye en zijn vrouw zijn tot 25 april 1903 eigenaar van de Antwerpse Scala. Daarna ruilen ze 1.500 gewone en 1.500 preferentiële aandelen, aan honderd frank het stuk, in voor die van de Brusselse Pôle Nord. De oprichtingsakte van de firma vermeldt uitdrukkelijk dat de activiteiten zich niet beperken tot de uitbating van het kunstijsschaatsen. Er wordt ook rekening gehouden met attracties van allerlei aard.
10. **Der Komet.** Pirmasens, 1903 nr 929.
11. **L'Illustration**. Parijs, 3 januari 1903, p.4.
12. H.BIRRET. **Das Filmangebot in Deutschland**. München 1991, p.202 (nr. 4317): Pathé film, 15mètres.
13. H.BIRRET. **Das Filmangebot in Deutschland**. München 1991, p. 202 (nr 4316) & p.562 (nr 12249).
14. H.BOUSQUET. **Catalogue Pathé des années 1896 à 1914. Tome I. 1896 à 1906**. Paris, 1996 p.883 Pathéfilm nr 931 -Annoncé dans le Catalogue mai 1903.
15. **La Réforme.** Brussel, 19 oktober 1904. Koning Georg was zijn broer koning Albrecht die geregeerd had van 1873-1902 opgevolgd. Begrijpelijk dat er aan het hof tussen de zoon Frederik-August en diens oude (ziekelijke) vader spanningen heersten rond deze opvolging. Frederik-August III zal van 1904 tot 1918 als laatse koning van Saksen regeren.
16. **Revue Belge du Cinéma.** Brussel, 4 october 1913.
17. ***Munich - Le roi de Saxe visite l'Observatoire et l'université*** in de Belgische "Actualités Eclair" nr 7 2ème edition **Revue Belge du Cinéma**. Brussel, 21 février 1914.
18. De allusie dat de ganse affaire op dat ogenblik als een echte theaterklucht of populaire (boulevard)melodrama wordt beschouwd, duikt in meerdere getuigenissen uit en over die tijd op.
19. **Le Petit Bleu**. Brussel, 2 januari 1903.

20. **Le Petit Bleu**. Brussel, 24 december 1902.
21. **Confidences d'une princesse. Journal authentique de la Princesse de Saxe. Traduit de l'Allemand par Jules Houke.** Paris (1906), p.130.
22. **Confidences d'une princesse. Journal authentique de la Princesse de Saxe. Traduit de l'Allemand par Jules Houke.** Paris (1906), p.114 & 150.
23. In haar **Confidences** (p.114) laat Louisa wel merken dat zij het initiatief tot romances neemt.
24. **Le Petit Bleu**. Brussel, 1 januari 1903.
25. **Le Petit Bleu**. Brussel, 2-3 januari 1903.
26. **Le Petit Bleu**. Brussel, 2-3 januari 1903.
27. **Le Petit Bleu**. Brussel, 9 januari 1903.
28. **Le Petit Bleu**. Brussel, 5 januari 1903.
29. **Le Petit Bleu**. Brussel, 15 januari 1903.
30. **Le Petit Bleu**. Brussel, 17 januari 1903.
31. **Le Petit Bleu**. Brussel, 7 februari 1903.
32. **Le Petit Bleu**. Brussel, 20 februari 1903: het betreft hier het proces dat Mlle Ida de Frate tegen de Italiaanse fotograaf Ricci heeft aangespannen.
33. **L'Illustration.** Parijs, 17 januari 1903, p.35.
34. **L'Illustration.** Parijs, 17 januari 1903, p.35.
35. **L'Illustration.** Parijs, 17 januari 1903, p.35.
36. **L'Illustration**. Parijs, 17 januari 1903, p.35

De zeevisserij in Belgisch Kongo

Na een jaar opzoekingswerk is het naslagwerk klaar ! Het is een hulde aan een groep vissers die de moed en wil wilskracht opgebracht hebben een pionierswerk te volbrengen in het toenmalig verre Kongo. Het is ook een stukje West-Vlaamse geschiedenis aangevangen in 1948 en de hoop voor de inlandse bevolking op een betere voeding.

Het naslagwerk bevat alleen getuigenissen van mensen die het allemaal meegemaakt hebben, dus informatie uit de eerste hand !

Wij hopen persklaar te zijn rond de jaarwisseling en geven U nu de kans te bestellen door storting van 500 Fr. op rekening 285-0451513-07 van Roland Duyck. Vergeet niet Uw naam en adres op te geven zodat wij U het boek kunnen bezorgen.

Wij wensen U alvast enkele aangename leesuurtjes toe.

165 blz. inclusief vele foto's.

Fregatkapitein (R) Roland Duyck
Min. A. Detayestraat 16
8550 Zwevegem

GEDENKSTENEN EN –PLATEN TE OOSTENDE (3e deel)

door **Roger TIMMERMANS**

Ingang Jules Peurquaetstraat – Gelijkvloers

Samenwerkende Maatschappij - Société Coopérative

Spaarzaamheid - Economie - Oostende

S. E. O.

Stichtingsdatum 6-11-1892 Date de Fondation

Stichtingscomité		Comité fondateur
Ere-voorzitter	Pirard J.	spoor
Président d'honneur		ch. de fer
Voorzitter		
Président	Desmet H.	id.
Secretaris	Barbier L.	post
Secrétaire		postes
Penningmeester	Biebuyck E.	id
Trésorier		
Adjunct secretaris	Leyhausen Cl.	spoor
Secrétaire adjoint		ch. de fer
Raadsleden	Delecluyse J.	id.
Conseillers	Lambrecht C.	id.
	Bawin C.	zeewezen
		marine
	Dehaese Ch.	id
Commisarissen	Couvreur A.	spoor
Commissaires		ch. de fer
	De Vogelaere C.	id
	Fremaut A.	telegraaf
		télégraphe
	Gheysen Ph.	spoor
		ch. de fer
	Lans J.	id

⌘

Feest- en Cultuurpaleis, Wapenplein. Boven in de toren – rechtover lift

Deze beiaard werd ingewijd op zaterdag 3 juli 1965
door de HH. Jan PIERS, burgemeester, John LAUWEREINS,
Kamiel DEHOUCK, Dr. Raymond MIROIR, Frans VAN CAILLIE,
Jozef VAN DEN KIEBOOM, schepenen en Michel SURMONT
Stadssecretaris

Ontwerper: L. Vierin, Brugge
Uitvoerder: G. Castelain, Kuurne

Klokkengieterij: Firma Paccard, Annecy (Frankrijk)

De zegening werd gedaan door H.E.H. Kanunnik René Butaye, deken der stad.

De inwijdingsconcerten werden verzorgd door de heer Piet van Den Broek, directeur van de koninklijke beiaardschool «Jef Denijn». Met de medewerking van het muziekkorps van de Zeemacht, onder leiding van kapiteinkapelmeester Guy Duijck.

⌘

Het vroegere Badenpaleis, Koningin Astridlaan – Vier marmeren platen, twee langs weerszijden van de deur in de hal die leidde naar het zwembad. Links Nederlandstalig, rechts Franstalig.

THERMAAL INSTITUUT
ontworpen door
Z.M. KONING LEOPOLD II
en verwezenlijkt door
Dr. Eduard Moreaux
burgemeester van Oostende
met de medewerking van
HH. schepenen
Dr. Georges Verhaeghe
Alfons Elleboudt
Emiel Vroome
Jules Vandermeulen
Plechtig ingewijd op 28 juni 1933 door
Z.M. KONING ALBERT I

INSTITUT THERMAL
projeté par
S.M. LE ROI LEOPOLD II
réalisé par
Dr. Edouard Moreaux
bourgmestre d'Ostende
avec la collaboration de
MM. Les échevins
Dr. Georges Verhaeghe
Alphonse Elleboudt
Emile Vroome
Jules Vandermeulen
inauguré solennellement le 28 juin 1933 par
S.M. LE ROI ALBERT I

⌘

bron

ALBERT
I

natuurlijk
alkalisch
bicarbonaat
houdend water

source

ALBERT
I

eau
naturelle
alcaline
bicarbonatée

⌘

Nieuw zwembad – gevel naast trap – Koninginnelaan

Dit zwembadcomplex werd ingehuldigd
op 29 mei 1976 in aanwezigheid van
J. Piers burgemeester
R. Miroir, K. Dehouck, A. Laridon, J. Felix, H. Dumarey,

L. Vanhoorne, K. Achtergaele, schepenen
G. Van Laere, stadssecretaris
P. Felix, J. Tanghe, architecten
P.V.B.A. Acropole aannemer

⌘

Stadhuis – Vindictivelaan – Links van ingangsdeur

STAD OOSTENDE
HET POLITIEKORPS
Aan zijn overleden of vermiste
HELDEN

SEYS Maurice	Hoofdcommissaris
AMEEL Alfons	Commissaris
GODDYN Laurent	Adjt. Commissaris
FEYS Ernest	wn. Adjt. Commissaris
LAMMERTIJN Georges	Bijzonder Agent
V.D.VANNET Maurice	Bijzonder Agent
VANHOOREN Hector	Agent
HENDRYCX Albert	Agent
HENDERYCKX Georges	Agent
LAUWERES Maurice	Agent

⌘

Stadhuis – Leopold II-laan – Inkomhal

IN MEMORIAM
MILITAIRE SLACHTOFFERS 1914-1918

G. Pintelon
L. Lemmens

BURGERLIJKE OORLOGSSLACHTOFFERS 1914-1918

P. Deboutte
H. Decraemer
J. Demeester
L. Deputter
M. Ghewy
E. Lecomte
C. Massenhove
A. Meulemeester
E. Moerman
L. Vanblaere
E. Vanrenterghem
H. Witvoet

Stadspersoneel

⌘

Stadhuis – Leopold II-laan – Inkomhal

IN MEMORIAM

MILITAIRE OORLOGSLACHTOFFERS 1940-1945

C. Dekeyser L. Vanborsel

WEERSTANDERS – POLITIEKE GEVANGENEN 1940-1945

A. Ameel
A. Asseloos
L. Bourgain
H. Brys
J. De Waepenaere
E. Feys
R. Goddemaer
L. Goddyn
A. Hendrycx
G. Henderyckx
G. Lammertijn
M. Lauweres
L. Lingier
M. Seys
C. Sorgeloos
M. Vande Vannet
H. Vanhooren
M. Verbeke

BURGERLIJKE SLACHTOFFERS 1940-1945

C. Bens
M. Corveleyn
A. Demoor
G. Devos
F. Vanden Bussche
A. Vercruysse

Stadspersoneel

⌘

Plantsoen Stadhuis – Arduinen plaat – Vindictivelaan

PROVINCIAAL TUINBOUWCOMITE
PRIJS ARTHUR OLIVIER
1965
TOEGEKEND AAN DE
STAD OOSTENDE

⌘

Station – Inkomhal rechts, naast inlichtingenkantoor

AANDENKEN AAN ONS GEVALLEN
WEERSTANDERS VAN DE SPOORWEG
1940-1945
REG. : OOSTENDE – BRUGGE
DE VOORZITTER DE SECRETARIS
DEMAREE R. DE GRIEVE C.

⌘

Stadhuis – Leopold II-laan – inkomhal

EERSTE BEZOEKER
OP 15 MEI 1960
ZIJNE KEIZERLIJKE HOOGHEID
MOHAMMAD REZA CHAH PAHLAVI
CHAHINCHAH VAN IRAN

⌘

H. Hartkerk – Voorgevel

+

O. MONTAGIE PROESIDE BURELLI
H. BARBIER C. DE ROO A. MAERNOUDT
A. VERMEIRE MEMBRIS FABRICAE
PAROCHO C. WITTOUCK
ARCHITECTIS A. VERRAERT ET G. VANDAMME
CONSTRUCTORE H. SMIS – VALCKE
HUNC LAPIDEM POSUIT
R.A.CAN. A. CAMERLYNCK DECANUS
DIE 12 FEBRUARII A.D. 1914

⌘

Zijgevel Royal Palace gebouw – 17 Oktoberstraat

De eerste steen van het residentieel complex

ROYAL PALACE

werd gelegd op 6 augustus 1961 door
de heer Jan Piers burgemeester van Oostende
omringd door talrijke overheidspersonen
en in tegenwoordigheid van:
de meester van het werk de N.V. Immosol
de architecten L.M. Soree en J. Cuisinier
de aannemer de N.V. Auxeltra Génie Civil

⌘

Gerechtshof – Voorgevel – rechts van trap

OP 11 SEPTEMBER 1938
WERD DEZE STEEN GELEGD DOOR DEN
HEER AUGUST BALTHAZAR
MINISTER VAN OPENBARE WERKEN
IN AANWEZIGHEID VAN
HEER HENDRIK BAELS
GOUVERNEUR VAN WESTVLAANDEREN
HEER DR EDW. MOREAUX BURGEMEESTER
HEEREN SCHEPENEN: EM. VROOME –
J. PEURQUAET – H. EDEBAU - E. VAN GLABBEKE
HEER M. SURMONT STADSSECRETARIS

⌘

Gevel Stadhuis – onder uurwerk

Het oud stadhuis gelegen langs het Wapenplein
werd in de nacht van 27 –28 mei 1940 door
oorlogsfeiten vernield.

Heden 8 September 1956 werd alhier de eerste
steen gelegd van dit nieuw stadhuis door de Heer
Volksvertegenwoordiger Adolf Van Glabbeke
Burgemeester der stad Oostende
in aanwezigheid van de heren
Emile Vroome Jan Piers Maurice Quaeghebeur
Kamiel Dehouck en Frans Van Caillie schepenen
Michel Surmont stadssecretaris
Architect: heer Victor Bourgeois
bijgestaan door de heer architect André Daniels
Aannemer: Algemene Ondernemingen Weduwe Jerome Van Coillie

(wordt vervolgd)

PLATE-VEILING 2001

Voor de veiling 2001 werden de volgende schikkingen genomen :

1. De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven, lijst met de te veilen stukken overmaken aan J.P. Falise, H. Serruyslaan 78/19, Oostende en dit ten laatste tegen 10 januari 2001. Ieder stuk MOET een minimum van beschrijving (maar hoogstens 2 lijnen) omvatten.

2. De geschatte waarde per stuk moet minstens **100 Fr**. bedragen.

3. De lijst wordt door het bestuur nagezien met mogelijkheid tot schrapping van bepaalde stukken.

4. De avond van de veiling zal deze lijst te koop zijn.

5. Het bestuur houdt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.

6. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing :
   - een % komt ten goede van De Plate. Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom
   - de stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

Dhr.	Jean-Marie	Bekaert	Brusselstraat 8/6	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Berard	Kerkstraat 32/5	8400 Oostende
Dhr.	Jean	De Langhe	Vindictivelaan 6/2	8400 Oostende
Mevr.	Marie-José	Debrock	Garenmarkt 10 - App. 1	8000 Brugge
Dhr.	Lionel	Dewulf	Rivierstraat 30	8400 Oostende
Mevr.	Rosy	Dreesen	Rode Kruisstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Jean Pierre	Falise	Hendrik Serruyslaan 78/19	8400 Oostende
Mevr.	Gilberte	Farasyn	Ernest Feysplein 15/85	8400 Oostende
Dhr.	Luc	François	Chrystantenstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Ferdinand	Gevaert	Duinenstraat 40	8450 Bredene
Dhr.	August.	Goethaels	Stockholmstraat 21/10	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Hubrechtsen	Gerststraat 35A	8400 Oostende
Mevr.	Simone	Maes	Hendrik Serruyslaan 78/19	8400 Oostende
Dhr.	Walter	Major	Kastanjelaan 52	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Nuytten	Karel Janssenslaan 33/13	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Ouvry	Vlaanderenstraat 45/3	8400 Oostende
Dhr.	Guy	Servaes	Plantenstraat 82	8400 Oostende
Dhr.	Emiel	Smissaert	Hendrik Serruyslaan 4/9	8400 Oostende
Dhr.	Georges	Van Duyvenboden	Blauwvoetstraat 7	8400 Oostende
Dhr.	Edgard	Van Haverbeke	Christinastraat 2/5	8400 Oostende
Dhr.	Ivan	Van Hyfte	Kastanjelaan 58	8400 Oostende
Dhr.	August	Van Iseghem	Ijzerstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Paul	van Tieghem	Edith Cavellstraat 10A	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Vancraeynest	Blauw Kasteelstraat 103	8400 Oostende
Mevr.	Claudia	Vermaut	Platanenlaan-West 17	8420 De Haan
Dhr.	Gilbert	Vermeersch	Blauwkasteelstraat 98/2	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Versluys	Brugsesteenweg 53 A	8450 Bredene
Dhr.	Koenraad	Verwaerde	A. Choqueelstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Omer	Vilain	Rogierlaan 38/11	8400 Oostende

Mevr.	Mary	Ackein	Spoorwegstraat 35	8400 Oostende
Dhr.	Erwin	Baert	Nieuwe Langestraat 87	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Beckmann	Violierenlaan 74	8400 Oostende
Mevr.	G.	Berden-Boydens	Velodroomstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Blommaert	Torhoutsesteenweg 38	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Caenen	Elsensesteenweg 277/1	1050 Brussel
Dhr.	August	Calcoen	Rogierlaan 38/9	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Calcoen	Verenigingstraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Ceux	Epsomlaan 59	8400 Oostende
Mevr.	Ghislaine	Chatlen	Rogierlaan 19/7	8400 Oostende
Dhr.	Henk	de Bruin	Söderblomplaats 310	3069 sk Rotterdam
Dhr.	Jan	De Bruycker	Polderweg 6	8431 Wilskerke
Dhr.	Mathieu	De Vestele	Ringlaan Noord 74	8420 De Haan
Dhr.	Raymond	De Vliegher	Stationstraat 42	9260 Schellebelle
Dhr.	Willy	Deckmijn	Heilig Hartlaan 7	8400 Oostende
Mevr.	Yolande	Degraeve	Rogierlaan 39/1	8400 Oostende
Dhr.	Patrick	Delahaye	Taboralaan 18	8400 Oostende
Dhr.	Alain	Delanghe	Elisabethlaan 228/1	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Devisch	Roekstraat 17	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Devos	Verenigingstraat 114	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Devriendt	Brugsesteenweg 53	8450 Bredene
Dhr.	Albert	Driessen	Wezellaan 9	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Ente	Leopold I plein 5/7	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Heughebaert	Verenigde Natieslaan 10	8400 Oostende
Dhr.	Paul	Hostyn	Bruggelaan 12	8450 Bredene
Dhr.	August	Hulpiau	Langestraat 41 B	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Kooy	Euphr Beernaertstraat 82/5	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Laleman	Kapucijnenstraat 4	8400 Oostende
Mevr.	Suzanne	Laloux	Prinses Stefanieplein 31/7	8400 Oostende
Dhr.	Edwin	Liétard	Wapenplein 14/3	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Marlein	Jozef II straat 35	8400 Oostende
Dhr.	Philippe	Menu	Waterlelielaan 11	8400 Oostende
Dhr.	D.	Panesi	Kapellestraat 105	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Petit	Plantenstraat 13	8400 Oostende
		Photo Tropic	Albert I Promenade 66	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Pitteljon	Leopoldlaan 179	8430 Middelkerke
Dhr.	Maurice	Quaghebeur	Hendrik Serruyslaan 48	8400 Oostende
Dhr.	F.	Van De Wouwer	Rucaplein 141	2610 Wilrijk
Dhr.	Hendrik	Van Hoecke	Van Iseghemlaan 49/5	8400 Oostende
Mevr.	Angela	Van Lancker	Albert I Promenade 38/4	8400 Oostende
Mevr.	Armanda	Van Put	Leopold II laan 34/9	8400 Oostende
Dhr.	Michel	van Tieghem	Edith Cavellstraat 10 A	8400 Oostende
Dhr.	Gerard	Vandamme	Voorzienigheidstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Vandamme	Zeedijk 139	8400 Oostende
Dhr.	Henri	Vantomme	Marcel Aubertinlaan 65	2600 Antwerpen
Dhr.	Pierre	Verkempinck	Koebrugstraat 27	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Versluys	Kapellestraat 167	8450 Bredene
		VVF Oostende	Dr. L. Colensstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Vyvey	Alfons Pieterslaan 68	8400 Oostende
Mevr.	Carine	Wybouw	Leffingestraat 293	8400 Oostende

Dhr.	André	Allein	Prins Roselaan 115	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Ameloot	Lindenlaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Chris	Asseloos	Ettelgemstestraat 1 A/3	8460 Oudenburg
Dhr.	Eduard	Baels	Warschaustraat 12/8	8400 Oostende
Mevr.	Marina	Bailliere	Molenaarsstraat 43	8400 Oostende
Dhr.	Simon	Baillière	Kastanjelaan 37	8400 Oostende
Dhr.	André	Baroen	Hendrik Conscienceplein 1	8400 Oostende
Dhr.	Maurits	Bauwens	Prins Albertlaan 43	8400 Oostende
Dhr.	Eddy	Beauprez	Werkzaamheidstraat 1/7	8400 Oostende
Dhr.	André	Beirens	Nijverheidstraat 42	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Beirens	Floralaan 7	8400 Oostende
Mevr.	Julien	Berard	Kerkstraat 32	8400 Oostende
Dhr.	Ronald	Beulen	August Vermeylenstraat 6	8421 Vlissegem
Dhr.	Fernand	Blomme	Irisstraat 12	8400 Oostende
Dhr.	M.	Blomme	Esdoornlaan 45	8400 Oostende
Dhr.	Guido	Bonnez	Frere Orbanstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Borrey	Stuiverstraat 379	8400 Oostende
Mevr.	Pierre	Bottu	Albert I Wandeling 53/52	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Bouckenooghe	Albert I Promenade 44/14	8400 Oostende
Dhr.	D.L.	Bouquillon	Hendrik Serruyslaan 58/2	8400 Oostende
Dhr.	André	Bousse	Alfons Pieterslaan 97/6	8400 Oostende
Dhr.	Marc	Boussy	Prinses Stefanieplein 23/6	8400 Oostende
Dhr.	André	Brissinck	Stuiverstraat 284	8400 Oostende
		Brugse Boekhandel	Dijver 2	8000 Brugge
Dhr.	Georges	Bulthé	Cervantesstraat 6/25	1190 Brussel
Dhr.	R.	Buysse	Postbus 85	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Byn	Steense Dijk 287	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Callebaut	Kaaistraat 2	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Callens	Karel Janssenslaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Eduard	Callier	Prinses Stefanieplein 63/5	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Callier	Steenkaai 9	8000 Brugge
Dhr.	Ignatius	Camerlinck	Kaaistraat 3/3	8400 Oostende
Dhr.	Pieter	Carbon	Kerkstraat 27	8400 Oostende
Dhr.	Lucien	Carrein	Rozenlaan 2	8400 Oostende
Dhr.	Gerard	Claeys	Stationstraat 25	8420 De Haan
Dhr.	Freddy	Clibouw	Ettlingenstraat 95	8430 Middelkerke
Mevr.	Lena	Coene	Rietstraat 33	8400 Oostende
Dhr.	François	Coopman	Wilgenlaan 38	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Coopman	J. de ter Beerstlaan 15	8450 Bredene
Dhr.	Guillaume	Cornillie	Blauw Kasteelstraat 56	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Corveleyn	Buitenpad 2	8400 Oostende
Dhr.	Francis	Cresis	Aug. Beernaertstraat 21	8400 Oostende
Mevr.		Daele	Verenigingstraat 133	8400 Oostende
Dhr.	Piet	Daman	Zegelaan 16	8450 Bredene
Mevr.	Mariette	Dasseville	Witte Nonnenstraat 34	8400 Oostende
Dhr.	Gustaaf	De Ceuninck	Broederlijkheidstraat 23	8400 Oostende
Mevr.	Margueritte	De Lange	Nieuwpoortsesteenweg 186	8400 Oostende
Mevr.	L.	De Roose	Albert I Promenade 37/4	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Declercq	Violierenlaan 49	8400 Oostende
E.H.	Roger	Decock	Leopold I plein 5A/3	8400 Oostende
Mevr.		Decock	Jozef II straat 44	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Decombel	L. Van Tyghemlaan 24	8400 Oostende
Dhr.	A.	Dedeckere	Rogierlaan 19/11	8400 Oostende

Dhr.	Michel	Dedrie	Ernest Feysplein 15/22	8400 Oostende
Mevr.	Raymonda	Dedrie	Plakkersstraat 17	8400 Oostende
Dhr.	Anton	Degrieck	Hamsterstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierre	Degroote	Walakker 10/6	8200 Sint-Michiels
Dhr.	Marcel	Dehondt	Timmermanstraat 17	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Dekeyser	Sint Sebastiaanstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Louis	Deknock	Sint Clarastraat 6	8400 Oostende
Mevr.	Nora	Delanghe	Sint Franciscusstraat 16	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Delanoye	Vrijheidstraat 80	8400 Oostende
Dhr.	August	Deleger	Aartshertoginnestraat 39	8400 Oostende
Mll.	Jeanne	Demulder	Vindictivelaan 14/25	8400 Oostende
Dhr.	Etienne	Derycke	Duivenstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	D.	Descamps	Stockholmstraat 47	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Deschacht	Lotuslaan 19	8400 Oostende
Dhr.	Frederik	Deschacht	Beukenlaan 58	8400 Oostende
Dhr.	Jean Pierre	Desmedt	Kwartelstraat 18	8400 Oostende
Dhr.	Arie	Desnerck	Passchijnstraat 63	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Devisch	Driftweg 65	8450 Bredene
Mevr.	Godelieve	Devisscher	Nieuwpoortsesteenweg 851	8400 Oostende
Dhr.	Norbert	Devos	Klaprozenlaan 22/4	8400 Oostende
Dhr.	Joseph	Dewolf	Broederlijkheidstraat 6	8400 Oostende
Mevr.	Anne	D'Hiedt	Leopold II laan 17/6	8400 Oostende
Mevr.	Paula	D'Hulster	Nieuwpoortsesteenweg 399	8400 Oostende
Dhr.	Kamiel	Dirickx	Taboralaan 182	8400 Oostende
Dhr.	François	Duchateau	Leffingestraat 56/3	8400 Oostende
Dhr.	Jo	Durlinger	Voorhavenlaan 5/16	8400 Oostende
Dhr.	Eduard	Dury	August Vermeylenstraat 12	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Elleboudt	Orteliuslaan 15	8420 De Haan
Dhr.	Claude	Everaert	Ieperstraat 14/21	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Fiers	Dennenlaan 14	8400 Oostende
Dhr.	Patrick	Florizoone	Spermaliestraat 255	8433Slijpe
Dhr.	J.	Francier	Torhoutsesteenweg 509	8400 Oostende
Mej.	Anne-Mari	Frédéric	Gerststraat 6	8400 Oostende
Mevr.	Suzanne	Geeraerd	Albert I Promenade 86/3	8400 Oostende
Dhr.	Paul	Gerard	K. Van De Woestijnestraat	9000 Gent
Dhr.	Thierry	Gerard	Bosbesstenlaan 7	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Germonprez	Nukkerstraat 2	8450 Bredene
Dhr.	Albert	Geselle	Vindictivelaan 24/17	8400 Oostende
Dhr.	Xavier	Geuskens	Nethestraat 17	3941 Hechtel-Eksel
Mevr.	Germaine	Gilles	Koninginnelaan 64	8400 Oostende
Dhr.	Hugo	Goberecht	Paul Michielslaan 45	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Godderis	Koningstraat 104	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Goekint	Zandvoordeschorredijkst 65	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Goes	Westlaan 29	8400 Oostende
Mevr.	Jenny	Groenvynck	Albert I Promenade 87/2	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Groenvynck	Schermplantenstraat 77/9	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Guillemin	Koninginnelaan 50/4	8400 Oostende
Dhr.	Camille	Halsberghe	Madeliefjeslaan 66	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Hollevoet	Torhoutsesteenweg 319	8400 Oostende
Mevr.	Léo	Hollevoet	Wilgenlaan 32	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Hoorelbeke	Klaprozenlaan 7	8400 Oostende
Dhr.	Carlo	Hostyn	Werkzaamheidstraat 76	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Hostyn	Zwaluwenstraat 118	8400 Oostende

Dhr.	Jean	Hostyn	Taboralaan 6	8400 Oostende
Dhr.	Jef	Hostyn	Frère Orbanstraat 89	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Hostyn	Waregemlaan 3	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Huys	Groenendijkstraat 18	8450 Bredene
Dhr.	Staf	Huys	Heiebree 87	9031 Drongen
Dhr.	Eric	Ingelbrecht	Meeuwenlaan 28	8400 Oostende
Dhr.	Simon	Ippel	Verenigingstraat 161	8400 Oostende
Dhr.	Johan	Joye	Violierenlaan 124	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Kimpe	Jules Peurquaetstraat 18/2	8400 Oostende
Dhr.	Joseph	Klausing	Koninginnelaan 34/2	8400 Oostende
Dhr.	François	Krijger	Steense Dijk 615	8400 Oostende
Mevr.	Christa	Kurthen	Stefanieplein 63	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Labyt	Sartlaan 57	8400 Oostende
Mevr.		Laga	Ooievaarslaan 3	8400 Oostende
Dhr.	Geert	Lambert	Batterijstraat 16	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Lamoot	Hoogwegel 20	8460 Oudenburg
Dhr.	R.	Lamoot	Albert I Promenade 38/8	8400 Oostende
Mevr.	Monique	Lanoye	Brusselstraat 2/15	8400 Oostende
Dhr.	J.	Laschet	Nieuwe Langestraat 53	8400 Oostende
Dhr.	Hubert	Lateste	8 Zalighedenstraat 2	8470 Gistel
Dhr.	Alfons	Laureys	Olmenlaan 2	8460 Oudenburg
Dhr.	O.	Lavens	Grotestraat 175	8421 De Haan
Dhr.	Vic	Leerman	Stanleylaan 69	8400 Oostende
Dhr.	Frederic	Leirman	Kerkstraat 12/6	8560 Wevelgem
Dhr.	Willy	Lenaers	Koninginnelaan 52B/23	8400 Oostende
Mevr.	Edith	Lescrauwaet	Torhoutsesteenweg 28/10	8400 Oostende
Dhr.	Joseph	Liebrechts	Steensedijk 360	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Lisabeth	Heidebloemstraat 24	8400 Oostende
Mevr.		Louagie	Carnegielaan 39	3500 Hasselt
Dhr.	Jan	Lowyck	Zwaluwenstraat 77	8400 Oostende
Dhr.	Bernard	Maertens	Sint Paulusstraat 40	8400 Oostende
Mevr.	Jozef	Maes	Nieuwpoortsesteenweg 457	8400 Oostende
Dhr.	Rene	Maes	Petunialaan 11	8400 Oostende
Dhr.	Peter	Marin	Salvialaan 48	8400 Oostende
Dhr.	Bernard	Maseman	Diksmuidestraat 6/17	8400 Oostende
Dhr.	August	Michiels	Nieuwpoortsesteenweg 487	8400 Oostende
Dhr.	André	Missiaen	Steense Dijk 364	8400 Oostende
E.H.	André	Missiaen	Kapucijnenstraat 5	8400 Oostende
Dhr.	Johny	Monteyne	Luchthavenstraat 47	8400 Oostende
Mevr.	Marie-José	Montmorency	Albert I Promenade 65/16	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Montmorency	Sint Paulusstraat 10-12	8400 Oostende
Dhr.	Jozef	Mortier	St Paulusstraat 14/1	8400 Oostende
Dhr.	Jozef	Mortier	Karel Janssenslaan 29/7	8400 Oostende
Mevr.		Mycke-Van Paemel	Stenenstraat 15	8400 Oostende
Dhr.	Vic	Neirynck	Noordstraat 13	8420 De Haan
Mevr.	Mireille	Neyman	Vredestraat 32	8400 Oostende
Dhr.	Rigobert	Neyman	Jules Peurquaetstraat 53	8400 Oostende
Dhr.	Gilbert	Nieuwenhuyse	Elisabethlaan 1 A	8400 Oostende
Dhr.		Nolf	Nieuwpoortsesteenweg 56	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Olsen	Prinses Stefanieplein 39	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Panckoucke	Bloemenstraat 11	8400 Oostende
Dhr.	R.	Parmentier	Wilgenlaan 40	8400 Oostende
Dhr.	Henri	Passchijn	Druivenlaan 9	8400 Oostende

Dhr.	André	Perdaens	Acacialaan 10	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Pierloot	Elisabethlaan 21	8400 Oostende
Mevr.		Piers	Hendrik Serruyslaan 42	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Pieters	Troonstraat 256/3.01	8400 Oostende
Dhr.	Louis	Pincket	Kerkstraat 21/1	8400 Oostende
Mevr.	S.	Ponjaert	Christinastraat 144/3	8400 Oostende
Mevr.	Victoire	Ponjaert	Rogierlaan 34/12	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Poppe	Jozef II straat 29/8	8400 Oostende
Dhr.	Ferdinand	Porta	Van Iseghemlaan 145	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Pottiez	Rietstraat 51	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Priem	Frans Musinstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Valère	Prinzie	Euphr Beernaertstraat 48	8400 Oostende
Dhr.	Emiel	Provoost	Paul Michielslaan 33	8400 Oostende
Dhr.	Oscar	Provoost	P. Raedemaekersstraat 33	1830 Machelen
Dhr & Mevr		Pruvost	Mercuriuslaan 13/3	1180 Brussel
Mevr.	Martine	Quaegebeur	Feeënpad 4	8400 Oostende
Dhr.	Werner	Rabau	Kaaistraat 13/2	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Rappelet	Oud Stationstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Nick	Roselle	Nieuwelangestraat 26	8400 Oostende
Dhr.	Hugo	Schramme	Petunialaan 41	8400 Oostende
Dhr.	Edmond	Serie	Taboralaan 50	8400 Oostende
Dhr.	Ghislain	Servaes	Torhoutstesteenweg 362	8400 Oostende
Dhr.	Hilaire	Servaes	Tarwestraat 50/7	8400 Oostende
Mevr.	Yvonne	Simon	Van Iseghemlaan 98/9	8400 Oostende
Dhr.	S.	Smis	Vindictivelaan 14/9	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Standaert	Dahlialaan 54	8400 Oostende
Mevr.	Irène	Steelandt	Vindictivelaan 11/1	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Stemgee	Van Tyghemlaan 39	8400 Oostende
Dhr.	Roland	Stubbe	Nieuwpoortsesteenweg 711	8400 Oostende
Mevr.	Dionise	Szylhabel	Maria Theresiastraat 21	8400 Oostende
Dhr.	Jack	Taeymans	Gounodstraat 14	2018 Antwerpen
Dhr.	Roger	Timmermans	Sint Sebastiaanstraat 24	8400 Oostende
Dhr.	Omer	Titeca	Mosselstraat 29	8470 Gistel
Dhr.	Jos	Valcke	Duivenstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Lucien	Valcke	Leopold II laan 18/4	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierre	Van Acker	K. Van De Woestijnestr. 12	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Van Bergen	Petunialaan 29	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Van Coolput	Dasselt 43	9400 Denderwindeke
Mevr.	Beatrice	Van De Steene	Warschaustraat 3/24	8400 Oostende
Mevr.		Van der Heyde - Ta	Brugmannlaan 581/7	1180 Brussel
Dhr.	Antoine	Van Egten	St Sebastiaansstraat 53/43	8400 Oostende
Dhr.	Jocelyn	Van Eycken	Sint Sebastiaanstraat 20	8400 Oostende
Dhr.	Jean	Van Huele	Euprh Beernaerstraat 42	8400 Oostende
Dhr.	Andreas	Van Steen	Rozenlaan 5	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Vanblaere	Marie-Joséstraat 5	8400 Oostende
Dhr.	André	Vancoillie	Zilverlaan 127	8400 Oostende
Dhr.	Patrick	Vandamme	Sluizenstraat 83	8450 Bredene
Mevr.	Elisabeth	Vandecasteele	Euprh Beernaertstraat 68/1	8400 Oostende
Dhr.	Norbert	Vandenhouweele	Madeliefjeslaan 5	8400 Oostende
Dhr.		Vandermeulen	Mercatorlaan 19/34	8400 Oostende
Dhr.	André	Vandevelde	Mansveldstraat 70	8400 Oostende
Dhr.	François	Vandevelde	Gistelsesteenweg 48	8400 Oostende
Dhr.		Vandewalle	Edith Cavellstraat 82	8400 Oostende

Dhr.	R.	Vanhixe	Pycke de ten Aerdelaan 30	8400 Oostende
Mevr.	Katrien	Vanhooren	Elisabethlaan 234/9	8400 Oostende
Dhr.	Geert	Vanthuyne	Nieuwpoortlaan 53/1	8660 De Panne
Dhr.	Philip	Vanthuyne	Christinastraat 112/2	8400 Oostende
Dhr.	René	Vanwalleghem	Aartshertoginnestraat 54/9	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Vens	Schippersstraat 45/7	8400 Oostende
Dhr.	René	Verdonck	Karel Janssenslaan 29/15	8400 Oostende
Mevr.	Diane	Verelst	Stuiverstraat 288	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Verhaeghe	Dr. Verhaeghestraat 20	8400 Oostende
Dhr.	F.	Verkempinck	Koebrugstraat 29	8400 Oostende
Mevr.	Yvonne	Verkeyn	Torhoutsesteenweg 179/3	8400 Oostende
Dhr.	Guy	Verschorre	Vrijheidstraat 55	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Verstraete	Bronstraat 18	8400 Oostende
Mevr.	Anne-Mari	Viaene	Kaaistraat 5/4	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Vilain	Joseph Petrestraat 8/11	1500 Halle
		Vrienden Sted. Mu:	Ernest Feysplein 15/27	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Vynck	Kemmelbergstraat 61	8370 Blankenberge
Dhr.	Wilfried	Vyncke	Nijverheidstraat 26/1	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Vyvey	Leopold I plein 2/1	8400 Oostende
Dhr.	Emile	Wallyn	Stockholmstraat 39/2	8400 Oostende
Dhr.	Guido	Walters	Honoré Borgersstraat 107	8400 Oostende
Dhr.	Claude	Waterlot	Zeedijk 134/4	8400 Oostende
Dhr.	Rudi	Weise	Voorhavenlaan 1/14	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Wellecomme	Prof. Mac Leodplein 5	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Wendelen	Oosthelling 11/26	8400 Oostende
Dhr.	E.A.	Weynen	Brugse Steenweg 49	8450 Bredene
Dhr.	Marcel	Zoete	Spaarzaamheidstraat 24	8400 Oostende

Mevr.	Jeanine	Ackaert	Louisastraat 2 C	8400 Oostende
Dhr.	Andy	Allemeersch	Cirkelstraat 16 A	8400 Oostende
Dhr.	Rafaël	Ampe	Vogelzangdreef 2	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Arnoys	Steenbakkersstraat 50	8400 Oostende
Dhr.	John	Aspeslagh	Hermitagestraat 22	8610 Kortemark
Dhr.	Louis	Aspeslagh	Jozef II straat 25	8400 Oostende
Dhr.	Eddy	Bacquaert	Sprookjespad 11	8400 Oostende
Mevr.	Nicole	Bakker	De Schans 8	2140 Borgerhout
Dhr.	Yves	Beckers	Prinses Marie-Joséla an 1	8450 Bredene
E.H.	Jozef	Bekaert	H. Hartplein 4	8400 Oostende
Dhr.	August	Beyen	Sint Riquierstraat 12	8450 Bredene
Mevr.		Blommaerts	Prinses Elisabethlaan 23	8450 Bredene
Mevr.	Simonne	Borgoo	Van Hembdenstraat 51	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Boterberghe	Eric Jameslaan 11	8370 Blankenberge
Dhr. & Mev.		Boucquez-Laplasse	Driftweg 59	8450 Bredene
Dhr.	Marcel	Braet	Eekhoornstraat 20	8400 Oostende
Mevr.	Mimi	Broucke	Koninginnelaan 79/9	8400 Oostende
Dhr.	Rudy	Bulteel	Oud Vliegveld 61	8400 Oostende
Dhr.	Boris	Capon	Ibisstraat 20	8400 Oostende
Dhr.	Johnny	Capon	Spalaan 31	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Capon	Westlaan 19	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Casier	Sint Hubertuslaan 84	8200 Brugge
Dhr.	Gabriël	Casier	Stokkellaan 192	8400 Oostende
Dhr.	Jaak	Casselman	Boogschuttersstraat 4	8400 Oostende
Dhr.	Antoon	Catteeuw	Frère Orbanstraat 16	8400 Oostende
	Vlaams	Centrum Genealogi	Kronevoordestraat 2 A	8610 Handzame
Dhr.	Pierre	Claes	Kerkstraat 44	8400 Oostende
Dhr.	Leo-Jozef	Claeys	Ruddervoordestraat 40	8210 Zedelgem
Dhr.	René	Coolsaet	Langestraat 119	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Coppin	Leopold II laan 22	8400 Oostende
E.H.	Jan	Corneillie	Ernest Feysplein 8/1	8400 Oostende
Dhr.	Julius	Cornette	Vindictivelaan 20/15	8400 Oostende
Dhr.	Karel	Coulier	Middenlaan 1	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Marie	Cuypers	Ooststraat 67/1	8400 Oostende
Mevr.	Elisabeth	Dasseville	Veilinglaan 93	1861 Meise
Dhr.	Luc	David	Langestraat 60/5	8400 Oostende
Dhr.	Emmanuel	de Bethune	Kasteeldreef 10	8510 Kortrijk
Dhr.	Jan	De Brouwere	Troonstraat 49/2	8400 Oostende
Dhr.	Jeroom	De Coster	Steense Dijk 345	8400 Oostende
Dhr.	R.	De Fraeye	Steense Dijk 248/4	8400 Oostende
Dhr.	Andries	De Gryse	Perzikenlaan 28	8400 Oostende
		De Peperbusse	Prins Boudewijnstraat 7	8400 Oostende
Dhr. en Mev.		De Vliegher-Duche	Stationsstraat 42	9260 Schellebelle
Dhr.	Fernand	De Vriese	Stockholmstraat 39/6	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Debrouwer	Kapellestraat 62/36	8450 Bredene
Mevr.	Jeannine	Dechaene	Koningstraat 33	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Declercq	Mariakerkelaan 16	8400 Oostende
Dhr.	Philip	Declercq	Prinses Elisabethlaan 2	8450 Bredene
Dhr.	Fernand	Decorte	L. Van Tyghemlaan 32	8400 Oostende
Dhr.	Wilfried	Dedrie	Gerststraat 136	8400 Oostende
Mevr.		Dedrie-Vandergun	Meiboomlaan 12	8400 Oostende
Mr.	G.	Defauw	Schelpenlaan 1	8434 Westende
Dhr.	A.	Degraeve	Koningstraat 55/3	8400 Oostende

Dhr.	Eric	Degraeve	Verenigingstraat 6	8400 Oostende
Mevr.		Degruyter-Ferier	Aug. Vermeylenstraat 47	8400 Oostende
Dhr.	M.	Deherdt	Mariakerkeplein 9	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Demaegdt	Kievitstraat 17	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Denecker	Sacramentenstraat 7	8430 Middelkerke
Dhr.	Daniël	Depovere	Zilverlaan 135	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Desaever	Torhoutsesteenweg 63/8	8400 Oostende
Dhr.	Gustaaf	Deschacht	Lariksenlaan 14	8400 Oostende
Dhr.	Ronny	Deschacht	Westlaan 28	8400 Oostende
Dhr.	Eugeen	Deschepper	Mariakerkelaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Aleks	Deseyne	Duindoornlaan 2	8400 Oostende
Dhr.	Antoine	Desmyter	Brusselstraat 8/9	8400 Oostende
Dhr.	Raoul	Develder	Rietstraat 37	8400 Oostende
Dhr.	André	Devisscher	Rue du Linchet 10	1435 Mont-St-Guibert
Dhr.	Jean-Pierre	Devolder	Amsterdamstraat 49	8400 Oostende
Dhr.	Eddy	Devos	Gouwelozestraat 50	8400 Oostende
Dhr.	Hugo	Devos	Stenedorpstraat 29-31	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Devos	Mimosalaan 51	8400 Oostende
Dhr.	Armand	Devreese	Elisabethlaan 365	8400 Oostende
Dhr.	Johan	Dhondt	Sint Bertinuslaan 29	8480 Ichtegem
Dhr.	Roger	Dhondt	Elisabethlaan 336/16	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Dillen	Pontonstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	A.	Dobbelaer	Lijsterbeslaan 66/1	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Doeuvre	Leeuwerikenstraat 181	8400 Oostende
Dhr.	Bernard	Duflou	Oud Vliegveld 63	8400 Oostende
Mevr.	Roos	Dumolin	Jozef II straat 29/11	8400 Oostende
Mevr.	Simonne	Dupres	Zandheuvel 1/44	8450 Bredene
Dhr.	Erwin	Durlinger	Anjelierenlaan 7	8400 Oostende
Mevr.	Marita	Engels	Gerststraat 136	8400 Oostende
Dhr.	François	Falin	Stormmeeuwstraat 5	8400 Oostende
Dhr.	André	Fischer	Halfweghuisstraat 36	8490 Jabbeke
Dhr.	Daniël	Floré	Torhoutsesteenweg 19	8210 Loppem
Dhr.	Charles	Geldhof	Hof ter Mere 4	9000 Gent
		Gemeentekrediet	Pachecolaan 44	1000 Brussel
Mevr.	Suzanne	Germonpre	Karel Janssenslaan 13/3	8400 Oostende
Dhr.	Guido	Geselle	Strobloemlaan 33	8400 Oostende
Dhr.	Piet	Gevaert	Eksterstraat 5	8450 Bredene
Dhr.	Pierre	Goderis	Salvialaan 58	8400 Oostende
Dhr.	Albert	Goes	Oudenburgsesteenweg 12	8400 Oostende
Dhr. & Mevr.		Goes-Bousmans	Westbilklaan 12	8470 Gistel
Dhr.	René	Helsmoortel	Sint Lodewijkstraat 11	8400 Oostende
Mevr.	Nadia	Herrling	Meeuwenlaan 7/9	8450 Bredene
Dhr.	Jean	Jacobsen	Stockholmstraat 39/4	8400 Oostende
Dhr.	Roger	Jonckheere	Eigen Haardstraat 19	8400 Oostende
Dhr.	Robert	Kint	Europagalerij 13/338	8400 Oostende
Dhr.	Alphons	Koten	Guldensporenlaan 16/6	8400 Oostende
Dhr.	Omer	Kyndt	Gistelsesteenweg 11	8460 Westkerke
Dhr.	Alfred	Lammaing	Torhoutsesteenweg 354	8400 Oostende
Dhr.	Eric	Laroye	Koningstraat 37/1	8400 Oostende
Dhr. en Mevr.		Lauwereins	Oude Burggrave 29	9940 Evergem
Mevr.	Nicole	Lauwers	Jozef II straat 7 A	8400 Oostende
Dhr.	Willy	Lecluyse	Vlinderstraat 14	8400 Oostende
Dhr.	Michel	Leerman	Vlinderstraat 8	8400 Oostende

Dhr.	Michel	Legier	Leopold II laan 2	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Marie	Lermyte	Kortrijkstraat 323	8870 Izegem
Dhr.	Frederic	Logghe	Onafhankelijkheidsstraat 52	8400 Oostende
Dhr.	Gregoire	Lombrez	Duinenweg 347	8430 Middelkerke
Dhr.	Walter	Loontiens	Groenendaallaan 8	8400 Oostende
Dhr.	Marc	Loy	Batterijstraat 70	8450 Bredene
Dhr.	André	Maes	Gerststraat 103	8400 Oostende
Dhr.	Jacky	Maes	Christinastraat 117	8400 Oostende
Dhr.	Erwin	Mahieu	Duinenstraat 186	8450 Bredene
Mevr.	Godelieve	Malfroot	Edith Cavellstraat 58	8400 Oostende
Dhr.	Jan	Masschalck	Vindictivelaan 2/6	8400 Oostende
Mevr.	Claire	Mechiels	Groentenmarkt 5/2	8400 Oostende
Mevr.	Katia	Mensaert	Hennepstraat 30	8400 Oostende
Dhr.	Jacques	Mertens	Léon Spilliaertstraat 83	8400 Oostende
Dhr.		Messens	Esdoornlaan 20	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Messiaen	Henri Jasparlaan 37	8434 Westende
Dhr.	Jan	Milh	Serafien De Rijckelaan 21	9840 De Pinte
Dhr.	Herman	Moerman	Parijsstraat 11/6	8400 Oostende
Mevr.		Morsa	Rogierlaan 28/5	840O Oostende
Mevr.		Nefors-Schuyesmar	Rogierlaan 41/4	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Nevens	Kievitenlaan 22	8420 De Haan
Dhr.	Herbert	Pennequin	Leffingestraat 209	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Plovie	Eigen Haardstraat 9	8400 Oostende
Dhr.	André	Porta	Euphr Beernaertstraat 116	8400 Oostende
Dhr.	John	Pottier	Adolf Buylstraat 47/2	8400 Oostende
Dhr.	F.	Proot	Plantenstraat 47	8400 Oostende
Dhr.	Frans	Puystiens	Derbylaan 1	8450 Bredene
Dhr.	René	Reunbrouck	Voorhavenlaan 171	8400 Oostende
Dhr.	Freddy	Rigaux	Ter Heydelaan 336/4	2100 Deurne
Dhr.	Johny	Rivers	Sint Franciscusstraat 6	8400 Oostende
Dhr.	Dirk	Rotsaert	J. de ter Beerstlaan 16	8450 Bredene
Dhr.	F.	Rotsaert	Frankrijklaan 6	8450 Bredene
Dhr.	Rene	Saudemont	Borsig-Allee 15	D - 53125 Bonn
Dhr. en Mevr.		Segers	Amsterdamstraat 33/1	8400 Oostende
Dhr.	Michaël	Serruys	Tiensestraat 35/1	3000 Leuven
Dhr.	Pascal	Servaes	Peter Benoitstraat 38	8400 Oostende
Dhr.	Raf	Seys	Ringlaan 1	8680 Koekelare
Mevr.		Seys	Ooststraat 36/8	8400 Oostende
Dhr.	Luc	Simoen	Acacialaan 21	8470 Gistel
Dhr.	Roger	Simoens	Groentemarkt 11/11	8400 Oostende
Dhr.	Norbert	Slambrouck	Sterrebeeklaan 4	8400 Oostende
Mej.	Suzanne	Soete	Hendrik Serruyslaan 18	8400 Oostende
E.H.	Frans	Sonneville	Vindictivelaan 8/8	8400 Oostende
Mevr.	Annie	Storme	Orchideelaan 5	8400 Oostende
Mevr.	Adolphine	Sweetlove	Koningstraat 31/2C	8400 Oostende
Dhr.	Gustaaf	Sys	Roeselarestraat 68 B	8600 Esen
Dhr.	Ronald	Tulpin	Emiel Moysonplein 1/25	8400 Oostende
Dhr.	Jean-Pierre	Tytgat	Ossenmarkt 14	2000 Antwerpen
Dhr.	Patrick	Vaes	Zandvoordestraat 157	8460 Oudenburg
Dhr.	Carlos	Van Cauwberghe	Gistelsesteenweg 56	8400 Oostende
Dhr.	Rudy	Van Den Meerssch	Beekstraat 56/2	9100 Sint Niklaas
Dhr.	Paul	Van der Heyde	Dorpstraat 60	8432 Leffinge
Dhr.	Roger	Van der Heyde	Torhoutsesteenweg 35/1	8400 Oostende

Dhr.	Danny	Van Langenhove	Troonstraat 252/4	8400 Oostende
Dhr.	Lucien	Van Outryve	Brabantstraat 2/20	8400 Oostende
Dhr.	Louis	Vande Casteele	Sint Riquierstraat 17	8450 Bredene
Dhr.	Edwin	Vandenberghe	Eikhofstraat 19	8600 Diksmuide
Dhr.	Robert	Vandenberghe	Lonchamplaan 84	8400 Oostende
Dhr.	Alfons	Vandenbussche	Leffingestraat 56/2	8400 Oostende
Mevr.	Georgette	Vandendriessche	Leopold I plein 5A/12	8400 Oostende
Dhr.	Rene	Vandercruyssen	Mariakerkelaan 330	8400 Oostende
Dhr.	I	Vanderputte	Peter Benoitstraat 47	8400 Oostende
Dhr.	Martin	Vanderstraeten	Taboralaan 49	8400 Oostende
Dhr.	Daniël	Vandewinkel	Van Iseghemlaan 36/13	8400 Oostende
Dhr.	Godfried	Vandooren	Zwaluwenstraat 145/4	8400 Oostende
Dhr.	Pierre	Vanhecke	Henri Lalouxlaan 45	8670 Koksijde
Dhr.	Alain	Vanhooren	Dikke Beuklaan 32/24	1090 Jette
Mevr.	Christiana	Vanhoucke	Zwevezelestraat 72	8820 Torhout
Dhr.	André	Vansieleghem	Havenstraat 22	8400 Oostende
Dhr.	Raymond	Vantournhout	Metselaarsstraat 42	8400 Oostende
Mevr.	Gilberte	Vantyghem	Lotuslaan 29	8400 Oostende
Dhr.	Reinier	Vanuden	Albatrosstraat 17	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Vanwalleghem	Torhoutsesteenweg 63/4	8400 Oostende
Mevr.	Jeannine	Vanwelssenaers	Limbalaan 29	8400 Oostende
Mevr.	Odile	Verbiest	Stockholmstraat 39/7	8400 Oostende
Dhr. en Mevr.		Verburgh-Serrano	Zwanenlaan 75	8400 Oostende
Mevr.		Vercruysse	Kraanvogelstraat 1	8400 Oostende
Dhr.	Fernand	Verhaeghe	Violierenlaan 53	8400 Oostende
Dhr.	Julien	Verhaeghe	Meeuwenlaan 18/6	8400 Oostende
Mevr.	Gerda	Verhulst	Gerststraat 57	8400 Oostende
Dhr.	Henri	Verkouille	Zwanenlaan 44	8400 Oostende
Mevr.	Claudia	Vermaut	Vindictivelaan 1 - kantoor 1	8400 Oostende
Dhr.	Dries	Vermeesch	Kievitstraat 3	8400 Oostende
Dhr.	D.	Verstraete	Honoré Borgersstraat 88	8400 Oostende
Dhr.	Herman	Viaene	Mac Leodstraat 4	8400 Oostende
Mevr.	Maria	Vieren	Gerststraat 12	8400 Oostende
Dhr.	André	Vlietinck	Hugo Verriesstraat 9	1702 Dilbeek
Dhr.	Guido	Volcke	Vanderstichelenstraat 135	8400 Oostende
Dhr.	André	Vollmacher	Ooststraat 42B/7	8400 Oostende
Dhr.	Marcel	Wandels	Nieuwstraat 9	8400 Oostende
Dhr.	Raoul	Wegielski	Sint-Clarastraat 5	8400 Oostende
Mevr.	Rita	Werbrouck	Louisastraat 35/8	8400 Oostende
Mevr.	Denise	Willaert	Kapucijnenstraat 23/3	8400 Oostende
Mevr.	Marie-José	Willaert	Stockholmstraat 35/2	8400 Oostende
Dhr.	René	Wybouw	Kanaalstraat 7	8470 Gistel
Dhr.	Roland	Wybouw	Ieperleedstraat 13	8432 Middelkerke
Dhr.	Leonard	Zonnekein	Ooststraat 6/4	8400 Oostende

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

Foto Luc • archief De Plate

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- FEB. 2001

ISSN = 1373-0762

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" V.Z.W.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 30
NUMMER 2
MAAND februari 2001

Prijs per los nummer : 60 Fr.

IN DIT NUMMER

blz. 34 : **M. CAPON** : Ostend Stadion Velo Club. Ontstaan van een Oostendse wielervereniging.

blz. 43 : **C. FERIER** : Kant in Oostende – 1e deel.

blz. 52 : Jaarverslag 2000.

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende
Verantwoordelijke uitgever : Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende
Hoofdredacteur : Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende

Rekeningen : 750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende

Leden :
Jean DE LANGHE, Vindictivelaan 6/2, 8400 Oostende
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende
Koen VERWAERDE, A. Choqueelstraat 1, 8400 Oostende

Schreven in dit nummer :

Michel CAPON, Westlaan 19, 8400 Oostende
Chantal FERIER, August Vermeylenstraat 47, 8400 Oostende

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

FEBRUARI ACTIVITEIT

Donderdag **22 FEBRUARI** om 20 u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwerp: **DE POSTGEBOUWEN – EEN EEUW OOSTENDSE POSTGESCHIEDENIS**

Deze voordracht wordt verzorgd door de heer **Philippe BLOMMAERTS**

Dhr Philippe BLOMMAERTS is een geboren Oostendenaar, volgde zijn humaniora latijn-moderne talen in het Koninklijk Atheneum 1 en behaalde zijn Licentie Kunstgeschiedenis aan de Vrije Universiteit Brussel in 1999. Het onderwerp van zijn eindwerk is tevens het onderwerp van de voordracht van deze maand.
Hij krijgt er maar niet genoeg van en volgt vanaf september 2001 een postgraduaat Cubaanse kunstgeschiedenis aan de universiteit van Santiago de Cuba.

Het verhaal begint in de 19de eeuw en eindigt in de toekomst met de vraagstelling over de bestemming van het voormalig postgebouw aan de H.Serruyslaan.
De geboorte van de PTT in Oostende met alle huisvestingsperikelen tot de eerste communicatietempel vormt het eerste stuk. Leopold II was zeker geen doetje als het op urbanisatie aankwam en sprak aardig zijn woordje mee over de stijl en het voorkomen van het eerste postgebouw waarvoor het Spaanse paviljoen van de wereldtentoonstelling in Parijs als model moest dienen. De Brugse architect Dewulf boekte een magistraal resultaat: Latijnse sierlijkheid en overdadigheid, aansluitend bij de decadente toerismecultuur, gekoppeld aan Belgische degelijkheid en functionaliteit, om de werking te optimaliseren.
De tweede wereldoorlog geeft de doodsteek aan het gebouw dat door de expansie van de communicatietechnieken bijna uit zijn voegen barstte.
Dan begon de oeverloze discussie tussen opdrachtgever en architect over het nieuw te construeren postgebouw. Architect Eysselinck gaat er dan wel aan ten onder maar zijn ontwerpen worden toch in grote lijnen opgevolgd niettegenstaande de luide kritiek van de lokale journalistiek.
Diezelfden zouden trouwens vier decennia later het "borstkantoor" loven voor zijn esthetische functionaliteit.
Te laat, de emancipatie van rolstoelpatiënten e.a. tekent het doodvonnis van het gebouw.
Vele projecten inzake herbestemming zijn geformuleerd maar evenveel werden terug afgevoerd.
Wat brengt de toekomst...?

De voordracht wordt gedocumenteerd met dia's.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid.

Men zegge het voort !!!

OSTEND STADION VELO CLUB

ONTSTAAN VAN EEN OOSTENDSE WIELERVERENIGING

door **Michel CAPON**

Vóór Wereldoorlog II kende Oostende slechts één wielerclub, namelijk Velo Club De Zeemeeuw. Wegens het uitbreken van de tweede wereldoorlog werd De Zeemeeuw tot inactiviteit gedwongen. Alle werkzaamheden werden door de bezetter verboden. De aangesloten renners, die wensten verder de wielersport te beoefenen, waren genoodzaakt aan te sluiten bij een wielerclub uit het binnenland.

Het was de familie VANBELLEGHEM die samen met V.C. De Zeemeeuw de Oostendse wielerbaan tot aan W.O. II uitbaatte. De familie Vanbelleghem (Remi & zusters) was eigenaar en concessionaris van de velodroom op gronden van de Stad Oostende. De vier lange oorlogsjaren zouden echter de voorspoedige wielerbaan in een troosteloze puinhoop herscheppen.

Na de bevrijding van Oostende op 8 september 1944 werd de draad weer opgenomen. Door de vrijheid van handelen kende de wielersport onmiddellijk een zeer hoge bloei. V.C. De Zeemeeuw nam de activiteiten terug op vanaf 4 oktober 1944. Tevens was er een verlangen tot het opstarten van een nieuwe wielerbaan. De voorziene oorlogsschadevergoeding bleek voor de familie VANBELLEGHEM onvoldoende om de velodroom terug op te bouwen en ze haakte af.

Einde 1945 nam ex-reder Oscar EYLAND (1) het initiatief in handen en begon met persoonlijk kapitaal de heropbouw. Een bouw die door de Oostendse aannemer BOUDOLF in een ijltempo afgewerkt werd. Half april 1946 was de velodroom zelf, bedrijfsklaar.

Ondertussen was er behoefte gekomen tot het oprichten van een nieuwe wielerclub ter morele ondersteuning en tevens uitbating van de wielerbaan. Uiteraard ook voor het inrichten van wielerwedstrijden op de weg.

De stichtingsvergadering van OSTEND STADION V.C. greep plaats op woensdagavond 16 januari 1946 in het Hotel Central op het Wapenplein te Oostende. "Een prachtige opkomst, voor een begin, en mannen bezield met een overtuiging van wat ze willen" rapporteerde de plaatselijke De Zeewacht op 18/01/1946.

Het bestuur werd als volgt verkozen

Voorzitter : Pierre MALDEGHEM (2)
Ondervoorzitter : Gaston EYLAND (3)
Secretaris : Hector VANTYGHEM (4)
Hulp-secretaris : Maurice BROCK (5)
Schatbewaarder : Emile OPSOMER (6)
Sportbestuurder : Leon PASCAL (7)
Uitstapleider : Nestor VERSTRAETE (8)
Trainingsmeester : Jules CHRISTIAENS (9)
Aankomstrechters : Jules VANHEVEL (10) en Florimond MONTEYNE (11)
Commissarissen : 1. (Voorbehouden aan een lid van de supportersclub van Fé Vandendriessche van Mariakerke)
2. Omer COSTENOBLE (12)
3. Willy FOCKE (13)
4. Pieter VANDAELE (14)

5. Lievin CATRYSSE (15)
6. Georges TRAEN (16)
7. Prosper GHYSEL (17)

Ere-voorzitter : Frits CONTENT (18)

Het lokaal werd gevestigd in Hotel CENTRAL Wapenplein (uitgebaat door Nestor VERSTRAETE).

Clubkleuren : Rood en wit met een kenteken voorzien van het Oostends wapen.

Bijdragen : Ereleden : minimum 100 Fr
Beschermende leden : min. 25 Fr
Werkende leden : geen bijdrage.

De vereniging sloot zich onmiddellijk aan bij de B.W.B. (Belgische Wielrijdersbond).

Het oorspronkelijk doel van Oscar EYLAND was het oprichten van een sportcomplex voor zowel wielrennen als roll-skating, atletiek, basketbal en hockey. Vandaar de naam "STADION". Als voornaamste activiteit en grootste bron van inkomsten werd de wielersport vooropgezet. De verschillende sportvertakkingen zouden naderhand hun eigen bestuur samenstellen (hetgeen niet gebeurd is). De piste had op plan een omtrek van 225 m. en een breedte van 8 m. De tribune bood plaats aan 600 toeschouwers. Het totaal aantal toeschouwers was op 10.000 voorzien. De gemeenteraad van 18 jan. 1946 verstrekte een pacht van 25 jaar aan dhr. 0. EYLAND. Er werd geen toelating verleend tot het inrichten van hondenkoersen en rolschaatswedstrijden. Dit laatste wegens gebrek aan veiligheid. Het naast de piste op het plan voorziene sportcomplex bleef evenwel in de steigers (en werd nooit afgewerkt).

De eerste activiteit van Ostend Stadion V.C. greep plaats op zondag 3 februari 1946 : cyclo-cross "Casino Communal d'Ostende" voor alle BWB-renners. Te vermelden waard is het opgeven van de omloop van in totaal ongeveer 25 km die liep doorheen de stad Oostende. Wegwijzer : Vertrek en aankomst : Hotel Central - Vlaanderenstraat - Zeedijk - op het strand vanaf de Kursaal tot aan de Parijsstraat - terug op de Zeedijk -Troonstraat - Elisabethlaan - Soldatenberg - door het Maria Hendrikapark naar de velodroom - Hazegras - Kapellestraat -Jozef II straat - Kerkstraat - Wapenplein. Deze omloop 3x af te leggen. Thans worden deze wedstrijden betwist op kleine gesloten omlopen. De wedstrijd was begiftigd met 5.000 Fr prijzen hetzij 1 : 1000 Fr, 2 : 800 Fr, 3 : 600 Fr, 4 : 500 Fr, 5 : 400 Fr, 6 : 300 Fr, 7 : 200 Fr en verder tot 20 : 100 Fr.

Van de 25 ingeschrevenen daagden 10 vertrekkers op en gaf volgende uitslag :

1. Oscar GOETHALS (19)
2. Eugeen JACOBS (20)
3. Félicien VANDENDRIESSCHE (21)
4. Frans DERIDDER op 30 sec.
5. Albert PAUWELS op 3'30" (22)
6. Gabriel GALLOO op 3'35"
7. Sylvain DAUW op 6'
8. CASIER Georges op 9'
9. RAMOUDT -Gilbert .

Oscar GOETHALS was ook de eerste aangesloten renner van de nieuwe club ("Premier inscrit comme membre d'Ostend Stadion, première course disputée pour ce club et gagnée" - Le Carillon 05.02.46).

De eerste pistemeeting greep plaats op paasmaandag 22 april 1946. De ingangskaarten kon men zich aanschaffen in Hotel Central en Café Ostend Stadion, ingang velodroom. Alle plaatsen waren uitverkocht waardoor 10.000 toeschouwers aanwezig waren. Het Kustblad van zondag 28/04/1946 berichtte aldus :

"Een tienduizendkoppige menigte had eraan gehouden den roep der wakkere inrichters te beantwoorden. Reeds vanaf 12 uur stonden de sportliefhebbers aan de poorten der nieuwbakken, maar uiterst moderne piste, om een goede plaats te bekomen (nota : aanvang programma 14.30 uur. Velen moesten onverrichterzake terugkeren en stelden zich tevreden met in 't Maria Hendrikapark te wachten op de aankomsten der wegkoersen".

Ter kennisgeving en ter vergelijking zijn de toenmalige prijzen der plaatsen hierbij opgegeven :

	meeting zondag 22/05/1939	paasmaandag 22/04/1946
loges :	15 Fr	100 en 75 Fr
tribune :	10 Fr	60 en 40 Fr
middenplein (pelouse) :	8 Fr	30 Fr
bochten (virages) :	6 Fr	25 Fr
volksplaatsen :	4 Fr	15 Fr

Naast een omnium (Vansteenbergen - Kint wonnen van de Fransen Tassin-Rossi) en een 60 km ploegkoers (winnaars Vansteenbergen -Silveer Maes) (29) waren er vier aankomsten van wegritten voorzien.

1. Wervik - Oostende (68 km) voor beginnelingen. Prijzen : 4.000 Fr. . Winnaar : André BLOMME (Roksem)

2. Waregem-Oostende (115 km) voor juniors-liefhebbers. Prijzen : 7.500 Fr.. Winnaar : Noë POMMELAERE (Ingooigem)

3. Antwerpen - Oostende (167 km) voor Onafhankelijken. Prijzen : 20.000 Fr. 1. Irenee DEKEYSER (Lotenhulle). 4. Raymond IMPANIS (was in 1946 de beste Belg. Onafhankelijke) (23).

4. Brussel - Oostende (182 km) voor beroepsrenners. Prijzen : 30.000 Fr. Het prijsbedrag voor een regionale profwedstrijd bedroeg alsdan 15.000 Fr. Af te leggen traject : Brussel - Halle - Gent – Eeklo – Brugge - Oostende velodroom. Er waren 65 vertrekkers.

Uitslag : 1. Maurits DESCHACHT (Roksem) in 5 u 10' 20" (25). 2. René Oreel op 12". 3. Jean Claessens. 4. Jules HUVAERE. 5. Theo HOPSTAEKEN op 27". 6. Maurice DEWANNEMAEKER. 7. Albert BERTON (Woumen VC De Zeemeeuw) op 35". 8. Maurice MEERSMAN op 40". 9. Eugène VANDEBROUCKE op 1'10". 10. André LELIAERT (24). Er waren 28 aankomsten.

Er is een pittige anecdote aan deze semi-klassieker verbonden, die destijds in Roksem, thuishaven van de winnaar, verteld werd. Maurice DESCHACHT werd door bandenpech uit de "groep OREEL" teruggeslagen. Een attente volger wees hem erop dat de "groep OREEL" de verkeerde route naar Oostende genomen had. "Miesten" DESCHACHT nam op aangeven van voornoemde volger de officieel voorziene wedstrijdweg die veel korter was, en daardoor afgescheiden als eerste de Oostendse piste binnenkwam (26). Het is ook zijn enige belangrijke profzege geweest.

Begin 1947 waren volgende renners aangesloten :

Oscar GOETHALS (Bredene) : prof (19).
André MAELBRANCKE (Torhout) : prof (27).
André DECLERCK (Koekelare) : prof.
Félicien VANDENDRIESSCHE (Oostende-Mariakerke) : prof (21)
Omer HUWEL (Sysele) : prof.
Emile VANDERVEKEN (Diksmuide) : prof.
Noe POMMELAERE (Ingooigem) : onafhankelijke.
Jean LAROYE (Oostende) : liefhebber (28).
Michel WALLEYN (Koekelare) : liefhebber.
Andre BLOMME (Roksem) : beginneling.
Fernand VANHOVE (Stene-Conterdam) : beginneling.
Louis NIERYNCK (Oostende-Hazegras) : beginneling.

De start was gegeven !

VERWIJZINGEN

(1) Oscar EYLAND : ° Oostende 14/12/1883. Lijndraaierstraat 44 Oostende

(2) Pierre MALDEGHEM : ° Vlissingen 26/11/08, spelbediende in de kursaal Oostende, Prinsenlaan 8 Oostende.

(3) Gaston EYLAND (zoon van Oscar Eyland) : ° Oostende 24/04/08, rijwielmaker + toevallige koetsier, Lijndraaierstraat 26 Oostende. Werd aangesteld als velodroombestuurder van het " Sportcomité van de Oostendse Wielerbaan". Dit comiteit was bij de opening van de wielerbaan als volgt samengesteld :
Uitbater : Oscar EYLAND.
Velodroombestuurder : Gaston EYLAND.
Sportbestuurder : Leon PASCAL.
Aankomstrechters : Jules VANHEVEL en Pieter Vandaele.
Tijdopnemers : Maurice BROCK en Prosper GHYSEL.
Bochtcommissarissen : Lievin CATRYSSE en Willy FOCKE.
Materiaalverzorger : Jules Christiaens.

(4) Hector VANTYGHEM : ° Oostende 05/08/04, stadstoeziener, P. Benoitstraat 53 Oostende.

(5) Maurice BROCK : ° Oostende 07/01/1899, bankbediende, Warschaustraat 38 Oostende.

(6) Emile OPSOMER : ° Oostende 02/04/16, deurwaarder, E. Beernaertstraat 90 Oostende.

(7) Leon PASCAL was een Brusselse matchmaker die zorgde voor het vastleggen van de renners.

(8) Nestor VERSTRAETE : ° Poperinge 15/03/1899, uitbater Hotel Central, hoek Wapenplein/Brabantstraat 2 Oostende.

(9) Jules CHRISTIAENS : afkomstig van Ichtegem. Schilderbaas op Sas-Slijkens. Bredene, Elisabethlaan. Was verzorger geweest van ex-renner Jules VANHEVEL.

(10) Jules VANHEVEL : °Koekelare 10/03/1895 + Oostende 21/07/1969. Beroepsrenner van 1919 tot 1935, waarna hij een verkeerde vlas transactie uitvoerde. Daarna opende hij te Oostende het sportcafé "L'AS DES AS" hoek Rogierlaan/A.Pieterslaan (thans immobiliën Vyva). De

naam was afkomstig van het fameuze Azencriterium van Parijs, waaraan destijds enkel de beste wereldrenners per uitnodiging deelnamen. Hij won zowel in 1923 als in 1924. Daarna werd hij groothandelaar in fietsbanden in de Nijverheidsstraat 78 Oostende.

(11) Florimond MONTEYNE : °Teynmouth (Eng) 12/10/17, rijwielhandelaar, Flory Sport Witte Nonnenstraat 31 Oostende. (Onlangs nog Agence Dermul).

(12) Omer COSTENOBLE : °Beerst 11/06/93, bakker, Groentenmarkt 12 Oostende.

(13) Willy FOCKE : °Oostende 19/06/07, caféhouder St Antonius, St Sebastiaanstraat 34 Oostende.

(14) Pieter VANDAELE (gekend als Pierre) : ° Leffinge 13/10/10, fietsenmaker op het Hazegras, Lijndraaiersstraat 25, opvolger van Gaston EYLAND.

(15) Lievin CATRYSSE : °Oostende 21/01/07, schrijnwerker eigen rekening, Pr. Elisabethlaan Sas Slijkens. Nadien biljardhersteller + uitbater van een sportwinkel in de Witte Nonnenstraat 63 (naast Café Westpoort).

(16) Georges TRAEN : ° Ettelgem 08/04/04, wasserijuitbater, Hertstraat 5A Oostende.

(17) Prosper GHYSEL : ° Oostende 28/10/05, begrafenisondernemer + drankhandel, hoek Kaaistraat,I/Witte Nonnenstraat Oostende.

(18) Frits CONTENT : ° Amsterdam 27/06/19, beheerder en aandeelhouder van de Casino van Oostende "Casino Communal d'Ostende S.A." samen met o.a. G.Nellens, directeur. De speelzaal was gevestigd in de schouwburg Van Iseghemlaan te Oostende.

(19) Oscar GOETHALS : ° Bredene 08/12/20 + 20/07/89 ingevolge fietsongeval omgeving Sluis. Reed in 1946 voor het Franse merk "Rochet". Werd op 10/03/46 3e in Belg. kamp. veldrijden in Wilrijk. Belg. kamp. halve fond (op piste achter zware motoren) : 1947 : 2e; 1952 : 2e ; 1953 : 3e.

(20) Eugeen JACOBS : Belg. Kamp. veldrijden in 1942 en 43.

(21) Félicien VANDENDRIESSCHE : vergt een afzonderlijke bijdrage.

(22) Albert PAUWELS : werd geboren te Oostende op 07/01/16 en groeide op als wees in het Vincentius-instituut, Nieuwpoortsesteenweg 57 (thans St Jozefkliniek) onder de hoede van de Zusters Dominicanessen, tot en met zijn 14e jaar. Daarna was hij "aan huis leverancier" van de Melkerij St Godelieve - Huis Verschooren, Nieuwpoortsesteenweg 66 (nu fietsenhandel GIRO Firma Vanslembrouck). In datzelfde jaar begon hij te koersen bij de beginnelingen. Weldra kreeg hij door toedoen van Oostendse wielerpalieter Staf VANSLEMBROUCK de fokloristische naam van "MELKPULLE". Zijn bevoorradingsbidon was inderdaad -trouwens ook gedurende gans zijn actieve loopbaan – gevuld met melk. Een origineel en enig geval in het wielermilieu. 1935 was zijn gloriejaar. Hij werd 3° in het Belg. Kampioenschap bij de Liefhebbers betwist over 6 wedstrijden, waardoor hij geselecteerd werd voor het Wereldkampioenschap te Floreffe. Omwille van een Waals communautair gehakketak werd hij de dag vóór de wedstrijd zonder gewettigde reden als reserve aangeduid. Ondertussen was hij schoenmaker om den brode geworden en had zijn werkplaats in de Grensstraat 1.A te Oostende.
Vanaf de oorlogsperiode tot en met 1949 was hij een onbaatzuchtige en getrouwe knecht van Jean LAROYE. In 1946 werd hij samen met Jean LAROYE - beiden liefhebbers - aangeduid

voor de Ronde van Emilië. Dit was de toenmalige Ronde van Italië voor Onafhankelijken over 6 ritten. Als bekwame knecht lukte het hem ook nog tot een meer dan behoorlijke 17° plaats in de eindstand te bewerkstelligen. Van 1947 t.e.m. 1949 was hij Onafhankelijke en sloot zijn loopbaan af op 33-jarige leeftijd. Nadien bleef hij actief als een gewaardeerd voetbalscheidsrechter tot zijn 57e. Ook daar had hij iets speciaals over hem : hij droeg steeds een pet ! Naar eigen zeggen is hij in feite steeds een coureur geweest uit louter plezier en eigen genoegdoening.
Vanaf de vijftiger jaren had hij een bloeiende kolenhandel opgestart.

(23) Irenee DEKEYSER : Belg. Wegkamp. Liefhebbers 1941.

(24) André LELIAERT : woonde in St. Andries. Kamp. v. België halve fond (=achter zware motoren) 1949.
2° in het W.K. in 1951 in dezelfde discipline.

(25) Maurice DESCHACHT : ° Roksem 04/11/21 + Oostende 25/03/96. Reed op een fiets van het merk LEA Hoogstraat Brugge waarvan René DERMUL van Gistel de plaatselijke verdeler was. Belangrijkste ereplaatsen in semi-klassiekers 16.5.48 : 2° Elfstedenronde Brugge 06/06/1948. 6° Brussel - Kuurne 15/05/1949 : 10° Tielt – Antwerpen - Tielt.

(26) Mededeling Michel ROOSE Oudenburg : volgens hem bevestigden volgende getuigen destijds dit verhaal :

1) Cornelis BULTINCK, uitbater Café De Gaffel, hoek Brugsesteenweg/Zeeweg - thans Jan Breydel - te Roksem
2) August ROOSE (vader van Michel ROOSE) fietsenmaker en caféhouder van "De Kluten" Zeeweg 45 (nu 127) te Roksem.

Tot op heden heb ik geen schriftelijke bevestiging van deze getuigenissen kunnen vinden. De zoektocht gaat evenwel voort.

(27) André MAELBRANCKE : Kamp. v. Belg. Profs 1942. Was 2° in 1940. In 1937 recordzeges bij de beginnelingen : 57.

(28) Jean LAROYE : 1945 : Kamp. Belg. juniors op de weg te Moen. 1946 : Kamp. Belgische liefhebbers achtervolging te Oostende.
Vergt een afzonderlijke bijdrage.

(29) Uitslag ploegkoers : 60 km in 1 u 25'

1. VANSTEENBERGEN - Silveer MAES 5punten
2. KINT - MAELBRANCKE 3 p.
3. GOETHALS - ALLEMEERSCH 1 p.
4. DEPREDOMME - DECLERCK 0 p.
5. DEBAERE - RIJCKAERT op 1 ronde.
6. MEULENBERG - DEPOORTER
7. CALLENS - O.MOMMERENCY
8. DESIMPELAERE – VLAEMINCK op 3 ronden
9. TASSIN - ROSSI.

Bronnen

- 75 jaar K.V.C. De Zeemeeuw Oostende 1997, Amedee GEVAERT
- De Zeewacht :7/12/45 - 18/1/46 - 1/2/46 - 29/3/46 - 12-19-26/4/46
- Het Kustblad : 30/12/45 - 10/2/46 - 28/4/46 - 21/9/47
- Het Handelsblad der Kust : 19/1/46 - 9/2/46 - 27/4/46
- De Kustbode : 26/1/46 - 6/4/46 - 26 /4/46
- Le Carillon : 19/1/46 - 5/2/46 - 27/4/46
- De Oostendse Velodroom De Plate 10/97 blz. 193, Werner RABAU.
- Le Cyclisme 1944 - 50, BEVING & VANLAETHEM, blz. 332.
- De galerij der Wereldkampioenen blz. 251, Georges MATTHYS.
- Wielerkampioenen bladen 8 en 23, Berten LAFOSSE.
- Velo Gotha, René JACOBS, Robert DESMET, Harry VANDEN BREMT, René PIROTTE.
- Velo 1973 blz. 354, 355 en 373, René JACOBS, Robert DESMET, Hector MAHAU.
- Persoonlijk archief

Omloop van Oudenburg 1946

1. Félicien MARKEY journalist, 2. Nestor VERSTRAETE (O.S.), 3. Jean LAROYE, winnaar, 4. SANDERS, mede-inrichter, hovenier Oudenburg, 5. Pierre MALDEGHEM, voorzitter O.S.

Kampioenschap van België juniores 1945 te Moen (West-Vlaanderen)

1. Odo INGELBRECHT, 2. Maurice BROCK (O.S.), 3. Paul LAROYE, 4. Florimond MONTEYNE (O.S.), 5. Jean LAROYE, Kampioen van België, 6. Georges TRAEN (O.S.), 7. Remi VANBELLEGHEM, voorzitter V.C. De Zeemeeuw, 8. Remi VICTOR, verzorger, 9. Pieter VANDAELE (O.S.), 10. Prosper GHYSEL (O.S.), 11. Emile OPSOMER (O.S.), 12. Nestor VERSTRAETE (O.S.), 13. Gaston EYLAND (O.S.), 14. Christian LAROYE, 16. WEECKX

(O.S.) = bestuurslid Ostend Stadion V.C.

Vóór de start te Zomergem 1945

L. naar R. Albert PAUWELS, Mevr. Marie Claire PIERS, Jean LAROYE

KANT IN OOSTENDE – 1e deel

door **Chantal FERIER**

1. INLEIDING

Waarom het thema "Kant in Oostende "?

Het is voor een Oostendenaar niet zo vanzelfsprekend om het woord kant in verband te brengen met Oostende. Vroeg ik het aan iemand van wie ik wist dat ze van het oude Oostende iets wisten, dan was de reactie telkens "voor kant moet je in Brugge zijn".
Maar via onze lessen kantgeschiedenis, gegeven door mevrouw Bruggeman, wist ik dat er overal in iedere stad of dorpje geklost is geweest.
Het kon toch niet dat in een stad als Oostende, een havenstad, waar er in de loop van de geschiedenis ook veel armoede is geweest, geen spoor meer te vinden zou zijn van het kantklossen.
Anderzijds is het in Oostende wel moeilijk om archiefmateriaal van die tijd te vinden omdat er zeer veel verloren is gegaan in de brand van de bibliotheek tijdens de 2de Wereldoorlog.
Dank zij informatieve gesprekken met geschiedkundige vorsers van het V.V.F en het Heem-museum "De Plate" kreeg ik de smaak van het opzoeken te pakken en had ik na een tijdje heel wat materiaal verzameld voor mijn thesis.
Er was niet zo veel archiefmateriaal te vinden als in een stad zoals Brugge, Beveren, Ieper..., maar wat ik vond was toch de moeite waard. Ik ben er van overtuigd dat er nog veel meer te vinden is.
Misschien neem ik in de nabije toekomst weer de draad op, zowel figuurlijk als letterlijk!!

2. DE ARMENSCHOOL VAN OOSTENDE (1682 - 1795)

De eerste sporen van kantonderwijs te Oostende zijn te vinden in de armenschool. De armenschool was in feite een instelling voor arme kinderen en wezen en opende zijn deuren op 20 oktober 1682 met 12 jongens en 10 meisjes. De school bevond zich in de Wittenonnenstraat.

De doelstelling van de armenschool is te lezen in het reglement van 10 juli 1684 (1). Het vermeldt onder andere dat een armenschool opgericht werd
"tot onderhout vande aerme kinderen deser stede soo meyskens als cnechtiens ende opdat deselve aldaer souden opgebracht worden in alle seegbaerheyt ende godtvruchtigheydt".

Wat de kinderen deden van 20 oktober 1682 tot 10 augustus 1683 was niet te achterhalen. Op 10 augustus 1683, wanneer een zekere Johanna De Moor, geestelijke dochter, aangesteld werd als ondermeesteres in de armenschool om de meisjes te leren spellewerken ontvangt zij daarvoor 50 Fl. per jaar. (2)

Een contract van 1 mei 1692 (3) bewijst dat er ook betalende kinderen in de school aanvaard werden. Jacob en Nikolaas De Witte en Cornelis Boubereel laten het kind Isabelle De Witte (dochter van Francis en van Maria Andrea Fischau) in de school opnemen om haar te leren lezen, schrijven en spelle-werken, of ander handwerk ten voordele van de school, gedurende 6 jaar voor de som van 24 £..

Op 3 oktober 1695 ging het niet te best met de kant op school: De gouvernante laat weten dat de schooljuffrouw op 28 september vertrokken was zonder de dismeesteres te verwittigen. De spellewerkkussens van de kinderen die in de school "hun stiel komen leren", worden onderzocht om na te gaan of de opbrengst het aanwerven van een andere juffrouw zou rechtvaardigen. Het resultaat

blijkt negatief, zodat besloten wordt alle "vreemde" kinderen (dagleerlingen) weg te zenden en het lesgeven aan de inwonende kinderen toe te vertrouwen aan de gouvernante en twee van de beste leerlingen (4).
In december 1700 werd beslist om terug een schooljuffrouw (Flora Barbara Pasbrugge) aan te werven om het spellewerken aan te leren. Hieruit mogen we besluiten dat het spellewerken terug genoeg opbracht (5).

In de notulen van 6 april 1747 vernemen we dat de school een uitbreiding neemt door het huis met brouwerij "St Pieter" aan te kopen. Dit zal toelaten om de meisjes van de jongens te scheiden zodat ze niet langer verplicht waren om op hun achttiende de school te verlaten zoals eerst beslist werd op 1 april 1690.Deze jongeren waren op die leeftijd meestal niet in staat hun brood te verdienen waardoor zij op de kosten van de dis (O.C.M.W.) moesten uitbesteed worden. Maar door de uitbreiding van de armenschool hoopte men ook op een stijging van de inkomsten van het spellewerken. Dit zou de school financieel solvent maken waardoor de dis een zware uitgave zou bespaard worden. En ook zouden er meer kinderen kunnen opgenomen worden (6).
Door de uitbreiding van de school was het ook noodzakelijk om weeral nieuw personeel aan te werven. In het document van K.O.O. no 4,p.60 en p.61 vernemen we in het arbeidscontract, dat Mary Borrens aanvaard werd als kantlerares.

> *"Actum In Camer Van d'AermeSchoole den 27 april 1747*
> *Alsoo wij bemercken noodigh is, eene doghter de gonne ervaeren is Soo int maecken van patroonen,als in het Spellewercken als naeyen en tot assistentie van onse Gouv^te Flora pasbrugghe, Soo is ons geraporteert als dat seker Mary Borrens f^v : Fransiscus geboortigh van Brussel, ervaeren synde in alle het voorschreven, goet van leven en goet comportement.*
> Twiert geresolveert de selve Dochter te aenveerden als eerste Schoolvrouwe en assistente van onse Gouvernante flora pasbrugghe, tot de Somme van thienponde, grooten Courant gelt sjaers, en incas van sieckte ofte ander accidenten de gonne Souden connen voorvallen, sal de selve door d'aerme Schoole van alles besorght worden, voorts sal sy verobligt syn haer te onderhouden soo van Cleederen linnen als wollen."(7)

De volgende tekst bewijst dat het spellewerk wel zeer belangrijk was voor de meisjes die de school wilden verlaten. Voor ze de school mochten verlaten moesten ze een bewijs van onderkomen hebben alsook kunnen bewijzen dat ze financieel onafhankelijk waren. Voor deze meisjes was het spellewerk hun onafhankelijkheid.

> "Actum in Camer van de Armeschole (8)
> 22 mei 1755
> Ten zelven daeghe heeft Dhr Verbeke de confraters versocht te vergaderen ten eynde van te beramen over den vrystel van Joanna Isabella Andriessen, maria Catharina vander meere, ende Dina Marie anne Derthy. Dry meyskens woonende in dese schole de eerste sedert 16 mey 1741 de tweede sedert 20 J.1747 ende de derde sedert 18 juni 1748 respectivelyk oudt omstaens de tweeentwintig jaeren, de welke voor ons gecompareerd Synde ende ondervraegt ofte sy in staete waeren om hunnen Cost te winnen waer zy van gedachten waeren te gaan woonen, heeft de eerste verclaert dat zy in staete was met haere Spellewerck haer te ontdraegen en ginch woonen by

haere moeye genaemt Joanna Andriessen houdende winckel binnen deze Stadt, de tweede insgelyx verclaerde haer te connen ontdraegen met haer Spellewerck ende te gaen woonen by haere schoonmoeder de wed Pieter Dalbaert, de derde verclaerde alsvooren ende te gaen woonen by haere zuster Susana De mey huysvrouwe van Joannes Berteloz, ..."

De hierna volgende jaarrekening (9) bewijst dat de kantlerares Mary Borrens ook instond voor de verkoop van de kant ten bate van de armenschool.

"Actum in caemer deesen
23 jan 1759
Ten zelven daeghe is door ons geslooten geworden de rekeninghe van Jw Mary Borrens over haere diviche van deese schoole soo weeghens den ontvanckt der spellewerckt canten door haar vercocht als weeghens den uitgeeft ten causen van de schoole. Ende eetelijke waeren belopende het saldo van deese thien guldens en een stuyver draeghende de gemelde rekeninghe voor dato, eersten may 1757 tot lesten April 1758 welk saldo door ons aan Jw Mary Borrens is betaelt en op casse bouck belast."

We veronderstelden tot nu toe dat het enkel de meisjes waren die kantklosten in de armenschool maar de hierna volgende tekst van 22 juli 1761 (10) leert ons dat het ook jongens waren die kantklosten. Het bestuur van de armenschool vond echter dat breien nu nuttiger was voor de jongens.

"Actum in caemer deesen 22 July 1761"
Ten selven Daeghe hebben geresolveert de jonghens in deese schoole onderhouden wordende te leeren breyen in plaets van te spellewerken uyt reeden wij ons laten voorstaen, dit meer util aen hun sal bijbrenghen dan het spellewerck dat maer eyghen is aen de meiskens."

Op 20 september 1764 werd er iemand aangesteld om de jongens te leren netten breien. Het is mogelijk dat ze voordien gewoon leerden breien.
Het kan ook zijn dat dit vroeger niet gespecificeerd werd omdat netten breien typisch was voor een vissersstad.

Het artikel van 2 juni 1778 (11) leert ons dat de meisjes voor 1778 enkel leerden kantklossen. Pas vanaf 1778 leerden ze de meisjes naast kantklossen ook *"het huyswerk ende oppassen van menagen alsmede doen leeren breyen, stoppen ende nayen om door dien middel goedt dienstmeysens op te queeken."*

Zeer interessant is de nota uit de Gazette van Gend van 18/10/1779 uit het archief van D.Farasyn (12).

"Men laet weten vanwegen de Arm-meester en directeur van de Arm Schole der stad ende Port van Ostende dat aldaer vacant is eine plaetse van School-Vrouwe tot het leeren maeken van Gaeren kanten. Degene die daer toe bequaem syn ende gadinge hebben, voorzien wezende van goed gedrag konnen hun

adresseren aen den notaris van Lerberghe tot het gemeld Oostende."

We vinden in de archieven een brief terug van 13 oktober 1785 (13) waarin beleefd gevraagd wordt aan het centraal bestuur in Brussel om hun witte kanten elders in het land te mogen verkopen. Daarnaast vragen ze ook een teruggave van reeds betaalde taksen op kanten. Uit deze brief kunnen we ook opmaken dat het met de verkoop van kantwerk uit de armenschool ter plaatse niet goed ging. Een antwoord op deze brief was niet te vinden.

"Bruxelles Bancier Conseiller
Nous prenons la respectueuse liberté de vous ecrire la presente pour vous supplier devouloir nous accorder en coocuiptiere de tous droits la libre introductions dans ces pays des dentelles blanches faittes par les enfans de notre pouvre ecolle qui par leurs travail subviennent en partie a centre Lieu de la ditte pauvre ecolle ; puis qu'il ne nous est pas possible de les vendre icy mais sommes obligés pour en defaire de les vendre aux marchands dans ce pays, nous osons esperer que votre seigneurie nous accordera cette grace en faveur et pour le maintien de nos pouvres orphelins si nous oserion en meme tems vous supplier de vouloir accorder la restitutiere des droits d'une partie des dentelles quenous avous payé le.... Nous vous aurions une vive reconnaissance esperant que vous voudriez bien nous accorder cette grace en faveur des pauvres nous avous cherement."

Vanaf 1795 was de armenschool in verval geraakt, zodanig dat de bewoners lichamelijk gevaar liepen. Uiteindelijk werden de wezen ondergebracht in de pastorie in de steeg tussen de Sint Pieterskerk en de Kapellestraat(14).
Volgens H. Dangez (15) werden de 15 zusters Conceptionisten en de zwarte zusters uit hun klooster verdreven op 5 februari 1798.
Wat er nadien van de armenschool terecht is gekomen heb ik niet kunnen achterhalen. Het verval van de scholen voor arme meisjes-speldenwerksters in het arrondissement Brugge, waartoe ook Oostende behoort, is ook te wijten aan de stopzetting van de uitvoer van kant naar Spanje en Holland en de verminderde uitvoer naar Frankrijk(16).

3. KANTONDERWIJS IN OOSTENDE

Na het Spaanse Beleg was Oostende in 1604 één grote puinhoop. Voor volksscholen bestonden geen schoolgebouwen. Het onderwijs gebeurde meestal ten huize van de aanvragers, die aan de bisschop toelating vroegen. Ze kregen hiervoor een toelage van het stadsbestuur. Tussen 1608 en 1669 kwamen er bij de bisschop 13 aanvragen om een school op te richten(17).

De gemeenteraad van Oostende constateerde in de zitting van 13 juli 1719 dat er in Oostende een grote verscheidenheid aan scholen te vinden was en wel twintig kantwerkscholen met 19 onderwijzeressen. Overige scholen waren 2 naaischolen, 2 huishoudscholen met ieder 2 onderwijzeressen en 2 jongensscholen.
Uit deze cijfers blijkt dat in die periode kant belangrijk was als studierichting en een rendabel beroep moet geweest zijn om in het levensonderhoud te voorzien.
Dat men zomaar een school kon stichten blijkt ook uit een notariële acte van 1751. (18)
Twee jonge dochters Anna Pertronilla Faes en de jongere Maria Francisca Bondelue woonden samen. Ze waren geassocieerd en ze hadden een kantwerkschool opgericht met het doel de

Oostendse meisjes te leren kantklossen. Hun wilsbeschikking, opgesteld met het doel een godsvruchtige en "eerlyke" begrafenis te regelen bestond uit 3 hoofdpunten:

1. De langstlevende moest zorgen voor een deftige begrafenis van de andere.
2. Na de dood van de langstlevende zouden de goederen weer naar elkaars erfgenamen terugkeren.
3. Als de langstlevende de spellewerkschool niet alleen kon runnen en deze zich zou associëren met een "quaeme" moest een inventaris opgemaakt worden om weer aan punt 2 te voldoen.

4. ZUSTERS VAN DE HEILIGE JOZEF

In de oude school van Jacques HOYS (de stichter van de armenschool), gelegen in de Witte Nonnenstraat nr. 31, waren enkele juffrouwen die zich bezig hielden met het aanleren van catechismus en handwerk aan de arme kinderen. Een zekere pastoor Z.E.H. Deprez de Camusel vroeg nu enkele zusters. (19)
Op 23 december 1837 werd een overeenkomst gesloten tussen het schepencollege en moeder Julie (Herbauw). In 1838 kregen de Zusters van de Heilige Jozef de opdracht om les te geven in Oostende. Hun gemeenschap bestond uit 30 gelovigen. De vestiging van de zusters van de Heilige Jozef was zonder moeilijkheden verlopen daar deze enkel verandering van personeel betrof in een reeds als school ingericht gebouw.
In de school in de Witte Nonnenstraat nr. 31 kregen rond 1847 600 arme meisjes zowel Franse als Nederlandstalige lessen. Ze leerden er ook kantklossen en ze kregen ook les in handenarbeid. (20)
De zusters kregen in ruil voor diensten aan arme families ook toelating om in een aanpalend gebouw aan 200 begoede kinderen les te geven mits betaling. Zij kregen enkel lezen, schrijven en rekenen. Aan de meisjes van rijke families werd geen spellewerk aangeleerd. In 1864 werd de kantwerkschool van de Zusters van de Heilige Jozef opgeheven in de afdeling Witte Nonnenstraat. In deze lokalen kwam nu een eerste stadsbewaarschool. De periode van de schoolstrijd luidde zich in. De verdere bevolkingsaangroei op het Hazegras bracht de noodzaak om daar in 1860 een meisjesschool op te richten. Moeder Julie en drie medezusters stemden met het voorstel in van reder Joseph De Boninge. Hij was eigenaar van een reeks gebouwen en wou daar een kosteloze meisjesschool oprichten.(21) In 1901 werd het een école ménagère.
De afdeling op het Hazegras had een bloeiperiode kort na de Tweede Wereldoorlog waarbij 160 leerlingen school liepen. Aan de hand van de foto op de volgende pagina kunnen we opmaken dat kantklossen nog gegeven werd in de lessen handwerk. De klasfoto dateert van 1916. (22)
De zusters van de Heilige Jozef hebben de school op het Hazegras verlaten in 1962.

5. DE VOLKSTELLINGEN

De oudste bron gaat terug naar de volkstelling van januari 1798. Eigenlijk dateerde de volkstelling van 1796 maar omdat de tellers niet betaald werden en zeer slecht gemotiveerd, sleepte dit 2 jaar aan. De volkstelling met naam: "TABLEAU DE LA POPULATION D'OSTENDE" van 1798 en deze van 1814 registreerde LES DENTELLIERES.
Uit de volkstellingen van 1798 en 1814 werden enkel de personen die het beroep kantklosster lieten noteren in de volkstelling in de onderstaande tabellen gebracht. Gelet op de wet van de privacy konden recentere volkstellingen niet geraadpleegd worden.

De volkstelling van 1798
(23)

BLZ	NUMERO	DEMEURES	INDIVIDUS	AGE	PROFESSION	ETAT	ENFANS	PATRIE
19	214	Rue Sébastien	Corneillie Faillie	60	Dentellière	Fille	-	Ostendaise
21	254	Rue Corte Peperstraat	Jeanne Putte	27	Dentellière	Fille	-	Ostendaise
22	278	Rue des Allumettes	Marie La Marck	69	Dentellière	Fille	-	Ostendaise
28	390	Rue du Lait Battu	Marie Sensier	69	Dentellière	Fille	-	Ostendaise
39	540	Rue de la Chapelle	Anne Van De Steene	59	Dentellière	Fille	-	Ostendaise
41	570	Rue de la Chapelle	Marie de Cook	70	Dentellière	Fille	-	Ostendaise
42	578	Rue des Soeurs Blanches	Petronille Lenancker	62	Dentellière	Fille	-	Ostendaise
46	628	Rue de l'Eglise	Adrienne Dyserynck	31	Dentellière	Fille	-	Ostendaise
67	864	Marché aux Herbes	Marie Groenvynck	74	Dentellière	Fille	-	Ostendaise
68	869	Corte Crul Straete	Marie Hubregts	75	Dentellière	Fille	-	Ostendaise
68	869	Corte Crul Straete	Marie Sablée	76	Dentellière	Fille	-	Ostendaise
68	876	Rue St.Francois	Anne Wassenberghe	47	Dentellière	Fille	-	Ostendaise
70	906	Boone Straete	veuve Battry	69	Dentellière	Veuve	-	Ostendaise
71	932	Rue sans fin	Vve Lieven Van Wetteren	77	Dentellière	Veuve	-	Ostendaise
74	972	Rue Neuve	Jeanne De Keyser	17	Dentellière	Fille	-	Ostendaise
75	992	Rue des bateliers	Marianne Bourné	34	Dentellière	Fille	-	Ostendaise
75	994	Rue des bateliers	Caroline Rotsaert	21	Dentellière	Fille	-	Ostendaise
76	1004	Rue des bateliers	Isabelle Janssens	80	Dentellière	Fille	-	Ostendaise
Mediaan 65,5								

We tellen in bovenstaande tabel 18 kantklossters op 10222 inwoners.

Van de 18 waren er maar 2 die getrouwd waren geweest. De rest waren ongehuwde vrouwen.

	ANCIENNE VILLE	NOUVELLE VILLE	FAUXBOURG
Hommes	1301	371	112
Femmes	1314	375	118

Veufs	71	13	3
Veuves	320	55	15
Garçons	746	147	44
Filles	931	201	20
Enfants	2604	783	274
Domestiques	19	2	3
Servantes	270	80	10
TOTAAL	7096	2027	599

Opmerking: De Fauxbourg was de nieuwe wijk in wording buiten de stadswal, aan de Westpoort (Marie Joséplein) langs de nieuwe aangelegde "Kalsyde op Wynendaele" of Torhoutse steenweg, richting "'t Paard". De "Nouvelle Ville" lag buiten de gesloopte zuidelijke stadswal, maar binnen de nieuwe vestingswal. Deze "Nieuwe stad" heet nu "Hazegras".

Het profiel van de kantklosster:

We kunnen het profiel van de kantklosster van 1798 afleiden uit de bevolkingstabel:

Gemiddelde leeftijd: ongeveer 60 jaar
Burgerlijke stand: fille of ongehuwde vrouw, enkelen waren ook weduwen.
Geboorteplaats: allen geboren in Oostende
Woonplaats: allen waren gevestigd binnen de oude stadsmuren.

De volkstelling van 1814

	STRAAT	NAAM	BURG.ST	LEEFTIJD	BEROEP	GEBOORTEPL.
11	Begijnhof * 27	Verhaege Joanna	Weduwe	49	Kantwerkster	Oostende
14	Begijnhof * 44	Lambert Francisca	Weduwe	60	Kantwerkster	Oostende
16	Begijnhof * 52	Lejene Anna		...	Kantwerkster	Oostende
27	Kortestraat 6	Bekaert Joannna		29	Kantwerkster	Oostende
57	St. Sebastiaanstr. 35	Tant Maria Tant Joanna		68 66	Kantwerkster Kantwerkster	Oostende Oostende
63	Lijnbaanstraat 33	Cokers Maria	Weduwe	47	Kantwerkster	Oostende
70	Kapellestraat 19	Geersens Isabella		82	Kantwerkster	Oostende
85	St. Nicolaasstr. 9	Westwinder Maria		41	Kantwerkster	Oostende
104	Groentenmarkt 6	De Koninck Monica		61	Kantwerkster	Brugge

109	Witte Nonnenstraat 22	Bioene Helena		82	Kantwerkster	Oostende
110	Witte Nonnenstraat 25	Bourney Anna Dudon Maria Bourney Maria	Weduwe	66 18 49	Kantwerkster Kantwerkster Kantwerkster	Oostende Oostende Oostende
124	Kaaistraat 64	Vanderstraeten Maria Joanna Theresia		52 48 47	Kantwerkster Kantwerkster Kantwerkster	Oostende Oostende Oostende
131	Kleine Peperstraat	Vanhove Joanna	Weduwe	69	Kantwerkster	Gistel
159	St. Fransiscusstraat 25	Pitthem Theresia		70	Kantwerkster	Oostende
160	St. Fransiscusstraat 29	Wibeau Helena		32	Kantwerkster	Blankenberge
180	Schippersstraat 22	Lauwerein Theresia	Weduwe	67	Kantwerkster	Doornik
185	Nieuwstraat 5	Billet Catharina Joanna		76 71	Kantwerkster Kantwerkster	Oostende Oostende
191	Nieuwstraat 16B	Braems Joanna		54	Kantwerkster	Nieuwpoort
201	Barakken oud militair kazerne 43	Bouver Idonia	Weduwe	53	Kantwerkster	Diksmude
203	Werfstraat 7	Vanderbeke Joanna Barbara		68 60	Kantwerkster Kantwerkster	Oostende Oostende
209	Werfstraat 32	Hollevoet Amelia		29	Kantwerkster	Ieper

Tijdens deze volkstelling(24), beëindigd op 30 augustus 1815, werd door Carolus Delmotte 7607 volwassenen en 2405 kinderen geteld. Samen 10012 inwoners.
We constateren dat op 10.012 inwoners er 28 kantwerksters waren (0.28% van de inwoners en 0.36% van de volwassenen)
Dit waren er merkelijk meer dan in 1798 waarbij Oostende nochtans meer inwoners had dan in 1814. In deze bevolkingstelling werd de burgerlijke stand niet meer bij gevoegd. Maar we kunnen wel aan de hand van de opstelling zien dat alle kantwerksters alleen woonden of samen met een collega kantklosster. Met een rekensommetje van beide volkstellingen zien we dat de meeste kantwerksters zestigers waren.
We vinden ook niemand terug op de lijst van de volkstelling van 1814 die op de lijst van 1798 voorkomt.
* D.Farasyn (25) verklaarde het woord "Begijnhof" van deze volkstelling. In tegenstelling tot het Begijnhof te Brugge had het hier een andere betekenis:

> Het Begijnhof was dus een steeg, een slop, een ministraatje zonder einde, zoals er zo vele werden neergepoot, om armere volksklassen een onderkomen te geven. De enkele volkstellingen waarover wij beschikken voor die periode wijzen erop dat de kamers van "het Begijnhof" zeer druk waren bezet door dagloners, kleine ambachtslieden, wasvrouwen of kantklossters.

BRONVERMELDING

(1) Ostendiana IV 1982, p. 51, De Armenschool te Oostende, J.Coopman
(2) Ostendiana IV 1982, p. 53, De Armenschool te Oostende, J.Coopman

(3) Ostendiana IV 1982, p. 53, De Armenschool te Oostende, J.Coopman
(4) Ostendiana IV 1982, p. 62, De Armenschool te Oostende, J.Coopman
(5) Ostendiana IV 1982, p. 63, De Armenschool te Oostende, J.Coopman
(6) Ostendiana IV 1982, p. 72, De Armenschool te Oostende, J.Coopman
(7) V.V.F. Oostende, KOO-4
(8) V.V.F. Oostende, KOO-4
(9) V.V.F. Oostende, KOO-4
(10) V.V.F. Oostende, KOO-4
(11) Ostendiana IV 1982, De Armenschool te Oostende, J.Coopman, p. 83
(12) D. Farasyn, De gazette van Gend, 18/10/1779 welwillend geschonken door mevr.Farasyn.
(13) V.V.F. Oostende, KOO-7
(14) Ostendiana IV 1982, De Armenschool te Oostende, J.Coopman, p. 51
(15) De kinkhooren, 1962 nr.2, p20, Geschiedenis van ons Onderwijs,H. Dangez
(16) Ons Heem, 1974, Spinnerij van kantgaren, A.Lowyck, p.229
(17) De Kinkhooren, 1962 nr.1, p16, Geschiedenis van ons onderwijs, H. Dangez
(18) De Plate, sept 1991, Een kantenschool in 1750, J.G. De Brouwere
(19) De Kinkhooren, 1962,nr.2,p.25, Geschiedenis van ons onderwijs, H. Dangez
(20) 150 jaar stedelijk lager onderwijs Oostende, p.7, Huguette Vanden Weghe
(21) De Kinkhooren,1962, nr. 3,p.23, Geschiedenis van ons onderwijs, H. Dangez.
(22) Klasfoto, welwillend geschonken door Mevr Farasyn.
(23) V.V.F.Oostende, Tableau de la Population d'Ostende. D'après le dénombrement qui en a été fait en janvier 1798.
(24) V.V.F.Oostende,Volkstelling 1814, deel XIII Stad Oostende, Uitg.1980
(25) De Plate, 1993,p. 77, Oude Oostendse Begijnhoven, Daniël Farasyn

J A A R V E R S L A G 2000

1.Raad van Beheer

De raad van beheer was op 31 december 2000 als volgt samengesteld:

Dhr Omer VILAIN	Voorzitter
Dhr August VAN ISEGHEM	Erevoorzitter
Dhr Walter MAJOR	Ondervoorzitter
Dhr Freddy HUBRECHTSEN	Secretaris
Dhr Jean Pierre FALISE	Penningmeester-hoofdredacteur
Mevr Simone MAES	Archivaris-documentaliste
Dhr Emile SMISSAERT	Bibliothecaris
Dhr Gilbert VERMEERSCH	Materiaalmeester

Dhrn Jean DE LANGHE, Ferdinand GEVAERT, Jan NUYTTEN, Koen VERWAERDE

a. Vergaderingen, werkgroepen en commissies

- De raad van beheer hield 10 gewone vergaderingen.

- Culturele raad Oostende:

  vertegenwoordiger : Dhr Emile SMISSAERT (vervanger : Dhr Walter Major)

  activiteiten : 8 algemene vergaderingen, 1x werkgroep straatnamen, 2x werkgroep archief (samen met dhr VILAIN en 1x met dhr HUBRECHTSEN), 2x open monumentendag(waarvan 1x samen met Dhrn Vilain, Nuytten en Verwaerde), aanwezigheid op de open monumentendag zelf als medewerker, 2x voorbereiding van de prijs Culturele Raad

  Dhr Omer Vilain, voorzitter, ontving de prijs van de Culturele Raad Oostende voor 1999

- Werkgroep "Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende":
  Leden : Dhr Prof.Dr.L.FRANÇOIS, voorzitter
  Mevrn.C.VERMAUT, G.FARASYN-SCHEPENS, Dhrn F.HUBRECHTSEN, J.PARMENTIER, F.GEVAERT, I.VAN HYFTE,
  Deze werkgroep van de kring vergaderde nog 8 maal.
  De activiteiten van deze werkgroep hielden op bij de uitgave van het resultaat " De Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende". Dit werk werd uitgegeven door de archiefdienst van de stad Oostende als achtste in de reeks Oostendse Historische Publicaties.
  De voorstelling van het werk gebeurde op donderdag 22 juni in de Alice Freyzaal van het stadhuis.

- Werkgroep "Huize Louise Marie" (werkgroep die de verhuis van het museum voorbereidt)
  Leden: Dhrn F. HUBRECHTSEN, G VERMEERSCH, A.GOETHAELS.
  Deze werkgroep van de kring verhuisde reeds een klein gedeelte van de collectie naar lokalen die konden afgesloten blijven. De uitvoering van de werken aan het gebouw werd door de werkgroep van nabij gevolgd.

- Werkgroep "Museum"
  Leden : Mevr.MAES, Dhrn VERMEERSCH en OUVRY met Dhrn FALISE en HUBRECHTSEN. De activiteiten van deze werkgroep bleven beperkt (uitz. Dhr OUVRY die elke zaterdag in het archief kwam werken) door de sluiting van het museum.

- Werkgroep "Tijdschriftenverzameling":Er werd een nieuwe werkgroep opgericht met als doel de tijdschriftenverzameling van de kring bij te houden en een nieuwe visie op deze verzameling voor te stellen.
  Maken deel uit van deze werkgroep: Dhrn Jean DE LANGHE, Gilbert VERMEERSCH en Emile SMISSAERT.
  Zolang wij ons niet definitief in de nieuwe locatie kunnen vestigen heeft ook deze werkgroep zijn activiteiten moeten beperken.

- Wij hopen dit jaar te kunnen starten met de werkgroep fototheek zodra wij definitief in de nieuwe locatie zullen gevestigd zijn.

b.46ste Algemene Statutaire Vergadering

- Deze vergadering ging door op zaterdag 25 maart 2000. Op vier leden na was iedereen aanwezig of vertegenwoordigd bij volmacht.

- De lidmaatschapsbijdragen voor 2001 worden behouden op het niveau van 2000.

- Tijdens de vergadering van de raad van beheer van 22 maart 2000 werden de heren Georges VAN DUYVENBODEN en Guy SERVAES opgenomen als effectief lid van de kring

- De heren DE LANGHE, FALISE, MAJOR, SMISSAERT, VERWAERDE en VILAIN waren uittredend en werden herkozen als lid van de raad van beheer. Er waren geen nieuwe kandidaten.

2. Secretariaat

a. Het secretariaat verwerkte 292 stukken in de briefwisseling. Enkel de externe briefwisseling (met uitzondering van reclame, pamfletten, folders en brochures) werd behouden voor de nummering. Briefwisseling intern de raad van beheer wordt enkel behouden als het nuttig lijkt voor de historiek van de kring. E.post wordt voortaan ook afgedrukt en opgenomen in de briefwisseling.

b. Leden

De kring telde op 31 december 530 leden wat een vermindering met 6 leden betekent ten opzichte van vorig jaar

De volgende leden ontvielen ons in de loop van het jaar : Mevr. Goedele HOLLEVOET, Dhrn Freddy FIERS, Jacques MORSA, Ferdinand PORTA, Johny RIVERS, E. VANTOMME.

3. Activiteiten

a. Voordrachten

Er waren in totaal 9 voordrachten :

- Donderdag 24 februari om 20 u 30 :
  Diavoordracht "Natuur en natuurbeleid in Oostende en omgeving" door Dhrn Dirk VANHOECKE en Paul LINGIER van de vzw Natuurreservaten afdeling Middenkust. met 52 aanwezigen.

- Donderdag 30 maart om 20 u 30 :
  "Oostende en de Oostendse Compagnie. Het economisch effect van de koloniale zeehandel op Oostende tussen de Spaanse en de Oostenrijkse Successieoorlog (1713-1745) door Dhr Michael SERRUYS met 56 aanwezigen.

- Donderdag 27 april om 20 u 30:
  Diavoordracht "Het Fort Napoleon vóór en tijdens de restauratiewerken" door Dhrn Kamiel DIRICKX en Freddy DERYCKE met 65 aanwezigen.

- Donderdag 25 mei om 20 u 30 :
  "Mariakerke en de aanhechting bij Oostende" door Dhr Marcel LEEUWERCK met 51 aanwezigen.

- Zaterdag 27 mei om 14 u 30:
  "De Batterij Hundius". Wandelvoordracht door Dhr J-C LIÉNART met 20 deelnemers.

- Donderdag 28 september om 20 u 30 :
  "1600... De Slag bij Nieuwpoort" door Dhr Erwin MAHIEU met 72 aanwezigen.

- Donderdag 26 oktober om 20 u 30 :
  "Facetten van de Vrijmetselarij van de 18de tot de 20ste eeuw" door Dhr Stefaan BRUSSEEL met 60 aanwezigen.

- Donderdag 23 november om 20 u 30 :
  "Het ontstaan van de Volksbond te Oostende" door Dhr Lionel DEWULF met 62 aanwezigen.

- Donderdag 21 december om 20 u 30 :
  "De terugkeer van de koninklijke familie naar Oostende: 1953-1956 afbraak van het Chalet, bouw van de villa en de nieuwe koninklijke gaanderijen" door Dhr Emile SMISSAERT met 61 aanwezigen.

Voor de 9 voordrachten geeft dat een totaal van 499 aanwezigen met een gemiddelde van 56 toehoorders per voordracht.

b. Studiebezoeken

- Zaterdag 18 maart om 09 u 30
  Bezoek aan de Tractiewerkplaats van de NMBS te Oostende onder leiding van Dhr Hubert SEYNAEVE met 19 aanwezigen.

- Zaterdag 16 september om 14 uur
  Bezoek aan de tentoonstelling "1600... Slag bij Nieuwpoort" in de stadshallen te Nieuwpoort onder leiding van Dhr Erwin MAHIEU met 20 aanwezigen

c. Podiumoptreden

Een KLEINKUNSTGEBEUREN, voorafgegaan door een banket op 2 december om 18 uur 30 in de zaal van het restaurant BENNY met 60 aanwezigen.
Het zangensemble "CIRCULUS" uit Oudenburg verzorgde het artistieke deel van de avond met hun repertoire van liederen met betrekking tot "Water en Zee".

d. Studiereis

De jaarlijkse studiereis ging door op zondag 4 juni, onder leiding van Dhr Jean Pierre FALISE, naar het "TABAKSMUSEUM te Wervik. In de namiddag werd nog een geleid bezoek gebracht aan DISTILLERIE CLAEYSSENS ET SON SITE te Wambrechies(Fr).
Er waren 54 deelnemers aan deze zeer interessante en aangename studiereis.

e. Andere activiteiten

- De jaarlijkse Driekoningenviering werd op 6 januari verzorgd door de Heemkring Ter Cuere in hun lokaal Turkeyenhof. De kring was vertegenwoordigd door Dhrn en Mevrn. MAJOR, HUBRECHTSEN en Dhr VILAIN. Mevr. Major trok de boon en werd dus "Koning"

- Op 7 januari schonk de Kamer voor Handel en Nijverheid Oostende het sterfbed van Koningin Louise Marie aan de kring in aanwezigheid van de pers en Dhr Lambert schepen van Cultuur.

- Op 21 januari mocht de voorzitter, Dhr Omer VILAIN, de prijs van de Culturele Raad Oostende 1999 in ontvangst nemen. Dhr en Mevr HUBRECHTSEN-CATTOOR, Dhr NUYTTEN en Dhr SMISSAERT vertegenwoordigden de kring.

- Jaarlijks veiling op 27 januari onder leiding van Dhr Omer VILAIN.
Aan de 60 aanwezigen werden 183 stukken aangeboden met een totale opbrengst van 48.100,-Fr. Dit bracht voor de kring 9620,-Fr op.

- Dhr en Mevr FALISE-MAES en HUBRECHTSEN-CATTOOR vertegenwoordigden de kring op de statutaire vergadering van het West-Vlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde (WVKH) te Handzame/Kortemark op zaterdag 18 maart. Deze vergadering ging gepaard met een studiebezoek aan het Centrum voor Genealogie en aan de gerestaureerde kerk van Handzame.

- Dhr Omer VILAIN, Dhr en Mevr FALISE-MAES, Dhrn VERWAERDE en NUYTTEN vertegenwoordigden de kring op de Ensorherdenking van 15 april waarbij een bloemtuil op het graf werd neergelegd.

- Op 24 april vertegenwoordigde Dhr VILAIN de kring tijdens de bloemenhulde aan het monument der zeelieden. Een bloemstuk werd neergelegd.

- Dhrn en Mevrn FALISE-MAES, HUBRECHTSEN-CATTOOR vertegenwoordigden de kring op de Heemdag van het WVKH te Izegem op zaterdag 29 april. Deze heemdag was georganiseerd door de Heemkundige Kring Ten Mandere uit Izegem. Een voordracht door Prof. Dr. Louis Vos over "Vlaamsnationalisme in de West-Vlaamse katholieke colleges tijdens het interbellum" en een bezoek aan het nationaal borstelmuseum en aan de Gouden kapel van de Pélichy's in het instituut Ave Maria rondden het instructieve deel van de dag af.

- Dhr Omer VILAIN, Dhr en Mevr FALISE-MAES, Dhrn HUBRECHTSEN en VERWAERDE vertegenwoordigden de kring op de Paster Pype herdenking op 3 juni. In naam van de kring werd een bloemenkrans neergelegd op het graf.

- Dhr VILAIN vertegenwoordigde op zaterdag 21 oktober de kring te Koksijde op de voorstelling van het boek over de dialecttaal in de zeevisserij. Dit was een organisatie van de provincie West-Vlaanderen.

- Dhr en Mevr.FALISE-MAES en HUBRECHTSEN-CATTOOR vertegenwoordigden op 21 oktober de kring op de raadsvergadering van het WVKH te Ruiselede.

4. Museum

Op 10 januari 2000 sloot het museum, gevestigd in het Feest- en Cultuurpaleis definitief de deuren in afwachting van de verhuis naar de ons door de stad toegewezen nieuwe locatie "Huize Louise Marie" in de Langestraat 69. Einde januari ontvingen wij een brief (19.01) getekend door de schepen LAMBERT en de conservator HOSTYN dat de expositieruimten van het museum moesten ontruimd zijn tegen 15 mei 2000 omdat deze lokalen moesten dienen als depotruimte voor de Europaprijs.
De conservator begon onmiddellijk grote gedeelten van het depot van het museum voor schone kunsten in onze lokalen onder te brengen zodat de voorbereiding van de verhuis op zijn minst bemoeilijkt werd. De toegang tot het museum langs de normale weg werd ons onmogelijk gemaakt. Een gedeelte van de reeds ingepakte collectie werd ondergebracht in het vroeger toerismebureau onder het uurwerk van het feestpaleis. Ondertussen is dit ten behoeve van het museum voor schone kunsten nog maar eens verhuisd richting vroegere stedelijke bibliotheek. De werkzaamheden aan de nieuwe locatie schoten niet op zodat van een verhuis geen sprake kon zijn. De reeds vroeger geplande gedeeltelijke opening in juni viel daardoor in het water!
Die problemen stelden zich gedurende het ganse jaar zodat op 31.12.2000 nog maar een (zeer) klein gedeelte naar het nieuwe museum is overgebracht in enkele lokalen die konden afgesloten worden en in het achtergebouw. De maquettes van de RMT werden op de zolder gestockeerd.
Er moeten nog werken worden uitgevoerd en zolang de kring niet als enige in het bezit is van de toegangsleutel van het gebouw wordt er niet verder verhuisd. Er is nog steeds geen klare reden waarom het museum niet kon openblijven in het Feestpaleis tot de werken in de Langestraat beëindigd waren! Wij vragen dat de bevoegde instanties hun verantwoordelijkheid opnemen ten opzichte van het eigen stedelijk museum opdat de lijdensweg van dit stedelijk stiefkind (Cfr de geschiedenis van het stedelijk heemkundig museum) nu eens een einde neemt. Men vergeet dat een degelijk ingericht heemkundig en historisch museum een echt waardevol toeristisch attractiepunt voor de stad kan zijn : Cfr Brugge, Gent, Rotterdam, Amsterdam, Dijon.....

Op voorstel van de conservator heeft het bestuur er unaniem mee ingestemd dat de naam van het museum gewijzigd wordt in "Oostends Historisch Museum – De Plate".

5. Archief

a. Archief van de kring:

Het archief blijft voorlopig gesloten. Individuele vragen kunnen steeds gericht worden aan Dhrn FALISE of HUBRECHTSEN die ze zullen behandelen rekening houdend met de aan de gang zijnde inventarisatie

b. Archief OCMW:

Op 6 september besloot de raad van het OCMW zijn archief toe te vertrouwen aan onze

kring. Een eerste (grootdeels ingebonden)gedeelte is reeds sedert een 25-tal jaar in depot bij de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde Oostende. Onze kring nam de verantwoordelijkheid op om het los archief in orde te stellen zodat ook dit voor de vorser, onder bepaalde voorwaarden, toegankelijk kan gemaakt worden

6.Documentatiecentrum

Door de verhuistoestanden van het museum kon het documentatiecentrum niet geconsulteerd
worden. Het documentatiecentrum werd aangevuld door een gift van het stadsarchief (60 archiefdozen krantenknipsels voor de persmededelingen, jaren: 1993 - 1998)

7.Mediatheek

Wegens de verhuis kon de mediatheek niet geconsulteerd worden.

8.Tijdschriftenkast

Wegens de verhuis kon de tijdschriftencollectie niet geconsulteerd worden.

9. Verzameling van de Kring

a.Bruikleen

- Twee schilderijen en acht collectiestukken aan de vzw Horizon Educatief voor een tentoonstelling "Mannen van ijzer, op schepen van hout" in Duin en Zee.

- Twaalf collectiestukken aan de Cultuurdienst van de Stad Oostende voor de tentoonstelling over de geschiedenis van de Oostendse kursalen in het Casino-Kursaal.

- Een schilderij aan de vzw Nieuwpoort 1600-2000 voor de tentoonstelling "1600-Nieuwpoort".

- Een ingekaderde affiche voor een tentoonstelling in de Ostend Tennisclub.

- Een antieke houten slede aan het Stedelijk Museum voor Schone Kunsten voor de tentoonstelling "Winter in het Museum".

- De verzameling van de schoen-, zadel- en gareelmakerij Ghysel uit Zandvoorde werd in bestendige leen gegeven aan de heemkring 't Schorre uit Stene.

b.Aanwinsten

- Schenkingen

Door de omstandigheden gedwongen kon de inventarisatie niet worden voortgezet. Een twintigtal personen schonken één of meerdere items die toegevoegd werden aan de collectie. De handelskamer schonk ons het sterfbed van koningin Louise-Marie en gaf twee schilderijen van oud-voorzitters in depot.

- Aankopen

  - 13 mannequins (man-vrouw-kind)
  - litho's "Oostende, Oost- en Noordzijde van de stad 1659 (Verbouwe Nr.: 282)
  - Collectie jaargangen v.h.tijdschrift CINEO
  - Affiche "Tombola voor de Visschers" uit 1898

10. Publicaties

a. Tijdschrift

Van het tijdschrift verschenen 9 nummers op de vooropgestelde data : januari, februari, maart, april, mei, september, oktober, november en december. In totaal werden 259 bladzijden gepubliceerd waaronder 4 kleur-fotobladzijden en 45 bladzijden met kaarten, foto's, tekeningen, rekeningen en documenten.
De inhoudstafel van de jaargang 1999 (37 bladzijden) werd opgemaakt door de heer SMISSAERT. Dhr. FALISE zorgde voor de samenstelling en de opmaak van het tijdschrift.

b. Kalender

Het Grafisch Bedrijf LAMMAING heeft voor 2000 een kalender aangeboden op basis van prentkaarten en teksten van dhr Omer VILAIN met als thema: OOSTENDE IN 1912.

c. Ruilabonnementen

Werden omgewisseld met volgende Heemkringen of Verenigingen :

Bachten de Kupe, Veurne. De Zonnebeekse Heemvrienden, Zonnebeke. Geschiedkundige Kring Ernighahem, Eernegem. Gidsenkring Lange Nelle, Oostende. Heemkring 't Schorre, Oostende. Heemkring Coclariensia, Koekelare. Heemkring David Jonckheere, Aartrijke. Heemkring Den Hert, Ingelmunster. Heemkring Dorp en Toren, Deerlijk. Heemkring Dr. Vandamme, Blankenberghe. Heemkring Graafschap Jette, Brussel. Heemkring Graningate, Middelkerke. Heemkring Karel Van de Poele, Lichtervelde. Heemkring M. Van Coppenolle, Brugge. Heemkring Oud Ruiselede, Ruiselede. Heemkring Pastoor Ronse, Zedelgem. Heemkring Sint Guthago, Brugge. Heemkring Wibilinga, Wevelgem. Heemkundige Kring Eisden, Eisden.Heemkundige Kring Erpe Mere, Mere. Heemkundige Kring Houtland, Torhout. Iepers Kwartier, Ieper, Kon. Commissie voor Volkskunde, Antwerpen. Culturele Raad, Oostende. Vrienden van het Noordzeeaquarium, Oostende. Oudheidkundige Kring Land van Waas, Sint Niklaas. Rollarius, Roeselare. Ter Cuere, Bredene. Tijdingen, Oostende. Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Antwerpen. Westvlaams Verbond voor Kringen van Heemkunde, Aartrijke. Familiekundige, Heemkundige en Geschiedkundige Kring Ghestela, Gistel. Tijdschrift van het Gemeentekrediet, Brussel

d. Abonnementen

De Kring is geabonneerd op "Marswin" tijdschrift uitgegeven door de Vlaamse Vereniging voor bestudering van Zeezoogdieren. Alsook op het tijdschrift "Tradities" uit Nederland.

e. Andere publicaties

Er werden in 2000 geen andere publicaties uitgegeven.

11.Giften

De kring mocht een geldelijke gift ontvangen van : Mevr J.BERDEN, Dhr Jacques LALEMAN, , Dhr D.PANESI, Dhr. Jan NUYTTEN, Dhr Mathieu DE VESTELE en Dhr F. VAN de WOUWER

Freddy HUBRECHTSEN
Secretaris

Omer VILAIN
Voorzitter

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

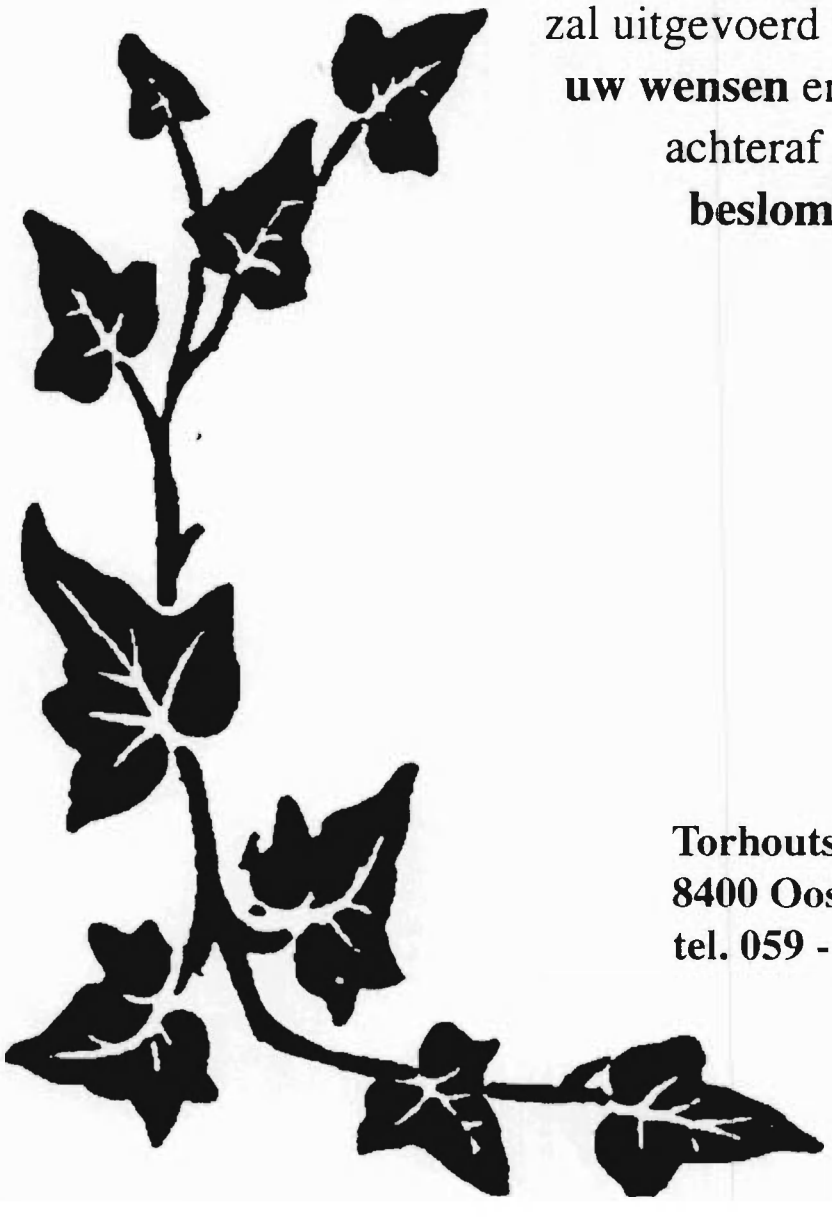

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

Foto Luc • archief De Plate

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- MAART 2001

ISSN = 1373-0762

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" V.Z.W.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 30
NUMMER 3
MAAND maart 2001

Prijs per los nummer : 60 Fr.

IN DIT NUMMER

blz. 64 : **J. BECKMANN**: 1600 : De slag bij Nieuwpoort.

blz. 65 : **C. VERMAUT** : De bibliografie van de geschiedenis van Oostende.

blz. 67 : **M. VANDERMAES** : Voe de boeken....: meezinger

blz. 68 : **L. FRANÇOIS** : Twee eeuwen Oostendse historiografie.

blz. 85 : **C. FERIER** : Kant in Oostende – 2e deel en slot.

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever : Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur : Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. 059507145.

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel.059708815.

Leden :
Jean DE LANGHE, Vindictivelaan 6/2, 8400 Oostende.
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer :

Jean Beckmann, Violierenlaan 74, 8400 Oostende.
Claudia Vermaut, Paardenmarkt 8, 8490 Jabbeke.
Martine Vandermaes , Honoré Borgersstraat 88, 8400 Oostende.
Luc François, Chrysantenstraat 19, 8400 Oostende.
Chantal FERIER, August Vermeylenstraat 47, 8400 Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

MAART ACTIVITEIT

Donderdag 29 MAART om 20 u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwerp: **KLOKKEN EN BELLEN IN HET DAGELIJKS LEVEN**

Deze voordracht wordt verzorgd door de heer Simon IPPEL

Dhr Simon IPPEL, geboren Oostendenaar, was bouwkundig tekenaar bij de technische dienst van de Stad Oostende. Gediplomeerd in de muziekgeschiedenis is hij een begrip in de Oostendse muziekwereld. Wereld waarin hij reeds 30 jaar het voorzitterschap waarneemt van de bloeiende vereniging Jeugd en Muziek. De vrienden van de beiaard , verenigd in De Vliegende Klepel, kennen hem uiteraard ook als medestichter en bestuurslid. Met de steun van deze laatste kring gaf hij in 1992 in eigen beheer een uitstekend werkje uit met als titel "Verhalen rond de Oostendse beiaarden" waarin hij de geschiedenis van onze beiaarden uitvoerig belicht. Hij pleegde reeds verschillende artikels in verschillende tijdschriften waaronder dit van onze eigenste kring.

Hij is ook gediplomeerd turnleraar van de Koninklijke Belgische Turnbond.
En wat waarschijnlijk nog weinigen weten over deze veelzijdige man is dat hij in de prille 50er jaren als turnleraar van OTV Noordzee er in geslaagd is een door hem uitgedachte en ontwikkelde grondoefening als bondsreeks te laten aannemen, m.a.w. dit werd, op de tonen van de Mars van de Koninklijke Militaire School, een verplichte oefening voor alle aangesloten turnverenigingen. Uw dienaar had samen met zijn broer de eer deze oefening voor de nationale jury te Brussel te mogen voorstellen.

In zijn voordracht geeft Dhr IPPEL met beeld en geluid een overzicht over de rol die klokken en bellen in ons dagelijks leven spelen. Deze is zeer belangrijk en toch gaan veel mensen eraan voorbij. Men weet zelfs niet meer dat men in het bezit is van verschillende bellen en toch...men gebruikt ze dagelijks!
Het ontstaan van deze gewone bellen en klokken wordt belicht en we volgen hen in hun ontwikkeling en verscheidenheid tot op heden.
De geschiedenis van deze gebruiksvoorwerpen gaat namelijk terug tot 5.000 jaar vóór onze tijdrekening en hoe eigenaardig ook, een bel of klok wordt nog steeds op dezelfde wijze gemaakt en we merken hoe talrijk en in welke verscheidenheid ze vertegenwoordigd zijn in ons dagelijks leven.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid.

Men zegge het voort !!!

1600 : DE SLAG BIJ NIEUWPOORT

door **Jean BECKMANN**

Ik wou op het artikel van Gerard VANDAMME inspelen en enige bijkomende informatie verstrekken omtrent de sabels voorkomende op diverse kaarten (1).

Na de Slag bij Nieuwpoort (2 juli 1600) bleven de Staatsen de stad belegeren en aanvallen. Militaire successen bleven echter uit. Tot op 18 juli 1600 Prins Maurits, in samenspraak met de "Staten Generaal" onder leiding van Johan VAN BARNEVELD (die te Oostende verbleven), besloot het beleg op te geven en zijn leger terug te trekken in de duinen tussen de Albertusschans en Raversijde. Zijn bedoeling was de schansen rond Oostende (Sint- Isabella schans, Sint-Catharina en Sinte-Clara en andere) aan te vallen, te veroveren en te bezetten. Dit met uitzondering van de Sint-Albertusschans (2) die reeds sedert 29 juni in handen van de Staatsen was. Als eerste werd de Sint-Isabella (3) schans benaderd daar diens artillerie de Staatsen bij de duinen bedreigde.

Tot een veldslag kwam het in die dagen niet. Wel werden meerdere artilleriestukken in het gebied opgesteld en de schansen overvloedig beschoten. Loopgraven en andere verdedigings- en aanvalswerken uitgevoerd, grachten gedempt en dijken opgeworpen om het gebied dat sedert 1584 in een moeras was herschapen door het doorsteken van de duinen ten oosten van Oostende militair te kunnen gebruiken. Maar verder dan enkele schermutselingen en artillerieaanvallen kwam het niet.

De Spanjaarden onder leiding van Aartshertog Albrecht hadden zich na hun nederlaag bij Nieuwpoort weten te hergroeperen en hadden de schansen aanzienlijk versterkt zowel met artillerie als met manschappen. Hun hoofdleger vertoefde op een defensielijn tussen de schans van Oudenburg, de schans van Zandvoorde en de schans Sinte-Clara op Stene.

Op 25 juli 1600 begonnen de Staatsen, die inzagen dat ook met het innemen van de schansen geen succes kon geboekt worden, zich terug te trekken op Oostende, met het doel in te schepen op de voor de kust wachtende vloot. Op 31 juli van dat jaar werd ook de Sint-Albertusschans opgegeven die dezelfde dag terug door de Spanjaarden werd bezet. Pogingen der Staatsen om de schans op te blazen bij hun vertrek mislukten.

Het gebeuren bij de schansen van Oostende wordt uitgebreid behandeld in het boek "De slag bij Nieuwpoort" van Anthonis DUYCK (4). De sabels op diverse kaarten zijn hoogstwaarschijnlijk een herinnering aan die dagen van juli 1600, al blijft de aangehaalde datum 2 juli wellicht fout.

---

(1) Maandblad van de Heemkring "De Plate" 2000; p. 254.
(2) Op de wijk Albertus te Mariakerke, ten westen van de sluis van 's heer Woutermansambacht.
(3) Ongeveer waar later de hofstede van Hamilton gelegen was.
(4) Anthonis DUYCK, "Journaal van de tocht naar Vlaanderen in 1600". (Sun 2000). ISBN 90 6168965 1

De Bibliografie van de geschiedenis van Oostende

door **Claudia VERMAUT**, archivaris

Een uniek naslagwerk

Net vóór de zomer van 2000 rolde de Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende van de persen. Deze publicatie is een zeer belangrijke stap voorwaarts voor het historisch onderzoek over Oostende. De Bibliografie bevat nl. een overzicht van zowat alle boeken, brochures, tijdschriftartikels en andere gedrukte werken die gedurende de voorbije 200 jaar over de hele geschiedenis van Oostende zijn verschenen. Het bevat 5915 titels, thematisch verdeeld over 271 rubrieken. Naast algemene naslagwerken wordt een overzicht gegeven van de werken die over Oostende zijn gepubliceerd m.b.t. de prehistorie, over de Gallo-Romeinse tijd, de Middeleeuwen, de Bourgondische periode, de Spaanse periode, de Oostenrijkse periode tot in de hedendaagse periode. Binnen ieder tijdvak wordt een specifieke thematische ordening gevolgd, met een overzicht van werken m.b.t. het politieke, economische, sociale, godsdienstige, vrijzinnige en culturele leven in Oostende in de desbetreffende periode.
Het geheel wordt ontsloten via een gedetailleerde inhoudstafel, een auteursindex en een uitgebreide onderwerpenindex. Hierdoor kan men in een mum van tijd opzoeken of er reeds werken over een bepaald onderwerp zijn verschenen.

Wilt u dus iets weten over de Atlantikwall, badinstallaties, capucijnen, danszalen, James Ensor, fort Sint-Philippe, de grote Westpolder, het Hazegras, de Ijslandvaarders, het judaïsme, de kaapvaart, de Kursaal, het Leopoldpark, de Mercator, de Noorse stallingen, de Oostendse Compagnie, Paster Pype, Jozef Quyo, de RYCO, de sprotfabriek, het thermaal instituut, de UCB, Villa Maritza, de Wittenonnenstraat, yachting of zeewering... dan neemt u gewoon de Bibliografie ter hand, kijkt even in de inhoudstafel of in één van de indexen, zoekt de titel op en in een handomdraai vindt u wat u zoekt.

De werkgroep Bibliografie

Het project werd in november 1996 opgestart op initiatief van de Heem- en Geschiedkundige kring De Plate. De bibliografie werd opgesteld door een werkgroep samengesteld uit vrijwilligers van de Heem- en Geschiedkundige kring De Plate, m.n. Jan Dreesen (†1997), lic. Daniël Farasyn (†1998), Gilberte Farasyn-Schepens, Ferdinand Gevaert, Freddy Hubrechtsen en Ivan Van Hyfte, drs. Jan Parmentier, verbonden aan de Universiteit van Gent, die o.a. gespecialiseerd is in de Oostendse maritieme geschiedenis in de 18de eeuw, Pieter François, student Geschiedenis en lic. Claudia Vermaut, stadsarchivaris. Het geheel stond onder leiding van prof. dr. Luc François, hoogleraar aan de Universiteit van Gent.

Op zoek naar informatie

Gedurende bijna vier jaar hebben de leden van de werkgroep hun opzoekingen verricht in diverse bibliotheken en documentatiecentra o.a. in de Stedelijke Openbare Bibliotheek van Oostende, de bibliotheek van de Koninklijke Militaire School, de bibliotheek van het Koninklijk Legermuseum, de Koninklijke Bibliotheek Albert I, de Westflandricabibliotheek van de familie de Bethune, de bibliotheek van de Universiteit Gent. De tijdschriften werden doorgenomen tot en met jaargang 1998, terwijl de boekenproductie werd gevolgd tot en met juni 1999. De neerslag van hun werk werd geëvalueerd tijdens 25 vergaderingen die over het project werden gehouden. Tijdens de laatste vergaderingen controleerde de werkgroep alle titels minutieus op fouten en ontbrekende gegevens en verwijderde de werken die niet aan de criteria beantwoordden.

Het resultaat

Het resultaat is een indrukwekkend boek van 370 bladzijden, dat voor de eerste maal sedert de reeks Oostendse Historische Publicaties werd opgestart, niet in de eigen stadsdrukkerij werd gedrukt maar werd uitbesteed, op 1000 exemplaren gedrukt op kwaliteitspapier en garengenaaid ingebonden in een vierkleurenkaft. De titelbeschrijvingen worden afgewisseld met 19 kleuren- en zwart-witafbeeldingen.

Deze bibliografie is belangrijk omdat voor de eerste maal in de geschiedenis een overzicht werd opgemaakt van alle werken die ooit over Oostende zijn verschenen. Het is m.a.w. een compleet overzicht van alle zgn. "secundaire bronnen of literatuur". Samen met de in 1998 gepubliceerde Archiefgids die een overzicht biedt van een groot aantal beschikbare "primaire bronnen" is de Bibliografie van de geschiedenis van Oostende een onmisbaar hulpmiddel voor al wie zich van ver of van dichtbij over het Oostendse verleden buigt.

Te koop

Het boek is voor 950,- fr. te koop aan de infobalie in het Stadhuis.
Men kan het ook thuisbezorgd krijgen na overschrijving van 1030 fr. op rekeningnummer 091-0065420-71 van de Stadskas, Stadhuis, Vindictivelaan 1, 8400 Oostende met vermelding "104/161/02 – OHP 8".

Noot van de redactie

Aansluitend op dit artikel vindt U verder in dit tijdschrift een grondige analyse van de inhoud van deze "Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende" door prof. dr. Luc François.

Einde november 2000 verliet ons geacht bestuurslid, Emile SMISSAERT, de stedelijke bibliotheek. Naar aanleiding van dit afscheid nodigde hij zijn collega's uit in restaurant Icarus. Een collega van hem , Martine VANDERMAES, maakte van die gelegenheid gebruik om de meezinger van Lucie Loes wat aan te passen.

VOE DE BOEKEN... : meezinger

Op de wijs van : Op de vissemarkt

Voe de boe-ken is t'en geboren
voe de boe-ken is t'en gekend
zoender boek ton lopt'en verloren
met e boek is'ten kontent
je leest wèl e boek of gazette
letters zien an hem wel bestid
i-in Gent en ook in Ostende
et-en in bibliothe-ken gewerkt...
Uzen Emile, goa me pensioen
me kun da nie verdroaien

Refrein : E "Plate" of e "Moniteur" dat is ze leven
da "Cutter" kla-ssement
Stoa nooit buten de schreve
Je leurt ie met ze karretje a-langs de rekken
En 't klienkt toch zoe schone ut ze moend
Ostendiana !

J'ed hie ook gin schrik van te schrieven
je goa zoeken toe dat-ten viengt
geen probleem ka'd hem tegenhoeden
e fichier en j'is kontent
Ostende is voer hem geen radsel
Bowens en nog zoe vele mèèr
Kama ook en Wendy van Wanten
van A tot Z, j'e z'ol geklasseerd...
Uzen Emile, god met pensioen
me kun da niet verdroaien

De revues gon ook deur zen handen
de gazetten het'ten geniet
je wit z'ook in de rekken te zetten
is da nu ol verleden tied ?
D'r komt nu e heel nieuw chapiter
met Chantal arm-in-arm noa de diek
voe olle twee zien't andere tieden
kom nu en tonne moar e ke langs...
Uzen Emile, goa met pensioen
me kun da nie verdroaien

Twee eeuwen Oostendse historiografie

door **Luc François**

In juni 2000 verscheen de 'Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende'. Dit werk werd samengesteld door een werkgroep die in 1996 in de schoot van 'De Plate' werd opgericht en die daarmee gehoor gaf aan de herhaalde oproepen van wijlen Walter Debrock, Jan Dreesen en Daniël Farasyn om de publicaties over het Oostendse verleden bijeen te brengen. Deze publicatie verscheen als deel 8 in de reeks 'Oostendse Historische Publicaties' van het Stadsarchief Oostende[1].

Een historische bibliografie is een geordend overzicht van publicaties, die – wat de inhoud betreft - thematisch, chronologisch en geografisch tot eenzelfde eenheid behoren. In deze bibliografie werden de volgende ordeningscriteria gehanteerd:

- geografisch: het gebied binnen de grenzen van het huidige Oostende. Enkel werken waarin dit gebied het uitsluitende of het voornaamste onderdeel was, werden weerhouden. Op die manier vermeden we al te algemene werken te moeten opnemen.

- chronologisch: vanaf de vroegste geschiedenis tot heden.

- thematisch: alle aspecten van de Oostendse geschiedenis werden weerhouden.

Wat de vorm betreft, is deze bibliografie een retrospectieve bibliografie: in het jaar 2000 wordt achterom gekeken naar wat tussen 1800 en 1998/1999 over Oostende werd geschreven.

Het samenstellen van een bibliografie heeft altijd tot doel een stimulans te vormen voor het historisch onderzoek. Zonder systematisch overzicht van wat voorgangers reeds presteerden, is elke vorser haast gedwongen hetzij telkens zelf op zoek te gaan naar wat reeds geschreven werd, hetzij vanaf nul te herbeginnen.

Zoals in het voorwoord van de bibliografie werd geschreven en zoals ook tijdens de persvoorstelling werd benadrukt, is een bibliografie nooit volledig en is de samenstelling ervan een proces dat nooit af is: veel hangt af van de criteria die door de samenstellers werden gehanteerd en van de interpretatie ervan. Bovendien worden de samenstellers van een 'nieuwe' bibliografie geconfronteerd met een braakliggend terrein: de omvang van de oogst is in zo'n geval immers niet te voorspellen. Dit was ook zo bij de redactie van de 'Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende': hoeveel vindplaatsen moesten worden opgezocht en welke tijdschriften moesten worden geëxcerpeerd om tot een betrouwbaar eindresultaat te komen, was bij de aanvang niet in te schatten. De vraag van de werkgroep om op- en aanmerkingen en aanvullingen in te sturen, was dan ook

[1] Luc François, m.m.v. Jan Dreesen, Daniël Farasyn, Gilberte Farasyn-Schepens, Pieter François, Ferdinand Gevaert, Freddy Hubrechtsen, Jan Parmentier, Ivan Van Hyfte, Claudia Vermaut, Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende, Oostende, Stadsarchief Oostende, 2000, 370 p. (Oostendse Historische Publicaties, 8) (te koop aan 950 BEF, na overschrijving van het bedrag + 80 BEF verzendingskosten op rekeningnummer 091-0065420-71 van de Stadskas, Stadhuis, Vindictivelaan 1, 8400 Oostende met vermelding "104/161/02-OHP 8" of contante betaling in de Stadskas, Stadhuis, Vindictivelaan 1, 8400 Oostende).

geen uiting van valse bescheidenheid, maar een oprechte oproep met de bedoeling om in de toekomst naar een nog beter resultaat te kunnen streven. De reactie van de heer Jean Beckmann werd dan ook dankbaar aanvaard en zal bij de verdere uitbouw van het initiatief zeker worden betrokken.

Hierboven schreef ik reeds dat elke bibliografie het historisch onderzoek verder moet ondersteunen en stimuleren: elke individuele vorser kan bijgevolg baat hebben bij de consultatie ervan. Maar een retrospectieve bibliografie (m.a.w. een bibliografie die terugblikt op de productie uit een bepaalde periode: hier alles sinds 1800) kan, na grondig onderzoek, ook een precies beeld geven over het reilen en zeilen in het beschreven historisch wereldje (hier: het Oostendse). Het is dan ook mijn bedoeling om, op basis van een kwantitatieve analyse, een beeld te schetsen van de kenmerken van het historisch onderzoek over Oostende. Dit gebeurt aan de hand van een aantal concrete vragen, waarop een berekend en geteld antwoord wordt geformuleerd. Een aantal cijfers kunnen alleen worden vastgesteld en beschreven; bij een aantal andere kan naar een verklaring worden gezocht.

Vooraf moet duidelijk worden gesteld dat 'aantallen' op zich geen volledig beeld van de historiografische activiteit geven. Alle nummers uit de bibliografie worden hier gelijk behandeld: een boek, dat soms het resultaat is van jarenlang geduldig en intelligent zoekwerk, staat hier gelijk aan een kort artikeltje, dat misschien niet meer is dan een haastig geschreven kattebelletje. Elk oordeel over de kwaliteit van de bijdragen is hier niet aan de orde: er wordt gepeild naar de evolutie in de belangstelling, het gebruikte medium, de themata, de periodes, de auteurs, ... Een tweede voorafgaande opmerking is dat in deze bijdrage wordt vertrokken van de versie van de 'Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende', zoals die in juni 2000 is verschenen: de kwaliteiten en de eventuele gebreken ervan werken uiteraard door in wat hier volgt.

In de 'Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende' ontbreekt het nummer 2226: nadat het zetwerk was voltooid, werd nog een 'dubbel' ontdekt en uiteraard geëlimineerd. Er wordt hier dus uitgegaan van 5914 nummers.

1. De gehele oogst

Van de 5914 nummers konden er 333 niet worden gedateerd. Voor zover dit relevant is, wordt deze laatste categorie in de hiernavolgende tabellen onder de rubriek 's.d.' opgenomen. De overige 5581 zijn hierna per decennium samengeteld en in tabel- en grafiekvorm weergegeven. We bemerken een gestadige toename in de loop van de 19e en de 20e eeuw. Bij de eeuwwisseling (van 1900) tellen we voor het eerst een honderdtal publicaties per jaar. We stellen ook een negatieve knik vast in de decennia waarin de twee wereldoorlogen worden gesitueerd. Vanaf 1970 staan we voor een explosieve toename van het aantal publicaties. De uitgave van het tijdschrift 'De Plate' is daar zeker niet vreemd aan (zie verder). De verklaring voor de daling in het net afgesloten decennium (1990-1999) is ook bij 'De Plate' te zoeken: de beslissing om langere artikels te publiceren (eventueel in afleveringen) heeft natuurlijk effect op het

aantal gepubliceerde artikels in het totaal. Andere verklaringen voor de daling in de jaren negentig komen verder in deze bijdrage aan bod.

Tussen 1800 en 1969 tellen we 1698 titels (30.4 % van het totale aantal gepubliceerde boeken en artikels); sinds 1970 tellen we er 3883 (69.6 %). Met andere woorden, van elke drie titels uit de voorbije twee eeuwen, zijn er twee bijzonder recent. Deze cijfers maken meteen duidelijk waarom er bij de in de inleiding geciteerde personen, zelf alledrie heel actief op het vlak van Oostendse geschiedschrijving, in de laatste decennia behoefte ontstond naar een systematische bibliografie: de vloed aan artikels kon er immers toe leiden door de bomen het bos niet meer te zien.

tabel 1 publicaties per decennium

Decennia	Nominaal	Percentage	Decennia	Nominaal	Percentage
1800-1809	4	0.1	1900-1909	126	2.3
1810-1819	6	0.1	1910-1919	76	1.4
1820-1829	11	0.2	1920-1929	126	2.3
1830-1839	23	0.4	1930-1939	221	4.0
1840-1849	42	0.8	1940-1949	136	2.4
1850-1859	52	0.9	1950-1959	296	5.3
1860-1869	33	0.6	1960-1969	312	5.6
1870-1879	53	0.9	1970-1979	815	14.6
1880-1889	69	1.2	1980-1989	1773	31.8
1890-1899	105	1.9	1990-1999	1302	23.3
			Totaal	5581	

grafiek 1 publicaties per decennium

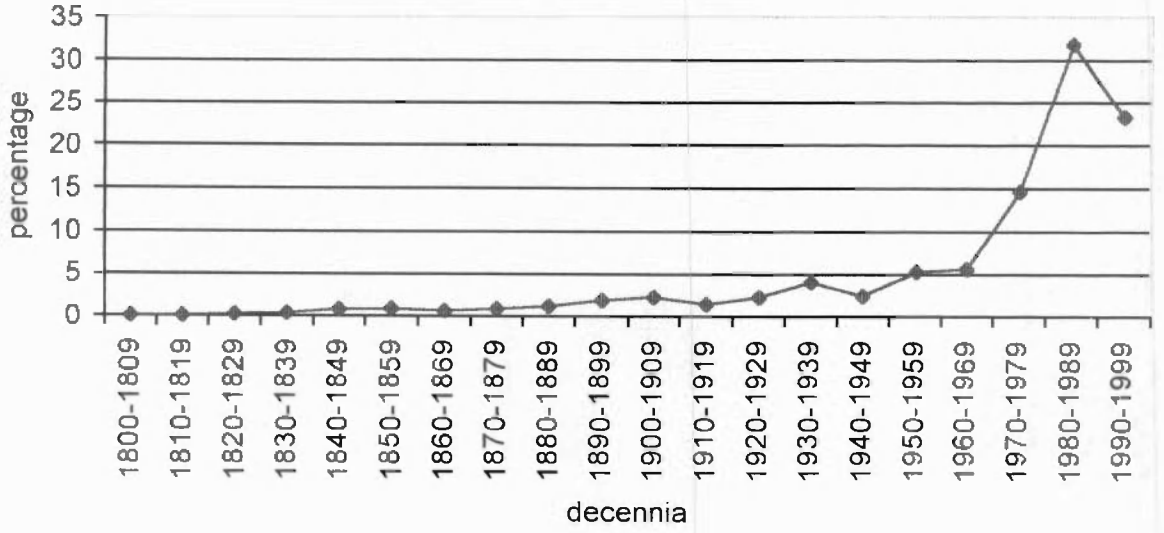

2. De oogst in chronologische schuifjes

De thematische opbouw van de 'Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende' is parallel aan deze van talrijke andere initiatieven en is in hoge mate geïnspireerd op de structuur van de lopende 'Bibliografie van de Geschiedenis van België', die sinds het einde van de tweede wereldoorlog jaarlijks verschijnt in het 'Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis', eerst onder leiding van Jan Dhondt en sinds vele decennia onder leiding van Romain Van Eenoo. De 'Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende' opent met een reeks naslagwerken en hulpwetenschappen. Het tweede hoofdstuk bevat een groot aantal 'algemene werken', die per definitie periode-overschrijdend zijn. De overgrote meerderheid van de publicaties is echter bij één van de grote chronologische schijven van het verleden ondergebracht. Elk van deze periodes is op zijn beurt thematisch opgedeeld.

In de 'Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende' gaat de allergrootste aandacht naar de 'hedendaagse periode', dit is de periode van de Franse en Brabantse Revoluties tot heden. Zonder dat dit hier nu al cijfermatig kan worden onderbouwd, kan wellicht worden gesteld dat dit een afwijking is van het algemene, Belgische beeld. De 'Middeleeuwen' en de 'Bourgondische periode' worden erg stiefmoederlijk behandeld: samen minder dan 1.5 % van de gepubliceerde boeken en artikels! De 'Spaanse' en 'Oostenrijkse' tijd (die samen toch drie eeuwen uitmaken), moet het met amper 10 % stellen, hoewel de traditionele 'hoogtepunten' als het Beleg van Oostende, de Oostendse Compagnie en de periode van Oostende als Vrijhaven in deze tijd worden gesitueerd.

Deze verhoudingen hebben natuurlijk veel te maken met de typisch Oostendse situatie op het vlak van bronnen: het bestand is – op lokaal vlak althans – voor deze vroegere periodes bijzonder schaars, terwijl het voor de 19e en 20e eeuw veel overvloediger is. Bovendien stelt het gebruik van 'hedendaags' bronnenmateriaal minder technische problemen, wat het toegankelijker maakt, ook voor de amateur-historicus. Toch is deze overaccentuering van de hedendaagse periode niet zonder risico's: een onveranderlijk, eventueel clichématig overgeleverd beeld van de periode vóór 1800 zou er wel eens het gevolg kunnen van zijn.

tabel 2 aantal publicaties per 'periode'

'periode'	Nominaal	Percentage	'periode'	Nominaal	Percentage
Naslagwerken	732	12.4	Bourgondische tijd	10	0.2
Algemene werken	337	5.7	Spaanse tijd	219	3.7
Prehistorie en Gallo-Romeinse tijd	26	0.4	Oostenrijkse tijd	380	6.4
Middeleeuwen	72	1.2	Hedendaagse tijd	4138	70.0
			Totaal	5914	

grafiek 2 publicaties per 'periode'

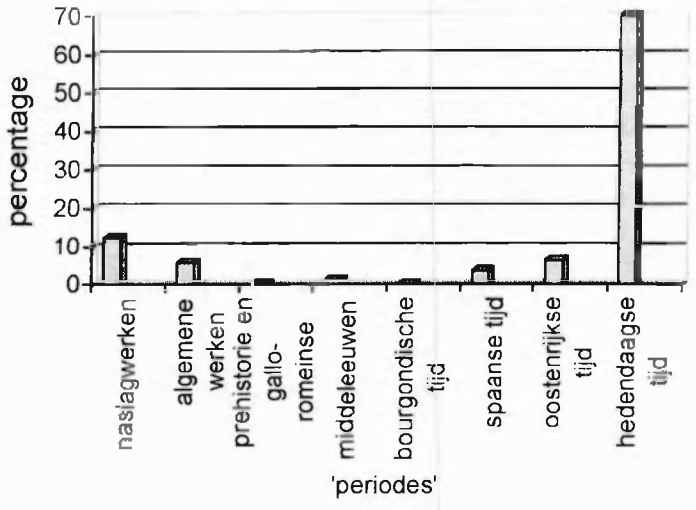

3. Boek of artikel: een tijdsgebonden keuze

Van de 5914 titels uit de bibliografie, verschenen er 2369 in boekvorm (40.1 %) en 3545 als artikel (59.9 %). Doorheen de tijd is dit echter geen constante verhouding geweest. Tot het midden van de 20e eeuw was het aantal boeken duidelijk in de meerderheid. In de eerste helft van de 20e eeuw stijgt het relatieve aandeel van de tijdschriftartikels: in de jaren dertig zijn beide aantallen nagenoeg gelijk; maar de oorlogsgebeurtenissen verstoren deze evolutie en tonen een terugkeer naar de vroegere verhoudingen. In de naoorlogse periode bedraagt het aandeel van de artikelen ruim tweederden van het totale aantal publicaties. Dit impliceert dus dat het verschijnsel 'tijdschrift' in hoofdzaak een na-oorlogs fenomeen is. Bovendien kunnen we stellen dat de tijdschriften steeds gespecialiseerder worden en zich – zowel thematisch als chronologisch en geografisch – op een steeds 'beperkter' gebied concentreren. De professionalisering van de opleidingen, maar ook de toegenomen vrije tijd en financiële mogelijkheden van een meerderheid van de bevolking zijn daar stellig verklaringen voor: hoe meer vrije tijd en hoe groter welvaart, hoe meer tijdschriften kunnen worden gekocht en hoe meer er dus worden gemaakt. Vandaar dat deze evolutie gepaard gaat met een toename van het aantal historische en heemkundige kringen en tijdschriften (voor geheel België in 1992: 488 kringen; ruim 1000 historische tijdschriften!)[2] De grote vraag is of dit overweldigend aanbod de kwaliteit steeds ten goede komt: wanneer auteurs 'alles' kwijt kunnen en redacties steeds in copijnood zitten, verlaagt de kwaliteitsdrempel automatisch. Overleg tussen redacties, het vastleggen van kwaliteitscriteria, het instellen van leescommissies die de opvolging van deze criteria nakijken, het bepalen van prioriteiten, ... zijn relatief eenvoudige technieken om op korte tijd wat aan dit euvel te verhelpen.

[2] Luc François, 'Lokale geschiedenis voorbij de kerktoren', in: Tussen herinnering en hoop. Geschiedenis en samenleving, Leuven, Davidsfonds, 1998, pp. 124-125.

tabel 3 boeken en artikels per decennium

	Boeken		Artikels		Totaal
	Nominaal	Percentage	Nominaal	Percentage	Nominaal
s.d.	210		123		
1800-1809	3	75.0	1	25.0	4
1810-1819	6	100.0	0	0.0	6
1820-1829	10	90.0	1	10.0	11
1830-1839	20	87.0	3	13.0	23
1840-1849	32	76.2	10	23.8	42
1850-1859	41	78.8	11	21.2	52
1860-1869	21	60.0	12	40.0	33
1870-1879	33	64.7	20	35.3	53
1880-1889	42	60.9	27	39.1	69
1890-1899	62	59.0	43	41.0	105
1900-1909	94	74.6	32	25.4	126
1910-1919	54	71.1	22	28.9	76
1920-1929	88	65.7	38	34.3	126
1930-1939	117	52.9	104	47.1	221
1940-1949	79	80.6	57	19.4	136
1950-1959	110	36.9	186	63.1	296
1960-1969	116	37.5	196	62.5	312
1970-1979	247	30.3	568	69.7	815
1980-1989	494	27.7	1279	72.3	1773
1990-1999	488	37.5	813	62.5	1302

grafiek 3 boeken en artikels per decennium

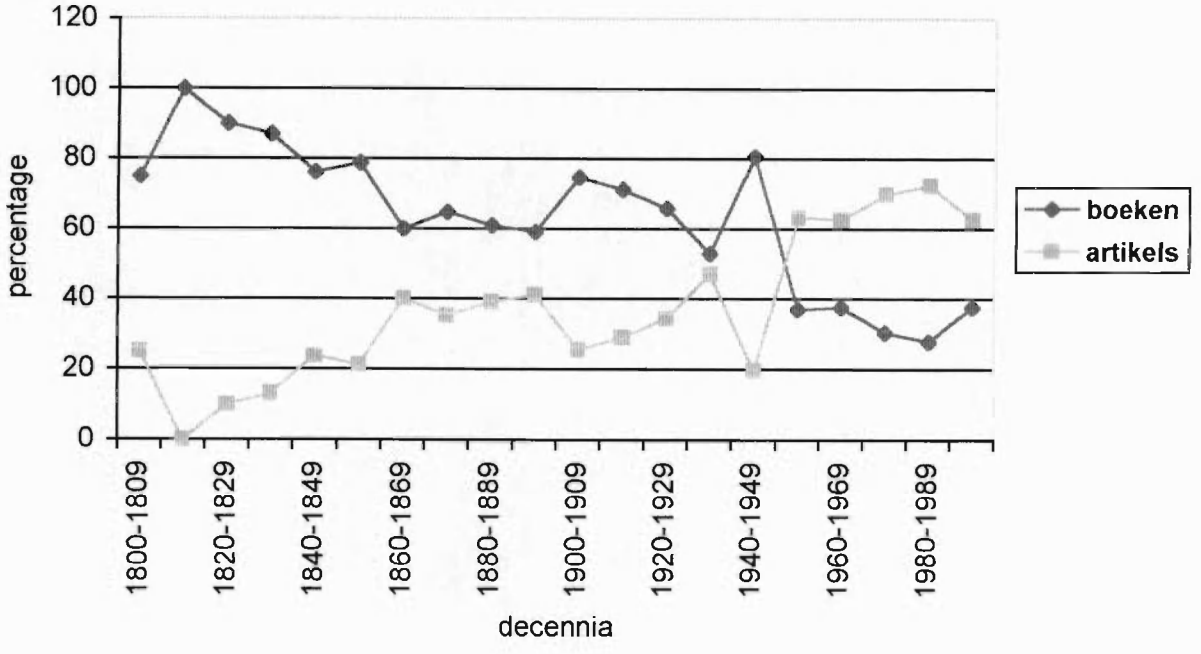

De verhouding tussen het aantal boeken en artikels is ook afhankelijk van de 'periode' waarover wordt gepubliceerd: hoe recenter, hoe meer boeken. Dit sluit aan bij wat hierboven reeds werd beschreven. In verband met de 'hedendaagse geschiedenis' is de informatie gemakkelijker toegankelijk en kan dus 'sneller' voldoende informatie voor een boek worden bijeengebracht. Het grote aandeel van de boeken bij de algemene werken wordt bepaald door het periode-overschrijdende karakter van deze publicaties en door het flink aantal familiegeschiedenissen in deze rubriek.

tabel 4 boeken en artikels per 'periode'

	Boeken		Artikels		Totaal
	Nominaal	Percentage	Nominaal	Percentage	Nominaal
Naslagwerken	280	38.3	452	61.7	732
Algemene werken	267	79.2	70	20.8	337
Prehistorie en Gallo-Romeinse tijd	13	50.0	13	50.0	26
Middeleeuwen	18	25.0	54	75.0	72
Bourgondische tijd	0	0.0	10	100.	10
Spaanse tijd	39	17.8	180	82.2	219
Oostenrijkse tijd	83	21.8	297	78.2	380
Hedendaagse tijd	1344	32.5	2794	67.5	4138
Totaal	2044		3870		5914

grafiek 4 boeken en artikels per 'periode'

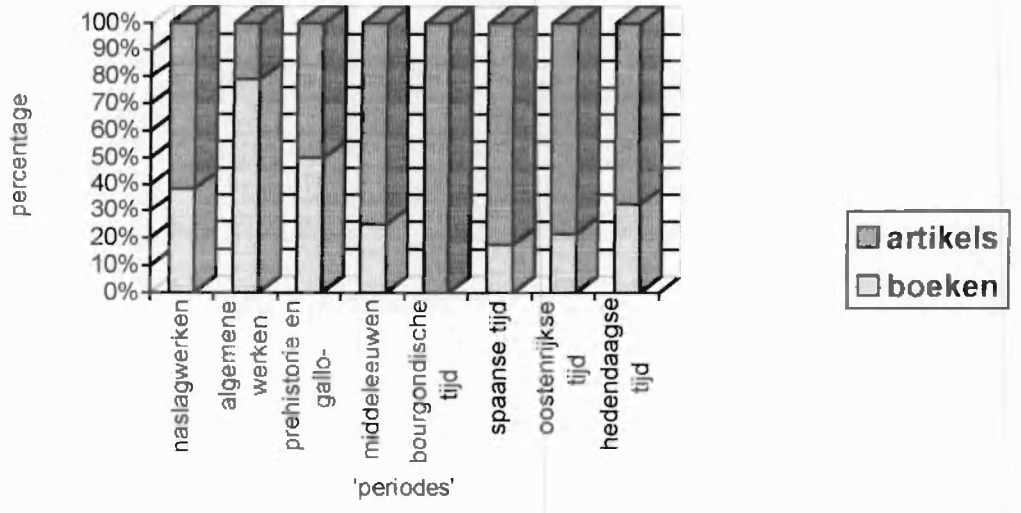

4. De keuze van het tijdschrift

Zoals reeds eerder gezegd, valt de spectaculaire stijging van het aantal publicaties over het verleden van Oostende (vanaf 1970) samen met de stichting van het tijdschrift 'De Plate'. De hiernavolgende tabel en grafiek tonen dit overduidelijk aan. Alle andere tijdschriften – ook deze uit de rest van de 'top-10' blijven ver achter en treden niet uit de schaduw van 'De Plate'. Het aantal artikels in rubriek 11 (alle andere tijdschriften) neemt toe (in tegenstelling tot die in de 'top-tien'): ook hier stellen we dus weer een toenemende versplintering vast, met risico op dalende kwaliteit.

tabel 5 artikels, opgenomen in de vaakst aangehaalde tijdschriften[3]

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
s.d.	4	1	1						59		60
1800/9											1
1810/9											0
1820/9											1
1830/9											3
1840/9											10
1850/9											11
1860/9											12
1870/9											20
1880/9						1					25
1890/9						5					38
1900/9						1					31
1910/9						2					20
1920/9						5					32
1930/9			2			11					90
1940/9			30			4					23
1950/9		11	28		75	20					52
1960/9		8	3	3	81	23	2	1	2		72
1970/9	369	17		28		28	2	4		7	113
1980/9	925	48		40		32	29	20	2	13	170
1990/9	512	58		15		12	11	8			196

[3] 1: De Plate; 2: Neptunus; 3: Wandelaer-Sur l'eau; 4: Jaarboek Heemkring Ter Cuere; 5: Ostend Flash; 6: Biekorf; 7: Het Visserijblad; 8: Roepsteen; 9: Contactblad Vrije Visserijschool 'Paster Pype'; 10: Schuttevaer; 11: alle andere tijdschriften.

grafiek 5 publicaties in de 10 voornaamste tijdschriften

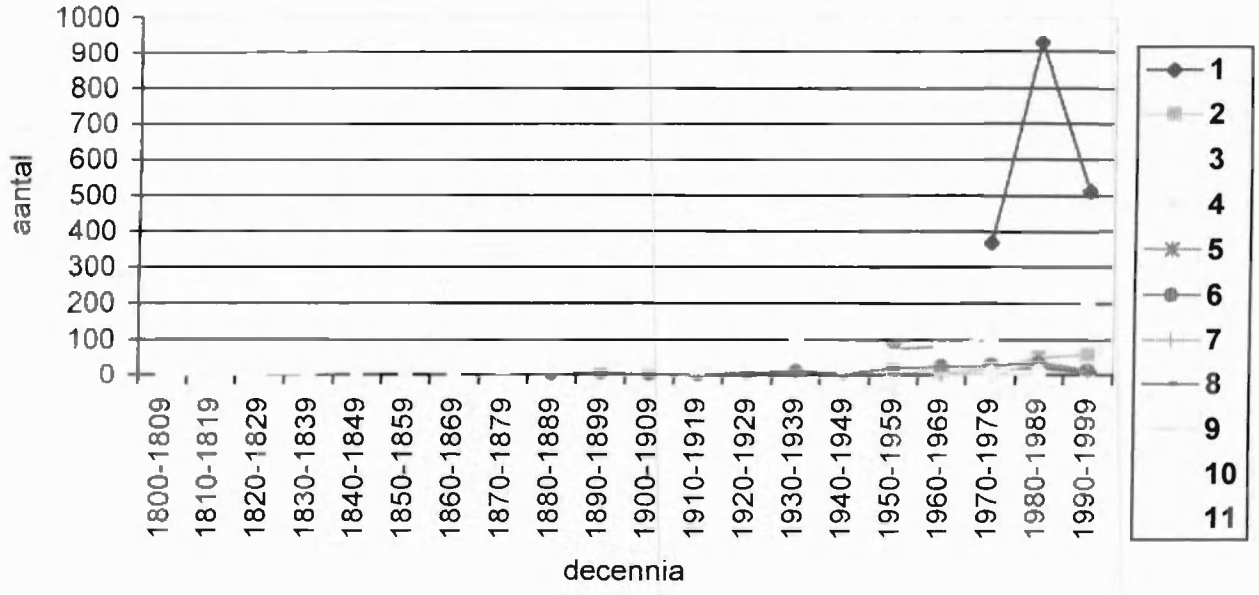

5. Het taalgebruik: een Belgische evolutie?

Wie in de Belgisch/Vlaamse context terugblikt op publicaties van de voorbije twee eeuwen, wordt onvermijdelijk geconfronteerd met de typisch Belgische taal- en communautaire kwestie. Dé taal van de Vlaamse intellectuelen en publicisten was lange tijd het Frans en dit wordt uiteraard ook weerspiegeld in de boeken en artikels over de Oostendse geschiedenis. We tellen 4611 Nederlandstalige publicaties (77.9 %), 1037 Franstalige (17.5 %), 145 Engelstalige (2.5 %), 62 Duitstalige (1.0 %) en 17 andere (0.3 %). Maar ook dat gegeven is uiteraard doorheen de tijd ge-evolueerd. Tot in de jaren '30 haalde het aantal Franstalige publicaties de bovenhand: 75.4 % in de eerste helft van de 19e eeuw; 66.9 % in de tweede helft van de 19e eeuw; 53.5 % tussen 1900 en 1929 en daarna per decennium dalend van 38.5 % in de jaren dertig tot 4.4 % in de jaren negentig., met 9.4 % als gemiddelde voor de periode 1930-1999. Het schrijvende en lezende publiek werd dus steeds meer een preciese afspiegeling van de globale Oostendse bevolking. Het is evident dat dit een gunstige evolutie is geweest: net zoals in andere sectoren is het nog maar normaal dat de bevolking het democratische recht heeft om de geschiedenis in de eigen taal te beschrijven en te leren kennen. Anderzijds moeten ook de huidige historici die zich over het verleden van Oostende buigen, zich afvragen of ze zich met hun belangrijkste publicaties niet ook naar de wereld buiten Oostende moeten richten en of ze zich eventueel, naast het Nederlands, niet ook van een andere taal moeten bedienen. Door het Oostendse verleden niet als doel op zich, maar als 'casus' te bestuderen, kunnen niet-Oostendse en ook niet-Nederlandstalige tijdschriften in producten van eigen bodem geïnteresseerd zijn.

tabel 6 taalverhoudingen

	Nederlands		Frans		Andere		Totaal
	Nominaal	Percentage	Nominaal	Percentage	Nominaal	Percentage	Nominaal
s.d.	187	56.2	113	33.3	33	10.5	333
1800/9	1	25.0	1	25.0	2	50.0	4
1810/9	2	33.3	2	33.3	2	33.3	6
1820/9	4	36.4	7	63.6	0	0.0	11
1830/9	5	21.7	16	69.6	2	8.7	23
1840/9	4	9.5	35	83.3	3	7.1	42
1850/9	5	9.6	43	82.7	4	7.7	52
1860/9	11	33.3	19	57.6	3	9.1	33
1870/9	17	32.1	34	64.2	2	3.8	53
1880/9	24	34.8	44	63.8	1	1.4	69
1890/9	30	28.6	68	64.8	7	6.7	105
1900/9	20	15.9	93	73.8	13	10.3	126
1910/9	19	25.0	37	48.7	20	26.3	76
1920/9	40	31.7	71	56.3	15	11.9	126
1930/9	116	52.5	85	38.5	20	9.0	221
1940/9	84	61.8	46	33.8	6	4.4	136
1950/9	221	74.7	61	20.6	14	4.7	296
1960/9	236	75.6	66	21.2	10	3.2	312
1970/9	727	89.2	53	6.5	35	4.3	815
1980/9	1653	93.2	86	4.9	34	1.9	1773
1990/9	1205	92.5	57	4.4	40	3.1	1302
Totaal	4611	77.9	1037	17.5	266	4.6	5914

grafiek 6 taalverhoudingen

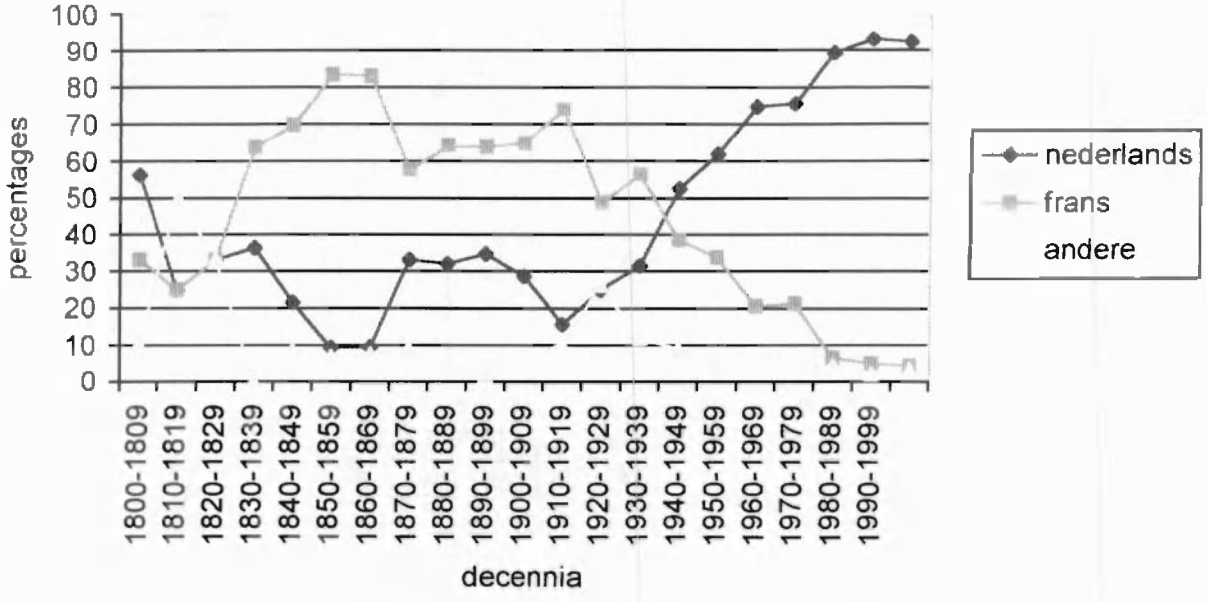

6. De behandelde themata: welke onderwerpen krijgen de meeste aandacht?

Hierboven werd reeds gezegd dat de 'Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende' – naast het overzicht van naslag- en algemene werken – grote tijdsgebonden rubrieken bevat. Op hun beurt zijn deze thematisch ingedeeld. We kunnen ook nagaan hoeveel aandacht er – ongeacht de periode – aan deze themata is besteed. De traditionele rubrieken daarin zijn: politiek- institutionele, economische en sociale geschiedenis, geschiedenis van godsdienst en vrijzinnigheid en cultuurgeschiedenis. Om na te gaan of de Oostendse casus gelijklopend is aan dan wel verschillend is ten opzichte van andere, zou een grondig vergelijkend onderzoek moeten worden doorgevoerd. Mijn ervaringen met bibliografieën laten me echter toe – maar misschien ben ik hier te voortvarend – te stellen dat een aantal rubrieken afwijken ten opzichte van het algemene beeld: 'politiek-institutionele geschiedenis' (partijen, verkiezingen, de tweede wereldoorlog, ...) en 'geschiedenis van godsdienst en vrijzinnigheid' (religiositeit, vereningsleven, kerk-staat-relatie, georganiseerde vrijzinnigheid, ...) zijn hier erg karig bedeeld. Het thema 'cultuurgeschiedenis' (beeldende en plastische kunsten, architectuur, ...) is in Oostende echter bijzonder uitvoerig behandeld. Met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kan hier worden gesteld dat dit in andere bibliografieën (lokaal of niet) niet het geval is. Is Oostende een stad waar het kunst- en cultuurgebeuren altijd en overal zo'n dominante plaats heeft ingenomen? En, zo ja, is dit dan zo sterk, dat dit gegeven dan de aandacht van de andere thema's kan wegtrekken?

tabel 7 publicaties per thema

Thema	Nominaal	Percentage
Naslagwerken	744	12.6
Algemene werken	744	12.6
Politiek-institutionele geschiedenis	382	6.5
Economische geschiedenis	1254	21.2
Sociale geschiedenis	987	16.7
Godsdienst en vrijzinnigheid	164	2.8
Cultuurgeschiedenis	1639	27.6
Totaal	5914	100.0

grafiek 7 publicaties per thema

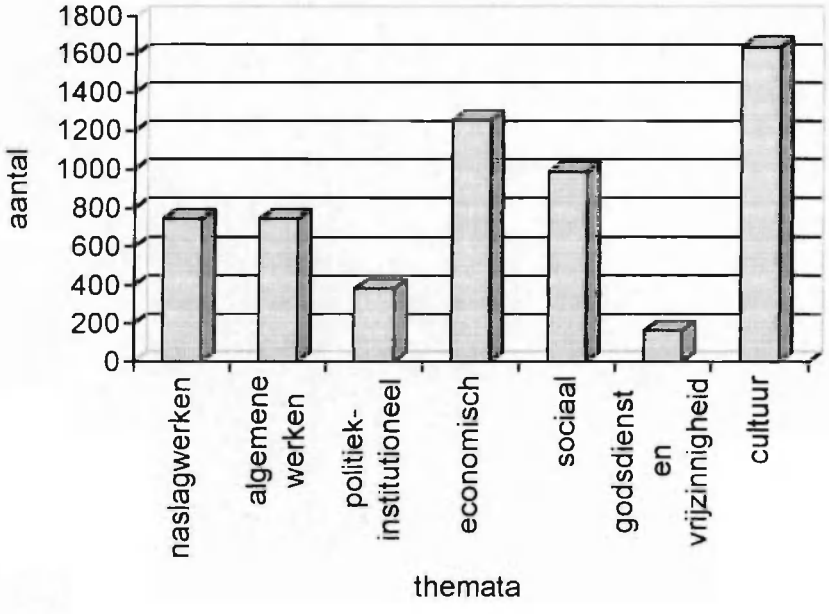

Uit tabel 8 blijkt dat de procentuele verhouding tussen alle rubrieken doorheen de tijd opvallend constant blijft. Dit is niet zo voor wat betreft de rubriek 'cultuurgeschiedenis'. De grote toename van het aantal artikels over 'cultuurgeschiedenis' is te situeren in de periode vanaf 1970. Dit is in die mate opvallend dat de evolutie binnen de rubriek 'cultuurgeschiedenis' de globale evolutie bepaalt (zie tabel 8). We staan hier dus overduidelijk voor een 'vertekend' beeld.

Foto Luc • archief De Plate

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- MAART 2001

ISSN = 1373-0762

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" V.Z.W.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 30
NUMMER 3
MAAND maart 2001

Prijs per los nummer : 60 Fr.

IN DIT NUMMER

blz. 64 : **J. BECKMANN**: 1600 : De slag bij Nieuwpoort.

blz. 65 : **C. VERMAUT** : De bibliografie van de geschiedenis van Oostende.

blz. 67 : **M. VANDERMAES** : Voe de boeken....: meezinger

blz. 68 : **L. FRANÇOIS** : Twee eeuwen Oostendse historiografie.

blz. 85 : **C. FERIER** : Kant in Oostende – 2e deel en slot.

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever : Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur : Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. 059507145.

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel.059708815.

Leden :
Jean DE LANGHE, Vindictivelaan 6/2, 8400 Oostende.
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer :

Jean Beckmann, Violierenlaan 74, 8400 Oostende.
Claudia Vermaut, Paardenmarkt 8, 8490 Jabbeke.
Martine Vandermaes , Honoré Borgersstraat 88, 8400 Oostende.
Luc François, Chrysantenstraat 19, 8400 Oostende.
Chantal FERIER, August Vermeylenstraat 47, 8400 Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

MAART ACTIVITEIT

Donderdag 29 MAART om 20 u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwerp: **KLOKKEN EN BELLEN IN HET DAGELIJKS LEVEN**

Deze voordracht wordt verzorgd door de heer Simon IPPEL

Dhr Simon IPPEL, geboren Oostendenaar, was bouwkundig tekenaar bij de technische dienst van de Stad Oostende. Gediplomeerd in de muziekgeschiedenis is hij een begrip in de Oostendse muziekwereld. Wereld waarin hij reeds 30 jaar het voorzitterschap waarneemt van de bloeiende vereniging Jeugd en Muziek. De vrienden van de beiaard , verenigd in De Vliegende Klepel, kennen hem uiteraard ook als medestichter en bestuurslid. Met de steun van deze laatste kring gaf hij in 1992 in eigen beheer een uitstekend werkje uit met als titel "Verhalen rond de Oostendse beiaarden" waarin hij de geschiedenis van onze beiaarden uitvoerig belicht. Hij pleegde reeds verschillende artikels in verschillende tijdschriften waaronder dit van onze eigenste kring.

Hij is ook gediplomeerd turnleraar van de Koninklijke Belgische Turnbond.
En wat waarschijnlijk nog weinigen weten over deze veelzijdige man is dat hij in de prille 50er jaren als turnleraar van OTV Noordzee er in geslaagd is een door hem uitgedachte en ontwikkelde grondoefening als bondsreeks te laten aannemen, m.a.w. dit werd, op de tonen van de Mars van de Koninklijke Militaire School, een verplichte oefening voor alle aangesloten turnverenigingen. Uw dienaar had samen met zijn broer de eer deze oefening voor de nationale jury te Brussel te mogen voorstellen.

In zijn voordracht geeft Dhr IPPEL met beeld en geluid een overzicht over de rol die klokken en bellen in ons dagelijks leven spelen. Deze is zeer belangrijk en toch gaan veel mensen eraan voorbij. Men weet zelfs niet meer dat men in het bezit is van verschillende bellen en toch...men gebruikt ze dagelijks!
Het ontstaan van deze gewone bellen en klokken wordt belicht en we volgen hen in hun ontwikkeling en verscheidenheid tot op heden.
De geschiedenis van deze gebruiksvoorwerpen gaat namelijk terug tot 5.000 jaar vóór onze tijdrekening en hoe eigenaardig ook, een bel of klok wordt nog steeds op dezelfde wijze gemaakt en we merken hoe talrijk en in welke verscheidenheid ze vertegenwoordigd zijn in ons dagelijks leven.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid.

Men zegge het voort !!!

1600 : DE SLAG BIJ NIEUWPOORT

door **Jean BECKMANN**

Ik wou op het artikel van Gerard VANDAMME inspelen en enige bijkomende informatie verstrekken omtrent de sabels voorkomende op diverse kaarten (1).

Na de Slag bij Nieuwpoort (2 juli 1600) bleven de Staatsen de stad belegeren en aanvallen. Militaire successen bleven echter uit. Tot op 18 juli 1600 Prins Maurits, in samenspraak met de "Staten Generaal" onder leiding van Johan VAN BARNEVELD (die te Oostende verbleven), besloot het beleg op te geven en zijn leger terug te trekken in de duinen tussen de Albertusschans en Raversijde. Zijn bedoeling was de schansen rond Oostende (Sint- Isabella schans, Sint-Catharina en Sinte-Clara en andere) aan te vallen, te veroveren en te bezetten. Dit met uitzondering van de Sint-Albertusschans (2) die reeds sedert 29 juni in handen van de Staatsen was. Als eerste werd de Sint-Isabella (3) schans benaderd daar diens artillerie de Staatsen bij de duinen bedreigde.

Tot een veldslag kwam het in die dagen niet. Wel werden meerdere artilleriestukken in het gebied opgesteld en de schansen overvloedig beschoten. Loopgraven en andere verdedigings- en aanvalswerken uitgevoerd, grachten gedempt en dijken opgeworpen om het gebied dat sedert 1584 in een moeras was herschapen door het doorsteken van de duinen ten oosten van Oostende militair te kunnen gebruiken. Maar verder dan enkele schermutselingen en artillerieaanvallen kwam het niet.

De Spanjaarden onder leiding van Aartshertog Albrecht hadden zich na hun nederlaag bij Nieuwpoort weten te hergroeperen en hadden de schansen aanzienlijk versterkt zowel met artillerie als met manschappen. Hun hoofdleger vertoefde op een defensielijn tussen de schans van Oudenburg, de schans van Zandvoorde en de schans Sinte-Clara op Stene.

Op 25 juli 1600 begonnen de Staatsen, die inzagen dat ook met het innemen van de schansen geen succes kon geboekt worden, zich terug te trekken op Oostende, met het doel in te schepen op de voor de kust wachtende vloot. Op 31 juli van dat jaar werd ook de Sint-Albertusschans opgegeven die dezelfde dag terug door de Spanjaarden werd bezet. Pogingen der Staatsen om de schans op te blazen bij hun vertrek mislukten.

Het gebeuren bij de schansen van Oostende wordt uitgebreid behandeld in het boek "De slag bij Nieuwpoort" van Anthonis DUYCK (4). De sabels op diverse kaarten zijn hoogstwaarschijnlijk een herinnering aan die dagen van juli 1600, al blijft de aangehaalde datum 2 juli wellicht fout.

---

(1) Maandblad van de Heemkring "De Plate" 2000; p. 254.
(2) Op de wijk Albertus te Mariakerke, ten westen van de sluis van 's heer Woutermansambacht.
(3) Ongeveer waar later de hofstede van Hamilton gelegen was.
(4) Anthonis DUYCK, "Journaal van de tocht naar Vlaanderen in 1600". (Sun 2000). ISBN 90 6168965 1

De Bibliografie van de geschiedenis van Oostende

door **Claudia VERMAUT**, archivaris

Een uniek naslagwerk

Net vóór de zomer van 2000 rolde de Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende van de persen. Deze publicatie is een zeer belangrijke stap voorwaarts voor het historisch onderzoek over Oostende. De Bibliografie bevat nl. een overzicht van zowat alle boeken, brochures, tijdschriftartikels en andere gedrukte werken die gedurende de voorbije 200 jaar over de hele geschiedenis van Oostende zijn verschenen. Het bevat 5915 titels, thematisch verdeeld over 271 rubrieken. Naast algemene naslagwerken wordt een overzicht gegeven van de werken die over Oostende zijn gepubliceerd m.b.t. de prehistorie, over de Gallo-Romeinse tijd, de Middeleeuwen, de Bourgondische periode, de Spaanse periode, de Oostenrijkse periode tot in de hedendaagse periode. Binnen ieder tijdvak wordt een specifieke thematische ordening gevolgd, met een overzicht van werken m.b.t. het politieke, economische, sociale, godsdienstige, vrijzinnige en culturele leven in Oostende in de desbetreffende periode.
Het geheel wordt ontsloten via een gedetailleerde inhoudstafel, een auteursindex en een uitgebreide onderwerpenindex. Hierdoor kan men in een mum van tijd opzoeken of er reeds werken over een bepaald onderwerp zijn verschenen.

Wilt u dus iets weten over de Atlantikwall, badinstallaties, capucijnen, danszalen, James Ensor, fort Sint-Philippe, de grote Westpolder, het Hazegras, de Ijslandvaarders, het judaïsme, de kaapvaart, de Kursaal, het Leopoldpark, de Mercator, de Noorse stallingen, de Oostendse Compagnie, Paster Pype, Jozef Quyo, de RYCO, de sprotfabriek, het thermaal instituut, de UCB, Villa Maritza, de Wittenonnenstraat, yachting of zeewering... dan neemt u gewoon de Bibliografie ter hand, kijkt even in de inhoudstafel of in één van de indexen, zoekt de titel op en in een handomdraai vindt u wat u zoekt.

De werkgroep Bibliografie

Het project werd in november 1996 opgestart op initiatief van de Heem- en Geschiedkundige kring De Plate. De bibliografie werd opgesteld door een werkgroep samengesteld uit vrijwilligers van de Heem- en Geschiedkundige kring De Plate, m.n. Jan Dreesen (†1997), lic. Daniël Farasyn (†1998), Gilberte Farasyn-Schepens, Ferdinand Gevaert, Freddy Hubrechtsen en Ivan Van Hyfte, drs. Jan Parmentier, verbonden aan de Universiteit van Gent, die o.a. gespecialiseerd is in de Oostendse maritieme geschiedenis in de 18de eeuw, Pieter François, student Geschiedenis en lic. Claudia Vermaut, stadsarchivaris. Het geheel stond onder leiding van prof. dr. Luc François, hoogleraar aan de Universiteit van Gent.

Op zoek naar informatie

Gedurende bijna vier jaar hebben de leden van de werkgroep hun opzoekingen verricht in diverse bibliotheken en documentatiecentra o.a. in de Stedelijke Openbare Bibliotheek van Oostende, de bibliotheek van de Koninklijke Militaire School, de bibliotheek van het Koninklijk Legermuseum, de Koninklijke Bibliotheek Albert I, de Westflandricabibliotheek van de familie de Bethune, de bibliotheek van de Universiteit Gent. De tijdschriften werden doorgenomen tot en met jaargang 1998, terwijl de boekenproductie werd gevolgd tot en met juni 1999. De neerslag van hun werk werd geëvalueerd tijdens 25 vergaderingen die over het project werden gehouden. Tijdens de laatste vergaderingen controleerde de werkgroep alle titels minutieus op fouten en ontbrekende gegevens en verwijderde de werken die niet aan de criteria beantwoordden.

Het resultaat

Het resultaat is een indrukwekkend boek van 370 bladzijden, dat voor de eerste maal sedert de reeks Oostendse Historische Publicaties werd opgestart, niet in de eigen stadsdrukkerij werd gedrukt maar werd uitbesteed, op 1000 exemplaren gedrukt op kwaliteitspapier en garengenaaid ingebonden in een vierkleurenkaft. De titelbeschrijvingen worden afgewisseld met 19 kleuren- en zwart-witafbeeldingen.

Deze bibliografie is belangrijk omdat voor de eerste maal in de geschiedenis een overzicht werd opgemaakt van alle werken die ooit over Oostende zijn verschenen. Het is m.a.w. een compleet overzicht van alle zgn. "secundaire bronnen of literatuur". Samen met de in 1998 gepubliceerde Archiefgids die een overzicht biedt van een groot aantal beschikbare "primaire bronnen" is de Bibliografie van de geschiedenis van Oostende een onmisbaar hulpmiddel voor al wie zich van ver of van dichtbij over het Oostendse verleden buigt.

Te koop

Het boek is voor 950,- fr. te koop aan de infobalie in het Stadhuis.
Men kan het ook thuisbezorgd krijgen na overschrijving van 1030 fr. op rekeningnummer 091-0065420-71 van de Stadskas, Stadhuis, Vindictivelaan 1, 8400 Oostende met vermelding "104/161/02 – OHP 8".

Noot van de redactie

Aansluitend op dit artikel vindt U verder in dit tijdschrift een grondige analyse van de inhoud van deze "Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende" door prof. dr. Luc François.

Einde november 2000 verliet ons geacht bestuurslid, Emile SMISSAERT, de stedelijke bibliotheek. Naar aanleiding van dit afscheid nodigde hij zijn collega's uit in restaurant Icarus. Een collega van hem , Martine VANDERMAES, maakte van die gelegenheid gebruik om de meezinger van Lucie Loes wat aan te passen.

VOE DE BOEKEN... : meezinger

Op de wijs van : Op de vissemarkt

Voe de boe-ken is t'en geboren
voe de boe-ken is t'en gekend
zoender boek ton lopt'en verloren
met e boek is'ten kontent
je leest wèl e boek of gazette
letters zien an hem wel bestid
i-in Gent en ook in Ostende
et-en in bibliothe-ken gewerkt...
Uzen Emile, goa me pensioen
me kun da nie verdroaien

Refrein : E "Plate" of e "Moniteur" dat is ze leven
da "Cutter" kla-ssement
Stoa nooit buten de schreve
Je leurt ie met ze karretje a-langs de rekken
En 't klienkt toch zoe schone ut ze moend
Ostendiana !

J'ed hie ook gin schrik van te schrieven
je goa zoeken toe dat-ten viengt
geen probleem ka'd hem tegenhoeden
e fichier en j'is kontent
Ostende is voer hem geen radsel
Bowens en nog zoe vele mèèr
Kama ook en Wendy van Wanten
van A tot Z, j'e z'ol geklasseerd...
Uzen Emile, god met pensioen
me kun da niet verdroaien

De revues gon ook deur zen handen
de gazetten het'ten geniet
je wit z'ook in de rekken te zetten
is da nu ol verleden tied ?
D'r komt nu e heel nieuw chapiter
met Chantal arm-in-arm noa de diek
voe olle twee zien't andere tieden
kom nu en tonne moar e ke langs...
Uzen Emile, goa met pensioen
me kun da nie verdroaien

Twee eeuwen Oostendse historiografie

door **Luc François**

In juni 2000 verscheen de 'Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende'. Dit werk werd samengesteld door een werkgroep die in 1996 in de schoot van 'De Plate' werd opgericht en die daarmee gehoor gaf aan de herhaalde oproepen van wijlen Walter Debrock, Jan Dreesen en Daniël Farasyn om de publicaties over het Oostendse verleden bijeen te brengen. Deze publicatie verscheen als deel 8 in de reeks 'Oostendse Historische Publicaties' van het Stadsarchief Oostende[1].

Een historische bibliografie is een geordend overzicht van publicaties, die – wat de inhoud betreft - thematisch, chronologisch en geografisch tot eenzelfde eenheid behoren. In deze bibliografie werden de volgende ordeningscriteria gehanteerd:

- geografisch: het gebied binnen de grenzen van het huidige Oostende. Enkel werken waarin dit gebied het uitsluitende of het voornaamste onderdeel was, werden weerhouden. Op die manier vermeden we al te algemene werken te moeten opnemen.

- chronologisch: vanaf de vroegste geschiedenis tot heden.

- thematisch: alle aspecten van de Oostendse geschiedenis werden weerhouden.

Wat de vorm betreft, is deze bibliografie een retrospectieve bibliografie: in het jaar 2000 wordt achterom gekeken naar wat tussen 1800 en 1998/1999 over Oostende werd geschreven.

Het samenstellen van een bibliografie heeft altijd tot doel een stimulans te vormen voor het historisch onderzoek. Zonder systematisch overzicht van wat voorgangers reeds presteerden, is elke vorser haast gedwongen hetzij telkens zelf op zoek te gaan naar wat reeds geschreven werd, hetzij vanaf nul te herbeginnen.

Zoals in het voorwoord van de bibliografie werd geschreven en zoals ook tijdens de persvoorstelling werd benadrukt, is een bibliografie nooit volledig en is de samenstelling ervan een proces dat nooit af is: veel hangt af van de criteria die door de samenstellers werden gehanteerd en van de interpretatie ervan. Bovendien worden de samenstellers van een 'nieuwe' bibliografie geconfronteerd met een braakliggend terrein: de omvang van de oogst is in zo'n geval immers niet te voorspellen. Dit was ook zo bij de redactie van de 'Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende': hoeveel vindplaatsen moesten worden opgezocht en welke tijdschriften moesten worden geëxcerpeerd om tot een betrouwbaar eindresultaat te komen, was bij de aanvang niet in te schatten. De vraag van de werkgroep om op- en aanmerkingen en aanvullingen in te sturen, was dan ook

[1] Luc François, m.m.v. Jan Dreesen, Daniël Farasyn, Gilberte Farasyn-Schepens, Pieter François, Ferdinand Gevaert, Freddy Hubrechtsen, Jan Parmentier, Ivan Van Hyfte, Claudia Vermaut, Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende, Oostende, Stadsarchief Oostende, 2000, 370 p. (Oostendse Historische Publicaties, 8) (te koop aan 950 BEF, na overschrijving van het bedrag + 80 BEF verzendingskosten op rekeningnummer 091-0065420-71 van de Stadskas, Stadhuis, Vindictivelaan 1, 8400 Oostende met vermelding "104/161/02-OHP 8" of contante betaling in de Stadskas, Stadhuis, Vindictivelaan 1, 8400 Oostende).

geen uiting van valse bescheidenheid, maar een oprechte oproep met de bedoeling om in de toekomst naar een nog beter resultaat te kunnen streven. De reactie van de heer Jean Beckmann werd dan ook dankbaar aanvaard en zal bij de verdere uitbouw van het initiatief zeker worden betrokken.

Hierboven schreef ik reeds dat elke bibliografie het historisch onderzoek verder moet ondersteunen en stimuleren: elke individuele vorser kan bijgevolg baat hebben bij de consultatie ervan. Maar een retrospectieve bibliografie (m.a.w. een bibliografie die terugblikt op de productie uit een bepaalde periode: hier alles sinds 1800) kan, na grondig onderzoek, ook een precies beeld geven over het reilen en zeilen in het beschreven historisch wereldje (hier: het Oostendse). Het is dan ook mijn bedoeling om, op basis van een kwantitatieve analyse, een beeld te schetsen van de kenmerken van het historisch onderzoek over Oostende. Dit gebeurt aan de hand van een aantal concrete vragen, waarop een berekend en geteld antwoord wordt geformuleerd. Een aantal cijfers kunnen alleen worden vastgesteld en beschreven; bij een aantal andere kan naar een verklaring worden gezocht.

Vooraf moet duidelijk worden gesteld dat 'aantallen' op zich geen volledig beeld van de historiografische activiteit geven. Alle nummers uit de bibliografie worden hier gelijk behandeld: een boek, dat soms het resultaat is van jarenlang geduldig en intelligent zoekwerk, staat hier gelijk aan een kort artikeltje, dat misschien niet meer is dan een haastig geschreven kattebelletje. Elk oordeel over de kwaliteit van de bijdragen is hier niet aan de orde: er wordt gepeild naar de evolutie in de belangstelling, het gebruikte medium, de themata, de periodes, de auteurs, ... Een tweede voorafgaande opmerking is dat in deze bijdrage wordt vertrokken van de versie van de 'Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende', zoals die in juni 2000 is verschenen: de kwaliteiten en de eventuele gebreken ervan werken uiteraard door in wat hier volgt.

In de 'Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende' ontbreekt het nummer 2226: nadat het zetwerk was voltooid, werd nog een 'dubbel' ontdekt en uiteraard geëlimineerd. Er wordt hier dus uitgegaan van 5914 nummers.

1. De gehele oogst

Van de 5914 nummers konden er 333 niet worden gedateerd. Voor zover dit relevant is, wordt deze laatste categorie in de hiernavolgende tabellen onder de rubriek 's.d.' opgenomen. De overige 5581 zijn hierna per decennium samengeteld en in tabel- en grafiekvorm weergegeven. We bemerken een gestadige toename in de loop van de 19e en de 20e eeuw. Bij de eeuwwisseling (van 1900) tellen we voor het eerst een honderdtal publicaties per jaar. We stellen ook een negatieve knik vast in de decennia waarin de twee wereldoorlogen worden gesitueerd. Vanaf 1970 staan we voor een explosieve toename van het aantal publicaties. De uitgave van het tijdschrift 'De Plate' is daar zeker niet vreemd aan (zie verder). De verklaring voor de daling in het net afgesloten decennium (1990-1999) is ook bij 'De Plate' te zoeken: de beslissing om langere artikels te publiceren (eventueel in afleveringen) heeft natuurlijk effect op het

aantal gepubliceerde artikels in het totaal. Andere verklaringen voor de daling in de jaren negentig komen verder in deze bijdrage aan bod.

Tussen 1800 en 1969 tellen we 1698 titels (30.4 % van het totale aantal gepubliceerde boeken en artikels); sinds 1970 tellen we er 3883 (69.6 %). Met andere woorden, van elke drie titels uit de voorbije twee eeuwen, zijn er twee bijzonder recent. Deze cijfers maken meteen duidelijk waarom er bij de in de inleiding geciteerde personen, zelf alledrie heel actief op het vlak van Oostendse geschiedschrijving, in de laatste decennia behoefte ontstond naar een systematische bibliografie: de vloed aan artikels kon er immers toe leiden door de bomen het bos niet meer te zien.

tabel 1 publicaties per decennium

Decennia	Nominaal	Percentage	Decennia	Nominaal	Percentage
1800-1809	4	0.1	1900-1909	126	2.3
1810-1819	6	0.1	1910-1919	76	1.4
1820-1829	11	0.2	1920-1929	126	2.3
1830-1839	23	0.4	1930-1939	221	4.0
1840-1849	42	0.8	1940-1949	136	2.4
1850-1859	52	0.9	1950-1959	296	5.3
1860-1869	33	0.6	1960-1969	312	5.6
1870-1879	53	0.9	1970-1979	815	14.6
1880-1889	69	1.2	1980-1989	1773	31.8
1890-1899	105	1.9	1990-1999	1302	23.3
			Totaal	5581	

grafiek 1 publicaties per decennium

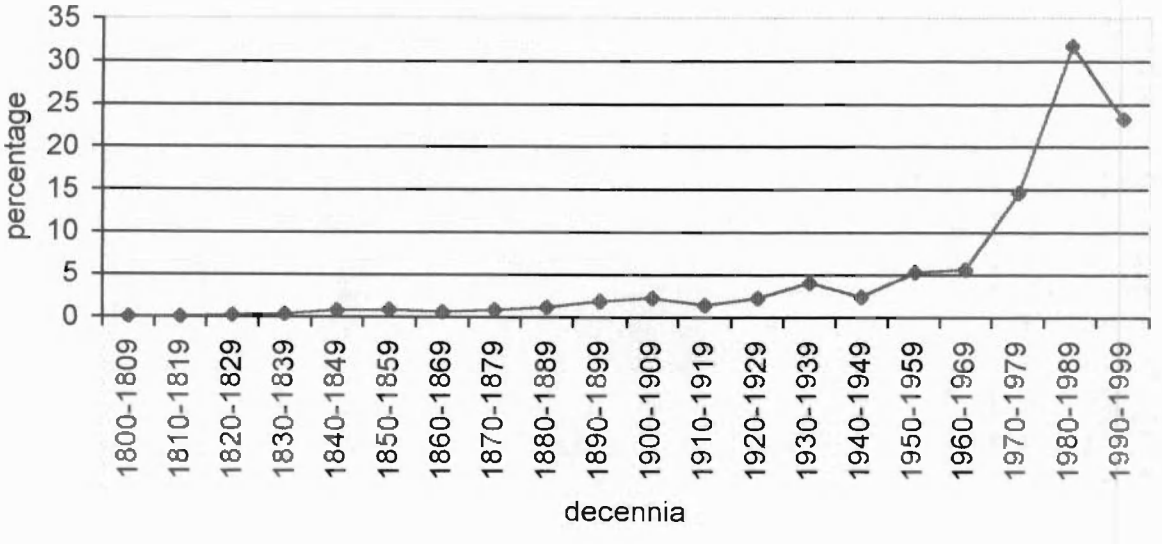

2. De oogst in chronologische schuifjes

De thematische opbouw van de 'Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende' is parallel aan deze van talrijke andere initiatieven en is in hoge mate geïnspireerd op de structuur van de lopende 'Bibliografie van de Geschiedenis van België', die sinds het einde van de tweede wereldoorlog jaarlijks verschijnt in het 'Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis', eerst onder leiding van Jan Dhondt en sinds vele decennia onder leiding van Romain Van Eenoo. De 'Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende' opent met een reeks naslagwerken en hulpwetenschappen. Het tweede hoofdstuk bevat een groot aantal 'algemene werken', die per definitie periode-overschrijdend zijn. De overgrote meerderheid van de publicaties is echter bij één van de grote chronologische schijven van het verleden ondergebracht. Elk van deze periodes is op zijn beurt thematisch opgedeeld.

In de 'Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende' gaat de allergrootste aandacht naar de 'hedendaagse periode', dit is de periode van de Franse en Brabantse Revoluties tot heden. Zonder dat dit hier nu al cijfermatig kan worden onderbouwd, kan wellicht worden gesteld dat dit een afwijking is van het algemene, Belgische beeld. De 'Middeleeuwen' en de 'Bourgondische periode' worden erg stiefmoederlijk behandeld: samen minder dan 1.5 % van de gepubliceerde boeken en artikels! De 'Spaanse' en 'Oostenrijkse' tijd (die samen toch drie eeuwen uitmaken), moet het met amper 10 % stellen, hoewel de traditionele 'hoogtepunten' als het Beleg van Oostende, de Oostendse Compagnie en de periode van Oostende als Vrijhaven in deze tijd worden gesitueerd.

Deze verhoudingen hebben natuurlijk veel te maken met de typisch Oostendse situatie op het vlak van bronnen: het bestand is – op lokaal vlak althans – voor deze vroegere periodes bijzonder schaars, terwijl het voor de 19e en 20e eeuw veel overvloediger is. Bovendien stelt het gebruik van 'hedendaags' bronnenmateriaal minder technische problemen, wat het toegankelijker maakt, ook voor de amateur-historicus. Toch is deze overaccentuering van de hedendaagse periode niet zonder risico's: een onveranderlijk, eventueel clichématig overgeleverd beeld van de periode vóór 1800 zou er wel eens het gevolg kunnen van zijn.

tabel 2 aantal publicaties per 'periode'

'periode'	Nominaal	Percentage	'periode'	Nominaal	Percentage
Naslagwerken	732	12.4	Bourgondische tijd	10	0.2
Algemene werken	337	5.7	Spaanse tijd	219	3.7
Prehistorie en Gallo-Romeinse tijd	26	0.4	Oostenrijkse tijd	380	6.4
Middeleeuwen	72	1.2	Hedendaagse tijd	4138	70.0
			Totaal	5914	

grafiek 2 publicaties per 'periode'

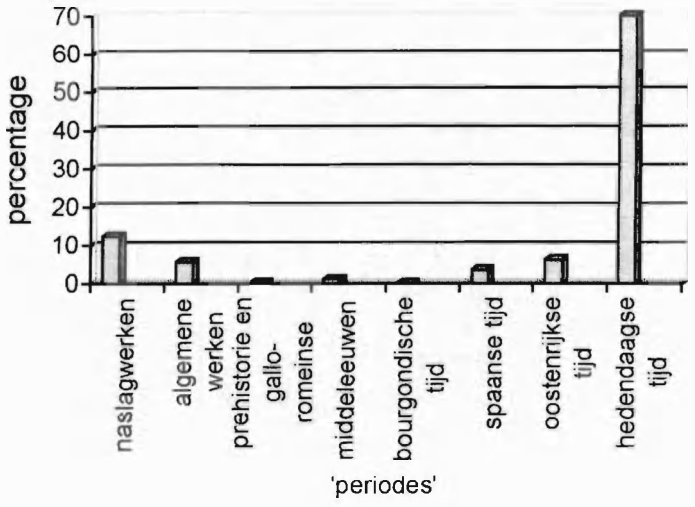

3. Boek of artikel: een tijdsgebonden keuze

Van de 5914 titels uit de bibliografie, verschenen er 2369 in boekvorm (40.1 %) en 3545 als artikel (59.9 %). Doorheen de tijd is dit echter geen constante verhouding geweest. Tot het midden van de 20e eeuw was het aantal boeken duidelijk in de meerderheid. In de eerste helft van de 20e eeuw stijgt het relatieve aandeel van de tijdschriftartikels: in de jaren dertig zijn beide aantallen nagenoeg gelijk; maar de oorlogsgebeurtenissen verstoren deze evolutie en tonen een terugkeer naar de vroegere verhoudingen. In de naoorlogse periode bedraagt het aandeel van de artikelen ruim tweederden van het totale aantal publicaties. Dit impliceert dus dat het verschijnsel 'tijdschrift' in hoofdzaak een na-oorlogs fenomeen is. Bovendien kunnen we stellen dat de tijdschriften steeds gespecialiseerder worden en zich – zowel thematisch als chronologisch en geografisch – op een steeds 'beperkter' gebied concentreren. De professionalisering van de opleidingen, maar ook de toegenomen vrije tijd en financiële mogelijkheden van een meerderheid van de bevolking zijn daar stellig verklaringen voor: hoe meer vrije tijd en hoe groter welvaart, hoe meer tijdschriften kunnen worden gekocht en hoe meer er dus worden gemaakt. Vandaar dat deze evolutie gepaard gaat met een toename van het aantal historische en heemkundige kringen en tijdschriften (voor geheel België in 1992: 488 kringen; ruim 1000 historische tijdschriften!)[2] De grote vraag is of dit overweldigend aanbod de kwaliteit steeds ten goede komt: wanneer auteurs 'alles' kwijt kunnen en redacties steeds in copijnood zitten, verlaagt de kwaliteitsdrempel automatisch. Overleg tussen redacties, het vastleggen van kwaliteitscriteria, het instellen van leescommissies die de opvolging van deze criteria nakijken, het bepalen van prioriteiten, ... zijn relatief eenvoudige technieken om op korte tijd wat aan dit euvel te verhelpen.

[2] Luc François, 'Lokale geschiedenis voorbij de kerktoren', in: Tussen herinnering en hoop. Geschiedenis en samenleving, Leuven, Davidsfonds, 1998, pp. 124-125.

tabel 3 boeken en artikels per decennium

	Boeken		Artikels		Totaal
	Nominaal	Percentage	Nominaal	Percentage	Nominaal
s.d.	210		123		
1800-1809	3	75.0	1	25.0	4
1810-1819	6	100.0	0	0.0	6
1820-1829	10	90.0	1	10.0	11
1830-1839	20	87.0	3	13.0	23
1840-1849	32	76.2	10	23.8	42
1850-1859	41	78.8	11	21.2	52
1860-1869	21	60.0	12	40.0	33
1870-1879	33	64.7	20	35.3	53
1880-1889	42	60.9	27	39.1	69
1890-1899	62	59.0	43	41.0	105
1900-1909	94	74.6	32	25.4	126
1910-1919	54	71.1	22	28.9	76
1920-1929	88	65.7	38	34.3	126
1930-1939	117	52.9	104	47.1	221
1940-1949	79	80.6	57	19.4	136
1950-1959	110	36.9	186	63.1	296
1960-1969	116	37.5	196	62.5	312
1970-1979	247	30.3	568	69.7	815
1980-1989	494	27.7	1279	72.3	1773
1990-1999	488	37.5	813	62.5	1302

grafiek 3 boeken en artikels per decennium

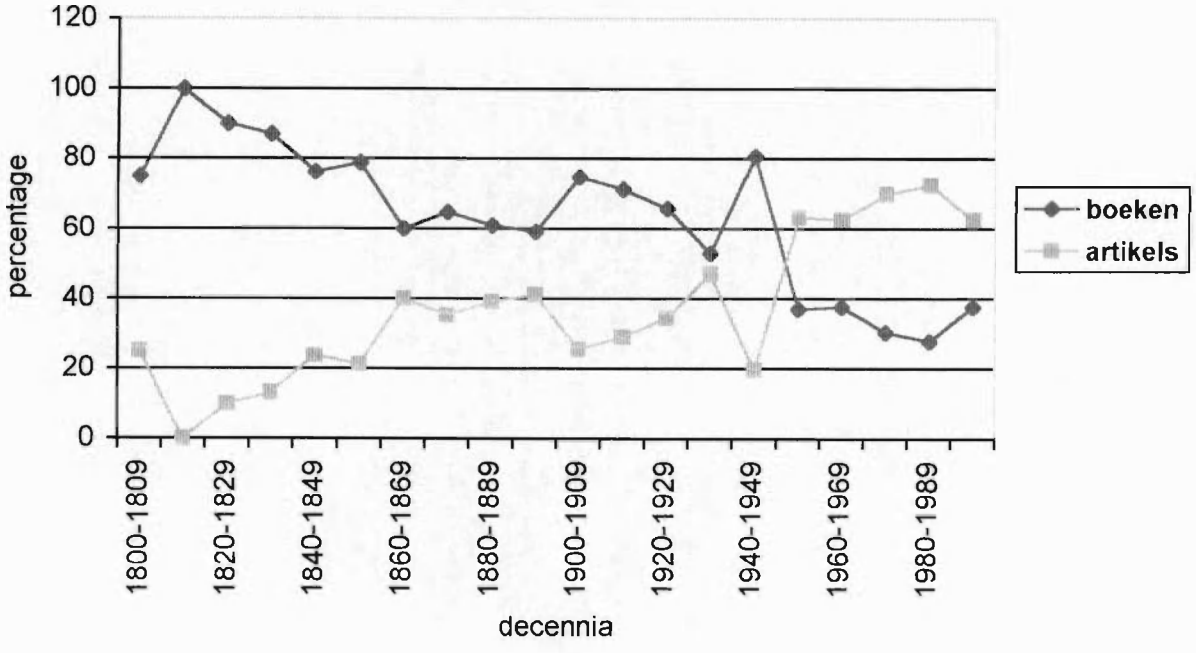

De verhouding tussen het aantal boeken en artikels is ook afhankelijk van de 'periode' waarover wordt gepubliceerd: hoe recenter, hoe meer boeken. Dit sluit aan bij wat hierboven reeds werd beschreven. In verband met de 'hedendaagse geschiedenis' is de informatie gemakkelijker toegankelijk en kan dus 'sneller' voldoende informatie voor een boek worden bijeengebracht. Het grote aandeel van de boeken bij de algemene werken wordt bepaald door het periode-overschrijdende karakter van deze publicaties en door het flink aantal familiegeschiedenissen in deze rubriek.

tabel 4 boeken en artikels per 'periode'

	Boeken		Artikels		Totaal
	Nominaal	Percentage	Nominaal	Percentage	Nominaal
Naslagwerken	280	38.3	452	61.7	732
Algemene werken	267	79.2	70	20.8	337
Prehistorie en Gallo-Romeinse tijd	13	50.0	13	50.0	26
Middeleeuwen	18	25.0	54	75.0	72
Bourgondische tijd	0	0.0	10	100.	10
Spaanse tijd	39	17.8	180	82.2	219
Oostenrijkse tijd	83	21.8	297	78.2	380
Hedendaagse tijd	1344	32.5	2794	67.5	4138
Totaal	2044		3870		5914

grafiek 4 boeken en artikels per 'periode'

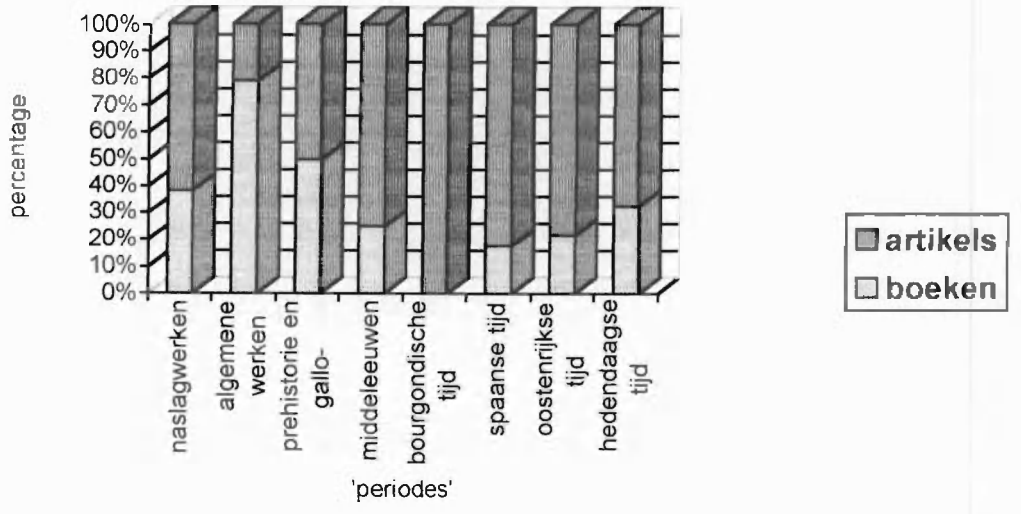

4. De keuze van het tijdschrift

Zoals reeds eerder gezegd, valt de spectaculaire stijging van het aantal publicaties over het verleden van Oostende (vanaf 1970) samen met de stichting van het tijdschrift 'De Plate'. De hiernavolgende tabel en grafiek tonen dit overduidelijk aan. Alle andere tijdschriften – ook deze uit de rest van de 'top-10' blijven ver achter en treden niet uit de schaduw van 'De Plate'. Het aantal artikels in rubriek 11 (alle andere tijdschriften) neemt toe (in tegenstelling tot die in de 'top-tien'): ook hier stellen we dus weer een toenemende versplintering vast, met risico op dalende kwaliteit.

tabel 5 artikels, opgenomen in de vaakst aangehaalde tijdschriften[3]

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
s.d.	4	1	1						59		60
1800/9											1
1810/9											0
1820/9											1
1830/9											3
1840/9											10
1850/9											11
1860/9											12
1870/9											20
1880/9						1					25
1890/9						5					38
1900/9						1					31
1910/9						2					20
1920/9						5					32
1930/9			2			11					90
1940/9			30			4					23
1950/9		11	28		75	20					52
1960/9		8	3	3	81	23	2	1	2		72
1970/9	369	17		28		28	2	4		7	113
1980/9	925	48		40		32	29	20	2	13	170
1990/9	512	58		15		12	11	8			196

[3] 1: De Plate; 2: Neptunus; 3: Wandelaer-Sur l'eau; 4: Jaarboek Heemkring Ter Cuere; 5: Ostend Flash; 6: Biekorf; 7: Het Visserijblad; 8: Roepsteen; 9: Contactblad Vrije Visserijschool 'Paster Pype'; 10: Schuttevaer; 11: alle andere tijdschriften.

grafiek 5 publicaties in de 10 voornaamste tijdschriften

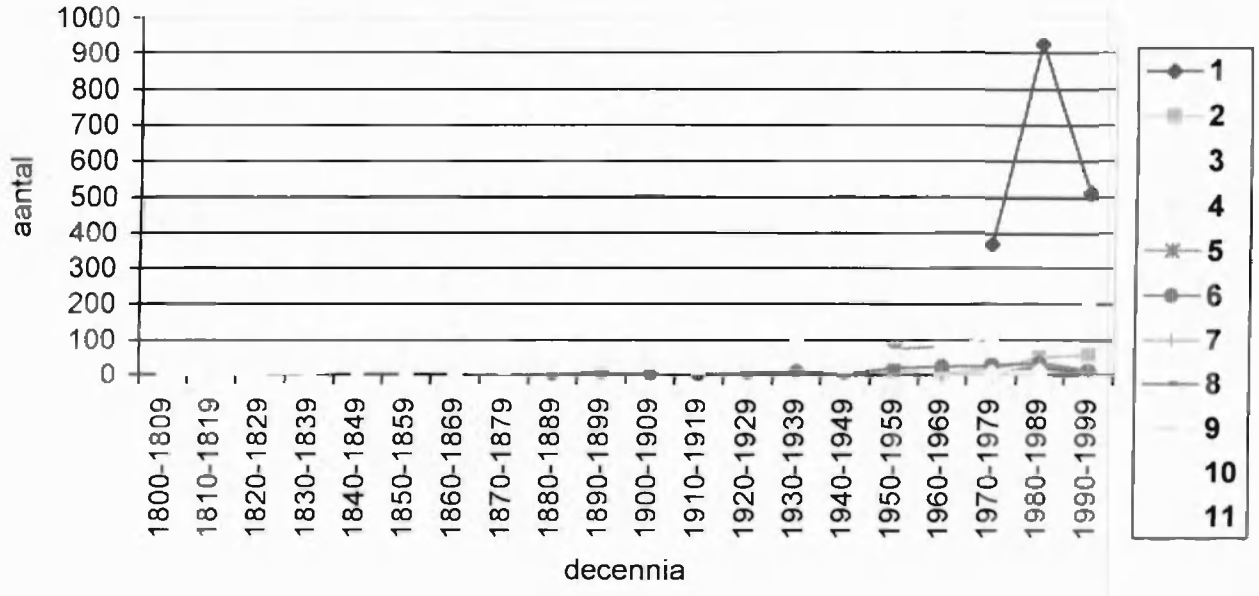

5. Het taalgebruik: een Belgische evolutie?

Wie in de Belgisch/Vlaamse context terugblikt op publicaties van de voorbije twee eeuwen, wordt onvermijdelijk geconfronteerd met de typisch Belgische taal- en communautaire kwestie. Dé taal van de Vlaamse intellectuelen en publicisten was lange tijd het Frans en dit wordt uiteraard ook weerspiegeld in de boeken en artikels over de Oostendse geschiedenis. We tellen 4611 Nederlandstalige publicaties (77.9 %), 1037 Franstalige (17.5 %), 145 Engelstalige (2.5 %), 62 Duitstalige (1.0 %) en 17 andere (0.3 %). Maar ook dat gegeven is uiteraard doorheen de tijd ge-evolueerd. Tot in de jaren '30 haalde het aantal Franstalige publicaties de bovenhand: 75.4 % in de eerste helft van de 19e eeuw; 66.9 % in de tweede helft van de 19e eeuw; 53.5 % tussen 1900 en 1929 en daarna per decennium dalend van 38.5 % in de jaren dertig tot 4.4 % in de jaren negentig., met 9.4 % als gemiddelde voor de periode 1930-1999. Het schrijvende en lezende publiek werd dus steeds meer een preciese afspiegeling van de globale Oostendse bevolking. Het is evident dat dit een gunstige evolutie is geweest: net zoals in andere sectoren is het nog maar normaal dat de bevolking het democratische recht heeft om de geschiedenis in de eigen taal te beschrijven en te leren kennen. Anderzijds moeten ook de huidige historici die zich over het verleden van Oostende buigen, zich afvragen of ze zich met hun belangrijkste publicaties niet ook naar de wereld buiten Oostende moeten richten en of ze zich eventueel, naast het Nederlands, niet ook van een andere taal moeten bedienen. Door het Oostendse verleden niet als doel op zich, maar als 'casus' te bestuderen, kunnen niet-Oostendse en ook niet-Nederlandstalige tijdschriften in producten van eigen bodem geïnteresseerd zijn.

tabel 6 taalverhoudingen

	Nederlands		Frans		Andere		Totaal
	Nominaal	Percentage	Nominaal	Percentage	Nominaal	Percentage	Nominaal
s.d.	187	56.2	113	33.3	33	10.5	333
1800/9	1	25.0	1	25.0	2	50.0	4
1810/9	2	33.3	2	33.3	2	33.3	6
1820/9	4	36.4	7	63.6	0	0.0	11
1830/9	5	21.7	16	69.6	2	8.7	23
1840/9	4	9.5	35	83.3	3	7.1	42
1850/9	5	9.6	43	82.7	4	7.7	52
1860/9	11	33.3	19	57.6	3	9.1	33
1870/9	17	32.1	34	64.2	2	3.8	53
1880/9	24	34.8	44	63.8	1	1.4	69
1890/9	30	28.6	68	64.8	7	6.7	105
1900/9	20	15.9	93	73.8	13	10.3	126
1910/9	19	25.0	37	48.7	20	26.3	76
1920/9	40	31.7	71	56.3	15	11.9	126
1930/9	116	52.5	85	38.5	20	9.0	221
1940/9	84	61.8	46	33.8	6	4.4	136
1950/9	221	74.7	61	20.6	14	4.7	296
1960/9	236	75.6	66	21.2	10	3.2	312
1970/9	727	89.2	53	6.5	35	4.3	815
1980/9	1653	93.2	86	4.9	34	1.9	1773
1990/9	1205	92.5	57	4.4	40	3.1	1302
Totaal	4611	77.9	1037	17.5	266	4.6	5914

grafiek 6 taalverhoudingen

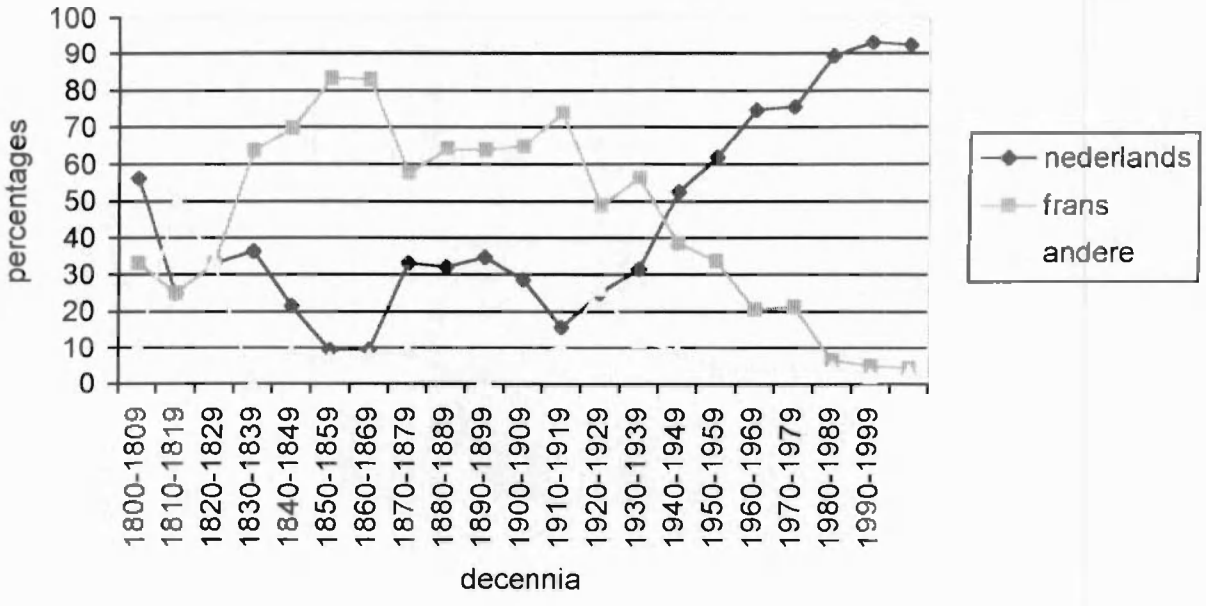

6. De behandelde themata: welke onderwerpen krijgen de meeste aandacht?

Hierboven werd reeds gezegd dat de 'Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende' – naast het overzicht van naslag- en algemene werken – grote tijdsgebonden rubrieken bevat. Op hun beurt zijn deze thematisch ingedeeld. We kunnen ook nagaan hoeveel aandacht er – ongeacht de periode – aan deze themata is besteed. De traditionele rubrieken daarin zijn: politiek- institutionele, economische en sociale geschiedenis, geschiedenis van godsdienst en vrijzinnigheid en cultuurgeschiedenis. Om na te gaan of de Oostendse casus gelijklopend is aan dan wel verschillend is ten opzichte van andere, zou een grondig vergelijkend onderzoek moeten worden doorgevoerd. Mijn ervaringen met bibliografieën laten me echter toe – maar misschien ben ik hier te voortvarend – te stellen dat een aantal rubrieken afwijken ten opzichte van het algemene beeld: 'politiek-institutionele geschiedenis' (partijen, verkiezingen, de tweede wereldoorlog, ...) en 'geschiedenis van godsdienst en vrijzinnigheid' (religiositeit, vereningsleven, kerk-staat-relatie, georganiseerde vrijzinnigheid, ...) zijn hier erg karig bedeeld. Het thema 'cultuurgeschiedenis' (beeldende en plastische kunsten, architectuur, ...) is in Oostende echter bijzonder uitvoerig behandeld. Met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kan hier worden gesteld dat dit in andere bibliografieën (lokaal of niet) niet het geval is. Is Oostende een stad waar het kunst- en cultuurgebeuren altijd en overal zo'n dominante plaats heeft ingenomen? En, zo ja, is dit dan zo sterk, dat dit gegeven dan de aandacht van de andere thema's kan wegtrekken?

tabel 7 publicaties per thema

Thema	Nominaal	Percentage
Naslagwerken	744	12.6
Algemene werken	744	12.6
Politiek-institutionele geschiedenis	382	6.5
Economische geschiedenis	1254	21.2
Sociale geschiedenis	987	16.7
Godsdienst en vrijzinnigheid	164	2.8
Cultuurgeschiedenis	1639	27.6
Totaal	5914	100.0

grafiek 7 publicaties per thema

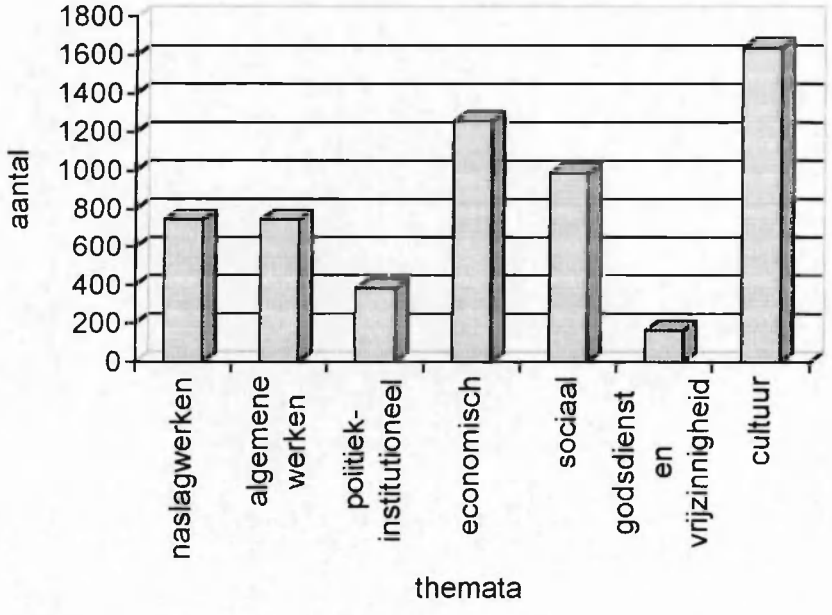

Uit tabel 8 blijkt dat de procentuele verhouding tussen alle rubrieken doorheen de tijd opvallend constant blijft. Dit is niet zo voor wat betreft de rubriek 'cultuurgeschiedenis'. De grote toename van het aantal artikels over 'cultuurgeschiedenis' is te situeren in de periode vanaf 1970. Dit is in die mate opvallend dat de evolutie binnen de rubriek 'cultuurgeschiedenis' de globale evolutie bepaalt (zie tabel 8). We staan hier dus overduidelijk voor een 'vertekend' beeld.

Tabel 8 publicaties per thema en per decennium

	Naslagwerken		Algem. werken		Politiek-institut.		Economisch		Sociaal		Godsd. & vrijz.		Cultuur		Totaal
	Nomin	Percent	Nomin	Percent	Nomin	Percent	Nomin	Percent	Nomin	Percent	Nomin	Percent	Nomin	Percent	Nomin
1800/9	1	25.0	2	50.0	1	25.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	4
1810/9	0	0.0	4	66.6	1	16.7	1	16.7	0	0.0	0	0.0	0	0.0	6
1820/9	0	0.0	7	63.6	0	0.0	0	0.0	2	18.2	0	0.0	2	18.2	11
1830/9	1	4.3	11	47.8	2	8.7	7	30.4	2	8.7	0	0.0	0	0.0	23
1840/9	4	9.5	8	19.0	8	19.0	7	16.7	11	26.2	0	0.0	4	9.5	42
1850/9	4	7.7	11	21.2	7	13.5	1	1.9	24	46.2	2	3.8	3	5.8	52
1860/9	1	3.0	6	18.2	5	15.2	4	12.1	13	39.4	4	12.1	0	0.0	33
1870/9	1	1.9	15	28.3	5	9.4	4	7.5	18	34.0	7	13.2	3	5.7	53
1880/9	6	8.7	17	24.6	3	4.3	10	14.5	16	23.2	13	18.8	4	5.8	69
1890/9	15	14.3	20	19.0	9	8.6	31	29.5	20	19.0	5	4.8	5	4.8	105
1900/9	9	7.1	21	16.7	5	4.0	37	29.4	34	27.0	4	3.2	16	12.7	126
1910/9	9	11.8	31	40.8	6	7.9	8	10.5	11	14.5	1	1.3	10	13.2	76
1920/9	12	9.5	36	28.6	6	4.8	33	26.2	11	8.7	2	1.6	26	20.6	126
1930/9	25	11.3	35	15.8	5	2.3	83	37.6	26	11.8	7	3.2	40	18.1	221
1940/9	17	12.5	19	14.0	8	5.9	58	42.6	12	8.8	0	0.0	22	16.2	136
1950/9	20	6.8	36	12.2	18	6.1	93	31.4	54	18.2	6	2.0	69	23.3	296
1960/9	27	8.7	52	16.7	24	7.7	92	29.5	38	12.2	7	2.2	72	23.1	312
1970/9	166	20.4	88	10.8	55	6.7	162	19.9	134	16.4	15	1.8	194	23.8	815
1980/9	221	12.5	129	7.3	113	6.4	253	14.3	234	13.2	35	2.0	788	44.4	1773
1990/9	163	12.5	118	9.1	79	6.1	270	20.7	268	20.6	38	2.9	366	28.1	1302
totaal	702	12.6	666	11.9	360	6.5	1154	20.7	929	16.6	146	2.6	1624	29.1	5581

grafiek 8 cultuur t.o.v. totaal

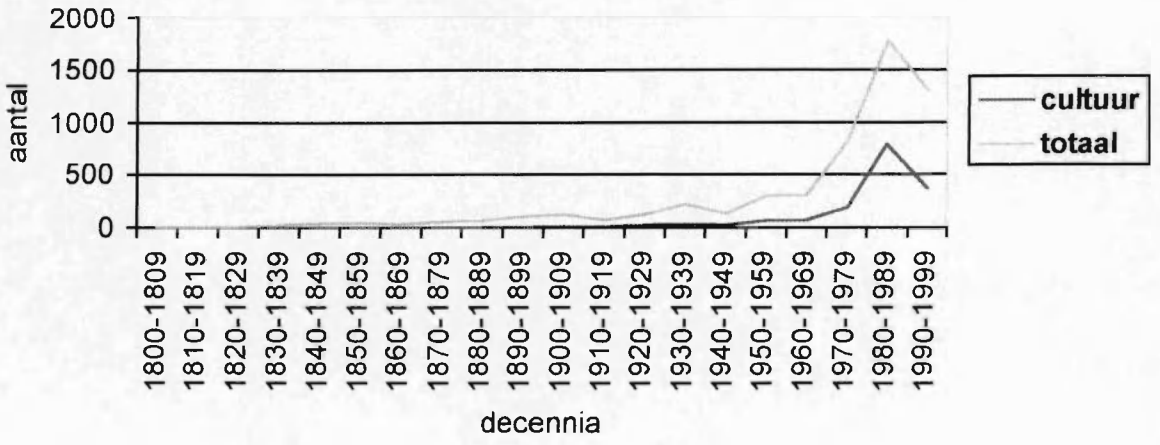

7. Wie schrijft, die blijft: voeren mannen of vrouwen de pen?

Tijdens de persvoorstelling van de 'Bibliografie van de Geschiedenis van Oostende' sprak ik als volgt over het optreden van de vrouwen in het Oostende historische wereldje: 'We noteerden ook dat vrouwen slechts sporadisch als individu en nooit als groep zijn bestudeerd; terwijl ze door de eeuwen heen de meerderheid van de bevolking uitmaakten. We stelden terzelfdertijd ook vast dat vrouwen maar een fractie van de auteurs uit deze Bibliografie uitmaken en dat daar tot op vandaag nog weinig verandering is ingekomen.' We kunnen dit nu precieser bekijken. Bij niet minder dan 896 titels konden we het geslacht van de auteur niet achterhalen: het ontbreken van de voornaam of soms ook van de initialen bleek – zeker bij oudere werken – een moeilijk te nemen hindernis. Tegenover 4738 mannelijke auteurs (94.4 %) staan er 280 vrouwelijke (5.6 %). Hoe klein de aantallen ook zijn, toch merken we dat er bepaalde themata zijn die meer door vrouwelijke auteurs worden behandeld dan andere. In de rubrieken sociale geschiedenis (7.6 %), godsdienst en vrijzinnigheid (10.6 %) en cultuurgeschiedenis (6.2 %) scoren vrouwelijke auteurs boven het gemiddelde. In de sectoren – over het algemeen als 'hardere' sectoren aanzien – scoren de mannelijke auteurs boven hun gemiddelde: naslagwerken, algemene werken, politieke en economische geschiedenis.

tabel 9 de auteurs per thema

Thema	Mannen		Vrouwen		Totaal
	Nominaal	Percentage	Nominaal	Percentage	Nominaal
Naslagwerken	633	95.61	29	4.4	662
Algemene werken	503	96.0	21	4.0	524
Politiek-institutioneel	287	94.7	16	5.3	303
Economische geschiedenis	1000	95.7	45	4.3	1045
Sociale geschiedenis	775	92.5	64	7.6	838
Godsdienst en vrijzinnigheid	101	89.4	12	10.6	113
Cultuurgeschiedenis	1439	93.8	95	6.2	1534
Totaal	4738	94.4	280	5.6	5018

grafiek 9 auteurs per thema

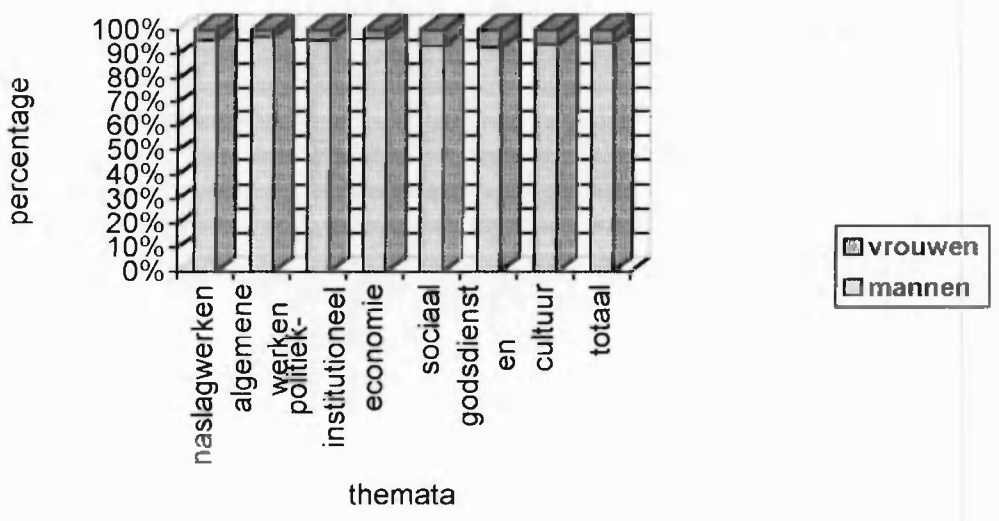

De verhouding mannen-vrouwen is – als maatschappelijk fenomeen – uiteraard aan verandering onderhevig geweest doorheen de 19e en 20e eeuw. Bij de auteurs, vermeld in de hier besproken bibliografie is dat niet anders. Tussen 1800 en 1949 tellen we maar 11 titels van de hand van vrouwelijke auteurs (op een totaal van 1083 is dit welgeteld 1 %). Tussen 1950 en vandaag is dit 265 op een totaal van 4498, of 5.9 %. Dit cijfer evolueerde van 4.4 % in de jaren vijftig tot 7.1 % in de jaren negentig. Het is duidelijk dat de gelijke kansen hier nog niet zijn gerealiseerd. Dit heeft alles te maken met de vrije tijdsbesteding. Terwijl in het professionele leven er wettelijke maatregelen zijn afgedwongen om tot een gelijke behandeling van vrouwen en mannen te komen, is het duidelijk dat dit nog niet heeft geleid tot een mentaliteitswijziging bij zowel vrouwen als mannen.

De activiteiten buiten het professionele blijven aan stereotiepe rollen gebonden. Terwijl de man zijn hobby beoefent (lezen en schrijven over lokale geschiedenis), moet de vrouw haar 'hobby?!' (schoonmaken, boodschappen, koken, ...) beoefenen. Er is nog heel veel werk aan de winkel ...

8. De productiefste auteurs

De twintig meest geciteerde auteurs zijn allen mannen en hebben samen niet minder dan één derde (1984 van de 5914 nummers) van de Bibliografie volgeschreven. Torenhoog op de eerste plaats prijkt stadsconservator Norbert Hostyn met 556 nummers (of nagenoeg één tiende van de gehele bibliografie) naast zijn naam. Zijn hoge productie (met een piek in de periode 1980-1989) verklaart natuurlijk heel veel van de hierboven geformuleerde vaststellingen: zijn belangstelling gaat vooral naar de hedendaagse tijd, naar kunst en cultuur en veel publicaties van zijn hand verschenen in 'De Plate'. Maar ook de andere productiefste auteurs zijn geen onbekenden in het 'De Plate'-midden: tabel 10 toont dit duidelijk aan.

tabel 10 De productiefste auteurs

Naam	Aantal
Hostyn Norbert	556
Leroy Robert	171
Dreesen Jan-Baptist	157
Smissaert Emile	155
Vilain Omer	132
Decleer Roger	93
Klausing Jef	75
Rogie Henri	74
Van Hyfte Ivan	72
Lietard Edwin	71
Farasyn Daniël	63
Vancraeynest Raymond	63
Gevaert Ferdinand	44
Billiet Germain	38
Major Walter	37
Falise Jean-Pierre	36
Debrock Walter	34
De Smet Jos	33
Vanalderweireldt Edouard	26

grafiek 10 productiefste auteurs

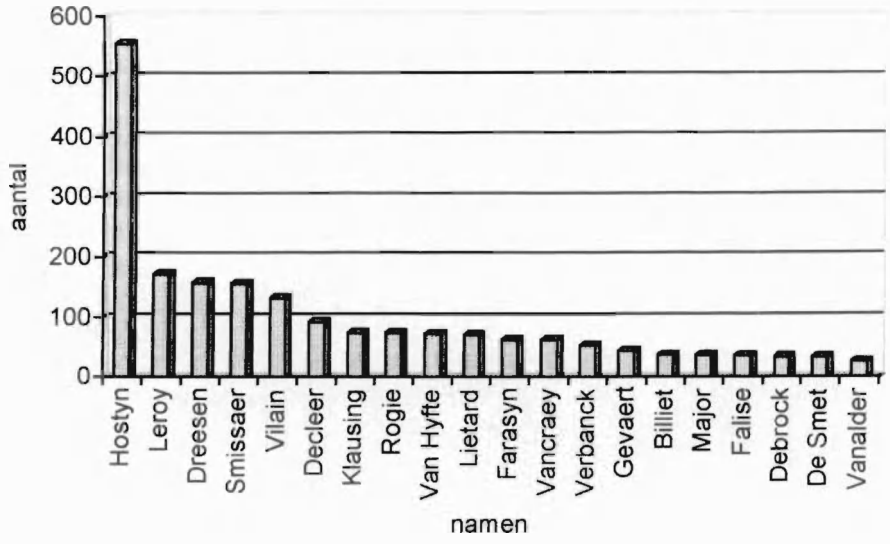

9. Besluit

Uit een dergelijk beschrijvend onderzoek – een onderzoek waarin gepoogd wordt om een aantal gegevens in kaart te brengen – is het niet eenvoudig om besluiten te trekken. Veel van de gedane vaststellingen kunnen maar betekenis krijgen wanneer ze het voorwerp uitmaken van een vergelijkend onderzoek. Pas door na te gaan hoe het elders zit, kan het typische van de eigen situatie worden gedetecteerd.

Toch blijkt uit deze eenvoudige beschrijving reeds hoe invloedrijk en belangrijk de rol van 'De Plate' is in en voor de geschiedschrijving over Oostende. Het tijdschrift, de behandelde onderwerpen en de productiefste (uiteraard: mannelijke) auteurs (puur kwantitatief en zonder onrecht te willen aandoen aan wie minder 'titels" achter zijn naam heeft staan!) zijn hét uithangbord van de geschiedenis van Oostende. Het beeld dat de Oostendenaar en de buitenstaander van deze geschiedenis heeft, wordt door hen bepaald. 'De Plate' verdient daarvoor natuurlijk alle lof. Maar deze quasi 'monopoliepositie' legt ook een zeer grote verantwoordelijkheid op de schouders van de vereniging: haar publicatiebeleid bepaalt immers het peil van de kwaliteit van de productie en meteen ook de wijze waarop de buitenwereld Oostende en haar geschiedschrijving beoordeelt. De kennis over het Oostendse verleden wordt misschien minder beïnvloed door de realiteit van dit verleden (wat dit ook moge zijn), het belang van bepaalde gebeurtenissen voor de verdere evolutie (hoe moeilijk ook te definiëren), de aanwezigheid en de toegankelijkheid van bronnen (vaak sterk afhankelijk van het toeval), ... dan door de belangstelling voor bepaalde periodes en themata van wie er over werkt en schrijft.

KANT IN OOSTENDE – 2e deel

door **Chantal FERIER**

6. KANTZAKEN IN OOSTENDE

- 1851: Er wordt melding gemaakt van kantzaken in het "Annuaire Commerciale de Royaume de Belgique" onder de rubriek "Dentelles". Men meldt op pagina 564 het bestaan van de zaak van Vve Coucke in de rue St Georges, de zaak Freyman in de rue des Soeurs blanches nr 10, de zaak Ocket-Gossaert in de rue de la Chapelle en de zaak Questier in de Rue Lait Battu.

- 1861: Hetzelfde "Annuaire Commerciale de Royaume de Belgique" vermeldt onder de rubriek "dentelle " de zaak van Mds Bondue PJ, gelegen in de rue du Quai en de zaak van Vve Coucke in de rue St Georges.

- 1870: Het "Annuaire Commerciale de Royaume de Belgique" vermeldt op p. 551 volgende kantzaken:

Bondue (srs)	rue du Quai
Coucke (Vve)	rue St Georges
De Pachtere (E)	rue de la Chapelle
Govaerts (Marie)	rue de la Chapelle 17
Scorssery (E)	rue de la Chapelle

- 1873: Het "Annuaire Commerciale de Royaume de Belgique" vermeldt op p. 562 dezelfde kantzaken:

Bondue (srs)	rue du Quai
Coucke (Vve)	rue St Georges
De Pachtere (E)	rue de la Chapelle
Govaerts (Marie)	rue de la Chapelle 17
Scorssery (E)	rue de la Chapelle

- 1878: Het "Annuaire Commerciale de Royaume de Belgique" vermeldt op p. 65 de kantzaken:

Bondue (srs)	rue du Quai
De Pachtere (E)	rue de la Chapelle
Govaerts (Marie)	rue de la Chapelle 17
Hanze-Dossaer	rue Bride (Breidelstraat)
Lauwers (srs)	rue de l'Eglise
Scorssery (E)	rue de la Chapelle

- 1882-1883 Het "Annuaire Commerciale de Royaume de Belgique" vermeldt op p.1741 volgende 5 zaken:

Bondue (srs)	rue du Quai
De Pachtere (E)	rue de la Chapelle
Hanze-Dossaer	rue Bride (Breidelstraat) et Flandre
Lauwers (srs)	rue d'Eglise
Scorssery (E)	rue de la Chapelle

Hier zien we voor het laatst de zaak Bondue verschijnen. De familie Bondue leefde 27 jaar van de kantzaak.

- In 1886 vermeldt de "Almanach du Commerce et de l'Industrie de la Ville d'Ostende van Stracké in het 'Troisième partie', waar de commerces alfabetisch gerangschikt staan, de volgende kantzaken:

  Dentelles: op p.122

Hanze-Dossaer, L,	Bride,5
Hanze, L. (fils)	Flandre,12
Scorssery, Elise,	Chapelle,32

- In 1887 vermeldt de "Almanach du Commerce et de l'Industrie de la Ville d'Ostende" van Stracké op p.162 bij de rubriek Dentelles volgende 3 zaken:

Hanze-Dossaer, L,	rue de la Bride,5
Hanze, L. (fils)	rue de Flandre,12
Scorssery, Elise,	rue de la Chapelle,32

- In 1889 vermeldt de "Almanach du Commerce et de l'Industrie de la Ville d'Ostende" van Stracké op p.223 bij de rubriek Dentelles volgende 4 zaken:

Durieux	rue de Flandre, 31
Hanze-Dossaer, L,	rue de la Bride, 5
Hanze, L. (fils)	rue de Flandre, 12
Scorssery, Elise,	rue de la Chapelle, 32

- In 1892 vermeldt de "Almanach du Commerce et de l'Industrie de la Ville d'Ostende" van Stracké op p.207 bij de rubriek Dentelles volgende 4 zaken:

Durieux,	rue de Flandre, 29
Hanze-Dossaer, Ve,	rue de la Bride, 5
Hanze, L.	rue de Flandre, 12
Scorssery, Elise,	rue de la Chapelle, 34

- In 1897 vermeldt de "Almanach du Commerce et de l'Industrie de la Ville d'Ostende" van Stracké op p.214 bij de rubriek Dentelles volgende 3 zaken:

Hanze-Dossaer, Veuve,	rue de la Bride, 5
Hanze, L.	rue de Flandre, 12
Scorssery, Elise,	rue de la Chapelle, 34

  Na 27 jaar is dit de laatste keer dat Scorssery Elise hier wordt vermeld.

- In 1909 vermeldt de "Annuaire d'Ostende" uitgegeven door "l'Agence Pilaeis",7 rue des Soeurs Blanches, impr. Centrale Alb.Bouchery ,56, rue de l'Ouest in de "Liste alfabétique des habitants d'ostende, classés par profession" op p. 42 volgende zaken van "Dentelles":

A l'Innovation de Bruxelles,	rue de la Chapelle, 57
Davin Th.,épouse,	rue de la Chapelle, 53
Degraeve A.,	Boul. Van Iseghem,151
Hanze Louis, enfs	rue de la Bride, 5
Hanze Louis,	rue de Flandre, 45
Hoefkens Agnès,	rue de Flandre,8
Van Loon, Mme	rue du Cerf, 22

- In 1913 vermeldt "Annuaire du Commerce,édité par A. Lacour-Bourgoignie, rue du Quai,10,Ostende" op p.111 onder de rubriek Dentelles de volgende zaken:

A l'Ancre,	rue des soeurs Blanches,2 tel. 555
Davin Th.épouse,	rue de la Chapelle, 53
Degraeve A.,	Boulevard Van Iseghem,151
Hanze Mlles,	rue de la Bride, 5
Hanze Louis,	rue de Flandre, 45
Hoefkens Agnès,	rue de Flandre, 8
Van Loon Mme,	rue du Cerf, 22

In deze annuaire zien we ook de eerste telefoonnummers verschijnen.
Dit is de laatste vermelding van de naam "Hanze". Deze zaak had een bestaan van 35 jaar. Drie generaties leefden van de kant, tussen 1886 en 1913 hadden ze zelfs 2 kantzaken.

- Na wereldoorlog I houdt Hertoge Blanche een kantzaak open in de Ad.Buylstraat nr 42. Zij hield de kantzaak open tot in 1926 (26) Vanaf 1927 tot 1946 werd de zaak gerund door Anna De Reyghere, evenwel dan onder de naam van Simon E. Vanaf 1944 werd de zaak gerund door Wwe Simon, samen met haar dochters. In 1955 namen de dochters Frieda, Jeanne en Yvonne van Simon E. en Anna de Reyghere de kantzaak (en ook tabakszaak) over. In 1966 stierf Anna De Reyghere. (27) Toen Frieda Simon in 1974 overleed, werden beide handelszaken (Tabak en kant) gerund door de overblijvende juffrouwen Jeanne en Yvonne. In 1984 ging deze oudste handelszaak van de A. Buylstraat dicht.

- Na de eerste wereldoorlog waren de kantwinkels in Oostende erg geliefd bij Engelse toeristen: *"Belgisch kantwerk was het souvenir bij uitstek voor de Engelse toeristen toen op rondreis naar de"Battle Fields"*. Met de "Royal Diamond" op nr. 7, Vandenberghe op nr. 19, Hubaut soeurs op nr. 51, en Simon E. op nr. 42 telde de straat toen 5 kantzaken."(28)

- In 1920 verschijnt in de Ad.Buylstraat 27 de kantzaak van Clais Yvan. Deze zaak verkocht "Dentelles Véritables"(29). Na het seizoen van 1933 besloot men de kantzaak echter te sluiten.

- In 1925 verschijnt in "Ostende, Reine des Plages" uitgegeven in april 1925 de publiciteit van de zaak van Hertoge Blanche : " *Manufacture de dentelles véritables et de broderies à la main B.Hertoge 42 rue Ad.Buyl et 3, Rampe Ouest du Kursaal* "

- Ook de publiciteit van Berthe Bostoen kan men terug vinden in dit boek. Deze publiciteit vermeldt echter ook welke kantsoorten men verkocht: "*Manufacture de dentelles véritables: p.de Bruxelles, Venise, Milan, Binche, Valenciennes, Cluny, torchon, ameublement, Gros,exportation,détail Mademoiselle Berthe Bostoen, 54 rue Ad. Buyl, Ostende*"

- In 1926 vermeldt het "Annuaire Commercial Industriël et Maritime d'Ostende" uitgegeven door "Imprimérie Elleboudt,rue Christine, 19, Ostende, Tel 444 " p.107 volgende winkels:

  Hertoge B., 42 rue Ad.Buyl et 3, Rampe Ouest du Kursaal
  Natan,R, A la Ville de Londres, rue de la Chapelle coin rue d'Est , Tel 244

- In 1927 vermeldt het "Annuaire Commercial Industriël et Maritime d'Ostende, 2ième édition" de volgende zaken op pagina 108:

Rubriek "Dentelles"

Acken D., "Au Palais de Dentelles",rue de Flandre, 68
Bostoen Berthe, Bd Van Iseghem, 93
Cravau Alphonse, rue Archiduchesse, 31 (Gros)
Dewaele C." A l'Ancre" , rue de la Chapelle ,1
Hertoge Bl. , rue Ad. Buyl,36
Hubaut Soeurs, rue Ad.Buyl, 51b
Innovation,S^{té} A^{me} rue de la Chapelle, 57-59
Natan R.,"A la Ville de Londres",rue de la Chapelle coin rue d'Est
Schoutrop Jos., rue de la Chapelle,53
Simon E., rue Ad.Buyl , 42b
Vandevelde A.,Galerie James Ensor,12

Rubriek "Dentelles Véritables"

Clais Y.,Rue Ad.Buyl.,27
Dewaele C." A l'Ancre", rue de la Chapelle ,1
Hertoge Bl., Ad. Buyl,36

We bemerken hier voor het eerst een onderscheid tussen echte kant en andere, mechanische kant.

- In 1932 vermeldt het "Annuaire Commercial, Industriel et Maritime d'Ostende et du Littoral", uitgegeven door Imprimerie Unitas, Christinastraat 19, op pagina 99 wel 16 kantwinkels, onderverdeeld in Dentelles en dentelles Véritables:

- Dentelles:

Acken D."Au Palais des Dentelles"rue de Flandre, 68
Natan "A la Ville de Londres" rue de la Chapelle (coin rue d'Est)
Bostoen Berthe, boulevard Van Iseghem,93
Carnaval L., Boulevard Van Iseghem, 17
Cravau Alph, rue de l'Archiduchesse, 31
Cravau, Avenue Henri Serruys, 52
Demoor Soeurs, square Marie José, 6
Dewaele C., "A l'Ancre", rue de la Chapelle, 1
Hertoge Bl., rue Ad.Buyl, 36
Innovation, S.A. , rue de la Chapelle, 57-59
Schoutrop Jos., rue de la Chapelle, 53
Simon E., rue Ad.Buyl, 42b
Vandevelde A., Galerie James Ensor, 12

- Dentelles Véritables:

Clais Y., rue Ad.Buyl, 27
Dewaele C., "A l'Ancre" rue de la Chapelle, 1
Hertoge Bl., rue Ad. Buyl, 36

- In 1947 vermeldt de "Algemeene Gids voor West Vlaanderen" van uitgever D. Asseloos op p. 357 volgende zaken:

Acke M., Langestraat 50
Simon F., Ad.Buylstraat 42
Van Craenenbroek, Van Iseghemlaan 54. T. 71635

Samenvattende tabel van de kantzaken in Oostende

AANTAL	1	1	5	5	5	5	3	3	4	4	3	7	7	5	2	2	1	1	
Vandenberghe														X					
Royal Diamond														X					
Demoor srs																		X	
Carnaval																		X	
Vandevelde																	X	X	
Simon														X			X	X	
Schoutrop																	X	X	
Natan																	X	X	
Hubaut srs														X			X	X	
Dewaele C.																	X	X	
Cravau A.																	X	X	
Acken D.																	X	X	
Natan R.																X	X	X	
Bostoen B.															X		X	X	
Hertoge B.															X	X	X	X	
Clais														X			X	X	
A l'Ancre													X						
Van Loon												X	X						
Hoefkens												X	X						
Degraeve												X	X						
Davin												X	X						
Innovation												X					X	X	
Durieux									X	X									
Lauwers					X	X													
Hanse I,Efts												X	X						
Hanse L,fils							X	X	X	X	X	X	X						
Hanse-Dossaer					X	X	X	X	X	X	X								
Scorssery			X	X		X	X	X	X	X	X								
Govaerts			X	X	X														
De Pachtere			X	X	X	X													
Bondue		X	X	X	X	X													
Coucke	X		X	X															
Kantzaken / **Jaar**	**1851**	**1861**	**1870**	**1873**	**1878**	**1882-1883**	**1886**	**1887**	**1889**	**1892**	**1897**	**1909**	**1913**	**1920**	**1925**	**1926**	**1927**	**1932**	

Verantwoording bij de tabel:

De bekomen informatie werd gepuurd uit verschillende Annuaires Commerciales en toeristische informatieboeken. De lijst van kantzaken zal dus ook niet volledig zijn. Enkel de grotere zaken die het financieel konden veroorloven werden in deze bronnen opgenomen. Kleinere zaken echter niet.

Dit belet echter niet dat men op die manier tot een representatieve voorstelling kan komen van de kantzaken in Oostende.
Sommige kantzaken bestonden tot 3 generaties lang. De bloeiperiode van de Oostendse kantwinkels situeerde zich rond de periode 1927-1932.

7. KANT EN PORSELEINKAARTEN

De porseleinkaarten zijn van historische waarde. We weten dat ze maar gebruikt zijn in de periode tussen 1840 en 1865, zo'n goede 25 jaar. Het waren enkel de kapitaalkrachtigste handelszaken die de porseleinkaarten konden laten drukken als reclamedoeleinden. De porseleinkaart verdween rond 1865 daar het een ongezonde drukprocedure was.
In een artikel van Omer Vilain in Ostendiana IV (30) vinden we een lijst terug van porseleinkaarten uit Oostende, waaronder er zes kantzaken of winkels in voorkomen waar er onder andere kant werd verkocht.

Hieronder volgt een lijst van de vermelde zaken:

- "Freyman, l'Epouse J., pharmacien breveté, fabrique de dentelles
  Rue des Soeurs Blanches, 10"

- "Govaerts, Marie, lingère
  Rue d'Ouest, 5"
  (met kantmutsen, sjaals, e.d. versierde kaart)

- "Hagemaens,J.,fabrique et magasin de dentelles
  Rue Longue, 16"

- "Govaerts, les Soeurs, dentelles, lingerie, ganterie, rubannerie
  Rue de la Chapelle, 56"

- "Ocket-Gossaert, magasins de lingeries, dentelles..., costumes de bains
  Rue de la Chapelle, 43"

- "Renard, magasin Anglais, Français, Allemand, Belge.
  Cristal...,quincaillerie, dentelles...,pâté et sirop... étoffes .. cigares

  Rue de la Chapelle, 5"

8. EXPORT VAN KANT VIA DE HAVEN

Antwerpen was in het begin van de 17de eeuw het centrum van de kant- en zijde-industrie. Omdat de Schelde gesloten was tijdens het Spaans bewind, moesten deze producten uitgevoerd worden via de kanalen die de Schelde over Brugge met de Oostendse zeehaven in verbinding bracht. Oostende was dus een doorvoerhaven. (31)

Al vóór 1750, tijdens het Oostenrijks bewind van Maria Theresia, vertrokken er uit Brugge een 6 tal schepen geladen met o.a. linnen, garen en kant via Oostende naar Cadix.(32)
Cadix was belangrijk als doorvoerhaven naar Spaans Amerika en West-Indië.(33)
Vrachtbrieven daterende uit de periode 1717-1721, illustreren duidelijk dat Oostende in die tijd een bloeiende transit- en exporthaven was. Naast de gewone vracht werden er "Canten" naar Cadix verscheept.

Door de toekenning van de octrooien en beschermende douanetarieven door Maria Theresia bloeiden de handel en nijverheid. Ook de lakenindustrie van Verviers en het kantklossen in het Brusselse en Antwerpse bloeiden buitengewoon. (34) De Oostendse zeevaart kende toen een verrassende bloei. Zie tabel(35).

Jaartal	Aantal schepen
1769	386
1770	405
1771	420
1772	435
1773	429
1774	479
1775	491
1776	480
1777	481
1778	526

Door de Engelse zeeoorlog in 1780 tegen Frankrijk, Spanje en Holland erkende Londen inderdaad alleen het Oostenrijkse paviljoen en op Noord-- en West-Europese kust uitsluitend de havens van Oostende en Nieuwpoort als neutraal. Men zag meteen af om Nieuwpoort als handelshaven in te richten omdat de geul er bij laagtij droogviel. Nieuwpoort kon enkel schepen van geringe tonnenmaat toelaten. Enkel Oostende bezat een vlotdok en een open kom en wijdvertakte geul. Ze had ook goede verbindingswegen met het hinterland en had al een bekendheid verworven op internationaal gebied. Door deze troeven kwam enkel Oostende in aanmerking om als handelshaven te worden ingericht.

In 1781 kreeg Oostende van Jozef II het statuut van vrijhaven wegens de commerciële rentabiliteit. Door de betere havenaccommodatie en de voordelen van een vrijhavenstatuut groeide de handel in de haven verder.

Tijdens het Frans bewind (1792-1815) is de trafiek van de Oostendse haven neerwaarts geëvolueerd. Enerzijds was er de continentale blokkade die een handelsembargo betekende met Engeland, anderzijds werd het statuut van de Oostendse vrijhaven in 1796 ingetrokken (36). Ook het feit dat de Schelde terug open werd verklaard en Antwerpen uitgerust werd als een eersterangshaven deed de economische activiteit in de Oostendse haven een neerwaartse duik nemen.

Tijdens het Nederlandse bewind van 1815-1830 demilitariseert de haven. Men schonk toen meer aandacht aan de scheepvaart in de economische context.
Toch bloeide de havenactiviteiten niet meer zoals tijdens het Oostenrijks bewind.

Aan de hand van douanedocumenten(37) van de periode 1886-1889 merken we dat er ook nog import en export van kant in de haven was.
De volgende tabel geeft hiervan een samenvatting:
Onder het jaartal verstaan we het jaar van uitgifte van het document, het cijfermateriaal komt van het vorig werkjaar.

Product: Par mer pour la consommation	Jaartal	Import (francs)	Export (francs)
Tulles,dentelles et blondes de coton et de soie	1885	30713	
Tulles,dentelles et blondes de coton et de soie	1886	15124	18290
Tulles,dentelles et blondes de coton	1887	1101	10762
Tulles,dentelles et blondes de coton	1888	645	18587
Tulles,dentelles et blondes de coton	1889	1329	12600

Besluitvorming over de haven:

Al vóór 1750 was de Oostendse haven een doorvoerhaven voor kant afkomstig van Brugge. Deze werden geëxporteerd vooral naar Cadix.
Vanaf 1769 is Oostende meer en meer beginnen functioneren als een zelfstandige haven. Een gouden periode voor de Oostendse haven is deze waarbij de Schelde werd gesloten en Oostende het statuut kreeg van vrijhaven. Veel export zowel van goederen als van "Canten" van Antwerpen en Brugge gebeurde via Oostende. Na heropenen van de Schelde verminderde de kantexport via Oostende.

9. NAWOORD.

Oostende is geen kantstad geweest zoals Brugge, Antwerpen en andere grote kantsteden. We hebben in Oostende altijd wel iets met kant te maken gehad, zowel met het vervaardigen, het verkopen en het exporteren.

In de Armenschool bracht het kantklossen voor de arme meisjes een zekere zelfstandigheid. Voor de arme bevolking was het een middel om iets bij te verdienen.
In de 19de eeuw en begin 20ste eeuw bracht het verkoop van kanten werkgelegenheid voor de talrijke kantwinkels, vooral in de naoorlogse periode van 1914-1918 met het battle-field-toerisme.
Oostende heeft als havenstad ook een grote rol gespeeld in de export van goederen en ook van kant, vooral in de periode van de 17de eeuw.

Kant is nog altijd aanwezig in Oostende. Nu niet meer uit broodwinning maar wel als vrijetijdsbezigheid.

BRONVERMELDING

(26) Huizen en Mensen in de Adolf Buylstraat, deel 2, p.490,Bekaert J.-M.
(27) Huizen en Mensen in de Adolf Buylstraat, deel 2, p.491, Bekaert J.-M.
(28) Huizen en Mensen in de Adolf Buylstraat, deel 2, p.584, Bekaert J.-M.
(29) Huizen en Mensen in de Adolf Buylstraat, deel 2, p.584, Bekaert J.-M.
(30) Ostendiana IV, Een overzicht van de 19de-eeuwse Oostendse Porseleinkaarten, p.147-.157, Omer Vilain.

(31) Geschiedenis van België en van onze eigen tijd, p.118, Prof. Dr. M. Dierickx, Uitg.1972
(32) De Belgische Vlasnijverheid deel 1,p. 219, Etienne Sabbe, heruitg.1975, Nationaal Vlasmuseum Kortrijk
(33) Kant in Europa, p. 92, Martine Bruggeman, Uitg.Stichting Kunstboek 1997
(34) Geschiedenis van België en van onze eigen tijd, p.128, Prof. Dr. M. Dierickx, Uitg.1972
(35) De 18de eeuwse bloeiperiode van Oostende 1769-1794, p.65, Daniël Farasyn, Oostendse Historische Publicaties, Uitg. 1998
(36) Oostende; kruispunt van Europa: een koninklijke stad, p.42, De haven van Oostende, Schepen R. Makelberge
(37) Association Commerciale, Maritime, Industrielle & Agricole de l'arrondissement d'Ostende, Jules Daveluy, 1885,1886,1887,1888,1889, Stadsbibliotheek Oostende.

BIBLIOGRAFIE

- Bekaert J.-M., Huizen en Mensen in de Adolf Buylstraat, deel 2
- Coopman J., De Armenschool te Oostende, Ostendiana IV 1982
- Dangez H., Geschiedenis van ons onderwijs, De Kinkhooren, 1962 nr.1
- Dangez H., ibid, De Kinkhooren, 1962 nr.2
- Dangez H., ibid, De Kinkhooren,1962, nr. 3
- Daniël Farasyn , Oude Oostendse Begijnhoven, De Plate, 1993
- Daniël Farasyn, De 18de eeuwse bloeiperiode van Oostende 1769-1794, Oostendse Historische Publicaties, 1998
- De Brouwere J.G., Een kantenschool in 1750, De Plate, sept 1991
- Dierickx M., Geschiedenis van België en van onze eigen tijd, 1972
- Etienne Sabbe, De Belgische Vlasnijverheid, deel 1, heruitg.1975 Nationaal Vlasmuseum Kortrijk
- Huguette Vanden Weghe, 150 jaar stedelijk lager onderwijs Oostende
- Jules Daveluy, Assosiation Commerciale, Maritime, Industrielle & Agricole de l'arrondissement d'Ostende, 1885,1886,1887,1888,1889, Stadsbibliotheek Oostende
- Lowyck A., Spinnerij van kantgaren ,Ons Heem, 1974
- Martine Bruggeman, Kant in Europa, Uitg.Stichting Kunstboek, 1997
- Omer Vilain, Een overzicht van de 19de-eeuwse Oostendse Porseleinkaarten, Ostendiana IV
- Onbekend, De Gazette van Gend, 18/10/1779
- Onbekend, KOO-4,V.V.F. Oostende
- Onbekend, KOO-7, V.V.F. Oostende
- R. Makelberge, Oostende; kruispunt van Europa: een koninklijke stad
- Tableau de la Population d'Ostende. D'après le dénombrement qui en a été fait en janvier 1798, V.V.F.Oostende
- Volkstelling 1814, deel XIII Stad Oostende, Uitg.1980, V.V.F.Oostende

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

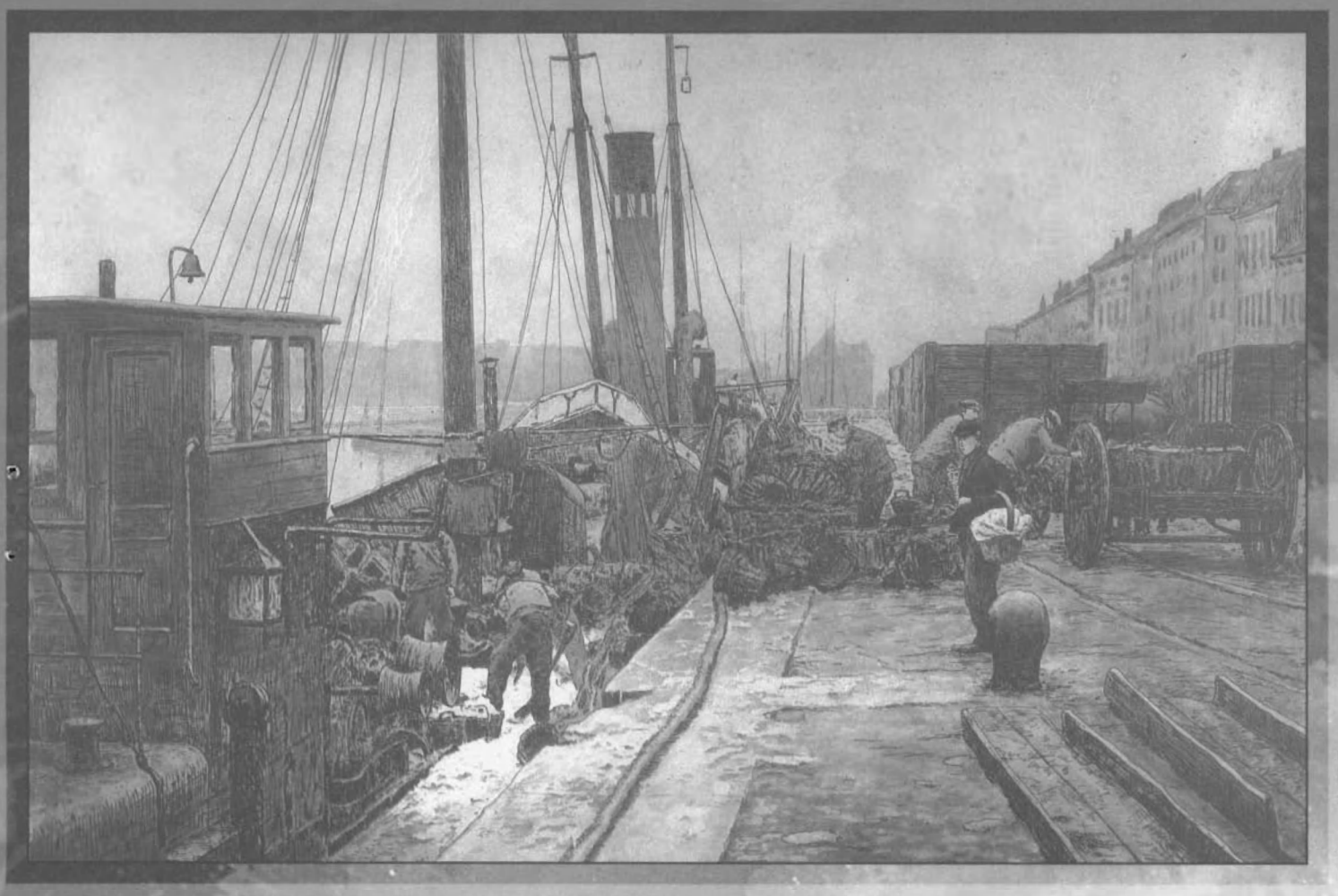

Foto Lac • archief De Plate

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- APR. 2001

ISSN = 1373-0762

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" V.Z.W.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 30
NUMMER 4
MAAND april 2001

Prijs per los nummer : 60 Fr.

IN DIT NUMMER

blz. 98 : **I. VAN HYFTE** : In het jaar des Heeren 1862.

blz. 102 : **J.G. DE BROUWERE** : Standing kost.

blz. 103 : **S. IPPEL** : De kleur van het hemd van Isabella

blz. 105 : **J. KLAUSING** : Missen is menselijk.

blz. 106 : **R. WEISE** : Sergeant Henri Auguste De Bruyne.

blz. 117 : **R. VANCRAEYNEST** : Waarheid en verzinsels over de diepwaterkaai en de spuikom (1e deel).

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever : Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur : Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. 059507145.
E-mail : freddy.hubrechtsen@pandora.be.

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel.059708815.
E-mail : jean.pierre.falise@skynet.be.

Leden :
Jean DE LANGHE, Vindictivelaan 6/2, 8400 Oostende.
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer :

Ivan Van Hyfte, Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.
J.G. De Brouwere, Troonstraat 49/2, 8400 Oostende.
Simon Ippel, Verenigingstraat 161, 8400 Oostende.
Jef Klausing, Koninginnelaan 34/2, 8400 Oostende.
Rudolf Weise, Voorhavenlaan 1/14, 8400 Oostende.
Raymond Vancraeynest, Blauw Kasteelstraat 103, 8400 Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

APRIL I ACTIVITEIT

Donderdag 19APRIL om 14 u 30

Namiddagcauserie in de conferentiezaal van de VVF, Dr. L. Colensstraat 6.

Onderwerp: **HERMAN MOERMAN – JOURNALIST, ACTEUR, AUTEUR**

Deze causerie wordt geleid door onze voorzitter Dhr **Omer VILAIN**

Herman MOERMAN heeft onlangs een punt gezet achter zijn journalistieke loopbaan en dus wilden wij er als de kippen bij zijn om deze veelzijdige en boeiende man op de rooster te leggen voor ons publiek. En wie is daar beter toe in staat dan Omer VILAIN.
U krijgt het allemaal op een schoteltje aangeboden – Tjeppen Krotte van de Oostendse revue, de Oostendse journalist maar ook de auteur....
Het ware echt zonde deze informatieve maar zeer aangename namiddag te missen.

APRIL II ACTIVITEIT

Donderdag 26 APRIL om 20 u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwerp: **HEKSEN, HEKSERIJ EN HEKSENPROCESSEN**

Deze voordracht wordt verzorgd door de heer Marcel DENDUYVER

Dhr Marcel DENDUYVER is leraar van opleiding, directeur van het Klein College o.r. en voorzitter van de vzw GESTELLA-Vereniging voor familiekunde, geschiedenis, heemkunde en volkskunde van Gistel en Gistel-Ambacht. Hij is tevens bestuurslid van het West-Vlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde waar ook onze kring bij aangesloten is. Hij is dus een ware meester van zijn stof.

De magische wereld is iets dat ons allen boeit. De voordrachtgever start dan ook met een reeks aangrijpende heksen- en toverijverhalen uit de 19de en 20ste eeuw. Vervolgens wordt dieper ingegaan op de eigenlijke hekserij - de duivelse hekserij - zoals men ze zag in de 15de, 16de en 17de eeuw.
Hij schetst ons niet alleen het verloop van een heksenproces maar ook over de gevreesde tortuur die er mee gepaard ging vertelt hij ons een aardig woordje.
Denk aan Jeanne Panne en konsoorten
Welke zijn de oorzaken van deze heksenwaan ? Dat verneemt u op deze boeiende avond!

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid

Men zegge het voort !!!

IN HET JAAR DES HEEREN 1862

door **Ivan VAN HYFTE**

Het jaar is amper één uur oud of sergeant-majoor Leopold L'ALLEMAND, van het 8ste linieregiment, valt in het eerste Bassin, recht tegenover de Sint Jorisstraat. Had hij té uitbundig nieuwjaar gevierd of speelde de dichte mist, die al enkele dagen aan de kust hing, hem parten ? Hij vindt de dood in het ijskoude, grauwe water.

Drie dagen later opnieuw een verdrinkingsdood : een jongetje van elf speelt op het ondikke ijs dat de walgrachten toedekt en zakt er door.... Nog dezelfde maand zal soortgelijk drama zich herhalen maar op het nippertje kan de avontuurlijke bengel gered worden door een uitgestoken hand. "On a souvent besoin d'un coup de main, rarement d'un coup de pied" merkt de journalist van la Feuille d'Ostende droogjes op.

Kommer en kwal genoeg die vriesmaand.

Op 19 januari houdt de filantropische vereniging "Poule Monstre" in Hôtel de Gand al zijn derde broorduitdeling : 670 broden gaan naar de armen in de stad. 's Nachts, op 25 januari, zinkt de Oostendse sloep "Sinte Anna", na aanvaring met een spookschip dat zijn reis voortzet; de bemanning springt op een reddingsbootje om later opgepikt te worden door een Oostendse collega, de "Succes".

Het ongezonde weer van eind januari maakt veel slachtoffers onder de kinderen : Clemence DEBRUYNE (2 m.), Joseph DE MEYER (2 m.), Irma DECOCK (15 m.), Pierre DESMET (3 j.), Edmond WYNSBERGHE (2,5 j.) en Henri NERCKENBRACK (4 j.), allen zijn ze nog geen 5 jaar oud wanneer ze aan de Nieuwpoortsesteenweg een kindergrafje krijgen. Apotheker LAUWERS aan de Groentenmarkt doet dan weer gouden zaken met een nieuw "wondermiddel" : een "véritable elixir tonique anti-glaireux du docteur Guillie". Uit Parijs dan nog wel !

Na hun nieuwjaarsbanket heeft het gemeentebestuur in februari heel wat af te werken op haar agenda. De raad beslist in zitting van 2 februari het hooiland op het oude kerkhof voor 9 jaren te verpachten aan Charles FEYS en Louis HAMILTON die hun koeien, schapen of geiten er niet mogen laten grazen.

Ander dierennieuws komt uit Londen : een vereniging van dierenbeschermers stuurt een brief naar burgemeester Jean VAN ISEGHEM waarin ze zich ergert aan de onwaardige manier waarop kippen vanuit Oostende worden overgebracht. Opgesloten in kratten sterven vele onderweg. Er worden maatregelen gevraagd tegen "these acts of cruelty". Heuglijker nieuws komt uit het casino-stadje Spa. Oostende krijgt zijn deel in de winsten van de kansspelen voor het jaar 1861. 31.490,99 Fr. zal aangewend worden voor de verfraaiing van de badstad.

Café du Nord moet het met bescheidener middelen doen. Naar aanleiding van hun tombola wordt beslist 6 arme jongens en meisjes op het Hazegras uit te dossen bij hun 1ste communie. De hertog van Brabant - later Leopold II - koopt voor honderd frank lotjes.

Ook voor cultuur is er geld. Op 24 februari voert het gezelschap "Nationael Tooneel van Westvlaenderen" in het stadstheater een dolle klucht op : "Anne-Mie of de gevolgen eener goede opvoeding".

Maart is dé karnavalmaand. Dit merk je aan de geanimeerde "Grands Bals parés et masqués" in de Sociétés Royales van La Rhétorique, des Bouleurs en die van Willem Tell. Op straat is alles

probleemloos verlopen. Weinig maskers; wellicht zit het slechte weer er voor iets tussen. Wie niet meer moet "masjhern" is Etienne SANDERS. Als bakker heeft ie met het gewicht van zijn brood gesjoemeld en krijgt 22 Fr. boete aan zijn broek, met nog eens 10 dagen gevangenis bovenop. Voor onze vissers is óók weinig pret te beleven. Zowat 150 sloepen – de bijna voltallige vloot – zijn al 15 dagen in zee (normaal blijven ze 5 à 7 dagen weg) en kunnen door de hevige Z.W. wind niet binnenlopen. En met de vastenperiode wordt het visje altijd duurder betaald.

Voor de "kopaazje" van een tweetal sloepen die op 2 april de grote visserij met kollijn herneemt, is dit geen aprilvis. Voor de moruwevangst te zoute zeilen ze tot aan de Doggersbank en de Fär Öer-eilanden. Hard labeur ! De viskoppen met een flekmes opensnijden, de ingewanden er uithalen. Na het wassen knijpen ze het bloed uit door de staart te wringen. De zouter tenslotte overgiet de kabeljauw met een schep zout in een daartoe bestemde ton.

Dezelfde maand trouwen 15 koppels, waaronder 10 vissers. Het berichtje staat naast een ander "opmerkelijk" huwelijk. In Constantinopel huwt een weduwnaar van 6 vrouwen, vanwie hij 19 kinderen had met een weduwe van 5 mannen die op haar beurt 12 kinderen ter wereld bracht.... Hoeveel kinderen zouden visser Edouard VROOME en Marie BRYS krijgen die op 22 april hun ja-woord geven ?

Vanaf 1 mei is er omwille van de Wereldtentoonstelling in Londen een dagelijkse verbinding Keulen-Oostende-Londen. Engeland, dat zo graag "Britain rules the waves" zingt, regeert niet alleen over de golven maar nog meer over de Europese, industriële markten. 7 mei : met dertien zijn ze, de eerste baders. Ook de eerste sloepen zijn terug thuis van de Fär Öer. Op 11 mei zet de bemanning 47 tonnen moruwe op de kade. Twee weken later, lopen tussen 23 en 30 mei nog 12 tweemastsloepen binnen van de Doggersbank, samen goed voor 302 tonnen ingezouten vis. Zouden de kinderen van het Hazegras straks levertraan moeten nemen als vitaminerijk voedsel ?

In hun wijk kun je vanaf 25 juni in de herberg van Ch. GODDERIS de plannen en het lastencohier inkijken van de nieuwe kerk. Het seizoen komt er aan : alleen al aan de zondagse trains de plaisir merk je het: op 29 juni brengen ze niet minder dan 1467 dagjesmensen naar zee. Ze komen niet om die cynische attractie op de Sint Joseph Plaets te begluren : " Te zien - in een klein barakje - een man genaamd Charles OCKIER - oud 29 jaer, zijnde 75 centimeters lang en 93 dik, hebbende een baerd – zoals den felsten sapeur - Ingangsprijs 10 centiemen".

Enkele honderden meters daar vandaan lopen graaf en gravin de TALLEYRAND-PERIGORD rond om ook gezien te worden, door de happy-few weliswaar. Voor drie weken hebben ze appartementen afgehuurd in het Hôtel Royal de Prusse waar "madame" zich meerdere keren per dag terugtrekt om van toilet de veranderen.

Juli wordt ongetwijfeld dé topmaand; nog nooit logeerden zoveel toeristen in de zomerse hoofdstad van België. Uit Washington, Stockholm, Warschau, Kopenhagen, Frankfurt komen ze; ook veel Russen die de voorkeur geven aan gemeubileerde optrekjes, vooral in de Capucijnen- en Kapellestraat. Soms voor 6 lange weken, zoals die Romeinse prins ROSPIGLIOSE die met zijn familie en een uitgebreide suite in Hôtel de Flandre van een dolce far niente geniet. Velen bereiken de oostelijke dijk en het Kursaal via de nieuwe ijzeren brug die in het verlengde ligt van de Vlaanderenstraat en wandelen dan ononderbroken door tot aan de grens met Mariakerke (zowat de huidige Parijsstraat). Bij een schitterende zonsondergang is langs de verbrede, bakstenen wandeldijk van alles te beleven : verlichting, "soirées dansantes", vuurwerk, groot bal, een ballon die opstijgt, Duitsers die de nieuwe wals l'Ostendaise "wunderbar" vinden of een verwaande amateur die zich achter de piano zet...

Voor augustus zijn àlle hotels en appartementen volgeboekt. De ontgoocheling dat de koning van Pruisen uiteindelijk niet op bezoek komt, is van korte duur want er is ander schoon volk op komst en die zijn de koning te rijk : kroonprins Albrecht van Saksen, de hertog en hertogin D'AUMALE, graaf MENSDORFF-POUILLY (gouverneur van Galicië) of de kroonprins van Denemarken, om het bij die enkele te houden.

Willen die uitgebreid à la carte tafelen, dan moeten ze in de "Rocher De Cancale" zijn bij LANTOINE of in het gerenommeerd café-restaurant "Pavillon des Dunes", bekend om zijn verse vis en Engelse oesters. Minder appetijtelijk is het nieuws dat er dode vissen in de bassins drijven en een ondraaglijke stank verspreiden....

Ook met vakantie is de Oostendse schoolgaande jeugd. Eerst moeten de leerlingen van het Collège Notre Dame de Bon Secours op 18 augustus nog een plechtige prijsuitreiking ondergaan in de salons van het casino. Voor de laureaten is er ondermeer een "prix de calligraphie, de diligence, lecture flamande, de politesse".

De septemberzon schittert maar de westenwind blaast heftig in het gezicht. Het strand is bijna verlaten. Op de dijk paraderen de eerste bontmantels. Veel dames hebben hun garderobe opgeplooid en zijn vertrokken. Hier en daar nog een laatkomer zoals de Prince of Wales die vanaf 7 september logeert in het hotel van M.E. DE PACHTERE, een bekend handelaar. Zijn verloofde, prinses Alexandra van Denemarken, maakt haar opwachting in het groene salon op het gelijkvloers. Tussen de vele doeken hangt een zicht van Heidelberg, precies de plaats waar het paar elkaar voor het eerst ontmoette. Hun wederzijdse blikken spreken liefde. Vele Engelsen haasten zich om in de Witte Nonnenstraat een glimp op te vangen van hun toekomstige soeverein.

15 oktober betekent het einde van het badseizoen, ook van het mooie weer. Overvloedige regens laten kelders onder water lopen. Winkeliers lijden aanzienlijke schade. Na de zondvloed komt een week later nu ook nog de gevreesde storm. In de nacht van 22 oktober moet ter hoogte van Duinkerken de bemanning van de pakketboot "Emeraude" 29 man van een op drift geslagen Engelse driemaster in uiterst moeilijke omstandigheden van boord halen. Een week later wordt visser Louis VAN WYNSBERGHE, net geen 19, over boord geslagen. De familie zal nadien het aangespoelde lijk op het strand van Lombardsijde komen herkennen. Hij is één van de 61 sterfgevallen in de maand oktober waarin precies 61 kinderen het levenslicht zagen.

Oostende, dat al een tijdje aan zijn winterslaap begonnen is, ziet er die 19de november nóg doodsstiller uit : het heeft lichtjes gesneeuwd. Maar de dood loert langs alle kanten. Engeltjes van kinderen en verzwakte jonge moeders voeren een ongelijke strijd in een gevecht om leven of dood. Al maanden plaatst apotheker KOCKENPOO uit de Louisastraat nr. 5 volgende advertentie in de krant. Voor "les femmes débiles (lees : zonder krachten) pendant le temps qu'elles nourissent leurs enfants" is er nu "Gesundheitsbier" op de markt. Een klein glas bier elke morgen, middag en avond. Prijs : één frank twintig de fles. Ook voor borstlijders....

Maar volksvermaak en cultuur zijn nóóit dood te krijgen. Elke zon- en maandag is er vanaf 14 december "prijsschietinge" in café Pantoefel; "de prijs van elke scheut is 3 centiemen".

Dinsdag 16 december geeft de harmonie Euterpe n.a.v. 72e verjaardag van koning Leopold I een concert, gevolgd door een bal in de salons van het Casino. Melomanen van Rossini, Donizetti en Meyerbeer komen voor het goede doel : met de medewerking van de Cercle Coecilia gaat de opbrengst naar de noodlijdenden in stad.

Vrijdag 19 december. Een uitzonderlijke storm beukt al 3 dagen ononderbroken op de kust. Opgezweepte golven vegen de zeedijk schoon, de gierende N.W-wind jaagt massa's water in de

stadsgracht. Op het einde van de oostelijke dijk is een menigte op de apocalyps afgekomen en ziet angstig bij momenten een zeil aan de donkergrijze horizon. Een vissersboot wordt dwars door de brug geslagen die van de Kanonnendijk naar het oosterstaketsel loopt. Ten oosten van de Cercle du Phare is een bres geslagen van meerdere meters. Veel ijzeren dijkbalustrades zijn midden door.

Op Kerstavond is de razernij voorbij. Gedurende de hele nacht zijn werklui druk in de weer om met zakjes aarde de bressen te dichten. 50 sloepen zijn nog niet teruggekeerd. Van overal lopen berichten binnen van schade, vergaan of verlies. Ondermeer uit Calais komt de melding dat de "Auguste" (eigenaar F. BAELS) in grote moeilijkheden verkeert; de bemanning is gered. Op Kerstdag meer de "Rosalie" aan met één man minder. De "Stephanie" heeft de kapitein en 2 bemanningsleden van een Hollandse kof gered. De bootsman en de scheepsjongen daarentegen zijn door een hoge golf van de brug weggeslagen. Vóór de havengeul kan een Noorse bark niet binnen; hij maakt teveel water en de zeskoppige bemanning heeft het schip verlaten.

December is inderdaad de donkerste maand van het jaar....

HET ROEMRIJK BEWIND VAN KEIZER KAREL V IN ONZE NATIONALE GESCHIEDENIS

Ons geacht lid, dhr. Eddy BAELS, publiceerde onlangs zijn jongste historisch werk : "Het roemrijke bewind van Keizer Karel V in onze nationale geschiedenis". Met deze publicatie is hij niet aan zijn proefstuk want eerder publiceerde hij een werk over de Oostendse Compagnie en "Oostende onder het Frans bewind" (1982).

Het werkje bevat een 23-tal bladzijden, werd uitgegeven in eigen beheer en kan bekomen worden door storting van 250 Fr. (inclusief port & verzendingskosten) op rekening 384-0975394-46 van E. Baels, Warschaustraat 12/8, Oostende, met uiteraard verwijzing naar voormeld historisch werk.

OSTEND STADION V.C. foto blz. 2001-42

Ingevolge de vele vragen betreffende de dame op de vermelde foto (poserend tussen Albert PAUWELS en Jean LAROYE) kunnen volgende aanvullende gegevens worden verstrekt : Marie, José PIERS was de echtgenote van dhr. LAMPAERT, burgemeester van Zomergem en de zuster van Jan PIERS, ex-burgemeester van Oostende.

STANDING KOST

door **J.G. DE BROUWERE**

Vanaf 1 januari 1852 moest nu te Oostende op de nieuwe begraafplaats ter aarde besteld (1). Voor de Oostendenaars van die tijd was dat héél ver van stad. Stel U voor, Nieuwpoortsesteenweg, eigenlijk op de buiten.

Maar dat heeft bij een aantal Oostendenaars beroering verwekt, en wèl om andere redenen. Het was nu mogelijk, - op zo een grote oppervlakte, en op min of meer vaste grond, - (2) aan monumentale dodenverering te doen. De bezoeker van het nieuw kerkhof kon, aan de grafkelder-met-bovenbouw zien tot welk voornaam geslacht de erin liggende overledene behoort. De zgn. "eeuwige vergunning" met praalgraf maakte dat nu mogelijk. En de overledene, die een "concession à perpétuité" in de grote laan kon verwerven, zo mogelijk dicht bij de ingang kon dat nog beter.

Eén der eersten, die daar zo een luisterrijke eeuwigdurende vergunning verwierf, was Jacques-Jean DE SORGHER (3). En daar had hij wel een duit voor over. Hij kocht immers een stuk grond op een ereplaats, vooraan links in de erelaan (4). Als daar nu een monument met grafkelder op gebouwd werd, kon elkeen weten wat voor een vooraanstaand man de Directeur van de Bank van Lening (de Berg van Barmhartigheid, in de volksmond "de woeker" genaamd) wel was geweest. Maar ja, hoeveel heeft hem dat gekost ?

De Stad vroeg 100 goudfrank per meter vierkant, én minstens een kwart van de waarde van de grondprijs. Dat laatste bedrag was voor het "Bureau de bienfaisance" bestemd (5). Hoeveel de grond van Jacques-Jean kostte valt makkelijk te berekenen : 2,50 m x 3 m = 7,5 m². Aan 100 goudfrank per meter vierkant wordt dit 750 goudfrank. Voeg daarbij een kwart van de prijs, nml 187,25 goudfrank, dan beloopt de uitgave tot 937,25 goudfrank. Voorwaar, een aanzienlijk bedrag (6). En dan moest er nog een grafkelder in aangelegd, en een monument op gebouwd worden. Maar daarover is geen documentatie bewaard (7).

---

(1) Begraven op wat nu "Square Clémentine" heeft mocht niet meer.

(2) Zie Ivan VAN HYFTE : Het kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg. In : De Plate, 1991, blz. 336-337.

(3) Over hem : Ostendiana VI (1993), blz. 163-167.

(4) Grafkelder 03/01/09.

(5) Het Bureau van Weldadigheid is samen met de "hospiciën", via de Openbare Onderstand een verre voorganger van het huidige OCMW. Het zetelde Witte Nonnenstraat 31.

(6) Het is moeilijk de waarde van de goudfrank einde XIXde eeuw om te zetten in BEF 2001. Gewoonlijk wordt vermenigvuldigd met ± 125.

(7) Het kruis bovenop de grafkelder heet een archeologisch uitzonderlijk model te zijn. Wie belangstelling heeft voor details in de begrafenisregeling ter stede, raadplege blz. 22-35 van het Rapport.....Ville d'Ostende, Exercice 1881, zijnde het "Tarif-réglement sur les inhumations et le service de transport des morts", wat wel zéér leerrijk is.

DE KLEUR VAN HET HEMD VAN ISABELLA

door **Simon IPPEL**

Iemand wees mij erop dat in mijn boek "Verhalen rond de Oostendse beiaarden" nog steeds vermeld staat dat de kleur "Couleur Isabelle" van het hemd van de aartshertogin Isabella komt EN dat zou niet juist zijn !

De nieuwsgierigheid was zo groot dat ik allerlei documentatie raadpleegde tot zelfs deze van de kleurengamma's van verfproducten en ik hen telefoneerde. Mondeling vernam ik dat van deze kleur reeds sprake was rond 1550, maar "ze ouden inlichtingen nemen".

Alhoewel de hygiëne in deze tijd niet op zo een hoog peil stond, kan men dus veronderstellen dat het geheel wel iets overdreven was en het meer berust op een legende dan op de waarheid.

Toen vorig jaar in de propaganda documenten van Nieuwpoort verschenen, ter gelegenheid van de uitvoeringen "Staats of Paaps" over het beleg van deze stad (1600), schreven ook zij dat het gezegde ontstaan was na hun beleg. Het sterkte mij om aan opzoekingen daaromtrent te doen.

Samen met nieuwjaarswensen ontving ik van Raf SEYS zijn "Rumberger cahiers" waaronder ook "Marginalia bij het beleg van Oostende – 1601-1604". (100 fr. Te koop in de lokale boekhandel – doen !). Wat lees ik daarin ? Het alom bekende verhaal van "Couleur Isabelle". Het was dus hoogtijd om mijn opzoekingen en bevindingen te publiceren.

Hier komen ze dan !

* Als eerste nam ik het boek van E. VLIETINCK onderhanden. Hij gaf reeds in 1879 aan dat de Isabella-kleur in verband met Oostende een legende was ("Het oude Oostende" blz. 295)

* J. BOWENS in zijn boek "Beschrijving der stad Oostende" (1792) geeft nergens aan, en dit in het ongeveer 60 bladzijden tellend verslag van het beleg van Oostende, dat Isabella deze woorden zou uitgesproken hebben. Zij zelf zou er maar een paar maal geweest zijn, haar gemaal meerdere keren.

* Dus maar naar onze Ary SLEEKS' boek genomen "Vijf glanspunten uit de Geschiedenis van Oostende " (1962). Ook hij gaf hier een uitvoerige beschrijving van het beleg en daarin volgt hij VLIETINCK met te zeggen dat het een legende is.

* Verder maar grasduinen in "Vlaanderens Volkskundig leesboek voor lagere scholen (Noordhoft-Groeningen 1931). Daar heeft men vijf bladzijden nodig om ons te leren hoe het ISABELLA-kleur is ontstaan.....te Oostende. Lectuur genoeg, al is het voorzien van rijkelijke fantasie.

* Een leraar Nederlands wees mij erop dat in 1949 Michel DE GHELDERODE een kort artikeltje geschreven had over Isabella's "*zonderlinge en gewaagde belofte in het paleis te Brussel*". Het zou haar "hof" zijn die de kleur "Couleur Isabelle" heeft genoemd en dit ter ere (?) aan hun vorstin.

* Andere buitenlandse historici zouden erover geschreven hebben o.a. de Engelsman I. D'ISRAELI (1817), de Fransman A. DINAUX (1829), en de Duitser WOLF (1843) zouden het mondeling uit de volksmond hebben opgetekend (waarschijnlijk nog vele andere). Maar die boeken vinden en lezen was voor mij te veel vooral omzat ze allen hetzelfde verhaal vertellen.

* Raf SEYS heeft zelfs de "Larousse" geraadpleegd die ook in dezelfde geest schrijft.

Maar alle bewijzen op één lijntje, ze gaven mij geen voldoening.

Dus nu verder opzoek naar DE "*waarheid*".

1 Haar naam Isabella; is van Romaanse-Provençaalse oorsprong (mogelijk afkomstig uit het Arabisch) en is de wisselvorm voor Elisabeth. De vorm ISABEL kende in de 13e eeuw een grote verspreiding in Spanje, Frankrijk en Engeland. Ook in Nederland maar dan onder de vorm Isabeau.

2. De kleur : Izabel (met een *z*) is een soort geel, of beige, of chamois. Een juiste kleurdefinitie is er dus blijkbaar niet. Over het algemeen spreekt men in onze streken over een vuil geel, maar ook dit is verschillend van individu tot individu.

3. De historische legende : de legende komt ongeveer rond 1880 in omloop als een verhaaltje die het verband wil leggen tussen de persoon en de kleur. Hier is het zeer belangrijk te vermelden dat dit verhaaltje voor het eerst opduikt twee eeuwen NA het beleg van Oostende. Deze duurde van 5 juni 1601 tot 20 september 1604.

4. Het verhaal : aartshertogin Isabella kwam in hoogsteigen persoon (al dan niet met haar man de aartshertog Albrecht) de Spaanse troepen inspecteren en aanmoedigen. In haar wil om de stad op de Staten te veroveren sprak ze de gelofte uit "*niet van hemd te veranderen zolang de stad niet in haar bezit was*". De lange duur van het beleg had tot gevolg dat haar hemd er niet meer zo netjes uit zag. Toen ze eindelijk een schoon hemdje mocht aandoen, kreeg het geelachtig afgedragen ding de kleur mee van *couleur Isabelle*.

5. Wetenschappelijk : op grond van historische documenten kan men zeggen dat de legende een volledig andere wending nam, alhoewel... ze niet definitief was uitgeschakeld.
Hoe zit de benaming historisch in elkaar ?

Enkele boeken over de Spaanse geschiedenis geraadpleegd.En wat vinden we daarin ?

Het hoofdpersonage was de betovergrootmoeder van de aartshertogin, Isabella van Castilië (°1451-+1504) ook nog Isabella de Katholieke genoemd en echtgenote van Ferdinand V van Aragon (°1452-+1505). Nu komt het eigenaardige. In 1492 zou bij het beleg van Granada, dat negen maanden duurde en waarbij de Moren uit Spanje werden verdreven, deze Isabella de gelofte gedaan hebben zich niet te verschonen tot de stad was gevallen. Dit zou genoeg zijn om haar hemd de kleur te geven met haar naam !

En zo zijn we even ver als voorheen ! Het verhaal is dezelfde en de verfkenner had gelijk; het kleur bestond reeds vóór het beleg van Oostende. Alleen de vrouwelijke persoon is gewijzigd en zijn we veel dieper in de geschiedenis gekomen. Mogen we veronderstellen dat deze anekdote in feite een dankbaar gehoor had bij de toen heersende romantische geschiedschrijving ?

6. Dan maar terug onze kleurtechnieker aangesproken. Volgens zijn opzoekingen werd de kleur voor het eerst vernoemd in 1495 en is tot nu bekend gebleven in verschillende talen.

7. In het dagelijks leven vindt men ze ook nog terug.
Oorspronkelijk werd het gezegd van bepaalde gekleurde stoffen zoals satijn en fluweel, later werd het overgedragen op de kleur van een bepaald paard. Dergelijke paarden zijn namelijk bleekgeel (bijna wit) met een duidelijk geel in de manen en de staart.
Bij de bloemen heeft men ook een isabella-tulp.
Bij de vogels heeft men een gamma kanaries : ik noem er enkele; de goudizabel, orangeizabel, schimmelizabel enz. (allemaal met een z geschreven !).

Vooral in de vrouwelijke lingerie komt men het woord veelvuldig tegen.
En zo houdt het niet op.

Wat moeten we nu onthouden ?
Wat men er ook van zegt het is een legende. De legende is zeker NIET ontstaan te Oostende of te Nieuwpoort. De legende is ontstaan in Granada... maar het is toch een prettige legende en laat het ons ook levendig houden. Historisch is en blijft het een legende. Het voort vertellen mag, het kan geen kwaad stichten.

MISSEN IS MENSELIJK

In mijn bijdrage over het "Oostendse Mestactieplan" in de XXe eeuw (De Plate, december 2000) zijn een paar onduidelijkheden geslopen.

In het artikel staat vermeld dat de "Trinkhall" zou afgebroken zijn door burgemeester Jan PIERS. Niets is minder waar. Alhoewel PIERS burgemeester was toen het gebouw afgebroken werd (eind 1959, begin 1960) werd het initiatief tot afbreken wel degelijk genomen door zijn voorganger burgemeester Adolf VAN GLABBEKE. Wij mogen niet alle zonden van Israël in de schoenen van PIERS schuiven !

Over het "urinoir" aan de H. Hartkerk, herinner ik me nog altijd de instelling achteraan, afgemaakt met een stenen muurtje.

Op de foto van de H. Hartkerk, die Omer VILAIN op 9 februari in de Zeewacht liet verschijnen, met zicht op de zijde van de kerk in de Beeldhouwersstraat, is duidelijk een urinoir te zien, met een plaatijzeren afsluiting aan die zijde. Over dit misverstand kreeg ik een opmerking van een bewoner van het gebuurte.

Maar over dit kerkmeubel "extra muros" herinner ik me niets. In die tijd woonde ik niet ver van het Leopoldpark en daar waren voldoende bomen ter beschikking voor onvoorziene behoeften. Ik herinner me wel dat na de laatste oorlog een waterplaats voorzien was aan de achterzijde van de H. Hartkerk, afgeschermd door een gemetseld muurtje, en dat ik op zekere dag, toen de nood het hoogst was, vruchteloos naar dit toevluchtsoord gezocht heb.

Tenware dat mijn geheugen niet meer behoorlijk werkt !

Jef KLAUSING

✧ ✧ ✧

INDEX 2000

Traditiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op het voorbije jaar.

U kunt ze bestellen door 150 fr. te storten op rekening 750-9109554-54 van De Plate - H. Serruyslaan 78/19 – Oostende met de vermelding "Index 2000).

Index 2000 verschijnt in de loop van de maand april.

SERGEANT HENRI AUGUSTE DE BRUYNE.

door **Rudolf WEISE.**

Ten geleide.

Juli 1926, het Oostends schepencollege beslist na tussenkomst van de "Koloniale der kust" de, in het plan van aanleg van de nieuwe Vuurtorenwijk voorziene, Amerikalaan om te dopen tot de "Sergeant De Bruynestraat".

Ooit al eens op de Vuurtorenwijk door deze "Sergeant De Bruynestraat" gewandeld? U ooit afgevraagd wie hij was en waarom deze straat zijn naam draagt? Neen? Laat mij dan de ouderen onder u even het geheugen opfrissen, de jongeren wat meer vertellen over deze heldhaftige Vlaamse militair en Kongopionier.

Hendrik De Bruyne.

De Bruyne Henri Auguste wordt geboren te Blankenberge op 02 februari 1868. Zijn vader August De Bruyne is onderwijzer, zijn moeder Louise Marie Proot is huishoudster. Hij brengt zijn jeugd door te Blankenberge waar hij lagere school loopt. Daarna doet Hendrik, zoals hij zichzelf liever noemt, middelbare studies aan het Atheneum te Brugge.

Op 16 oktober, 18 jaar oud, treedt hij in dienst bij het 2e Linieregiment waar hij de lessen volgt aan de regimentsschool. Hij staat bekend als een energiek en volhardend man. Op 01 januari 1887 wordt hij korporaal benoemd, op 01 april 1888 sergeant. Op 30 juni van hetzelfde jaar gaat hij in dienst van de Onafhankelijke Kongostaat. Op 14 september 1889 scheept hij te Liverpool in aan boord van de "*Nubia*" die hem naar Kongo brengt. Aangekomen te Boma wordt hij aangeduid voor het Lualabadistrict, de zogeheten Arabische zone, in Oost-Kongo. Wanneer hij in de post van Stanley Falls aankomt verneemt hij dat hij aangeduid is om dienst te doen als adjunct van Commandant Lenger, resident te Bena-Kamba. Hij komt er aan op 19 februari 1890.

Bena-Kamba ligt op zes dagen mars van het kamp van de Arabier Faki, zoon van Mserera. Het kamp ligt op de linkeroever van de rivier Lomami. Op 12 december 1891 ontmoet De Bruyne er Dr. Hinde, een Canadese arts, die door de Belgische antislavenvereniging naar Kongo gestuurd is. Hij heeft als opdracht contact te zoeken met de Arabieren van de Lomami. Samen met zijn brevet van onderluitenant (1) overhandigt hij De Bruyne het bevel zich naar Kasongo te begeven om er de lokale resident, Luitenant Joseph François Lippens, te vervoegen die ziek is.

Luitenant Lippens.

Lippens Joseph François is geboren te Brussel op 10 oktober 1855. Hij doet zijn middelbare studies aan het Koninklijk Atheneum te Brussel. Op 17 oktober 1870 neemt hij dienst bij het 2e regiment artillerie. Op 02 januari 1872 wordt hij onderofficier. Twee jaar later, op 26 maart 1874, gaat hij over naar het 1e regiment artillerie met de graad van 1e wachtmeester. Op 25 juni 1881 wordt hij onderluitenant benoemd en gaat hij over naar de spoorwegcompagnie.

(1) Het was gebruikelijk dat blanken in Kongo, in verband met het voeren van het bevel over inlandse troepen, tot een hogere rang bevorderd werden dan deze waarmee ze in België bekleed waren.

SERGEANT HENDRIK DE BRUYNE

Congopionier. Blankenberge 02-02-1868-Kasongo 01-12-1892.

N:17.
Geboorte.

Ten jare achttien honderd acht en zestig den derden Februarij ten vijf uuren na middag voor ons Cornelis Mennet, Schepen en Ambtenaar des Burgerstands der Gemeente Marchienne, is verschenen Auguste De Bruyne, winkelier, oud twee en dertig jaren, geboren te Leke, woonende in deze Gemeente, den welken ons heeft verklaard een Kind van het mannelijk geslacht geboren den tweeden Februarij ten twaalf uren en half na middag in zijn huis staande in de Lange straat, in deze Gemeente, van hem verklaarder en zijne echtgenoote Louise Marie Pierre, oud dertig jaren, kruidenierster, geboren in deze gemeente, zijne echtgenoote, en aan hem verklaard heeft te willen geven de voornamen van Henri Auguste. De voorzeide verklaring en verklaring gedaan in de tegenwoordigheid van Vande Casteele, Louis, Briefdrager, oud negen en dertig jaren, en Carolus de Lunsche, Rentenier, oud zeven en vijftig jaren, beide woonende in deze Gemeente. De vader ende getuigen hebben dese acte met ons geteekend na gedane lezing.

De Schepen, Ambtenaar des Burgerstands,

A. Dobbelaere

De de Lunsche Vandecasteele

OVERLIJDENSAKTE SERGEANT HENDRIK DE BRUYNE

AKTE
AN OVERLIJDEN
opie d'un
CTE DE DÉCÈS
N° 76.

aanteekeningen
ANNOTATIONS

Ten jare achttien honderd zes en negentig, en vingt cinquième jour du mois de mars
L'an mil huit cent nonante six,
ten ure Devant Wij Nous D'Heygere Camille-Auguste
Julien,
ambtenaar van den
burgerstand der gemeente Officier de l'état
civil de la commune de Hollvelle Anvers, ons comparu les nommés provincie Vest-Vlaanderen,
province de
hebben de overlijdensakte opgemaakt van Simon De Keyser, âgé de 39 ans, Capitaine Com.t de la force
accidentals, accompagné d'acte de décès de la
publique, et De Schepper René, âgé de 16 ans, Sous Intendant de 3e classe, lesquels nous ont déclaré, que le
nommé De Bruyne Henri-Auguste, âgé de vingt-quatre ans, Sergent overleden
in deze gemeente, den au 1e ligne de l'armée belge domicilié à Blankenbergh, en est décédé, ten
à Kassonge, oud le premier jour du mois de Décembre mil huit cent soixante geboren te
vingt douze, le défunt était wonende echtgenoot, il était né à Blankenberghe, dès père et
mère sont August et Droot Louisa. Les pièces susvintes ont été présentées par les comparants.
Une décision de M. le Gouverneur Général en date du 17 janvier 1895, autorisant l'inscription
de l'acte après l'expiration des délais légaux. En foi de quoi le présent procès-verbal a été signé par
nous et les témoins après que connaissance leur en a été donnée. Signature des témoins: (S.) Simon
(S.) René De Schepper. L'Officier de l'état civil, (S.) Camille D'Heygere. Pour copie certifiée conforme: L'Officier
de l'état civil, (S.) Camille D'Heygere. Hollvelle-Anvers, le 26 mars 1895. Vu pour légalisation de la

Gedaan in dubbel ten gemeentehuize, na ons van gemeld overlijden verzekerd te hebben, op verklaring
van signature de Monsieur Camille D'Heygere, Officier de l'état civil à Hollvelle-Anvers Bonne, le
18 Avril 1895 oud De Gouverneur Général jaren, wonende le Directeur de la justice, (S.) M. E. Schoffen.
en van Pour copie certifiée conforme Au nom du Secrétaire d'Etat, le secrétaire Général, (S.) Ad. de Cuvelier.
oud Vu pour légalisation de la jaren, wonende signature de Mr Ad. de Cuvelier apposée d'autre part. Bruxelles
En na lezing der tegenwoordige akte, hebben wij onderteekend le 19 juillet 1895. Pour le Ministre des affaires
étrangères, le Directeur (S.) Ernest Crabbe. Pour copie conforme: Approuve la radiation de soixante huit
mots dans l'acte ci-dessus. L'Echevin, Officier délégué de l'état civil de la ville de Blankenbergh.

D'Heygere

Hij neemt dienst met de rang van luitenant bij de Kongo Vrijstaat en scheept op 02 februari 1887 in te Antwerpen. Bij zijn aankomst te Boma krijgt hij opdracht zich met de "*Ville de Bruxelles*" naar Leopoldstad te begeven. Op 10 november wordt hij ter beschikking gesteld van de Commandant van het Bengaladistrict. Het daaropvolgende jaar wordt hij er districtcommissaris 2e klas benoemd. Wanneer zijn eerste term afloopt vertrekt hij op 05 februari 1890 met de " *l' Elise*" uit Banana in verlof naar België.

Luitenant Joseph LIPPENS.

Op 03 september 1890 vertrekt hij terug naar Kongo aan boord van de "*Lulu Bohlen*". In hoedanigheid van districtcommissaris wordt hij vervolgens naar de onrustige Arabische zone gestuurd. Te Leopoldstad moet hij een tijd halt houden wegens een ernstige dysenterie. Terug op weg naar Stanley Falls steekt de ziekte opnieuw de kop op. Erg verzwakt en koortsig komt hij te Kasongo aan waar hij zijn functie van resident opneemt.

Hij heeft de reputatie niet al te zachtzinnig met de inboorlingen om te springen. Lippens krijgt er de pokken en er treden longproblemen op. Bovendien krijgt hij opnieuw dysenterie en leverontsteking. Hij is zeer zwaar ziek en daardoor gedoemd tot inactiviteit. Het is in deze ellendige omstandigheden dat De Bruyne de ongelukkige Lippens op 06 januari 1891 te Kasongo aantreft. Vanaf dan zal het noodlot beide mannen ongenadig achtervolgen tot hun bitter einde op 01 december 1892.

Een brief.

De Bruyne is op 12 december 1891 te voet uit Bena-Kamba naar Riba-Riba vertrokken. Vanaf Riba-Riba vervolgt hij zijn reis via de Lualabarivier tot Kasongo waar hij op 06 januari 1892 aankomt. Het heeft de ganse reis geregend. De Bruyne beklaagt zich hierover in een brief die hij op 18 maart van uit Kasongo richt aan een vriend te Blankenberge. Uit de brief, die hierna woordelijk weergegeven wordt, blijkt dat hij, alhoewel wat ontheemd, interesse betoont in het Blankenbergs politiek leven, de lokale etnografie en dat hij bovendien erg Vlaamsgezind is.

Kassongo, 18 maart 1892.

Geachte Vriend,

Ik heb de eer u te melden dat ik uwen brief gedagteekend den 27-2-91 te Kassongo ontvangen heb. Ik kan u niet genoeg bedanken, en ik heb dus de gelegenheid te zien dat gij uwen dapperen vriend noch niet vergeten heb. Ik lees in uwen brief dat zij mij in mijne geboorteplaats reeds dood verklaarden, wie heeft het dus in den kop gestoken zulke eene droeve mare te verspreiden? Ik verneem met veel vreugde dat gij een goed nummer getrokken heb, ik wensch er u uit ganscher harten geluk over. J.Wagenaere is dus pijot, hoe stelt hij het in Gent. Doe hem mijne groetenissen. Gij zijt dus op het ambacht gegaan. Gij hebt er reeds het handje van weg! Ik zal mijn best doen om u eenen papegaai te bezorgen.

De dood van mijnen vriend P.Willems heeft mij diep getroffen. Welke onvoorzichtigheid heeft de ongelukkige om Godes wil toch begaan!! Wat is er van G.Notebaert, (2) J.De Reese, Bullijnck, Van Hoorne, enz. geworden! Biedt hun mijne groetenissen aan a.u.b. Laat mij eens weten wie er zich heeft voorgesteld als liberaal, wie als katholiek. Ik heb dit reeds alles vergeten, gij begrijpt dat zeker wel het is bijna 3 jaar dat ik mijn beschaafd land heb verlaten.

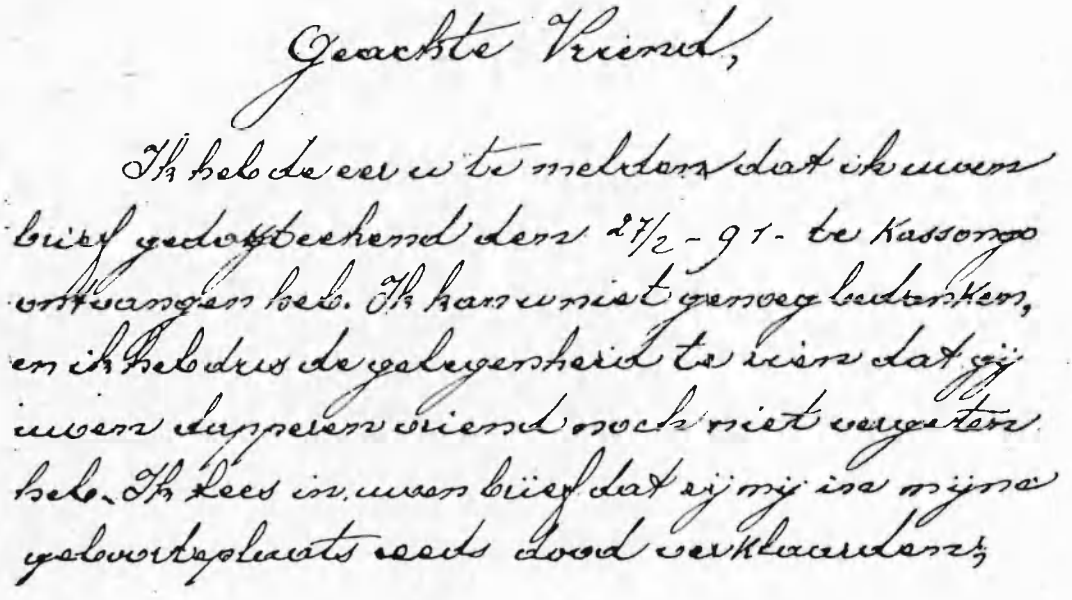
Geachte Vriend,

Ik heb de eer u te melden dat ik uwen brief gedagteekend den 27/2-91- te Kassongo ontvangen heb. Ik kan u niet genoeg bedanken, en ik heb dus de gelegenheid te zien dat gij uwen dapperen vriend noch niet vergeten heb. Ik lees in uwen brief dat zij mij in mijne geboorteplaats reeds dood verklaarden, enz

Het is dus niet wonderbaar dat men in het hart van Afrika, waar men om zoogezegd met niemand in betrek staat en slechts met wilden omtegaan heeft men gansch in alles ten achteren blijve! Gij hebt dus met eenige wakkere mannen een nieuwe maatschappij opgericht ten einde onze dierbare moedertaal overal te doen rondklinken en zegepralen.

Ik kan u niet genoeg mijne dankbetuiging er over uitdrukken en ik maak de vurigste wenschen opdat uwe maatschappij den hoogsten graad bestijge. Wie staat er aan 't hoofd. Geeft mij eens eenige namen der leden?

Gij vraagt mij een uitgebreide beschrijving van de streek waar ik gevestigd was. Ik heb aan C.Declercq een verslag gezonden over den grond, de bewoners, hunne zeden (physiek en moraal) enz. Vraag hem van mijnentwege dat hij u den brief eens voorleze. Hij houdt vele belangrijke dingen in.

(2) Waarschijnlijk heeft hij het hier over Gustaaf Notebaert die op 20 april 1885 ingehaald werd als burgemeester van Blankenberge.

César Claeys heeft dus een plezierreisje tot in Blankenberghe ondernomen. Hoe stelt hij het. Gij hebt zeker niet vergeten eene vlaamsche pot op mijne gezondheid te drinken. Zijn tijd is dus bijna vervlogen. Heeft hij nu een gedacht gevat van in dienst te gaan van den ijzerenweg. Bemint hij het stieltje van zijn vader niet meer. Ik bid u dus mij met den volgenden courrier veel nieuws te zenden.
Gij hebt zeker wel vernomen dat ik nu Bena-Kamba heb verlaten. Ik bevind mij thans in Kassongo waar ik het gansch goed stel. Mijne gezondheid laat tot nu toe hoegenaamd niets te wenschen. Ik heb nog 1 jaar en half bijgeteekend. Dat is immers geene eeuwigheid want de tijd trekt hier spoedig voorbij. Ik ben van Bena-Kamba te voet naar Riba-Riba gegaan, van Riba-Riba heb ik mijne reis op de Lualaba tot aan Kassongo voortgezet. Den 12 december heb ik Bena-Kamba verlaten en den 6 januari-92 ben ik hier aangekomen. Vraag inlichtingen hier over aan mijne ouders. Ik heb mij over mijne reis niet te loven gehad daar het bijna gedurig regende. De Lualaba (Congostroom boven het Stanley Fallsstation) is moeilijk bevaarbaar door zijne watervallen en snellopen. Zijne oevers zijn zeer schilderachtig en sterk bewoond. De streek is hier overal aan de Arabieren onderworpen.

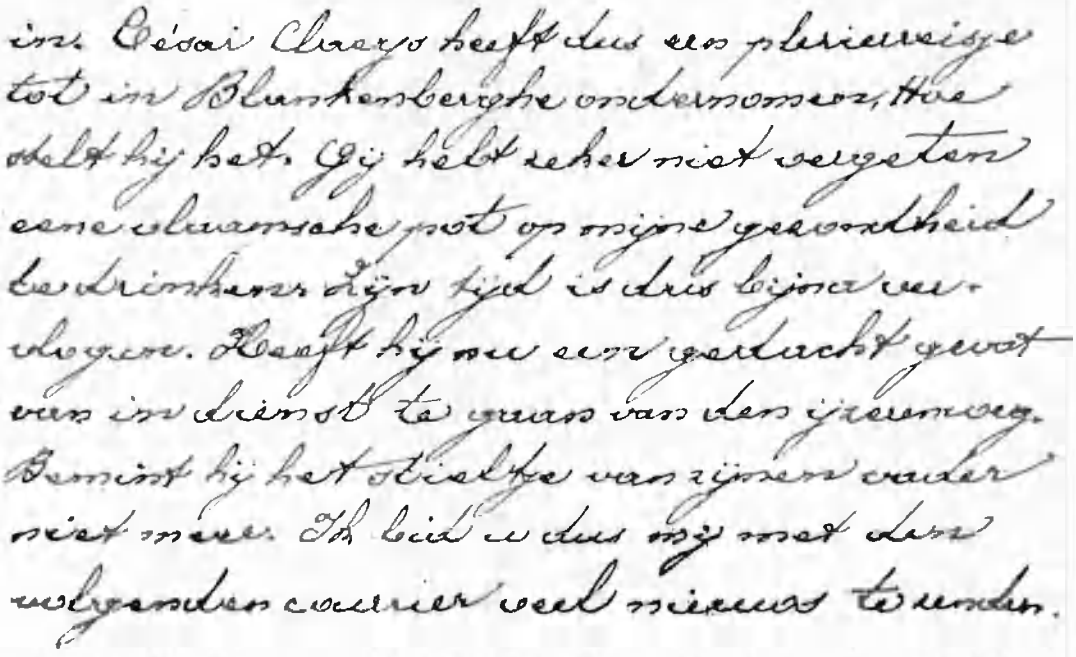

Kassongo bevindt zich op 2½ uur van den Lualaba verwijderd. De stad is op eene helling gebouwd. Zij is de verblijfplaats van Tippo-Tippo. Rond de stad bemerkt men overgrootbouw rijstvelden. Men treft hier koeien, schapen , geiten, ezels, hennen, eenden, enz. aan. Er heeft hier eene dagelijksche markt plaats.
Ik sluit dus mijnen brief die ik twijfel niet, u zeer tevreden zal stellen. Doet de vurigste groetenissen aan vrienden en kennissen. Vergeet niet vele complimenten aan uwe moeder te doen. Ik wensch u allen een lang leven.

Uw vriend
Hendrik De Bruyne
Onderluitenant
van den Onafhankelijken Congostaat
te Kassongo (Lualaba Congo).

Te Kasongo.

Zoals gemeld in de brief ligt Kasongo op een helling, het is een centrum voor slavenhandel en de residentie van Tippo-Tip. De Bruyne noemt hem Tippo-Tippo. Het is een bijnaam voor Hamed Bin Mohammed el Murjebi, een gearabiseerde slavenhandelaar en Swahilichef. Hij is een Zanzibariet van Arabisch-Afrikaanse afkomst. Henry Morton Stanley, wiens echte naam John Rowlands is,

noemt hem intelligent, energiek, net en voorkomend.

In 1887 sluit de nog zwakke Kongo Vrijstaat met hem een overeenkomst. In deze overeenkomst wordt Tippo-Tip benoemd tot gouverneur van het district Stanley Falls, de latere Oostprovincie en Kivu. In 1890 trekt hij zich terug en draagt het bewind over aan zijn zoon sultan Sefu. Die is echter in opstand gekomen tegen de blanke indringers en bereidt zich voor op een aanval tegen de troepen bevolen door Dhanis en de officieren Scheerlinck, Doorme, Hinde en Gillain.

Sefu is namelijk erg verbolgen wegens de afvalligheid aan de Arabische zaak van Ngongo Lutete een chef van de Ba Tetela en vazal van Tippo-Tip. Die heeft na een paar nederlagen tegen de Kongolese weermacht een akkoord met de staat gesloten. In 1894 zal hij echter dit akkoord opzeggen en beginnen aan een reeks strooptochten in Baloebagebied. In de zomer van 1894 wordt Ngongo Lutete gevangen genomen, ter dood veroordeeld en terechtgesteld.

In werkelijkheid is resident Lippens de gijzelaar van Sefu en van bij zijn aankomst is dit eveneens het geval met sergeant De Bruyne. Lippens wiens hart en nieren reeds door zijn ziekte aangetast zijn is gedwongen tot immobilisme. In een brief die hij de 06 oktober 1892 zendt aan luitenant Jean Désiré Scheerlinck en Dr.Hinde die zich op dat ogenblik reeds te Kolomoni bevinden laat hij verstaan dat hij Sefu's gevangene is en bedreigd wordt met executie. Dat hij vreselijk ziek is, dag en nacht onder bewaking staat, mishandeld en beledigd wordt, dat men zijn huis in brand heeft gestoken en dat alleen een mirakel hen nog kan redden. Hij meldt hem ook dat Sefu met 10.000 man, gewapend met geweren en sabels, Kasongo verlaten heeft voor Ikere met de intentie de rivier Lomami over te steken, de staatstroepen te verslaan en het gebied, dat hij beschouwt als zijn territorium, te heroveren.

De enige kans op redding voor de blanken, zegt Sefu, is Ngongo Lutete aan hem uit te leveren of hem zijn hoofd te sturen als bewijs van zijn dood en vervolgens het land te verlaten. In geval aan deze twee voorwaarden niet zou voldaan worden zouden de troepen van Sefu de Lomami overschrijden en de indringers aanvallen.

Luitenant Scheerlinck ontvangt de brief op 22 oktober 1892. Samen met Dr.Hinde, beslist hij zich zo snel mogelijk te gaan opstellen achter de Lomami (3) om zodoende de Arabieren voor te zijn. Op 26 oktober komen ze te Goia Moiassa, op de oever van de rivier, aan. Daar vernemen ze dat Sefu zijn prauwen gereed houdt voor de oversteek.

Op 29 oktober bereikt hen een ander bericht getekend De Bruyne dat hen meldt dat Sefu zijn troepenmacht heeft verdeeld om op drie plaatsen terzelfdertijd de rivier over te steken. De Bruyne bezweert hen Sefu nog niet onmiddellijk aan te vallen maar eerst te onderhandelen.

Op 14 november nieuw bericht van De Bruyne verstuurd uit Pena Kikanda op twee uren mars van de Lomami hen meldende dat hij van Sefu bekomen heeft als zijn gezant met Luitenant Scheerlinck te mogen onderhandelen en hem de voorwaarden van de sultan over te brengen die, meldt De Bruyne, zich een te belangrijke chef acht om zich persoonlijk te verplaatsen om met Scheerlinck te onderhandelen.

(3) De *Lomami* is een linker zijrivier van de Kongostroom waarin ze uitmondt bij Isangi. Ze loopt evenwijdig met de *Lualaba*, is ca.1450 km. lang en stroomafwaarts van Likoto bevaarbaar.

Heldenmoed.

Geëscorteerd door 250 krijgers, vrouwen en kinderen begeeft De Bruyne zich naar de oever. Hij draagt een staatsvlag. De ontmoeting heeft plaats op 15 november rond 08.30u 's morgens. De Bruyne, die al vijf maanden gevangen zit, ziet er sterk vermagerd en verouderd uit, zijn uniform in lompen, op blote en bebloede voeten.

Op één meter afstand gevolgd door de Arabische Chef loopt hij naar de rivier zijn escorte aanmanend zich stilzwijgend op de achtergrond te houden. Op circa vijftien meter achter hem staat een groepje van een veertigtal Arabieren.

Het gesprek van oever tot oever neemt een aanvang. De Bruyne verzekert Scheerlinck dat de inlanders die hem vergezellen geen Frans verstaan en zij dus vrij kunnen spreken. Hij zegt vervolgens dat Sefu hem opdracht heeft gegeven zijn landgenoten te overtuigen om, met een escorte van maximum zes man, de rivier over te steken om hem in Ikere te ontmoeten voor een palaver. Daar het er vingerdik opligt dat dit een hinderlaag is weigeren Scheerlinck en Hinde vanzelfsprekend het aanbod zeggende dat Dhanis hen binnen een paar dagen zal vervoegen en dat ze geen volmacht hebben om met Sefu te onderhandelen.

Luitenant Scheerlinck haast zich vervolgens terug naar het kamp om Lippens een nota te schrijven. Dr.Hinde, het mogelijk overlijden van Lippens voor ogen, roept naar De Bruyne: "Kunt u zwemmen?" Hij antwoordt bevestigend, begeeft zich naar het water en begint zijn gewonde voeten te wassen. Dr. Hinde stelt daarop vlug een aantal scherpschutters verdekt op in het oevergewas en roept vervolgens: "Mijn schutters zitten verborgen in het gewas! Ik kan u redden! Spring in de rivier"!

Er volgt een vreselijke stilte die misschien een halve minuut duurt. In de overtuiging dat dit een zekere dood voor Lippens tot gevolg zal hebben weigert De Bruyne daarop zijn doodzieke overste en vriend te verlaten. Hij belooft echter te pogen te ontsnappen indien Lippens bij zijn terugkeer zou overleden zijn. Na een ultieme groet keert hij daarop kalm terug naar de Arabieren. Bij zijn terugkeer vindt hij Lippens nog in leven, maar volledig aan het einde van zijn krachten terug.

De moord.

Elf dagen na het mislukken van de onderhandelingen, op 26 november 1892, steken de Kongolese troepen onder bevel van Dhanis (4) de Lomami over, rukken binnen in de Arabische zone en leveren slag. Het wordt een bloedbad waarbij 3000 doden vallen. Deze veldtocht, die ook in 1893 wordt voortgezet, wordt de anti-slavencampagne genoemd maar had naast de onbetwistbare humanitaire doelstellingen ook politieke oogmerken.

Vóór de officiële verdeling van Centraal-Afrika wilde Koning Leopold II, souverein vorst over de Kongo Vrijstaat, zich immers nog snel meester maken van gebieden waarop nog geen andere mogendheid aanspraken maakte.

Een deel van de verslagen Arabieren trekt zich terug op Nyangwe en Kasongo. Op 01 december 1892 vermoorden ze daar uit wraak Lippens en De Bruyne.

(4): Dhanis François Ernest, Baron, geboren te Londen in 1861 en overleden te Brussel in 1909. Trad in 1886 in dienst van de Onafhankelijke Kongostaat en bestreed tussen 1892-1893 met succes de slavenhandelaars. In 1895 wordt hij Vice-Gouverneur, in 1896 Gouverneur-Generaal van Kongo Vrijstaat benoemd.

De moordpartij speelt zich af als volgt. Twaalf Arabieren gewapend met messen verborgen onder hun kleren brengen een bezoek aan Lippens in zijn verblijf. De zieke Lippens weigert buiten te komen om hen te woord te staan. Zij beweren echter dat ze belangrijk nieuws hebben over een, hen door Sefu gemelde, veldslag. Daarop komt resident Lippens toch even buiten en terwijl hij zich met hen onderhoudt van op de veranda wordt hij bij verrassing aangevallen en gedood met messteken. Enkele van de moordenaars gaan daarop naar binnen waar ze De Bruyne aantreffen die aan het schrijven is. Voor hij weet wat Lippens overkomen is wordt hij eveneens vermoord. Hij is amper 24 jaar oud.

Van beide Belgen worden de handen afgehakt om aan Sefu en Mohara te Nyangwe gestuurd te worden. De machtige sultan Mohara, die over 12.000 goed getrainde en uitgeruste troepen beschikt, wil zich slechts bij de opstandige Sefu aansluiten wanneer beide blanken, afgevaardigden van de gehate staat, gedood zullen zijn. Het lichaam van De Bruyne wordt bovendien door zijn moordenaars in stukken gehakt.

Wanneer Sefu twee dagen later te Kasongo terugkeert geeft hij bevel de twee stoffelijke overschotten te begraven vóór de residentie van Lippens en op het graf een grafheuvel op te werpen.

De troepen van Dhanis verslaan de Arabieren te Chigi. Op 22 december verneemt hij de tragische dood van beide gijzelaars. Wanneer hij vervolgens op 17 april 1893 Kasongo verovert begeeft hij zich onmiddellijk met Scheerlinck, Hinde, Gillain, de Wouters en Doorme, naar de residentie van Lippens en De Bruyne. Hij laat hun lichamen opgraven, in de blauwe met gele ster versierde Kongolese vlag wikkelen, kisten en met militaire eer ter aarde bestellen in een gemetste grafkelder.

De Arabische legers verliezen Riba-Riba, Nyangwe en andere belangrijke centra en worden vervolgens voorgoed tot over het Tanganykameer verdreven.

Gerechtigheid geschiedt.

De moordenaars van wie de namen gekend zijn komen allen op noodlottige wijze aan hun einde. De chef van de bende, Kabwarri, wordt gedood in het gevecht van 26 februari 1893. In zijn hand klemt hij het geweer van Lippens. Vier anderen sterven aan de pokken. Een zesde wordt gedood te Nyangwe. De laatste zes worden gevangen genomen te Kasongo. Tijdens het daarop volgende proces slagen ze er echter in te ontsnappen.

Eén van hen verdrinkt wanneer hij een rivier oversteekt. Drie anderen sterven in gevechten in de loop van de volgende maanden. De twee laatsten tenslotte worden terug opgepakt, gevonnist en opgehangen. Gerechtigheid is geschied!

Eerbewijs.

Het meer dan edel en heldhaftig gebaar van sergeant De Bruyne die weigert te vluchten en zijn overste en vriend in de steek te laten wekt in Vlaanderen de diepste bewondering. Ter zijner eer richt zijn geboortestad Blankenberge op haar zeedijk het welbekende monument op. Het momument dat tijdens de Eerste Wereldoorlog zwaar beschadigd wordt, wordt heropgericht in 1921. De naam van de jonge held wordt ook aan een voorname Blankenbergse straat gegeven en zijn portret krijgt een ereplaats in het Blankenbergs stadhuis. Ook Oostende betoont hem eer en zo komt het dat wij op de Vuurtorenwijk een "Sergeant De Bruynestraat" rijk zijn.

Gij die daar voorbijkomt, gedenk even deze moedige en loyale Vlaamse jongen die, toen hij de mogelijkheid kreeg zijn leven te redden, vastberaden aan Dr.Hinde antwoordde: "Neen, dank u, ik kan Lippens niet in de steek laten"!

Bronnen.

1. Als een wereld zo groot waar uw vlag staat geplant-Vita Foutry en Jan Neckers-1986.
2. Belgisch Koloniale Biografie-Volume 2-blz.113 en 638.
3. Onze Kongo-Hilde Eynikel-1983-blz.46 t/m 48.
4. Rood Rubber-Daniël Vangroenweghe-1985.
5. Straatnamen van Oostende van A tot Z-Daniël Deschacht-1998.

Foto's.

1. Foto Sgt.De Bruyne-Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (KMMA)-Tervuren.
2. Foto Lt.Lippens-zie referte 3 hiervoor-blz.48.

Documenten.

Registers Burgerlijke Stand Blankenberge akten 17 en 76 - Microfilms 1226361 en 1383078 - Rijksarchief Brugge.

-=+=+=+=+=+=-

WAARHEID EN VERZINSELS OVER DE DIEPWATERKAAI EN DE SPUIKOM (1e deel)

door **Raymond VANCRAEYNEST**

I. Enkele woorden over de voorgeschiedenis van de conventie van 10 oktober 1894

De ondertekening van de conventie van 10 oktober 1894 tussen de Staat en de stad Oostende over de nieuwe haveninstellingen heeft een lange voorgeschiedenis gekend die al begonnen was in 1872. Minister van Openbare Werken F. Moncheur had toen al de belofte gedaan dat de nodige kredieten zouden aangevraagd worden en onmiddellijk aangewend. Maar tussen de beloften en de eerstesteenlegging op 19 juni 1898 door koning Leopold II zouden er nog 26 lange jaren verlopen van hevige strijd met veel moeilijkheden en tegenkantingen (1).
Er waren niet alleen de plannen en de financiering van de werken die door de Staat enerzijds en door de stad Oostende anderzijds zouden uitgevoerd worden, maar er waren nog veel andere externe problemen die erin verstrengeld geraakten. Ik vermeld o.m.:

1) het onderhoud van de diepten in de haven door de werking van de spuikommen en/of door de inzet van baggermateriaal;
2) het al of niet slagen van proefbaggerwerken in zee om doorheen de zandbanken betere toegangsgeulen tot de haven tot stand te brengen;
3) de aan gang zijnde evolutie in de scheepvaart waarbij de zeilschepen vervangen werden door stoomschepen, eerst voortgestuwd door raderwielen en vervolgens door schroeven;
4) de voortdurende bedreiging van het bestuur van de stad Brugge en haar parlementairen om een nieuwe verbinding van Brugge met de zee te Heist tot stand te brengen onder impuls van de Maere-Limnander waardoor een ware campagne tegen de haven van Oostende werd opgezet.

Al die problemen zouden eigenlijk een afzonderlijke behandeling verdienen, maar het is hier niet de plaats om daarop in te gaan. Ik hoop daarop terug te komen in enkele bijdragen in de toekomst. Voor het ogenblik vergenoeg ik mij met enkele stapstenen uit te leggen.

In 1889 stond al vast dat Brugge een nieuwe verbinding zou krijgen met de zee; alleen was er nog niet beslist of die verbinding zou gebeuren met Oostende of met Heist.

Een bijzonder comité werd door minister De Bruyn opgericht bestaande uit de belangrijkste ingenieurs van de verschillende diensten van Bruggen en Wegen. De meesten maakten deel uit van het Bestendig raadgevend Comité van Bruggen en Wegen. Zij moesten de problemen bestuderen in verband met de mogelijke verbindingen van Brugge met de zee. Het rapport van dat comité verscheen op 19 februari 1890. Het besluit was dat toentertijd de nadering uit zee tot Heist onbetwistbaar beter was dan tot Oostende dat afgesloten werd door de Stroombank. Het comité verkeerde op dat ogenblik nog in de onzekerheid wat de resultaten zouden zijn van de uitvoering van baggerwerken in zee. Het graven van de Westpas doorheen de Stroombank werd toen pas begonnen. Verscheidene jaren zouden er moeten overgaan om te weten of men zodoende de toenadering tot de haven van Oostende even goed zou kunnen maken als de bestaande toestand vóór Heist en of men de gemaakte vaargeulen zou kunnen bestendigen zonder al te grote uitgaven. Als de regering echter onmiddellijk genoegdoening wilde geven aan de wensen van Brugge, zonder te blijven stilstaan bij het feit dat er zodoende nog een bijkomende haven aan de kust zou moeten onderhouden worden, dan gaf het Comité de voorkeur aan de verbinding van Brugge met Heist. Welke beslissing de regering ook zou nemen, de werken in zee voor Oostende zouden in elk geval en zonder verwijl moeten uitgevoerd worden (2).

In 1890 hield het comité Brugge-Zeehaven een vurig pleidooi voor de verbinding met Heist, maar waarin tevens de haven van Oostende ernstig werd aangevallen en beklad. De gemeenteraad van Brugge schaarde zich achter het standpunt van het comité, hetgeen op 1 april 1890 een hevig protest uitlokte van de gemeenteraad van Oostende.

Op 8 mei 1890 kondigde minister van Openbare Werken Leon De Bruyn in de Senaat aan dat de regering beslist had Brugge met Heist te verbinden. Voor Oostende was de toestand nu in zover opgeklaard dat het stadsbestuur en de handelsmiddens voor een duidelijke toestand stonden. De verbetering van de haven van Oostende was nu losgekoppeld van de verbinding van Brugge met de zee die eventueel langs de haven van Oostende had kunnen gebeuren.

De stad Oostende stond er nu alleen voor om in de toekomst alle middelen aan te wenden om betere haveninstellingen tot stand te zien komen en vroeg aan minister De Bruyn of hoofdingenieur Pierre Demey van Bruggen en Wegen het voorontwerp mocht opmaken voor de nieuwe haveninstellingen van Oostende. Maar de minister weigerde op 7 april 1891. Op 30 april kwam de minister op zijn beslissing terug en gaf aan ingenieur Demey de toelating het voorontwerp op te maken in overleg met de stadsingenieur Verraert (3).

De stad Oostende vroeg op 11 mei 1891 aan de Handelskamer haar wensen te laten kennen in verband met de nieuwe haveninstellingen van Oostende. Een goed gedocumenteerd en weloverwogen verslag werd daarover opgemaakt door de voorzitter August Van Imschoot en de secretaris Albert Bouchery en goedgekeurd in de vergadering van de Handelskamer op 28 mei (4). De gemeenteraad, in het bezit gesteld van dat verslag op 8 juni 1891, stelde op zijn beurt een bijzondere commissie samen die haar rapport bekend maakte op 28 juli (5). Op de plannen die daarbijgaande werden gepubliceerd was er geen spraak van de diepwaterkaai noch van de nieuwe spuikom. De Militaire sluis en spuisluis bleven bestaan maar de spuikom van de Militaire sluis kreeg een uitbreiding van 20 ha 60 a 93 ca op het grondgebied van Bredene (6).

Bij Koninklijk Besluit van 3 december 1891 werd een speciale commissie samengesteld om de definitieve plannen op te stellen. Op 16 februari 1892 kondigde burgemeester Montangie in de gemeenteraad aan dat de speciale commissie haar werkzaamheden had voltooid en de besluiten naar minister De Bruyn waren opgestuurd. De minister reageerde niet. Pas een jaar later, op 28 februari 1893, kon de nieuwe burgemeester, Alfons Pieters, aan de gemeenteraad meedelen dat de regering de plannen van de nieuwe haveninstallaties had goedgekeurd. De minister liet deze beslissing aan het stadsbestuur weten, dat ze kenbaar maakte aan de gemeenteraad van 18 juli 1893. De plannen door de speciale commissie opgemaakt, werden in grote lijnen goedgekeurd (7).

Het stadsbestuur en de Handelskamer hadden echter nog veel bezwaren tegen die plannen. Ze waren o.m. gekant tegen de bewering van minister van Financiën August Beernaert dat het stadsbestuur tot nu toe in de voorhaven volledig wederrechtelijk havenrechten inde. Het stadsbestuur weerlegde deze bewering bij brief van 17 april 1894 aan zijn opvolger Paul de Smet de Naeyer. Deze brief was de start voor nieuwe onderhandelingen tijdens dewelke de ingenieurs Demey, Verraert en Van der Schueren de plannen wijzigden, aanvulden en vastlegden ongeveer in de vorm waarin ze werden uitgevoerd (8).

Een bijeenkomst werd op 20 september 1894 in het stadhuis door de Handelskamer belegd, geleid door haar voorzitter August Van Imschoot. Burgemeester Alfons Pieters en schepen Van Loo werden uitgenodigd om aan het bureau plaats te nemen. De ingenieurs Demey en Verraert woonden de vergadering bij. De voorzitter nodigde ingenieur Demey uit, aan de hand van de nieuwe plannen, uitleg te verschaffen. Het gewijzigde ontwerp leek hem nu aan de meeste bezwaren, die tegen het ontwerp van 1892 waren geopperd, tegemoet te komen. Deze bezwaren waren :

Plan Demey van 1887 om de achterhaven uit te breiden met een spuikom van ruim 20 ha.

1) dat het bestaande verbindingskanaal tussen de oude dokken en de vaart Oostende-Brugge zou opgevuld worden;
2) dat het nieuw dok te ver van de stad zou liggen;
3) dat er geen droogdok werd voorzien;
4) dat de afmetingen van de voorhaven te klein waren en dat er in de voorhaven te weinig aanlegkaaien voorzien waren.

Het nieuw ontwerp beantwoordde aan die laatste verzuchtingen van de lokale handel. De achterhaven, gelegen achter de Militaire sluis, zou opgenomen worden in de voorhaven. Daar zou, langs de westkant, een diepwaterkaai komen van 850 meter lengte om grote schepen vlottend te houden bij elke stand van het getij. De oostelijke oever zou uitgerust worden met stenen glooiingen met houten aanlegsteigers uitsluitend bestemd voor de pakketboten die nu de havengeul belemmerden. Demey meende dat vóór de kaai diepten van 7,50 tot 8,00 meter gemakkelijk zouden behouden blijven, eerst door de lozing van de binnenwateren langs de sluizen van Slijkens en deze van de Noordede, en vervolgens door het graven van een grote spuikom van 60 ha ten noorden van de Noordede.

Zonder hier verder aandacht te schenken aan het onderzoek in hoever aan de andere bezwaren werd verholpen, zien we dus hier voor het eerst de diepwaterkaai en de grote spuikom op het toneel verschijnen, duidelijk ideeën van ingenieur Demey. Nochtans, op de vraag van Paul Carbon van wie die nieuwe plannen uitgingen, antwoordde Demey dat ze afkomstig waren van de regering. Ze werden officieus aan de Handelskamer voorgelegd. Waarschijnlijk zal het advies gevraagd worden van de Bijzondere Commissie van 1891 nadat de gemeenteraad en de Handelskamer, elk voor zich, hun advies zullen hebben laten kennen (9).

Aan het ontwerp van de te sluiten conventie, bekend gemaakt op 20 september, werden door de Handelskamer nog enkele wijzigingen voorgesteld, die deels aanvaard en deels door de regering verworpen werden op de audiëntie van 3 oktober 1894, door de minister van Financiën Paul de Smet de Naeyer verleend aan een afvaardiging van het stadsbestuur en van de Handelskamer. Die afvaardiging was samengesteld uit Alfons Pieters, burgemeester en volksvertegenwoordiger, Alois Verbeke, senator, F. de Stuers, volksvertegenwoordiger, August Van Imschoot, voorzitter van de Handelskamer, en August Verraert, stadsingenieur (10).

Deze plannen en de gewijzigde conventie werden op 9 oktober 1894 door de gemeenteraad goedgekeurd en op 10 oktober door de Regering te Brussel ondertekend door de minister van Openbare Werken Leon De Bruyn, de minister van Financiën Paul de Smet de Naeyer en de burgemeester van Oostende Alfons Pieters.

II De Conventie en de diepwaterkaai

De tekst van de conventie (11) zegt niet veel over de diepwaterkaai en helemaal niets over de spuikom. In artikel 1 staat alleen dat de toenmalige achterhaven (tussen de Militaire sluis en de sluizen van Slijkens) zal opgenomen worden in de voorhaven; de werken die daarvoor moeten gebeuren zullen uitgevoerd worden door de Staat. De Staat zal de westeroever (=diepwaterkaai) inrichten, in zover hij het nodig oordeelt, ten behoeve van de handel.

Verder wordt er in artikel 10 alleen nog vermeld dat de westelijke kaaimuur van de voorhaven minstens 500 m lang zal moeten zijn. Tenslotte wordt in artikel 12 uitgestippeld dat de stad, na voltooiing van de werken in de voorhaven, gedurende 15 jaar de tijd zal hebben om de westelijke kaaimuur, met de totale uitrusting ervan, van de Staat terug te kopen; de modaliteiten daartoe worden opgesomd.

De openbare aanbesteding van de nieuwe havenwerken was aangekondigd voor 17 april 1897. Er waren 3 inschrijvingen, waarvan er twee zich terugtrokken, en de prijs van de derde overtrof de raming met ongeveer een derde. Minister van Openbare Werken De Bruyn kon daarom zijn goedkeuring niet geven. De herbesteding werd bepaald op 18 december 1897 waarbij nog voor meer dan 3 miljoen bijkomende werken werden voorzien zodat de nieuwe raming 12.444 .810 frank bedroeg. De aannemers Coppieters (Gent), Cox (Zelzate), Baar (Luik), Watrin (Luik), J. en P. Carsoel (deze laatste trokken zich terug) waren de laagste inschrijvers met 14.830.000 frank. Deze inschrijving werd door de minister goedgekeurd (12).

Op 1 maart 1898 werd bevel gegeven de havenwerken aan te vatten (13). Het was een gigantische onderneming waarvan ik hier alleen de aspecten zal belichten die verband houden met de nieuwe tijkaaimuur en de spuikom.

Met de tijkaaimuur was het de bedoeling aan de voet van die muur bestendig te beschikken over een diepte van -8,00 m (Z), d.i. 8 meter diepte onder het gemiddeld peil van laagwater springtij. De grootste koopvaardijschepen uit die tijd zouden dan bij hoogwater door de havengeul binnenvaren, aan die muur aanmeren en bij vallend water daar vlottend blijven. Om aan de voet van de muur steeds over 8 meter diepte te beschikken was ingenieur Demey van mening dat zulks alleen te verwezenlijken was door het uitvoeren van krachtige spuiingen.

Voor de bouw van de tijkaaimuur werd er gekozen voor het grondvesten ervan op caissons. Dat zijn een soort rechthoekige stalen dozen van 25 m lengte, 8,50 m breedte en 2,50 m hoogte. De onderkant was open en de bovenkant was over een hoogte van 0,60 m voorzien van een stalen vakwerk. De randen ervan sneden als een mes in de bodem. Het geheel woog 25 ton. De caissons werden gebouwd op de oosteroever van de toenmalige achterhaven, rechtover de te bouwen kaaimuur. Ze werden daar te watergelaten met een soort slipway en dreven op het luchtkussen dat binnen de caisson aanwezig bleef. Bij hoge waterstand werd de caisson naar de overkant gesleept en bij vallend water daar gestrand op een plaats die bij laagwaterstand daar was voorbereid op het peil +1,00 (Z) (14). Op elke caisson waren 6 schouwen aangebracht voor de toegang van de werklieden,. het aanbrengen van materiaal en het verwijderen van de grondspecie die door de werklieden werd uitgegraven. Die schouwen beletten dat de caisson bij hoogtij vol water zou lopen. Het plafond uit metalen vakwerk van 0,60 m dikte werd vol beton gegoten. Naarmate de werklieden in de werkkamer van 1,90 m hoogte de grondlagen verwijderden, begon de caisson te zakken. Dat moest zo doorgaan van het peil +1,00 tot het peil -10,50 m (Z). Dat werk dat gebeurde onder verhoogde luchtdruk was een gevaarlijke karwei, vooral als de rand van de caisson ergens op een overblijfsel van een oude constructie of op een stuk van een gezonken boot kwam te rusten. De losgewoelde grondlagen met slib en turf zorgden ook voor het vrijkomen van stinkende gassen die ook de ogen aantastten. Op de zinkende caisson werd er op het gebetonneerd plafond begonnen met het optrekken van de muur in baksteen. De caisson werd steeds verder afgezonken, maar ook de muur werd steeds hoger opgetrokken.. De meeste caissons werden afgezonken op het peil -10,50 m en werden dan volgespoten met beton. De muur werd afgewerkt op het peil +6,80 m zodat de totale hoogte van de constructie 17,30 m bedroeg.

Uit een rapport van inspecteur-generaal Troost aan de minister van Openbare Werken De Bruyn dd. 5 juli 1898 bleek dat de weg naar Brugge en het tramspoor naar Blankenberge al omgelegd waren langsheen de huidige spoorweginstallaties en dat de plaats voor de eerste caisson werd klaargemaakt stroomafwaarts, dat is naar de kant van de zee toe. Vier machines maakten 40.000 bakstenen per werkdag van 12 uren. Drie miljoen bakstenen stonden te drogen en de eerste steenoven, waar de bakstenen ter plaatse werden gebakken, was opgestart. Op 7 december 1898 bracht ingenieur Troost een nieuw bezoek aan de werken waarover hij op 17 december een rapport zond aan minister De Bruyn. Toen waren twee caissons definitief op de voorgeschreven diepte

afgezonken en gebetonneerd. Het metselwerk was uitgevoerd tot op laagwaterpeil. Vier andere caissons stonden op hun juiste plaats en op twee ervan bereikte het metselwerk 2 meter hoogte (15).

De verdere bouw van de muur verschafte inspecteur-generaal Troost en hoofdingenieur van de Dienst van de Kust Van Gansberghe heel wat kopzorgen. In juni 1899 en volgende maanden werd er beslist heel wat wijzigingen aan te brengen. Er was al voorzien dat de 12 caissons tegenover de uitstroomopeningen van de ontworpen spuisluis op peil -11,50 m zouden afgezonken worden i.p.v. op -10,50 m door de caissons een hoogte van 3,50 m i.p.v. 2,50 m te geven. De caissons afgezonken op -10,50 m rustten op zand met een weinig klei., maar deze afgezonken op -11,50 m rustten op klei met heel weinig zand. Een onderzoek uitgevoerd onder één van die caissons bracht aan het licht dat op peil -13,20 m zuivere klei werd aangetroffen en dat dit zelfs zo bleef tot op peil -15,50 m. Gevreesd werd dat de caissons op de klei zouden afglijden. Verscheidene maatregelen werden genomen en nog tijdens de bouw uitgevoerd, met name:

1) de onderkant van de caissons zal voortaan niet horizontaal maar schuin afgewerkt worden; de zijwanden zullen naar de landzijde toe tot 0,60 m dieper gaan met een hoek tegen het uiteinde;
2) enkele caissons zullen voortaan dwars geplaatst worden in plaats van overlangs en aan de landzijde zal daarop een schoormuur opgetrokken worden;
3) achter het reeds afgewerkte deel van de muur zullen 2 kleine caissons afgezonken worden om daarop schoormuren te bouwen;)
4) over heel de lengte van de muur zullen verankeringen aangebracht worden op het peil +1,00 m ter hoogte van de voegen.. Elke verankering zal bestaan uit 2 gekoppelde stalen staven van elk 0,10 m diameter en 40 m lengte. Ze zullen enerzijds in het baksteenmassief van de muur bevestigd worden en anderzijds in een massieve blok beton, gegoten rond de koppen van een bundel diep ingeheide palen (16).

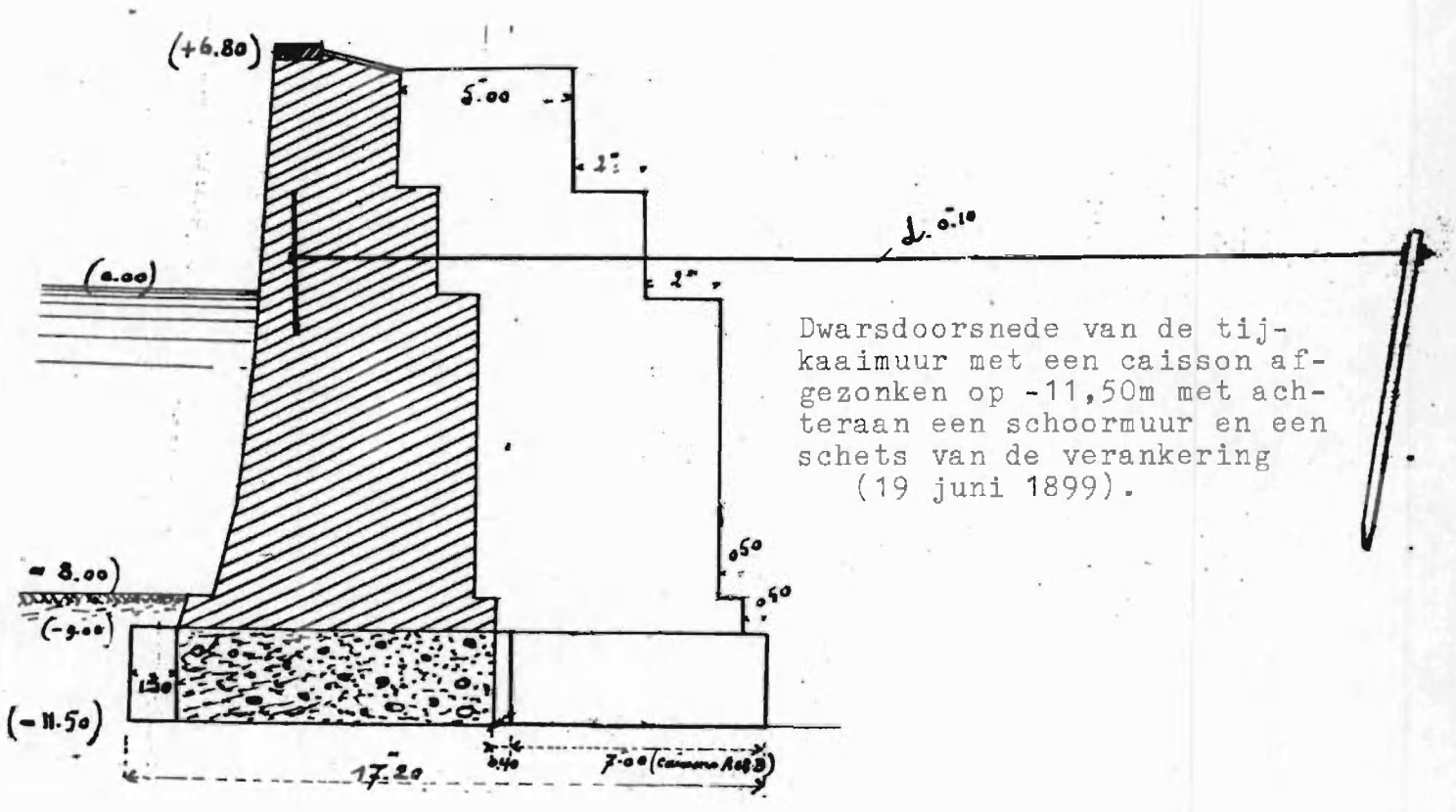

Dwarsdoorsnede van de tijkaaimuur met een caisson afgezonken op -11,50m met achteraan een schoormuur en een schets van de verankering (19 juni 1899).

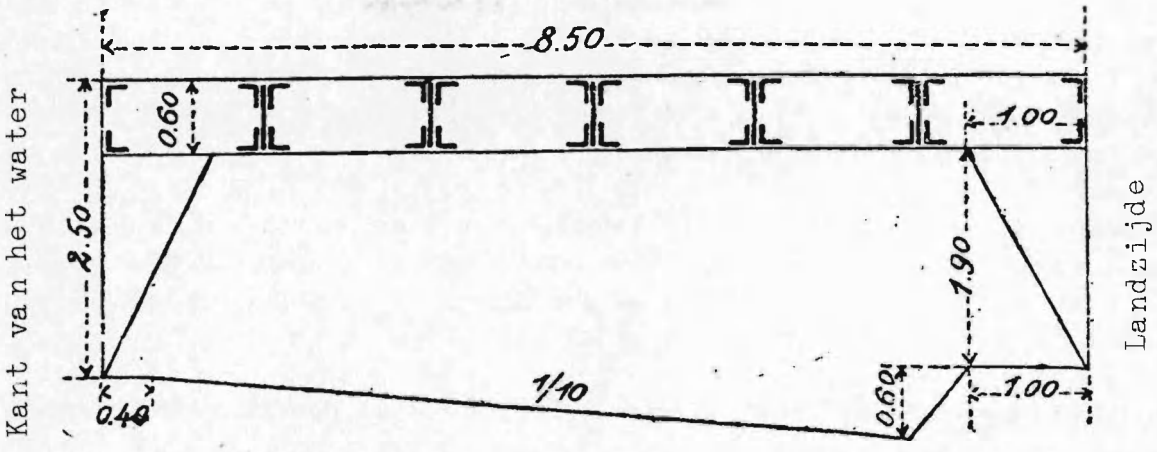

Dwarsdoorsnede van een caisson van het verbeterd type

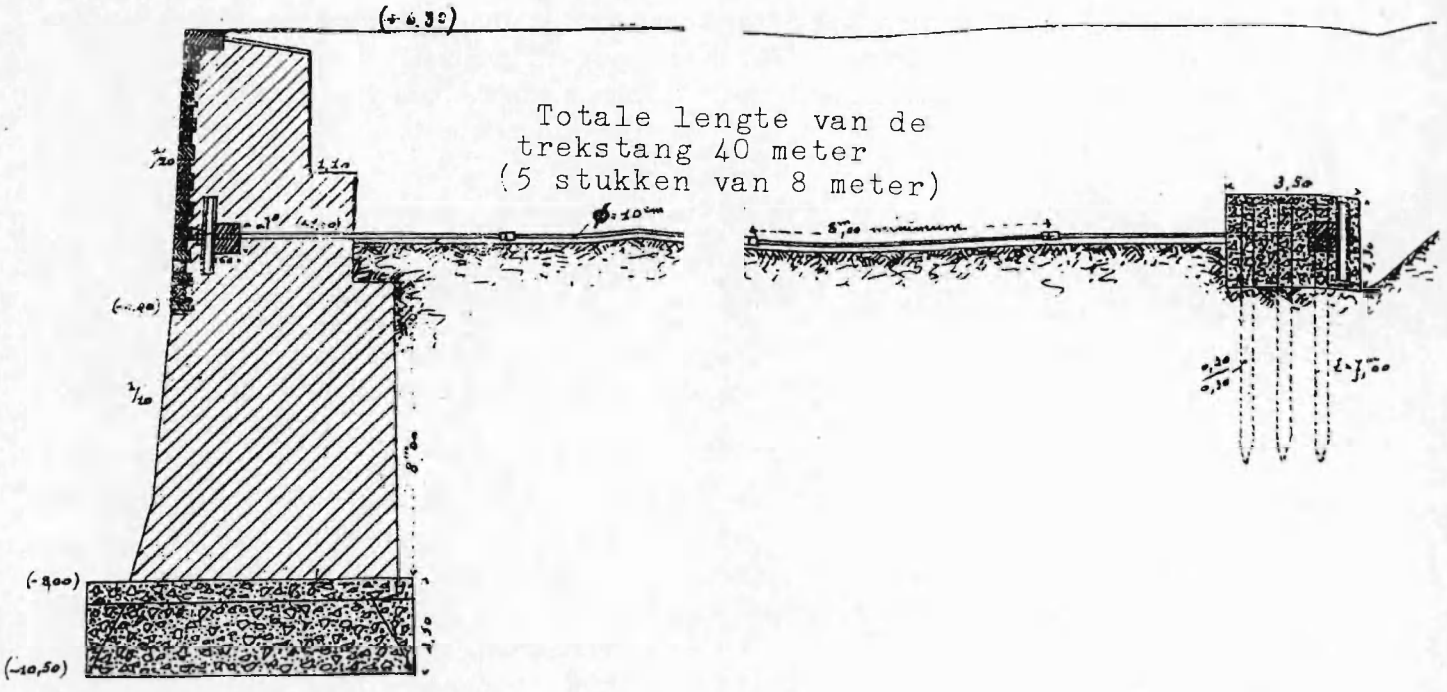

Dwarsdoorsnede van de tijkaaimuur met een gewone caisson en met de verankering.

De bijkomende werken om de verankeringen uit te voeren door de aannemers Coppieters en consoorten werden op 290.322 frank geraamd (17). Hoofdingenieur Van Gansberghe kreeg nu opdracht vanaf 1 juli 1899 een maandelijkse staat van de vordering van de werken aan de tijkaaimuur aan minister De Bruyn op te sturen, die echter vanaf de maand erop vervangen werd door minister Paul de Smet de Naeyer (18).

In juli 1900 was men stilaan het zuidelijk landhoofd van de nieuwe voorhavenbrug genaderd. Beide landhoofden en de drie pijlers tussenin waren ook op speciaal ontworpen caissons gegrondvest. De laatste caissons van de muur moesten nu aan die toestand aangepast worden. In totaal werden voor de muur 33 caissons afgezonken, de laatste in de zomer 1901 (19).

Bij het afzinken van de caisson voor de zuidelijkste van de drie pijlers voor de nieuwe voorhavenbrug stootte men op peil -3,73 m op de oude drempel van de eerste sluis van Slijkens van rond 1670. Bijzondere voorzorgen en een speciale werkwijze moesten aangewend worden om de klus zonder ongelukken te klaren (20).

Zowel de werken voor rekening van de Staat als voor rekening van de stad Oostende werden gelijktijdig door dezelfde aannemers uitgevoerd, alles weliswaar achter de dam gevormd door de oude Franse en de oude Militaire sluis. Deze laatste diende nog altijd om de binnenwateren naar zee te laten afvloeien die geloosd werden langs de sluizen van Slijkens, langs de Camerlinckx en langs de Noordede. Zolang de nieuwe voorhavenbrug niet afgewerkt was konden deze oude Franse en Militaire sluizen niet afgebroken worden, want de weg naar de Vuurtorenwijk liep over die sluizen.

In de zomer van 1902 werd de zeewaartse caisson van de tijkaaimuur verbonden met de zeewaartse drempel van de nieuwe zeesluis Demey met een schuine berm die boogvormig werd uitgewerkt en nadien beschermd door een houten staketselwerk. De voet van de berm bij de zeesluis lag op het peil -5,00 m en daalde geleidelijk af naar -6,00 m, -7,00 m en -8,00 m aan de voet van de tijkaai (21).
De nieuwe voorhavenbrug werd voor het wegverkeer, het tram- en spoorwegverkeer open gesteld op 15 februari 1903.

De moeilijkheden ondervonden tijdens de bouw van de tijkaaimuur, en ook de bijkomende werken, vertraagden de afwerking ervan en deden aarzelingen ontstaan om verdere superstructuurwerken, zoals het bouwen van hangaars, het plaatsen van kranen, het leggen van trein- en kraansporen aan te vangen.

Plots groot alarm!!! Hoofdingenieur Van Gansberghe liet op 27 maart 1905 aan de minister van Openbare Werken Paul de Smet de Naeyer weten dat scheuren zichtbaar werden op het kaaiterrein over een lengte van 500 meter vanaf het zeewaarts uiteinde. Een onmiddellijke uitleg kon hij niet geven. Op 13 april liet hij aan de minister weten dat er weliswaar beslist werd rechthoekige betonnen platen aan de voet van de muur tot zinken te brengen en dat er daartoe hopen rijngrind op de kaai werden opgestapeld. De druk daarvan op de kaai schommelde maar tussen 2.192 kg en 3.280 kg per vierkante meter, terwijl de muur was berekend voor een druk van 6.000 kg per vierkante meter.

Om de betonnen platen te kunnen plaatsen werden er voor de muur diepe kuilen gebaggerd. Eerst werden daar gevlochten rijswerkmatten afgezonken, onmiddellijk daarop bedekt met de betonnen platen. Maar op 24 juni 1905 werden nieuwe instortingen op het kaaiterrein vastgesteld. De muur gleed naar het water toe en kantelde een weinig zodat de grootste verplaatsing van de kaaimuurrand, ongeveer in het midden van de lengte, 0,94 m bedroeg (22).

De betonplaten werden voor de tijkaaimuur in drie rijen gelegd onder -8,00 m (Z) . Vóór de boogvormige verbinding met de zeesluis lagen ze in 2 rijen gaande van -5,50 m naar -8,30 m. Alle palen voor het houten staketselwerk waren hier op 13 februari 1906 ingeheid (23).

Op 9 januari 1906 stelde ingenieur Van Gansberghe aan de minister voor alleen de voorgeschreven diepten door baggerwerken te verwezenlijken over een afstand van 611 meter vanaf het zeewaarts uiteinde van de muur. Over een afstand van 125 meter vanaf de voorhavenbrug stelde hij voor de diepte te beperken tot -6,00 m (Z) en dan over een hellend vlak van 60 meter lengte af te dalen tot -8,00 m (Z). Het stond toen immers al vast dat het stroomopwaartse deel van de muur zou ter beschikking gesteld worden van de regelmatige lijndiensten op Tilbury en Londen waarvoor geen grote diepten vereist waren. Op 10 mei 1906 verklaarde de minister van Openbare Werken zich akkoord met dit voorstel (24).

Het ongeduld van de Handelskamer geraakte op nog langer te moeten wachten op de uitrusting van de kaai. De kaai had moeten af zijn in 1903. De nieuwe haveninstallaties waren al bijna een jaar geleden ingewijd, namelijk op maandag 4 september 1905,, maar hangaars, kranen en treinsporen, alles ontbrak !! (25)

Op 14 februari 1906 liet de minister van Openbare Werken aan ingenieur Van Gansberghe weten dat er mocht overgegaan worden tot het doen van proeven van overbelasting op de kaaiterreinen (26). Ingenieur Van Gansberghe stelde op 14 april aan de minister voor zand aan te voeren van op de plaats waar het nieuw Militair Hospitaal zou gebouwd worden. Daar kon 12.720 kubieke meter worden weggehaald om te stapelen over een lengte van 375 meter, te beginnen op 50 meter afstand van de nieuwe Voorhavenbrug. Die zandhoop zou afgedekt worden met een laag vette aarde van 5 cm dikte. Daartoe was in totaal 335 kubieke meter aarde nodig. Als daar de nieuwe hangaar zou gebouwd worden zou 4.000 kubieke meter zand voorbehouden worden om de verhoogde bodem van de hangaar te maken tot op de hoogte van de laadvloer van de spoorwegwagons. Het was de bedoeling de rest van het zand te verplaatsen over 375 meter naar het zeewaarts uiteinde toe.
Op 25 september 1906 werd er te Oostende een overeenkomst getekend met ingenieur Edouard De Cuyper, directeur van de trammaatschappij van de kust "Chemin de fer électrique d'Ostende-Blankenberghe et Extensions", om het zand te vervoeren tussen het geplande Krijgshospitaal en de tijkaaimuur tegen 1,25 frank per kubieke meter en om de zandhoop te bedekken met vette aarde. Op 26 oktober 1906 was het stapelen beëindigd. Tijdens het stapelen had men een verschuiving van de muur vastgesteld naar de voorhaven toe van 1 cm aan het stroomopwaarts einde en van 5 cm op 350 meter afstand van de brug. Het zeewaarts einde was ongewijzigd gebleven. In totaal vervoerde de stoomtram 2.448 wagons van 8 kubieke meter zand. Dat betekende 19.584 kubieke meter tegen 1,25 frank per kubieke meter waarvoor aan de trammaatschappij 24.480 frank werd betaald (27). .

Tegelijk deed er zich op 4 oktober een nieuwe scheur voor zodat 's anderendaags, op 5 oktober, de Voorhavenbrug geklemd zat. De aannemers Coppieters en cons. vroegen en verkregen de toelating van de minister het verkeer over de Voorhavenbrug te verbieden voor 3 dagen op 4, 5 en 6 december 1906 en dan was de brug weer hersteld (28).
In die omstandigheden kon er bezwaarlijk sprake zijn van de uitrusting van de kaaimuur. De Handelskamer vestigde bijna een jaar later, op 31 oktober 1907, de aandacht van de nieuwe minister van Openbare Werken A. Delbeke op de problemen van de tijkaaimuur; alles ontbrak daar nog: hangaars, kranen, spoorwegen, rijwegen, ... De elektrische centrale moest zelfs nog gebouwd worden (29).

De firma Cockerill uit Seraing, die een regelmatige scheepvaartlijn uitbaatte op Tilbury drong herhaaldelijk aan bij de minister voor de uitrusting van de tijkaaimuur (30). Op 30 januari 1908 had de aanbesteding plaats voor het optrekken van de eerste (en ook de enige) hangaar van 160 x 30 m. Het was de S.A. des Ateliers de Construction Pâris te Marchienne-au-Pont die het werk uitvoerde

tegen 379.000 frank. In principe moest de hangaar klaar zijn tegen 1 oktober 1910, maar door bijkomende werken liep de voltooiing vertraging op tot in 1911 (31). Ter hoogte van de hangaar had de firma Pâris 7 waterafsluiters moeten plaatsen op 25 m afstand van elkaar tussen 27 oktober 1909 en mei 1910. De firma A. Hottat & fils kreeg op 18 juni 1910 de opdracht bijkomende versterkingswerken uit te voeren aan het zeewaarts gedeelte van de kaai tegen 277.000 frank. Tussen 24 maart 1911 en februari 1912 plaatste ze 19 waterafsluiters, te beginnen op 17,50 meter ten westen van de hangaar stroomafwaarts telkens op 25 m afstand van elkaar (32). Dezelfde firma bracht de nodige kaaiverharding aan in mei 1911 nadat de treinsporen er waren gelegd. Op het einde van de maand juni was de hangaar bedrijfsklaar , maar er waren nog geen kranen (33).

Op 15 september 1910 ging de aanbesteding door voor het leveren en opstellen van 4 elektrische kranen op de tijkaaimuur. De inschrijving van ACEC ten bedrage van 129.100 frank werd goedgekeurd op 28 oktober 1910. Het ging om rollende portaalkranen waarvan 2 van 3 ton en 2 van 6 ton hijsvermogen (34). Ze hadden een reikwijdte van 9 m buiten de kaaimuurrand en een hijshoogte van 13,50 m boven de begane grond. De hijssnelheid van de 3-ton kranen was 0,65 m per sec en van de 6-ton kranen 0,32 m per sec (35).

Het was eveneens de firma Cockerill die in oktober 1910 een zware vaste kraan vroeg van 15 tot 30 ton hefvermogen. Vaak had ze immers zware machines te vervoeren tussen het. vasteland en Engeland. In overleg met inspecteur Pierrard van het Zeewezen werd beslist een vaste torendraaikraan op te stellen met 40 ton hijsvermogen, met een reikwijdte van 12 m buiten de kaaimuurrand en een hijshoogte van 17 meter boven de kaai (36). De aanbesteding voor het leveren en opstellen van de vaste 40-ton kraan greep plaats op 1 maart 1912 en het werk werd toegekend aan de firma ACEC tegen 118.000 frank.. Op 27 maart gaf minister A. van de Vyvere zijn goedkeuring.

Het was begin mei 1912 dat de aanlegplaatsen van de Tilbury- en Londenboten naar de nieuwe tijkaaimuur konden verhuizen. De oude stoombotenkaai kon nu eindelijk verlaten worden met bijna tien jaar vertraging. De stukgoedkranen waren daar nu bedrijfsklaar, maar weldra bleek dat de twee kranen van 6 ton veel te traag waren. Cockerill vroeg één 6-ton kraan om te bouwen tot een snellere 3-ton kraan en verzocht tevens om een vijfde kraan op te stellen, ook van 3 ton. Voorlopig werd een oude stoomkraan op de nieuwe kaai opgesteld. De bouw van die vijfde kraan werd ook toevertrouwd aan ACEC tegen 37.500 frank. De kraan werd besteld op 10 februari 1913, maar de opstelling kon maar beëindigd worden op 1 april 1914 (37).

De zware 40-ton kraan - ook Titankraan genoemd omdat de metaalbouwer "Le Titan anversois" heette - werd officieel ter beschikking gesteld van de gebruikers op 1 maart 1914. Op 27 maart werd het reglement bekend gemaakt met de tarieven voor de behandeling van lasten tussen 6 ton (27 fr.) en 40 ton (147 fr.), ondertekend door de toenmalige minister van Openbare Werken. G. Helleputte.

Ondertussen waren de problemen met de kaai nog niet van de baan. Hoofdingenieur-directeur Hainaut van de Dienst van de Kust liet op 13 juli 1912 aan minister van de Vyvere weten dat de aanbestedingsdocumenten klaar waren voor het uitvoeren van versterkingswerken aan het zeewaarts uiteinde van de tijkaai. De raming bedroeg 36.304 frank. De aanbesteding had plaats op 31 oktober 1912 en de laagste inschrijver was Pierre Sorel uit Brugge tegen 35.763 frank. De minister gaf zijn goedkeuring op 22 november 1912. Het werk werd voorlopig aanvaard op 18 juni 1914, maar wegens een geschil met de diensten van Bruggen & Wegen deed Sorel beroep op het Hoog Comité van Toezicht. Door de oorlogsomstandigheden werd het geschil met Sorel door het Hoog Comité opnieuw behandeld op vrijdag 18 juli 1919 om 15 uur. Uiteindelijk kwam het hierop neer dat ingenieur Van der Schueren op 3 februari 1920 aan de minister van Openbare Werken E. Anseele kon laten weten dat het geschil definitief afgehandeld was door betaling aan Sorel door de Staat van 17.016,19 frank (38).

Tijdens en na de oorlog 1914-1918 werd er aan de tijkaaimuur niets meer gedaan.. Eén van de 5 portaalkranen werd tijdens de oorlog door de Duitse Marine ontdaan van zijn onderstel en overgeplaatst op een betonnen vloer aan de ingang van het vissersdok, het huidig Montgomerydok. In maart 1919 werd die kraan door aannemer Alexander Binamé teruggeplaatst naast de hangaar richting Slijkens (39). Die kraan was voorlopig vast en een nieuw kraanhuis werd gemaakt door aannemer Verdievel. Pas op het einde van 1921 werd die kraan op een portaal gezet dat nog in reserve was bij de diensten van elektromechanica. De 4 andere elektrische portaalkranen waren vernield. De Britse Admiraliteit die gelast was met de uitvoering van de allernoodzakelijkste werken om de haven weer bedrijfsklaar te maken, plaatste in 1919 4 stoomkranen op de tijkaaimuur, die in Engelse havens overtollig waren geworden. De Handelskamer drong in april 1920 aan bij de minister om deze kranen spoedig te elektrificeren. In 1921 werden deze kranen voorzien van nieuwe cabines door Verdievel en de elektrificatie werd uitgevoerd door aannemer Arthur Lucas uit La Louvière tegen 162.572 frank. De werken werden beëindigd in november 1921. De zware Titankraan was slechts gedeeltelijk door de Duitsers vernield en werd nog in 1919 door de Britse Admiraliteit hersteld (40).

Tijdens het interbellum 1919-1940 werd het oostelijk deel van de tijkaai, tussen de Titankraan en de Voorhavenbrug, uitsluitend gebruikt door de lijnen op Tilbury en Londen. Aan het westelijk deel legden veelal pakketboten aan en de terreinen werden zowat voor alles en nog wat gebruikt: het stapelen van hout voor de Dienst .van de Verwoeste Gewesten, het stapelen van schroot afkomstig van de opruiming van het wrak van de VINDICTIVE, enz ....Daar lagen trouwens nog veel treinsporen die door de Duitsers waren gelegd en door de Engelsen nog uitgebreid met daarop nog een stoomkraan van 3,5 ton. Dat alles werd overgemaakt aan de Domeinen en de openbare verkoping ervan bracht in december 1924 nog 95 .425 frank op (41) .

Op 23 maart 1921 deed de directeur-generaal van de Rijkskoeldiensten van het Ministerie van Bevoorrading aan de directeur-generaal van Bruggen & Wegen een voorstel om te Oostende koelhuizen te bouwen voor de invoer van bevroren vlees uit Argentinië. De stadsingenieur stelde de diepwaterkaai voor en ingenieur Van der Schueren van de Dienst van de Kust liet de minister van Openbare Werken weten dat hij het daarmee volkomen eens was. De Koeldiensten vroegen te beschikken over een terrein van 4.000 vierkante meter, palend aan het water over een lengte van 100 meter. Van der Schueren stelde een terrein voor ten westen van de Titankraan, maar hij vreesde wel oppositie van het Bestuur van het Zeewezen dat daar bijna voortdurend een pakketboot liet aanmeren (42). Dat was inderdaad het geval en de koelhuizen kwamen nooit tot stand.

In mei 1940 werd de haven door de Tilburyboten verlaten en de Duitsers namen de haveninstallaties dadelijk in gebruik. Zo kwam het dat op 15 augustus 1940 in de namiddag - wellicht bij het manipuleren van torpedo's -zich een krachtige ontploffing voordeed die heel de stad deed schudden op haar grondvesten. De hangaar van de Cockerillkaai - want zo werd de tijkaai ook vaak genoemd, al is het dat de Tilburyboten slechts het oostelijk deel gebruikten - was in de lucht gevlogen. Zware stukken van het ijzeren gebinte waren tot op een paar honderd meter ver verspreid. Aan de gebouwen in de verre omgeving, tot op het Hazegras toe, was er nu opnieuw zware schade toegebracht. Oostende en de haven gingen een duistere toekomst tegemoet.

Toen de Duitsers in september 1944 de stad eindelijk verlieten brachten ze op regelmatige afstanden door ontploffingen bressen aan in de tijkaaimuur. De geallieerden konden die bressen met baksteenmetselwerk vrij vlug dichten zodat er na korte tijd schepen konden aanleggen. Tegenaan de Voorhavenbrug werden grote tanks gebouwd. De daarin opgeslagen stookolie en benzine werden door een pijpleiding gepompt die langs de vaart werd gelegd ongeveer tot in Jabbeke en vandaar langs de autosnelweg (die toen maar in Jabbeke begon) verder naar het binnenland.

Toen de Tilburylijn in maart 1946 (43) opnieuw van start ging met de oude SAPHIR, kon ze van de diepwaterkaai geen gebruik maken door gebrek aan hangaars en kranen. De schepen legden aan in het vlotdok aan hangaar 3. Ze moesten wel telkens versassen maar de stad deed er alles voor om de lijn binnen haar domein te houden. De Staat richtte op de tijkaaimuur wel drie nieuwe moderne stukgoedkranen op maar geen hangaar zodat de verhuizing niet gebeurde. In 1970 werd de Tilburylijn opgedoekt zonder nog ooit naar de tijkaai teruggekeerd te zijn. Niettegenstaande haar spreuk "Courage to the last" had ze het net geen 75 jaar kunnen volhouden.

De Handelskamer drong al van in de jaren vijftig aan op de heropbouw van de diepwaterkaai om daar schepen te laten aanmeren die niet door de zeesluis Demey konden. De stad had daar geen oren naar omdat die kaai buiten de stadshaven lag, integendeel zelfs, ze zag daarin een concurrent. Toen minister van Openbare Werken Omer Van Audenhove de haven bezocht op 23 juni 1959 betoonde hij opvallend veel aandacht aan de mogelijkheden van deze kaai, hetgeen zichtbaar door de stadsbestuurders niet werd geapprecieerd (44). In de jaren 1970-1972 werd de oostelijke helft van die kaaimuur herbouwd, een nieuwe hangaar werd er opgetrokken en drie prachtige kranen werden er opgesteld. Het was echter wachten tot het einde van de jaren negentig vooraleer de westelijke helft van de kaai werd herbouwd

VERWIJZINGEN

(1) DE CUYPER E. Les nouvelles installations maritimes d'Ostende 1872-1898, p.3-4.
(2) Rapport du comité spécial chargé d'examiner les questions qui se rattachent au tracé du canal maritime destiné à relier le port de Bruges à la côte. Annales des Travaux publics de Belgique, 1891, p.293-345.
(3) DE CUYPER E., o.c., p.27.
(4) Rapport de l'Association commerciale à l'Administration communale d'Ostende présenté et adopté en séance du 28 mai 1891.
(5) Rapport de la Commission speciale du Conseil communal (18 juillet 1891).
(6) A.R.A.Brussel. Ministerie van Openbare Werken - Waterwegen. Bundel 244. Plan van hoofdingenieur P. Demey dd. 05.11.1887.
(7) DE CUYPER E., o.c., p.33.
(8) Ibidem, p.37 Tekst van de brief van minister Beernaert in: Bulletin van de Handelskamer 1894, p.36-37.
(9) Bulletin van de Handelskamer 1894, p.261-267.
(10) Idem, p.271.
(11) Idem, p.267-270.
(12) DE CUYPER E., o.c., p.43.
(13) CADOLA A. Les nouvelles installations maritimes au port d'Ostende. Annales des Travaux publics de Belgique, 1901, p.41.
(14) VAN DERSHUEREN P. Travaux exécutés récemment et en cours d'exécution à l'atterrage et au port d'Ostende. VIIIe Congrès de Navigation, Paris 1900, p.1-28.
(15) A.R.A.Brussel. Ministerie van Openbare Werken - Waterwegen. Bundel 828.
(16) CADOLA A. o.c., p.45-47. A.R.A.Brussel. Ministerie van Openbare Werken - Waterwegen. Bundel 824.
(17) A.R.A.Brussel. Ibidem.
(18) Idem, bundel 847.
(19) Zie noot 15.
(20) CADOLA A., o.c., p.51-54.
(21) A.R.A.Brussel. Ministerie van Openbare Werken - Waterwegen. Bundel 822.
(22) Idem, bundel 821.
(23) Zie noot 21.
(24) A.R.A.Brussel. Ministerie van Openbare Werken - Waterwegen. Bundel 827.

(25) Idem. Bundel 842. Brief van de Handelskamer dd. 10.02.1906.
(26) Zie noot 22.
(27) Zie noot 22.
(28) Zie noot 22.
(29) Zie noot 25.
(30) A.R.A.Brussel. Ministerie van Openbare Werken - Waterwegen. Bundel 841 .
(31) Bulletin van de Handelskamer 1911, p.28-29.
(32) A.R.A.Brussel. Ministerie van Openbare Werken - Waterwegen. Bundel 838.
(33) Zie noot 25.
(34) Zie noot 30.
(35) Zie noot 31 .
(36) Zie noot 30.
(37) Zie noot 30.
(38) A.R.A.Brussel. Ministerie van Openbare Werken - Waterwegen. Bundel 825.
(39) Idem. Bundel 835.
(40) Zie noot 39.
(41) Zie noot 38.
(42) A.R.A.Brussel. Ministerie van Openbare Werken- Waterwegen. Bundel 817.
(43) Het Nieuw Visscherijblad, 1946.
(44) VANCRAEYNEST R. Dertig jaar inzet van de Handelskamer voor de haven (1955-1985). De Plate 1997, p.100-107 en. p.134-139.

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

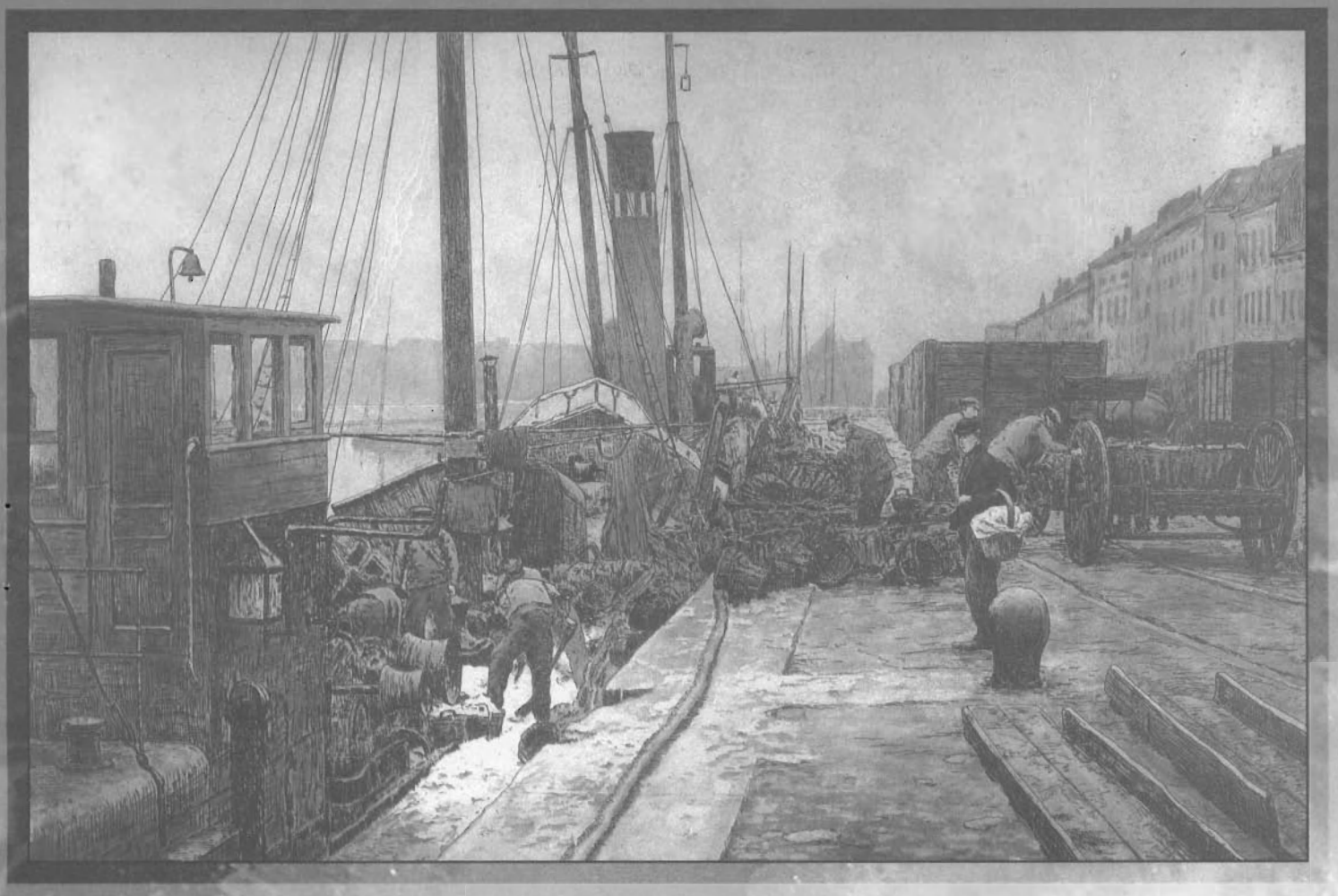

Foto Luc • archief De Plate

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- MEI 2001

ISSN = 1373-0762

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" V.Z.W.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 30
NUMMER 5-8
MAAND mei-augustus 2001

Prijs per los nummer : 60 Fr.

IN DIT NUMMER

blz. 135 : **R. VANCRAEYNEST** : Waarheid en verzinsels over de diepwaterkaai en de spuikom (2e deel).

blz. 146 : **Y. DINGENS** : Nog over de Armenonville : waar komt de naam vandaan ?

blz. 149 : **C. VERMAUT** : Bronnen over bronnen : uniek archief Thermaal Instituut geïnventariseerd.

blz. 150 : **Y. VAN HYFTE** : De eerste Sint-Jozefskerk van Oostende

blz. 152 : **R. TIMMERMANS** : Wie weet het ? (2)

blz. 153 : **S. IPPEL** : Oostendse liedjes

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever : Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur : Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. 059507145.
E-mail : freddy.hubrechtsen@pandora.be.

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel.059708815.
E-mail : jean.pierre.falise@skynet.be.

Leden :
Jean DE LANGHE, Vindictivelaan 6/2, 8400 Oostende.
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer :

Raymond Vancraeynest, Blauw Kasteelstraat 103, 8400 Oostende.
Yves Dingens , Leopold II laan 6, 8400 Oostende.
Claudia Vermaut, Stadhuis, 8400 Oostende.
Ivan Van Hyfte, Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.
Roger Timmermans, Sint-Sebastiaanstraat 24, 8400 Oostende.
Simon Ippel, Verenigingstraat 161, 8400 Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

MEI ACTIVITEIT

Donderdag 31 MEI om 20 u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr. L. Colensstraat 6.

Onderwerp: **KLERIKALISME EN ANTIKLERIKALISME LEIDDEN TOT DE SCHOOLSTRIJD VAN 1879-1884**

Deze voordracht wordt verzorgd door de heer Jean-Marie LERMYTE

Dhr Jean-Marie LERMYTE, geboren Oostendenaar van de jaargang 1946, is leraar aan het college van Izegem. Hij promoveerde tot doctor in de geschiedenis in 1980 aan de katholieke universiteit te Leuven met een proefschrift over de schoolstrijd in het klerikale arrondissement Roeselare. Zijn studie werd in 1985 in verkorte vorm uitgegeven door het West-Vlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde, waar hij sinds 1992 voorzitter van is. Hij is sedert 1985 ook voorzitter van de Izegemse Heemkundige Kring Ten Mandere.

In de 19de en 20ste eeuw werd de strijd tussen de politieke partijen vooral op drie vlakken gevoerd: op sociaal-economisch, op Vlaams/communautair en op ideologisch gebied. In deze spreekbeurt wordt ingegaan op de derde tegenstelling, de godsdienstig-morele. Deze tegenstelling was in de 19de eeuw de belangrijkste en kende als hoogtepunt de schoolstrijd van 1879 tot 1884.

Maar wat is klerikalisme? Wat is antiklerikalisme? Hoe kwamen die tot uiting in woord, daad en tekening? Waardoor groeiden liberalen en katholieken uiteen? Wat waren op onderwijsgebied de standpunten van de liberale en katholieke partij die leidde tot de fameuze schoolstrijd? En wat hield de "strijd voor de ziel van het kind" in de 19de eeuw precies in? En hoe zat dat in Oostende?
Het zijn slechts enkele vragen uit de hoop die tijdens deze voordracht aan bod zullen komen.

Dhr LERMYTE is een zeer vlot spreker en brengt zijn waar aan de man op een wijze waar elkeen zonder probleem aan zijn trekken komt.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid.

Men zegge het voort !!!

JUNI – ACTIVITEIT. STUDIEREIS NAAR DIKSMUIDE

We vertrekken op zondag 10 juni 2001 om 09.00 u stipt vanaf het Canadaplein, rechtover het Gerechtshof.

Ons doel is Diksmuide, meer bepaald de Ijzertoren en Westoria.

Langs de Torhoutsesteenweg, Leffinge en andere schilderachtige dorpjes, komen wij, na een klein half uurtje rijden, aan in de boterstad Diksmuide.

Onze eerste stop is het restaurant "Sint-Jan" waar wij een kop koffie nemen. Om 10 uur worden wij verwacht in de Ijzertoren, gelegen rechtover het restaurant.

Het museumgedeelte van de Ijzertoren is volledig vernieuwd en omvat nu de 22 verdiepingen. Wij nemen de lift tot de 22e verdieping, bezoeken eventueel de 23e verdieping maar die is dan in open lucht, en op eigen tempo gaan wij dan stilaan naar beneden en bezoeken wij de tentoonstelling(en).

Rond 12.00 u worden wij verwacht in het restaurant "Sint-Jan" waar de Kring U het aperitief aanbiedt en waar wij de voeten onder tafel steken om te genieten van

Soep

Konijn met oerbier en fijne boontjes
Aardappelkroketten

Ijs

Koffie

De dranken zijn, uiteraard voor eigen rekening en persoonlijk af te rekenen.

Om 14.30 u worden wij verwacht in Westoria, een museum opgericht in de gerestaureerde bloemmolens van Diksmuide. Door de moderne technieken zoals 3-D, virtuele realiteit en interactieve projecties, ondervind je aan den lijve hoe het leven van een graankorrel er uit ziet, en ervaar je het 10.000 jaar lange verhaal van de Westhoek. Wij bezoeken dit museum met 2 gidsen.

Dit bezoek eindigt omstreeks 16.30 u. We stappen de bus in en rijden richting Esen waar wij in de brouwerij "De Dulle Brouwers" een laatste pint pakken vooraleer wij de terugweg aanvangen. U heeft de keuze tussen verschillende bieren waaronder, een " Arabier", een "Boskeun", een "Dulle Teve" of "Oerbier". Frisdranken zijn uiteraard ook beschikbaar. Deze consumpties zijn niet in de prijs van de reis begrepen.

We moeten de zaak daar verlaten om 19 u, we stappen terug in de car, vertrekken Oostendewaarts waar we omstreeks 19.30 u toekomen.

Inschrijven kan door storting van **1.350 Fr** per persoon op rekening 380-0040384-06
Jean Pierre Falise
H. Serruyslaan 78/19
8400 Oostende

met vermelding "Platereis 10 juni 2001 met X personen". In deze prijs is begrepen : autocar, koffie bij aankomst, het middagmaal, de toegang tot de musea, de gidsen en de fooi voor de chauffeur.

De inschrijvingen moeten binnen zijn vóór maandag 04 juni 2001. Er zijn maximum 53 plaatsen beschikbaar. De 54e kan niet meer mee !! Dus zorg dat je erbij bent.

Meegaande stellen wij een kleine reisbrochure samen die een aangename herinnering zal blijven aan deze uitstap.

Uw reisleider
Jean Pierre Falise

WAARHEID EN VERZINSELS OVER DE DIEPWATERKAAI EN DE SPUIKOM (2e deel)

door **Raymond VANCRAEYNEST**

III. De lotgevallen van de spuikom

In heel de bovenstaande uiteenzetting is de spuikom niet aan bod geweest. Eigenlijk heeft de spuikom geen enkele rol gespeeld in de vele moeilijkheden die men ondervond met de diepwaterkaai. Vaak werd - en wordt er nog steeds - verteld, meestal door mensen die zogezegd alles, en dan nog liefst in negatieve zin, over de haven van Oostende weten, dat de kaai begon te schuiven onder invloed van de spuiingen. Dat strookt in geen enkel opzicht met de waarheid.

In de jaren zeventig en tachtig van de negentiende eeuw geloofden de technici hier te lande in het weldoend effect van het uitstromend water om de diepten in de haven te onderhouden.. In een verruimde voorhaven zou er bij elk getij een grote hoeveelheid zeewater binnenstromen die dan weer bij vallend water naar zee moest terugkeren. Deze uitstroming werd bovendien nog versterkt door het lozen van water uit het binnenland langs de sluizen van Slijkens, door de afwatering van de polders ten noorden van de vaart Oostende-Brugge langs de sluis van de Noordede, en van de polders ten zuiden van de vaart langs de sluis van Camerlinckx. Dat alles samen vormde de natuurlijke spoeling van de havengeul en werd door ingenieur Demey niet voldoende geacht om de grote diepte van minstens 8,00 m bij laagwater in stand te houden, die men aan de voet van de tijkaaimuur wilde verwezenlijken. Hij ontwierp daarom een 80 ha grote spuikom waarvan de drempel van de spuisluis op -4,00 m (Z) werd geplaatst.. Van al de toen bestaande spuisluizen in de haven van Oostende was het alleen de Militaire sluis met 2 spuiopeningen van 6 m en een doorvaartopening van 12 m breedte waarvan de drempel op –1,64 m (Z) lag. Bij de Franse sluis met 2 openingen van 5,95 m breedte lag de drempel op +0,27 m (Z) en van de Leopoldsluis met 6 openingen van elk 4 m breedte lag de drempel op +0,38 m (Z) (45). Demey had berekend dat door het verlagen van de drempel van het peil 0,00 m naar het peil -4,00 m het nuttig effect van de stroming 6,5 maal sterker zou zijn (46).De spuisluis zelf vertoonde 6 openingen van elk 5 meter breedte en door haar lage drempel was het een gigantische constructie voor die tijd. De spuikom, volledig omzoomd met een dijk, moest een oppervlakte hebben van meer dan 80 ha met bodem op het peil +2,00 m (Z). Van uit het midden werd een geul gegraven die afdaalt van het peil +2,00 m tot het peil -4,00 m bij de drempel. In totaal moesten voor het maken van de spuikom 1.700.000 kubieke meter aarde uitgegraven worden. Een groot deel daarvan kon gebruikt worden om de 150 miljoen stenen te bakken die voor de onderneming nodig waren, een ander deel voor het maken van de ringdijk. De drempel van de sluis rust op een groot aantal zware houten palen van 8 meter lengte (47). In augustus 1900 was de put voor de sluis gemaakt en het inheien van de palen was begonnen (48).

Grote moeilijkheden. deden zich voor in 1901 bij het graven van de putten voor de achterdrempel en vooral voor de voordrempel langs de kant van de voorhaven. Het plan was, stroomafwaarts van de spuisluis in opbouw, een grote koffer in het droge uit te graven. De wanden van de koffer bestonden uit palen van ca. 12 meter lengte. Daar binnenin moest de onderkant van het betonmassief op peil -10,00 m (Z) liggen en de koppen van de palen op peil -5,00 m (Z). Aan het peil -6,45 m gekomen begaven de wandpalen en er ontstond een stroom van water en drijfzand. De put liep onder en het bleek onmogelijk de betonkoffer in het droge te gieten. Men besloot de vereiste diepte te bereiken door baggeren en.het beton onder water te gieten. Op 2 april 1901 verklaarde de minister van Openbare Werken zich akkoord met die werkwijze (49).

Van 1902 tot 1904 werd het bouwen van de ringdijk van de spuikom verder gezet (50). Ook hier moeilijkheden. In februari 1904 stortte de buitenberm van de ringdijk gedeeltelijk in op de plaats van de vroegere bedding van de Noordede. De Noordede immers, mondde eertijds uit in de toenmalige achterhaven (de spuikom van de Militaire sluis) langs twee armen waarvan de oostelijke een overblijfsel van de Vingerling was. Deze werden vervangen door een 800 meter lang getijkanaal dat langs de zuidelijke dijk van de spuikom werd gelegd en stroomopwaarts afgesloten werd met een sluis, de spuisluis van de Noordede. Op heden is dat alles nog te zien en in gebruik.

Op 14 april 1904 had de aanbesteding plaats voor de constructie en de plaatsing van 6 sluisdeuren voor de nieuwe spuisluis. Het werk werd uitgevoerd door de S.A. La Brugeoise tegen 137.249 frank. De werken aan de deuren begonnen op 15 juni 1904. Ze moesten na een jaar beëindigd zijn, maar het werd 10 maart 1906 vooraleer alles afgewerkt was. De werken werden voorlopig aanvaard en de aannemer kwam ervan af zonder boete.

In het verlengde van de nieuwe draaibare Voorhavenbrug was er over de spuisluis een vaste stenen brug gebouwd.. Die brug bleek al te smal te zijn en op 3 maart 1907 deed hoofdingenieur-directeur Van Gansberghe aan de minister van Openbare Werken een voorstel om de brug langs de zeekant te verbreden. Na een aanbesteding werd het werk toegewezen op 19 april aan E. Decloedt tegen 72.000 frank.. Ook hier liepen de werken vertraging op en eindigden pas op 10 september 1907 i.p.v. 3 augustus (51) .

De machines voor de beweging van de verlaten werden gebouwd en geleverd door de "Haarlemsche Machienefabriek" te Haarlem die ingeschreven had voor 238..900 frank, goedgekeurd door de minister op 26 oktober 1906. Om ze te plaatsen moesten eerst nog wijzigingen aangebracht worden aan de verlaten zelf en zo kwam men in het vaarwater van "La Brugeoise". Een regeling werd getroffen in juni 1908 tussen "La Brugeoise" en het ministerie om tot een definitieve aanvaarding van het werk over te gaan tegen het bedrag van 146.811 frank (52) .

Nu moest er nog een sluisgebouw opgetrokken worden om de machines in onder te brengen die alle toestellen moesten in werking stellen. Architect Chambon had de plannen opgemaakt, maar het ministerie oordeelde omwille van besparingen dat er eenvoudiger materialen konden aangewend worden. De openbare aanbesteding had plaats op 15 april 1909 en de laagste inschrijver was Joseph Sanders, Nieuwpoortse steenweg 66, Oostende, tegen 130.674 frank, bijna 30.000 frank goedkoper dan de raming. Op 26 mei gaf minister A. Delbeke zijn goedkeuring (53). De werken aan het spuisluisgebouw schoten ook niet op zoals gewenst en het werd eind januari 1912 als de machines in het gebouw geïnstalleerd waren en de dam vòòr de spuisluis kon verwijderd worden.

De proeven met de machines om de verlaten van de spuisluis in beweging te brengen zouden natuurlijk gepaard gaan met het uitvoeren van proefspuiingen langs de nieuwe sluis, maar daarvoor was men nog niet klaar en wellicht ook nog wat bevreesd. In juli 1912 ging men signaalmasten plaatsen om de scheepvaart te verwittigen van het uitvoeren van een spuiing. Er zouden 4 masten opgericht worden. De eerste op het landhoofd van de Jachtclub bij de sluis, de tweede op het zeewaarts uiteinde van de tijkaaimuur, de derde op het sluishoofd van het Zeewezendok aan de kant van de geul en de vierde op het staketsel stroomafwaarts van de toenmalige kielbank.

Op 5 oktober 1912 liet minister van Openbare Werken van de Vyvere aan hoofdingenieur-directeur Hainaut weten dat de voorhaven nu op diepte was gebaggerd en dat er derhalve zo vlug mogelijk moest overgegaan worden tot proeven met de spuisluis om het voordeel van de uitgevoerde baggerwerken niet te verliezen.

De eerste spuiingen hadden plaats op 17 oktober 1912 rond 10 1/2 uur bij laagwater. Het was de bedoeling de machines te testen van de Haarlemse machinefabriek. Na het vertrek van de

pakketboot naar Dover om 10 u 50 was het waterpeil stroomafwaarts van de sluis +1,20 m en stroomopwaarts in de kom +3,75 m (Z). In elk van de 6 openingen van de sluis zaten 2 verlaten naast elkaar die ieder bestonden uit 2 panelen, een onderpaneel en een bovenpaneel, die afzonderlijk konden bewogen worden. Eén van die 12 verlaten werd geopend. Vervolgens werden verscheidene andere verlaten geopend om hun werking te testen. Die proeven werden gedaan in aanwezigheid van de ingenieurs van de dienst elektromechanica Gevaert en Lassalle, van de hoofdingenieur Van der Schueren en van ingenieur Dufour van de fabriek. Hoofdingenieur-directeur Hainaut liet weten dat hij niet kon aanwezig zijn omdat hij de oproep te laat had ontvangen ! !

De tweede en echte proeven met de nieuwe spuisluis grepen plaats op maandag 28 oktober 1912. Volgens een verslag van hoofdconducteur Moreaux werd de spuikom daags te voren gevuld tot op het peil +4,45 m door al de verlaten te openen tussen 9.30 u en 12.20 u. 's Anderendaags werd begonnen met één verlaat (nr.8 van de 12) te openen om 7.11 u. Het waterpeil in de kom was +4,35 m en in de haven +0,25 m, een verschil dus van 4,10 meter. Na 8 minuten werd nr.8 gesloten en om 7.36 u werden de verlaten nrs. 7 en 8 tegelijk geopend voor 9 minuten. Zo werd verder gehandeld door telkens 2 verlaten te openen en na 5 tot 8 minuten weer te sluiten. Om 9.06 u werden 4 verlaten geopend (de nrs. 5, 6, 7 en 8) toen het peil in de kom +3,65 m was en in de haven +0,80 m, een peilverschil dus van 2,85 meter. Van die 4 verlaten werden er na 9 minuten (dus om 9.15 u) 2 verlaten gesloten (7 en 8) en 6 minuten later, om 9.21 u, werden 2 andere (3 en4) geopend. Om 9.27 u werden 5 en 6 gesloten en tegelijk 1 en 2 geopend, zodat nu 1, 2, 3 en 4 open stonden. Om 10.56 u, toen het water in de kom en in de haven op peil +2,65 m stond, werden ze gesloten en de proef was afgelopen. Hoogstens 4 verlaten van de 12 hadden dus tegelijk open gestaan en dan nog niet bij maximaal peilverschil. Nefaste gevolgen blijken er niet geweest te zijn; ik heb er althans geen spoor van gevonden (54).

De volgende spuiproeven zouden plaats grijpen op 19 december rond het uur van laagwater, hetzij 14 u, langs de openingen 3 en 4, langs weerskanten dus van de as van de sluis. Dat experiment kon niet plaats grijpen omdat de directeur van de pakketbotendienst Borgers had laten weten dat hij verscheidene pakketboten in de voorhaven moest verhalen. Acht dagen later, op 27 december 1912, werden dan toch verdere proefspuiingen verricht langs de verlaten 5, 6, 7 en 8 (de openingen 3 en 4) langs weerskanten van de as van de sluis. Daags te voren, op 26 december, werd het water in de kom binnengelaten door alle verlaten te openen tussen 11 u en 11.50 u, waardoor het waterpeil steeg van +2,35 m tot +3,15 m (het was hoogwater om 13.40 u).

Op 27 december werden de 4 verlaten geopend om 8.30 u. Het waterpeil in de kom was +3,15 m en in de haven +0,10 m, dus een peilverschil van 3,05 meter. Er moet toen een geweldige stroming ontstaan zijn, want toen de 4 verlaten. (van de 12 !!) om 10 u gesloten werden was het peil in de kom al met 2,20 meter gezakt tot +0,95 m, terwijl het water in de haven ondertussen gestegen was tot +0,75 m zodat er maar 0,20 meter peilverschil meer was.

In de haven zelf was er niets bijzonders gebeurd, maar het bleek dat er in de spuikom, langs de noordkant op 35 meter stroomopwaarts van het bestaande stortebed, diepten waren uitgeschuurd tot -6,45 m (Z). Dat was zeer verontrustend om gans de constructie te ondermijnen. Eerst moest er daaraan verholpen worden. Volgens hoofdingenieur Van der Schueren bedroeg de raming voor de versterkingswerken 41.343 frank en aannemer E. Decloedt zou ze uitvoeren volgens de overeenkomst gesloten op 20 februari 1913. Hoofdingenieur-directeur Hainaut en directeur-generaal van de Waterwegen Dufourny achtten de voorgestelde werken onvoldoende en waren van mening dat er zeker honderdduizend frank moest aan besteed worden (55). De Haarlemse machinefabriek bleek overigens haar werk goed gedaan te hebben en het kon in maart 1913 definitief aangenomen worden (56).

Het zal niemand verwonderen dat men zich in die omstandigheden vragen begon te stellen over het nut van de spuikom en de geschiktheid om de diepten in de haven te onderhouden met spuisluizen.

Hoofdingenieur Van der Schueren maakte op 23 mei 1913 een rapport over de uitgaven die voor de spuikom waren gedaan (57)

1) het verwerven van 85 ha terreinen		680.000 frank
2) de bouw van de spuikom met spuisluis		2.053.429
3) het bouwen en plaatsen van de deuren		146.811
4) de elektrische uitrusting en het bewegingsmechanisme van de verlaten		241.255
5) het spuisluisgebouw		141.696
	samen	3.263.191 frank
Totale interesten berekend op die investeringen		851.808 frank
	In totaal	4.114.999 frank

Op 24 juli 1913 vergaderde de Hoge Raad van Bruggen & Wegen om het probleem van de spuikom van Oostende te bespreken onder het voorzitterschap van directeur-generaal Belinne. Leden waren Dufourny, directeur-generaal van de Waterwegen, Van Gansberghe en Bourgoignie, beiden inspecteur-generaal van Bruggen & wegen. Bouckaert, hoofdingenieur-directeur was secretaris en bureauchef Fairon was hulpsecretaris. Dufourny meende dat het gebruik van een spuikom een werkwijze was van een andere eeuw. De stroming die ontstaat is geweldig, onstuimig en ondoeltreffend.. Oostende was er het laatste voorbeeld van, nergens elders nog aangewend. Nu baggert men in alle havens. Als men spuiingen stelselmatig en met regelmaat moet uitvoeren, dan is dat in strijd met het vertrek en de aankomst van regelmatige lijndiensten. De kaaimuren in Oostende bevinden zich bovendien op de uiterste limiet van stabiliteit. Bij stroomsnelheden van 8 tot 10 meter per seconde is het praktisch onmogelijk om schepen aan de kaai te houden. Hij was voorstander van de buitengebruikstelling van de spuikom hoewel ze meer dan 4 miljoen had gekost. Om ze in bedrijf te stellen zouden eerst nog kostelijke werken moeten uitgevoerd worden aan de bovendrempel. Hij stelde voor de installaties van het Zeewezen over te brengen naar de spuikom en de huidige plaats van het Zeewezen te gebruiken voor de toen ontworpen nieuwe vissershaven.

Van Gansberghe was het eens met de mening dat het systeem van spuikommen ouderwets was. Hij vond dat ze alleen nuttig zijn in kleine havens die droog vallen bij laagwater. Als hij in Oostende toekwam in 1898 waren de werken al aanbesteed. Hij had er zijn twijfels over, maar men wilde blijkbaar niet meer op zijn stappen terugkeren. Een enkele proef werd gedaan door het openen van 4 verlaten op de 12. Dat het Zeewezen zou willen verhuizen naar de spuikom vond hij zeer twijfelachtig. Voor de nieuwe vissershaven was de spuikom te ver af gelegen van de haveningang. Hij hield het dan maar bij het bouwen van een nieuwe valse bovendrempel en het voortzetten van de proeven. De 80 ha van de spuikom konden gereserveerd worden voor de uitbreiding van de handelshaven.

De Oostendenaar Bourgoignie meende dat spuien en baggeren allebei voor- en nadelen hadden. Hij meende dat men bij de bouw vergeten had een stevige valse bovendrempel te maken en dat de tijkaaimuur dieper en beter had moeten gegrondvest worden. Hij vond wel dat de installaties van het Zeewezen slecht gelegen waren voor de ontwikkeling van de haven van Oostende, maar het Zeewezen wilde niet weten van de spuikom. Die verplaatsing zou trouwens moeilijkheden meebrengen voor het verkeer te land. De Oostendse visserij vroeg al jaren naar betere haveninstallaties, maar die zijn niet te vinden in de spuikom. Hij opteerde voor het voortzetten van de proeven.

Bouckaert wilde de proefspuiingen voortzetten die zo doeltreffend bleken te zijn voor de haven van Blankenberge. Het Zeewezen was geen vragende partij voor overplaatsing naar de spuikom. Als men de plaats van de spuikom op een voordeliger manier zou kunnen benutten, dan kon ze nog altijd buiten gebruik gesteld worden. Voor het ogenblik had men dat terrein niet nodig.

Dufourny replikeerde op Van Gansberghe dat het bouwen van de valse bovendrempel nog niet zou volstaan. De vissershaven van Oostende moet volwaardig kunnen uitgebouwd worden, ook als men nieuwe vissershavens aanlegt te Zeebrugge en De Panne. Dat kan niet met het behoud van het Zeewezen op de oosteroever. Aan Bouckaert verweet hij dat het niet opgaat Oostende te vergelijken met Blankenberge.

De voorzitter Belinne meende uit die verschillende zienswijzen te moeten besluiten dat het systeem van spuikommen, zoals Dufourny verklaarde inderdaad ouderwets was, maar dat het na alles te hebben overwogen, verkieslijk was de proeven voort te zetten (58).

De minister van Openbare Werken G. Helleputte liet op 4 november 1913 weten dat hij beslist had de proefspuiingen verder te zetten nadat de werken aan de valse bovendrempel zouden uitgevoerd zijn. Die bestonden uit het zinken van rijswerkmatten geballast met grote steenblokken. De ingenieurs Dufourny, Gevaert en Van der Schueren moesten de proeven leiden. In een beperkte aanbesteding.gehouden op 30 april 1914 kwam Leon Lootens, Stefanieplein 43, Oostende als laagste inschrijver uit de bus tegen 29.973 frank. Op 11 mei volgde de goedkeuring door de minister. Lootens stelde in juli voor de werken in het droge uit te voeren en ze te beëindigen tegen 25 november 1914. Alle nodige voorbereidingen werden getroffen maar begin augustus vielen de Duitsers België binnen. De banken weigerden verder crediet toe te kennen en Lootens moest op 11 augustus 1914 de werken stil leggen (59).

IV. De spuikom na 1918

De Duitsers gebruikten tijdens de oorlog 1914-1918 de spuikom als basis voor hun watervliegtuigen en trokken aan de kant van Bredene dorp verscheidene constructies op (60). Ze voerden ook spuiingen uit waardoor de voor de oorlog vastgestelde bressen en afkalvingen nog grotere afmetingen aannamen.

Op 4 september 1920 vroeg de minister van Openbare Werken E. Anseele aan ingenieur Van der Schueren een voorstel te doen om de spuisluis weer in bedrijf te stellen en vroeg zijn advies over het nut van de uitvoering van de herstellingswerken.

Inspecteur-generaal Bouckaert bracht op 16 juni 1921 een bezoek aan de spuisluis. Het gebouw en de toestellen stonden er verwaarloosd bij. De ontworpen werken vòòr de oorlog om een valse bovendrempel te bouwen werden niet uitgevoerd. De herstellingswerken zouden nu nog omvangrijker zijn.

De chef-elektricien De Vogelaere liet de minister weten dat hij op 3 juli 1922 het spuisluisgebouw had bezocht. De meeste ruiten waren gebroken door ontploffingen tijdens de oorlog. Dieven hadden alle koperen stukken gestolen en de motoren gedemonteerd die dienden om de verlaten in werking te stellen.

Weer een jaar later, op 17 juli 1923, liet inspecteur-generaal Van der Schueren aan de minister van Openbare Werken A. Ruzette weten dat het in orde brengen van de spuisluis een zeer kostelijke zaak zou worden. Trouwens, zo schreef hij, dat probleem is niet meer aan de orde, sinds het bestaan van een plan om op de spuikom een nijverheidshaven tot stand te brengen en een nieuwe grote zeesluis te bouwen stroomafwaarts van de sluizen van Slijkens (61).

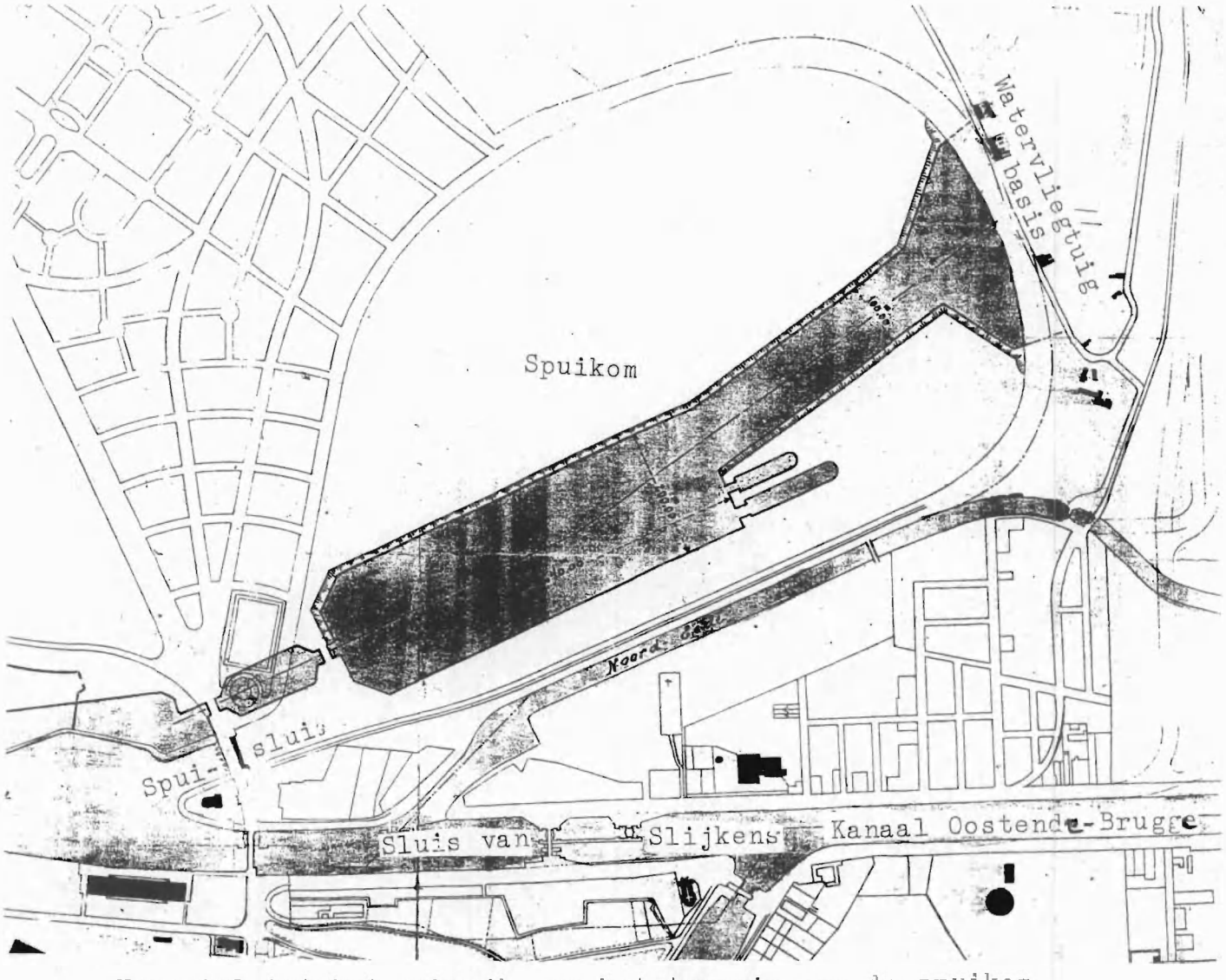

Voorstel tot het gebruik van het terrein van de spuikom gedaan door het stadsbestuur van Oostende op 23.07.1924.

Nog eens een jaar later, op 23 juli 1924, zond het stadsbestuur van Oostende een verbijsterend rapport naar de minister van Openbare Werken dat getuigde van een groot gebrek aan visie over de toekomst van de haven. Volledig in strijd met de conventie van 1894 nam het stadsbestuur vrede met het feit dat de Staat zijn verplichtingen niet naleefde om aan de voet van de tijkaaimuur een diepte van 8 meter bij laagwater te onderhouden. Het stadsbestuur verklaarde dat 5 meter voldoende was vermits de kaai alleen gebruikt werd door de schepen van Cockerill, de General Steam Navigation Company en de pakketboten Oostende-Dover. Het was toch niet aan het stadsbestuur te verklaren dat diepten van 8 meter moeilijk te verwezenlijken waren en dat het nut ervan op zijn minst betwistbaar was.

Het voorstel dat het stadsbestuur deed voor het gebruik van de plaats van de spuikom was puur dilettantisme. Het stelde een vlotdok voor van 600 x 200 m, maar zonder sluis !! De zuidelijke oever zou bestaan uit een kaaimuur of een schuine berm met aanlegsteigers voor de schepen van het Zeewezen. Een kanaalpand zou dat dok verbinden met de watervliegtuigbasis op de oostelijke oever. De andere oevers zouden eenvoudig schuine bermen zijn en de gronden erlangs, aangevuld op peil +6,50 tot +7,00 m, zouden verkocht worden of in concessie gegeven ten bate van de Schatkist. De verbinding met de voorhaven zou gebeuren langs een brede vaargeul, ook met schuine

bermen, waarover twee draaibruggen zouden gelegd worden. Geen zinnig mens kon zo'n plan ernstig nemen.

Hoofdingenieur Deschrijver gaf op 6 januari 1926 aan de minister van Openbare Werken A. Laboulle te kennen dat het goedkoopste ontwerp om de instortingen te herstellen op 500.000 frank werd geraamd en dat het in orde brengen van de machines 1.100.000 frank zou kosten, samen dus minstens 1.600.000 frank. Dat was uitermate veel geld. Bovendien moest men er rekening mee houden, als alles in werking zou kunnen gesteld worden, dat het door de spuiingen losgewoeld slib zich elders in de haven zal neerzetten, o.m. aan de oosteroever en in de toegangsgeul tot de zeesluis Demey. Daarenboven werden de stromingen door het spuien veroorzaakt erg gevreesd door de scheepvaart. Hij stelde derhalve voor van het spuien af te zien en de diepten te onderhouden met baggerwerken.

De brief van het stadsbestuur van Oostende dd. 23 juli 192', was natuurlijk op het ministerie van Openbare Werken niet in dovemans oor gevallen. Ingenieur Deschrijver stelde een baggerprogramma op om aan de diepwaterkaai (?) voortaan een diepte te onderhouden tussen -4,20 m en -5,50 m (Z). Op 26 januari 1926 gaf hij aan de minister antwoord op de vraag naar de mogelijke bestemming van de spuikom. Zijn antwoord was eenvoudig: zoals die er nu ligt is er geen enkele bestemming mogelijk ! Hij berekende dat er 3,2 miljoen kubieke meter grond nodig was om ze op te vullen tot op het peil +6,00 m (Z). Waar kon die grond vandaan komen ? Elk jaar werd er in de havengeul, stroomafwaarts van de batterij op het oosterstaketsel, 80.000 kubieke meter zand gebaggerd. Verdiepingswerken van de rechtstreekse pas door de Stroombank zouden dit jaar nog 500.000 kubieke meter zand opleveren. In de volgende jaren zouden onderhoudsbaggerwerken in die pas 200.000 kubieke meter zand per jaar opleveren en nog 80.000 kubieke meter aan de haveningang. Aan dat tempo zou het nog ca. 10 jaar duren vooraleer de spuikom zou opgevuld zijn. Als men van plan was daar een industriedok te maken van 6 ha en men voorzag in 15 ha wegenis, dan bleven nog 59 ha van de 80 ha over om op te vullen. Die 59 ha zouden minstens 8,850 miljoen frank kunnen opbrengen.

De Hoge Raad van Bruggen & Wegen vergaderde op 1 maart 1926 over het probleem van de spuikom. De voorzitter was Bouckaert, directeur-generaal. Leden waren: Melotte, directeur-generaal van de Waterwegen, Derycke, inspecteur-generaal. Secretaris was Descans, hoofdingenieur-directeur. De Raad schaarde zich achter het rapport Deschryver dd. 6 januari 1926 en besliste dat er zou afgezien worden van het terug in orde brengen van de installaties van de spuisluis. De Commissie voor de herziening van de conventie van 1912, de stad Oostende en volksvertegenwoordiger Hendrik Baels zouden van die beslissing op de hoogte gesteld worden. De bestemming van de grond van de spuikom zou afhangen van de wending die de besprekingen zouden nemen over het aanleggen van de industriehaven.

Ingenieur Deschrijver stelde op 27 december 1927 aan de minister van Openbare Werken H. Baels voor het sluisgebouw met de inboedel af te breken en de spuikombrug te verbreden. De maand daarop gaf de minister de toelating het sluisgebouw over te maken aan de Domeinen om verkocht te worden met de verplichting tot afbraak. De openbare verkoping had plaats op 16 juli 1929, maar de werken mochten wegens de seizoendrukte slechts aangevangen worden na 15 september 1929. De aannemers Lingier en Van de Wyngaerde voerden het werk uit. Hun werd gevraagd, in afwachting van de werken voor het verbreden van de brug, het onderste deel van het gebouw op 1 meter hoogte te laten staan om geen dure borstwering te moeten plaatsen. Op 22 januari 1930 stemden ze daarmee in (62).

Tijdens de laatste wereldoorlog wierpen de Duitsers een brede dam in de spuikom, een honderdtal meter ten oosten van de sluis, waarover een gekalseide weg werd gelegd. Op vraag van de oesterkweker Raoul Halewyck werd die dam verwijderd en werd een geul gebaggerd van uit het

midden van de kom naar de sluis. Sindsdien liggen de spuikom en de spuisluis er onveranderd bij, potentiële haventerreinen die goud waard zijn.

Verwijzingen

(45) VAN DER SCHUEREN P. Curage des ports maritimes. Port d'Ostende. Bijvoegsel aan het Bulletin van de Handelskamer, 1902, p.1-11.
(46) DEMEY P. Etude sur l'amélioration et l'entretien des ports en plage de sable et sur le regime de la côte de Belgique, 1894.
(47) WATRIN 0. Notes sur l'exécution des travaux des nouvelles installations maritimes du port d'Ostende.
(48) CADOLA A. , o.c., p.41-91.
(49) Zie noot 24.
(50) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken - Waterwegen. Bundel 837.
(51) Idem, bundel 826.
(52) Ibidem.
(53) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken - Waterwegen. Bundel 832.
(54) Idem. Bundel 833.
(55) Zie noot 54.
(56) Zie noot 53.
(57) Zie noot 54.
(58) A.R.A. Brussel. Ministerie van Openbare Werken - Waterwegen. Bundels 831 en 833.
(59) Idem. Bundel 831.
(60) GEVAERT F. en HUBRECHTSEN F. Oostende 14-18, deel 2, p.60, 61 en 66.
(61) Zie noot 59.
(62) Zie noot 59.

De diepwaterkaai ca. 1912 met de toenmaals vier nieuwe elektrische kranen en de grote hangaar, aanbesteed in 1908 en pas afgewerkt in 1911

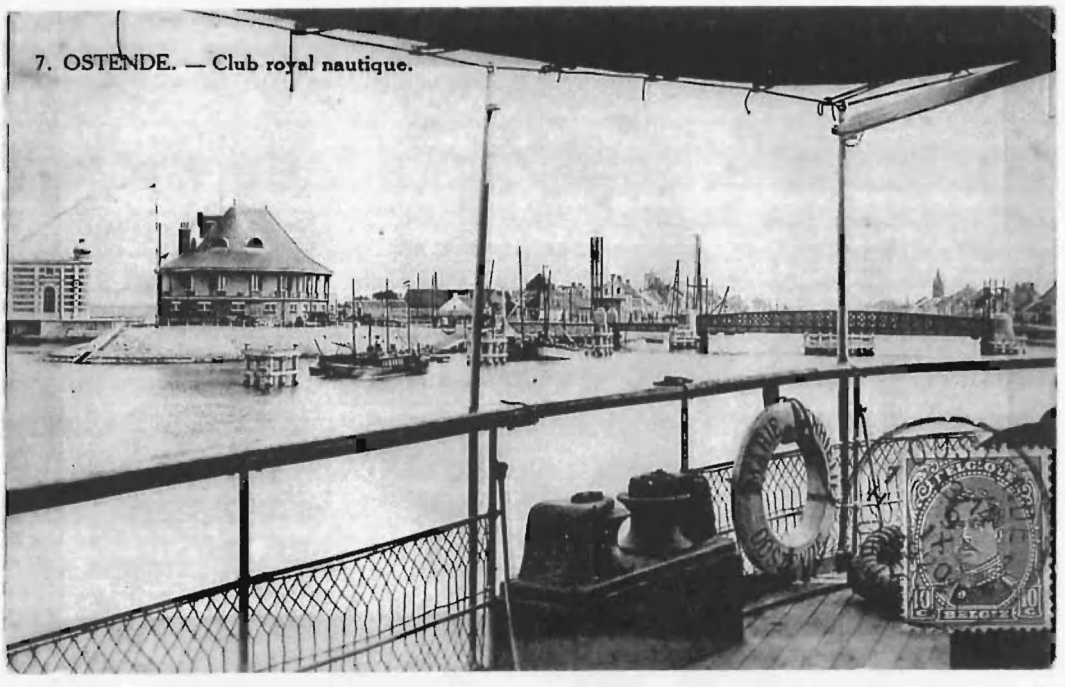

Een zicht op het uiteinde van de nieuwe voorhaven genomen van op de achterplecht van de pakketboot MARIE-HENRIETTE ca. 1911. Rechts bemerkt men de nieuwe voorhavenbrug, opengesteld op 15.02.1903, waarvan het middelste deel, rustend op de centrale pijler, draaibaar was. Links van de brug het clubhuis van de RYCO en verder naar links een deel van het spuisluisgebouw, afgewerkt begin 1912.

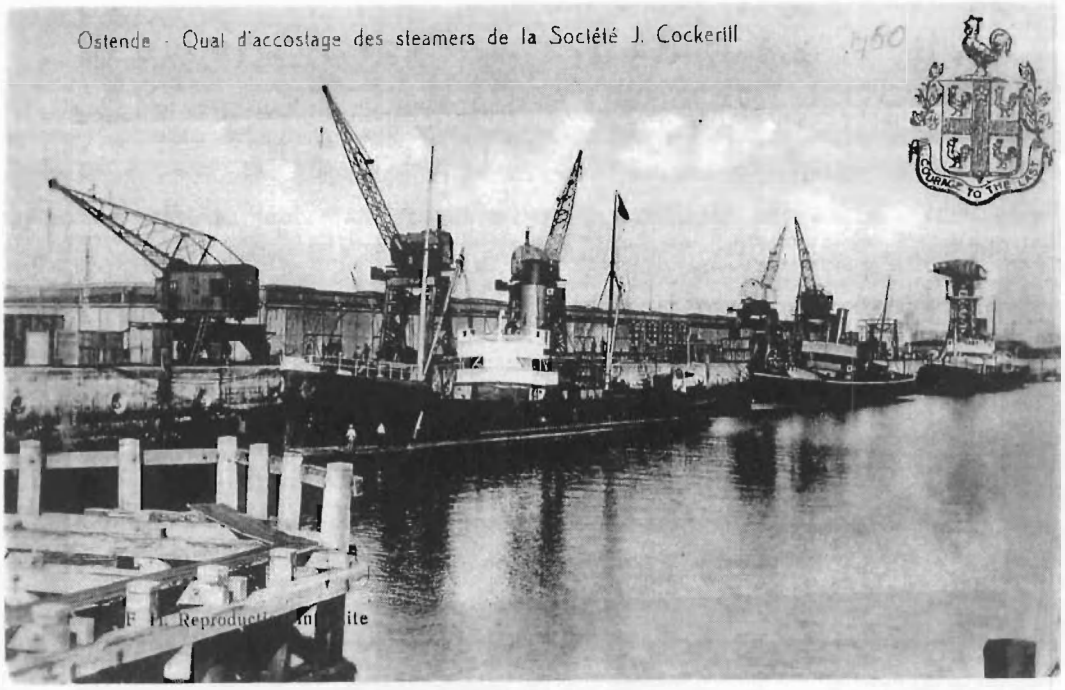

Links de diepwaterkaai ca. 1935. Het schip links is een motorschip (AMETHYSTE ?) van de Cockerill-vloot. In de verte het Kaaistation met ervoor aangemeerd de motorpakketboot PRINCE BAUDOUIN uit 1934

Een zicht op de diepwaterkaai, wellicht begin 1922. De eerste kraan links is een elektrische kraan daterend uit 1912, met een nieuw laag onderstel. De vier volgende kranen zijn stoomkranen (zie de schoorsteenpijp) afkomstig uit Engelse havens in 1919, die in 1921 als elektrische kranen werden omgebouwd. Rechts bemerkt men de torendraaikraan van 40 ton, in gebruik gesteld op 01.03.1914. Het eerste schip is een Cockerill-boot type SAPHIR, het tweede is een schip van de General Store Steam Navigation Comp. en het derde is een andere cargoboot.

De diepwaterkaai ca. 1980. We zien hier het oostelijk deel dat volledig werd herbouwd en uitgerust met een nieuwe hangaar en drie prachtige moderne kranen. De pakketboot die er aangemeerd ligt is de PRINSES PAOLA, het laatste zuiver passagiersschip op de lijn Oostende-Dover

Zicht op de achterhaven ca. 1990. Op de voorgrond het jachtclubhuis RYCO. Links ervan de brug over de afgedankte spuisluis met erachter de 80 ha. grote spuikom. Rechts een deel van de voorhavenbrug met erachter de oude sluizen van Slijkens en de lijnrechte vaart naar Plassendale.

NOG OVER ARMENONVILLE : WAAR KOMT DE NAAM VANDAAN ?

door **Y. DINGENS**

In het maart en april nummers van 1999 van dit tijdschrift verschenen interessante bijdragen over Café Armenonville in het Maria-Hendrikapark. Graag kwam ik nog even terug op de oorsprong van de naam. In bovenvermeld artikel wordt geopperd dat de naam zou afgeleid zijn van Ermenonville, de gemeente ten noorden van Parijs waar J.J. Rousseau zijn laatste rustplaats vond. Bedenken we evenwel dat de oorspronkelijke naam van het op initiatief van Leopold II aangelegde Maria-Hendrikapark het Bois de Boulogne was, naar het beroemde Parijse voorbeeld, dan lijkt me een andere verklaring meer voor de hand liggend.

Het Parijse Bois de Boulogne is een laatste restant van het uitgestrekte fôret de Rouvray, een eikenwoud (roboretum van het Latijnse robur : eik). Dit oude woud, dat door omwonenden geleidelijk werd ingepalmd, had zijn naam reeds begin 12e eeuw verloren en heette dan Bois de Saint-Cloud. Sinds Philippe-Auguste werd het koninklijk domein. In 1319 richtten enkele pelgrims in het kleine gehucht Menu-lez-Saint-Cloud, gelegen in een open plek in het woud, een kerk op naar het model van die van Boulogne-sur-Mer. Het gehucht en vervolgens ook het bos nam dan ook de naam Boulogne aan. Door zijn gunstige ligging is het Bois de Boulogne sinds eeuwen een geliefd wandeloord voor de Parijse bevolking geweest. De opeenvolgende Franse koningen vestigden er ook residenties. Enkele voorbeelden. Reeds in 1256 werd de abdij van Longchamps gesticht door Isabelle de France, zuster van de Heilige Lodewijk IX : deze abdij verdween echter bijna volledig tijdens de Franse revolutie. Frans I liet in 1530, na zijn gevangenschap in Spanje, het château et parc de Madrid bouwen. Het Château de la Muette in Passy werd verbouwd door de Régent, bij het begin van de 18e eeuw. Het Parc de Bagatelle in Neuilly is een aangenaam toevluchtsoord ingesloten in het Bois de Boulogne.

Onder Lodewijk XIV, in 1679, werden de eerste reglementen uitgevaardigd inzake de inrichting van het Bois de Boulogne. In de 18e eeuw was het bos een geliefd oord voor wandelaars. Op het einde van de 18e eeuw was alles wat het bos aangenaam maakte verdwenen en was het bos vooral een toevluchtsoord voor zwervers en lieden van twijfelachtig allooi. Bij het Château de la Muette had in 1783 de eerste ballonvaart plaats met Pilâtre de Rozier en d'Arlandes. Napoleon I transformeerde het bos door het kappen van bomen die het verkeer hinderden, het aanleggen van talrijke lanen, het invoeren van andere boomsoorten dan de eik : beuk, berk, haagbeuk, esdoorn en bladhoudende bomen. Ook werd een korps van boswachters voorzien. In 1814 en 1815 werd het bos door de geallieerde troepen bezet, wat leidde tot een echte verwoesting : de meeste eeuwenoude eiken sneuvelden en men moest op grote schaal weer aanplanten.

Ook onder de Restauratie en de julimonarchie werd veel zorg besteed aan het Bois de Boulogne, o.m. wat betreft boomkwekerijen en collectievorming. Door de toenemende welstand nam het aantal wandelaars steeds toe en werden een aantal wegen verhard. In 1841 verloor het bos een belangrijke zoom door de "loi des fortifications". Na de revolutie van 1848 behoorde het bos niet meer tot de civiele lijst en kwam het in handen van de staat. In 1852 bevond het zich in dezelfde staat als de meeste wouden rond Parijs : doorkruist door enkele rechte wegen, was het nauwelijks onderhouden en beantwoordde het niet meer aan de behoeften van de tijd. Door een wet van 13 juli 1852 werd het bos overgemaakt aan de Stad Parijs, die moest instaan voor alle uitgaven voor toezicht en onderhoud en die binnen vier jaar een aantal verfraaiingswerken moest uitvoeren ten bedrage van twee miljoen.

Sinds zijn jaren van ballingschap in Londen had keizer Napoleon III een voorliefde opgevat voor de Engelse landschapstuin. Zodra hij aan de macht kwam wou hij dan ook de Parijzenaars een park schenken dat het Londense Hyde Park kon overtreffen. De keizer was immers bezorgd om de

gezondheid van zijn onderdanen en wou hun een plaats schenken waar ze frisse lucht konden inademen. Hij belastte zijn geliefde architect Jacob Ignaz Hittorf met dit project. Baron Haussmann, in 1853 aangesteld tot prefect van het Seinedepartement, was jaloers op Hittorf en trachtte hem te doen ontslaan. Het was echter vooral Jean Charles Adolphe Alphand, ingenieur van Bruggen en Wegen, aangesteld in 1854 aan het hoofd van de "Service municipal des Parcs et Plantations", bijgestaan door de tuinbouwkundige Barillet-Deschamps en door de architect Gabriel Davioud (1823-1881), de latere ontwerper van o.m. het Théâtre du Châtelet en de Fontaine Saint-Michel, die verantwoordelijk waren voor de inrichting van het Bois de Boulogne zoals wij dit heden ten dage kennen : kronkelende lanen, schilderachtige paden, kiosken, kleine hutten, meren met kunstmatige eilanden, kronkelende waterlopen, grotten en watervallen. Tevens werd ook de renbaan ingericht, op initiatief van Napoleons halfbroer en minister, de hertog van Morny.

Onder de diverse uitbatingen van concessiehouders verspreid over het Bois de Boulogne, zijn er drie gehuisvest in oude gebouwen waarvan het interieur werd ingericht en de buitenzijde werd opgeknapt op kosten van de concessiehouders. Het belangrijkste is het Pavillon d'Armenonville met bijgebouwen, gebruikt als restaurant. Dit oud jachtpaviljoen uit de 18e eeuw bevindt zich bij de Porte Maillot en bestrijkt een oppervlakte van 409, 38 m². Het werd in 1857 door architect Davioud ingericht voor het organiseren van banketten en ontvangsten. In de nabijheid bevinden zich ook le ruisseau en la mare d'Armenonville, een kunstmatig aangelegde riviertje en waterplas. De analogie met het weliswaar veel bescheidener Oostendse café Armenonville is sprekend.

Een ets met vooraanzicht en een grondplan van dit paviljoen komen voor in het lijvige boekwerk van Alphand : Les promenades de Paris. Histoire, descriptions des embellissements, dépenses de création et d'entretien des Bois de Boulogne et de Vincennes. Paris. J. Rothschild, 1867-1873, plans, 2 bdn. , pltn. Leopold II bezat trouwens een exemplaar.

Het paviljoen werd genoemd naar Joseph-Jean-Baptiste Fleuriau d'Armenonville (1661-1728), staatssecretaris en garde des sceaux bij het begin van de 18e eeuw. In 1705 werd hij door koning Louis XIV aangesteld tot "capitaine des chasses du bois de Boulogne". Hij kreeg als residentie het Château de la Muette waar hij verbleef tot 1716. Nadien verbleef hij in het Château de Madrid, aan de andere zijde van het Bois de Boulogne, tot zijn dood in 1728. Terloops gezegd : ook een andere plaats in het Bois de Boulogne kreeg de naam van een vroegere bewoner : zo werd de Pré Catelan genoemd naar Théophile Catelan, capitaine des chasses van Louis XV en eigenaar van het Château de la Muette.

De familienaam Armenonville is afgeleid van de plaatsnaam Armenonville-les-Châtineaux, een klein dorpje van nauwelijks 100 inwoners in het departement Eure-et-Loir, gelegen tussen Maintenon en Gallardon, ten N.O. van Chartres. De vader van Joseph-Jean-Baptiste, Charles Fleuriau, behoorde tot een koopliedenfamilie uit Tours. In 1634 kwam hij zich vestigen te Parijs, kocht hij gronden waaronder die in Armenonville nabij Maintenon en bekwam hij de titel van secretaris van de koning.

Laten wij tot slot nog even aandacht besteden aan de etymologie van deze naam. Toponiemen zoals Armenonville bestaan uit twee delen : een "déterminant" (meestal een persoonsnaam) en een "déterminé" (meestal een zaaknaam). Voorbeelden zijn talrijk in Wallonië : Florenville, Erneuville, Gérouville, Tenneville. Men situeert de vorming ervan op het einde van de hoge middeleeuwen. De persoonsnaam is vaak een Germaans antroponiem, daar de Germaanse invloed op de naamvorming in deze tijd zeer groot was. Het gaat waarschijnlijk om de naam van de eigenaar van het goed : ville = Latijn villa: landelijk domein. Volgens de bronnen en oudere vormen waarover we beschikken kunnen we stellen dat :

- Armenonville, in 1234 Ermenovilla, zou de Germaanse persoonsnaam Irmino of Ermeno bevatten.

Fig. 100. Pavillon d'Armenonville.

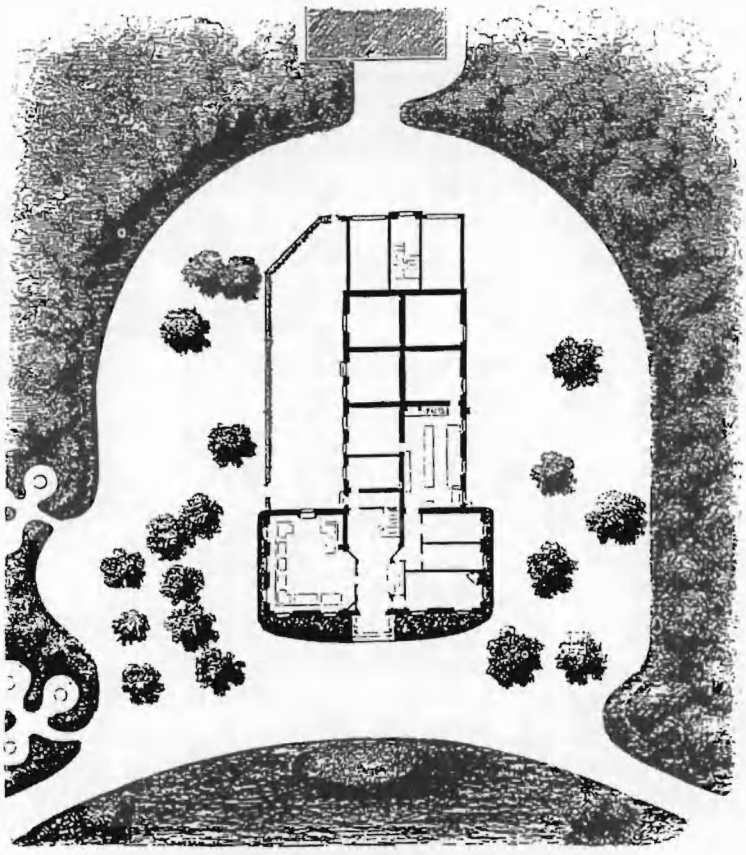

Fig. 101. Pavillon d'Armenonville. Plan. Échelle de 0m,0025 p. m.

- Ermenonville (Oise, waar Rousseau overleed), in de Xe eeuw Irminon villa; zou eveneens de Germaanse persoonsnaam Ermono(n) bevatten.

Nabij Armenonville-les-Gâtineaux (Gâtineaux is een gehucht) bevindt zich ook een Yermenonville, ca. 1250 Germinionis villa, die de Germaanse persoonsnaam Germanion bevat.

In het departement Eure-et-Loir zijn er nog twee andere plaatsen met de naam Ermenonville, maar de oude vormen lijken erop te wijzen dat het om een ander Germaans antroponiem gaat.

Bronnen :

- Auguste VINCENT : Toponymie de la France. Bruxelles, Librairie Générale, 1937.
- Ernest NEGRE : Toponymie générale de la France, 3 vol. Genève, Droz, 1990-1991.

Over de geschiedenis van het Bois de Boulogne kan men verder nog raadplegen :

- VACQUER : Le Bois de Boulogne architectural, 1875.
- E. TOUSSAINT : Le Bois de Boulogne, son histoire, ses transformations actuelles. Société historique d'Auteuil et de Passy, 1945.
- J. AUGÉ DE LASSUS : Le Bois de Boulogne et ses alentours. Jouve, 1952.
- M. GILBERT, F. HENRION et R. JOFFET : Le Bois de Boulogne. Bibliothèque des Arts, 1969.

Bronnen over bronnen : uniek archief Thermaal Instituut geïnventariseerd

Onlangs werd het archief van het Thermaal Instituut geïnventariseerd. Dit instituut werd van 1933 tot en met 1986 uitgebaat door de stad Oostende. De inventaris omvat het archief dat op het moment van de stopzetting nog in het Thermaal Instituut werd bewaard en vervolgens is overgebracht naar het Stadhuis.

De inventaris omvat 733 nummers en is thematisch en vervolgens chronologisch opgebouwd in volgende rubrieken : Bestuur, Dagelijks beheer, Juridische aangelegenheden, Financiën, Personeel, Medische aangelegenheden, Aankopen, Onderhoud en technische aangelegenheden, Publiciteit, Plannen, Documentatie. Het oudste stuk dateert van 1856, het meest recente van 1987. Alhoewel het Thermaal Instituut pas in 1933 werd gebouwd, gaat het archief dus veel verder terug en omvat het ook diverse stukken m.b.t. de thermale bron die in Oostende werd aangeboord.

Dit archief is uniek omdat het een goed inzicht biedt in het reilen en zeilen van deze thermale instelling tijdens zijn meer dan 50-jarige geschiedenis. Het is bijgevolg onmisbaar voor wie zich wil buigen over de geschiedenis van het thermalisme in het algemeen en van het Thermaal Instituut in het bijzonder. De inventaris is hierbij een betrouwbare gids. De inventaris en alle archiefstukken zijn ter inzage in de leeszaal van Archief met uitzondering van de stukken waarop de wet op de privacy van toepassing is. Deze stukken zijn enkel ter inzage voor die personen die volgens de wet toestemming hebben om ze in te kijken.

Meer informatie over dit en ander archief kunt u opvragen in het Archief, Stadhuis, kantoor 100, Vindictivelaan 1, 8400 Oostende, tel. 059/80.55.00 – fax. 059/80.65.47 – e-mail : www.oostende.be.

Claudia VERMAUT
Archivaris

DE EERSTE SINT-JOZEFSKERK VAN OOSTENDE

door **Ivan VAN HYFTE**

Wie in het voorjaar vanuit de relatief rustige Rogierlaan de verkeers-onveilige Alfons Pieterslaan opreed, kon er gewoon niet naast kijken : de neo-gotische, in rode Boomse baksteen opgetrokken Sint-Jozefskerk zat 77 m hoog tot in zijn spits geharnast in de steigers.

Het is wellicht géén toeval dat de energieke, 75 jaar jonge E.H. Aymar MICHIELS uitgerekend dit jaar de toren beklom om de met blaadjes bladgoud belegde torenhaan feilloos te plaatsen, naast de grondige restauratiewerken die hij liet uitvoeren.

Want precies honderd jaar geleden, op 18 maart 1901 kondigden klokken een kerkwijdingsfeest aan op "Saint Joseph" zodat – zo moet de pastoor nu gedacht hebben – de feestvierende eeuweling wel een opknapbeurt verdient.

Toch was dit niet de eerste kerk van de nog jonge parochie.

Dit vraagt om enige verduidelijking en een reconstructie van de feiten.

✧ ✧ ✧

Na de beslissing in de Senaat dat het strategisch belang van Oostende overbodig is (20-03-1865), worden in de komende jaren de fortificaties afgebroken en de diepe grachten, die, wat de Sint Jozefswijk betreft tot aan de danszaal Mon Plaisir reikten, gedempt. Veel urbanisatieplannen op de tekentafels maar het is wachten op de Luikse notaris Louis DELBOUILLE die de vrijgekomen terreinen (1) op 10 januari 1874 koopt aan de Belgische Staat (2). Deze domaniale gronden worden verkaveld in 54 loten. Straten worden getrokken, heel wat huizen worden gebouwd, het "Westkwartier" wordt op de kaart gezet (3). Kooplustige bouwers dagen op. Zo'n vroege koper was Michel HALEWYCK die aan 15 frank per m² zijn droom verwezenlijkt ziet of Edmond VAN ISEGHEM die 30 frank voor een vierkante meter moet neertellen (zijn tuingrond krijgt hij dan weer voor de helft van de prijs).

Vooral tussen 1874 en 1883 is er een ware bouw- en bevolkingsexplosie. Gelovigen die anders naar de oude Sint Petrus- en Pauluskerk of de Hazegraskerk gingen, wilden een derde parochie. In het globaal verkavelingsplan was op lot nr. 27 de inplanting van een kerk voorzien tussen de Berlijnstraat en de Leopoldlaan. Het gebouw met zo'n 3430 m² zou kijken op het Leopoldpark.

Uit eigen belang en na veel démarches wilde DELBOUILLE het perceel omruilen tegen een identiek groot terrein uit lot nr. 30 dat lag langs de Sint Peterburgstraat (nu L. Spilliaertstraat). De deal met de Staat lukt wonderwel. De Feuille d'Ostende van die dagen merkt schamper op : "Tout se fait en dînant dans le siècle où nous sommes – et par des diners qu'on gouverne les hommes...". Er waren toen blijkbaar ook al politieke waarnemers of waren het ideologische dagbladoorlogjes ?

Onder impuls van een onvermoeibare Edmond VAN ISEGHEM krijgen "de katholieken" 346 handtekeningen bijeen op een petitie die naar koning Leopold II wordt gestuurd (25-04-1886). Drie dagen later krijgt Edmond al een reactie van het Kabinet van de Koning, getekend door baron LIMNANDER in de stijl van "...De Koning heeft met aandacht kennis genomen van...". Voor de gelovigen zit er niets anders op dan te blijven gaan naar de Capucijnen- of Domicanenkerk...

Hierbij dient opgemerkt dat heel deze problematiek moet bekeken worden vanuit de pijnlijke, jammerlijke controverse tussen katholieken en liberalen op gemeentelijk-politiek vlak (4).

Voorbeelden van deze gespannen en soms hatelijke sfeer zijn legio. Op vraag van de gouverneur naar zijn persoonlijke mening schrijft burgermeester Charles JANSSENS ondermeer : "...la plupart ont signé par complaisance..." (03-03-1887). Op 29 april rapporteren de Verenigde Commissies van Financiën en Erediensten : "...il existe actuellement aucun motif sérieux en faveur de cette érection...". Financieel geven we de voorkeur aan nieuwe scholen want nu vertoeft men "...8 à 9 heures dans une atmosphère des plus nuisibles à leur santé..." (5).

Na jaren wantrouwen, weerbarstigheid en gekibbel geeft "le plus fidèle habitué d'Ostende" de doorslag. Wat doe je als gemeenteraad als de gouverneur je schrijft "...que M. le Ministre de la Justice vient de se déclarer disposé à soumettre à Sa Majesté le Roi..." ? (6).

Op 14 januari 1889 is de kogel door de kerk (gelukkig figuurlijk). Een Koninklijk Besluit kondigt de oprichting aan van de Sint-Jozefsparochie te Oostende. Een halve maand later krijgen handelaar HALEWYCK, eigenaar VAN ISEGHEM en hotelier THOMA van het stadsbestuur een brief in de bus met de melding dat ze benoemd zijn respectievelijk als voorzitter, penningmeester en secretaris van de kerkfabriek Sint-Jozef. Andere leden waren Jules CASTELEYN, brouwer, en Alfred ROYON, reder.

Maar wat ben je met een kerkfabriek zonder kerk ?

Onder geen enkel beding wil de gemeente financieel tussenkomen in de bouw van een noodkerk. VAN ISEGHEM, hij alleen, steekt dan maar financieel zijn schouders onder het project. Met Oscar THOMA trekt hij naar de Gentse dominicanen waar hun prior, pater BIOLEY, zich akkoord verklaart een plan te zullen tekenen. Op gronden van Stad, tussen de Westlaan (nu Rogierlaan) en de huidige Leon Spilliaertstraat – zowat ter hoogte van het huidige Atheneum – begint Charles DANNEEL op 15 maart 1889 met funderingen. In "Beginsel van Sint Joseph parochie" lezen we ondermeer : "...Den 29 maart, des middags was het eerste gebind gerecht, de volgende dag 's middags was het 2de ter plaats en des avonds stond het derde recht..." en "...4 mei. Beginnen de vloer te leggen in blauwe en roode kerktegels, omtrent ten getalle van 9000...".

De bouw van de eerste Sint Jozefskerk (25 m. lang op 17 m. breed) was een huzarenstukje als je bedenkt dat reeds op zondag 19 mei 1889 deken Pierre Xavier DECANNIERE het houten noodkerkje inwijdde.

In de parochie-archieven valt een en ander te vernemen over het meubilair. Twee biechtstoelen kwamen uit de Brugse Sint Gilliskerk; de twee zijaltaren, communiebanken en de drie "prie-Dieu", allen in eik, waren gesneden door de Brugse beeldhouwer Joseph HOTTON. De preekstoel was een gift van Michel HALEWYCK, net zoals het hoofdaltaar, het kruis en de kandelaars die dan weer door Edmond VAN ISEGHEM werd geschonken als aandenken aan zijn broer, wijlen Emile VAN ISEGHEM, jezuïet (7). Het huis J. SMETS-DEPAUW uit Mechelen zorgde voor de stoelen en het meubilair voor de sacristie werd geleverd door Charles VAN ROBAYS, uit Sint Kruis Brugge. Een brandvrije stalen kast werd ambachtelijk vervaardigd door Henri JACOBS uit Oudenburg.

Op 22 mei 1889 volgt de apotheose : de 45 jarige Wervikse burgemeesterzoon Emile VERHAEGHE (° 18-07-1844) wordt, precies 20 jaar na zijn priesterwijding, plechtig ingehaald. Het relaas is uitvoerig beschreven in "De Duinengalm" van toen.

Amper één dag later glundert de nieuwe pastoor wanneer hij een koninklijk telegram met gelukwensen ontvangt. Leopold en "stoete Koarel" (8) zullen later elkaar nóg vaak ontmoeten, vooral in de zondagse elfurenmis van de ....tweede Sint Jozefskerk.

(1) 36 ha 26 a 69 ca. Zie M. CONSTANDT "Delbouille en Dujardin, twee pioniers van het Oostends toerisme" p. 8.

(2) Bij wet bekend gemaakt op 25 maart 1874.

(3) Niet toevallig dat de huidige Rogierlaan tot 1885 "Westlaan" heette.

(4) Cfr. gemeenteraadszitting van 04-02-1878 waarin de liberalen beslissen om de overeenkomst van de stad Oostende met de bisschop van Brugge i.v.m. het behoud van het college op te zeggen.

(5) Leden waren J. MONTANGIE, Ch. PAVOT, A. DE BREYNE en A. PIETERS.

(6) Bulletin Communal n° 21, 16 oktober 1888.

(7) + 24-10-1885.

(8) In de volksmond bijnaam van E.H. VERHAEGHE.

WIE WEET HET ? (2)

Een reactie op bovengenoemd artikel, verschenen in het Decembernummer van DE PLATE, p. 2000-255, kwam van Erearchitect S.R. SMIS.

De heer SMIS maakte persoonlijk deel uit van de groep van vier architecten die belast werden met het opmaken van het ontwerp voor de badinstallaties en met het nazicht op de uitvoering van de werken.

Waar het koffertje, met geringe afmetingen, naar schatting ongeveer 25/30 x 7 x 6 cm groot, ingemetseld werd, kan hij zich niet meer zo goed herinneren.

Architect SMIS vermoedt dat het ergens onder de toren met het uurwerk, die tevens dienst deed als luchtkoker, ingebouwd werd, en waarschijnlijk bij de afbraak van de badinstallaties met het puin afgevoerd werd.

Met dank aan Erearchitect SMIS voor de verstrekte inlichtingen.

Roger TIMMERMANS

OOSTENDSE LIEDJES

door **Simon IPPEL**

Bij het voorstellen van "De Rulders" met oude Oostendse liedjes zijn verschillende personen mij komen vragen "wat is er zoal verschenen op LP of CD ?". Het gevolg was dat ik opsporingen gedaan heb in mijn discotheek, hier het resultaat.

Men moet wel een onderscheid maken tussen liedjes die oud zijn en de minder oude. Tussen deze laatste reken ik deze die gemaakt werden bvb. voor een Oostendse Revue en die zeer goed in de mond lagen waardoor ze nog regelmatig gezongen worden door het Oostends publiek.

1. "Tonada-Tonadilla – Koren onder leiding van Aimée Thonon
   Decca LPD nr. 235x-345
   Klankopname : F. De Well
   Orkest : Freddy Sunder
   Productie : Al van Dam
   Hoesontwerp : A. Diez

Dubbele LP, op kant 2 staat "Oostendse liedjes" de koren zingen achtereenvolgens liedjes in een arrangement van F. Rover.

a. Marulletje
b. Jantje gerrenaesje
c. Atrakchon m'n lief is in de stoche
d. Leve de torre van Ostende
e. De ezel van Louage
f. Olle debolle (aftelrijmpje)
g. Men gewist kieken na de reuze

(33 toeren plaat – duurtijd 7'12". Is nergens meer verkrijgbaar – uitgave 1973). De zangers waren in deze tijd nog het jeugd- en kinderkoor van het Koninklijk Lyceum van Oostende.

2. "Ostènsche Ploaten". Folkloristische liederen uit de Oostendse regio.
   Productie : Sony Austria-Tonada en Tonadissimo o.l.v. Aimée Thonon
   Uitgave : Confrérie van 't Vynckx & Woutermanambacht (Bredene)
   Opname : Signum – Meulebeke 1994 – Sig 940009) uitgegeven in 1994
   Accordeon : Julien Messens
   Gitaar : Joris Roose
   Solisten : Catherine Matthys, Magali Verbeecke, Pierre Rys, Lucien Kimpe en Ronald de Troyer
   De hoes : Anto Diez, schilderij "Manse"(een Oostends figuur uit de Opex, het schilderij bevindt zich ergens te Antwerpen)

Er is een mooi tekstboekje bij met alle liedjes erop. Spijtig dat enkele Oostendse woorden niet juist waren, men had een deskundige erbij moeten nemen (of het Oostends woordenboek moeten raadplegen t.t.z. "De dikke Desnerck" een variatie op de "Dikke Vandaele").
Is eveneens een zeldzaamheid geworden. CD – duurtijd 50'

a. De torre van Ostende
b. M'n moeder kocht een hoaring
c. Lange Tjes
d. Lied van de poalinck
e. En laat de klok maar luiden
f. Vee Gee Ola
g. De vismienvrienden
h. Leve de karnaval (instrumentaal)

i. Het karnavalslied van de oude Vuurtorrenaars
j. Sientenakloaj den heiligen man en Sientenakloaj hij is geboren
k. Fransje Van de Velde
l. De visscherstaal
m. Ze zeggen da Lala (instrumentaal)
n. D'Ostendsche meisjes
o. Gevloekte Zee
p. Jantje Gerrenoasje
q. M'n tante van 't Sas
r. Alleen is maar alleen
s. Dikke Matille
t. De witte deugeniet
u. De rischantang
v. Ostende oender Woater (instrumentaal)

3. "De Rulders" – Oude Oostendse liedjes

Martering, ontwerp en CD-productie : TVA Music Company – F7859
Opgenomen en gemixt : Ten haeven elven – De Pinte
Uitgave in 2000
Zanger : Roland Desnerck
Gitaar : Tom Faes
Piano en key-board : Rosalie Faes
Speelduur : 29'30"

Zeer lovenswaardige uitgave (naar alle waarschijnlijkheid zullen er nog opnames komen)

a. 't Liedje van de poalienk
b. De meiboom
c. Lange Tsjes
d. De moalegasjes
e. Me moeder kocht een hoarink
f. D'Ostènsje méjsjes
g. Stiermalèze
h. Me Rulletje
i. Leve de torre van Ostende

Is nog te verkrijgen bij Roland Desnerck (059235657) en in de boekhandel. Prijs : 500 Fr.

4. "Hier spreekt men Oostends"

Uitgegeven door "De Zeewacht"
Verdeler : Fonior – Brussel I PG
Opname : in "'t Wit Paard" en in "Het Kursaal"
Gezongen door Luci Monti, Bert Gevaert, Zwarte Pier

a. Op de vismarkt zien 'k geboren
b. Visserslied
c. 't Stoat in de Zeewacht Marietje
d. Oostende oender woater
e. Op de viertorre
f. 'k Zoen willen weten wa da je peinst
g. Let op, 't goat in de boembas stoan
h. Vasche ploaten
i. Bertino
j. 't Is gedoan met de dikke madam
k. Oostende kan ik noois vergeten
l. De Oostendse koetsier
m. Klein verdriet, groot verdriet
n. De vismienvrienden
o. Bie us an't zeetje

Ook deze LP-plaat is niet meer te verkrijgen.

Er zijn nog 78 toeren platen uitgegeven met Oostendse muziek op, maar deze zijn nog zeldzamer en alleen nog te verkrijgen als curiosa.

Verder heeft men nog de twee uitgaven van de Oostendse revue.

5. "Liedjes en sketchen uit de Oostende revue"
   Olympia LPT 33123
   Uitgave 1975
   Foto hoes :Foto Roland
   Zang ?

a. Gif mo sjette
b. Je zie goe, gie !
c. Oh, die wuven
d. Us zéétje is 'n riole !
e. Dustige pompiers
f. De dulle irma's
g. Hotsje, totsje, veugelkotsje
h. Ostende is de schonste stad !

6. "Oostendse revue 1977 – Is 't were van dadde ?"
   Studio- en live-opnamen : Hifi-home Producties – Brugge
   Indigo 2000/961
   Opname door Ron Cottam
   Foto hoes : Foto Roland
   Muziek : Freddy Feys en "The Secrets"
   Liedjes : Herman Moerman
   Zang ?

a. Is 't were van dadde
b. Oostende is lik e schone boekee
c. Gif mekaar 'n hand
d. Veel volk, mo gin têre
e. Vele schonder in mien tied

Waarschijnlijk heb ik niet alle LP's of CD's. Het ware zeer aangenaam dat ze worden aangevuld door hen die ze wel bezitten. Met dank.

OPMERKING

Sommige solozangers zingen soms met een stem "*om coks te kloppen*" zoals we te Oostende zeggen. Dit is nu het specifieke aan volksliederen. Men moet geen geschoolde stem bezitten, als men maar zingt, dat is het bijzonderste. Iedereen moet mee kunnen en durven zingen, anders zijn het geen VOLKSLIEDEREN meer.

NOOT VAN DE REDACTIE

Wij willen er hier op wijzen dat in de Plate-nummers van 1988 tot en met 1992 een reeks verschenen is getiteld : "Opgenomen muziek en lied uit Oostende en omgeving – Collectie Ostendiana". Deze reeks is van de hand van dhr. Robert LEROY.

Misschien is dit reeds een eerste antwoord op de vraag van dhr. Ippel ?

Oostende voor Anker

Ter gelegenheid van de tweede editie van "Oostende voor Anker" verschijnt een unieke reeks zichtkaarten aangaande dit gebeuren. Organisator Hubert Rubbens en uitgever Tropic Postcards sloegen de handen in elkaar met als gevolg een prachtige reeks tevens voorzien van een verzamelomslag.

De reeks bestaat uit de volgende zichten :

- Luchtfoto van de haven + stadskern
- Amandine in volle zee
- Mercator in volle zee
- Zenobe Gramme : opleidingsschip van de Belgische Marine
- Swan Fan Makkum : de grootste brigantijn ter wereld
- Rupel
- Combiné kaart van scheepsonderdelen van de Mercator
- Combiné kaart van sfeerbeelden van Oostende voor Anker 2000

Deze reeks zal te koop aangeboden worden vanaf 26 april 2001 in voorverkoop voor 240 Fr/set en vanaf 24 mei 2001 (de eerste dag van het gebeuren) aan 295 Fr, dit zolang de voorraad strekt.

Voor meer inlichtingen i.v.m. meevaararrangementen vóór en tijdens het evenement, bel H. Rubbens 0486729073 of e-mail h.rubbens@planetinternet.be. Voor meer informatie aangaande de uitgifte, bel Photo Tropic 0477937504 (Albert I Promenade 66, 8400 Oostende).

Deze unieke reeks kwam tot stand dank zij de medewerking van fotografen : Mike Louagie, Daniël de Kievith, Pit Dejonghe en Guido Walters.

FOTOKOPIEHUIS DESNERCK
TORHOUTSESTEENWEG 196
8400 OOSTENDE

STEMPELS

STEMPELS

MODELLEN VAN PERSOONLIJK TOT BEDRIJFSGEBRUIK
ALLE MODELLEN MET INGEBOUWD STEMPELKUSSEN.

ONMISBAAR
OP BUREEL THUIS BIJ BEZOEKEN.....

GELDIG TOT EIND MEI 2001

BON MEEBRENGEN A.U.B.

NAAM
ADRES + NR
POST NR + GEMEENTE

15 % KORTING
+ GRATIS 1 RESERVE INKTKUSSEN
VOOR EEN 4911 OF 4912 MODEL

MODEL 4911	MODEL 4912
1 LIJN 672BFR NU 571BFR	1 LIJN 701BFR NU 596BFR
2 LIJNEN 750BFR NU 637BFR	2 LIJNEN 778BFR NU 661BFR
3 LIJNEN 836BFR NU 710BFR	3 LIJNEN 864BFR NU 734BFR
	4 LIJNEN 953BFR NU 810BFR
RESERVE INKTKUSSEN	RESERVE INKTKUSSEN
88BFR NU 75BFR	96BFR NU 82BFR

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

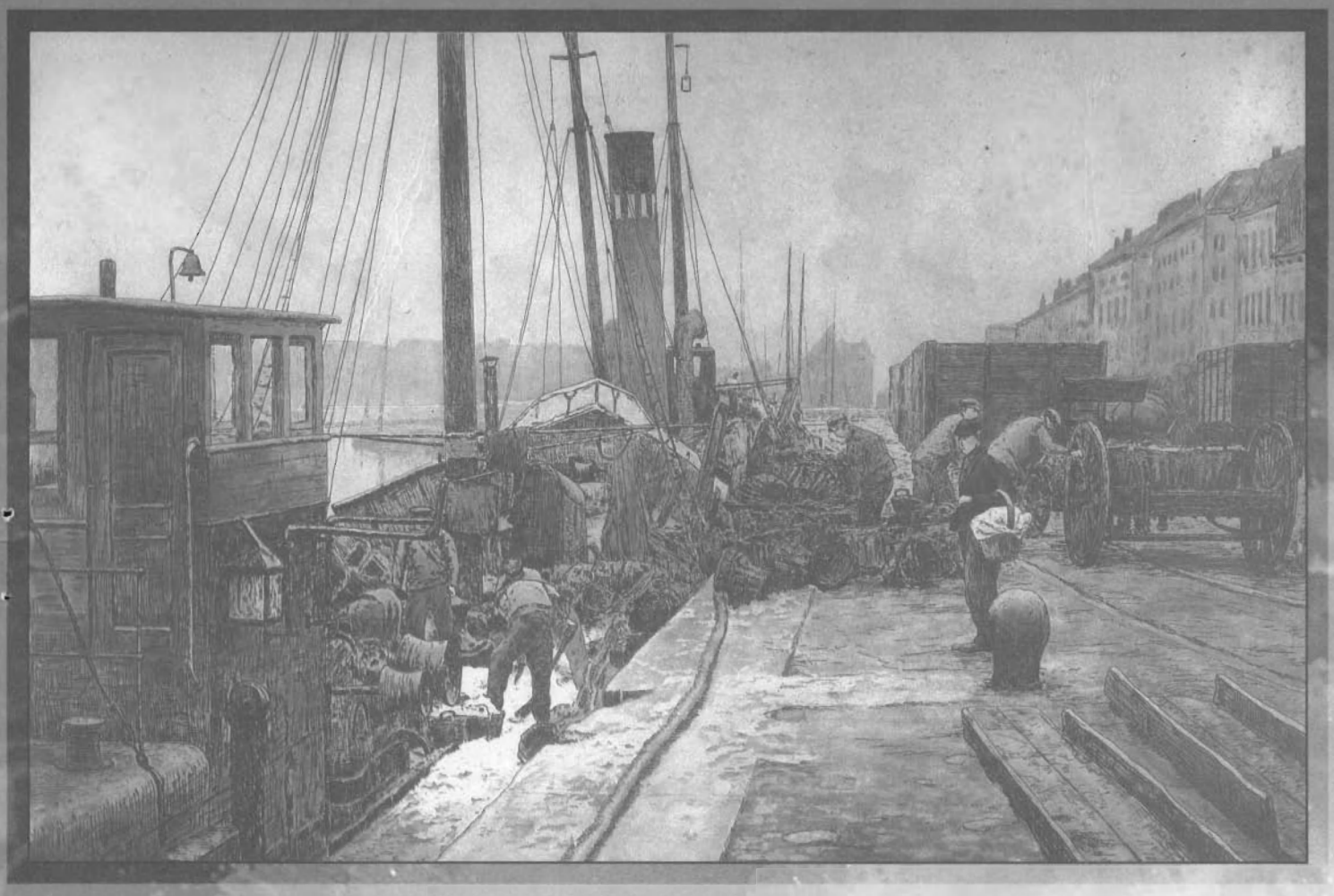

Foto Luc • archief De Plate

Eerste handelsdok rond 1900

DE PLATE

Maandblad

-- SEP. 2001
AFGIFTE kantoor Oostende 1

ISSN = 1373-0762

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" V.Z.W.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 30
NUMMER 9
MAAND september 2001

Prijs per los nummer : 60 Fr.

IN DIT NUMMER

blz. 162 : **K. VERWAERDE** : Stadszicht anno 2001 (millenium).

blz. 179 : **C. VERMAUT** : "Oostende, stad in zicht: beelden en verhalen uit een stad aan zee": een verrassende kijk op Oostende.

blz. 181 : **I. VAN HYFTE** : De naam "Maritza" is amper een halve eeuw oud.

blz. 185 : **J.G. DE BROUWERE** : 1768 Om weduwen en wezen bekommerd?....

blz. 189 : Heruitgave van D. Farasyns "Historiek van de eerste gebouwen langs de Oostendse zeedijk 1830-1878".

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever : Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur : Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. 059507145.
E-mail : freddy.hubrechtsen@pandora.be.

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel.059708815.
E-mail : jean.pierre.falise@skynet.be.

Leden :
Jean DE LANGHE, Vindictivelaan 6/2, 8400 Oostende.
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer :

Koen Verwaerde, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.
Claudia Vermaut, Stadhuis, 8400 Oostende.
Ivan Van Hyfte, Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.
Jan, G. De Brouwere, Troonstraat 49/2, 8400 Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

SEPTEMBER ACTIVITEIT

Donderdag 27 SEPTEMBER om 20 u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr. L. Colensstraat 6.

Onderwerp: **HET STADHUIS VAN OOSTENDE – MONUMENT IN DE NAOORLOGSE ARCHITECTUUR ÉN STEDENBOUW.**

Deze voordracht wordt verzorgd door Mej. **Isabelle DUMON**

Mej. Isabelle DUMON, geboren Oostendse van de jaargang 1975, heeft haar humaniorastudies wiskunde voleindigd in het OLV-college te Oostende. Ze promoveerde in 2000 succesvol aan de universiteit van Gent tot burgerlijk ingenieur-architect.
Haar eindverhandeling, met dezelfde titel als het onderwerp van de voordracht, werd in 2000 bekroond met de jaarlijkse prijs voor studiewerk van de stad Oostende.
Voorwaar dus niet alledaags!!

In Oostende een openbaar bouwwerk neerplanten is geen sinecure. Daar kunnen alle generaties een aardig woordje van meespreken.
"Het Oostendse stadhuis is steeds het onderwerp geweest van controverses, zowel wat betreft de locatie als wat betreft de architectuur. De stedenbouwkundige ingreep het stadhuis buiten de wallen van de oude stad te verplaatsen was een gedurfde idee.
De locatie kan men echter gerust uniek noemen: net in het geografisch centrum van "groot-Oostende", op het kruispunt van de invalswegen van de stad, tussen de belangrijkste parken en aan het hoofd van de twee behouden handelsdokken.
Ook beantwoordt de architectuur perfect aan de noden van deze bijzondere locatie. De contradictie in het gebouw met zijn statige gevel als decor voor de jachthaven en daarachter het glasvliezen kantoorgebouw, de ordende inplanting van het gebouw op dit moeilijke knooppunt en de verweving van het gebouw met zijn omgeving maken van het stadhuis van Oostende een monument in de naoorlogse architectuur". Deze, bijna, liefdesverklaring van Isabelle DUMON werd bij de aanvang niet gedeeld door een deel van de bevolking. Men herinnere zich het nieuwe stadhuis in den beginne, buiten 't stad en als een enorme doos met veel glas en véél lege ruimtes (Ook het heemkundig museum had daar van 1965 tot 1970 zijn stek op de tweede verdieping).
Maar men vergistte zich !
De voordracht geeft een overzicht van enerzijds de stedenbouwkundige evolutie, de architecturale evolutie en de factoren die het uitzicht van het stadhuis hebben bepaald. De namen Arnold De Vos, Jean-Jules Eggericx, Adolf Van Glabbeke en Victor Bourgeois zullen voor u een begrip worden.
Het gebouw klasseren, zodat het kursaal van Stynen, het postgebouw van Eysselinck en het stadhuis van Bourgeois gezamenlijk de geschiedenis ingaan als "monumenten van de naoorlogse periode", vormt dan ook de ultieme boodschap van de voordracht.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid

Men zegge het voort !!!

STADSUITZICHT ANNO 2001 (millennium)

door **Koen VERWAERDE**

Hoe vaak ten aanhore van elkeen, tussen pot en pint, tussen vader en zoon, vriend en vreemde, en dan nog liefst in de klankkleur van de streek, is er de uiting van een onwennig gevoel die opborrelt en zegt "wat voor een uitstraling Oostende vroeger wel had". Het aanlokkende van een stad aan zee in zijn interessante gedaante van neobarokke stijl. Waren het niet de stedenbouwkundigen, de politici en projectontwikkelaars die verantwoordelijk zijn voor de naoorlogse ontwikkeling van de stad, maar dan in neerwaartse beweging? Een zo duidelijke tegenstelling van wat Oostende Oostende maakte, een uniek verloren patrimonium.

Men opteerde voor hoogbouw daar waar het net niet kon, het centrum zelf. Het schaduwvol bouwen van smalle straten en binnenin de woningblokken het wegbonjouren van tuingroen voor gewraakte overdekte garages. Iemand vertelde me en hij kon het weten "het Europa-Centrum zelf was bedoeld als baken om vanuit zee de koningin te herkennen en haar te kunnen situeren op de skyline van de toen nog Belgische Kust".

In dergelijke uitspraken hoort men de fluistering van schuldbekentenis.
Zichzelf op de borst kloppend, " ik heb niet gereageerd wanneer nodig was; geprotesteerd tegen die alsmaar aangroeiende drang tot afbraak van al datgene die ons onderscheidde van anderen ".
Niet vreemd hieraan zal waarschijnlijk de broosheid zijn om zich als Oostendenaar te profileren. Misschien was het de luie zetel die ons te veel bemoederde en die ons ongeïnteresseerd zittend vasthield. Doch eerlijkheidshalve is het goed om toch even de aandacht te focussen op een groep "vreemde vogels" (met goede bedoeling), die ternauwernood, begin zeventiger jaren, enigszins ontwakend protesteerden tegen de afbraak van het station en de bouw van een congresruimte in het Maria-Hendrikapark. Dit protest bewees evenwel dat opkomen voor een dergelijke zaak zijn vruchten afwerpt; het station bleef en er kwam dus ook geen afkalving van groen (de 5 ha voor een congresruimte). Dan was het wachten tot de negentiger jaren vooraleer Oostendenaars zich nogmaals georganiseerd manifesteerden inzake enige stedenbouwkundige problematiek (Casino-Kursaal, Groeistrand aan de Albert I - Promenade, Mercurius-project, Oosteroeverproject, luchthaven).
De stonde van het stille protest (tss. zeventig - negentig) was één van gelatenheid en met de blik op het oneindige, rustend en genietend van zee en strand. Het waren sommigen nog, de geruislozen, die op een dergelijke wijze protesteren dat men het bij momenten nog aangenaam kon vinden en frustrerend tegelijk. Ik noem hen de onheilsprofeten, mensen zoals mevrouw Yvonne VYNCKE, de heer André VAN CAILLIE, de heer Roland DESNERCK, onze voorzitter de heer Omer VILAIN en anderen, die door middel van boeken met plaatjes, chronologisch geordend, het wel en wee, het vergankelijke, de schoonheid van weleer, predikten.

Men zegt van Oostende dat zij Troje is en dat het Trojaanse paard hier werd binnengebracht. Het waren endogene krachten die aan de basis liggen van het verlies van haar deugden, drie sleutels naar haar hart, te weten visserij, toerisme, de industrie.

Is het te somber, te negatief, niet eerlijk?!
Kan wel zijn, maar niemand kan ontkennen dat het pijnlijk is de evolutie in ogenschouw te nemen van een vooroorlogse "mondaine" stad tot gewoonweg een "stad aan zee". Ontegensprekelijk zijn er heel wat factoren kenmerkend en dan ook eigen aan een dergelijke gedaanteverandering. Aanvankelijk zal het oorlogsgeweld de voornaamste en in de startblokken staande oorzaak zijn van het begin van de facelift. Een tweede golf is ongetwijfeld de vooruitgang op het gebied van het sociaal-economische en de mobiliteit (betaalt verlof - opening autosnelweg " Brussel - Oostende "- het massatoerisme), alsmede de hieruit ontstane expansie van nijverheid en handel.

Het is bekend en geweten dat het enige positieve aan oorlog te voeren de vindingrijkheid is op het gebied van de technologie (nieuw materiaal en materieel). Deze gewonnen kennis gecombineerd met de groeiende democratisering (van de toen tot stand komende maatschappij) en uiteraard met een tijdgeest die gerust "de Amerikanisering" kan genoemd worden, resulteerde dat een centrum met kwaliteitsuitstraling evolueerde in een woonbuurt waar men in eerste plaats zorgde voor nodige opvang (tweedeverblijven en parking). Hierbij werd het esthetische alsook het ruimtelijk aspect (m.b.t. de kwaliteit van de leefruimte) opgeofferd met name aan hoogbouw. Trouwens heel wat kustgemeenten hebben van hetzelfde laken een broek. Zou men een prijs mogen uitreiken voor het lelijkste eendje aan de kust, dan vind ik persoonlijk dat Oostende alsnog hieraan ontglipt. Eerder wel is het een buurgemeente die de lading dekt.

Een zaak welke ik de lezer niet wil onthouden m.b.t. hoogbouw

Uitzonderlijk zal het niet blijken, te weten, dat de eerste hoogbouw in België in de metropool, lees "de stad Antwerpen", werd gebouwd. Dit gebeurde rond 1938 met name met de "Boerentoren". Onmiddellijk na de bouw ervan stelden de sinjoren vast dat na de enthousiaste voordelen van het mooie vergezicht en de kleine mensjes welke men daar beneden zag lopen, het gebouw ook een enorme slagschaduw wierp. Hierdoor werd er voor een aanliggend deel van de omgeving (tijdelijk en soms volledig) het zonlicht ontnomen (klinkt niet vreemd als men denkt aan het Oostendse Centrum). Kort daarop werd bij Koninklijk Besluit van 16 april 1938 de bouw van wolkenkrabbers aan banden gelegd. "Hoogbouw mag geen hinder veroorzaken, de zon niet verduisteren en het stadsbeeld niet verstoren", luidde het.

Blijkbaar heeft men zich van dit KB weinig aangetrokken. Men kan zelfs spreken over een epidemie. Overal rezen en rijzen, in het begin nog met enige persoonlijkheid en later met eentonigheid, samenklittend hoogbouw op. Op een perceelsoppervlakte van 60 m² bouwde men soms 24 bouwlagen hoog en zelfs meer. Voor de kust vertegenwoordigde hoogbouw het neerpoten van een nieuwe "Atlantikwal". Welke uit zee enkel alleen de gewenste situering van stad of gemeente ten voordele heeft. Daar waar dit vroeger nostalgisch aan kerktorens was toevertrouwd. Vermoedelijk zullen de oorlogsjaren hier niet vreemd aan zijn dat een dergelijk Koninklijk Besluit in de vergetelheid van de tijd is blijven liggen (al of niet gewenst).

Steeds weer en ondanks goede voornemens van sommigen (met goede inborst en bedoelingen) wordt de problematiek hier in België omtrent het bepalen van gedragspatronen (wetten en decreten) in het parlement en/of senaat (de werkgroepen) gezuiverd en bijgewerkt tot een goed aanvaardbaar compromis voor de betrokken partijen. Deze methode en/of werkwijze indachtig zal het voor de Ruimtelijke Ordening in België niet anders zijn (geweest?). Trouwens ons land heeft op het gebied van Stedenbouw ook geen echte cultuurgeschiedenis. België is zeer laat aan ruimtelijke ordening gaan doen. Natuurlijk waren er wetten welke min of meer bepaalde zaken op het gebied van stedenbouw regelden (voorbeelden van dergelijke wetten zijn de wet van 17 april 1835, inzake onteigeningen ter algemene nut (+ wijzigingen 26.05.1870, 09.09.1907 of bij 10.05.1926); de wet van 1 maart 1922, inzake onder gemeenten, die de opmaak regelde van gemeentelijke plannen). De eigenlijke wet op de ruimtelijke ordening dateert slechts van 29 maart 1962 houdend = "De organisatie van de Ruimtelijke Ordening en van de Stedenbouw". Door deze wet werd de Besluitwet van 2 december 1946 betreffende de stedenbouw opgeheven. Het KB van 29 maart 1962 (met de nodige wijzigingen nadien betreffend + ook de staatshervorming) bepaalt de ruimtelijke ordening van het land, de gewesten, de gemeenten. De koning verleende bindende kracht (KB) aan deze plannen. Na de federalisering werden de plannen bij Ministerieel besluit (MB) goedgekeurd.

In niet-ambtelijke taal betekent dit voorgaande dat men op een bepaald ogenblik een Ruimtelijke Ordening tot leven wilde roepen waarbij nationaal de streken, de gewesten en de gemeenten in plan werden vastgelegd. De ordening hiervan werd uit reden van economische aard, sociaal en esthetisch

oogpunt alsmede 's lands natuurschoon ongeschonden (what's in a name) te bewaren. Theoretisch kan de ruimtelijke ordening van België gebeuren door 8 soorten plannen. In praktijk is dit evenwel anders.

Overzicht van de acht mogelijke planologische criteria m.b.t. de ruimtelijke ordening:

(x) = niet bestaand

In het federaal België bestaat er geen nationaal plan (met duidelijke doelstellingen voor het ganse land), noch een streekplan (met belangrijke doelstellingen voor de streek); ook niet voor de staatshervorming. Het is dan ook in dit gegeven dat het Structuurplan Vlaanderen ruim inspeelt. Alhoewel er in het Structuurplan Vlaanderen wordt gekozen voor een decentralisatie van het ruimtelijk beleid en dit te weten op drie niveaus: het gewestelijke, het provinciale en het gemeentelijke niveau. Op elk niveau dient er dus een ruimtelijk Structuurplan te worden opgesteld die uiteraard niet onverenigbaar is met dat van het hoger niveau. De Structuurplannen hebben een indicatieve kracht behoudens de zogenoemde harde afbakeningen of ruimtelijke kernbeslissingen die een bindende kracht krijgen (Open ruimten, bijvoorbeeld). Midden 1991 besliste het Provinciebestuur van West-Vlaanderen om dan ook voor de hele provincie een Structuurplan (in drie delen) op te maken. Voor Oostende betekende dit "het voorontwerp Structuurplan Kustzone". Hiermee wil het Provinciebestuur een kader schetsen voor acties van overheids- en privé-instanties die de ruimtelijke structuur van West-Vlaanderen beïnvloeden en die meebepalend zijn voor de welvaart en het welzijn in de provincie (veiligstellen van de open ruimten; beheersing mobiliteit, verkeer en vervoer; het regelen van structuurbepalende elementen, herwaardering stedelijk weefsel). De ruimtelijke ordening blijft dus geregeld door de wet op de Ruimtelijke Ordening en de Stedenbouw van 1962 (zie wat voorafging). Op basis van deze wetgeving werden de gewestplannen opgemaakt. Het vastleggen van het Gewestplan "Oostende-Middenkust" gebeurde bij K.B. van 26 januari 1977. Het gemeentelijke beleid inzake ruimtelijke ordening begint bij deze gewestplannen die per gewest de diverse bodembestemmingen vastleggen, d.w.z. waar bouwzones, groen- en landelijke gebieden zijn; waar industrieterreinen liggen. De Structuurplannen (lees: de uitvoeringsplannen hiervan, met bindende en verordenende kracht) zullen mettertijd deze gewestplannen overbodig maken, maar desondanks (of dient hier gezegd) inmiddels blijft men de gewestplannen wijzigen en aanpassen aan de steeds maar evoluerende en flexibele samenleving. Een complexe en gevoelige materie is het te noemen waarover de krantenkoppen zich regelmatig buigen; verder meer hierover. Op gemeentelijk vlak wordt het gewestplan uitgewerkt in de Algemene Plannen van Aanleg (A.P.A.'s) en de Bijzondere Plannen van Aanleg (B.P.A's). Ook

deze plannen zullen uiteindelijk plaats moeten maken voor de uitvoeringsplannen van het Structuurplan. Niet alle gemeenten beschikken over een A.P.A. die het grondgebied van de hele gemeente beslaat. B.P.A.'s daarentegen zijn er in alle gemeenten.

Het B.P.A. beslaat een deel van het gemeentelijk grondgebied. Het verschil ligt dan ook niet alleen in de oppervlaktebepaling van beide plannen maar evenzeer in het feit dat een APA een algemene bestemming van de verschillende delen van het grondgebied voor bewoning, nijverheid, landbouw of enig ander gebruik vooropstelt. Het B.P.A. zal dan eerder, in zijn afgebakend grondgebied, de aanwezige en naar voorkomende bestemmingen in een meer gedetailleerde vorm uitwerken (bijvoorbeeld bouwhoogten, terreinbezetting, enz.). Goed om weten is dat de Stad Oostende aanvankelijk zich gedegen opstelde m.b.t. de ruimtelijke ordening (naoorlogse periode). In 1952 waren er reeds 30 Bijzondere Plannen van Aanleg vastgelegd; waarvan 14 goedgekeurd, 5 ter goedkeuring doorgestuurd en 11 die zich in een voorontwerpstadia bevonden.
Voor dit puike werk tekenden de Architect J. EGGERICX, Urbanist en de Ir.Arch. A. DEVOS, Hoofd van de Urbanisatiedienst.

De overige twee plannen, met name het verkavelingsplan en het bouwplan (architectenplan), zijn deze welke daadwerkelijk de materie inzake ruimtelijke ordening in de praktijk doen proeven. Deze plannen voldoen uiteindelijk aan het resultaat, lees het integrale gestelde criteria, van de toepassing van het stedenbouwkundig beleid, te weten het Gewestplan, het A.P.A en/of B.P.A en binnenkort het Structuurplan. Het verkavelingsplan en het bouwplan zijn onlosmakelijk aan elkaar verbonden; m.a.w. er is geen bouwvergunning zonder verkavelingsvergunning.

De planologie is dus duidelijk aanwezig en vormt in feite de rode draad bij het gemeentelijk, provinciaal en gewestelijk ruimtelijk beleid. De groeiende heisa rond het wijzigen van Gewestplannen waarmee men de laatste jaren steeds meer geconfronteerd wordt, is een duidelijk bewijs dat mensen zich meer en meer bewust worden van het belang van ruimtelijke ordening en dusdanig ook het beleid ter zake. Voorbeelden hiervan zijn lego, deze van het Scheldedorp "Doel" is er eentje welke herhaaldelijk het nationaal nieuws haalde. Betrokkenen zien (reeds vanaf 1972) angstvallig een wereld van onzekerheid naar zich toekomen ondanks dat destijds dit dorp planmatig was ingekleurd als volwaardig dorp (woongebied - agrarisch) en uiteraard niet diende te verdwijnen voor een eventuele uitbreiding van havenactiviteiten (zie "de Lijn-De-Bondt" genoemd naar senator Ferdinand DE BONDT welke 1978 in de wet op het beheer van de haven op de Linkeroever een lijn had laten trekken tussen het industriegebied en de polders). Het gewestplan "Sint-Niklaas-Lokeren" (wijziging) werd door de vorige Vlaamse regering "bij hoogdringendheid" vastgelegd in juni 1999. Hierbij veranderde de dorpskom van Doel van woonzone in industriegebied. Ook werd er zelfs een flinke hap gezet in een beschermd vogelrichtlijngebied. De huidige paars-groen gekleurde Vlaamse regering heeft op 19 mei 2000 de spreekwoordelijke knoop doorgehakt en beslist. Concreet betekent dit de voorlegging van een begeleidingsplan dat zegt dat de aangelanden, met name de 584 Doelenaars, over ten laatste 10 jaar dienen te vertrekken. De onteigening zelf gaat na 2004 gedwongen door. Het havenbedrijf mag ook zelf uitmaken wanneer er met de bouw van het dok wordt begonnen. Het blijven wonen kan ook na onteigening en dit tot aan de effectieve bouwaanvraag van het omstreden dok (2007 - 2010). Het trieste aan deze zaak is de onduidelijkheid omtrent de effectieve noodzaak tot uitbreiding alsook het tijdstip van uitvoering (bouwaanvraag = afhankelijk van de evolutie van de wereldmarkt, de containertrafiek en/of de onderhandelingen inzake de Schede-uitdieping). En zoals de bijna gepensioneerde voorzitter TRAEN van het Zeebrugse Havenbedrijf het stelde, dient Doel niet te verdwijnen; Zeebrugge beschikt over de nodige infrastructuur en ruimte. Zelfs over een beschikbaar containerdok dat het equivalent betekent van het te graven "Saeftinghedok". De heer Leo DELWAIDE, Schepen van de haven van Antwerpen, mede met in zijn kielzog menig lobbyengroep, verkiezen anders.

Zo ziet U hoe gevoelig en hoe complex deze materie ligt. Discussies laaien hoog op tussen voor- en tegenstanders van het wijzigen van gewestplannen (nationaal en/of plaatselijke mandatarissen). De duidelijkheid omtrent het wijzigen van Gewestplannen zal niet altijd te begrijpen zijn en vaak door politieke motieven geïnspireerd en ondersteund zijn. Toch is het goed om weten dat de opmaak van dergelijke plannen toen destijds ruim geïnterpreteerd waren en dit m.b.t. de expansie van zowel woongelegenheid als het sociaal-economische. Wijzigen is veeleer het achternalopen van gestelde problemen en waarbij de filosofie van wijzigen steeds aanpassingen zal vereisen.
Een oplossing stelt zich binnen de begrenzing van de vastgelegde zones in het Gewestplan (industriegebied - woongebied - landbouwgebied en andere). Meestal zijn er in die gebieden nog ruime mogelijkheden, waar via onteigening en herverkaveling de nodige gronden voor woonuitbreiding en industrie kunnen vrijkomen.
Natuurlijk zijn er uitzonderingen die de wijziging van een gewestplan rechtvaardigen maar deze dienen in zeer uitzonderlijke gevallen toegepast te worden (uiteraard na raadpleging van alle betrokken partijen, inclusief van natuurorganisaties). De overheden kunnen enkel de revaluatie van de woonkernen en industriegebieden bewerkstelligen door innovatie binnen de beschikbare diverse gebieden. Hetgeen men met een mooi woord "inbreiding" mag noemen. Voor dit laatste is niet alleen de politieke wil en verantwoordelijkheid vandoen, maar dient er eerlijkheidshalve ook gezegd dat hieraan financiële (nodige fondsen) en emotionele (onteigening van eigendommen) complicaties verbonden zijn.

Voor het Oostendse bestuur kan men stellen dat er zich evenwel een duidelijke bewustwording omtrent deze problematiek manifesteert. Het is alsof een drenkeling die zich poogt te redden door het in zijn buurt drijvend plankier te grijpen dat het plaatselijk bestuur drastische maatregelen neemt. Laat ons even denken aan de renovatie van wegenis en parking (ondergrondse) die gedurende de vorige legislatuur werden verwezenlijkt. Ook zijn er de diverse bouwprojecten. Recente voorbeelden hiervan zijn de nieuwe sociale woongelegenheden in de Sint-Franciscusstraat en het "Mercuriusproject". Ondanks dat dit laatste nogal wat politieke stof deed opwaaien. Dit politieke getouwtrek en de vele palavers er rond zijn tevens de bevestiging van de gevoeligheden (complicaties) welke de toepassing van het gegeven "inbreiding" teweeg kan brengen. Politici uit de minderheid gaan ofwel niet akkoord wat betreft de kostprijs van aankoop en doorverkoop der panden aan potentiële projectontwikkelaars (de nodige fondsen), ofwel zijn zij niet akkoord met het ontwerp en/of concept van het nieuwe project (emotioneel). Het andere emotionele is dat aanpalende handelaars in dit project een duidelijk gevaar zien; te weten het vestigen van nieuwe concurrentiële handelszaken.
Toch kan een dergelijk initiatief enkel maar toegejuicht worden. Je zult deze oplossing dan ook een noodzakelijk kwaad noemen tegen de leegstand en de verkrotting van de buurt rond en aan de Van Iseghemlaan en de Langestraat. Waarbij het financiële aspect, kostprijs van aankoop panden (gronden), het bestuur verplicht opnieuw te opteren voor hoogbouw (in het centrum zelf).
Eén zaak is duidelijk: dit project zal "de Montmartre-wijk" evenwel laten herleven of liever een nieuw begin van de herbronning betekenen van een wijk welke emotioneel de harten sneller doet kloppen van de Oostendse vijftigers.

Ruimtelijke ordening zou dus niet de hellevaart zijn waar sommigen het over hebben bij het indienen van hun bouw- en/of verkavelingaanvraag of ook nog bij een of ander stedenbouwkundig dossier vooropgesteld door een (plaatselijke) overheid. Het is een weg geplaveid met goede voornemens wanneer de toepassing gebeurt onder het mom van algemeen welzijn (niet voor projectontwikkelaars), weliswaar met een administratie die dringend aan vereenvoudiging toe is. Men dient "de ruimtelijke ordening" te beschouwen als het systematisch bouwen aan een toekomst waarbij structurele en pijnlijke beslissingen **"moeten en dienen"** genomen worden. Hierbij dient enkel aan onze toekomstige, onze kinderen te worden gedacht. Het vrijwaren van een leefbare omgeving.

Misschien is de groeiende agressie in de maatschappij een voorbode van een wezenlijk tekort aan leefruimte en/of een teveel aan mensen op een te kleine beschikbare leef- en woongebied.

Maar op welke wijze dient deze theorie van het goed bedoelde ingepast in de jeremiade om een verloren vergane stad ? Het ligt niet in de bedoeling om bij ochtendkrieken een bepaald "persona grata" voor een vuurpeloton van beschuldigingen te plaatsen. Met de vinger te wijzen naar één of ander persoon of organisme die op z' n minst heeft meegewerkt aan de onttakeling. Veeleer is het een neiging tot zoeken naar een acceptabele uitleg voor de vraag of het niet alleen de tijdgeest was, lees mentaliteit, welke aan de basis lag van de teloorgang van de Oostendse omgeving maar evenwel ook de desinteresse van het koningshuis voor Oostende. Misschien is het om die reden opportuun een diachronisch verloop van de groei, de ontwikkeling der verstedelijking, van Oostende, gedurende de laatste 250 jaar, eventjes uit te spitten.

Menige eminente historici zoals bijvoorbeeld de heer Daniël FARASYN, de heer Paul VANDEWALLE en anderen hebben deze periode uitvoerig beschreven in hun werken en/of artikelen; desondanks, vind ik het toch wel noodzakelijk om voor de onwetende ziel, nog eventjes en vriendelijk, deze toch belangrijke periode voor Oostende toe te lichten.

Het zal U misschien enigszins verwonderlijk toeschijnen maar in zeker opzicht zijn de grondslagen van het 19de & 20ste eeuwse badstad-toerisme, het stads zijn (wat betreft oud Oostende), maar ook visserij- en havenbedrijvigheden gelegd in de laatste 25 jaar van de 18de eeuw. In de laatste jaren dus van de Oostenrijkse Nederlanden.
Met de Vrede van Utrecht (1712-1713) waren de Zuidelijke Nederlanden in handen gekomen van de Oostenrijkse tak van de Habsburgers (Spaanse Successieoorlog). Oostende betekende voor de Oostenrijkse vorsten hun enige grote haven aan de Noordzee kust (afsluiting van de Schelde 1715). In 1722 wordt bij octrooi de Oostendse Compagnie opgericht. De vaart op Indië en China brengen voor Oostende een meer dan glorieuze periode mee. De aanzienlijke winsten die de Oostendse Compagnie voortbracht waren evenwel een doorn in het oog van buitenlandse mogendheden (voornamelijk Frankrijk, zie Duinkerke). Deze afgunst zal onherroepelijk de afschaffing in 1731 (intrekking van het octrooi) van de Oostendse Compagnie bewerkstelligen en betekenen. Wat uiteraard voor Oostende rampzalige gevolgen had. Hierdoor slabakte de havenbedrijvigheid aanzienlijk die op zijn beurt dan invloed had op de plaatselijke ambachtelijke sector welke terug de plaatselijke handel (of vice versa) beïnvloeden. Ruim 2000 inwoners verlieten de stad en de haven verviel snel. Na min of meer als militaire haven te fungeren (Schotse, Engelse en Hollandse troepen) zal Oostende in 1745 (vanaf 27 augustus) voor een kortstondige periode bezet worden door de Franse troepen (na militaire interventie en capitulatie) welke dan de stad terug opgaven (5 februari 1749) met de vrede van Aken (1748).
Vanaf 1750, onder het bewind van de Keizerlijke Hoogheden van Oostenrijk, Maria-Theresia en Jozef II, zullen diverse infrastructuurwerken plaatsvinden om de gestagneerde economie terug op gang te brengen (bedrijvigheid = belastinginning). Gebruikmakend van deze goede wind en door zijn onuitputtelijke inzet zal de stadspensionaris, raadsheer bij de Geheime Raad (Conseil Privé) en regeringscommissaris Thomas DE GRYSPERRE de aanzet geven tot havenuitbreiding en uiteindelijk tot een eerste stadsuitbreiding.
Uit genealogisch onderzoek blijkt dat de familie "DE GRYSPERRE" hoofdzakelijk gedurende de 18de eeuw aanwezig was in Oostende. Evenwel waren er meerdere met als voornaam Thomas en kon, door de beperking aan gegevens, dusdanig niet gesitueerd worden (herkomst & ouderdom bijvoorbeeld; weliswaar met beperkt genealogisch onderzoek). De heer Daniël FARASYN, onvolprezen Oostende-kenner, noemt zelfs deze persoon (en terecht) de 18de eeuwse voorloper van Koning Leopold II, een geniaal urbanist m.b.t. de uitbouw van het nieuwe haven- en stadslandschap. Hij liet de eerste vuurtoren aan de continentale kust (tussen Saint-Malo en Schouwen) te Oostende construeren. Een Toscaanse zuil van 27 m hoog en door middel van een vuur van steenkool belicht naar het ontwerp van DEWEZ, architect van Zijne Koninklijke

Hoogheid Groothertog Karel, en die op 15 oktober 1772 voor de eerste keer kon waargenomen worden vanuit zee. Dit ten voordele, met succes, van de commerciële uitbouw van de havenbedrijvigheid en plaatselijke conjunctuur. Door de inzet, intellect en onderhandelings-capaciteiten van Thomas DE GRYSPERRE werden stapsgewijs (via economische en politieke evolutie), gebruikmakend van de oude Sinte-Catherinakreek, de dokken uitgebouwd en ontwikkeld (huidige jachthaven mercator). Deze werken werden toevertrouwd aan de ingenieurs LIPPENS en zoon uit Moerbeke (Land van Waas) en werden beëindigd op 25 november 1776. Die dag zullen de sluizen zich voor het eerst openen in aanwezigheid van Keizerin Maria-Theresia en Prins Karel, de civiele en militaire autoriteiten, ingekaderd met de nodige feestelijkheden waar klokkengeschal en kanonschoten de aanzet van waren.
Er dient evenwel op gewezen dat Oostende in 1781 (en deze zal behouden blijven tot 1796) als vrijhaven werd uitgeroepen (een goed doordachte en handige zet van keizer Jozef II (troonopvolger) - bij de Amerikaanse onafhankelijkheidsoorlog 1778-1783). DE GRYSPERRE was ook degene die aan de basis lag van de eerste stadsuitbreiding (ten noordoosten aan de dokken). Zelf bepaalde hij het uitzicht van deze; het moest het pronkstuk worden van de nieuwe stad. Kenmerkend in zijn eenvormigheid.
Toen ook werd het eerste hotel gebouwd, het " HOTEL DU COMMERCE ", thans het Onze-Lieve-Vrouwe college. Het is belangrijk te vermelden dat de Keizerskaai werd volgebouwd naar de zin en ontwerp van Thomas DE GRYSPERRE.

Wellicht kan één of ander raadslid van het stadsbestuur uit eerbetoon of liever uit eerherstel een voorstel formuleren om een plein of straat naar Thomas DE GRYSPERRE te noemen. Want zelfs historici hebben blijkbaar dit uitmuntend heerschap uit het karakteristieke verleden van Oostende veronachtzaamd.

Net vóór de Franse bezetting van Oostende in 1793 publiceerde professor "LICHTENSTEIN", een geroemd Duits natuurkundige, een artikel in het befaamde "Almanak van Goettingen" over de wonderbare geneeskracht van het zeewater. Hij zelf was door een zeebadenkuur in Engeland genezen.
Engeland had in die tijd reeds een cultuur in het gebruik van zeebaden. Er waren verscheidene centra voor het gebruik van koude en warme zeebaden, onder meer in Brighton, Margate, Harwich en het eiland Wight. Het zeebaden kwam tussen 1770 en 1780 in Oostende in zwang, alhoewel dit mogelijks ook vroeger kon zijn (vanaf 1745= Schotse en Engelse militaire haven).
Oostende was terug een bloeiende haven (Edict van Tolerantie 1781; Jozef II) en door vreemdelingen en vooral door Engelsen druk bezocht. Het zal vermoedelijk deze laatste zijn die de mode van het zeebaden geïntroduceerd hebben in onze streek. In 1784 verleende het Oostendse magistraat aan de Engelsman "William HASKETH", de toelating om in een tent (une loge ou cabane temporaire), opgeslagen op het strand "ververschingen" te verkopen aan de lieden die de zeebaden gebruikten.
Hij had reeds in 1783 de eerste badkarren op het strand gebracht.

Dat de Franse bezetting (1794), welke 20 jaar duurde, abrupt een einde aan de 18de eeuwse bloeiperiode (1769 - 1794) van Oostende en ook de Oostenrijkse Nederlanden stelde, staat vast. Toch zal deze bezetting geen einde betekenen van het zeebadentoerisme.
"PAQUET-SYPHORIEN", een jonge Fransman, die in 1811 Oostende bezocht, schrijft in zijn reisverhaal: " Niet zonder verwondering zag ik dames, juffrouwen en heren gemeenschappelijk baden. Ik maakte van de gelegenheid gebruik om ook een zeebad te nemen, en vernam van ene dezer juffers, dat het zeebaden elke zomer veel volk aanlokte ". De badgasten waren ook niet alleen meer zieken. Zeebaden was een mode, een weelde voorbehouden aan de welstellende klasse.
Oostende was toen nog een enge? omwalde provinciestad. Men moest een stadspoort uit om via een zeedam, gevloerd met ruwe stenen, het strand te bereiken. Dit eerste badstrand lag ten oosten van de stad, gelegen tussen de oude vuurtoren en de havengeul. Te weten het huidige "klein strand".

Het is rondom de oude vuurtoren dat dan de eerste zomerterrassen en drankhuizen worden opgericht.

Napoleons blokkade was voor Oostende niet alleen een handelsembargo maar betekende ook de verzanding van de haven. Om hieraan een oplossing te bieden zal er in 1810 een spuisluis in de achterhaven gebouwd worden. Naast de militaire bouwwerken is dit dan ook het enig noemenswaardige havenwerk welke werd uitgevoerd tijdens de franse bezetting. VerpauperD door die bezetting en oorlogen was er in 1815 omzeggens maar weinig perspectief m.b.t. een verdere uitbouw en bloei van deze stad. Een effectieve heropleving van de plaatselijke economie alsook een nieuwe stadsuitbreiding zal op zich laten wachten. Eerst diende men de samensmelting van het "Koninkrijk der Nederlanden" (1815 - 1830) te verteren om dan de stichting van België te ervaren. Eerlijkheidshalve dient gezegd dat tijdens de Nederlandse bezetting wel maatregelen getroffen zijn om de economie terug op gang te krijgen. Hierbij denkt men aan het waterschoutsambt die in 1816 en aan de zeevaartschool die in 1820 werden opgericht. In de latere jaren twintig werd een nieuwe sluis gebouwd (aan het kaaistation) evenals de aansluiting van de dokken op het sas van Slijkens waren de "surplus" ten tijde van het Nederlands bewind. De afgrendeling van de Schelde in 1832 zal Oostende terug in het brandpunt van de maritieme wereld brengen. Hoewel deze wereldse "handel en de daaraan verbonden scheepsactiviteit" duidelijk gaan intensiveren zal de haven van Oostende zich niet in dezelfde mate kunnen manifesteren. Oostende zal niet meer de wereldse rol vervullen welke zij ten tijde van het Oostenrijks bewind heeft gekend.

Op 04 oktober 1830 werd de onafhankelijkheid van België uitgeroepen. Op het Nationaal Congres van 04 Juni 1831 wordt Leopold George Christiaan Frederick VAN SAKSEN-COBURG tot koning verkozen.

Op een vroege zondagmorgen, 17 juli van het jaar 1831, stapt Leopold I de tedere grensscheiding met Frankrijk over in de Panne en komt zo letterlijk en figuurlijk het nieuwe koninkrijk binnen. Na de zogenoemde plichtplegingen en een ondersteunend onderhoud vertrekt de stoet geestdriftig, via Veurne, om vervolgens om zes uur in de avond in Oostende te arriveren. Om de romantische ziel te bekoren maar evenzeer de waarheid niet te bemantelen wijs ik graag op het nuchter feit dat Leopold I zijn eerste nacht als koning van België in Oostende doorbracht. Net als bij de triomfantelijke intocht van menig voorganger (om enkelen te noemen: Jozef II van Oostenrijk en Napoleon Bonaparte) waren voor hem ook feestelijkheden georganiseerd. Vlaggen en erebogen, toejuichende menigte waren aanwezig om het nieuwe soevereine gezag te ontvangen. Jean Baptiste LANSZWEERT, Burgemeester en Ambtenaar van de Burgerlijke Stand van de Stad Oostende, verzorgde de taak van de traditionele plechtigheid en overhandigt bij deze de Koning de sleutels van de stad. LANSZWEERT beschouwt het als een plicht de nieuwe koning te moeten wijzen op de eertijds Oostenrijkse bloeiperiode en welvaart voor Oostende welke door de komst van Leopold I terug zou kunnen gesmaakt worden.

Onze eerste vorst, Leopold I (1790 - 1865) vertoefde, na deze "blijde intocht", regelmatig in Oostende.

Vermoedelijk ligt de reden hiervan in de geografische ligging van Oostende. Hierbij dient evenwel ook gedacht aan de zwakke gezondheid van z'n vrouw, koningin Louise Marie van Orléans (1812 - 1850). Beïnvloed door de aangroeiende nationale politiek (unionisme = partijloze jonge staat) en de heersende internationale politiek was de keuze van een gade omzeggens vlug gemaakt. Het befaamd Verdrag der XVIII artikelen, op grond waarvan Leopold de kroon had aangenomen, was het gevolg van een "entente" tussen Engeland en Frankrijk. Engeland welke een voorstander was van een verenigd Koninkrijk der Nederlanden verzette zich niet langer tegen de dislocatie op voorwaarde dat Frankrijk geen invloed zou uitoefenen op het nieuwe België. Leopold I was van Duitse afkomst maar duidelijk verengelst; was weduwnaar van de Engelse Kroonprinses Charlotte, had als nicht en

bijna aangenomen dochter Prinses Victoria die in 1836 tot Koningin van Engeland gekroond werd. Leopold was zeer gehecht aan deze jonge Britse Koningin en was haar raadgever. Hij zal gedurende dertig jaar een drukke briefwisseling met haar voeren en uiteraard een vaste relatie onderhouden. Leopold wist dat hij het evenwicht diende te behouden en dit ter bescherming van het fragiele bestaan van de jonge staat. Dit deed hij door in het huwelijk te treden met de oudste dochter van de Franse koning Louis-Philippe. De gezondheid van Koningin Louise Marie zal in de zomer van 1850, gebukt door het verdriet van wat haar vader en familie overkomt bij de Franse revolutie van 1848, verzwakken. Zij wordt overgebracht naar Oostende waar zij op 10 oktober 1850 overlijdt.

Oostende werd een koninklijke residentie en de aanwezigheid van de koninklijke familie dient beschouwd te worden als een eerste voorkeursbehandeling waardoor onze stad (opnieuw) uit de vergetelheid der tijd steeg. Naar alle waarschijnlijkheid raakt Oostende hierdoor bekend als vakantieoord en wordt ze zoals vroeger (gedurende de 18de eeuwse Oostenrijkse bloeiperiode, "kosmopolitische havenstad") de vestigingsplaats voor mensen van andere nationaliteiten. Oostende werd een "mondain" midden met praalvertoon. Naar het voorbeeld van Spa werden ook hier waagspelen ingevoerd. Neem hierbij dan ook nog de toepassing van de grootste uitvinding van "STEPHENSON" waarvan Oostende als eerste de vreugde mocht smaken met name de nieuwe mobiliteitsmogelijkheden. De treinverbinding "Brussel-Gent-Brugge-Oostende" in 1838. En in 1846 de verbinding van de eerste Belgische mailboten Oostende-Dover. De kuststad met zijn nog bestaande omwallingen was startklaar voor een nieuwe bloeiperiode. Toch zal zij nog moeten wachten op de daadwerkelijke inzet van onze tweede vorst Leopold II (1835 - 1909) die vanaf 1874 geregeld in Oostende verbleef. Ontegensprekelijk is het de koning-urbanist Leopold II die aan de basis lag van de stedelijke ontwikkeling van de stad. Zijn visie was bepaald vooruitstrevend en qua smaak duidelijk met een eclectische voorkeur voor doorgedreven versieringen (architectuur). Onder zijn bewind moest Oostende uitgebouwd worden tot de belangrijkste badstad van Europa.
Door het "plan d'Ensemple" van architect LAÎNÉ (Parijse stedenbouwkundige en raadgever van Leopold II) wordt de basis gelegd van het stedenbouwkundige en architecturale. Dit laatste door middel van de aantrek van binnen en buitenlandse architecten met name CHAMBON, DE LA CENSERIE, MITCHELL, e.a..

"La Belle Epoque", die voor Oostende een nieuwe bloeiperiode betekende, viel samen met de troonsbestijging van Leopold II (Brussel, 17 december 1865) en het ontmantelingsdecreet van maart 1865. Dit laatste zal voor Oostende plaatsvinden tussen 1865 en 1877 en paste volledig in de nieuwe perspectieven m.b.t. de stedelijke ontwikkeling van de stad. Na enig geharrewar m.b.t. de bestemming van de vrijgekomen gronden (bouwgrond of groenzone) wordt via een wet van 1874 de aldus vrijgekomen terreinen afgestaan aan een zekere Louis DELBOUILLE. Deze geboren Luikenaar was bankier en projectontwikkelaar te Oostende en zal aldus instaan voor de verkaveling en de verkoop van de vrijgekomen gronden. Overigens deed hij beroep op niemand minder dan Maurice DE BONVOISIN (Mars) voor het ontwerp van de publiciteitspanelen voor de verkoop der terreinen.

Het "plan d'Ensemple" kon na afbraak van de omwalling in praktijk gebracht worden. De basis van dit stedenbouwkundig plan is gekenmerkt door haar drie hoofdcomponenten. Te weten het oude en bestaande dambordpatroon van de binnenstad te behouden, secundo de herstructurering van de noord-zuidelijke havenstructuur met het sluizencomplex, de Smet de Naeyerburg, het nieuwe spoorwegtracé met de opeenvolgende stations omsloten door het stedelijk Maria-Hendrikapark en ten derde de westelijke uitbreiding, het Northplan (vanaf het koninklijk chalet tot aan de Northlaan, waarin de Hippodroom is opgenomen). Naar het "plan d'Ensemble" zal in nagenoeg dertig jaar, met name tussen 1880 - 1910, een netwerk van deels openbare werken en gebouwen, deels openbare parken en groene lanen gerealiseerd worden. Als één van de eerste realisaties van westelijke uitbreiding kan het nieuwe Casino van architect NAERT uit 1875 aangeduid worden. Verder ook het Koninklijk Chalet uit 1874 en de Hippodroom in 1883. Voor de zuidelijke uitbreiding de

ontwikkeling van het Maria-Hendrikapark en de Koninklijke Stallingen in 1886. Tot 1906 zullen volgende gebouwen nog aan de palmares toegevoegd worden, te weten: de schouwburg, de Petrus en Pauluskerk, het zeevaartcommissariaat, de Nationale Bank, het Postgebouw (zie beelden aan de Koninginnelaan) en natuurlijk de Gaanderijen. Deze stedelijke ontwikkeling had als gevolg dat de bevolking van Oostende aangroeide van 17.671 inwoners in 1865 tot 39.484 inwoners in 1900 en 42.606 inwoners in 1906.

In 1909 overlijdt Koning Leopold II.

Ontegenzeglijk en zonneklaar is het feit dat deze Koning in zeer belangrijke mate bijdroeg tot de economische expansie van het land. Bij zijn overlijden eindigt min of meer de roemrijke periode voor Oostende (en zou het niet evenzo zijn voor België). Meer zelfs, er was zoiets als een groeiende desinteresse van het koningshuis voor Oostende. Zijn opvolger en neef Albert I (1875 - 1934) kwam nog met mondjesmaat naar Oostende en dit dan nog bij uitdrukkelijke uitnodiging van het Stadsbestuur, bij een of ander plechtigheid bijvoorbeeld. Van een verdere verstedelijking en uitbouw van de stad kwam er bijna niets meer te recht. Eerlijkheidshalve dient opgemerkt dat er reeds enkele jaren vóór het overlijden van Leopold II een einde en/of stagnatie was gekomen aan het stads maken van Oostende. Een plausibele verklaring hiervoor zal waarschijnlijk het niet meer beschikbaar zijn van de nodige fondsen welke door tussenkomst van Leopold II door de toenmalige regeringen werden opgehoest. Maar het staat als een paal boven water dat Leopold II ook gebruik maakte van zijn persoonlijk kapitaal voor de uitbouw van diverse projecten te Oostende. Immers had hij zijn privé-domein "Kongo", waar hij uit ivoor, goud en edelstenen en rubberplantages astronomische kapitalen vergaarde. Dit privé-domein was zijn belangrijkste levenswerk. Hij had via diplomatiek lobbywerk het zelfs zover gekregen dat hij op het congres van Berlijn (1885) als soeverein werd erkend. Toch diende Koning Leopold II, onder internationale druk, zijn privé-domein over te dragen aan de Belgische staat (wet "overdracht Kongo" 18-10-1908). In Antwerpen werd zelfs ter gelegenheid van de inlijving op 06 juni 1909 een feest georganiseerd met een zogenoemde "Kongostoet". België had een Kolonie verworven die 80 maal groter was dan zichzelf. Koning Leopold II was bij dit feest als Staatshoofd aanwezig.
Later dat jaar, op 17 december, sterft de vorst te Laken.

Na 1910 hompelde Oostende met geheven hoofd verder tot 1940, de tweede oorlogsbrand. Het zal elke eerlijke toeschouwer dan ook niet ontgaan dat vanaf dat ogenblik (1910) de leefomgeving van mondaine stad aan het kenteren was. Oostende evolueerde naar een meer gesocialiseerde en democratische omgeving (vanaf 1920 "het sociaal toerisme"). Jawel er waren stuiptrekkingen en pogingen om het hoofd boven water te houden. Uit die laatste periode stammen het nieuwe Station (1911 - beslist voor 1910), het Thermenpaleis (1933), een nieuwe vismijn en de onlangs verdwenen badinstellingen onder de zeedijk. Nog een ander bewijs van de toenemende democratisering en gelukkig ontsnapt aan afbraakzucht door de heilige aard ervan zijn de graven op de begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg. Er werden na 1920 geen monumentale graven meer opgericht (uiteraard zijn er de uitzonderingen die de regel bevestigen). De reden hiervan ligt voor de hand. Geen emigratie meer van kapitaalkrachtige families, geen kapitaalinput (via het koningshuis en degene waarop de koning zich kon beroepen). Dus weinig of geen grootse bouwprojecten meer welke op hun beurt het slabakken van de plaatselijke economie teweegbracht.
Met als resultaat. Oostende verloor stuk na stuk de parels aan haar kroon.

De tweede wereldoorlog bracht vernieling en afbraak. Vernieling, bombardementen of gewoon het ontmantelen en afbreken van gebouwen. En bij de vlucht van de bezetter het opzettelijk in brand steken van belangrijke panden. Enkele voorbeelden van deze vernielingen zijn: het stadhuis, het Kursaal, de stadsbibliotheek, het Royal Palace Hotel, diverse gebouwen onder andere aan het Wapenplein, e.a.

Samenvatting van vernielde en zwaar beschadigde gebouwen

	VERNIELD	ZWAAR BESCHADIGD
WONINGEN	551	1.103
HOTELS	30	60
HANDEL en NIJVERHEID	81	151
OFFICIELE GEBOUWEN	21	42
TOTAAL	683	1.356

De vernieling en beschadigingen ten gevolge van de wereldbrand is de aanzet geweest voor de naoorlogse "verdere" afbraak en tevens ontwikkeling van de huidige stedelijke ruimte(n).
De naoorlogse ontwikkeling van de stad kon beginnen.

Oostende opteerde voor wat zij eerst bij alle machten weerde, een andere levenssfeer, het populaire, het massatoerisme. Hierin ligt ook de vraag verweven of men wel anders kon. Door deze mentaliteitsverandering ontstond dan ook de vraag naar meer tijdelijke woongelegenheden. Het appartementstoerisme was geboren waarbij deze zijn uitdrukking vond in zijn nieuwe bouwstijl, het vervijfvoudigen van de woondichtheden (en soms nog tergend meer). Het magnetisch centrum werd hieraan opgeofferd in plaats van de woonbuurten in de onmiddellijke omgeving (bijvoorbeeld ter hoogte van Petit Paris en verder op).
Het naoorlogse massatoerisme bleek aanvankelijk een gulle gift der goden en in bepaalde opzichten was dit ook zo. Immers betekende het een heropleving van een stad welke zichzelf verpauperd voelde (vooroorlogse periode). Er was de heropbouw en hiervoor de nodige centen.
Nieuwe openbare gebouwen werden door eminente architecten zoals L. STIJNENS, V. BOURGEOIS en G. EYSSELINCK opgetrokken. Het nieuwe kursaal, het Feest- en Cultuurpaleis, het postgebouw, stadhuis en het herinrichten van onder meer het Wellington-hippodroom en de badinrichtingen onder de zeedijk zijn voorbeelden hiervan (de meeste van deze zijn gebouwd tussen 1947 en 1958).
Het bouwfysische van deze openbare gebouwen - wat spontaan als modern (naoorlogse internationale stijl - kubistische volumes) kan beschouwd worden - zijn een duidelijke trendbreuk met wat men voor de oorlog als aanvaardbaar achtte m.b.t. de bouwstijl. Ook getuigde deze onmiskenbaar van wat men zinnens was met Oostende. Dit in naam van wat men toen "de vooruitgang" noemde en zich niet alleen in Oostende toonde. Voor de wereldtentoonstelling, "Expo 58", moest heel Brussel eraan geloven (vanaf 1953). Iedereen moest en zou met de auto naar de hoofdstad komen. De bomen langs de statige boulevards van Leopold II gingen tegen de vlakte. Brussel werd blijvend veranderd net zoals Oostende.

Een flagrant voorbeeld van het streven naar die diep gekoesterde "vooruitgang" is een zin uit een brief welke de handelaars stuurden naar de toenmalige bestuursmensen m.b.t. de inplanting van het nieuwe stadhuis: "De Oostendse bevolking heeft zijn Gemeentebestuur begrepen en streeft zoals voorheen, naar grotere uitbreiding. Geen enkele reden is gegrond om opnieuw de oude stadswallen op te trekken en zich aan het oude te houden, dat heeft zijn tijd gehad".
Een dergelijke uitspraak kan enkel beschouwd worden als een vrijgeleide aan de toenmalige bestuursmensen en degene die hen opvolgde. "Kom op, jongens, breek maar op, breek maar af !!! "

En de nieuwe wind blies hevig, de generatie van na de oorlog had als positieve ingesteldheid de wil om de grandeur van weleer terug te brengen en in feite is men daar in zekere mate in geslaagd in de

zestiger jaren. Oostende had (nog) zijn troeven, was nog steeds internationaal bekend als badplaats, had zeer sterk ontwikkelde recreatieve mogelijkheden: zee en strand, het Maria-Hendrikapark, de promenades en visserskaai, de beschikbare ruimtes. Het krioelde van mensen.
Horecabedrijven schoten als paddestoelen uit de grond; restaurants, tearooms, cafés en er was een onuitputtelijke cliënteel voor. Een nieuwe bloeiperiode kwam eraan en de toenmalige bestuursmensen grepen gulzig toe. De wereldeconomie draaide op volle toeren en bracht een aanzienlijke kwaliteitsverhoging van de levensstandaard en de individuele vrijheid. Nooit als tevoren hadden de mensen het geld en de tijd om op reis te gaan. De trend was gezet; eenieder die over de nodige fondsen kon beschikken, wilde een "optrekje" met zicht op zee en genieten van de gezonde zeelucht.
De eens adembenemende, aanschouwelijk mooie en kenmerkend voor Oostende gekende typegebouwen werden opgekocht en afgebroken door projectontwikkelaars. Er diende ruimte voorzien om voldoening te geven aan de steeds maar groeiende vraag naar een "tweede verblijf".

De zo intens 19de eeuwse omgeving met zijn stedelijke kwaliteiten en op mensenmaat gecreëerde atmosfeer werden, en ik weeg mijn woorden, abrupt en onbeschaamd, vervangen door anonieme, onpersoonlijke en vaak eenvormige bouwsels welke enkel aan het winstbejag en het egoïsme voldoening gaven. Het esthetische en de kwaliteit van het wonen werden vervangen door het functionele. Alhoewel dit laatste niet doorslaggevend dient beschouwd te worden wanneer men de ruimte en/of oppervlakte gaat bekijken welke een standaard appartement toebedacht kreeg (krijgt).

Een ander gevolg van deze ontwikkeling is ongetwijfeld de emigratie van de autochtone bevolking.
Dit liet zich voor het eerst voelen in en rond het centrum van de stad. De snel uit de pan rijzende prijzen voor gebouwen en gronden zullen hieraan niet vreemd geweest zijn. Men ontvluchtte (is dit een goede bewoording voor?) het centrum naar de buitenwijken. Later zal blijken dat een verhuis naar andere gemeenten zich zal opdringen (= geen betaalbare bouwgronden).
Een typisch en tragisch gevolg van ontvolking van de binnenstad is dat men zo evolueert naar een niet-actieve woonstad. Een stad met hoogbouw (tweede verblijven), winkelstraten, uitgaansbuurten en daartussen autobergplaatsen waarbij dan begrijpelijker wijze geen plaats is voor spelende kinderen.
Het grootste deel van de nog bestaande individuele woonhuizen staat leeg, verkrot of is behuisd door sociaal achtergestelde. Andere zijn omgevormd tot gecommercialiseerd gelijkvloers met verval en leegstand op de verdiepingen. Wat overblijft noem ik de "point de repère", de onpersoonlijke appartementsbouw die te vinden is in de omgeving rond het Wapenplein, de Groentenmarkt, de visserskaai en de zeedijk. Daar waar kapitaalkrachtige Oostendenaars en ook sedert de tachtiger jaren de zogenoemde "pensioenmigranten" (kunnen = geld) wonen. Daar waar men slechts nog buiten komt bij daglicht en 's avonds bij enkele hoog de omgeving kan bespieden. "Wonen in betonnen dozen, met flink veel glas, dan kun je zien hoe het bankstel staat bij Mien en haar dressoir met plastieken rozen" aldus Wim SONNEVELD; nietwaar?

Drukkingsgroepen, vandaag de dag, ongeacht hun oorsprong of filosofie zijn het roerend met elkaar eens. "Oostende dient leefbaar te worden; Oostende heeft nood aan betaalbare woningen". " Geef Oostende terug aan de Oostendenaars", luidt het en dit niet alleen wat het centrum betreft. De verzuchtingen van de doorsnee Oostendenaar zijn voor elkeen duidelijk. Binnen die organisaties zijn er stemmen die pleiten voor maatregelen terzake zoals het verlagen van het kadastrale inkomen en registratierechten voor aankoop van bestaande gebouwen, premies voor gevelrenovatie en/of verbouwingen, huursubsidie.
Dergelijke maatregelen kan men enkel maar toejuichen. Maar de vraag is veeleer of dergelijke voorzieningen wel rechtvaardig en evident zijn. Immers zijn het de kapitaalkrachtige, rijke particulieren alsook projectontwikkelaars welke over de nodige fondsen beschikken om bestaande gebouwen en schaarse grond aan te kopen. Hier opnieuw durf ik pleiten opdat de plaatselijke overheid zich zou vereenzelvigen met de term "inbreiding". Binnen de zones die als woongebied

zijn ingekleurd op het Gewestplan dienen er beredeneerde onteigeningen van leegstaande verkrotte panden en onregelmatige percelen tegen billijke vergoedingen te gebeuren. De alzo bekomen gronden dienen, na afbraak van de vervallen panden, doorverkocht aan sterk verminderde prijzen aan hen die normaliter uit de boot zouden vallen. Dus aan deze doelgroep welke over minder inkomen beschikt. Deze maatregel dient niet enkel beschouwd en/of toegepast m.b.t. het Centrum. Er is nood aan en deze nood behelst het ganse grondgebied (huidige) van Oostende. Ondanks er hiervoor een Gewestplan wijziging zich opdrong (noodzakelijk kwaad, enkel bij uiterste noodzaak en in functie van tevens open ruimten te creëren) was het Oosteroever-project een initiatief welke mij dunkt goed was ingestudeerd en blijk gaf hoe zeer de stedelijke dienst voor huisvesting ernstig het probleem van een tekort aan betaalbare woningen aanpakte.

Om te sluiten

Een tijd terug (maart 2000) las ik in de krant naar de bewoording van de heer Frans DECROOS, Ir-Archictect, dienst Stedenbouw Stad Oostende: "We willen alle vroegere B.P.A.'s in een nieuw en eigentijds plan gieten. De andere projecten dateren uit de jaren '50, '60 en '70 en beantwoorden niet meer aan de wooneisen van het jaar 2000. Dus geen kasten van appartementsgebouwen meer".
Deze informatie had te maken met het openbaar onderzoek ter goedkeuring van het nieuwe B.P.A nr.122 die een volgende zone omvat = de wijk tussen Elisabethlaan - Gistelsesteenweg – Zilverlaan en de Stuiverstraat (de Nieuwe Stad). Hieruit kan men begrijpen dat het in de bedoeling ligt van de beleidsmensen om in de bedoelde zone geen appartementsgebouwen meer toe te laten of toch op z'n minst een beperking ervan. Een ommezwaai omdat het net geen mode meer is, of is het omdat de huidige markt nood heeft aan meer individuele woongelegenheden?!

Zouden we uiteindelijk de goede richting uitgaan?!
Aan het betrokken B.P.A is het nummer 122 toebedacht en wijst op het nieuwe type B.P.A of nog genoemd "verruimd B.P.A" die in begin jaren tachtig (1983), door dezelfde Frans DECROOS, als nieuw en innoverend naar voor werden geschoven.
Ik zelf heb destijds als tewerkgestelde ambtenaar bij de dienst Stedenbouw de nieuwe indeling van het zogenoemde "verruimd B.P.A" voor het ganse grondgebied van Oostende ingekleurd. Dit gebeurde door rekening te houden met de plaatselijke mogelijke problematiek en verzuchtingen welke op dat ogenblik zich stelde; ongeacht waar de vroegere B.P.A-grenzen zich situeerden. Het verruimd B.P.A. te Oostende was het geesteskind dus van Frans DECROOS. Zijn stelling, welke evenwel door politieke motivering was ondersteund, is dat de oude B.P.A's te statisch waren tegenover de dynamische maatschappij. Deze maatschappij had (heeft) het gegeven dat zij constant inspeelde op nieuwe bouwtechnieken en ook gekenmerkt was door steeds in een ontwikkelingsfase te vertoeven m.b.t. de economische expansie (nieuwe bedrijven en handelszaken, uitbreiding van bestaande bedrijven).
Daartegenover had men dan B.P.A.'s (de oude dus) welke door middel van eenvoudige planopmaak (weinig voorschriften en duidelijk ingekleurde afgebakende mogelijkheden) een hele reeks problematische beperkingen inhielden. Het oude B.P.A. duldde geen enkele ruimte voor inspraakmogelijkheden door de bevoegde aangestelde ontwerpers m.b.t. de te creëren volumes.
De filosofie achter het nieuwe B.P.A. is dat deze juist de mogelijkheid open laat en/of biedt tot alternatieven en flexibiliteit. Om het in nogal drastische bewoordingen te uiten: het plaatselijk bestuur speelde de bal terug in het andere kamp, dit dus van de ontwerper zelf. Zo had deze laatste meer mogelijkheden en normaliter meer kans om zijn creativiteit uit te werken. In wezen een goed initiatief en zeker goed bedoeld. In praktijk werd het net iets anders; het verruimd B.P.A. geeft niet de gewenste doelstelling. Het resultaat is veeleer het streven van de ontwerper (projectontwikkelaar) naar een maximale bezetting en bebouwing van het potentiële perceel. Dus duidelijk anders van wat aanvankelijk primeerde; een verantwoord ethische ontwerp passend in de omgeving waarvoor het bedoeld is.

Deze ervaring bracht mij destijds tot de vraag of het dan toch niet beter zou zijn uitdrukkelijk en binnen gestelde gabarieten, per straat en/of omgeving, criteria op te stellen waaraan de te ontwerpen gebouwen dienen te voldoen. Een perfect huwelijk aldus tussen de B.P.A.'s van Frans DECROOS en deze van Arnold DEVOS en Jean-Jules EGGERICKX. Enerzijds duidelijk afgebakende en in gabariet-vorm zijnde criteria (planmatig), naast het, op voorstel zijnde, vrije initiatief van ontwerp (voorbeeld van dit laatste: keuze materialen; keuze van dakvorm).
Een dergelijk beleid inzake urbanisatie kan enkel maar zijn vruchten afwerpen indien de verantwoordelijken ter zake (ontwerpers; Stedenbouwkundige ambtenaren) zich strikt aan de te handhaven regels houden. Het eigenbelang (van projectontwikkelaars-immobilia) dient plaats te maken voor het algemene belang, dus voor een leefbare omgeving (op mensenmaat).

In de Tweede wereldoorlog werd het Britse parlement vernietigd door de Duitse oorlogsmachine. Bij de heropbouw vroeg men zich af op welke wijze men deze best zou opnieuw inrichten.
Op de continentale wijze, te weten in een halve cirkel of op de traditional way, rijen banken tegenover elkaar geplaatst. Het was Winston CHURCHILL, de toenmalige eerste minister, die de knoop doorhakte. De traditionele wijze dus. De reden "we are British", maar evenzeer omdat er in deze wijze van doen het duidelijk onderscheid zichtbaar blijft van wie bij de meerderheid hoort en wie niet. Tegenover de voorstanders van de niet traditionele wijze verdedigde de eerste minister zich als volgt " we shape our own buildings and afterwards our buildings shape us ". Achter deze (weer) typische wijze van antwoord kon men het volgende verstaan; "Wij creëren onze eigen atmosfeer en deze kan ons vroeg of laat 'goed of slecht' beïnvloeden naargelang die atmosfeer 'goed of slecht' is geconcipieerd en/of geconstrueerd. Wij zijn uiteindelijk verantwoordelijk voor onze handelingen en de gevolgen daarvan ".

Wanneer men dit gegeven onverdund toepast aan het stedenbouwkundig beleid 1945-2000 dan kan men stellen dat het gebrek aan leefbaarheid van en in het Oostendse Stadscentrum ontegensprekelijk het product is van decennia lang één enkel criterium te hanteren met name deze van de tewerkstelling. Verwonderd of niet toch? Tewerkstelling; niet in de visserij, niet in de industrie, maar wel, eenzijdig en dan ook gemakshalve in deze van het toerisme, met name het toeristenverblijf of liever de tweede verblijven. Alles diende te buigen en te barsten voor het betonnen uiterlijk waarmee men nu in de huidige dagen wordt geconfronteerd. Hierover had zelfs de welbekende dichter, Geert VAN ISTENDAEL, het volgende geciteerd, "Al bouwend sloopte de stad zichzelf ".
Stadsuitzicht anno 2001, er komt bij mij een wrange smaak wanneer, lees januari laatstleden, een krant blokletterde "Stadhuis van Oostende verdient beschermd te worden". Dit zijn woorden van Isabelle DUMON, de winnares van de jaarlijkse prijs voor studiewerk 2000 van de stad Oostende. Het blijkt dat haar werk uitmuntend is en degelijk. Deze Burgerlijk-ingenieur architect, uit Bredene, belicht in haar eindwerk de architecturale en stedenbouwkundige evolutie van het stadhuis na de tweede wereldoorlog. Jong en snel verliefd zal deze wel degelijk intelligente vrouw blijkbaar door haar vorming blindgestaard het naoorlogse postmodernisme in de architectuur diep koesteren. Het zou imbeciel lijken wanneer men zou ontkennen dat dit gebouw geen product is van vooruitstrevende naoorlogse architectuur. MAAR; om te gaan stellen dat dit gebouw het voorwerp mag uitmaken tot klassering vind ik nogal gedurfd. Na er achttien jaar, dagdagelijks, te hebben vertoefd, als werknemer, ga je ook anders denken. De ontelbare verbouwingen welke dit gebouw, gedurende jaren, heeft mogen ondergaan en zichzelf heeft opgedrongen kunnen een mogelijke aanwijzing zijn dat met dit type van bouwstijl het niet helemaal snor zit. Opgemerkt dient dat men deze verbouwingstechniek in omzeggens elkeen van de naoorlogse openbare gebouwen kan vaststellen.
Mag ik dit wel openbaren; ben ik hierdoor niet de vreemde eend in de bijt. Jeugdsentiment van de naoorlogse twintigers zal mijn uitspraak des duvels horen en reacties zullen er zijn of op zijn minst fronsende wenkbrauwen. Ook bij diegene die zichzelf mogen noemen te horen bij de elite van de kennersclub der naoorlogse architectuur zal ik met deze uitspraak duidelijk niet geliefd zijn. Hun

reactie zou ik gewillig aanvaarden ware het niet dat bij deze ook mensen behoren welke luidkeels het initiatief van een groeistrand en de aanleg van twee nieuwe havendammen veroordelen. Eén van hun stellingen is dat het aan te leggen groeistrand voor het naar voren geschoven bastion, welke de Albert I - Promenade moge wezen, de doodsteek zou betekenen en waardoor menig toerist die enkel naar Oostende komt om die uitzonderlijke site te ontdekken zullen wegblijven.. Oostende zou hierdoor voor altijd veranderen.
Misschien hebben ze gelijk; misschien weer niet. In elk geval denk ik dat het Vlaams Gewest in samenwerking met het stadsbestuur Oostende hiermee Oostende terug op de kaart plaatst van de te bezoeken steden aan de Vlaamse kust. Een betere beveiliging van de Oostendse binnenstad tegen overstromend zeewater, in combinatie met een sublieme aantrekkingspool voor de hedendaagse en veeleisende toerist die door het povere naoorlogse stedenbouwkundig beleid en de hierdoor gecreëerde stiefmoederlijke omgeving het niet meer de moeite vond om een ommetje te maken en Oostende te bezoeken, zelfs niet bij stormweer wanneer de Albert I - Promenade zeestormend nat werd gemaakt.

EPILOOG

Maandag 20 maart 2000, Van Iseghemlaan. Twee Duitstaligen staan ietwat beduusd te kijken naar de afbraak van het pand op de hoek met de Vlaanderenstraat. In dit pand, op de zolderkamer, was ooit het atelier van James ENSOR. Daar zou hij zijn belangrijkste werken geschilderd hebben. Sedert enkele jaren zijn deze heren bezoekers van onze stad omwille van hun beroepsactiviteiten. Zoals de gewoonte hen dicteert gaan ze even een goede dag brengen bij mevrouw Marianne (eigenlijk Erna) van het souvenirwinkeltje beneden hun gehuurd appartement. Daar uiten de heren hun ongenoegen over de afbraak van het pand. "Wat bezielt de bestuursmensen in Oostende" dixit één van hen. Maar deze heren weten beter. En wat zelfs Xavier TRICOT, Ensorkenner bij uitstek, niet zou bedacht hebben deden zij. Aanvankelijk uit protest ingegeven en tenslotte uit respect voor de meester. Zij namen namelijk een vensterkozijn mee van de zolderkamer. Deze zullen ze tentoonstellen in hun expositieruimte in Duitsland.

Oostende;
Maar zij en ik
het is een halsstarrige affaire, een adoratie
haar uitgestrekte blanke rand
de vochtige twijfelende bezoeker, zijn zilte geur
haar uitnodigend, veilige armen
voor elk wie meegevoerd

Bronnen

1. Uitgever : Oostendse Historische Publicaties; Stadsarchief Oostende, De 18de eeuwse bloeiperiode van Oostende 1769 – 1794 door Daniël FARASYN.

2. Uitgever : De Sikkel, Antwerpen; Steden en Landschappen, deel "De kust" door Prof. Dr. Ir. Stan LEURS – Dr. W. CONRAD – Prof. J. VERCOULLIE en de heren E. VLIETINCK en A.C.C. WAUTERS.

3. Uitgever : L. OPDEBEEK, Antwerpen; Ons Vorstenhuis, Leopold I. Door de heer Jos WITLOX.

4. Uitgever : Groep Planning, Brugge-Brussel, in opdracht van het Stadsbestuur van Oostende; Titel = Structuurplanning te Oostende, Herwaardering van de badstad.

5 Uitgever: kabinet van Gemeenschapsminister van Ruimtelijke Ordening, Landinrichting en Natuurbehoud; de heer Jef BOSCHMANS, persraad (1985). Titel = Herwaarderingsgebieden in Vlaanderen; Sociale stads-en dorpsvernieuwing door Paul AKKERMANS

6. Uitgever : Plangroep Structuurplan Vlaanderen, Brussel. Opdrachthouders Prof. L. ALBRECHTS en Prof. Ch. VERMEERSCH Toelichting bij het voorontwerp "structuur Kustzone" opgemaakt door het West-Vlaams Economisch studiebureau

7. Uitgever : Société Belge de librairie, Hauman et Ce. Brussel, Histoire de la ville d'Ostende et du port door J.N. PASQUINI

8. Uitgever : Universal Pictures Hilversum Het Journaal van de Eeuw 1900 – 1939 gemaakt door Herman DE PRINS, Gil VERHAERT, Herman VAN DE VIJVER, Joannes THUY, Win VAN WAESBERGHE, Tony VERBRUGGEN, Chris VAN DEN ABEELE en Greet VAN HOYE.

9. Uitgever : Elsevier Sequoia Brussel - Winkler Prins Encyclopedie van Vlaanderen. Hoofdredactie : Prof. Dr. R.F. LISSENS, Prof Dr. J. L. BROECKX, Prof. Dr. A. DEVREKER, Prof. Dr. Th. LUYKX, Prof. Dr. L. DE SMET. Samenstelling : Dr. Guido PEETERS, Dr. Adelaïde VAN REETH, Drs. Aline CHRISTIAENS en Dirk CHRISTIAENS, Annie WISEMBERG, Elisabeth DERVEAUX, Dolores VAN MEER, Piet VAN ROEMBURG, André CHRISTIAENS, A. LAMBERT en Oscar PERGOT.

Foto 1 = *Dit beeld heeft duidelijk aan hoe "ruimtelijke ordening" niet moet.*
Deze omgeving is het product van het naoorlogse en hedendaagse stedenbouwkundig beleid. Soms zou je kunnen denken dat de Oostendenaar een aangeboren allergie heeft voor wat schoonheid wel kan zijn. Het eeuwenoude Duinenkerkje vergaat in het oprukkend miskleunend bouwsel waaraan geen einde komt; bemerk de dreigende bouwkranen.

Foto 2 = *Dit is een typisch voorbeeld van wat een verruimd B.P.A. kan teweeg brengen. Twee duidelijk zeer recentelijk naast elkaar staande gebouwen. Noch bouwhoogte, noch bouwstijl, noch enz., aan elkaar gewaagd. Dit is het product van het nieuwe kleedje waarin men het B.P.A. wil steken. Ruimte voor inspraakmogelijkheden door de "bevoegde" aangestelde ontwerpers m.b.t. hun te creëren volumes en/of gebouwen. Zou men niet eerder opteren voor goed afgebakende criteria?*

Foto 3 = *Koninginnedal; of liever het tranendal. Met nodige spijt, geen leedvermaak, voor de projectontwikkelaar die door het bouwen van dit project is gefailleerd, kan er gelukkig gesteld worden dat de rest aan beschikbare bouwgrond dusdanig niet meer zo intens zal bebouwd worden en nu voorbehouden zal zijn voor open woningbouw met name villabouw. Rijdend in de richting van de Northlaan krijgt men de indruk dat men voor één massieve, lees muurconstructie, komt te staan. De reden, eenvoudig, men wilde namelijk de maximale bezetting van het terrein bekomen (= maximale winst). Als men weet dat er nog elf van deze constructies dienden te worden gebouwd; aan wat zijn wij ontsnapt!!*

Foto 4 en 5 = *Men heeft mij ooit verteld dat een schoonheidsfoutje de werkelijke schoonheid des te meer laat uitkomen. Maar wat als dit nu eens niet zo was, althans toch in bepaalde gevallen en dit kun je nu in feite bemerken aan de foto's 4 en 5. Het bedoelde gebouw, op de hoek, welke van stedenbouw duidelijk een uitzonderingsmaatregel heeft bekomen inzake het bebouwen van de voortuinstrook. Men kan in elk geval stellen dat het gebouw zelf wel hedendaags oogt zowel in ontwerp als bij gebruik van materialen en dit is dan ook alles. Wat met de aanliggende woningen; stel dat één van de eigenaars ook een uitbouw wenst op de normaliter bouwvrije voortuinstrook? Kan het voor de ene dan kan het voor de andere, hoor ik de aangelande eigenaars denken.*

BELANGRIJKE MEDEDELING

Wij vestigen de aandacht van onze leden op het feit dat ze, op vertoon van hun lidkaart, GRATIS toegang hebben tot het Museum voor Schone Kunsten en het Ensorhuis te Oostende.

«Oostende, stad in zicht: beelden en verhalen uit een stad aan zee» : een verrassende kijk op Oostende

door **Claudia Vermaut**
archivaris

Net voor de zomer verscheen de jongste Oostendepublicatie : "Oostende, stad in zicht»: beelden en verhalen uit een stad aan zee". Het werd een handige gids in zakformaat die je meevoert langs 160 gebouwen, beelden en andere bezienswaardigheden in Oostende. In een eerste deel worden 160 sites beschreven en geïllustreerd, in een tweede deel worden 13 thema's uitgewerkt : hoogtepunten, religieuze aspecten, maritieme sporen, industriële archeologie, de koninklijke aanwezigheid, beelden en monumenten, het militaire verleden, oude architectuur, moderne architectuur, natuur en groen, stadshuizen, het Leopoldpark en Oostende voor kinderen.
Bij elk thema is een kaartje geplaatst met daarop alle sites die binnen het thema vallen. Bovendien zijn er enkele (s)toppers uitgelicht die de hoogtepunten binnen een bepaald thema vormen. Elk thema is voorzien van meer achtergrondinformatie. Dat kan een anekdote zijn, wat duiding bij bepaalde ontwikkelingen, wat faits divers of gewoon informatie die de auteurs de lezers niet wilden onthouden.

Het geheel wordt afgesloten met een uitgebreide bibliografie, zodat de lezer eventueel zelf verder kan gaan zoeken en een persoonsnamenindex van alle architecten, kunstenaars en andere personen die bij de sites vermeld worden.

De meer dan 200 illustraties zijn afkomstig van Danny de Kievith en de Voorlichtingsdienst, wat de actuele foto's betreft; het Stedelijk Museum, wat de kunstfoto's betreft en het Archief wat de historische foto's en kaarten betreft. De dienst Urbanisatie (GIS) stond in voor de themakaarten. De teksten en illustraties laten je toe Oostende te ontdekken vanuit je luie stoel maar nodigen je ook uit om zelf (opnieuw) op ontdekking te gaan in deze verrassende stad.

De publicatie richt zich in de eerste plaats tot de Oostendenaar vanuit het idee dat hij of zij wat meer zou te weten komen van de tientallen bezienswaardigheden die hij of zij dagelijks bewust of onbewust op zijn route vindt. In tweede instantie richt het zich tot de toerist, zowel hij die snel wat informatie zoekt als degene die zich interesseert aan het Oostendse patrimonium. De gids komt ook tegemoet aan de vraag van heel wat scholieren en studenten die vaak een opdracht krijgen om informatie te verzamelen over een bepaalde gebouw of een monument. Ten slotte zal het onmisbaar zijn voor wie meedoet aan een wandelzoektocht of, wie weet, er zelf een organiseert.

De gids telt 184 blz. en is te koop aan 18 euro of 727 fr. aan de infobalie van het Stadhuis of in het stedelijk Museum.

U kunt de publicatie ook bestellen door overschrijving van het bedrag + 80 fr. verzendingskosten op rekeningnummer 091-0065420-71 van de Stadskas, Stadhuis, Vindictivelaan 1, 8400 Oostende met vermelding "104/161/02 – Stad in zicht".

DE VILLA-NAAM "MARITZA" IS AMPER EEN HALVE EEUW OUD

door **Ivan VAN HYTE**

Ofschoon de consumptie van Het Feest (of Het Feest van de consumptie) al zeer ver achter ons ligt, toch kan ik zelden of nooit nalaten nieuwsgierig te gluren naar spijskaarten. Deels om het alsmaar mooier Nederlands, deels – en dit geef ik grif toe – om de smaakpapillen te activeren. Als alles zich dan nog afspeelt tijdens een jodiumrijke wandeling op onze mooiste boulevard, is dit voor mij de kers op de taart. "Waaier van staafjes ganzenlever, wilde eend-mousse en zijn gebakken borstreepjes – Met tuinkruiden in de oven gebakken nieroogkreeftjes met Leffe-bier gesmoorde molsla en waterkers – Geroosterde koningspoon met venkel, saffraan en koriander vergezeld van een aspic van vijgen – ".

Komt het water u nog niet in de mond ? Of hebt u het door waar ik me bevind ? Juist, ik sta vóór HET symbool van de Belle-Epoque-zeedijkvilla: "Maritza".

Steeds kijk ik omhoog en intrigeren mij die gietijzeren naamborden. "Maritza", wie ben jij eigenlijk ?...

* * *

Ten westen van de "Grote Zeedijk" (1) – tussen het Vuurtorenplein en de huidige Ijzerstraat – komt er vanaf 1862 een nieuwe wandeldijk waar toeristen meer en meer op afkomen. Ze vinden er ongerepte duinen, een fijn zandstrand en... stilte. Gebouwen staan er nauwelijks. Een hotel-restaurant-café, het "Pavillon des Dunes" van 1852 ! (2). Het "Pavillon (of Hotel) du Rhinn met een achterliggende grote oester- en kreeftenput van de maatschappij "Royon-Bettger en C°" (3). En het "Café de l'Océan", opgetrokken in hout met een dak van zeildoek, dat in 1862 in handen komt van Constantin BEERBLOCK, koopman te Verviers, en zijn broer Charles, hotelier te Oostende (4).

Zij bouwen in 1864 het paviljoen oostwaarts uit en geven aan het geheel een nieuwe naam : "Pavillon Beerblock" (5).

Een jaar later valt in de Senaat de beslissing dat in Oostende de fortificaties zullen moeten afgebroken worden. Pech voor de eigenaars !
In 1873 worden de vrijgekomen militaire gronden door de Belgische Staat te koop aangeboden. Speelde de Luikse notaris Louis DELBOUILLE toen al met het idee deze terreinen tussen dijk en stad te verzilveren voor de bouw van hotels en luxueuze villa's ? In elk geval koopt hij, begin 1874, 22 hectaren "Domaniale Gronden" die hij in "blocs" wil verkavelen (6). Hij gaat vrij vlug aan de slag en met een publicitaire campagne in reisgidsen, kranten en op borden hoopt de voortvarende ondernemer zijn slag te slaan. Maar wat met de concessie-eigenaars van bestaande panden op de zeedijk ? In 1876 laat de regering de terreinen van de oude paviljoenen schatten, rekening houdend met DELBOUILLE's prijzen. Het Pavillon Beerblock met zijn 1.616 m² wordt geschat op 535.500 Fr. (7). Compensaties en aantrekkelijk onroerend goed zijn moeilijk te verzoenen !..

Voor Constant BEERBLOCK die toch in Verviers woont, hoeft het niet meer : hij verkoopt "zijn part" aan zijn broer (8).

Wie beter dan historicus Daniël FARASYN verwoordt wat de hotelier er mee zal aanvangen. "In 1879 stelt hij het 1.617 m² groot terrein perceelsgewijze te koop. Hij slaagt er in een zuidelijk perceel eerst maar in 1882 te verkopen. In september 1883 wordt de westelijke vleugel afgebroken, de grond ervan in twee percelen verdeeld en verkocht. In 1884 komen hierop twee villa's te staan:

de "Villa des Dunes" en de "Villa Irène", beide op de oostkant gebouwd van de "Villa Circé" die in 1881 is opgericht..." (9).

De rest blijft eigendom van Karel BEERBLOCK die in 1885 (10) terug een deel van zijn paviljoenen afbreekt. Hij verkoopt (11) het vrijgekomen perceel uit bloc 22 aan Julius VIMENET-MORIAMI, een nijveraar wonende in de Chaussée de Mons te Anderlecht, die er een villa op bouwt waarvan het grondplan identiek is aan dit van de ons overbekende Villa Maritza op het huidige kadasterplan (12).

Hoe heette nu "Maritza" ?

Al in 1981 wees onze stadsconservator N. HOSTYN op de mogelijke mythevorming van een Russische bouwheer of bouwmeester gelet op de "Russische (?) klanken van "Maritza" (13).

Dit is duidelijk niet de initiële naam. De oudste – en wellicht oorspronkelijke – benaming die ik gevonden heb, is die in STRACKE's tweede "Almanach du commerce et de l'industrie d'Ostende" van 1887 : "Villa Rosenda".

In 1899 komt "Villa Rosenda, digue de mer n° 77, façade 9 mètres" in handen van Eugène PECHER-AMBROES, eigenaar te Brussel en wonende op de Louisalaan 359 (14). Als weduwe erft zijn echtgenote Leonie AMBROES in 1908 de villa langs de strandboulevard.

Ook het beroemd geslacht ROTSCHILD duikt op in kosmopolitisch Oostende. Op 01 oktober 1912 koopt baron Max DE GOLDSCHMIDT-ROTHSCHILD als "propriétaire à Francfort" (de bakermat van de joodse financiersfamilie ROTHSCHILD) de eclectische zeedijkvilla (15)

Tien jaar na het einde van de Eerste Wereldoorlog worden Georges MARQUET (zoon van de gelijknamige kursaaluitbater) en zijn echtgenote Thamara DELINA, een van oorsprong Russische actrice of ballerina, de nieuwe eigenaars. Ze kopen het pand van de gekende Brusselse bouwondernemer Armand BLATON en diens vrouw Eugénie PEYRALBE (16). Van dan af prijkt er op nr. 76 aan de Albert I – wandeling een nieuw bordje: "Villa Thamara". Elke zomer laat het echtpaar zich voor 2 maanden door dienstpersoneel verwennen tot wanneer de Tweede Wereldoorlog dood en vernieling op de dijk zaait.

Op 25 september 1940 valt een Britse brisantbom vóór de met zandzakjes gebarricadeerde arduinen gevel die achteruit geduwd wordt.

In 1947 is er van de aanzienlijke oorlogsschade niets meer te merken. "Thamara" krijgt dezelfde schittering van weleer terug, maar opnieuw andere eigenaars. Mevr. DELINA – ondertussen alleen eigenares geworden – verkoopt op 29 september 1953 haar villa aan de Brusselse handelaar Maurice DUREUIL en Maria RAGHENO (17). Hij is de stiefvader, zij is de moeder van Mevr. Hilda VERBESSELT, echtgenote van de Oostende notaris Alphonse LACOURT. Samen kopen ze op 28 december 1958 de statige, artistiek en historisch waardevolle, oudste zeedijkvilla Maritza (18).

Tijdens een hartelijke theevisite verzekerde mevrouw mij dat zij het was die – in samenspraak met haar moeder – besliste om de villa de "grafelijke" naam Maritza toe te kennen.

Op 27 juni 1977 stuurt de Rijksdienst voor Monumenten en Landschapszorg van het Ministerie van Nationale Opvoeding en Nederlandse Cultuur een aangetekende brief naar het College en de notaris waarin staat dat "Maritza" in aanmerking komt om geklasseerd te worden. De heer LACOURT tekent bezwaar aan. Een lange procedureslag komt op gang : sloopaanvraag, declasseren, Raad van

State, weerklank in de nationale pers, actiegroepen, Martens IV ontslagnemend.... (19). In 1980 verlaat het echtpaar LACOURT definitief de villa. Drie jaar later koopt de Vlaamse Gemeenschap / Commissariaat Generaal voor Toerisme het huis dat te huur werd gesteld (20). Het was uiteindelijk de N.V. Kathris Room met zetel te Middelkerke die de nieuwe erfpachter werd.

Nadat BRT2 twee zomers er zijn studio's had opgeslagen, werd Villa Maritza op 6 juni 1986 feestelijk geopend als klasse-restaurant. Meesterkok Jacques GHAYE ontvangt me heel hartelijk en toont me achtereenvolgens de restaurantzaal in neo-Vlaamse renaissancestijl, het salon voor het aperitief en de koffie en de banket- en vergaderzaal met private bar.

Bij het buitengaan slaat een plotse windvlaag mijn regenscherm over; in plaats van door te lopen in de regen lees ik: "Filet van melkkalf met een kaviaar van eikenzwammen en eiervruchten in een peterseliesausje".

Het is een onderdeel van het menu....Belle Epoque.

---

(1) D. FARASYN : "Historiek van de eerste gebouwen langs de Oostende zeedijk 1830-1878" p. 3.
(2) M. CONSTANDT : "100 jaar toerisme. Een eeuw vakantie in West-Vlaanderen" foto nr. 25, p. 103.
(3) A. VERBOUWE : " Iconografie van het arrondissement Oostende" p. 120 nr. 643.
(4) Akte notaris LIEBAERT, 12 november 1862.
(5) - Kadasterarchief West-Vlaanderen te Brugge, schets 1863: perceel 1595/5 wordt 1595/5A
- A. VAN CAILLIE : "Oud Oostende in Beeld 3", foto nr. 12.
(6) M. CONSTANDT : "Delbouille en Dujardin, twee pioniers van het Oostends toerisme" p. 9
(7) D. FARASYN op. cit. p. 36.
(8) Akte notaris E.J. VAN CAILLIE, 16 oktober 1877.
(9) D. FARASYN, op. cit. p. 41
(10) Op de schoorsteen van het salon staat 1885.
(11) Akte notaris BOUSSON, 12 augustus 1884.
(12) Kadasterarchief West-Vlaanderen / Brugge : artikel 3053 – perceel C 177 I.
(13) De Plate jrg. 1981 nr. 4, april p. 21.
(14) Akte notaris TEYMANS, 8 juni 1899. Kadasterarchief Brugge : opgave 1899/510.
(15) Akte notaris FAICT, 1 oktober 1912. Kadasterarchief Brugge : opgave 1913/261 (artikel 2558).
16) Akte notaris SERRUYS, 17 december 1928.
(17) Akte notaris F. VAN CAILLIE, 29 september 1953.
(18) Akte notaris F. VAN CAILLIE, 28 december 1958.
(19) "Tijdingen", 3 april 1981.
(20) Akte notaris BILLIOUW, 8 maart 1983.

Nieuws uit de Provinciale Archiefdienst van West-Vlaanderen

Vanaf 1 juli 2001 heeft de provinciale Archiefdienst van West-Vlaanderen een eigen website: <http://www.west-vlaanderen.be/upload/archiefdienst/index.htm>

Bron: Info VVBAD, 2001, nr. 7-8, p. 12.

* * *

Etienne Sabbeprijs voor Geschiedenis

Medio 2002 wordt de driejaarlijkse ETIENNE SDABBEPRIJS VOOR GESCHIEDENIS ter waarde van 100.000 Fr. uitgereikt.

De prijs is bestemd voor het bekronen van een al dan niet gepubliceerd, niet eerder bekroond werk over algemene, regionale of lokale geschiedenis, zonder chronologische of thematische beperking, doch met uitsluiting van literatuur- en kunstgeschiedenis.
Een gepubliceerd werk mag niet verschenen zijn vóór 1 juni 1998.

Het ingediende werk moet in het Nederlands geschreven zijn door een auteur die op het ogenblik van het indienen van de studie de leeftijd van 45 jaar nog niet heeft bereikt.

Het werk moet in drie exemplaren ingediend worden bij de secretaris van de v.z.w. Stichting Etienne Sabbe, p.a. E. Sabbelaan 53, 8500 Kortrijk vóór 31 december 2001

* * *

Prijs "Textielgeschiedenis in Vlaanderen", geschonken door de Provincie West-Vlaanderen

De prijs is bestemd voor het bekronen van een al dan niet gepubliceerd, niet eerder bekroond werk over de textielgeschiedenis in Vlaanderen zonder chronologische beperking. Een gepubliceerd werd mag niet verschenen zijn vóór 1 januari 1995.

Het werk; in het Nederlands geschreven, moet in drie exemplaren ingediend worden bij de secretaris van de v.z.w. Stichting Etienne Sabbe, p.a. E. Sabbelaan 53, 8500 Kortrijk vóór 01 maart 2002.

De prijs heeft een waarde van 50.000 Fr.

Het volledig reglement betreffende deze twee prijzen is ter inzage bij het secretariaat van onze Kring, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.

1768 OM WEDUWEN EN WEZEN BEKOMMERD ?.....

door **Jan G. DE BROUWERE**

Vriend Jan Coopman gaf me een paar fotokopieën uit het archief van het Oostendse OCMW. Betreft een 18de eeuws familielid, - er is een authentiek afschrift bij uit het Oostendse Doopregister 1703 ! Ik kreeg er nog een glimp bij van de toenmalige mentaliteit. Jan Coopman gaf er de voorkeur aan, dat ik die teksten bespreek.

Barbara DE SORGHER werd geboren te Oostende op zaterdag 01-12-1703, en daags daarop eerste zondag van de advent, in de Sint-Pieterskerk gedoopt (1) . Haar vader Jan DE SORGHER was een welstellend billanderman, en haar moeder Maria VAN DE KERCKHOVE, kwam ook uit een belangrijk billandergeslacht (2). Onder een goed gesternte kwam ze dan ook ter wereld.

Zeker had ze een kommerloze jeugd, tot ze, twintigjarige, kennis maakte met een oudere man Pieter DAVEROE (filius Juliani et Augustinae EYGENAERT), een weduwnaar (3). En met die weduwnaar wilde ze dan per se trouwen. Het lijkt wel, alsof een huwelijk van dat jong meisje met die oudere man niet in de smaak viel van de familie DE SORGHER. Temeer Pieter oppertimmerman was, en wel op een "fregatschepe genaemt St. Jospeh", (4) dat klaar stond naar de Oost af te varen, en de jonge echtgenote maandenlang in Oostende alleen zou laten.

Maar Jan en Marie waren voorzichtige ouders, en ze lieten een "goed" huwelijkscontract opmaken door notaris P. RYCX (5), - waaruit blijkt dat Barbara een goede uitzet meekreeg. Dit alles gebeurde op maandag 25-01-1723. Voordien echter, op donderdag 21-01-1723 was voor diezelfde notaris een akte verleden, waardoor Barbara twee garanties kreeg: 1° ze zou de "maentgelden" (6) van DAVEROE mogen innen, en 2° wanneer hij terugkwam de helft krijgen van Pieters aandeel in de winst van de "cargassoen". Hoe vaak de bepalingen van die overeenkomst toegepast werden weet ik niet. Maar Pieter liet nogal vlug een kinderloze en berooide weduwe achter (7).

En nu het verhaal van J. Coopmans' documenten

In 1768 is de 65-jarige Barbara, zo verklaart ze, al 33 jaar weduwe, en daarenboven blind. En onbemiddeld ook nog. De familieleden DE SORGHER trokken zich waarschijnlijk de verwante ongelukkige weduwe helemaal niet aan. Wel was er Hendrik HAYAERT (8) die haar "*uyt compassie ende medelijden bij hem (had) genomen, den welcken haer voor eenigen tijdt wel huysheure gratis wilt geven, nemaer niet den cost*". Wij zijn in oktober, de winter is in aantocht.

Wat dan ? Barbara trekt naar notaris Philip RYCX die Pro Deo een verzoekschrift neerpent, - een verzoekschrift gericht " *Aen Edele en Weerde heeren Borgmeester ende Schepenen der Stede ende Port van Oostende*" – Barbara smeekt om alimentatiegeld.

De Wet van Oostende heeft daar echter geen geld voor , en op maandag 31 oktober 1768 stuurt de bevoegde schepen het verzoekschrift in handen van "*dheeren aermeesters ten fine advijs*".

Op dinsdag 15 november 1768, zetelend "*ter caemere van daermenschoole*" (9) verwijzen de "*directeurs van den gemeenen aermen*" de suppliante naar "*het ambacht der Vrije Scheepstimmerlieden deser stede tot becommen de ordinaire alimentatie dat het ambacht is gevende aen de Vrije Kneghten*".

Twee dagen daarop, op donderdag 17 november 1768, legt Jan CRESPIN, deken der Vrije Scheepstimmerlieden, het geval voor aan de samengekomen zorgers van het ambacht. Het resultaat

van de bespreking is een besluit van twee bladzijden (10), - een document dat bijzonder belangrijk is, als spiegel van de 18de eeuwse mentaliteit.

Eerst en vooral sturen ze het rekwest terug aan de armenmeesters, samen met het "*extract baptistair*".

De boodschap luidt dat niet "*de minste alimentatie connen geven*". Ze hebben dat nooit gedaan, en zijn helemaal niet zinnens daarmee te beginnen.

Maar tot nazicht van de armenmeesters, - die wel verkeerd waren ingelicht, - delen ze iets belangrijks mee: de suppoosten (leden van het ambacht) hebben een soort ongevallenverzekeringskas opgericht. En het loont de tekst in extensie weer te geven (11).

"bij de supposten deser ambaght tseedert de twee jaeren is opgerecht eene Confraterniteyt, onder den tijtel van volontaire contributie, om elcanderen te connen bijstaen ende te helpen, bij sooverre der selve contribuanten in 's ambaghs werckere quamen gequetst, verminckt ofte behoeftigh te worden ende andersints niet, noghte oock niet geen intentie van dese hunne gemeene penningen te willen emploieeren tot eenige alimentatie voor weduwen ofte weesen, neen maer deselve voor hun eijgen nootdruft altijdt te sullen reserveeren".

Ziezo : om hun weduwen bekommerd ? Waarom wel ? Om hun eigen weeskinderen ? Ook niet, - waarom zouden ze wel ! Iedereen ging akkoord, en allen tekenden, de deken en de acht zorgers.

Maar Barbara moest toch niet verhongeren. Op dinsdag 22 november 1768 werd ze voor de armenmeesters geroepen. Ze kreeg een alimentatie. Waarmee ze waarschijnlijk ten huize HAYAERT nog enkele jaren verbleef. Tot ze op 01-05-1780, stokoud, een der eersten was, opgenomen in het pas afgewerkte bijgebouw van de Armenschool (12) Ze bleef er niet lang, en stierf begin van het volgende jaar.

Daarmee heeft de lezer een idee, hoe de 18de eeuwse Oostendse openbare diensten werkten – vrij goed.

Maar meen nu niet, lezer van De Plate, dat onze Oostendse voorouders biezonder hardvochtig waren.

Natuurlijk was de leuze : **wee de weduwe zonder kinderen, onbemiddeld nagelaten !** Het was overal zo.

Die tijden zetten niet aan tot weldadigheid, noch tot sociale solidariteit. De stedelijke armenmeesters zorgden ervoor, de straten niet met bedelaars te ontsieren, meer niet.

---

(1) Zie in beeld : een 1765 authentieke kopie uit de thans zoek (vernietigde) doopregisters.

(2) Zie Ostendiana, VI (1993) blz. 173 en Le Parchemin nr. 240 (1985), blz. 409-412. Jan en Marie zijnde kwartieren 948 en 449 van mijn kinderen.

(3) Ook DA(E)ROE of DAVROE gespeld. Hij was een Duinkerkenaar. Weduwnaar van Adrienne Augustina EYGENAERT. Zie Le Parchemin nr. 240 (1985) blz. 410, noot 23.

(4) De "Saint Joseph" woog 400 T en was bewapend met 28 kanonnen. Tussen 1718 en 1722 had hij reeds tweemaal de reis naar de Oost gevaren, - bij de eerste vaart waren E. SCHILDERSET en F. DE CONINCK alleen reders, bij de tweede was F. DECONINCK alleen reder. (E.J. BAELS. De Generale Oostendse Compagnie. Oostende, auteur, 1972, blz. 30). Ik weet niet of het om DE CONINCK gaat, die 90 aandelen van de Compagnie kocht, noch wat met de aandelen gebeurde na ontbinding van de Compagnie.

(5) Over de Oostendse notarissen RYCX: M. SEBRECHTS. De familie Rycx, schilders te Brugge, notarissen te Oostende, in Ostendiana II (1975), blz. 7-38.

(6) Betaalden de Oostendse reders hun bemanning met een maandsalaris ?

(7) Zie : Als het niet meevalt in Vlaamse Stam, XI (1985), blz. 470.

(8) Hendrik HAYAERT, Hayaert was een belangrijke familie te Oostende (D. FARASYN. 1768-1794. De 18de eeuwse bloeiperiode van Oostende. Oostende, Stadsarchief (1998). (Oostendse historische publicaties, 2) blz. 101, 183, 198.

(9) De Armenschool opgericht 13-08-1681 had blijkbaar een voorname zaal, waar de Armenmeesters (steeds aanzienlijke lieden in onze steden) vergaderden. Die school was opgericht met een Weeshuis, voor arme "Meyskens" en "Knegtjes", door Jacques HOYS. Deze Duinkerkenaar genaamd de "armenmeester van Vlaenderen" had in 1676 reeds het klooster van de Conceptionisten (de Witte Nonnen !) gesticht. Hij ligt begraven op het kerkhof van de Duinenkerk te Mariakerke. J. BOWENS. Nauwkeurige beschrijving der oude en beroemde zee-stad Oostende. Brugge, 1792, 2 dd. I; blz. 154. J. COOPMAN. De armenschool te Oostende (1682-1795) in : Ostendiana IV (1982); blz. 51-84. C. FERIER. Kant in Oostende, 8ste deel, in De Plate, XXX (2001), blz. 43-51. G. BILLIET. O.L.Vrouw ter Duinen. Mariakerke-Oostende; 2de uitgave, auteur, 1981 en FARASYN, a.w., blz. 48.

(10) Alle aanwezigen tekenden : de deken Jan CRESPIN, en alle zorgers (leden van het bestuur van het Ambacht) Jan LOOSEN, Pieter DE LOOCKER, Jan DILLEBEKE, Jacob DE COOCKER, Frans CRESPIN, Jacob HOYS, Jan WESEMAEL en Lambert LAMMENS.

(11) De onderstreping is van mij.

(12) COOPMAN, a.w., blz. 84.

Extractum ex Registro Baptismali Parochialis
Ecclesiæ Ostendanæ in quo habentur sequentia.

Anno Dñi 1703 die 2 Decembris Baptizata est Barbara
filia Joannis De Jonger et Mariæ Van Den Kerckhove
Conjugum, nata heri vesperi ad medium noctis, Suscep: Joannes
Colijn et Maria De Jonger.

Signatum erat Ph. Buijdt vidit Pastor.

Concordantiam cum dicto Registro attestor Ostendæ
hac 2. 8bris 1763.

Phil. De Rij vice-past. ost.

2001-188

HERUITGAVE VAN D. FARASYNS "HISTORIEK VAN DE EERSTE GEBOUWEN LANGS DE OOSTENDSE ZEEDIJK 1830-1878"

In 1979 gaf De Plate een speciaal nummer van het tijdschrift uit. De titel: "Historiek van de eerste gebouwen langs de Oostendse zeedijk 1830-1878". De auteur Daniël FARASYN.

Dit werk kende ogenblikkelijk een groot succes en is voor het ogenblik niet meer verkrijgbaar. Als het soms, gedurende de Plate-veiling, aangeboden wordt, wordt er flink op geboden en gaat de verkoopprijs fel de hoogte in.

Het Bestuur van de Heemkring De Plate heeft besloten dit werk opnieuw uit te geven. Zo wil ze hulde brengen aan één van haar eminente effectieve leden, dhr. Daniël FARASYN, die ons helaas in 1998 ontvallen is.

Het werk werd in een volledig nieuw kleedje gestoken.

De tekst werd hertypt en herwerkt door een Plate-lid, dhr. Philip MENU. De plannen werden, rekening houdend met de juiste schaalverhouding, hertekend door ons bestuurslid dhr. Ferdinand GEVAERT en de lay-out is van de hand van dhr. Freddy HUBRECHTSEN en Jean Pierre FALISE. Fotokopie-huis Desnerck staat in voor de afwerking. Mevr. FARASYN heeft, van in het begin, enthousiast meegewerkt aan deze heruitgave.

Waar de vorige editie slechts zwart/wit foto's bevatte zijn er nu, buiten de 7 zwart/wit foto's, 6 kleurenfoto's opgenomen. Ook de kaft in zwaar papier (160 gr.) is in kleurendruk.

De nieuwe uitgave van "Historiek van de eerste gebouwen langs de Oostendse zeedijk 1830-1878" wordt U aangeboden aan de prijs van 650 Fr. (16,11 euro) (zonder verzendingskosten). Verschijningsdatum: half december 2001.

Teneinde te weten hoeveel exemplaren er moeten aangemaakt worden vragen wij vooraf in te schrijven door storting van 650 Fr. (16,11 euro) (of 750 Fr. - 18,59 euro - met verzendingskosten) op rekening 380-0096662-24 van Heemkring De Plate, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

De inschrijvingen moeten ons ten laatste op 01 november 2001 toekomen.

Het Bestuur

FOTOKOPIEHUIS DESNERCK
TORHOUTSESTEENWEG 196
8400 OOSTENDE

STEMPELS

KLEURENKOPIEËN

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

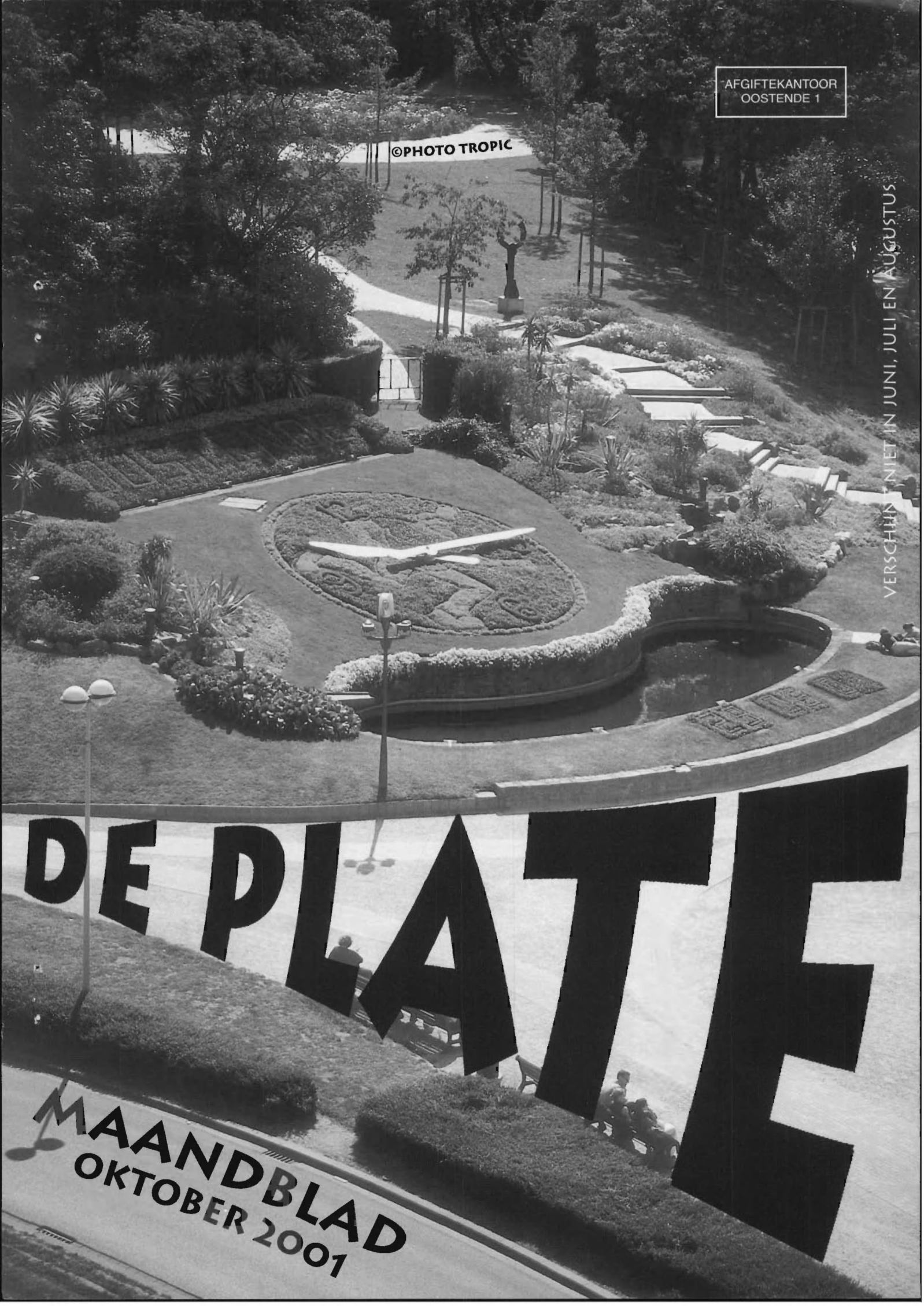
AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1
©PHOTO TROPIC
VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS
DE PLATE
MAANDBLAD
OKTOBER 2001

TROPIC POSTCARDS

Albert-I Promenade 66
8400 Oostende
Tel. & Fax 059/50 97 72

Bericht aan de lezers van het maandblad "De Plate"

De laatste 3 maanden van het jaar zal ik de cover van dit maandblad verzorgen. Telkens zal een nieuwe kleurenfoto voorzien worden, die tevens kan aangekocht worden in mijn zaak "Photo Tropic". Met de verkoop van deze foto's hoop ik de productiekosten te recupereren. Indien dit een succes wordt, ben ik bereid dit uit te breiden voor het jaar 2002, dit na overleg en samenspraak met het bestuur.

In de hoop dat dit zal slagen, dank ik jullie nu al voor het vertrouwen.

Broux Yvan

Foto cover te koop

- formaat: 20x30 cm (4 soorten)
- aantal beschikbaar: 20 stuks
- prijs: 500 fr./stuk

- formaat: 50x75 cm (4 soorten)
- op bestelling
- prijs: 1000 fr./stuk

Speciale uitgave van 8 postkaarten - Thema: "Cowboy Henk"

- oplage: 500 stuks, nog ± 200 stuks beschikbaar
- prijs: 245 fr./set of 295 fr./set per post toegestuurd, dit door te storten op rek. nr. 001-1364140-08

Op 04/11/01 speciale uitgave van postkaarten van ex-RMT schepen
(zie maandblad volgende maand)

Openingsdagen van Photo Tropic vanaf oktober 2001

- alle zaterdagen + zondagen + feestdagen + schoolvakanties
- jaarlijks verlof: 05/11/01 - 19/11/01

COWBOY HENK AAN ZEE

8 POSTKAARTEN

BEPERKTE OPLAGE

ISSN = 1373-0762

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" V.Z.W.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 30
NUMMER 10 **Prijs per los nummer : 60 Fr.**
MAAND Oktober 2001

IN DIT NUMMER

blz. 194 : **I. VAN HYFTE** : Dienen in de villa van Marquet.

blz. 195 : **R. OUVRY** : Opleidingsschip " Stroombank".

blz. 197 : **R. VANCRAEYNEST** : De Cercle Catholique of de Katholieke Kring.

blz. 207 : **I. VAN HYFTE** : Addendum op "Villa Maritza".
S. IPPEL : Uit mijn oude doos – deel 2

blz. 212 : **R. TIMMERMANS** : Gedenkstenen en –platen te Oostende (4e deel).

GELIEVE UW LIDGELD TE BETALEN IN EURO A.U.B.

DE POSTCHEQUE EN ALLE BANKEN AANVAARDEN DE BETALINGEN IN EURO

DE BIJGEVOEGDE STORTINGSBULLETINS MOGEN ALLEEN GEBRUIKT WORDEN VOOR BETALINGEN IN EURO

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever : Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur : Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. 059507145.
E-mail : freddy.hubrechtsen@pandora.be.

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel.059708815.
E-mail : jean.pierre.falise@skynet.be.

Leden :
Jean DE LANGHE, Vindictivelaan 6/2, 8400 Oostende.
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer :

Ivan Van Hyfte, Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.
Robert Ouvry, Vlaanderenstraat 45/3, 8400 Oostende.
Raymond Vancraeynest, Blauw Kasteelstraat 103, 8400 Oostende.
Simon Ippel, Verenigingstraat 161, 8400 Oostende.
Roger Timmermans, Sint Sebastiaanstraat 24, 8400 Oostende.

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende :

OKTOBER ACTIVITEITEN

I Donderdag 11 OKTOBER om 14 u 30

Namiddagvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

OMER VILAIN ONTMOET WILLY BOSSCHEM.

Dit wordt opnieuw een typische Vilainnamiddag waarbij hij een markante Oostendse persoonlijkheid op de "koffie" krijgt!

Dhr Willy Bosschem is een kunstenaar van zeer grote kwaliteit en een man naar wie het aangenaam luisteren is.
Kunstschilder, ontwerper van affiches en van decors (vb Bal du Rat Mort), ontwerper van o.a het Permekeherdenkingsplakket (Langestraat 116) en het herdenkingsplakket "Raid op Walcheren"(in de stormmuur van de visserskaai)
Dhr BOSSCHEM was tevens directeur van de Oostendse kunstacademie.

Hij kent ook het kursaalgebeuren als geen ander gezien hij er reeds van in de beginjaren vijftig actief is. Alleen al over dat laatste onderwerp moet je hem horen praten...over de vroegere grandeur en wat er later onvermijdelijk kwam te gebeuren.

Een namiddag waar je zeker niet voor thuis blijft.

II Donderdag 25 oktober om 20.u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwer: **ONTSTAAN EN EVOLUTIE VAN DE WATERSPORT IN OOSTENDE (1834 - ca 1914)**

Deze voordracht wordt verzorgd door Mej. Magaly **DE SMET**, licentiaat lichamelijke opvoeding (KUL)

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid

Men zegge het voort !!!

DIENEN IN DE VILLA VAN MARQUET

door **Ivan VAN HYFTE**

Vorige maand las U de historiek van villa "Maritza". Eventjes was er sprake van Georges MARQUET, de zoon van de bekende kursaaluitbater, die ook een tijdlang eigenaar is geweest van de villa. In een tweede bijdrage behandel ik deze periode die in 1928 een aanvang neemt.

* * *

Toen Georges MARQUET-fils in 1928 de "Villa Thamara" kocht, zocht hij een man van de politie om permanent zijn pand te beveiligen. Oostendenaar Lucien DEPREZ (1904-1988) en zijn vrouw Valentine PAUWELS, nu ondertussen 91 geworden, was voor de veileisende Marquets het aangewezen koppel dat er eind oktober 1929 als huisbewaarder gratis mocht komen wonen.

Met hun privé-chauffeur, kokkin, kindermeid, "bovenmeid" en een "fille d'office" namen de gefortuneerde Brusselaars –mede-eigenaars van "Les Grands Hotels Belges et Européens" – voor 2 zomermaanden bezit van "Thamara". De politieagent mocht dan met zijn vrouw, op kosten van de rijke zakenman huren in de Amsterdamstraat. Alle correspondentie gebeurde via Georges' privé-secretaris, Viktor ERNST, want Madame – sedert 1931 alleen eigenares – was erg op haar privacy gesteld. De deur rechts was de dienstingang voor het huispersoneel en leidde naar een kelderverdieping waar Lucien en Valentine met dochter Agnes (° 1931) gratis mochten wonen. De aanpalende wijnkelder was echter altijd stevig op slot...

Achter de linker deur in Second Empire kon je privé via enkele treden het open terras, nu ingewerkt, in rood-bruine marmer bereiken. Glazen deuren sloten het tweedelig bel étage-salon af (nu de eetzaal van het restaurant). Op een houten lambrizering hingen aan weerszijden grote spiegels waarin je een "vue à l'infini" kreeg. Een grote, witte vleugelpiano, kasten propvol porcelaine de Saxe en zware Limoges-vazen met medaillons op een koperen voet stonden er in het gefilterd licht, waarvoor een prachtig brandglasraam zorgde. Boven de spiegelmuren hing donkerbruin Corduaans leer.

Iedere zomer was het hard labeur voor Valentine om de gietijzeren terrasbalustrade, die te lijden had onder het ziltig Noordzeeklimaat, op te poetsen alvorens meneer Georges zijn intrek nam.

Achter een gevelbreed terrasbalustrade lag op de eerste verdieping achtereenvolgens een privé-salon, de slaapkamer van het echtpaar, met ernaast een groen-marmeren badkamer, en het kleine kamertje "La Petite Amie". Mevrouw vond dat de gordijnen, het behang en de bedsprei van dezelfde zijde moesten zijn en deed hiervoor beroep op het huis Galeyn in de Kerkstraat.

Achter de neo-classicistische voorgevel van de 2e verdieping met zijn pilasters en halfzuilen waren vooraan 2 slaapkamers, "Les chambres jumelles – côté palais, côté kursal". Eén ervan was een prachtige logeerkamer in esdoorn uitgewerkt, met badkamer in roze marmer. Achteraan de zogenaamde "Chambre Max".

Op de zolderverdieping tenslotte, achter een middentravee, was nóg slaapgelegenheid; wie zou hier onder het leien mansardedak ooit geslapen hebben ?...

De oorlog heeft duidelijk prent geslagen bij de Deprezs. Zij zien een deel van de naar Londen vluchtende Belgische regering een nacht bij hen doorbrengen.

25 september 1940. De familie Marquet is gevlucht naar Spanje. Het is zes uur in de morgen... We sliepen onder het marmeren terras, achter de twee kelderramen die afgeschermd waren met zandzakjes... Plots een fel, wit licht... Enkele seconden later valt een vernielende brisantbom vóór de natuurstenen, massieve gevel die – zo getuigt Agnes – minstens één centimeter achteruit wordt gedrukt. Duitse officieren–artsen die ingekwartierd waren, snellen toe maar voor Luciens broer, Willy DEPREZ (° Oostende 26-7-1908) kunnen ze niets doen; een hallucinant beeld van een zwaar verminkt lichaam. Ook zijn echtgenote, Blanche VERBIEST, is er erg aan toe; de halsslagader is doorgesneden...

In 1941 trekt het gezin Deprez weg uit de villa omdat niemand nog op de dijk mag blijven wonen. "Thamara" wordt tot aan de eerste verdieping dichtgemetseld. Begin '45 vinden ze, na de bevrijding, een leeggeplunderd herenhuis. Ze blijven er concierge tot 1 november 1948.

Met dank aan Mevr. Agnes DEPREZ.

OPLEIDINGSSCHIP "STROOMBANK"

door **Robert OUVRY**

Zoals ieder waardig lid van onze Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate weet, was er een scheepsmodel van de ketch "Stroombank" te bewonderen in een van de glazen kasten van ons museum. Het pronkt zelfs in een hoekje van de te koop gestelde prentkaarten.

In het maandblad "Wandelaer – Sur l'Eau" van 1947, eveneens in de Plate berustende, komt er een foto voor van bewust zeilschip met als tekst : "Als er gesproken wordt van ons opleidingsschip denken de mensen aan de "Mercator", maar er was ook een opleidingsschip in Oostende, een gewezen loodsboot die zijn schoonste jaren gekend had voor de rede van Vlissingen".

De moeilijkheid van dit vaartuig bestond in het feit dat er geen motor aan boord was en dus moest buiten gesleept worden door een afgedankt loodsboot, met een petroleummotor, of door een zeesloep met tien roeiers. In de jaren '37 en '38 heb ik aan boord van deze twee schepen verschillende taken moeten vervullen : de boot naar buiten roeien, de petroleummotor starten (wat een "stinkende" job was) en zeilen.

Het schip kwam gewoonlijk op zeil terug binnen maar moest het anker uitwerpen ter hoogte van de Tilbury boten vóór de RYCO. Wij moesten het schip dan terug slepen tot aan de zeevaartschool. Als je met de "Stroombank" moest meevaren lagen je handen open door het optuigen van schoten en andere "takelage".

Het was een bijzonder kloeke boot beslagen met koperen platen onder de waterlijn. Het schip werd achtergelaten, afgetakeld, in mei 1940 aan de kade van de zeevaartschool en later nooit meer terug gezien.

In de Rijksmarineschool was er maar één officier die met zulk gevaarte over zee kon : Pierre DE WISPELAERE. Hij was geboren in Brugge op 22 september 1903 en vaarde reeds als vijftienjarige dekschrobber met een viermast bark van de Cie. BORDES uit St. Malo om, rond Vuurland, een lading guano uit Chili op te laden.

In 1937 werd een select clubje, "De Kaap Hoornvaarders", gesticht in de "Tour Solidor" te St. Malo. Enkel diegenen, zonder onderscheid van graad of nationaliteit, die met een vrachtzeilschip de

Stroombank.

wateren rond de Kaap Hoorn hadden overwonnen, konden lid worden. Nutteloos te vermelden dat de overlevende leden van dit exentrieke genootschap thans op de vingers kunnen geteld worden.

Kapitein DE WISPELAERE was in 1980 "Grand Mât" of voorzitter van de Kaap Hoornvaarders en is dit, als laatste, gebleven tot aan zijn dood op 04 februari 1989 te Antwerpen.

Pierre DE WISPELAERE was voor ons uiteraard een boeiende lesgever en staafde zijn cursussen met voorbeelden uit alle hoeken van de wereld. Deze officier had ook het magnetisme als hobby en kon een kompasroos doen draaien zonder hem aan te raken en natuurlijk zonder invloed van metaal.

Hij woonde in de Kerkstraat te De Haan met zijn echtgenote, Marie COLLEBERT maar verbleef de twintig laatste jaren in Antwerpen.

De maquette van de "Stroombank" in het museum is zeer nauwkeurig. Alleen de latten, die in een cirkel rond de helm van het roer geklonken waren als voetsteun voor de roerganger, ontbreken.

Voor onze vrienden van het VVF kunnen wij nog melden dat Pierre DE WISPELAERE naaste familie was van de priester-dichters Hugo VERRIEST en Guido GEZELLE.

DE CERCLE CATHOLIQUE of DE KATHOLIEKE KRING

door **Raymond VANCRAEYNEST**

De aanleiding tot deze bijdrage was eigenlijk de vraag, die mij door iemand werd gesteld, of ik weet had van het bestaan van een kapel in de Weststraat, nu Adolf Buylstraat genoemd. Ja, ik had daarover wel iets gelezen, maar precieze inlichtingen daarover kon ik toch zomaar niet voor de vuist geven.

In zijn onvolprezen driedelig werk over de huizen en hun bewoners in de Adolf Buylstraat, behandelt Jean-Marie BEKAERT het huis nr. 44, waarin achtereenvolgens 1° het Godshuis De Drie Conynghen (1707-1772), 2° het Burgerlijk Hospitaal (1772-1874) en 3° het Hotel van de Katholieke Kring (1874-1921) waren gevestigd (1). Hij geeft ook een plattegrond uit 1768-1769, dus uit de tijd dat het Godshuis daar gevestigd was, waarop duidelijk te lezen staat "capelle met sijn sale", waarvan de vermoedelijke zijkant op de Weststraat uitkwam (2).

De kapel zal er ongetwijfeld geweest zijn vanaf de stichting van het Godshuis in 1707.

De "Cercle catholique d'Ostende" werd gesticht op 22 januari 1868 in het "Hôtel du Rhin" dat volgens de Zeewacht gelegen was op het Sint-Pietersplein en reeds afgebroken was in 1921 (3). Dat "Hôtel du Rhin" is dus niet het "Pavillon du Rhin", dat op de zeedijk stond bij de huidige Parijsstraat. Misschien is het wel het "Hôtel de la Cour du Rhin", vaag gesitueerd in "Section du Port" (4) waaronder wellicht het Sint-Pietersplein ondergebracht werd. Nader onderzoek is hier vereist.

De stichter en eerste voorzitter van de Cercle was Louis COUCKE (+ 25 februari 1874) en de benaming schijnt oorspronkelijk geweest te zijn "Cirkel der Goede Vrienden". Ander stichtend lid en nadien voorzitter was Aimé DESMET (+ 16 januari 1894). Bij de stichtende leden vinden we verder nog Adrien VAN DER HEYDE (+ 10 augustus 1897) en Charles DUBOIS (+ 11 december 1908) (5). Ik vermoed dat deze laatste de vader was van Kanunnik Karel DUBOIS, de stichter van de K.S.A. (Katholieke Studenten Actie) in het bisdom Brugge.

Pas twee jaar na de stichting verhuisde de vereniging in 1870 naar een ander lokaal, nu gelegen in de Kaaistraat, later de danszaal "Hooizolder" (6). De benaming was nu in het Frans "Cercle des Bons Amis".

In 1874 werd door het bestuur van de Burgerlijke Hospitalen een nieuw gebouwencomplex in gebruik genomen, gelegen op terreinen van de oude stadsvestingen, in de Godshuizenstraat, nu Edith Cavellstraat. De kapel van het nieuw hospitaal werd op 29 oktober 1874 ingewijd door Mgr. FAICT, bisschop van Brugge (7).

Op 4 maart 1874 had het bestuur al beslist het gebouw in de Weststraat, dat buiten gebruik ging gesteld worden, openbaar te verkopen en te verdelen in 7 kavels met de mogelijkheid ze deels of alle samen te voegen. De definitieve toewijzing door notaris Aimé LIEBAERT had plaats op 22 juli 1874 in de afspanning Sint-Sebastiaan, in de Sint-Sebastiaanstraat 32. Alle de 7 kavels, met een gezamenlijke oppervlakte van 995,81 vierkante meter werden samen verkocht aan Henri DANNEEL, huistimmerman, tegen 65.000 frank. Hij verklaarde onmiddellijk te handelen in naam van een groep van 7 priesters, met name 1) Petrus BRULOIS, pastoor van de Hazegrasparochie, 2) Camillus BANCKAERT, onderpastoor aldaar, 3) Petrus TAHON, 4) Leopold Victor VANDEROUGSTRAETE, 5) Leopold SOENENS, 6) Joannes VERPOORT, 7) Firmin TOYE, alle vijf laatstgenoemden, onderpastoors van de grote kerk (8). Die werkwijze werd vaak toegepast voor de aankoop van onroerende goederen bestemd voor gebruik door kerkelijke organisaties. Het geld

werd meestal ter beschikking gesteld door onbekende weldoeners. De zeven priesters waren de eigenaars en als er één stierf, ging de eigendom over op de zes overige, enz. De langstlevende mocht er vrij over beschikken.

Volgens het grondplan bij de verkoopakte gevoegd was de lengte van de gevel kant Weststraat 22,43 m en kant Sint-Sebastiaanstraat 28,95 m; de afstand tussen beide evenwijdig lopende straten bedroeg 37,86 m. Het verschil in gevellengte in beide straten is het gevolg van de aanwezigheid van een trapeziumvormige uitsprong, palend met de grote basis aan de Sint-Sebastiaanstraat. Uit de vergelijking van dit grondplan uit 1874 met een grondplan een eeuw vroeger opgemaakt (9) blijkt dat er al verscheidene verbouwingen binnen waren gebeurd.

Die aankoop door de geestelijkheid gedaan in 1874 moet gezien worden in het kader van de uiterst gespannen sfeer die toentertijd te Oostende, en elders in het land, heerste tussen de katholieken en de liberalen, die in 1878 zou uitlopen op de (eerste) schoolstrijd. De stad zegde toen het contract op met de bisschop voor het inrichten te Oostende van middelbaar onderwijs. Het college moest de stadsgebouwen ontruimen op de hoek van de Kerkstraat en de Ooststraat en vestigde zich toen op de Keizerskaai (nu Vindictivelaan) in het Hôtel du Commerce (10).

Ook de Zusters van de H. Jozef moesten het schoolgebouw verlaten, dat hun door de stad ter beschikking was gesteld in de Witte Nonnenstraat, ingevolge een beslissing van de gemeenteraad genomen op 7 augustus 1876. De zusters wisten niet waar naartoe en konden hun aanwezigheid nog verlengen tot 8 september 1877. Door tussenkomst van hun directeur Constant THOMA, die een zoon was uit een gegoede Oostendse familie, konden ze terecht in een deel van de gebouwen van de Cercle catholique (11). Ongetwijfeld werden in het afgelopen jaar 1876-1877, met het oog op de vestiging van de school, verscheidene aanpassingswerken aan de gebouwen van de Cercle uitgevoerd.

Hoe de gemoederen in die jaren opgehitst waren wordt treffend geïllustreerd door een brief, die door de voorzitter Aimé DESMET van de Cercle catholique, medeondertekend door de secretaris A. STAESENS, aan de bisschop van Brugge Mgr. FAICT werd gestuurd op 9 juni 1881. Het bleek dat de militaire en de stedelijke harmonie al sinds 3 jaar hun medewerking weigerden aan de processies (de Zeewijding en de H. Sacramentsprocessie). De Cercle had daarop besloten een eigen fanfare op te richten die al na 3 maanden een aubade aan de bisschop kon geven. Sindsdien was de vereniging verder gaan bloeien en, zo luidt het in de brief, ze heeft de fameuze liberale stadsharmonie tenietgedaan. Ze telt amper nog 14 uitvoerders tegen 42 voor onze fanfare. We willen ze nu een militair kostuum geven. We hebben al veel stortingen ontvangen en vragen bij deze dat ook de bisschop daartoe zou willen bijdragen (12). Of dat effectief gebeurd is weet ik niet.

Toen in 1887 een verzekeringscontract tegen brand afgesloten werd, werden de gebouwen van de Cercle catholique geschat op 82.000 frank (13). Uit dat contract bleek toen dat nu slechts één derde van de gebouwen eigendom was van dezelfde groep priesters, met uitzondering evenwel van Leopold Victor VEROUGSTRAETE, die op 9 januari 1882 als pastoor van Oudenburg was overleden. Waarom het nu slechts om één derde van de gebouwen ging is waarschijnlijk het gevolg van transacties die kunnen gebeurd zijn bij de vestiging van de school in die gebouwen. Bewijzen daaromtrent heb ik niet kunnen vinden.

In deze brandpolis komt een nauwkeurige beschrijving voor van de toenmalige gebouwen en het gebruik ervan, vergezeld van een vrij onnauwkeurige plattegrond zoals hierbij geschetst. Het deel A was een bakstenen gebouw bedekt met dakpannen, gelegen in de Weststraat nr. 38, en deels onderkelderd; het gebouw telde twee verdiepingen, met een balkon op de eerste verdieping en een zolder voorzien van mansardekamers, verzekerd voor 35.000 frank.

Het deel B was de westelijke vleugel achter het voorgebouw, opgetrokken in baksteen met één verdieping en een pannendak, en gaf uit op de Sint-Sebastiaanstraat met een uitgang op het gelijkvloers. Langs de kant van het voorgebouw was daar een keuken en de rest van het gelijkvloers was school en bibliotheek. Op de eerste verdieping was er boven de keuken een appartement dat met een deur toegang verleende naar het hotel en langs de andere kant tot een grote kamer dienend als klas voor de kinderen, gevolgd door een klein kamertje. Dat deel B werd op 11.000 frank geschat.

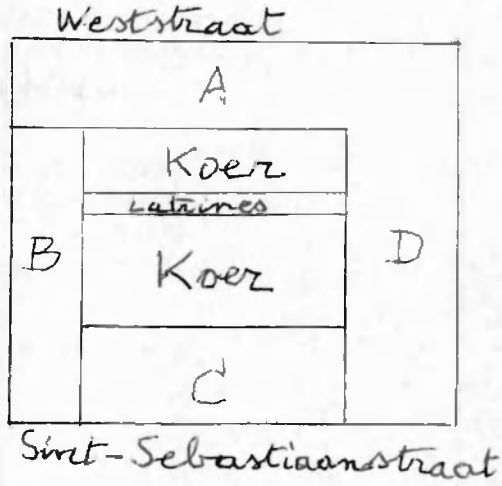

Het deel C was een gebouw met bewoonde kelders en met twee verdiepingen. Het gelijkvloers en de twee verdiepingen waren klaslokalen. Ze werden bereikt vanuit de Sint-Sebastiaanstraat langs de zijvleugel B en langs de oostelijke zijvleugel D, waar de kapel was. Tot dat deel C behoorde ook de koer die diende als speelplaats, en waar ook de sanitaire installaties waren. Dat deel C was verzekerd voor 18.000 frank.

De oostelijke vleugel D tenslotte bestond uit de kapel met een toegang vanuit de Weststraat. Die kapel had een oksaal met toegangstrap, een harmonium, een communiebank, een houten altaar, stoelen, geschilderde glasramen, kerkornamenten, gewijde vaten en gewaden voor de eredienst. Bovenop was er een houten klokkentorentje belegd met zink. Het verzekerde bedrag was eveneens 18.000 frank.

De Cercle cathotlique liet elk jaar, in het begin van de maand november, in de grote kerk een rouwdienst opdragen tot zielenrust van de overleden leden. Daartoe werd een zwartomlijste uitnodiging verstuurd aan de leden waarop de lijst werd afgedrukt van al de overleden leden sinds de stichting in 1868. De uitnodiging van 5 november 1891 (14) laat ons weten dat de voorzitter toen advocaat Jules CARBON was en de secretaris Edouard MASSENHOVE. De lijst bevat 42 namen van overleden leden uit bekende Oostendse families, met datum van overlijden. De uitnodiging van 1 november 1909 (15) werd ondertekend door de toenmalige voorzitter Hendrik DESMET (+ 26 januari 1921) en de secretaris François DE VOS. H. DESMET was tevens ook voorzitter van de Kerkfabriek van SS. Petrus en Paulus en voorzitter van het Sint-Vincentiusgenootschap. De lijst der overledenen bevat nu 93 namen waaronder mijn grootvader Ferdinand DE CEUNINCK (+ Oostende 15 december 1907).

Op 26 december 1893 kon de Cercle catholique haar 25-jarig bestaan vieren met een banket en een symfonisch concert o.l.v. B. BORREY (16).

We kunnen ons ook de vraag stellen waarvoor de kapel in dat gebouw van de Cercle catholique gebruikt werd. Ongetwijfeld stond ze ter beschikking van de leerlingen en de zusters van de school die daar les gaven. Anderzijds blijkt ook dat ze vóór de eerste wereldoorlog regelmatig gebruikt werd voor de bijeenkomsten van de Congregatie van de jonge dochters die toen uit een Vlaamse en een Franse congregatie bestond (17). Er werden ook nadiensten gehouden voor de overleden leden van de beide congregaties.

Tijdens de eerste wereldoorlog hernam de Vlaamse congregatie haar vergaderingen op zondag 13 december 1914 om 17 uur. Werd het gebouw nadien opgeëist door de Duitsers ? In elk geval hernam de Vlaamse congregatie haar vergaderingen op zondag 13 juni 1915 om 17 uur, nu in de kapel van de Arme Klaren in de Marie Hofstraat. Hier werd er schade aangebracht door het

bombardement van 16 november 1916 (18). Waarschijnlijk als gevolg van die gebeurtenissen wordt later weer vermeld dat de vergaderingen in dezelfde kapel herbeginnen op 11 maart 1917.

Op zaterdag 29 juli 1917 werd de kapel van de Weststraat weer geopend voor de goddelijke diensten. 's Avonds vanaf 17 uur zal er biecht gehoord worden door de eerwaarde heren COLENS en DOSSAER, en vanaf zondag zullen er H. Missen gelezen worden om 7, 8 en 10 uur.

De grote kerk werd zwaar getroffen door de hevige beschieting van 22 september 1917. Voor de goddelijke diensten moest uitgeweken worden naar de kapel van de Weststraat, naar de Dominicanenkerk in de Christinastraat en naar de Kapucijnenkerk. De grote kerk kon pas weer in gebruik genomen worden op 23 december 1918, twee dagen vóór de eerste Kerstdag na de Wapenstilstand (19).

De Vlaamse congregatie was ondertussen opnieuw begonnen in de kapel van de Weststraat op zondag 5 mei 1918 om 18.30 u. Op donderdag 30 mei 1918 om 8 uur greep daar ook de Plechtige Communie plaats gevolgd door een plechtige hoogmis om 11 uur en het lof om 19 uur. 's Anderendaags om 9 uur werd de mis van dankzegging gecelebreerd, alles in dezelfde kapel (20).

Na de Wapenstilstand op 11 november 1918 kon het gewone leven weer stilaan hernomen worden. De Vlaamse congregatie der jonge dochters begon opnieuw op 26 januari 1919 steeds in de kapel van de Weststraat. Deken Achille CAMERLYNCK hield daar nog Franstalige sermoenen onder het lof van de Franse congregatie op maandag 8, vrijdag 11 en maandag 15 december 1919. Nog in december 1926 werd er een triduüm met Frans sermoen gepredikt ter gelegenheid van het feest van O.L.V. Onbevlekt (8 december) in de kapel van de Weststraat. In april 1934 worden er gedurende vijf opeenvolgende dagen geestelijke oefeningen gehouden voor de congreganisten, nu in de kapel van de Sint-Sebastiaanstraat. Het zal hier wel om dezelfde kapel gaan, nu alleen te bereiken van uit de Sint-Sebastiaanstraat. Ik meen dat daar in de jaren zeventig het museum voor religieuze kunst gevestigd was. Niet alleen de congreganisten maar alle jonge dochters werden opgeroepen om aan die geestelijke oefeningen deel te nemen. Ook in juli 1935 en in mei 1937 werden in die kapel dergelijke bijeenkomsten gehouden (21). Verder nauwkeurig onderzoek kan misschien aan het licht brengen wanneer het gebruik van die kapel heeft opgehouden.

De Cercle catholique was echter al sinds 1921 verhuisd naar een gebouw op de Grote Markt, hoek Brabantstraat, eertijds het "Grand Hôtel de l'Empereur". Het was architect DEREERE die de verbouwing uitvoerde en de nieuwe lokalen van de Cercle werden ingewijd op 28 mei 1921 onder het voorzitterschap van Jules VANDERMEULEN. Het was nog altijd een hotel-restaurant, nu onder de naam "Patria Hotel", de thuishaven van de Christen Middenstand. In mei 1940 brandden onder de Duitse bommen praktisch alle gebouwen af rond de Grote Markt. De zwartgeblakerde muren werden nog in de zomer 1940 omvergehaald. Na de oorlog werd het Hotel Patria herbouwd en de Christen Middenstand, nu: Unizo, heeft er nog altijd zijn lokalen.

Jules VANDERMEULEN was ook de stichter op 28 januari 1907 van de handbooggilde Willem Tell langs de Torhoutsesteenweg bij de Hoge Bareel, naast de latere tramremise. Na de eerste wereldoorlog bleef de schieting nog bestaan tot in de jaren dertig, maar het lokaal van de schutters was in de Patria. Ere-voorzitter van de schuttersclub in de jaren twintig was (mijn oom) Alfons DECEUNINCK, reder ter visserij van de rederij ASPESLAGH-DECEUNINCK (vanaf 1923 de N.V. "Pêcheries Ostendaises", opgedoekt in 1930). Op 20 februari 1927 schonk hij aan de club de schaal "A. Deceuninck" en werd bij dat feestelijk gebeuren bedankt voor zijn mildheid (22).

Veel leden van de Patria waren ook aandeelhouder in "Ons Huis". Dat was niet alleen de naam van een samenwerkende vennootschap van een zeer groot aantal personen uit de katholieke middens van Oostende, gesticht op 2 augustus 1920, maar ook de naam van een gebouw in de Jozef II straat,

eertijds het "Hôtel Saint Georges", dat op 16 december 1920 werd aangekocht door die aandeelhouders. Het werd uitgebaat als hotel-restaurant en het was tevens het lokaal van de Katholieke Vlaamse Burgersbond. In de jaren 1920-1935 werd daar een belangrijke culturele activiteit ontplooid, ook door het Davidsfonds. De plaatselijke afdeling van de Vlaamse Toeristenbond (V.T.B.) werd daar gesticht op maandag 12 november 1923 (23). In de feestzaal werden voorstellingen gegeven door de eigen toneelkring; voordrachtavonden over allerlei onderwerpen werden georganiseerd; persoonlijk h eb ik daar nog een goochelavond bijgewoond. Er bestond ook een eigen muziekkorps "de Kunstvrienden" met 45 muzikanten o.l.v. H. DE RIDDER, dat bij gelegenheid, zoals bij verkiezingen, op straat te zien was. De voorzitter was Arthur TEMPERE, drukker op de hoek van de Kapellestraat en de Ooststraat. De proost was Henri BOTTELIER, onderpastoor van de Grote Kerk en rector van de Kapucijnenkerk.

Het Onze-Lieve-Vrouwecollege kreeg in de jaren dertig zo een grote toevloed van leerlingen dat de toenmalige principaal BUTAYE met een begerig oog naar de gebouwen van "Ons Huis" uitkeek. Al tijdens het schooljaar 1935-1936 werden de trimestriële afroepingen in de ruime feestzaal van "Ons Huis" gehouden. Tijdens het schooljaar 1936-1937 werd de feestzaal met de grond gelijkgemaakt en een nieuw Klein College (= de lagere voorbereidende afdeling) verrees daar uit de grond met een nieuwe feestzaal half ondergronds, die in vergelijking met de feestzaal van "Ons Huis" een grote tegenvaller was (24).

VERWIJZINGEN

(1) BEKAERT J-M. Huizen en mensen in de Adolf Buylstraat (1604-1990), 3 delen. Zie deel 3, p. 862-883.
(2) Bibliotheek Universiteit Gent. Handschriftenzaal, HS 3385 / D. Ost 579.
(3) De Zeewacht, 7 mei en 4 juni 1921.
(4) VAN HYFTE I. Overnachten te Oostende 1851-1860. De Plate, 28e jg. nr. 4, 1999, p. 94.
(5) Archief O.L.V. College. Necrologie. Uitnodiging tot de jaarlijkse zielenmis voor de afgestorven leden op maandag 8 november 1909 in de SS. Petrus en Pauluskerk, met naamlijst en datum van overlijden van de leden sinds de stichting van de Kring.
(6) Zie noot 3 en SLEEKS Ary. Oude Oostendse afspanningen, danszalen, cafés chantants, p. 71
(7) Archief Bisdom Brugge (A.B.B.). B136, Acta Episcopatus 1874, p. 399.
(8) R.A Brugge. Notariaat. Depot notaris GHYOOT 1944. Notaris Aimé LIEBAERT (1845-1885). Bundel 41, akte nr. 5833 van 24 juni 1874.
(9) A.B.B. Plan van het hospitaal van Oostende uit de 18e eeuw.
(10) VANCRAEYNEST R. en DE GROEVE A. Onze-Lieve-Vrouwecollege Oostende 1842-1992, p. 68-69.
(11) MELIS M. (?). Zuster ILDEPHONSE. Geschiedenis van de Zusters van de H. Jozef. De Zeewacht van 1, 11 en 18 juni 1938.
(12) A.B.B. Parochies Oostende F271.
(13) Archief SS. Petrus en Pauluskerk.
(14) Bibliotheek Universiteit Gent. Handschriftenzaal HD 3385 / D. Ost. 177.
(15) Zie noot 5.
(16) Bibliotheek Universiteit Gent. Handschriftenzaal HS 3385 / D. Ost. 177.
(17) Archief SS. Petrus en Pauluskerk. Agenda van de Goddelijke Diensten.
(18) ELLEBOUDT A. en LEFEVRE G. Oostende onder de Duitse bezetting 1914-1918, p. 221.
(19) Idem, p. 261.
(20) Zie noot 17.
(21) Idem.
(22) De Zeewacht, 26 februari 1927.
(23) De Zeewacht, 10 november 1923
(24) VANCRAEYNEST R. en DE GROEVE A. o.c., p. 155-157.

D. Ost 177

MENU

Huitres Royales

Potage a la Julienne

HORS - D'ŒUVRE

Bouchées a la Reine, Sauce Béchamelle

RELEVÉS

Turbot, Sauce Capres

Filet de Bœuf a la Jardinière

ENTRÉES

Ris de Veau a la Richelieu

LÉGUMES

Chicorées de Bruxelles a la Crême

ROTS

Pindonneaux Truffés

FROIDS

Homards, Sauce Mayonnaise

ENTREMETS

Gateau Pélissier

GLACES

Fruits. --- Desserts.

PROGRAMME

DU

CONCERT DE SYMPHONIE

sous la Direction de M. B. BORREY

1 Marche Militaire . . . . Cluytens
2 Ouverture de l'Opéra Martha Flotow
3 Polka pour Piston . . . . * * *
Soliste M. BRJELMAN.
4 J'y Pense, Gavotte . . . . Eilenberg
5 Air Varié pour Saxophone. . . * * *
Soliste M. CHAPEL.
6 La Czarine, Mazurka Russe . Ganne
7 Le Trouvère, Fantaisie . . Verdi
8 Torotsko, Morceau Caractéristique Michiels
9 Venezia Valse . . . . . Desormes

26 Décembre 1893.

Typo-Lithographie, A.-M. Elleboudt, Rue de l'Eglise, 60, Ostende.

Bibl. Univ. Gent. Handschriftenzaal. HS. 3825. Documenten over Oostende.
D. Ost 177. Viering 25-jarig bestaan van de Cercle catholique 1868-1893
2001 - 202

D. Ost 176

CERCLE CATHOLIQUE
D'OSTENDE.

Ostende, le 5 Novembre 1891.

Lundi prochain, à **10 1/2 heures** *du matin, sera célébré, en l'église des SS. Pierre & Paul, un Service Funèbre pour le repos de l'âme de nos Confrères défunts.*

Nous vous prions de bien vouloir honorer cette cérémonie de votre présence et de vous souvenir dans vos prières de nos amis regrettés.

Agréez, M..., l'assurance de nos sentiments distingués.

LE PRÉSIDENT,
JULES CARBON, avocat.

LE SECRÉTAIRE,
E. MASSENHOVE.

Chez Dubois-Vanpoelvoorde.

T. S. V. P.

Bibl. Univ. Gent. Handschriftenzaal. HS. 3385 Documenten over Oostende.
D. Ost 176. Uitnodiging tot de rouwmis voor de overleden leden in november 1891 (met naamlijst).

Cercle Catholique

LUNDI 8 Novembre à 10 heures du matin, il sera célébré en l'Eglise des SS. Pierre & Paul, un service funèbre pour le repos de l'âme de nos Confrères défunts.

Nous vous prions de bien vouloir honorer cette cérémonie de votre présence et vous souvenir dans vos prières de l'âme de nos amis regrettés.

Agréez, M. , l'assurance de nos sentiments distingués.

POUR LE COMITÉ

Le Président,
H. DESMET.

Le Sécrétaire
Fr. DE VOS.

Ostende le 1 Novembre 1909.

t. s. v.

Archief O.L.V. College. Necrologie

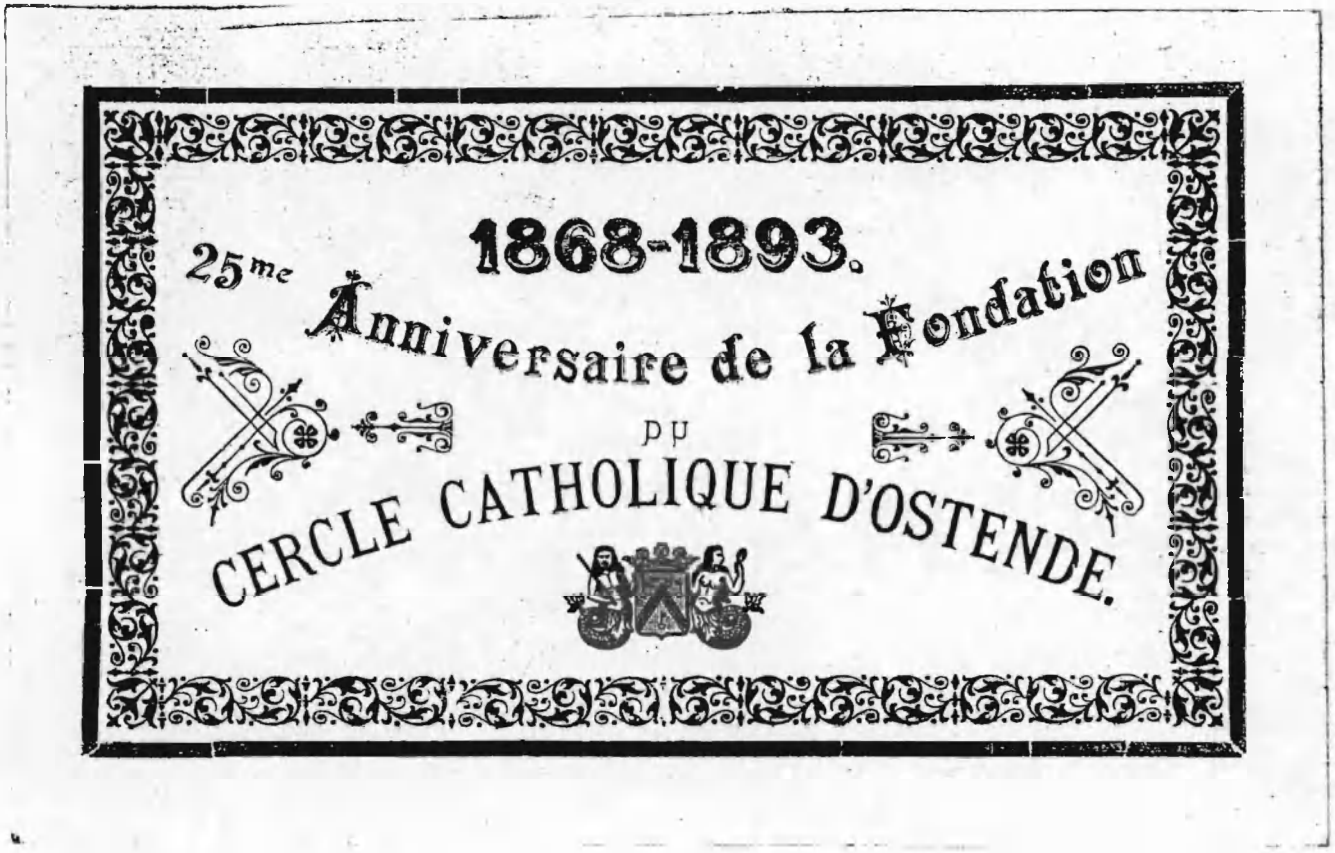

Bibl. Univ. Gent. Handschriftenzaal. HS. 3385. Documenten over Oostende
D. Ost. 177. Viering 25-jarig bestaan van de Cercle catholique 1868-1893.

Vóór 1914 zien we in de voorname Weststraat, langs de rechterkant, het imposant gebouw met fronton "Hotel van den Katholieken Kring", "Hôtel du Cercle catholique".

In het Interbellum op het Wapenplein, lezen we op de gevel van het groot gebouw op de hoek van de Brabantstraat, op een groot bord boven de dakgoot "Hotel" "Katholieke Kring" "Cercle Catholique" en op de gevel "Restaurant" " Patria Hotel".

Het Wapenplein in de jaren tachtig. Behalve de kiosk, allemaal nieuwe gebouwen. Het gebouw links is het herbouwde Patria Hotel. Buiten de reclames kunnen we op de gevel alleen "Middenstand" onderscheiden.

ADDENDUM OP "VILLA MARITZA"

Ons medelid, dhr. Roger TIMMERMANS, stuurde me een reactie op mijn artikel van 2001/181 e.v.. Het is én een aanvulling, én een correctie waarvoor ik hem uiterst dankbaar ben.

1. Hij heeft 2 oudere bronvermeldingen gevonden dan mijn oudste datum 1887 :

   - 1886 : annuaire d'Ostende, environs et littoral flamand. Ch. COFFIN - "Villa Rosenda – Villa particulière".

   - 1866 : Almanach du Commerce et de l'Industrie 1e année. Aug. STRACKÉ - " Villa Rosenda".

2. De verkoopprijs van het Pavillon Beerblock is niet 535.500 Fr. zoals ik verkeerd opgeef maar de afgeronde prijs van 86.000 Fr. Aanvankelijk vroeg de Staat voor de bewuste 1616 m² uit Bloc 22 105.500 Fr. waarop een prijsverlaging van 18,5 % werd bedongen.

Ter staving haalt dhr. TIMMERMANS een kadasterplan van Oostende (1878) aan dat in de plaatselijke VVF-afdeling aanwezig is.

I. VAN HYFTE

UIT MIJN OUDE DOOS - DEEL 2 [1]

door **Simon IPPEL**

Uit de vele reacties die ik gekregen heb van vrienden van onbekenden, heb ik besloten mijn jeugdverhaal te moeten voortzetten.

De eerste vraag was meestal: "Heb je nooit elders in het park geravot ?..." Ja zeker ! Maar dit parkgedeelte was niet zo avontuurlijk als het vroeger besproken gedeelte.
Om eens mijn herinneringen hun vrije loop te laten gaan ben ik polshoogte gaan nemen in het park...en mijn eerste vaststelling was: ze zijn het park aan het moderniseren.
Alle wegels waren vroeger (vóór de oorlog) in asche-. [2], na de oorlog in dollemie-steentjes. Nu zijn het sierlijke stenen. Sommige wegels zijn afgeschaft en met beplantingen bezet. De grote aflopende weg van de "Trinkhall" naar het water is vervangen door een zeventiental treden. Voor de kinderen met hun slee was het in de winter een uitstekende glijbaan. Nu niet meer te doen ! Als dit nu een verbetering is of niet, laat ik in het midden. Maar als ik mij in mijn jeugdherinneringen verdiep en de toestand overzie...met de jongensogen van toen...moet ik zeggen: **ik denk dat het toen veel avontuurlijker was dan nu**.

Waar ik in het vorig artikeltje niet over gesproken heb.

De "Flora"-pergola waar men later een grote stenen bloempot heeft neergepoot, ter vervanging van haar mooie naakte fituur, is gedeeltelijk afgebroken.

De grote rij banken (een eindje verderop) waar de moeders met kleine kinderen zaten te breien, noemde men "de kommére-bank". Wat niets aan duidelijkheid overliet.

---

[1] - Deel een is verschenen in "De Plate" Jaargang 27, 1998, nr. 3 blz. 71.
[2] - De sporen heb ik nu nog steeds aan mijn knie door eens te vallen, en niet goed te zijn verzorgd.

Wanneer we verder gaan voorbij het bruggetje tot aan de kleine steile helling die naar de achterkant van de fontein liep, stond op deze grasheuvel het beeld van Justin MALFAIT, een gewezen Vice-Gouverneur van Kongo. Dit beeld hebben ze, bij de aanleg van de autostrade (?), verplaatst links naast het bruggetje dat naar de kiosk loopt.

Iets vóór hierboven vernoemde bruggetje was nog een tweede liggend hert met groot gewei, dat ook aan de waterkant lag zoals deze aan de overzijde. Beiden zijn verdwenen !

En het heel bijzondere, dat voor ons iets heiligs was : het bootje van STANLEY !
Stel je voor ! In het verre grote Kongo ('k weet niet hoeveel maal groter dan België) vindt LIVINGSTONE er de voor hem onbekende STANLEY terug, dat was voor ons iets onbegrijpelijks [3].

Dit bootje stond onder een strooien dak en is later aan het Museum voor Overzeese Gebieden (Tervuren) geschonken ('k zal het eens moeten gaan bekijken). Wat er ook speciaal aan was...het kon uit elkaar genomen worden om over land te verplaatsen ! Hoeveel maal wij aan de leuning hebben staan kijken en fantaseren... 'k weet het niet meer.

Dat het zuidelijk gedeelte van "Den Hof" niet zo avontuurlijk was heb ik reeds gezegd.
Maar waarom ? 'k Weet het zelf niet !
De wegen zoals ze toen waren, leenden zich tot het inrichten van trotinette-koersen [4]. Deze grepen meestal plaats in de periode dat "De Ronde van Oostende" of de "Tour de France" werd gereden, de tijd van Sylvère MAES, Romain MAES, Felicien VERVAEKE, Antoine MAGNE, Roger LAPEBIE, [5] onze plaatselijke VANSLEMBROUCK [6] en andere meer bekende "Flandriens" waren tijdelijk DE namen waarmee we ons vereenzelvigden.
In onze koersronden kwam vooral de rit voor op het eilandje tussen de twee bruggen, veel draaien en keren en twee maal bergop zoals in de ronde van Frankrijk. Tot ongenoegen van de mensen die rustig zaten te zonnen op de banken.

Op de kiosk was er sommige dagen (donderdag ?) muziek door het plaatselijk 3e en 23e leger muziekkorps, dan was lopen en koersen verboden.
Wat we wel zeer prettig vonden, was met onze "klakkers" [7] op het ritme van de muziek mee doen en dit tot ongenoegen van publiek en de dirigent.

Op dit eilandje heeft men nu nog "de leeuw" die op een stuk oude vesting lag. Dat het een "leeuwin" was, raakte onze koude kleren niet. Eens in het jaar werden, tijdens de lente, door de

---

[3] - Toen waren er veel meer cafés dan nu op de Boulevard du Midi (Alfons Pietersslaan). Toch vond ik niet waar mijn vader een pintje zat te drinken op zondagmorgen... Stel je maar eens die vergelijking voor.

[4] - Autoped. Fietsen hadden alleen de "riekkaerts" en met deze jongens speelden wij niet. Wij waren hen te min. Toch waren we een beetje jaloers.

[5] - Deze twee waren Franse renners die goed presteerden. Lapebie noemden we steeds om onbekende reden "Lap d'r hem bie".

[6] - Was een Oostendenaar die na de oorlog een fietsenwinkel had in de Stuiverstraat. Hij kon prachtig zijn koersverhalen aan de man brengen. Zo vertelde hij eens het volgende. Tijdens een koers kreeg hij een groten honger en daar wat hij wat voorop lag, sprong hij bij de eerste bakkerij die hij tegen kwam van zijn fiets, nam een pistolet zonder betalen, sprong terug op zijn fiets en at zo gulzig dat hij zijn "nol moest toe nijpen of 't lag op zijn zate".

[7] - Waren twee plankjes, liefst van de zijkanten van een sigarenkist, aan één van de uiteinden zwart gebrand door het vuur (dan klonk het mooier), deze hield men tussen twee vingers van één hand. Zo kon men er ritmisch mee klakken.

beplantingsdienst een hekken geplaatst. 't Was de tijd dat de zwanen hun nest begonnen te maken. Bijna elke dag gingen we kijken als er eitjes waren (alhoewel we dit bijna nooit konden zien). Een succes was het wanneer we naar huis konden rennen om te zeggen dat de jongen er waren.

Ten noorden van het andere bruggetje was over een tiental meter een blijvende afrastering gemaakt. Daarin stonden een paar hokjes als rustplaats voor de eenden, waar ze rustig konden slapen en broeden.

Tegenover de kiosk was er in het water een stenen muur geplaatst. Daarop kon er een podium gemonteerd worden om scenische vertoningen te doen plaats vinden. Persoonlijk heb ik deze opvoeringen nooit gezien.
Op zekere dag [8] moesten alle stedelijke scholen beurtelings Vlaamse stapliederen al marcherend (lans de "kommére-bank") zingen voor een jury, die aan de kiosk zat.
Onze school moest, de directeur op kop, het lied "Kempenland" zingen, de tekst hadden we vervormd in : "*Vlaamseland de soep is aangebrand in de erzats-ketel*". Dit tot ontsteltenis van onze directeur J. ALLEMAN, die ons nadien zegde "*dat we zeer krachtig (of was het prachtig ?) hadden gezongen maar dat de woorden niet juist waren... hadden sommigen hun tekst niet goed uit het hoofd geleerd ?* " En daarmee was de kous af.

Aan de overzijde van de kiosk, naar de Sint-Petersburgstraat [9] toe, was er een rechthoekig grasplein [10]. Voor ons zeer geschikt om te voetballen.
Waarom wij van Sissen de "pliche" er af moesten, weten wij niet, want er werd toch bijna nooit iets op gedaan, onze match werd steeds onverwachts afgebroken.
Tijdens de dag werd het soms gebruikt door de leerlingen van de "nattenez" [11] om turnles te krijgen.
Naar het schijnt was vele jaren vroeger dit plein het eerste tennisveld van Oostende.
Deze minigolf heeft nu twee ingangen Eén langs de kant van het water. De andere en eerste ingang (kan men nog zien) lag tegenover een kleine toegang tot een transfo. Deze transfo ligt nu nog goed verborgen tussen struiken. Deze struiken en ook de omgeving, waren uitstekende plaatsen om "indiaantje" te spelen.
Nu is er zelfs een stuk park (naast dit plein) in beslag genomen voor allerlei (speel ?) tuig voor de allerkleinsten. Als het gebruikt wordt is een andere vraag ?

Aan dezelfde overzijde van de kiosk, tegenaan het water, heeft er lang een duivenhok gestaan. Het krioelde er van tortelduiven en wanneer het begon te stinken hebben ze deze duiventil weg gedaan in plaats van alles op te kuisen en te vernieuwen (of was het niet hygiënisch ?).

Wat we verder nog speelden in het park ?

"Katsje-duuk" [12] of "weg-dukkertje" was ook zeer geliefd bij ons, maar weerom niet door Sissen de "pliche".

Waarover hij NIETS zegde, maar toch eens kwam kijken omdat we zo braaf waren dat hij het zelf niet geloofde, was : "toppen". Met de top [13] spelen.

---

[8] - Tijdens de oorlog 40-45. Het was een soort wedstrijd, georganiseerd door oorlogsburgemeester A. VAN LAERE.
[9] - Tegenwoordig Leon Spilliaertstraat.
[10] - Nu sedert jaren een minigolf.
[11] - Het Atheneum. Merk op dat we hier niet spreken van "schieters", zoals we spraken van de andere scholen.
[12] - Verstoppertje.
[13] - In 't mooi Nederlands : tol.

Traditioneel werd er een cirkel op de grond getrokken. De top werd met de "peeze" [14] opgewonden [15]

Er waren verschillende wijzen van werpen.
"Op z'n meisjes" (onderhands) dat was met de punt van de top naar onder.
"Op z'n jongens" was met de punt van de top naar boven, de ijzeren punt op het vel tussen de duim en wijsvinger houdend. Een felle beweging van de arm in de goede richting en een ruk van de hand naar achter, de koord vasthouden en de top lossen, deed de top draaien.
De eerste moest zijn top laten draaien in de cirkel. De volgende moest met zijn top de andere top een "kèze"[16] geven of als het een harde stoot was een "kieskèze" geven zodat hij uit de cirkel lag.
Wie vlug was, zegde "latst" en mocht dan als laatste toppen en was bijna zeker van te winnen.
Soms werd de punt van de top zeer puntig geslepen om de tegenstander zijn top te splijten of toch minstens een putje in te slaan, wat altijd onaangenaam was.
Maar daar hadden wij een remedie tegen. De bovenkant van de top werd bezet met "punaizen" [17] die dan ook nog het voordeel hadden dat de top beter draaide [18]. Er waren ook verschillende soorten toppen: slanke die vlug draaiden en bolvormige die moeilijker te splijten waren. Toppen uit zacht hout en andere uit hard hout, dit natuurlijk naargelang wat men ervoor kon betalen.
Men kon ook "Zaatje" [19] spelen met de top.
Dan werden door iedere medespeler een zelfde aantal "ketten" in een cirkel gelegd. De ketten dienden dan door de top uit de cirkel geketst. Hij die dit had gedaan, mocht deze ketten behouden. Het spel herbegon wanneer alle ketten uit de cirkel waren.
Dit spel kon soms ook gespeeld worden met een andere marbel, (of voor hem die er een had) met een "bylle" [20] om daarmee de marbels uit de cirkel te ketsen.
Andere spellen met de marbels werden meestal in de straatgoot gespeeld en dan nog liefst wanneer er regenwater in stond.

Lopen met een hoepel [21] was alleen voor hen die aan dergelijk tuig konden geraken. Deze werd aangedreven door een geplooid stuk ijzer en maakte een zeer snerpend geluid en dàt geluid hoorde ik niet graag. Maar men kon je van ver horen afkomen.

Dit waren zo ongeveer de spelletjes (?) die wij in "DEN HOF" deden, meestal tijdens het "tussen seizoen" t.t.z. tijdens de lente en herfst, want tijdens de zomer gingen we altijd van 's morgens vroeg naar 't strange. [22]

Daarover een volgende maal.

---

[14] - Koord
[15] - Dit opwinden was iets speciaals. Het begin van de koord was uitgerafeld en goed met de mond nat gemaakt. Vervolgens aan de bovenzijde van de top tot strak naar onder gelegd, daar waar de punt van de top was, was er aan de koord een knoop. Van daaruit begon men terug op te winden in spiraal naar de bovenzijde. Door middel van een rubbertje van een bierfles kon men de koord zeer goed vasthouden tussen twee vingers.
[16] - "Kieskèze" is een ferme klap, waar "kèze" maar een kleine klap is.
[17] - Duimspijkers.
[18] - Kwestie van de middelpuntvliedende kracht.
[19] - Iedere "marbel" of "knikker" was dus één ZAATJE.
[20] - Was een loden of stalen marbel uit een roulement van één of ander voertuig. Een kunst om eraan te geraken !
[21] - Een ijzeren of houten fietswiel zonder banden of spaken.
[22] - Het strand.

LIDGELD 2002

De Algemene Statutaire vergadering van 24 maart 2001 heeft de lidmaatschapsbijdrage voor het jaar 2002 als volgt vastgesteld:

Aangesloten leden:	444 Fr.
Steunende leden:	605 Fr.
Beschermende leden: vanaf	1.008 Fr.

Op 01 januari 2002 zal dat, noodzakelijkerwijze, moeten omgezet worden in Euro nl. 11, 15 en 25 Euro.

Het lidgeld voor het lidmaatschap bedraagt dus voor het jaar 2002:

Aangesloten leden:	**11 Euro**
Steunende leden:	**15 Euro**
Beschermende leden: vanaf	**25 Euro**

WIJ VRAGEN MET AANDRANG TE BETALEN IN EURO, ZELFS INDIEN U BETAALT IN DE MAAND OKTOBER, NOVEMBER OF DECEMBER.

DE HIERBIJ GEVOEGDE STORTINGSBULLETINS MOGEN ALLEEN GEBRUIKT WORDEN VOOR DE BETALING IN EURO.

DE POSTCHEQUE EN ALLE BANKEN AANVAARDEN NU REEDS BETALINGEN IN EURO.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

Wij willen niet vooruitlopen op de kalender maar

VERGEET NIET

ZATERDAG 1 DECEMBER ONZE JAARLIJKSE KLEINKUNSTAVOND EN SOUPER

Meer details volgen in ons november nummer

Houdt nu reeds deze datum vrij!!!!!

GEDENKSTENEN EN –PLATEN TE OOSTENDE (4e deel)

door **Roger TIMMERMANS**

Koninklijk Technisch Atheneum (KTA 1) en Hotelschool – Leopold III-laan.

Heden 10 november 1956, werd alhier de gedenksteen
gelegd van de vak- en hotelschool door de heer

Volksvertegenwoordiger ADOLF VAN GLABBEKE
burgemeester der stad Oostende

in aanwezigheid van de heren

Emiel Vroome, Jan Piers, Maurice Quaeghebeur,
Kamiel Dehouck en Frans Van Caillie, schepenen
Michel Surmont, stadssecretaris

Ontwerper : Studiebureau Art et Technique
Aannemer : Les Entreprises Herpain et Fils

⌘

Voorgevel gebouw Groendienst – Mercatorlaan 3

Op 27 augustus 1994 werd het
administratief gebouw van de
Groendienst officieel in gebruik
gesteld door :

Hr. Julien Goekint, Burgemeester
HH. Jan Christiaens, Roland Makelberge,
Maurice Quaeghebeur, Fernand Bourgois, Eric Six,
Dries Vermeesch, Paul Van Laer, Mevr.
Emilienne Vercruysse-Haeghebaert, Schepenen.
Hr. Johan Vandenabeele, Stadssecretaris

⌘

Steen op gemetseld muurtje – Sir Winston Churchilkaai

MERCATORSLUIS

PLECHTIG IN DIENST GESTELD OP
10 JULI 1975 DOOR DE HEER

J. DEFRAIGNE

MINISTER VAN OPENBARE WERKEN

⌘

Administratief Centrum – Afdeling Waterwegen Kust – Deur 3 – Vrijhavenstraat 3

Dit Rijksadministratief Centrum
werd opengesteld op 25 september 1984
door de heer Louis OLIVIER
Minister van Openbare Werken
en Middenstand, in aanwezigheid
van de Heer J. GOEKINT,
Burgemeester van Oostende

⌘

Muur ingang Vismijn – kant Sprotplein

STEDELIJKE VISMIJN
gebouwd in 1934

Vernield door oorlogsgeweld
tussen 1940 – 1945

Herbouwd in 1949 – 1951
onder het bestuur van:

H. Serruys	Burgemeester
E. Vroome H. Edebau	
L. Vanden Driessche	
R. De Kinder	Schepenen
M. Surmont	Stadssecretaris

L. Van Rijsselberghe	Hoofdingr-Directeur van Bruggen en Wegen

---

A. Isaacson	Ingenieur-Ontwerper

N.V. Setra	Aannemer-Uitvoerder

⌘

Muur ingang Vismijn – kant Sprotplein

DE EERSTE STEEN VAN DE NIEUWE VEILINGHAL
VAN DE STEDELIJKE VISMIJN
WERD ONTHULD OP 17 JANUARI 1991
door

L. Vandenbossche, Gemeenschapsminister van

Binnenlandse Aangelegenheden en Openbaar Ambt
en
J. Goekint, Burgemeester
in aanwezigheid van
J. Christiaens, R. Makelberge, M. Quaeghebeur, F. Bourgois,
E. Six, D. Vermeesch, P. Van Laer, E. Haghebaert,
Schepenen

J. Vandenabeele, Stadssecretaris
Havenkapitein R. Ghys
Ir. Architect F. Decroos
Ontwerper: NV. Belcoplan, Oostende

⌘

Door verwering is de tekst van de eerste steen van het RNSYC (*)-clubhuis totaal onleesbaar geworden (De Plate p. 94/156). Nu heb ik de oorspronkelijke tekst kunnen overnemen van een foto genomen ter gelegenheid van de eerste steenlegging.

De eerste steen van dit
jachtclubgebouw werd
gelegd op 14 mei 1956 door
de heer Burgemeester

A. VAN GLABBEKE

in tegenwoordigheid van
de heren Schepenen:

E. Vroome, J. Piers
M. Quaeghebeur, K. Dehouck
F. Van Caillie en de
Stadssecretaris M. Surmont

(* RNSYC : Royal North Sea Yacht Club)

⌘

Oude Watertoren – Mercatorlaan

Op 23 september 1923 werd de
aanvoer van drinkbaar water te
Oostende plechtig ingehuldigd.
Ter herinnering aan die heuglijke
gebeurtenis werd het verslag
der plechtigheid onder dezen
steen geplaatst.

Moreaux Eduard burgemeester
Vervaecke Georges schepen
Decock Achiel schepen Elleboudt Albert schepen
Baels Hendrik schepen Thoné Frans secretaris
Verraert August ingenieur

Op 19 maart 1966 werd de
Visserijschool "John Bauwens"
opengesteld door de heer

John Lauwereins

Schepen van Openbaar Onderwijs

in aanwezigheid van de heren

J. Piers Burgemeester
K. Dehouck, Dr. R. Miroir,
Fr. Van Caillie
J. Van Den Kieboom Schepenen
M. Surmont, stadssecretaris

(wordt vervolgd)

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

DE PLATE

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

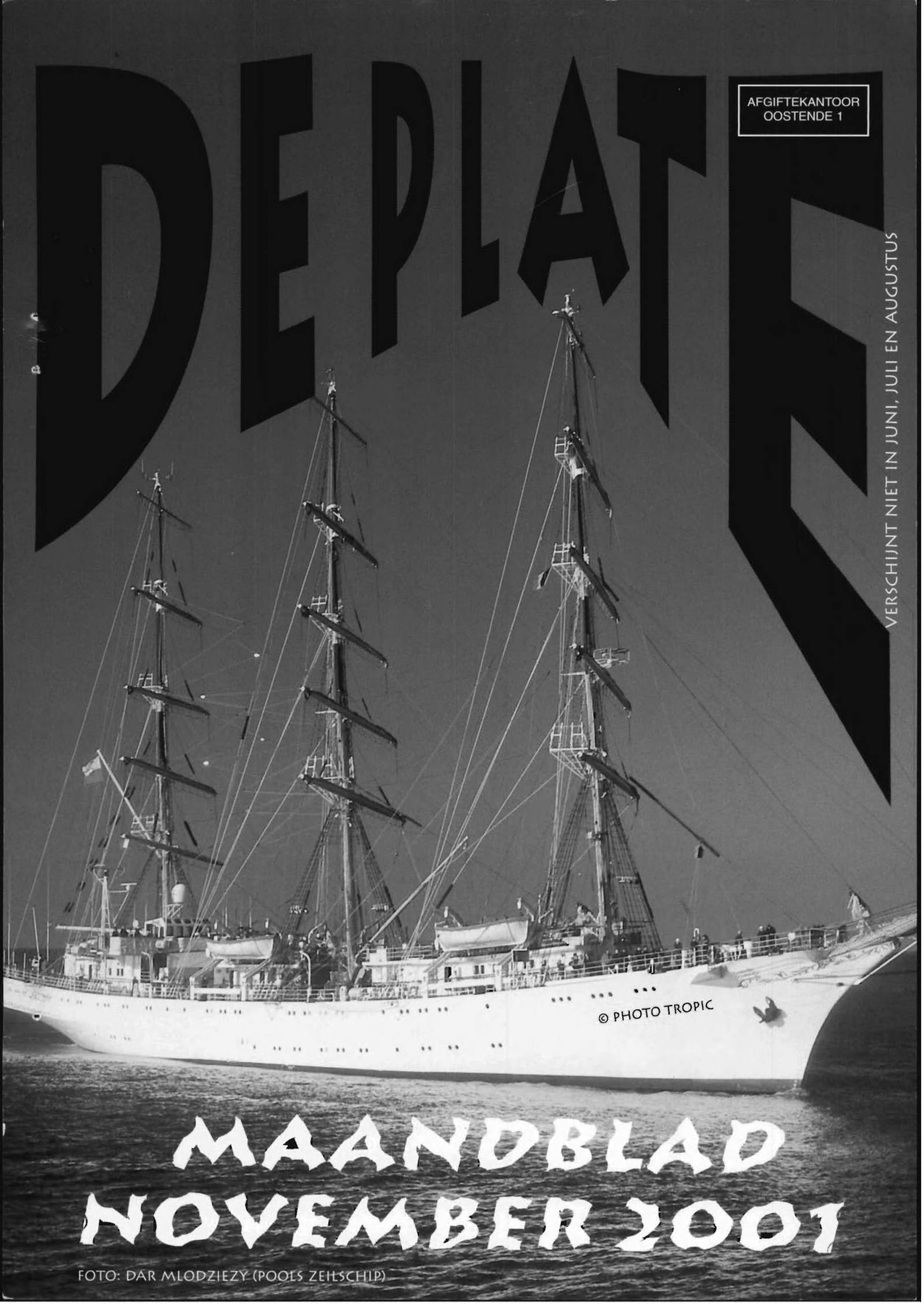

MAANDBLAD
NOVEMBER 2001

FOTO: DAR MLODZIEZY (POOLS ZEILSCHIP)

Unieke postkaarten reeks (i.v.m. ex R.M.T.-schepen)

- Uitgegeven door Tropic Postcards
- Kostprijs: 240 Bfr., 8 stuks oplage 250 !
- Reeks bestaat uit:
  Volcan de Tacande (ex Stena Nautica), Beni Ansar (ex Prinses Maria-Esmeralda), Superferry II (ex Prince Laurent), Express Athina (ex Prince Philippe), POSL Aquitaine (ex Prins Filip), Primrose (ex Princesse Marie-Christine) en de Eurovoyager (ex Prins Albert) + affiche van de R.M.T.
- Wordt opgestuurd mits het storten van 291 Bfr. op rek. 001-1364140-08 van Photo Tropic.
  Vermelden bij mededeling: R.M.T.
- Te verkrijgen bij: Tropic, Albert-I Promenade 66, 8400 Oostende
  Ook te verkrijgen in zaal "Ten Stuyver", Stuiverstraat 357 te Oostende op 4 november 2001 tussen 10.30 en 12.00 uur.

Sally Line, the complete story

- Documentatie i.v.m. R.M.T.-schepen
- Kostprijs: 350 Bfr./stuk: 20 beschikbaar
- Te verkrijgen bij: Tropic, Albert-I Promenade 66, 8400 Oostende

Ferry 2001 Southern Europe edition

- Meerdere foto's van ex R.M.T.-schepen
- Kostprijs: 695 Bfr.: 10 beschikbaar
- Te verkrijgen bij: Tropic, Albert-I Promenade 66, 8400 Oostende

Thesis: De regering, het parlement en de lijn Oostende-Dover 1841-1971

- In juli van dit jaar studeerde Dieter Pots af aan de RUG als Licentiaat in de Geschiedenis. Zijn thesis, waaraan anderhalf jaar werd gewerkt, handelt over de lijn Oostende-Dover en de houding van de regering en het parlement. De bestuurde periode bedraagt 150 jaar en loopt van 1841 tot het jaar waarin de R.M.T. werd opgericht, 1971. De verhandeling is chronologisch-thematisch ingedeeld.
- Deze unieke, 292 bladzijden tellende verhandeling werd in september volledig op fouten gecontroleerd en her en der aangepast. Ze kan nu (als thesis, niet als uitgave !) aangekocht worden voor 1495 BEF of 37 €. De oplage blijft uiterst beperkt. Geïnteresseerden kunnen t.e.m. 20 november 2001 intekenen door overschrijving op rekeningnummer 799-5078155-13 (BACOB), met vermelding van Oostende-Dover en de naam. Het exemplaar kan vanaf 5 december afgehaald worden bij Tropic, Albert-I Promenade 66 te Oostende.
- Voor meer info: Dieter Pots, 0495/73 72 31

Confrerie van 't Vynckx- en Woutermansambacht

13de VOLKSZANGFEEST

zaterdag 10 november 2001
Zaal Vuurtoren
Th. Van Loostraat
Vuurtorenwijk

Gratis toegang
Aanvang: 20 uur
Deuren: 19.30 uur

Organisatie: Confrerie VWA
m.m.v.
Ocarina & BonHomini
Marnixring Oostende Kustland
VVB Middenkust
Davidsfonds Vuurtoren

Verantw. uitg. Dierk Reisaert, Joos de ter Beerstlaan 16, Brodena

Vrij van segel: art. 98/7

ISSN = 1373-0762

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" V.Z.W.

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 30
NUMMER 11
MAAND November 2001

Prijs per los nummer : 60 Fr.

IN DIT NUMMER

blz. 221 : **I. VAN HYFTE** : .Oostendse villanamen uit de Belle Epoque en het Interbellum.

blz. 225 : **F. COOPMAN** : 50 jaar geleden : "'t Végé is eindelijk kampioen !".

blz. 236 : **J. NUYTTEN** : Rechten en plichten van de Heemkring inzake het behoud van ons funerair erfgoed.

blz. 243 : **R. TIMMERMANS** : Gedenkstenen- en platen te Oostende (5e deel).

blz. 244 : Plate-veiling 2001.

blz. 245 : Heruitgave van D. Farasyns "Historiek van de eerste gebouwen langs de Oostendse zeedijk 1830-1878".

GELIEVE UW LIDGELD TE BETALEN IN EURO A.U.B.

DE POSTCHEQUE EN ALLE BANKEN AANVAARDEN DE BETALINGEN IN EURO

DE BIJGEVOEGDE STORTINGSBULLETINS MOGEN ALLEEN GEBRUIKT WORDEN VOOR BETALINGEN IN EURO

HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING DE PLATE

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever : Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur : Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. 059507145.
E-mail : freddy.hubrechtsen@pandora.be.

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel.059708815.
E-mail : jean.pierre.falise@skynet.be.

Leden :
Jean DE LANGHE, Vindictivelaan 6/2, 8400 Oostende.
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer :

Ivan Van Hyfte, Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.
François Coopman, Wilgenlaan 38, 8400 Oostende.
Jan Nuytten, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende.
Roger Timmermans, Sint Sebastiaanstraat 24, 8400 Oostende

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten:

NOVEMBER AKTIVITEIT

Donderdag 29 NOVEMBER om 20u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr.L.Colensstraat 6.

Onderwerp: **DE OOSTENDSE IJSLANDVISSERIJ**

Deze voordracht wordt verzorgd door Dhr **Henri LAPLASSE**

Dhr LAPLASSE is van de jaargang 38. Geboren op de Vuurtorenwijk was hij bij wijze van spreken reeds van in de luier vertrouwd met de zee. Bij het uitbreken van WO II vluchtte hij met zijn ouders en de bemanning van de O.236 Henriette naar Frankrijk. Na de capitulatie vestigden zij zich te Nieuwpoort tot na de oorlog.
Hij liep school in het O.L.Vrouwe College Oostende en aan de Paster Pypeschool waar hij de brevetten haalde van "Scheepsleerjongen" en "Aspirant-schipper ter visserij". Zijn maidentrip maakt hij als scheepsjongen met de reeds vernoemde O.236 Henriette op IJsland in 1954.
Hij werd lichtmatroos, matroos om reeds op 18 jarige leeftijd als stuurman te varen. Na het behalen van zijn brevet "Schipper ter visserij 2de Klas"in 1960 voer hij met de O.236 als schipper naar Ijsland.
In 1962 behaalde hij het brevet "Schipper ter visserij 1ste Klas" en vaarde als schipper tot 1977 waarna hij les ging geven aan toekomstige vissers en zeelui als technisch leraar maritieme vakken.
Op 01.01.1999 zei hij het beroepsleven vaarwel en vaart nu nog enkel voor zijn plezier samen met zijn vrouw op zijn motorjacht.

960 mijl tot de Zuidkust van IJsland of 1100 tot de Noordkust. 9 à 10 dagen vissen en dan terug naar huis. De gemiddelde duur van een reis was 18 dagen à 3 weken. Tenzij...men in Aberdeen of Grimsby ging markten en zo een dubbele reis maakte.
Wenduinebank, Noordhinder, Smiths Knoll, Kinnaerdshead, Duncansbyhead, het beruchte "Gat"aan het einde van de Noordzee waar stromingen waren van meer dan 8 knopen, Thorness, Sulle Skerry en dan richting Z-, en O-kust of W-, en N-kust, voorbij de Faroërbank en dan hopen op rijke buit...

Dhr LAPLASSE vertelt u dat alles vanuit zijn eigen, rijke ervaring en illustreert daarbij de voordracht.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid

Men zegge het voort !!!

DECEMBER I – ACTIVITEIT. Diner en kleinkunstavond

Onze jaarlijkse kleinkunstavond voorafgegaan door het jaarlijks souper van de Kring gaat door op

zaterdag 1 december 2001 om 18u30

in de sfeervolle zaal van het restaurant BENNY, hoek Langestraat-Vlaanderenstraat.

Op het menu staan:

Degustatie: fijne hapjes als starter van uw maaltijd

Salade van postelein en olijfolie vinaigrette
carpaccio van St. Jacobsvruchten en gehakte hazelnoten

Fijne groene aspergekroon met een médaillon van Ballik zalm
sausje van dovenetel en witte wijnsaus
aardappelchampignons

Warm amandelgebak met heerlijke aardbeien
sorbet van basilicum

Koffie

Verleden jaar hebben wij nogal wat klachten gekregen over het uitschenken, of liever het NIET uitschenken, van de wijn. Daarom hebben wij er voor gezorgd dat er op elke tafel één fles wijn per 2 personen zal staan.

De heer Martin Vanderstraeten staat in voor de muzikale omlijsting. Als uitstekend pianist zorgt hij, op het orgel en gedurende de ganse avond, voor een medley van zeer gekende wijsjes.

De deelname in de kosten bedraagt 1.300 Fr. Hierin zijn begrepen : aperitief, maaltijd, de wijn en de koffie en het optreden. De drank die eventueel na de maaltijd gebruikt wordt, is uiteraard niet inbegrepen.

De betaling gebeurt door storting op rekening 380-0040384-06 van Jean Pierre Falise
H. Serruyslaan 78/19
8400 Oostende

met vermelding "deelname aan de kleinkunstavond en diner op 1 december met X personen" en dit vóór 28 november. Wij rekenen stellig op Uw aanwezigheid en brengt vrienden en kennissen mee.
LET OP : DE AVOND BEGINT OM 18u30

OOSTENDSE VILLANAMEN UIT DE BELLE EPOQUE EN HET INTERBELLUM

door **Ivan VAN HYFTE**

Eventjes Auguste STRACKÉ achterna...

Niet om deze veelzijdige, ondernemende Duits-Oostendse hotelier te evenaren, maar om een verhaal te breien aan zijn 5 kleine jaarboeken (de Almanach du Commerce et de l'Industrie de la ville d'Ostende van 1886, 1887, 1889, 1892 en 1897) die voor onze lokale geschiedenis een naslagwerk zijn die in hun soort hun gelijke niet vinden.

Meer dan 100 jaar, na het verschijnen van zijn laatste "Almanach" – gestoffeerd met een flinke lijst van villa's – prijken nog altijd veel villa-namen op glas, boven een deur of op de gevels van mooi onderhouden, jammerlijk vervallen of met afbraak bedreigde herenhuizen.

Het is de lezer bij een doordeweekse wandeling in of buiten "'t stad" wellicht nog niet opgevallen (vanaf nu zeker doen !) wat een variatie aan architectonische versieringen er boven veel gesculpteerde ingangsdeuren van "villa's " te ontdekken zijn.

Des te meer zal hij verbaasd opkijken hoe de identiteit van zoveel moois is geërodeerd, afgeslepen, weggekrabd, uitgekrast of gestukadoord.

Voor de bewoners is het ontbreken van enige affiniteit met de overschilderde villanaam wellicht de reden van het bewust laten verdwijnen op de naamborden, tegels, glasramen of onderbroken kroonlijstjes.

Met de snelheid waarmee kranen en bulldozers hun sloopwerk blijven uitvoeren, zal het geen vijftig jaar duren vooraleer de meeste van deze anonieme "monumentjes" uit het Oostends stadsbeeld verdwenen zullen zijn.

Daarom ben ik met een geoefend oog Auguste STRACKÉ achterna gegaan en heb al die stille getuigen van een onvoltooid verleden tijd geïnventariseerd. De vermoeide voeten na zovele slenterpartijen nam ik er graag bij...

Nog even 3 richtlijnen meegeven. Primo : het onderzocht grondgebied ligt volledig ten oosten van de verticale Stuiverstraat op het stadsplan. Secundo : ofschoon nog altijd veel voornamen op gevels aan te treffen zijn, heb ik enkel de huizen met de expliciete vermelding "VILLA" opgenomen. Tertio : het afsluiten van de inventaris gebeurde op 24 augustus 2001.

◆ ◆ ◆

* Albert I Promenade	76 = Villa Maritza
	83 = Villa Yvonne
	84 = Villa Simone
	85 = Villa Foch
	88 = Villa Francine
* Amsterdamstraat	44 = Villa St. Joseph
* Blauwkasteelstraat	78 = Villa Yvonne

* Brusselstraat	9 = Villa Paul
	13 = Villa des Anemones
	16 = Villa Elisabeth
	22 = Villa du Loiret
* Chaletstraat	2 = Villa Bisclavaret
	4 = Villa Joseph
* Edith Cavellstraat	5 = Villa Nos Enfants
* Edmond Laponstraat	14 = Villa Berthe
	23 = Villa Alice Marie
	34 = Villa Thibault
* Euphrosina Beernaertstraat	96 = Villa Lina
	150 = Villa Volta
* Frans Musinstraat	6 = Villa Esperance
	11 = Villa Alfonsina
	18 = Villa Joseph
	21 = Villa Speranza
	23 = Villa Violette
	29 = Villa Elise
	32 = Villa Yvonne
	34 = Villa.....(onleesbaar)
	36 = Villa Blanche
	50 = Villa Henri
* Frère-Orbanstraat	8 = Villa Adrienne
	22 = Villa François
	26 = Villa Nos Enfants
	27 = Villa Gaston (1923)
	28 = Villa Irène
* Gentstraat	9 = Villa Yvonne (1899)
	13 = Villa Louise (1899)
* Gerststraat	56 = Villa André
	67 = Villa Marcel
	114 = Villa Maria
* Graaf de Smet de Naeyerlaan	54 = Villa Aimé
	56 = Villa Carlo
	74 = Villa Mon Rêve
	76 = Villa Jeanne
	84 = Villa Marie
	86 = Villa Julia
	90 = Villa Hetty Ulysse
* Hennepstraat	2 = Villa Pierre Marie
* Hertstraat	28 = Villa Mon Repos

* Ijzerstraat	16 = Villa Maresfield
	22 = Villa Lutece
* Jules Peurquaetstraat	108 = Villa des Faisans
* Kaïrostraat	54 = Villa Norma
* Karel van de Woestijnestraat	15 = Villa Ema
* Kemmelbergstraat	19 = Villa Edith
	20 = Villa des Camélias (1892)
	23 = Flandre Villa
	27 = Villa Kemmel
	29 = Villa Magdaleine (1891)
	32 = Villa Tabora (1896)
* Koningstraat	63 = Villa Yvonne
* Maria Theresiastraat	4 = Villa Corinne (1900)
	19 = Villa Roger (1902)
	22 = Villa Louise
	25 = Villa Magda
	26 = Villa Vera
	28 = Villa Yolande
	30 = Villa Lea-Pierre
* Moerasstraat	2 = Villa Edegar (1929)
	4 = Villa André
	5 = Villa Marie-José
	6 = Villa Mady (?)
	7 = Villa Andrée
* Muscarstraat	4 = Villa Gaston
	10 = Villa Malou-Malou
	14 = Villa Madeleine
	16 = Villa……(onleesbaar)
	22 = Villa Neptune (1901)
	28 = Villa Michel-Henriette (1902)
	30 = Villa Honorine
	36 = Villa Marie Collette (1901)
	40 = Villa des Bruyères (1905)
* Nieuwlandstraat	44 = Villa Raymonde
* Nieuwpoortsesteenweg	28= Villa Sidonie
	30 = Villa Victoire
	65 = Villa Paul
	102 = Villa Jean
* Oude Molenstraat	23 = Villa Gilbert
	32 = Villa Mathieu
	34 = Villa Cri-Cri

* Peter Benoitstraat	10 = Villa Jeanine (1902) 22 = Villa Chicago 33 = Villa Boniface 45 = Villa Marguerite 58 = Villa André 59 = Villa Willy (59 b ?)
* Plantenstraat	6 = Villa Thérèse (1931) 33 = Villa Fernand 74 = Villa Marie-Louise
* Prinsenlaan	5 = Villa Nora 7 = Villa Georgette 9 = Villa Marie José Aline 11 = Villa L'Aurore 17 = Villa Arthur 19 = Villa Simone (1930) 22 = Villa Stephanie (1930) 26 = Villa.... (moeilijk leesbaar)
* Prinses Clementinaplein	6 = Villa Guy 36 = Villa Heidebloem
* Rentenierssstraat	3 = Villa Eva 9 = Villa Julius
* Romestraat	2 = Villa Gabriël 4 = Villa Albert
* Sint-Franciscusstraat	32 = James Villa – J.
* Sportstraat	12 = Villa Sabine 13 = Villa Marie José (1906) 19 = Villa Dora (1906) 20 = Villa Leo 21 = Villa Maria (1906) 31 = Villa Suzanne (1904) (uitgewist)
* Stuiverstraat	38 = Villa Alice
* Torhoutsesteenweg	148 = Villa Eloïse
* Vaartstraat	11 = Villa Simonne 13 = Villa Magdalena 27 = Villa Denise Nora
* Van Iseghemlaan	24 = Villa Rembrandt
* Velodroomstraat	4 = Villa Suzette 18 = Villa Charles 39 = Villa des Bouquets 42 = Villa Justine

48 = Villa Beau Séjour (1908)
51 = Villa Akuna Matata
52 = Villa Pretoria
54 = Villa Fanny
56 = Villa Anna (1907)
58 = Villa Yvonne (1907)

* Warschaustraat

15 = Villa Primerose
19 = Villa des Bains

---

50 JAAR GELEDEN : " 't VÉGÉ IS EINDELIJK KAMPIOEN ! "

door **François COOPMAN**

Op 03 juni 1951 vierde K.V.G.O., afdeling voetbal uitbundig feest. Het elftal had de titel gewonnen in 2e Provinciale (het huidige 1e Provinciale) en steeg naar bevordering. Deze overgang van Provinciaal voetbal had tranen en zweet gekost (letterlijk en figuurlijk), zonder nog te spreken van de financiële inspanningen vanwege het bestuur.

De oorlogsjaren hadden lelijk huis gehouden in de Végérangen. Zelfs het voetbalseizoen 1939-40 kende geen normaal verloop. De mobilisatie van de verschillende militieklassen stelden veel ploegen voor onoplosbare moeilijkheden i.v.m. het samenstellen van een elftal en de K.B.V.B. besliste dat er van een normaal kampioenschap geen sprake kon zijn.

In de provincie West-Vlaanderen werd er dan een noodcompetitie ingericht met negen ploegen, nl. .C.S. Brugge, Kortrijk Sport, A.S. Oostende, F.C. Brugge, S.C. Menen, K.V.G. Oostende; S.K. Roeselare, Stade Moeskroen en F.C. Knokke. Het was C.S. Brugge dat ging lopen met de titel en de daaraan verbonden beker, geschonken door de Heer H. BAELS, Gouverneur van West-Vlaanderen, ere-schepen van de stad Oostende.

Het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog en de bezetting door de Duitse troepen had als gevolg dat verre verplaatsingen onmogelijk werden.

Drie spelers, nl. M. HUWAERT, A CREKILLIE en E. CALLIER, hadden het land verlaten en waren naar Engeland (1) uitgeweken waar zij de Belgische Strijdkrachten vervoegden: HUWAERT, brigade Piron, CREKILLE, R.A.F. en CARLIER de Belgische Sectie van de Royal Navy.

Voor het voetbalseizoen 1940-41 werd er opnieuw een noodcompetitie ingericht met 8 ploegen, nl. C.S. Brugge, A.S. Oostende, F.C. Knokke (met 2 ploegen), K.V.G. Oostende, F.C. Brugge, D.C. Blankenberge en S.V. Blankenberge. Opnieuw ging de titel naar C.S. Brugge.

Het voetbalseizoen 1941-42 werd ingezet met een Nationaal Kampioenschap; 't Végé trad op in Bevordering A met 11 ploegen. Maar voor rood-geel was dit in feite opnieuw een "Ersatz" competitie. Gezien Oostende in het "Sperrgebiet" lag kon het geen bezoekende ploegen ontvangen en alle wedstrijden werden op verplaatsing gespeeld, met alle problemen van dien. 's Morgens vroeg vertrekken, slechte en onbetrouwbare spoorwegverbindingen, gevaar voor luchtaanvallen, enz. Dit seizoen eindigde 't Végé op de voorlaatste plaats met 6 schamele punten. Op 18 wedstrijden werden er 3 gewonnen, nl. tegen R.C. Gent, R.C. Lokeren en V.S. Doornik. Het vertrek van Willy DASSEVILLE naar C.S. Brugge was wel een grote aderlating voor de ploeg.

Voor het voetbalseizoen 1942-43 maakten 15 ploegen deel uit van Bevordering A. Nu had echter ook R. ZWAENEPOEL de ploeg verlaten en trad op met F.C. Brugge. Nog steeds werden alle wedstrijden op verplaatsing gespeeld en toch eindigde rood-geel op een eervolle 5e plaats met 33 punten, er werd 14 maal gewonnen en 5 wedstrijden eindigden op een gelijk spel.

Het seizoen 1943-44 startte 't Végé opnieuw met een "gehavende" ploeg. Nu had W. VANHOECKE rood-geel verlaten en trad op bij C.S. Brugge. De aderlating van haar beste spelers werd 't Végé fataal. Na 26 wedstrijden belandde rood-geel op de laatste plaats, er werden 4 wedstrijden gewonnen en 5 maal gelijk gespeeld.

Gedurende het voetbalseizoen 1944-45 werd er, gelet op de militaire operaties en de moeilijkheden met het vervoer, geen nationale competitie gespeeld. De Provincie organiseerde een noodcompetitie met de 10 West-Vlaamse ploegen uit de Hogere Afdelingen. Alhoewel de drie uitgeweken spelers, nl. W. DASSEVILLE, R. ZWAENEPOEL en W. VANHOUCKE opnieuw de rood-gele kleuren verdedigden, eindigde 't Végé slechts op de 7e plaats met 17 punten; F.C. Brugge ging met de titel lopen.

Het seizoen 1945-46 beloofde beterschap. Alle spelers die wegens de oorlogsomstandigheden, nl. uitwijking naar Engeland of tewerkstelling in Duitsland (2), waren nu terug ter beschikking van rood-geel. Met veel enthousiasme begon men aan de competitie in Bevordering A. Maar na 34 wedstrijden had men slechts 20 punten behaald en belandde 't Végé op de 16e plaats. De heropstanding was een ijdele hoop zo bleek, de deur naar Provinciaal voetbal stond nu wagenwijd open.

Maar men had zonder de waard, nl. de voorzitter, gerekend ! Een zelfzekere en vastberaden voorzitter, de heer J. FOL, trok zijn stoute schoenen aan en begaf zich naar de Algemene Vergadering van de Koninklijke Belgische Voetbalbond. Hij pleitte daar, als een volleerde advocaat, ten voordele van zijn Végé. "Oorlogsomstandigheden waren de oorzaak van onze voetbalellende, geen mogelijkheid tot jeugdopleiding, geen eigen terrein om op te oefenen, jaren naeen op verplaatsing moeten spelen, dàar ligt de reden van onze terugval". Zijn pleidooi viel in goede aarde en voor het volgend seizoen kon V.G.O. opnieuw optreden in Bevordering.

Voor het seizoen 1946-47 besliste het bestuur om het over een andere boeg te gooien en over te gaan tot het aanwerven van "vreemde" spelers. O. VAN BRUSSEL, L. RENIERS, en A. VAN KERCKVOORDE, werden, overgenomen van A.R.A La Gantoise, E. BECQUET van F.C. Antwerpen, Th. VAN CRAEN van F.C. Eeklo, R. DEFREYNE van F.C. Torhout en A. VERMOTE van S.K. Eernegem. Het was echter allemaal vergeefse moeite. De aanwerving van "vreemde" spelers was geen wondermiddel, men had veeleer een wonderdokter nodig om van de elf spelers een samenhangende ploeg te vormen. Na de eerste ronde was het reeds duidelijk dat het behoud in Bevordering op de helling stond. Uit 15 wedstrijden had 't Végé slechts 10 punten behaald en met reeds 57 doelpunten tegen was het duidelijk dat de verdediging en zeker de doelman nog zware dagen tegemoet ging. Toen echter op eigen terrein de leider, S.K. Roeselare, in bedwang werd gehouden, 1-1, dacht men reeds aan een heropflakkering. Het was echter slechts een ééndagsvlieg en na 32 wedstrijden belandde rood-geel op de voorlaatste plaats met 17 punten. De doelman had zich 107 maal moeten omdraaien om het "bruine monster" uit zijn net te vissen. Men zou voor minder de voetbalschoenen aan de haak hangen ! Degradatie naar het gevreesde Provinciaal voetbal was nu een feit.

De smadelijkste nederlaag leed men tegen U.S. Jemappes, nl. 7-1, weliswaar met 10 valide spelers. VAN KERCKVOORDE, centervoor, had, zogezegd, zijn trein gemist en was afwezig op het appèl. De verzorger van de ploeg, Gustje DUYSBURGH, sprong in de bres maar zijn goede wil werd niet beloond; hij werd nooit betrokken in het spel, hij wandelde op en neer langs de zijlijn. Gustje,

Végist in hart en nieren, levensgenieter eerste klas, had wel wat moeite om de rood-gele trui rond zijn lenden (lees buik) te krijgen, doch zonder blikken noch blozen stapte hij het veld op, fier als een pauw. De hilariteit van de lokale supporters kon hem niet deren. Allerlei Waalse scheldwoorden (dat veronderstelde ik toen, het Waalse dialect was mij totaal vreemd) werden naar zijn hoofd geslingerd. Maar Gustje was ook niet van gisteren en hij repliceerde met een woordenvloed uit het zo gezapige Oostends dialect !

De Waalse haan (door middel van een grammofoonplaat) kraaide in het verre Jemappes negenmaal; een eerste maal bij de opkomst van de lokale elf, iedere keer dat de lokalen een doelpunt scoorden en uiteindelijk een negende maal toen beide ploegen het veld verlieten. Voor ons schamel doelpunt was geen deuntje voorzien. Elf Vlaamse leeuwtjes dropen nederig van het voetbalterrein !

Ter voorbereiding van het voetbalseizoen 1947-48 deed het bestuur opnieuw beroep op enkele "vreemde" spelers. Union St. Gilloise leverde 3 spelers, nl. J. GYSELS, P. VAN PEVENAGE en R. WAERZEGERS, terwijl twee beloftevolle jeugdspelers, nl. de gebroeders PIETERS, werden aangeworven van S.V. Nieuwpoort. Volgens de lokale pers was 't Végé de grootste aanspraakmaker op de titel en ze was van oordeel dat rood-geel geen te lastige taak zou hebben om kampioen te spelen, maar voegde er wel aan toe dat 't Végé "publieke vijand nr. 1" was in hun nieuwe reeks.

De eerste wedstrijd van het nieuwe seizoen greep plaats op verplaatsing tegen W.S. Ieper en daar werd rood-geel reeds geconfronteerd met het uur van de waarheid. De 3-0 overwinning van W.S. Ieper was reeds een teken aan de wand, in 2e Provinciaal zouden er geen "cadeaus" uitgedeeld worden. Na 6 wedstrijden stond 't Végé toch aan de leiding maar uiteindelijk, na 30 wedstrijden, strandde rood-geel op de 4e plaats; het was S.V. Waregem dat met de zo begeerde titel ging lopen.

Voor de thuiswedstrijd tegen de toekomstige kampioen was er een massale belangstelling. Rond het terrein, in de neutrale zone, werden er verschillende rijen stoelen geplaatst, prijs 20 Fr., dezelfde prijs als een tribunezitplaats. Rood-geel won het pleit met 3-1.

Het seizoen 1948-49 werd op daverende wijze ingezet zeker wat betreft de aankoop van "vreemde" spelers. J. MELIS (de lang verwachte wonderdokter !), ex-speler van A.A. La Gantoise, ex-internationaal, werd aangeworven als speler-trainer. F.C. Brugge leverde 4 spelers, nl. F. VAN POTTELBERGHE, L. VANDENBERGHE, G. TANDT, G. VANDAMME en PETITJEAN. Van C.S. Brugge kwamen W. SWIMBERGHE en L. GEERAERT, terwijl DEBOYSER werd overgenomen van C.S Middelkerke. Een lokale krant was van oordeel dat K.V.G.O. maar best de "O" zou laten vallen want met al die aankopen van de vorige seizoenen zou er geen plaats meer zijn in de ploeg voor Oostendenaars !

Onder leiding van J. MELIS werd er in de loop van de maand augustus, op het tweede terrein van gebuur A.S.O. (3), de voorbereiding van het seizoen 1948-49 aangevat. Volgens de lokale pers was de aanwezigheid van spelers op de eerste oefenstond niet bijster groot. Was het de rood-groene omgeving die hen tegen de borst stootte ?

Een eerste oefenwedstrijd tegen Harelbeke leverde een 0-1 overwinning op, tegen het reserve elftal van F.C. Brugge werd het een eervolle nederlaag 4-2 en op verplaatsing bij buur Middelkerke werd het een schamele 0-3 overwinning. Een laatste oefenwedstrijd tegen het reserve elftal van Union St. Gilloise werd een 3-1 overwinning. "Dit was demonstratie voetbal" oordeelde een lokale journalist. Maar vriendenwedstrijden zijn geen waardemeter van de mogelijkheden in competitieverband en na 30 wedstrijden eindigde 't Végé op de 3e plaats. Het had slechts 2 wedstrijden verloren doch speelde tienmaal gelijk en KVGO verloor daar de broodnodige punten en de titel.

Het voetbalseizoen 1949-50 startte onder de slogan "derde keer, goede keer". Opnieuw werd beroep gedaan op een tweetal vreemde spelers. CHENEAUX (4) van Union St. Gilloise en TEMPELAERE van F.C. Brugge kwamen de rangen "versterken". Traditiegetrouw werden er in de loop van de maand augustus enkele oefenwedstrijden gespeeld. Op eigen terrein werden zowel F.C. Izegem als V. Hamme verslagen met 4-2, tegen C.S. Brugge werd het een zware nederlaag, 0-5, tegen het reserveelftal van F.C. Brugge werd met 6-3 verloren.

De lokale pers wenste uit de grond van haar hart opdat rood-geel nu eindelijk de zo begeerde titel zou grijpen en hem niet langs haar neus zou laten voorbijglijden. Er werden echter slechts 16 wedstrijden gewonnen en 't Végé eindigde op de 3e plaats; drie nederlagen op eigen terrein en zeven gelijkspelen waren er te veel aan. De ploeg werd echter ook niet gespaard van talrijke gekwetste spelers, provinciaal voetbal was zeker niet aangewezen voor "mama kindjes" !

Na 4 "kale reizen" stond nu het voetbalseizoen 1950-51 voor de deur en in de maand mei begon de lokale pers reeds met haar vooruitzichten en pronostiek en waarschuwde de Végisten voor overdreven optimisme. Volgens de supporters (en waren toen 11 supportersclubs) moest en zou 't Végé kampioen spelen. Maar eerst de beer schieten en dan zijn vel verkopen was nu het wachtwoord. De pers geloofde er niet in en F.C. Knokke werd naar voren geschoven als top favoriet voor de zo begeerde titel en de promotie naar Bevordering.

Het was zeer kalm op de transfermarkt, het bestuur was wel aan het onderhandelen doch zweeg als de dood en met deze werkwijze was de pers niet erg gelukkig. Uiteindelijk werd er in de loop van de maand augustus medegedeeld dat 4 "vreemde" spelers werden aangeworven, nl. M. MAERTENS van F.C. Roeselare, H. SANDERS van W.S Oudenburg, R. DEGROOTE van C.S Brugge en A. PONNET van A.R.A. Gantoise.

Op de Algemene Vergadering, bijgewoond door de burgemeester, dhr. H. SERRUYS en A. VAN GLABBEKE, ere-voorzitter, werd er kritiek geuit op de werking en beslissingen van het selectie comité. Ook in het voetbal staan de beste stuurlui aan wal of beter gezegd, de beste spelers zitten in de tribune. Het selectiecomité voor het eerstvolgend seizoen werd samengesteld en het waren de heren Ch.VAN TIEGHEM de ten BERGHE, L. NAESSENS en Ch. RAU, de laatste twee ex-spelers van rood-geel, die nu een elftal moesten samenstellen die de titel kon veroveren. Eigenaardig genoeg werd speler-trainer J. MELIS nergens vermeld als deel uitmakend van het selectiecomité.

Als voorbereiding werden er 3 oefenwedstrijden gespeeld op Armenonville, het voetbalterrein van K.V.G.O. Tegen S.V. Waregem werd het 0-030, ook F.C. Roeselare was te sterk, nl. 0-3, terwijl tegen een reserve elftal van F.C. Brugge het eervol 3-3 werd. Volgens de pers draaide de ploeg niet "rond".

De competitie werd thuis ingezet met een daverende 10-2 overwinning tegen B.S. Avelgem, de tweede thuiswedstrijd werd gewonnen met 7-1, tegen M.S. Ingelmunster. 't Végé had zijn zwaar geschut in stelling gebracht. Eén thuiswedstrijd liep echter faliekant uit; het eeuwig zwart beest van rood-geel, nl. F.C. Knokke, liep met de 2 punten weg; uitslag 1-3.

Het hoogtepunt in de eerste ronde was de lokale derby, op 12 november, tegen S.K. Voorwaarts Oostende, op het Vette Gras. S.K.V.O., ex S.K Vismijn, die zijn sporen had verdiend in het coöperatief voetbal, trad voor het eerst op in gewestelijk voetbal van de K.B.V.B. in het seizoen 1947-48 en was in 2 seizoenen opgerukt naar 2e Provinciaal. Dit succes had de ploeg te danken aan een geslaagde aankoop van spelers waaronder een viertal kleppers, ex-spelers van rood-geel.

De lokale journalisten waren in hun nopjes, het was immers jaren geleden dat er nog een Oostendse derby op het programma stond. De oudere Oostendenaars zullen wellicht nog de legendarische vooroorlogse derby's herinneren die betwist werden tussen 't Végé en "den As". Het waren keiharde wedstrijden, men speelde met 't schuim op de lippen, keihard doch (redelijk !) correct. De voorlaatste voor-oorlogse derby die doorging op het terrein van A.S.O. op 12 november 1939 werd stilgelegd na 88 minuten voetbal. In de loop van de wedstrijd moesten 3 spelers van A.S.O. het terrein verlaten wegens opgelopen kwetsuren; in de laatste minuten van de wedstrijd werden 3 roodgroene spelers door de scheidsrechter van het terrein gestuurd wegens onbetamelijk gedrag. Vóór de groene tafel won V.G.O. de wedstrijd met 0-5. Van een voetbalfeest was er geen sprake geweest, wel van een voetbaloorlog ! Van voetbal hooligans was er nog geen sprake maar tussen de wederzijdse supporters ging het er luidruchtig aan toe en de spelers werden opgezweept door hun "fans". Dat was natuurlijk de tijd dat de spelers van beide ploegen rasechte Oostendenaars waren. Dit fenomeen was echter toen reeds snel aan het veranderen.

Op het "Vette Gras", voetbalterrein van S.K.V.O., verwachtte men een grote volkstoeloop voor de derby en het bestuur nam zijn voorzorgen om de wedstrijd in optimale omstandigheden te laten doorgaan. Inderhaast werd er een tribunetje opgetimmerd, rond het terrein werden stoelen geplaatst die, zoals voor de tribunezitplaatsen, op voorhand dienden gereserveerd te worden. Er werden ook extra tramdiensten voorzien. Voor een tribuneplaats betaalde men 30 Fr., de stoelen gingen van de hand voor 20 Fr. terwijl men voor de staanplaatsen 10 of 15 Fr., naar gelang de plaats rond het terrein, betaalde. Het bestuur van S.K.V.O. vroeg dat men de gereserveerde stoelen zou bezetten vóór 14u45 teneinde wanorde te vermijden in de neutrale zone, en dat supporters die geen stoel hadden gereserveerd er niet zouden op plaats nemen teneinde moeilijkheden (lees : vechtpartijen) te vermijden !

Niet alleen de lokale journalisten waren in hun nopjes, de supporters van beide ploegen waren van plan om er een hoogdag van te maken. Eén ervan scherpte zijn pen en schreef een nostalgische brief, eigenlijk een smeekbede, naar een lokale krant.

> "Mijne Heren, in het vooruitzicht van de Oostendse derby S.K.V.O. – K.V.G.O. moet ik met weemoed terugdenken aan de vroegere derby's A.S.O. – V.G.O. Deze sporthoogdag werd weken tevoren besproken door de supporters der beide clubs. Ik zie nog de lange sliert opgetogen mensen met aan het hoofd een in der haast opgetrommelde muziekfanfare (Frère) (5) en al de vaandels der supportersverenigingen in een geordende stoet zich naar het veld van Mariakerke of naar de watertoren (6) begaven. Waarom nu ook deze vroegere traditie niet terug aangeknoopt ? Dit zowel ten goede van de voetbalpropaganda dan aan onze stad zelf. Een politieke stoet is in deze tijd alledaagse kost. Nu biedt zich de gelegenheid iets beters aan de mensen voor te schotelen. Een stoet met lachende sportmannen. Dat iedereen zich de vraag stelle: waarom vóór de oorlog en nu niet meer ? Het woord is nu aan de supportersclubs van de eerste bezoeker, V.G.O. Om deze warm te maken hebben wij ons "Nieuw Visserijblad", het beste sportblad hier ter stede. Dit briefje is de tolk van verschillende sportmannen en ik denk dat U, Mijne Heren, het nodige zult doen om langs uw blad deze dag de nodige luister bij te zetten.
> Met alle achting en sportieve groeten.
>
> Eerst sportman en dan Végist !".

Daags vóór de derby had het pijpenstelen geregend, het voetbalterrein van S.K.V.O., het "Vette Gras", deed zijn naam alle eer aan, het terrein en zijn onmiddellijke omgeving was herschapen in een modderpoel. Maar desondanks heerste er rond het voetbalterrein een heuse feeststemming, en kwamen meer dan 4.000 supporters hun ploeg aanmoedigen. De kassier van S.K.V.O. beleefde de schoonste dag van zijn leven. Een snuggere supporter had zelfs uitgerekend dat S.K.V.O. een

spaarpotje van 58.000 Fr. overhield, na aftrek van alle onkosten. Het was niet alleen een sportieve maar zeker een lucratieve derby voor S.K.V.O.

Zoals voorspeld was de Végé-ploeg te sterk voor S.K.V.O. en won het pleit met 1-4. Reeds aan de 10e minuut moest de S.K.V.O. doelman zich omdraaien maar 4 minuten later was het de beurt aan de Végé-doelman om de bal uit zijn net te vissen. In de 2e helft zou echter het meesterschap van rood-geel bevestigd worden en nog 3 doelpunten voltrokken het vonnis.

Deze wedstrijd, volgens de lokale pers een strijd tussen "een nieuweling en The Old Great, om de eer, het prestige en de leiding in 2e Provinciaal" had de gevaarlijkste tegenstander van rood-geel uitgeschakeld.

Halverwege de competitie werd er reeds een balans opgemaakt door de lokale pers. "Voor het eerst sedert de bevrijding staat dame fortuna, zo nodig om het tot kampioen te brengen, gelukkig aan de zijde van V.G.O. Men zal moeten toegeven dat men de koe aldus flink bij de horens gevat heeft, want na 13 wedstrijden heeft ze reeds een voorsprong van 4 punten op de 2e gerangschikte ploeg : ditmaal wordt VÉGÉ kampioen".

't Végé was nu "gelanceerd", na 15 wedstrijden bedroeg de voorsprong 5 punten, na 16 wedstrijden 7 punten. Slechts een catastrofale inzinking kon nog roet in het eten gooien. De inzinking bleef uit doch in de wedstrijd tegen W.S. Lauwe werd J. MELIS slachtoffer van een voetkwetsuur die hem ettelijke weken van het voetbalveld hield. Zonder J. MELIS, de draaischijf van de ploeg, steeg het vermoeden dat rood-geel moeilijke voetbaldagen tegemoet ging. Maar juist nu werd het duidelijk dat de aankoop van J. MELIS als trainer-speler zijn vruchten had opgeleverd; hij had van de ploeg een voetballend geheel gemaakt.

De eerstvolgende verplaatsing, naar F.C. Torhout, werd met gemengde gevoelens aangevat doch een 1-0 overwinning stelde het bestuur en de supporters gerust, het moraal van de spelers was onaangetast en ook zonder hun leider en kapitein was rood-geel een waardige leider. Na 22 wedstrijden was de voorsprong op de 2e gerangschikte ploeg reeds 10 punten, en toen 't Végé op S.K. Roeselare ging winnen met 0-3 was de titel "op zak". "Na 3 jaar strijd kunnen wij nu vrij ademen", blokletterde een lokale krant.

Nu was er echter nog de derby tegen S.K.V.O. op het terrein van V.G.O. Wegens allerlei redenen had de K.B.V.B. die wedstrijd steeds verdaagd tot 27 mei, de laatste speeldag van het kampioenschap. Deze wedstrijd was nu echter een loutere formaliteit, voor rood-geel waren de schaapjes reeds op het droge. De uitslag kon niets meer veranderen aan de rangschikking; doch men ging strijden voor de eer. Het was tenslotte een derby, de kampioenenploeg tegen de 2e gerangschikte. Een winnaar naar voren schuiven is steeds gevaarlijk en het fenomeen derby heeft steeds voor verrassingen gezorgd. Voor deze derby was er opnieuw een grote opkomst. Na een halfuur spelen wees de stand reeds 3-0 in het voordeel van rood-geel, die nu niet meer aandrong. De tweede helft werd een "fin de saison" wedstrijd, letterlijk en figuurlijk; de eindstand werd 4-1. De derby bracht niet wat ervan werd verwacht. Men loofde echter wel de sportiviteit van de 22 spelers. 't Végé won de titel met 14 punten voorsprong op S.K.V.O. dat eervol 2e eindigde, een prachtprestatie voor de "nieuweling" van het "Vette Gras".

Voor rood-geel begon nu de feestviering. Alle supportersclubs zetten hun beste beentje voor, K.V.G.O., voetbalafdeling, werd gesteund door elf supportersclubs (7) die beurtelings de spelers een receptie aanboden. Ook het reserve elftal werd in de feestviering betrokken, zij hadden immers ook de titel behaald in hun reeks. Op 20 wedstrijden hadden zij er 19 gewonnen, 1 gelijk gespeeld, zij hadden 142 doelpunten gescoord en slechts 17 doelpunten toegestaan. Daags vóór de officiële huldiging werden beide ploegen ontvangen ten huize van de voorzitter, dhr. M. QUAGHEBEUR.

Op zondag 3 juni 1951 ging de officiële huldiging door. Verzameling werd om 09u45 geblazen aan het rood-geel lokaal, de "Stella Maris", gelegen aan de Vindictivelaan. Vandaar vertrok de bonte stoet voor de optocht door stad met eindbestemming het stadhuis, waar de burgemeester, dhr. H. SERRUYS, de massa feestvierders toesprak. Na dit officieel gedeelte zette de stoet zich in beweging naar het Sint Pieters- en Paulusplein waar aan het oorlogsgedenkteken bloemen werden neergelegd door de kapitein van het elftal. Deze feestelijke voormiddag werd afgesloten met een receptie in het lokaal. Om 14u00 werd er in het gemeentelijk casino een banket opgediend terwijl om 20u30 het kampioenenbal doorging in het "Witte Paard", waar het er vrolijk aan toe ging tot in de vroege uurtjes.

Een kampioenschap wint men niet met 11 spelers, de volgende 21 spelers droegen hun steentje bij tot het behalen van de titel; tussen haakjes het aantal wedstrijden dat ze speelden.

W. SWIMBERGHE (30)
M. MAERTENS (29)
E. MESTDAGH (27)
H. SANDERS (26)
R. DEMAREST (20)
E. PIETERS (16)
H. VAN ROBAEYS (12)
J. CUYPERS (5)
Ch. BERTEN (4)
R. DEBROCK (1)
E. TEMPELAERE (1)
R. PIETERS (30)
V. DUJARDIN (29)
J. GYSELS (27)
J. MELIS (24)
F. COOPMAN (19)
G. EEREBOUT (12)
R. DEGROOTE (9)
N. DUYSBURGH (4)
ASPESLAGH (3)
L. GEERAERT (1)

Voor 3 spelers, nl. F. COOPMAN, V. DUJARDIN en E. MESTDAGH, was het behalen van de titel een welverdiende genoegdoening; zij waren namelijk lid van het elftal dat n a het erbarmelijk seizoen 1946-47 afdaalde van bevordering naar 2e Provinciaal.

OVERZICHT VAN HET VOETBALSEIZOEN 1950-51

Uitslagen en rangschikking - IIde Provinciale Afdeling :

10 — 2	V.G.O.	—	B.S. Avelgem	—	V.G.O.	1 — 8	1)	K.V.G.O.	30	25	3	2	117	31	52
3 — 1	V.G.O.	—	F.C. Meulebeke	—	V.G.O.	3 — 6	2)	S.K.V.O.	30	17	9	4	99	59	38
7 — 1	V.G.O.	—	M.S. Ingelmunster	—	V.G.O.	2 — 4	3)	U.S. Herseeuw	30	14	7	9	64	49	37
1 — 1	V.G.O.	—	U.S. Herseeuw	—	V.G.O.	3 — 2	4)	W.S. Lauwe	30	15	9	6	71	59	36
4 — 0	V.G.O.	—	S.V.O. Ingelmunster	—	V.G.O.	1 — 4	5)	C.S. Ieper	30	16	10	4	95	57	36
5 — 0	V.G.O.	—	C.S. Ieper	—	V.G.O.	1 — 3	6)	S.V. Wevelgem	30	12	9	9	54	46	33
1 — 3	V.G.O.	—	F.C. Knokke	—	V.G.O.	1 — 3	7)	S.K. Roeselare	30	14	11	5	88	64	33
3 — 0	V.G.O.	—	W.S. Lauwe	—	V.G.O.	1 — 1	8)	A.A. Moeskroen	30	11	10	9	58	51	31
5 — 1	V.G.O.	—	F.C. Torhout	—	V.G.O.	0 — 6	9)	F.C. Knokke	30	12	11	7	71	57	31
4 — 0	V.G.O.	—	S.V. Wevelgem	—	V.G.O.	1 — 3	10)	Zwevegem Sport	30	14	14	2	55	59	30
4 — 1	V.G.O.	—	S.K.V.O.	—	V.G.O.	1 — 4	11)	S.V.O. Ingelmunster	30	10	13	7	64	66	27
6 — 0	V.G.O.	—	Deerlijk Sport	—	V.G.O.	1 — 3	12)	F.C. Torhout	30	9	13	8	56	66	26
3 — 0	V.G.O.	—	Zwevegem Sport	—	V.G.O.	0 — 3	13)	M.S. Ingelmunster	30	10	15	5	45	74	25
5 — 1	V.G.O.	—	S.K. Roeselare	—	V.G.O.	0 — 3	14)	F.C. Meulebeke	30	9	16	5	57	94	23
2 — 0	V.G.O.	—	A.A. Moeskroen	—	V.G.O.	4 — 1	15)	Deerlijk Sport	30	3	21	6	35	106	12
							16)	B.S. Avelgem	30	4	25	1	40	120	9

Met dank aan mijn vrienden, George FIDDES en Michel CAPPON, voor hun spontane medewerking.

NOTEN

(1) Zij speelden daar in een vertegenwoordigend Belgisch elftal dat was samengesteld uit Belgische militairen. Er werden wedstrijden gespeeld tegen elftallen van de geallieerde landen. Op 11 oktober 1941 werd er zelfs een heuse België-Holland gespeeld op Wembley, tempel van het Engels voetbal, en gewonnen door België met 5-4 ("Marine" van 1941 – volume 1 – nr. 3). Een andere bron (100 jaar K.B.V.B.) spreekt van 4-3. De kapitein van de Belgische ploeg was Robert BILLET, gewezen speler van A.S. Oostende.

(2) Voorzitter R. VAN BIESBROUCK, en twee spelers, nl. M. LAUWERES en F. LEMMENS, keerden niet terug. Zij waren slachtoffer van de Nazi beulen, onderdanen van een oorlogszuchtig land.

(3) Het V.G.O. terrein "Armenonville" was nog niet bespeelbaar, men had er immers een nieuw grastapijt aangelegd.

(4) Verdween na 4 wedstrijden met de noorderzon.

(5) "Frère" in levende lijve de heer Charel D'HAENE (° 1881 - + 1949), uitbater van café "Chez Frère" gelegen in de Christinastraat (zie blz. 234/89 van het tijdschrift De Plate. Hij had in 1925 een groepje muzikanten (de Supporters Jazz-Band) samen getrommeld en op de thuiswedstrijden van V.G.O. zorgden zij voor de nodige "ambiance". Zij bliezen verzameling "Chez Frère" en, begeleid door een schare luidruchtige supporters, ging het dan via de "Kapellebrugge", en de Smet de Naeyerlaan naar hun heiligdom, nl. "Armenonville".
De meeste levende wezens hebben rood bloed, van enkele vloeit er blauw bloed door de aders, maar het bloed van Frère was rood-geel getint.
Zijn begrafenis was een rood-gele aangelegenheid en op zijn grafkelder, in de Stuiverstraat, werd er een gedenkplaat met volgende tekst aangebracht :

HET KONINKLIJK VAN NESTE GENOOTSCHAP
DE ENTENTE DER SUPPORTERS K.V.G.O.
ZIJNE OUDE SPORTVRIENDEN
AAN FRERE
HEER CHAREL D'HAENE 1949

(6) Toen gelegen naast het voetbalterrein van K.V.G.O.

(7) Verschillende vaandels van supportersclubs zijn nu in het bezit van het Heemmuseum De Plate.

BRONNEN

- Het Gulden Jubileumboek van het Koninklijk Van Neste Genootschap Oostende – 1905-1958 door John BOUSSY.
- 100 jaar Koninklijke Belgische Voetbalbond.
- Maandelijks tijdschrift "Marine" 1941 – volume 1 nr. 3, uitgegeven door de Belgische regering te Londen.
- De weekbladen "De Zeewacht" en "het Nieuw Visserijblad".

Het K.V.G.O. elftal, kampioen in 2e Provinciaal West-Vlaanderen.
Staande van links naar rechts : M. MAERTENS, Ed. MESTDAGH, H. SANDERS, V. DUJARDIN, R. DEGROOTE, W. SWIMBERGHE.
Geknield van links naar rechts : J. GYSELS, E. PIETERS, R. PIETERS, J. MELIS, F. COOPMAN.

Het reserveelftal van K.V.G.O., kampioen in 3e Speciaal West-Vlaanderen.
Staande van links naar rechts : V. HEINDERSON, G. FIDDES, L. GEERAERT, R. DEBROCK, L. DEBRUYNE, R. BEERNAERT, Ch. BERTEN, R. DEBRUYNE
Geknield van links naar rechts : W. DEMOOR, E. TEMPELAERE, J. BOUSSY, N. DUYSBURG, J. CUYPERS.

Het elftal van K.V.G.O. dat in de lokale derby een 1-4 zege boekte.
Staande van links naar rechts : V. DUJARDIN, H. SANDERS, E. MESTDAGH, M. MAERTENS, R. DEMAREST, W. SWIMBERGHE.
Gehurkt van links naar rechts : J. GYSELS, J. MELIS, R. PIETERS, F. COOPAM, G. EEREBOUT

S.K.V.O. 1950-1951.
Staande van links naar rechts : L. VANSTEEGER, SERRY, RYCKEWAERT, MARTEEL, BEERNAERTS, MAES.
Gehurkt van links naar rechts : DEDULLE, VANHALME, JANSSENS, R. VANSTEEGER, VANLEKE. (archief Michel CAPON)

SAMENSTELLING DER PLOEGEN TER GELEGENHEID VAN DE DERBY
OP 12 NOVEMBER 1950

K.V.G.O.

R. DEMAREST

W. SWIMBERGHE H. SANDERS V. DUJARDIN

M. MAERTENS E. MESTDAGH

J. GYSELS J. MELIS R. PIETERS F. COOPMAN G. EEREBOUT

Scheidsrechter : dhr. BONTE

DEPOORTER VANSTEEGER DEDULLE JANSSENS OSTERWINDT

MARTEEL COENE VAN HALME

RYCKEWAERT SERRU

MAES

S.K.V.O.

DOELPUNTEN

10e minuut : F. COOPMAN op center van J. GYSELS
14e minuut : DEPOORTER op center van OSTERWINDT
57e minuut : R. PIETERS op center van F. COOPMAN
75e minuut : J. MELIS op hoekschop
78e minuut : R. PIETERS op pas van J. GYSELS

@@@

RECHTEN EN PLICHTEN VAN DE HEEMKRING INZAKE HET BEHOUD VAN ONS FUNERAIR ERFGOED

IS HET "OUD KERKHOF" AAN DE NIEUWPOORTSESTEENWEG OP STERVEN NA DOOD ?

door **Jan Nuytten**

Al wie onlangs de oude begraafplaats heeft bezocht, al dan niet in droevige omstandigheden, zal het ongetwijfeld niet ontgaan zijn dat deze in een uiterst belabberde toestand verkeert.
De aftakeling is dermate gevorderd, dat de aanblik vergelijkbaar is met een landschap geteisterd door een langdurige oorlog. Terecht kan men zich de vraag stellen : "kan dit waardevol funerair erfgoed nog gered worden of is er reeds redding op komst ?".

De redenen voor deze langzame aftakeling zijn velerlei.

De wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging (B.S., 3 augustus 1971) en gewijzigd bij de wet van 20 september 1998 (B.S., 28 oktober 1998), heeft de eeuwigdurende concessies afgeschaft en een grote autonomie aan de gemeenteoverheden toegekend bij een concrete toepassing van voormelde wetten. Hierdoor leeft de overtuiging dat het funerair erfgoed vogelvrij is verklaard. Ruiming, verwaarlozing, vandalisme maakten van het funerair erfgoed plots een 'bedreigd' erfgoed.

Voeg daar aan toe het gewijzigde gedragspatroon van vele families. Binding met groot- en voorouders is niet meer zo groot. Meer en meer wordt er geopteerd voor crematie met het gevolg dat een grafconcessie waarin verscheidene familieleden kunnen bijgezet worden niet meer nodig is en zelfs niet meer gewenst wordt. De as wordt doorgaans verstrooid of ondergebracht in een columbarium. Verder is de mobiliteit van personen veel groter geworden. Het familiegraf opgericht in het geboortedorp van de voorouders verliest elk nut en daarenboven hebben bepaalde families geen nakomelingen. Ook de hoge kosten verbonden aan een behoorlijk onderhoud van een grafmonument hebben reeds vele generaties laten afhaken.
De opeenvolgende verantwoordelijken van de stedelijke begraafplaatsen, zowel de diverse bevoegde ambtenaren als de vele opeenvolgende stadsmagistraten, toonden weinig interesse voor deze begraafplaats. Waarschijnlijk afgeschrikt door de omvang van het werk en de financiële implicaties. Een waardevol funerair erfgoed met veel piëteit opgericht tussen 1852 en 1975, een getuigenis van de romantiek dreigt reddeloos verloren te gaan. Eén van de oudste begraafplaatsen van het land is aan het zieltogen. Tenzij !

DE WETTELIJKE BEPALINGEN INZAKE EEN GEMEENTELIJKE BEGRAAFPLAATS EN HET FUNERAIR ERFGOED

Vooreerst de voornaamste artikels uit de wet van 20 juli 1971.

Art. 7. "De concessies worden voor ten hoogste 50 jaar verleend".
Op aanvraag van ENIG BELANGHEBBENDE die erom verzoekt vóór de bepaalde termijn verstreken is, kunnen opeenvolgende hernieuwingen worden toegestaan.
De hernieuwingen kunnen enkel geweigerd worden indien de belanghebbende onvoldoende financiële waarborgen voor het onderhoud van de concessie kan voorleggen.
De Koning kan verenigingen met rechtspersoonlijkheid, opgericht met het doel de financiële waarborgen voor te leggen, erkennen en kan regels met betrekking tot die waarborgen vaststellen.
Geen hernieuwing mag voor een langere tijd dan de oorspronkelijke concessie worden toegestaan.

Art. 9. "Telkens na 50 jaar, en zonder retributie, kan de altijddurende concessie op aanvraag van ENIG BELANGHEBBENDE hernieuwd worden".
De eerste aanvraag om hernieuwing moet worden ingediend binnen een termijn van 2 jaar ingaand bij het verstrijken van het vijftigste jaar van de concessie.
Bij het verstrijken van het eerste jaar van die tweejarige termijn, maakt de burgemeester of zijn gemachtigde een akte op waarbij de belanghebbenden eraan herinnerd worden dat zij, willen zij hun recht behouden, hem een aanvraag om hernieuwing moeten doen toekomen voor de datum die in de akte is bepaald.
Deze akte wordt toegezonden aan de persoon die de aanvraag van concessie heeft ingediend of na zijn overlijden aan zijn erfgenamen of rechthebbenden.
Indien de burgemeester of zijn gemachtigde de in het vorig lid bedoelde personen niet kan opsporen, wordt een afschrift van deze akte een jaar lang zowel bij het graf als aan de ingang van de begraafplaats aangeplakt.
Is geen aanvraag om hernieuwing gedaan, dan vervalt de concessie.

Art. 11. "Het onderhoud van de graven op geconcedeerde grond berust op de belanghebbenden".
Onderhoudsverzuim dat verwaarlozing uitmaakt staat vast als het graf doorlopend onzindelijk, door plantengroei overwoekerd, vervallen, ingestort of bouwvallig is.
De verwaarlozing wordt geconstateerd in een akte van de burgemeester of zijn gemachtigde; die akte blijft een jaar lang bij het graf en aan de ingang van de begraafplaats aangeplakt.
Na het verstrijken van die termijn en bij niet-herstelling kan de gemeenteraad een einde maken aan het recht op de concessie.

Art. 26. "Wanneer aan een grafconcessie een einde wordt gemaakt, worden de niet weggenomen graftekens en de eventueel nog bestaande ondergrondse bouwwerken eigendom van de gemeente."
Alleen het college van burgemeester en schepenen regelt de bestemming van het aan de gemeente toevallend materiaal.
Het vierde lid van artikel 7, ingevoegd bij de wet van 4 juli 1973 (B.S., 18 juli 1973), werd geschrapt bij de wet van 20 september 1998 : "nochtans neemt een nieuwe termijn van dezelfde duur van rechtswege een aanvang vanaf de laatste bijzetting in een concessie."
Hierdoor werd de automatische verlenging van de concessies onmogelijk gemaakt.

De Omzendbrief van de minister van Binnenlandse Zaken van 27 januari 2000 (B.S., 10 februari 2000), geeft bijkomende toelichtingen en richtlijnen hoe de wet van 20 september 1998 moet toegepast worden.

Punt 5. "De wet van 20 juli 1971 heeft altijddurende concessies afgeschaft. De wet van 20 september 1998 heeft het hiervoor vermelde behouden.
Laatstgenoemde wet wijzigt evenwel gedeeltelijk de procedure die met betrekking tot de hernieuwing van een dergelijke concessie moet gevolgd worden.
De burgemeester moet een akte opmaken, waarbij herinnerd wordt dat het behoud van het recht op de concessie afhankelijk is van een tot hem te richten aanvraag om hernieuwing.
Voor die akte is geen speciale vorm voorgeschreven; de enige verplichte vermelding is de uiterste datum waarop de aanvraag tot hernieuwing moet zijn ingediend. De akte waarvan sprake moet worden toegezonden aan de titularis van de concessie of als hij overleden is, aan zijn erfgenamen of rechthebbenden. De opsporingen om de betrokken personen terug te vinden, dienen alleen te geschieden door middel van een bericht te verzenden naar hun door de concessiegevende gemeente laatst gekende adres.

Indien de titularis van de concessie of zijn erfgenamen of rechthebbenden nalaten de aanvraag tot hernieuwing in te dienen, mogen de BELANGHEBBENDE personen handelend optreden. De uitdrukking "ELKE BELANGHEBBENDE" MOET IN EEN ZEER RUIME ZIN OPGEVAT

WORDEN. Aldus is het best mogelijk dat, bijvoorbeeld om persoonlijke redenen van vriendschap of van ERKENTELIJKHEID, aan niet-aanverwante personen of zelfs aan ADMINISTRATIES of VERENGINGEN toegelaten wordt op te treden. De Commissie voor monumenten en natuurschoon, een vereniging voor vreemdelingenverkeer of een OUDHEIDKUNDIGE KRING zouden kunnen optreden met het oog op de bewaring van een grafmonument dat van HISTORISCH of ARTISTIEK belang is.

Ik wil erop wijzen dat de voormelde regeling alleen de altijddurende concessies beoogt. Die bijzondere regeling betreffende dergelijke concessies geldt dus niet voor de andere concessies voor een bepaalde duur.

Artikel 3 van de besluitwet van 5 september 1917 (concessies gevorderd door de Minister van Oorlog ten voordele van de Belgische en geallieerde militairen) blijft eveneens van kracht. De gemeenten die het initiatief namen op hun begraafplaatsen ereperken aan te leggen die voorbehouden zijn voor het begraven van slachtoffers van de vaderlandse plicht, mogen die perken vanzelfsprekend in stand houden. Op dat gebied is er niets veranderd.

Punt 6. Wanneer vastgesteld wordt dat er geen enkel herstellingswerk werd uitgevoerd, dan kan er een einde gesteld worden aan het recht op concessie. Er dient onderstreept te worden dat de terugneming van de concessie hier slechts FACULTATIEF is, terwijl dat VERPLICHT is wanneer er geen aanvraag tot hernieuwing is. Ik twijfel er niet aan dat de gemeenteoverheden met grote OMZICHTIGHEID van die mogelijkheid gebruik maken."

In 't kort : Gemeenten MOETEN vervallen (lees : verlopen) altijddurende concessies verwijderen en KUNNEN verwaarloosde grafvergunningen beëindigen.

Een heemkring is BEVOEGD om vervallen altijddurende concessies te verlengen, voorzover de rechthebbenden dit zelf niet doen, maar moeten dan ook instaan voor het onderhoud. Koken kost geld. Daarom wordt nu nagegaan waar eventueel de nodige financiële middelen kunnen gevonden worden.

PREMIES EN FISCALE MAATREGELEN

Het behoud en onderhoud van grafmonumenten veronderstelt een aangepast beheer.

Het decreet van 3 maart 1976 tot Bescherming van Monumenten, Stads- en Dorpsgezichten (B.S., 22 april 1976) bepaalt onder meer : "Wanneer werken van instandhouding of herstel nodig zijn om de artistieke, wetenschappelijke, historische, volkskundige, industrieel-archeologische of andere sociaal-culturele waarde van een beschermd monument te bewaren, verlenen het Vlaamse Gewest, de betrokken provincie en de betrokken gemeente hun bijdrage in de kosten van die werken, onder de voorwaarden en in de verhoudingen die de Vlaamse Executieve vaststelt.

Geïsoleerde graftekens, epitafen, grafmonumenten op gesloten of nog in gebruik zijnde begraafplaatsen komen hiervoor in aanmerking. Daarnaast kan een begraafplaats in zijn geheel worden beschermd als landschap, stads- of dorpsgezicht.

In dit verband graag een verwijzing naar de slottoespraak gehouden door voormalig Vlaams minister van Cultuur, Luc MARTENS, op de Zesde ontmoetingsdag van de Vlaamse Contactcommissie Monumentenzorg, gehouden te Antwerpen op 20 maart 1999 : "Voor de waardevolle oude Oostendse begraafplaats, aan de Nieuwpoortsesteenweg, werd reeds in 1997 een beschermingsprocedure ingeleid waarvan ik verwacht dat ze zal worden geactiveerd."

Voornoemd decreet bepaalt tevens : "Wanneer er onderhoudswerken aan een beschermd monument nodig zijn, verleent het Vlaamse Gewest een bijdrage in de kosten, onder de voorwaarden en in de verhouding die de Vlaamse regering vaststelt".

De onderhoudspremie werd ingesteld bij besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 (B.S., 10 maart 1994) en wil vooral inspelen op het voorkomen van verval en het instandhouden van het monument, in afwachting van een eventuele globale restauratie.

Daarnaast kunnen eigenaars de uitgaven voor werken die zij aan hun beschermd eigendom uitvoeren, ingevolge de wet van 27 december 1984 (B.S., 3 februari 1985), aftrekken van, hun gezamenlijk belastbaar netto-inkomen, met een maximum van 1.000.000 BEF !

Hieruit blijkt dat de juridische meest aangewezen manier om de toekomst van het funerair erfgoed te verzekeren de BESCHERMING van graftekens en begraafplaatsen is. Maar dat zal niet overal een haalbare oplossing zijn, er moet worden verder gedacht.

In ieder geval kan van de gemeenten een GROTERE INSPANNING worden gevraagd dan thans door de wet wordt voorgeschreven om een belanghebbende op te sporen (en eventueel aan te sporen) voor de hernieuwing van een concessie

Daarnaast is het initiatief van bepaalde steden om vervallen concessies, waarvan de graftekens of grafmonumenten omwille van hun specifiek karakter niet werden weggeruimd, te verlenen aan nieuwe geïnteresseerden zeker navolgenswaard.

INITIATIEVEN EN REALISATIES TE OOSTENDE

Bij beslissing van 24 mei 1994 van het college van burgemeester en schepenen, en op initiatief van de toenmalige Ambtenaar van de Burgerlijke Stand, Maurice QUAGHEBEUR, werd een stedelijke commissie voor grafmonumenten opgericht. Op zijn voorstel werd door enkele vrijwilligers van die commissie begonnen aan een inventarisatie van de concessies op de oude begraafplaats. Tevens organiseerde hij een werkbezoek aan de centrale begraafplaats van Brugge, alwaar reeds belangrijke initiatieven waren genomen om al het Brugs funerair erfgoed te conserveren en te preserveren. Hierover later meer.

Voornoemde schepen liet eveneens de twee gebouwtjes aan de ingang van de begraafplaats oppervlakkig restaureren en er werd een getrouwe kopie gemaakt van de ijzeren toegangspoort die volledig doorgeroest was. Volgens verklaring van de vroegere steenkapper Charles MISSIAEN (1888-1990), zou deze afkomstig zijn van de vroegere begraafplaats waar nu het Prinses Clementinaplein gelegen is.

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 1994, werd zijn actie verder gezet door schepen van cultuur Kris en later zoon Geert LAMBERT. Na twee werkvergaderingen en twee bezoeken aan de begraafplaats werd tijdens de vergadering van 29 januari 1998 door de Ambtenaar van de Burgerlijke Stand, de heer TULPIN, de samenvatting van de inventarissen opgemaakt door de vrijwilligers enerzijds, en door zijn medewerkers anderzijds, voorgesteld. De vergadering betreurde evenwel dat in opdracht van voornoemde schepen in de voorgaande maand december enkele historische graven werden afgebroken. Hoopgevend was echter de mededeling van de schepen van cultuur "dat de begraafplaats aan de Nieuwpoortsesteenweg in zijn totaliteit is opgenomen op de lijst van de waardevolle monumenten", een bevestiging van zijn mededeling gedaan tijdens de uitreiking van de prijs van de Culturele Raad enkele dagen voordien.

Schepen LAMBERT heeft tijdens een vergadering van de commissie op 2 mei ll. gevraagd dat elk lid een voorstel zou indienen voor enerzijds dringende bewarende maatregelen en anderzijds voor een project van totale herwaardering van deze funeraire site. Een project dat vervolgens zal voorgelegd worden aan Monumenten en Landschappen.

Intussen werden er nog geen ingrijpende werken uitgevoerd op de begraafplaats en heeft de burgemeester Jean VANDECASTEELE intussen de bevoegdheid van Ambtenaar van de Burgerlijke Stand, die hem van rechtswege toekomt, teruggenomen. Via de pers konden wij vernemen dat het schepencollege de intentie heeft een intercommunaal crematorium te bouwen op een terrein gelegen langs de Nieuwpoortsesteenweg tussen de begraafplaats en het stedelijk containerpark en palende aan de Wellingtonrenbaan. De creatie van dit nieuw funerair complex zou een nieuw elan kunnen geven aan het "oud kerkhof".

Immers artikel 1 van eerder vernoemde wet op de begraafplaatsen en de lijkbezorging bepaalt: "Ieder crematorium wordt opgericht binnen de omheining van een begraafplaats of op een DAARMEDE IN VERBINDING STAAND STUK GROND en verder, "Iedere begraafplaats en ieder intergemeentelijk crematorium dienen over een urnenveld, een strooiweide en een columbarium te beschikken"

In concreto , indien er een crematorium komt naast het "het oud kerkhof", moeten er ook op kwestieuze begraafplaats de wettelijke voorzieningen aangelegd worden. Wat dus ook impliceert dat er graven dienen geruimd te worden voor de aanleg van voornoemde voorzieningen, gezien er op deze begraafplaats geen "ongebruikt" terrein voor handen is. Het ontbreken van een afdoend afwateringssysteem zou evenwel de aanleg van de wettelijke voorzieningen kunnen bemoeilijken.
Het is evenwel zo dat in een tweetal perken (6 en 8) quasi alle grafmonumenten door de tand des tijds tot puin herleid werden. Tevens is de concessietijd van de meeste van de aldaar gelegen graven verlopen. Een eventuele totale opruiming van deze perken voor de aanleg van de wettelijke voorzieningen zal het globaal aanzicht van de begraafplaats ongetwijfeld ten goede komen. Een urnenveld en een strooiweide bestaan hoofdzakelijk uit gras en aanplantingen, terwijl de groenvoorziening voor het ogenblik quasi onbestaande is. Geen enkele restauratie of ingreep kan deze totaal verloederde perken nog redden. Indien daarenboven het niveau op deze plaats met een dertigtal centimeter wordt verhoogd, is daarmede ook het probleem van wateroverlast op die plaats verholpen.

HET PIONIERSWERK VAN DE STAD BRUGGE

De stad Brugge beheert dertien begraafplaatsen allen gesierd met een waardevol funerair erfgoed. Reeds in 1978 werd het initiatief genomen een stedelijke commissie voor grafmonumenten op te richten. Daardoor zijn tijdens de voorbije twintig jaar heel wat projecten gerealiseerd en werd een degelijk conservatiebeleid ontwikkeld.

Nog vóór de oprichting van de commissie was er reeds gestart met de opmaak van een inventaris van alle graftekens. De nog leesbare teksten werden op steekkaarten gezet en enkele grafmonumenten gefotografeerd. Deze inventaris is een waardevol basisdocument, onder meer omdat sommige teksten inmiddels al onleesbaar zijn.

Bij de instelling in 1978 van de commissie werd een basisnota goedgekeurd waarin de selectiecriteria voor verwijdering of behoud zijn bepaald. De aandacht ging vooral uit naar het oudste gedeelte van de centrale begraafplaats (Steenbrugge-Assebroek) dat als een te beschermen site werd aangeduid. Ook werd de beslissing herroepen van de volledige afbraak van het oude kerkhof rond de kerk van Sint-Kruis met een uniek ensemble waardevolle 19de-eeuwse graftekens.

Naar het idee van de commissie werd op de centrale begraafplaats een lapidarium gebouwd (in 1984 bekroond met de baksteenprijs voor architectuur). Aanvankelijk was het de bedoeling er losse elementen van verdwenen grafstenen onder te brengen of zelfs volledige zerken die niet in situ konden bewaard blijven. Naderhand werd er een permanente didactische tentoonstelling over de diverse aspecten van het funerair erfgoed ondergebracht.

Tevens werd in samenwerking met de Brugse Heemkring Maurits Van Coppenolle in 1993 een bezoekersgids uitgebracht en gepubliceerd als een speciale aflevering in het tijdschrift "Brugs Ommeland". Naast een algemene inleiding over de verschillende aspecten van het funerair patrimonium, vindt men er een beschrijving van zestig geselecteerde graftekens met biografische gegevens en een te volgen uitgestippelde route.

De grootste verwezenlijking van de commissie is ongetwijfeld in samenwerking met de Stad Brugge de restauratie en de conservatie van graftekens in het bezit van het stadsbestuur omdat door de belanghebbende geen aanvraag tot hernieuwing werd ingediend. Niet minder dan 126 grafmonumenten kregen een onderhouds- of restauratiebeurt voor een bedrag van 15 miljoen BEF. Op de stadsbegroting wordt daarenboven jaarlijks 2 miljoen BEF voor instandhoudingswerken.

Ook grafmonumenten nog in privé bezit, omdat de concessietijd nog niet verlopen is of hernieuwd werd, kunnen rekenen op een financiële tussenkomst van 50% van de totale kostprijs van de restauratie (exclusief BTW) met een maximum van 100.000 Bf.

Maar de meest originele, effectieve en kostenbesparende maatregel is art. 63 van de politieverordening op de begraafplaatsen. Aldus kan een grondconcessie die vervallen is ingevolge de wet van 20 juli 1971 vervangen worden door een nieuwe grondconcessie voor de duur van 50 jaar. De commissie selecteert de grafmonumenten die hiervoor in aanmerking komen. De nieuwe concessiehouder kan er bijgezet worden maar moet het grafmonument restaureren en de namen van de overledenen die er oorspronkelijk in begraven werden, moeten op het monument zichtbaar blijven. De problematiek en het zoeken naar aanvaardbare oplossingen voor het aanbrengen van de namen van de nieuwe bestemmelingen wordt door de commissie begeleid. Voor het stadsbestuur is dit een zeer interessante formule. Ten eerste wordt er een nieuw concessiegeld geïnd, en ten tweede de kosten van de restauratie vallen ten laste van de nieuwe concessiehouder. De oorspronkelijk begraven lijken worden door het stadsbestuur ontgraven en naar een ossuarium overgebracht. Ook wordt de grafkelder hygiënisch gereinigd en zonodig hersteld.

Al deze initiatieven hebben een grote bijdrage geleverd tot de herwaardering van de stedelijke begraafplaatsen, oases van rust en meditatie. Opmerkelijk voor Brugge is de toenemende aandacht voor het funerair erfgoed en de duidelijke appreciatie van de bevolking.

Dit merkwaardig reglement werd naderhand reeds overgenomen door de stadsbesturen van Gent en Hasselt.

BESLUIT

Uit het voorgaande blijkt dat een heemkring op diverse vlakken initiatieven nemen kan. Bijvoorbeeld op basis van de inventaris opgemaakt door de stedelijke commissie grafmonumenten en de begrafenisdienst kunnen drie lijsten van verlopen concessies worden opgemaakt.
Een eerste van deze die ofwel niet in aanmerking komen voor conservatie omwille van hun gebrek aan culturele, architectonische of historische waarde en bijgevolg kunnen afgebroken en weggeruimd worden.

Een tweede van de grafmonumenten die een onbetwistbare architecturale waarde hebben, maar waarin totaal onbekenden zijn bijgezet. De concessies zouden dan kunnen door het stadsbestuur opnieuw worden vergund onder dezelfde voorwaarden als voorzien in art. 63 van de Brugse politieverordening (zie hierboven).

Een derde lijst zou bestaan uit grafconcessies waarvan zowel het monument als de overledenen zouden bewaard worden. Deze verlopen concessies zouden vervolgens hernieuwd worden door de heemkring omdat de commissie grafmonumenten over geen rechtspersoonlijkheid beschikt. Tenzij natuurlijk het stadsbestuur de commissie zou omvormen tot een vereniging met rechtspersoonlijkheid of een regie. Voor het behoud van deze derde reeks graven zou de stad, naar analogie met Brugge, ook de nodige fondsen moeten voorzien en uitkijken naar de wettelijk voorziene subsidies.

Hoe dan ook, de maatregelen genomen door Brugge, Gent en Hasselt hebben het goede neveneffect gehad dat een aantal families spontaan hun familiegraf hebben opgeknapt.

Daarnaast kan het stadsbestuur de oude begraafplaats een nieuwe toekomst schenken door de terreinen vrijgekomen door het wegruimen van grafconcessies een gewijzigde bestemming te geven. Immers door zijn unieke ligging in de nabijheid van de zee en in een groenzone en tevens dicht bij het stadscentrum, wordt het mogelijk deze begraafplaats uit te bouwen tot een publiek MEMORIAAL met een speciaal statuut en beheerd door bijvoorbeeld een speciaal daartoe opgerichte VZW. Het is perfect mogelijk aan deze begraafplaats een speciaal statuut te geven en dit overeenkomstig het arrest van de Raad van State van 7 juli 1975 (het zogenaamde arrest Kinrooi).

Een waar sacraal oord waar nabestaanden de nagedachtenis van hun dierbaren kunnen vereeuwigen met het planten van een boom, het plaatsen van een rustbank, het aanbrengen van een naamplaat op een daartoe bestemde zuil. De opbrengsten gegenereerd door de verkoop van deze aandenkens en herverkoop van "oude" concessies kunnen gebruikt worden voor de renovatie van deze site in het geheel en van de "weerhouden" grafmonumenten in het bijzonder.

Zodoende zal een merkwaardige getuigenis van een voorbije funeraire cultuur voor de komende generaties bewaard blijven in immer evoluerend openluchtmuseum.

TER OVERWEGING

Het eren van de doden, onafhankelijk van om het even welke levensbeschouwing, behoort tot het wezen van onze cultuur. De wijze waarop een samenleving met de dood en de doden omgaat, toont tevens aan hoe over het bestaan en de mens zelf wordt gedacht binnen diezelfde samenleving. Het funerair erfgoed dwingt dan ook respect af omdat het naar de mens verwijst.

Met betrekking tot deze respectvolle houding tegenover het leven, die zich weerspiegelt in dezelfde houding tegenover het funerair erfgoed, is er een mooi spreekwoord uit Madagascar dat in deze context zeer toepasselijk is : "Wie een land zoekt waar geen grafstenen zijn, komt in een land van menseneters terecht".

GEDENKSTENEN EN –PLATEN TE OOSTENDE (5e deel)

door **Roger TIMMERMANS**

Visserskaai – steen ingemetseld in stormmuur

Op 26 juni 1999
werd
de Visserskaai voor het publiek opengesteld
door
gouverneur Paul Breyne
en
burgemeester Jean Vandecasteele

in aanwezigheid van
D. Vermeesch, E. Tulpin, W. Labens, M.Willems, H. Veulemans, Y. Miroir, G. Lambert
S. Cattoor, schepenen
J. Vandenabeele, stadssecretaris
Ir. B. De Putter, Afdelingshoofd, Afdeling Waterwegen Kust, Administratie
Waterwegen en Zeewezen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Ir. L. Van Damme, Celhoofd Kust, Afdeling Waterwegen Kust, Administratie
Waterwegen en Zeewezen van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Leidend ambtenaar; Ing. Ch. Lauwers
Ontwerp: Ch. Lauwers en F. Vanhaverbeke
Studiebureau: NV Belconsulting
Verlichting: Atelier R. Jéol
Aannemer parking: NV Moens, Meise
Aannemer Wegeninfrastructuur: NV Penninck, Roeselare

⌘

St Petrus- en Paulusplein – steen ingewerkt in begane grond – tussen café Waterhuis en Strandhotel

Op 27 mei 2000
werd
het Sint Petrus- en Paulusplein
officieel voor het publiek opengesteld door
Vice-premier Johan Vande Lanotte
en
burgemeester Jean Vandecasteele
in aanwezigheid van:

D. Vermeesch, E. Tulpin, W. Labens, M. Willems, H. Veulemans, Y. Miroir,
G. Lambert en S. Cattoor, schepenen
J. Vandenabeele, stadssecretaris

Leidend ambtenaar: Ing. G. Lauwers
Ontwerp: J. Vandecasteele, Ch. Lauwers en F. Vanhaverbeke (W.V.I.)
Studiebureau: NV Belconsulting
Verlichting: Atelier R. Jéol en F. Vanhaverbeke (W.V.I)
Aannemer: NV Penninck

PLATE-VEILING 2002

Voor de veiling 2002 werden de volgende schikkingen genomen :

1. De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven, lijst met de te veilen stukken overmaken aan J.P. Falise, H. Serruyslaan 78/19, Oostende en dit ten laatste tegen 10 januari 2002. Ieder stuk MOET een minimum van beschrijving (maar hoogstens 2 lijnen) omvatten.

2. De geschatte waarde per stuk moet minstens **100 Fr**. bedragen.

3. De lijst wordt door het bestuur nagezien met mogelijkheid tot schrapping van bepaalde stukken.

4. De avond van de veiling zal deze lijst te koop zijn.

5. Het bestuur houdt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.

6. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing :
   - een % komt ten goede van De Plate. Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom
   - de stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

7. Indien nodig verschijnen verdere schikkingen in ons volgend tijdschrift.

LIDGELD 2002

De Algemene Statutaire vergadering van 24 maart 2001 heeft de lidmaatschapsbijdrage voor het jaar 2002 als volgt vastgesteld:

Aangesloten leden:	**11 Euro (444 Fr)**
Steunende leden:	**15 Euro (605 Fr)**
Beschermende leden: vanaf	**25 Euro (1008 Fr)**

Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 30 oktober) vinden hierbij een stortingsbulletin.

WIJ VRAGEN MET AANDRANG TE BETALEN IN EURO, ZELFS INDIEN U BETAALT IN DE MAAND NOVEMBER OF DECEMBER.

DE HIERBIJ GEVOEGDE STORTINGSBULLETINS MOGEN ALLEEN GEBRUIKT WORDEN VOOR DE BETALING IN EURO.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

HERUITGAVE VAN
HISTORIEK VAN DE EERSTE GEBOUWEN LANGS DE OOSTENDSE ZEEDIJK
1830-1878

In 1979 gaf De Plate een speciaal nummer van het tijdschrift uit. De titel: "Historiek van de eerste gebouwen langs de Oostendse zeedijk 1830-1878". De auteur: Daniël FARASYN.

Dit werk kende ogenblikkelijk een groot succes en is momenteel niet meer verkrijgbaar. Als het soms, gedurende de Plate-veiling, aangeboden wordt, wordt er flink op geboden en gaat de verkoopprijs fel de hoogte in.

Het Bestuur van de Heemkring De Plate heeft besloten dit werk opnieuw uit te geven. Zo wil ze hulde brengen aan één van haar eminente effectieve leden, dhr. Daniël FARASYN, die ons helaas in 1998 ontvallen is.

Het werk werd in een volledig nieuw kleedje gestoken.

De tekst werd hertypt en herwerkt door een Plate-lid dhr. Philip MENU. De plannen werden, rekening houdend met de juiste schaalverhouding, hertekend door ons bestuurslid dhr. Ferdinand GEVAERT en de lay-out is van de hand van dhr. Freddy HUBRECHTSEN en Jean Pierre FALISE. Fotokopie-huis Desnerck staat in voor de afwerking. Mevr. FARASYN heeft, van in het begin, enthousiast meegewerkt aan deze heruitgave.

Waar de vorige editie slechts zwart/wit foto's bevatte zijn er nu, buiten de 7 zwart/wit foto's, 6 kleurenfoto's opgenomen. Ook de kaft in zwaar papier (160 gr.) is in kleurendruk.

De nieuwe uitgave van "Historiek van de eerste gebouwen langs de Oostendse zeedijk 1830-1878" wordt U aangeboden aan de prijs van 650 Fr. (zonder verzendingskosten). Verschijningsdatum: half december 2001.

Teneinde te weten hoeveel exemplaren er moeten aangemaakt worden vragen wij vooraf in te schrijven door storting van 650 Fr. (of 750 Fr. met verzendingskosten) op rekening 380-0096662-24 van Heemkring De Plate, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

De inschrijvingen moeten ons ten laatste op 01 december toekomen (en niet op 01 november, zoals in het vorig nummer vermeld).

Het Bestuur

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53

AFGIFTEKANTOOR
OOSTENDE 1

DE PLATE

VERSCHIJNT NIET IN JUNI, JULI EN AUGUSTUS

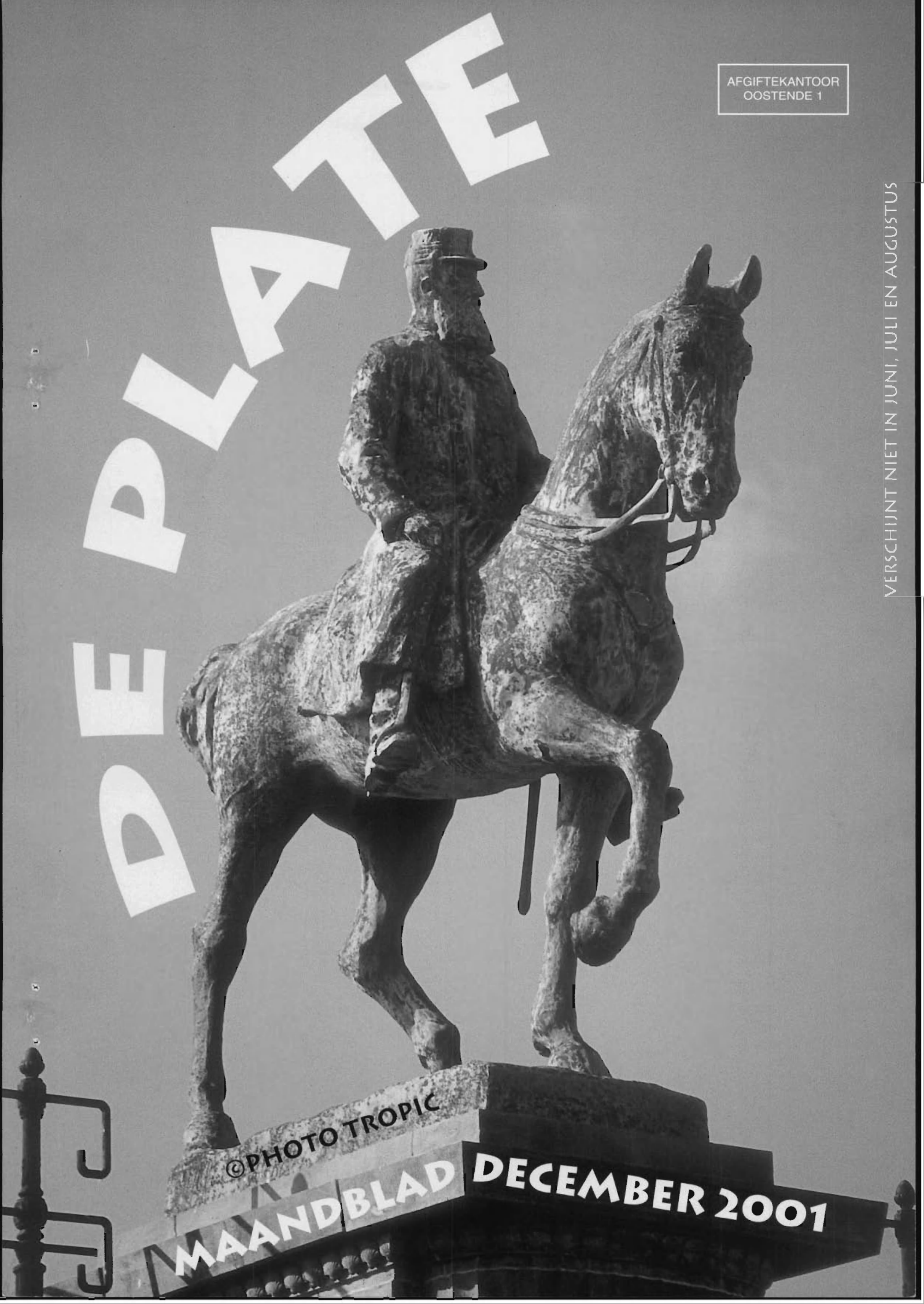

©PHOTO TROPIC

MAANDBLAD DECEMBER 2001

TROPIC POSTCARDS
Albert-I Promenade 66
8400 Oostende
Tel. & Fax 059/50 97 72

Zeer dringende oproep aan alle leden van "De Plate"

De verkoop van de foto van de cover was een ramp;
Maar geen nood. Wist u dat indien ieder lid slechts 15 fr per uitgave meer zou betalen, ik telkenmale een kleurcover kan voorzien : 15 x 9 = slechts 135 fr...

Indien ieder lid 2,5 euro betaalt (101fr) leg ik de rest bij nl 34 fr, zodat we over genoeg middelen beschikken voor het publiceren van een kleurcover; Indien ik voor 15 december 2001 niet op voldoende financiële hulp kan rekenen van alle leden, wordt de uitgave van januari de laatste gekleurde uitgave door mij gefinancierd.
Dus vergeet het niet : stort nog vandaag 101 fr of 2,5 euro op rekening nummer : 001-1364140-08 van Photo Tropic, Albert I Promenade 66 te 8400 Oostende met als mededeling "steun aan de cover van de Plate".
"Voor wat, hoort wat", in ruil voor elke schijf van 101 fr ontvangt u gratis een unieke, eerder gepubliceerde postkaart "Oostende tijdens de wereldoorlog", in een oplage gedrukt van 500 stuks.

Broux Yvan

ISSN = 1373-0762

D E P L A T E

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEM- EN GESCHIEDKUNDIGE KRING "DE PLATE" V.Z.W.

Prijs Culturele Raad Oostende 1996

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming

Aangesloten bij de CULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3395, de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 5 oktober 1989 nr. 13422.

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen en weerspiegelen niet noodzakelijk de opinie van de Kring.
Tekst overname toegelaten na akkoord van auteur en mits vermelding van oorsprong.
Ingezonden stukken mogen nog NIET gepubliceerd zijn.
De auteurs worden er attent op gemaakt dat bij elke bijdrage een bronvermelding hoort.

JAARGANG 30
NUMMER 12 **Prijs per los nummer : 60 Fr.**
MAAND December 2001

IN DIT NUMMER

blz. 251 : **I. VAN HYFTE** : 25 juli 1866: Een koninklijke Blijde Inkomst in Oostende, zonder koningin.

blz. 254 : **N. HOSTYN** : Oostendse muzikale sprokkels in de Feuille d'Annonces,. 1820-1821. Emile Smissaert over de "Alberta", het yacht van Leopold II.

blz. 256 : **S. IPPEL** : Uit mijn oude doos – deel 3 – 't Strange.

blz. 261 : **M. CAPON** : Sportkring Voorwaarts Oostende. Oorsprong en begin van een voetbalvereniging (1).

blz. 271 : **R. TIMMERMANS** : Daar bij die (Oost)molen....

blz. 273 : Plate-veiling 2002.

GELIEVE UW LIDGELD TE BETALEN IN EURO A.U.B.

DE POSTCHEQUE EN ALLE BANKEN AANVAARDEN DE BETALINGEN IN EURO

DE BIJGEVOEGDE STORTINGSBULLETINS MOGEN ALLEEN GEBRUIKT WORDEN VOOR BETALINGEN IN EURO

Correspondentieadres : Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende.
Verantwoordelijke uitgever : Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende.
Hoofdredacteur : Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.

Rekeningen : 380-0096662-24
750-9109554-54
000-0788241-19

Het Bestuur

Voorzitter :
Omer VILAIN, Rogierlaan 38/11, 8400 Oostende, tel. 059709205.

Ondervoorzitter :
Walter MAJOR, Kastanjelaan 52, 8400 Oostende, tel. 059707131.

Secretaris :
Freddy HUBRECHTSEN, Gerststraat 35A, 8400 Oostende, tel. 059507145.
E-mail : freddy.hubrechtsen@pandora.be.

Penningmeester :
Jean Pierre FALISE, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende, tel.059708815.
E-mail : jean.pierre.falise@skynet.be.

Leden :
Jean DE LANGHE, Vindictivelaan 6/2, 8400 Oostende.
Ferdinand GEVAERT, Duinenstraat 40, 8450 Bredene.
August GOETHAELS, Stockholmstraat 21/10, 8400 Oostende.
Simone MAES, Hendrik Serruyslaan 78/19, 8400 Oostende.
Jan NUYTTEN, Karel Janssenslaan 33/13, 8400 Oostende.
Emile SMISSAERT, Hendrik Serruyslaan 4/9, 8400 Oostende.
Gilbert VERMEERSCH, Blauw Kasteelstraat 98/2, 8400 Oostende.
Koen VERWAERDE, A. Chocqueelstraat 1, 8400 Oostende.

Schreven in dit nummer :

Ivan Van Hyfte, Kastanjelaan 58, 8400 Oostende.
Roger Timmermans, Sint Sebastiaanstraat 24, 8400 Oostende
Simon Ippel, Verenigingstraat 161, 8400 Oostende
Norbert Hostyn, Museum voor Schone Kunsten, Wapenplein, 8400 Oostende

De Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate heeft de eer en het genoegen zijn leden en andere belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteit:

DECEMBER AKTIVITEIT

Donderdag 20 DECEMBER om 20u 30

Avondvoordracht in de conferentiezaal van de VVF, Dr. L. Colensstraat 6.

Onderwerp: **DE ARCHITECTUUR IN HAAR SPECIFICITEIT VAN EN AAN DE VLAAMSE KUST**

Deze voordracht wordt verzorgd door Dhr **Geert VANTHUYNE**

Dhr VANTHUYNE is geboren Oostendenaar (uit het goeie jaar 69). Studeerde aan het Instituut Immaculata te De Panne en promoveerde in 1992 tot licentiaat in de kunstgeschiedenis en oudheidkunde (richting Kunstgeschiedenis van de Middeleeuwen, Nieuwe en Nieuwste tijden) aan de universiteit Gent. Hij haalde er ook een aggregaat voor het hoger secundair onderwijs en deed er een specialisatiejaar in de Media en Communicatie. Hij is sinds 1997 cultureel medewerker bij de dienst cultuur van De Panne en bereidt zijn doctoraal proefschrift voor in het vakgebied Geschiedenis van de Bouwkunst en Monumentenzorg met als werktitel: "De evolutie van de architectuur aan de Vlaamse Westkust. Een kunsthistorische en stedenbouwkundige benadering". Hij heeft ook reeds heel wat artikels gepubliceerd en heeft nu een werk in voorbereiding: "Aspecten van het sociaal thermalisme aan de Vlaamse kust om en rond de tweede wereldoorlog".

In het geheel van het bouwkundig erfgoed van Vlaanderen, neemt de kustarchitectuur een aparte plaats in.Vanaf de 19de eeuw wordt in een korte tijdspanne een sinds eeuwen onbelangrijk gebied omgevormd tot een vakantiezone. Badsteden met hun luxueuze villa's en hotels worden het exclusief domein van een elitair clubje. Voor de specifieke voorzieningen voor deze uitverkorenen van het lot trekken de architecten dan ook aangepaste gebouwen op in een tijdsgebonden stijl. Betere transportmiddelen, de verdere uitbouw van het wegennet, de wet op het jaarlijks verlof en nieuwe sociale voorzieningen maken dat steeds méér vakantiegangers vanaf de jaren '30 naar zee trekken. Om het "sociaal" toerisme op te vangen worden kinderkolonies, vakantiehuizen en kampeerterreinen opgericht die wat architectuur betreft sterk functionalistisch bedacht zijn.

Dit unieke patrimonium als geheel wordt echter even snel slachtoffer van een speculatief toerisme. Na de tweede wereldoorlog komt immers op de oude verkavelingen een meer lonende vorm van logies te voorschijn: de flatgebouwen. Het geloof in de onstuitbare technische vooruitgang en het ongebreideld streven naar rendement hebben geleid tot een overvloed aan onverantwoordelijke vernielingen, weinig passende toevoegingen en vernieuwingen. Die niet alleen uit oogpunt van monumentenzorg, maar ook in de veel ruimere zin van een menswaardige herstructurering van de omgeving aan kritiek onderworpen kunnen worden.

De Vlaamse kustarchitectuur is de drager, schatbewaarder en architecturale getuige van een cultuur, een gemeenschapsleven, een sociaal systeem. Een getuige die in alle historiciteit cultureel, maatschappijkritisch, sociaal, esthetisch, functioneel en technisch relevant is voor de huidige woon- en leefcultuur van een maatschappij die nog steeds op zoek is naar haar identiteit.
Onze kustgemeenten zouden er goed aan doen een politiek te voeren ten voordele van het behoud van die interessante fragmenten die ons aan het rijke verleden van de badplaatsen doen herinneren.

De voordrachtgever is een man die u dat alles in zeer eenvoudige taal diets maakt en daarbij is deze lezing rijkelijk geïllustreerd met dia's.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos voor ALLE belangstellenden. Wij rekenen stellig op uw aanwezigheid

Men zegge het voort !!!

Wij hebben de eer en het genoegen u mede te delen dat dhr **Jan PARMENTIER**, ons wel bekend door zijn voordrachten en publicaties over de Oostendse handel en zeevaart in de 18de eeuw, op 13 november gepromoveerd is tot Doctor in de Geschiedenis met het proefschrift:

"De maritieme handel en visserij in Oostende tijdens de achttiende eeuw.
Een prosopografische analyse van de internationale Oostendse handelswereld, 1700-1794."

Wij raden u echt aan de Bibliografie van de geschiedenis van Oostende (werkstuk van uw eigenste kring en verschenen in de reeks Oostendse Historische Publicaties van het Oostendse stadsarchief) even ter hand te nemen en de bibliografie van Dr. Parmentier te doorlopen : nl de nrs. 1500 tot en met 1505, 1530, en 1623 tot en met 1633.

Wij feliciteren van harte de nieuwe doctor met deze gegeerde promotie.

Noot: Een tip voor Sinterklaas of voor de Kerstman: De Bibliografie van de geschiedenis van Oostende is nog steeds te koop in het stadhuis of in de betere boekhandel te Oostende. Het werk is eigenlijk een must voor de beroeps- of amateurvorser en -belangstellende.

Het Bestuur

$$$

25 JULI 1866: EEN KONINKLIJKE BLIJDE INKOMST IN OOSTENDE, ZONDER KONINGIN

door **Ivan VAN HYFTE**

Eeuwenlang hebben naar aloude gewoonte vorsten, graven of hertogen feestelijk hun intrede gemaakt in de hoofdstad of de steden van hun rechtsgebied. Eén week nadat Leopold I in de kerk van Laken begraven werd naast koningin Louise Marie, legt zijn oudste zoon, hertog van Brabant, op 17 december 1865 de grondwettelijke eed af in het bijzijn van de voltallige senaat en buitenlandse vorsten die aan de Coburgers verbonden waren.

Eenmaal de maanden van rouw voorbij, kan het grote werk beginnen, de tradities indachtig. Ondanks de gespannen buitenland-situatie met ondermeer NAPOLEON III en BISMARCK wil de nieuwe koning met zoveel mogelijk onderdanen kennismaken. Na Gent, krijgt Oostende als tweede Vlaamse stad zijn "joyeuse entrée". Merkwaardig is wel dat deze Blijde Intrede voor Leopold II niet de allereerste kennismaking met Oostende als soeverein vorst is.

Op 2 april 1866, ondanks een incognito-verzoek, staat een menigte aan de "débarcadère" van de stoomboten hem toe te juichen wanneer hij aan boord van de steamer "Belgique" inscheept voor Dover om later in Claremont de begrafenis bij te wonen van zijn grootmoeder langs moeders zijde, koningin Marie-Amelie (+ 24-3-1866). Op 06 april is hij in alle vroegte terug en neemt de trein van 5 uur, richting Brussel.

En op 27 juni 1866 wordt hij om 10 uur 's morgens aan het station ontvangen door de burgerlijke en militaire overheden van de stad die voor het eerst Maria Hendrika als koningin verwelkomen. Het echtpaar reist door naar Windsor voor het huwelijk van prinses Helena.

Reeds in zitting van 30 juni had het stadsbestuur plannen ontvouwd om koninklijk voor de dag te komen. Het volk houdt nu eenmaal van koninginnen en die had het in 15 jaar niet meer gezien....

Woensdag 25 juli was het zover voor de Oostendenaars om hun "témoignages les plus chaleureux de leurs vives sympathies et de leur inaltérable dévouement envers le Roi et la famille royale" te tonen (een patriottische Echo d'Ostende van 29-7-1866).

Op het perron staat de voltallige gemeenteraad, de provinciegouverneur, senator DU BUS, generaal ABLAY, de geaccrediteerde consuls, de staf van het leger en de marine, en de leden van de diverse stadsadministraties uit te kijken naar de koninklijke trein die om kwart over één het station puffend binnenrijdt.

Burgemeester Jean VAN ISEGHEM verwelkomt de vorst in een barokke taal. Hij heeft het over zijn Oostendenaars die " brûlent du désir d'acclamer par des manifestations partant du coeur..." of die "vénèrent la Reine Marie Henriette comme il vénéraient jadis la Reine Louise Marie...". Leve de koning, leve de koningin, leve de koninklijke familie klinkt het om halftwee. Maar... Geen koningin te bespeuren! Leopold II antwoordt kort en in algemene bewoordingen : "La Reine m'a chargé de vous exprimer tous les regrets qu'elle éprouve de n'avoir pu m'accompagner".

Op het stationsplein vertrekt een lange stoet richting koningspaleis. Voorop de burgemeester, gevolgd door de koning en de graaf van Vlaanderen die geëscorteerd worden door kolonel VIETTE van het 8ste linieregiment en majoor DEBROUWER, commandant van de Burgerwacht. Een detachement artilleristen vormt een mobiele haag. Wat verderop minister van Justitie BARA met de hofdignitarissen. Daarna een sliert officiële genodigden die "le tout Ostende" voorafgaat : het

brandweerkorps, de schoolgaande jeugd, muziekvereniging "Euterpe", de oud-wapenbroeders van het Keizerrijk, de "Saint Georges" en de "Guillaume Tell", de boogschuttersgilde "Concordia", de "Société des Bouleurs", de schutters van Sint Sebastiaan, een massa Oostends werkvolk, getooid met tricolore sjerpen, een peloton artilleristen, de infanterie van de Burgerwacht en een bataljon van het 8ste linieregiment.

Vive le Roi ! Vive la Reine ! Vive la Famille Royale ! klinkt het onderweg. Aangekomen op het stadhuis en na zich wat rust gegund te hebben, onderhoudt de koning zich achtereenvolgens met de gemeenteraad, de Kamer van Koophandel, het consulair korps, de katholieke en anglicaanse geestelijkheid, functionarissen van douane, accijnzen, registratie, belastingen, openbare werken, officieren van de staatsmarine en van de burgerwacht, beheerders van de Berg van Barmhartigheid, van de Godshuizen en van het Bureau van Weldadigheid.

Op het Wapenplein, vóór het Stadhuis, begint een défilé van het leger en de burgerwacht waarna het koninklijk gezelschap zich te voet wat onprotocollair door de massa wringt naar het paleis. Buitenlandse toeristen hadden zo iets nog nooit gezien, zeker niet wanneer Leopold II nog eerst aan de vloedlijn een wandeling maakt. Later zal hij dit nog vaak doen....

Om zes uur begint in het grote salon van het Casino (op het Wapenplein) voor 80 man een grandioos banket waarvoor de hoogaangeschreven gastronoom Jules LANTOINE tekent.

POTAGES
Le consommé à la royale
Le real turtle soup's
*
HORS D'OEUVRES
Les bouchées à la Parisienne
Les filets de harengs nouveaux
Les royans marinés etc. etc.
*
RELEVÉS
Le turbot sauce Normande
L'Aloyau de boeuf à la flamande
*
ENTREÉS
Les dindonnaux à la Toulouse
Les escaloppes de chevreuil sauce poivrade
Le saumon au beurre de Montpellier

* Deuxième service *

ROTIS
Les cailles d'Egypte
La galantine de chapon truffé à la geleé
Les pâtés de perdreaux rouges de Nérac
Les homards en salade
*
ENTREMETS
La croûte aux champignons
Petits pois à l'Anglaise
Gelée Mandarine
Macédoine de fruits glacés

PATISSERIES
Le nougat Français
Le croque en bouche
Le gâteau national
Le Napolitain
*
DESSERT
Ananas, Melon, Pêches
et bonbonneries

De hofkoks aan de Weense Hofburg zouden het niet beter gekund hebben.

Tijdens het dessert vraagt de burgemeester het woord. In een beeldrijke taal noemt hij Leopold II de kapitein die in moeilijke omstandigheden het Belgisch schip in veilige Europese wateren leidt; hij toost evenceens op de koningin " cette auguste princesse qui fait l'ornement du trône belge..." waarna Leopold opnieuw kort en diplomatiek reageert "...Reeds lang ben ik een gast van uw mooie strand..." (Daverend applaus), "De Koningin steunt uw toekomstprojecten. Ook ik zou graag de nutteloze wallen zien verdwijnen om plaats te maken voor commerciële aangelegenheden..." (Nog meer applaus), "Uw baden die een universele aantrekkingskracht hebben, moeten nog meer vreemdelingen aantrekken. Ik hef het glas op de toekomst van Oostende !". (Het applaus echoot tot buiten).

Het is 21 uur wanneer de nieuwe vorst zich naar het station wil begeven. De mensen worden nooit geziene patriotten. "Euterpe" laat de Brabançonne op hen los. Er komt geen einde aan het hoerageroep. Zakdoeken en vlaggetjes gaan omhoog. Leopold drukt daarop de wens uit zich toch nog even door de sprookjesachtige verlichte straten te laten rijden. De paarden van de koninklijke rijtuigen geraken nauwelijks vooruit. Driemaal kruisen ze een stoet met fakkels; de fanfare Sint Cecilia uit Leffinge loopt er in mee...

21.30 u. Het koninklijk gezelschap verlaat Oostende dat weldra koninklijke allures zal krijgen. Hoelang zou dit sprookje duren ?....

Bron : l'Echo d'Ostende 1866.

OOSTENDSE MUZIKALE SPROKKELS IN DE FEUILLE D'ANNONCES, 1820-1821

door **Norbert HOSTYN**

Eén der oudste nieuwsbladen uit Oostende was de Feuille d'Annonces. We kregen een deel van de jaargang 3 en 4 (periode 16 november 1820-27 december 1821) te zien en lazen volgende muzikale items samen :

1 februari 1821 :
Ene J. Govaerts biedt een aantal muziekpartituren te koop aan en twee muziekinstrumenten, nl. een serpent (de slangvormige voorloper van de ophicleïde en de tuba) en een hoorn met daarbij alle wisselstukken om in diverse toonaarden te kunnen spelen (er bestonden nog geen ventielen).

9 april 1821
Aankondiging van een "Concert Vocal & Instrumental" in de Salle de la Rhétorique (Franciscusstraat 30), door Mr. Duquenoy, Chef d'Orchestre.

14 juni 1821 :
De Oostendse muziekleraar Christiaens, Rue du Carénage (Werfstraat), biedt een piano van 5 ½ oktaaf en met 4 pedalen te koop aan.

21 juni 1821
Optreden in de "Salle de Spectacle" van "Les Quatre Chanteurs de Vienne" (Schiele, Kaplan, Fellauer & Daeubler) die a-capella (zonder instrumentale begeleiding dus) zang en gezongen interpretaties van muzikale nummers brachten.
Een verre voorloper van de barbershop-singers en Voice-mail dus, die, als we de Feuille d'Annonce mogen geloven, groot succes kenden in Parijs en andere Europese steden.

23 augustus 1821
Tijdens de feestelijke ontvangst van de zopas aangestelde burgemeester Serruys (die de overleden burgemeester Delmotte opvolgde), op 21 augustus 1821, werd een optocht gehouden waarin meestapten : het muziekkorps van de Société Royale de Rhétorique en de fanfare van de Confrérie Royale de l'Arquebuse.

* * * *

EMILE SMISSAERT OVER DE "ALBERTA", HET YACHT VAN LEOPOLD II

door **Norbert HOSTYN**

Toen de Britse vorstin Queen Victoria in 1843 een officieel bezoek bracht aan ons land, reisde zij met haar Koninklijk Yacht, de "Victoria & Albert". De aankomst te Oostende was een echte society-gebeurtenis. Schilderijen van Paul-Jean Clays en Charles-Louis Verboeckhoven zijn prachtige getuigenissen van deze dag (1).

In een schitterende documentairereeks, "La chute des aigles", die vóór zo'n 6 à 7 jaar te zien was op TV op zondagavond laat op een Franse zender (en nadien helaas nooit elders meer heruitgezonden?), kregen we via originele filmbeelden een bewegend fresco van het doen en laten van de Europese dynastieën tijdens de twee decennia die WOI voorafgingen.

In de verbazende filmbeelden kwamen nogal wat opnamen voor die genomen werden op de koninklijke yachts. Elke vorst had zo zijn eigen yacht, dat in praal en pracht wedijverde met die van andere gekroonde collegae. Het waren discrete trefpunten tijdens de jaarlijkse ontmoetingen in de Middellandse Zee, de Oostzee of langs de Noordzeekusten. Het waren, meer dan dat het om ontspanning ging, instrumenten in de vorstendiplomatie.

In 1890 legde Wilhelm II's yacht "Hohenzollern" aan in Oostende. Meteen een topevenement voor de stad (2)

Ook Koning Leopold II beschikte over een yacht : de "Alberta" (3). Daarover bracht Emile Smissaert al een voordracht in onze kring. Nu krijgen we zijn bevindingen gebundeld in een fundamenteel artikel. : De Alberta : Het koninklijk jacht van Leopold II, in : Mededelingen van de Koninklijke Belgische Marine Academie, (1996-2000), Boek XXXI, blz. 60-95.

In 1897 beschikte Leopold II voor het eerst over een luxe-yacht voor eigen gebruik : de "Clémentina", vaartuig dat hij in 1898 verving door de "Alberta". Smissaert laat ons kennismaken met de technische gegevens van dit yacht, dat Leopold II niet in eigendom bezat, maar wel huurde. We krijgen informatie over de bemanning, de leefgewoonten van Leopold II aan boord, de reizen die hij met de Alberta ondernam. Tussen de reizen door lag het meestal afgemeerd in Oostende, haar thuishaven.

Na Leopolds dood, in december 1909, nam Albert I afstand van de "Alberta", die terugkeerde naar de verhuurder in Groot-Brittannië. Ook over de post-Leopold II periode van het vaartuig vernemen we al wat door de auteur nog achterhaald kon worden.

Met zijn artikel over het yacht van Koning Leopold II bracht Emile Smissaert een marginaal maar interessant stukje dynastieke geschiedenis onder de aandacht.

Het tijdschrift "Mededelingen van de Koninklijke Belgische Marine Academie" vindt u in de Bibliotheek Kris Lambert. Een overdruk van het artikel van Emile Smissaert steekt uiteraard in het Fonds Ostendiana van dezelfde bibliotheek.

Noten :

1. P.J. CLAYS : Oostende, Museum voor Schone Kunsten.
   C.L. VERBOECKHOVEN : Brussel, Koninklijke Verzameling; Oostende, Oostends Historisch Museum De Plate.
2. E. & M. VANALDERWEIRELDT, Het Oostende van toen, Brugge, 1988, nr. 101.
   E. Smissaert, Zie daar komt uit het oosten een keizer aangevaren, in : De Plate 1999, blz. 141-148.
3. Het kon. yacht "Alberta" kwam tot nu toe slechts sporadisch aan bod in de bestaande Oostende-literatuur. We zien het op diverse prentkaarten en op meerdere foto's. Voor reproducties zie : De Plate, jg. 1996 tussen blz. 190-191 en 272-273; O. VILAIN, Archiefbeelden Oostende, Brussel, 1999, blz. 99; M. VANALDERWEIRELDT, Oostende, de memoires van een stad, Brugge, 1992, nr. 92.

UIT MIJN OUDE DOOS – DEEL 3 – 'T STRANGE[1]

door **Simon IPPEL**

Tijdens de zomermaanden en als men schoon weer verwachtte, was het de normaalste zaak dat moeder met de kinderen[2] naar 't strange trokken.

Reeds van in de vroege morgen was moeder in de weer om alles in gereedheid te brengen. De "galette" [3]van de SEO werd gehaald en met het groot broodmes in mooie lappen gesneden. Deze werden belegd met een blad sla en een schil roerei. Als drank was het een fles water met wat grenadine, om er wat smaak aan te geven.

Ondertussen mochten wij alles samenrapen wat we dachten nodig te hebben. Er was één voorwaarde, we moesten het zelf dragen. Wat we nodig hadden was soms zeer uitgebreid: een schop, een emmer, een draak, schepnet, handdoek, "marbels", een echte bal of/en een om op te blazen. Het resultaat was dat we verschillende malen onze keuze moesten maken Onze zwembroek hadden we steeds aan, die moesten we dan niet dragen!

Moeder zelf droeg de zak met eten, haar "strangestoel"[4] en het windzeil. Als wij weinig mee hadden [5]genomen, mochten wij deze ook nog op onze schouders dragen. Geladen met ons "bucht" zoals ezels vertrokken wij rond 10 uur. De kinderen voorop en met de moeder(s) er achter, werd de stoet gevormd. Deze stoet moest met veel tamtam en geluid te horen zijn, want wij hadden de gewoonte onze schop langs de straatstenen te slepen zodat men ons van verre hoorde afkomen.

Op 't strange aangekomen werd eerst het zeil deskundig geplaatst[6]. Dan werden de flessen om de dorst te lessen in het zand bedolven, zo bleven deze de ganse dag zeer fris en werd moeders strangestoel geplaatst[7]. Nadat we geholpen hadden waren we vrij!

Het was toen niet de mode dat mijn ouders in badkostuum zich zaten te zonnen.[8] Neen, zij zaten lichtjes gekleed te breien, te borduren of te naaien. Was het nu uit zedelijkheid of hadden ze het geld er niet toe om een badkostuum aan te kopen, ik weet het niet.

Vooraf was er nog wat discussie wat wij eerst zouden doen, maar dat kwam gauw in orde.

Waarmee verdreven wij onze tijd?

1- Wanneer er meisjes bij waren moesten we eerst helpen met het maken van een winkel. Een put werd gegraven, daarin kwam een trap om er in te kunnen, uitsparingen die dienden tot zitplaats EN een toonbank, want er moest een winkel zijn om de meegebrachte papieren bloemen te kunnen verkopen. De verkoopprijs van die bloemen werd uitgedrukt niet in geld of euro's maar in "panniers".[9] . Wanneer de winkel in orde was, dienden er op het hardzand schelpen gezocht te worden om andere aankopen te doen bij de concurrentie. De winkel werd luidruchtig aangekondigd met: "Venéz achtee, au bon marche, la boutique est ouverte"[10]. Aankopen werden

---

[1] Het strand.
[2] Ik was enig kind, maar verschillende speelkameraden of buurkinderen waren welkom
[3] Soort brood.
[4] Dat het een soort zetel was speelde taalkundig geen rol.
[5] Rommel (in feite ons speelgerief)
[6] Moeder moest uit de wind en in de zon zitten.
[7] Men moet oppassen want je handen konden er tussen zitten.
[8] Een wit velletje voor vrouwen was toen mode.
[9] Eén pannier was twee handen tegen elkaar geplaatst en deze gevuld met schelpen.
[10] Zoals in alle deftige winkels was alles in 't frans, alhoewel we geen woord konden spreken.

gedaan door deze met de kleinste handen en de verkoop steeds door deze met de grootste handen. Kwestie van winst te maken!

2- Met het zand van de put en nog wat erbij maakten de jongens een "boule-a-barak" [11] liefst iets verder van de put. Dit gebeurde meestal wanneer de Ronde van Frankrijk plaats greep. We hadden twee soorten "boule-a-barak'-s.

a) De gewone waarbij de looppiste zich al kronkelend rond de berg naar beneden liep. Er konden zich bergen en tunnels in bevinden. Iedere marbel[12] was een renner, een klassement werd opgemaakt, drie punten voor de eerste, twee voor de tweede en één voor de derde aangekomen marbel. Na een aantal "ritten" was het spel uit en kon men opnieuw beginnen. Andere variaties waren mogelijk.

b) De grote boule-a-barak" was hoger en rechtlijniger. Het was meer voor snelheid. Aan dergelijke pisten waagden wij ons niet (wegens te veel werk). Wie er regelmatig een maakten waren de Degrijse (van de boekhandel op de Boulevard du Midi)[13] met enkele vrienden en deze was soms meer dan manshoogte hoog en zeker een meter of vijf lang.

Wanneer het warm weer was moesten de pisten met emmers water begoten worden want in droog zand liepen de marbels niet goed. De zee was soms niet ver, dus emmertjes water halen.

3- Wanneer de zee aftrok[14] en er hard zand vrij kwam maakten we een "kettepiste" of "schietpiste". Deze slingerde zich, was plat met hier en daar een heuveltje. Het was de taak van ieder deelnemer zijn marbel met een vinger weg te schieten vanaf de startlijn. Wie zijn marbel over de verhoogde zijkanten schoot diende vanaf de start te herbeginnen. De reglementen werden vooraf besproken.

4- Bij veel wind was met de "drake"[15] spelen zeer geliefd. Wanneer deze tot op een zekere hoogte was werden er "dépêches"[16] gestuurd. Dat waren kleine blaadjes die rond de koord werden vast gemaakt en door de wind tot aan de draak stegen. Daar gekomen kwam deze los en een jongen diende ze op te halen en het berichtje te lezen. Meestal was de tekstinhoud iets om hem te plagen.[17] Sommige jongens maakten zelf hun draak, maar wij hadden deze gewonnen met de "Concours du Soir".

5- De "Concours du Soir"[18] greep plaats in alle kustbadplaatsen. De dag dat deze doorging te Oostende moest men in het oog houden. Vanaf een zeker uur was het verzamelen aan het Atheneum in de St.-Petersburgstraat[19]. Men werd er per groep van zes ingedeeld en per ouderdom, kreeg er zijn nummer en dan maar wachten. Met een muziekkorps voorop en gans de meute er achter, naar het strand. Veel lawaai behoorde er ook bij. Daar aangekomen lagen alle staken voorzien van een nummer reeds klaar. Op het fluitsignaal kon de staak (met een voet er aan die we toch probeerden wat dieper in het zand te steken) recht gezet worden en maar zand ertegen scheppen, wanneer het tweede fluitsignaal ging dient gestopt met scheppen om de berg te verhogen. Wee de tegenstrever die het niet deed! En dan maar het water afwachten die de zandberg afknabbelde. De staak die het langst bleef rechtstaan was de winnaar. Wat vooral van

[11] Is een hoge zandberg waar men de knikkers gezamenlijk van laat afrollen.
[12] Knikker
[13] Nu A. Pieterslaan.
[14] Van vloed naar ebbe.
[15] Waarom noemt men dat nu "Kites" ? Het woord draken is toch veel begrijpelijker of gaan we nu toch alles verengelsen?
[16] Berichtjes
[17] Marta is verliefd op je
[18] Werd ingericht door het dagblad "Le Soir".
[19] Nu Leon Spilliaertstraat.

belang was : iedereen kreeg een prijs, daarvoor diende men echter terug naar het Atheneum te gaan waar de prijsuitdeling plaats greep.

6- Rond drie uur in de middag kwamen de "maalboten"[20], één ging er buiten- en één in de haven. Meestal "zwaaide"[21] deze die naar binnen moest varen, Daardoor werden grote "boaren"[22] naar land gebracht, wat voor ons "het" ogenblik was om te gaan baden. "Boarespringen" [23]was het grootste genot dan men maar kon denken.
Aan de waterlijn stonden meestal mensen [24]van "Ostende plage" die kaartjes verkochten om te mogen zwemmen. Wij wachtten een tijdje tot hij niet keek en gingen dan snel in het water zonder te betalen. Later ben ik te weet gekomen dat hij een vriend was van mijn vader en dat hij zich speciaal omdraaide zodat wij in het water konden gaan zonder te betalen. Soms riep hij ons terug om ons te wijzen op onze plichten, we aanhoorden steeds zijn uitleg, maar het resultaat was hetzelfde, wij gingen toch in 't water. Maar hij had zijn plicht gedaan.
Wanneer de maalboten elkaar voorbij vaarden, streken [25]zij de vlag aan de achtersteven. Het was een vorm van groeten. Eens dat ze elkaar voorbij waren gevaren, werden deze Belgische vlag terug gehesen. Ook dit mochten we niet missen. Je weet maar nooit dat ze het eens vergaten!

7- Wanneer er minder volk op het strand was, werd er "katche duk"[26] gespeeld. Tussen de tenten en de badkarren, achter de zeilen, in de gegraven putten, kortom er waren mogelijkheden genoeg. Daarmee konden we ons uren amuseren.

8- Over de badkarren gesproken. Dit waren karren op vier wielen met aan de voorzijde een trap. Men had verschillende soorten badkarren : enkele, dubbele en luxe, deze laatste heb ik nooit van binnen gezien. Terwijl de bader(ster) zich omkleedde werd de trap weggenomen, het trekpaard ervoor gespannen en de badkar werd in zee getrokken. Om sommige dames (ook heren) toe te laten direct in zee te gaan, zonder zich aan het andere publiek te tonen. De badkar werd tot ongeveer een 1/2 meter onder de plankenvloer van de badkar in zee getrokken. Je kan wel denken dat wanneer het paard begon te trekken er soms gilletjes werden gehoord door de dames geslaakt. Soms mochten wij deze paarden voederen. Van dat brood werden er enkele stukjes achter gehouden. O! wat was dat brood lekker! Veeeeel beter dan de boterhammen van moeder!

9- Na het zwemmen moesten we eten, want we hadden honger alhoewel we reeds over de middag eten hadden gekregen. Wat dat eten betreft: de boterhammen waren wat "flets"[27] en "smoet zochte" [28]en wanneer er teveel wind was kraakte het zand tussen de tanden, maar moeder zegde dat het geen kwaad kon voor de maag. In elk geval de drank, deze was steeds fris en daarmee spoelden we alles weg.. De moeders dronken koffie uit de thermosfles.

10- Soms hadden we bezoek van familie uit Brussel. Mijn nichtje Marcelinne Degrauwe klaagde altijd tegen mijn moeder dat ik een "niewerd"[29] was. Haar uitspraak (of vertaling) was niet

---

[20] Mailboten die vroeger de briefwisseling naar Engeland overbrachten.
[21] Draaien om zijn als as en zo met zijn achtersteven de haven binnen te varen.
[22] Is een zeegolf
[23] Dat was steeds over de aankomende golven springen, soms werd men omgeslagen en kon men met moeite recht geraken, tot plezier van de anderen.
[24] Wij noemden ze ook "strange-pliches"
[25] Omlaag doen van de vlag
[26] Verstoppertje
[27] Flauw en slap van smaak (zie "Oostends woordenboek" R. Desnerck)
[28] Zeer zacht.
[29] Voor de schrijfwijze zie "Oostends Woordenboek".

zogoed want ze bedoelde dat ik "niets waard" was in het maken van bloemen. Toch was de overkomst van dergelijke familie speciaal. We bleven langer op het strand!
Vader kwam na zijn werk naar 't strange en er werden foto's gemaakt.

11- Ook de "boarebreker"[30] was een trekpleister. Daar kon men kleine krabbetjes zoeken tussen de stenen. Dit noemden wij "slabberoajen"[31] of "steenkrabben" zoeken. Wanneer we gingen mosselen trekken wisten wat er 's avond thuis op het menu stond. Nu is het verboden mosselen te plukken.[32]
Met "t schepnet gingen we in de "kelle"[33] "gernoazn"[34] vangen die we in onze "seule"[35] mee namen om 's avonds te koken en op te eten. Dat ze zeer klein waren maakte niets uit!

12- Soms kwam "Oliebolle" [36] met zijn mand op zijn dikke buik, roepende "versche oliebollen" en voor de Frans sprekenden ""Boules de Berlin". En dan maar "zagen[37] dat we honger hadden. Soms moesten we opletten of we kregen nog een "stutte"[38] toe gestopt en zagen we de oliebollen aan onze neus voorbij gaan.

13- Op zaterdag- of zondagavond werd er een wandeling gemaakt langs de zeedijk. Wanneer men aan het Kursaal kwam stond er steeds veel volk. En wanneer de zaal uitverkocht was, zette men de kursaalramen open en iedereen kon mee luisteren. Mijn vader nam mij dan op de schouders zodat ook ik iets kon zien. Maar wat ik zag of hoorde, dat weet ik niet meer.

1. Wanneer een regenbui of een "slavlaagje"[39]op het onverwachts kwam opzetten en moeder het zag aankomen, werd snel alles samen geraapt, een handdoek moest over ons hoofd en lopen maar naar huis. Dit noemde men de "vlucht van Egypte". Vergelijkend was het wel. Vele mensen liepen naar de "galerijen". Daar was dan een gerucht van "je welst"[40] en nadien kon men toch niet meer op het strand, alles was te nat.
Het resultaat was, we waren moe en gingen liever naar huis.

15- Dichtbij de plaats waar onze vaste stek was[41], had men een afgebakend stuk strand waar "Papa Ours" zijn speeltuig had staan. Om daarop te mogen spelen was lidgeld te betalen. Het was maar voor rijkeluiskinderen en men moest dan nog de Franse taal machtig zijn.. Deze kinderen kregen dan een rond stuk feuter met een witte beer erop[42], ze moesten deze zichtbaar dragen op de zwembroek. Met dit kenteken kon men dan kosteloos op alle turntoestellen, glijbaan en schommels spelen en eveneens meedoen aan de lichaamsoefeningen die dagelijks gegeven werden door "Papa Ours" zelf. Toen het algemene mobilisatie in Frankrijk was, werd hij opgeroepen en door zijn "aanhangers" in open auto en met veel getoeter is hij dan naar zijn land vertrokken. We hebben hem nooit meer teruggezien na de oorlog.
Toen is "Papa Dauphin" gekomen.

---

[30] Golfbreker of strandhoofd, dienende om de golven te breken.
[31] Dit is de gewone strandkrab
[32] Naar het schijnt wegens de pollutie van de zee, of waren de handelaars er tegen?
[33] Ondiep water dat achter bleef na vloedtij.
[34] Garnalen
[35] Emmer
[36] Een venter met oliebollen.
[37] Smekend vragen
[38] Boterham
[39] Klein regentje.
[40] Veel lawaai.
[41] Voor de Parijsstraat.
[42] Nu zegt men daar "een badge" tegen

16- Ongeveer vóór de Parijsstraat en achter de eerste rij strange-tenten[43] stond er een bewaarplaats. Daar kon men tegen een kleine vergoeding zijn grote spullen [44] kwijt. Wanneer moeder bij kas was en het een lange tijd zon in het vooruitzicht was, drongen we erop aan en soms lukte het.

17- Voetbal werd meer door de grotere jongens gespeeld, volleybal was nog niet in de mode.

18- Soms werd er oorlogje gespeeld, dan werden er papieren zakjes gevuld met zand en van achter de boarebreker werd de vijand bekogeld. Dat er soms iemand een blauw oog had, daarom kon men zich niet om bekommeren.

19- Ook "bedriegputten" werden gemaakt; dat was een put gegraven (min of meer groot) en met een grote papierenzak toegemaakt, deze werd lichtjes met zand bedekt. Dan maar wachten op de argeloze wandelaar die erin trapte en wij wisten van kromme haas.

Aan sommige "spelletjes" (?) mochten wij niet meedoen. Die waren voor "droeve jongens"[45].

[43] Men sprak steeds van tenten alhoewel het houten huisjes waren, zoals er nu nog staan.
[44] In hoofdzaak de strandstoel en het windscherm
[45] Want dat waren geen deftige maar gevaarlijke spelletjes.

SPORTKRING VOORWAARTS OOSTENDE
OORSPRONG EN BEGIN VAN EEN VOETBALVERENIGING (1)

door **Michel CAPON**

SPORTKRING VISCHMIJN EN VOETBALCLUB VISCHMIJN

In de loop van 1935 werd de voetbalvereniging S.K. (Sport Kring) Vischmijn opgericht. Het was een begin van een periode waarbinnen iedere niet onbelangrijke bedrijfstak een voetbalploeg oprichtte. Het was een natuurlijke evolutie van de toenmalige tijdsgeest van samenhorigheid en ontspanning. Naast het wielrennen was voetbal een volkssport bij uitstek. Beiden waren ook een dankbaar alternatief om uit de dagelijkse sleur te ontsnappen.

Vóór en vooral na de wedstrijden werd in de plaatselijke lokalen duchtig nagekaart. Talrijke feestjes, ontmoetingen en zangcrochets vonden hun weg in de ontspanning van de doorsnee volksmens.

Vanaf 1935 tot halfweg 1938 speelde S.K. Vischmijn uitsluitend vriendschappelijke wedstrijden o.a. tegen S.K. Oostende (1) (aantredend in de Vlaamse Voetbalbond) en F.C. Mariakerke (die veel vriendenmatchen speelde en ook aantrad in de West-Vlaamse Provinciale Afdeling van de B.V.B. – Belgische Voetbalbond).De ploegen die toen over een eigen terrein beschikten (zoals S.K.O. en F.C.M.) kwamen uiteraard eerst in aanmerking.

Met de andere bedrijfsploegen en de B.V.B. – vertegenwoordigd door de West-Vlaamse Bedrijfsvoetbalbond – kwam er een overeenkomst tot stand tot het opstarten van een competitie genaamd "Korporatief Kampioenschap van Oostende".

Aanvang : zaterdag 16.10.1938

Deelnemers : 1. S.K. Politie (aangesloten bij de B.V.B. vanaf 14.11.1933)
2. S.K. Stadspersoneel (bij B.V.B. vanaf 16.03.1938)
3. S.K. Casino Kursaal Oostende (bij B.V.B. 13.05.1938 – de vorige benaming luidde : Cercle Sportif du Casino Kursaal)
4. V.C. Vischmijn (bij K.B.V. 16.11.1938 onder nr. 2747). De naam S.K. werd veranderd in V.C. (Voetbal Club)

De wedstrijden werden meestal gespeeld op het A.S.O. en V.G.O.-terrein. Ingangsprijzen : 5, 3 en 2 Fr. Werklozen gratis.

Einde competitie 18.03.1939 : V.C. Vischmijn – S.K. Stadspersoneel : 7 – 2.

Eindstand . 1. V.C Vischmijn :	6	6	0	0	21	05	12
2. S.K. Casino :	6	3	2	1	15	9	7
3. S.K. Stadspersoneel :	6	1	4	1	10	19	3
4. S.K. Politie	6	1	0	0	10	23	2

Samenstelling V.C.V.-ploeg :

TIMMERMAN

SABBE WILLEPUT/DEWANDEL

HEDRYCKX CATTOOR/VERRECAS H. VICTOR/COENEYE

MAES HOSTE/DECALUWÉ DEVOS VANDEWALLE/BRUNÉE P. JACQMAIN

Op 22 mei 1939 werd de laatste vriendschappelijke wedstrijd afgewerkt : F.C. Mariakerke - V.C. Vischmijn : 4 - 4. Nadien werden, ingevolge de oorlogstoestand en de mobilisatie, alle verdere wedstrijden afgelast.

F.C. TRANSPORT

Gedurende de oorlogsjaren 1940-44 zorgden de gewone mensen eerst voor de maag. Niettemin zocht ook de man in de straat naar wat vertier. Er werden veel kermiswielerwedstrijden georganiseerd. Voor wat het voetbalgebeuren betreft was het moeilijk om veel ploegen in stand te houden omdat veel jongeren verplicht tewerk werden gesteld in Duitsland.

Vanaf 1941 hervatte een enigszins normale voetbalcompetitie. De meeste kustploegen in het algemeen en de Oostendse ploegen in het bijzonder zullen tijdens de oorlogsjaren erg benadeeld worden. Oostende en de meeste kuststeden lagen in het "Sperrgebiet". Zonder bewijs of "Schein" was dit verboden terrein. Je mocht je niet meer dan 5 km. van je woonplaats begeven. Hierdoor dienden de Oostendse ploegen A.S.O. en V.G.O. al hun wedstrijden op verplaatsing af te werken.

Voor de liefhebbersploegen was er in het begin enkel sprake van vriendenwedstrijden. Die ploegen waren veelal corpo-verenigingen. Zo ook F.C. Transport. Een voetbalclub opgericht in 1943 en gedirigeerd door Pierre KIMPE (2).

Het was een ploeg gestoeld op en gesteund door kleine vervoeronderaannemers, die werkzaam waren voor "Organisation Todt", die instond voor de uitbouw van de Atlantikwal. Vandaar de naam van de vereniging : Transport. Pierre KIMPE was één van de werkleiders alhier.

Het aanleggen van vele bunkers, betonnen onderstanden, geschutsstanden, verdedigingsstanden op het strand waren bij onze inwoners gekend onder de naam "Pit en Stake". Nu nog overlevenden vermelden graag het langzaam-aan-werk dat er te verrichten was. Met het overschot van de niet gebruikte materialen maakte Pierre KIMPE handig gebruik om het voetbalplein van F.C. Transport aan te leggen. Het plein was gelegen op het oud vliegveld van Stene op het einde van de Vandijckstraat. Graszoden waren nodig om de open kustbatterijen, geplaatst o.a. in de duinen, te beschermen tegen zandophoging, zandvervuiling en zandverstuiving. Pierre KIMPE bleek inderdaad een economisch, pragmatische ondernemer te zijn geweest.

Op 27 februari 1944 werd het nieuw plein ingehuldigd : "Zondag 27 dezer om 14 u. F.C. Transport – F.C. SPORTVISCH. Terrein F.C. Transport, Steene, Vliegveld, ingang Vandijckstraat : jong, moedig en zeer ondernemend zal F.C. Transport van de gelegenheid gebruik maken om zijn nieuw, prachtig gelegen sportterrein, in te huldigen" (Strand, zaterdag 26.02.1944).

De kleuren van F.C.T. waren rood en wit. Het lokaal en de kleedkamers waren gevestigd in Café Sportkring, hoek Leeuwerikenstraat 125/Vandijckstraat, te Stene.

Het team had ondertussen al enkele vriendenmatchen afgewerkt, meestal op het terrein van A.S.O. :
- zondag 16.01.1944 : Stedelijke Werkhuizen – F.C.T. : 2 – 1. Het Strand van 22.01.1944 berichtte: "Tamelijk belangrijke opkomst om deze vinniag betwiste wedstrijd bij te wonen".
- verder : Financia Club - .F.C.T. zondag 03.02.1944.

Ondertussen hadden de liefhebbersploegen, die in feite bedrijfsvoetbalverenigingen waren, onder de hoede van de West-Vlaamse Provinciale Voetbalbond, een competitie opgestart : "Het Korporatief Kampioenschap van Oostende".

Benevens de corpo-ploegen namen ook de reserven van A.S.O. en V.G.O. aan deze competitie deel : "A.S.O. II en V.G.O. II spelen buiten rangschikking zoodat we van hun uitslagen geen rekening houden" (Strand 12.02.1944).

De wedstrijden werden gespeeld op de terreinen van A.S.O, V.G.O. en Union Chimique Zandvoorde.

Eerste speeldagen : 12.02.44 : 15 u. A.S.O
15 u. V.G.O.
13.02.44 : 10 u. A.S.O.
10 u. V.G.O.
15 u. Zandvoorde

De ingangsprijs (voor de ploegen die dit hanteerden) was 5 Fr.

1ste wedstrijd F.C.T.(Transport) : F.C.T. – V.G.O. II : 1 – 7. De reporter van Strand 19.02.1944 berichtte : "F.C.T. heeft een pil te slikken gekregen van de V.G.O.-reserven, maar hoeft daarom niet te treuren; deze match ging toch buiten competitie".

2e wedstrijd : F.C. Sportvisch – F.C.T. : 1 – 5.

Enkele andere in het oog springende uitslagen :

Financia Club – F.C.T. :	7 - 2
F.C.T. – Stadsbeambten :	6 - 4
P.T.T. – F.C.T. :	3 - 11
F.C.T. – Sted. Werkhuizen :	6 - 0
F.C.T. – A.S.O. II :	7 - 2

Ondertussen had V.G.O. II na 5 wedstrijden afgehaakt, wegens gebrek aan spelers, en gaf forfait.

De laatste uitgave van het weekblad Strand van zaterdag 02-09-1944 deelde het eindklassement mede:

1. S.K. Stadsbeambten :	16	14	1	1	87	25	29
2. Union Chimique :	16	13	2	1	90	16	28
3. Stedelijke Werkhuizen :	16	8	0	8	47	55	16
4. P.T.T.:	16	8	0	8	42	66	16
5. F.C. Sportvisch :	16	7	1	8	56	51	15
6. F.C. Alleyn :	16	7	0	9	41	53	14
7. F.C. Transport :	16	7	0	9	42	57	14
8. Financia Club :	16	5	0	11	47	57	10
9. Van Meckeren :	16	0	2	14	4	76	2

In eerste instantie stond F.C. Transport derde, maar uiteindelijk maakte de Prov. Afd. W.-Vl. voornoemd klassement definitief. In onze rangschikking zou A.S.O. II (buiten competitie) de 3e plaats ingenomen hebben.

Samenstelling ploeg F.C. Transport : WM-opstelling :

VERGRACHT (S.K.O.)
LAMOTE Gerard (A.S.O.)

DECORTE Julien (A.S.O.) BULTINCK Alfons (V.G.O.)

REYNDERS Leonard (A.S.O.-S.K.O) FOLENS Fernand (S.K.O.) DESCHACHT Frederic (A.S.O.)
REUNBROUCK Roger (V.G.O.) MECHELE (V.G.O.)

DEHAEMERS Hubert (A.S.O.-S.K.O.) MATTHYS Omer (S.K.O.)
GUNST Willy (Bredene)

EVERAERT
DECONINCK Albert (S.KO.) PAUWELS Robert (A.S.O.) CYS Prosper (S.K.O.)
DESCHACHT Charles (A.S.O.)

De F.C.Tr.-goalgetters waren H. DEHAEMERS en C. DESCHACHT. De aanbrenger hiervan was meestal de immer dappere Robert PAUWELS.

De anekdote van het tornooi. Het treffen tussen Financia Club (zijnde de Fiscus van Oostende) en de S.V. Rijkswacht had nogal veel tongen losgeweekt in Stene-Vette Gas ("veel grote manieren moa geen geld in kas !") tot zelfs in bepaalde handelskringen van Oostende Centrum. Sommige "hardliners" poneerden openlijk : "'t Is te hopen dat ze malkanders doodschoppen)". Blijkbaar waren, laat ons zeggen, enkele van deze diensten geen graag geziene persoonlijkheden.

Ter verduidelijking en met een knipoog : het bleek de beginperiode te zijn van de sommige bokkesprongen-taxaties van de gerenommeerde Oostendse belastingscontroleur Roger POELMAN. Anderzijds was het Rijkswachtkorps toentertijd veel meer beteugelend ingesteld. Vandaar blijkbaar.....

Nadien werden er nog vriendenwedstrijden gespeeld tot en met 1945.

Het doek over de oorlogsperiode was gevallen.

S.K. VISCHMIJN

Na Wereldoorlog II werd de draad weer opgenomen en gestart met het betwisten van vriendschappelijke wedstrijden.

Op vrijdag 22 maart 1946 werd S.K. (Sportkring) Vischmijn gestructureerd gesticht in café "Mondial" (3), Nieuwpoortsesteenweg 283, Oostende.

De Zeewacht van 29.03.1946 gaf volgend verslag : "Voorzitter : Alfons DAVID. Oefenmeester : Raymaond QUINTENS. De lichamelijke oefeningen worden waargenomen door Arthur DEFER".

Het bestuur bestond uit 16 leden (en was ongeveer hetzelfde als van het in 1947 gestichte S.K. Voorwaarts – zie verder).

Op vrijdag 21.06.1946 startte het "Korporatief Groepement Gewest Oostende" een competitie met rechtstreekse uitschakeling.

Het Kustblad van 28.06.1946 gaf volgend verslag : "De ploegen van het Korporatief Groepement Gewest Oostende, spelen vanaf vrijdag, 21 dezer, op het terrein van S.K. Vischmijn – vroeger terrein van Transport – aan het vliegveld een tornooi door afvallingswedstrijden....Veel ploegen beschikken over elementen uit de eerste ploeg of reserve-spelers van A.S.O. en V.G.O.).

Deelnemende ploegen	Stam-nummer	Aansluiting K.B.V.B.	Ontslag K.B.V.B.
S.K.Vischmijn *	2747	16.11.38	14.08.47
S.K. Politie	2090	14.11.33	nog actief
S.K. Stadspersoneel	2601	16.03.38	nog actief
S.K. Casino Kursaal Oostende	2619	13.05.38	01.04.53
F.C. Alleyn	4029	10.01.44	22.09.49
Financia Club (4)	4031	20.01.44	26.02.45
Union Chimique **	4048	01.08.44	19.09.49
C.S. Beliard & Crighton	4187	30.12.44	06.11.61
Bank van Brussel	4472	11.07.46	03.05.50
S.V. Rijkswacht Oostende	4574	13.01.47	17.01.53
Sportverbroedering Spoorwegen	4920	19.05.48	03.05.50

* in de bondslijsten was de club ingeschreven als V.C. Vischmijn.

** nadien opgenomen in de categorie der werkende clubs onder de benaming F.C. Union Zandvoorde.

De beker werd geschonken door Velo Club De Zeemeeuw.

De uiteindelijke finale werd gespeeld tussen S.K. Vischmijn – S.K. Stadpersoneel : 3 – 1.

Ploeg S.K.V.O.

MARTEAU

SABBE (A.S.O.) POPPE (V.G.O.)

Louis VANSTEEGER (V.G.O.) HELSMOORTEL (V.G.O.) VANHILLE

DEWEERT (A.S.O.) VERRECAS LENAERS (A.S.O.) Robert VANSTEEGER (V.G.O.) DEPOORTER (A.S.O.)

Eindstand competitie "Corporatief Kampioenschap Gewest Oostende" 1947.

Reeks A

1. Casino Blankenberge	11	11	0	0	52	8	22
2. C.S. Beliard & Crighton A	12	8	4	0	48	23	16
3. S.K. Casino Oostende	12	8	4	0	30	26	16
4. S.K. Vischmijn	12	5	6	1	36	35	11
5. Union Chimique	12	5	7	0	36	38	10

Reeks B

1. S.K. Politie	7	6	1	0	25	10	12
2. F.C. Alleyn	7	4	3	0	31	22	8
3. S.V. Rijkswacht	7	4	3	0	23	23	8
4. Bank van Brussel	7	3	4	0	19	23	6
5. C.S. Beliard & Crighton B	7	1	7	0	17	36	2

Gegevens geput uit Het Kustblad van 01.06.1947 en 15.06.1947.

o o o o o o o o o o

Een oude S.K. Voorwaarts-supporter merkte me op dat er achter de tapkast (cafétoog) van de S.K.V.O.-kantine (thans dienstig als kantine voor de jeugdwedstrijden van Hoger Op Oostende (5)) een ingekaderde foto van F.C. Transport hing.

Bij nader onderzoek stond er op de foto bovenaan links de vermelding : S.K. Vischmijn. Na grondige studie ervan bleek het dat het een foto van S.K. Oostende voetbaljaar 1937/38 betrof. Trouwens op de bovenste rij rechts prijkt S.K.O.-voorzitter Oscar MEULEMEESTER. S.K.O. of Sportkring Oostende was actief in de Vlaamsche Voetbalbondcompetitie van 1931 tot 1939.

Hoe komt deze foto in de S.K. Voorwaarts-kantine ? De mogelijkheid van een mogelijke rode draad S.K.O. – F.C. Transport – S.K. Vischmijn – S.K. Voorwaarts Oostende is niet uitgesloten. Het is niet meer dan een te overwegen bedenking. Volgende overwegingen kunnen mogelijks hierbij aanleunen. Pierre KIMPE was destijds sponsor van S.K.O. en nadien de drijvende kracht van F.C. Transport. In het S.K.V.O-bestuur zal hij de functie van penningmeester uitoefenen. Ex-S.K.O.-spelers Daniël en Raymond QUINTENS maakten deel uit van het bestuur van S.K. Vischmijn en S.K. Voorwaarts Oostende (zie deel S.K.V.O. verder).

VERWIJZINGEN

(1) S.K. Oostende = Sport Kring Oostende. Actief van 1931 tot 1939 in de Vlaamsche Voetbalbond. Vergt een afzonderlijke bijdrage.

(2) Pierre KIMPE : geboren te Oostende als Pieter op 10.01.1904. Woonde tot eind 1942 op de Steense Dijk 27 te Oostende, alwaar hij een voedingswinkel uitbaatte onder de naam "De Vrede" (hoek Steense Dijk/Vredestraat). Hij was ook bediende geweest bij een verhuuragentschap.
Daarna vestigde hij zich op de hoek Gelijkheidstraat 65/Elisabethlaan. Als gerant van Vishandel Huysseune, Nieuwpoort, verkocht hij gerookt waren in een pakhuis van de Oostendse vismijn, waardoor hij zich ging vestigen in de de Smet de Naeyerlaan 50.
Met Pasen 1948 opende hij de drankgelegenheid "Fluvial", de Smet de Naeyerlaan 8, Oostende. Het werd een meer dan goed beklante herberg met zeer veel klanten ui het Vismijn-midden. En dit tot 1960.
Kordeelgeld en deelvis werden aldaar behandeld, zodat er uiteraard, voor de betrokkenen, veel drinkgeld voorhanden was.
Oude- en ex-S.K.V.O.-spelers vertellen nu nog volgend nostalgisch verhaal. In de beginperiode van café "Fluvial" was het autoverkeer zeer miniem. De verplaatsingen van en naar de florerende Vismijn gebeurden met de fiets. Somtijds waren er zoveel fiets-klanten aanwezig dat de velo's tot op de tramlijn, midden de de Smet de Naeyerlaan, wild, vrij en anarchistisch geparkeerd stonden. De trambestuurder stapte alsdan de "Fluvial" binnen en vroeg beleefd om de onvrijwillige en toevallige fietsenblokkade vrij te willen maken; hetgeen dan ook spontaan gebeurde. Gebruikelijk moest hij eerst, zoals iedereen aanwezig, een glas vatbier meedrinken. Uiteraard werd de aangeboden export door de bestuurder in een minimum van tijd geconsumeerd.
Nadien was Pierre KIMPE nog uitbater van café "Wielshof", hoek Christinastraat/E. Beernaertstraat.

Pierre KIMPE is altijd een bezige en ijverige bij geweest.

(3) Café "Mondial" werd uitgebaat door Frans WEEK, tevens vishandelaar, Nieuwpoortsesteenweg 283, Oostende. Thans appartementsgebouw Residentie Wellington. Situeert zich naast de nu nog bestaande café "Olympia", Nieuwpoortsesteenweg 285. Destijds uitgebaat door Camiel DESCHACHT (° Oostende 13.12.1917) tevens stadswerkman en A.S.O.-speler.

(4) Financia Club Oostende : Samenstelling bestuur :
Voorzitter : Michel BEERLANDT (Ontvanger Registratie)
Secretaris : Roger PANNECOUCKE (Belastingen)
Leden : Gaston BENOOT (Ontvanger Douanen & Accijnzen)
Pierre LEVECKE (Douanene)
Georges VERHULST (Kadaster)

(5) Ingevolgde fusie met Hermes Club Oostende werd S.K. Voorwaarts Oostende definitief van de bondslijsten geschapt op 01.07.1999 onder de laatste voorzitter Pierre RYCKEWAERT. De fusieclub kreeg de naam Hoger Op Oostende en speelt thans in 2e Provinciale Afdeling West-vlaanderen.

F.C. TRANSPORT 1945

Boven v.l.n.r. : Roger REUNBROUCK – Frederic DESCHACHT – Gerard LAMOTE – Fernand FOLENS – JULIEN DECORTE – NN.

Onder v.l.n.r. : EVERART – Hubert DEHAEMERS – Robert PAUWELS – Willy GUNST – Monique KIMPE (dochter Pierre KIMPE) – Prosper CYS

S.K. VISMIJN voor het vertrek naar een voetbalwedstrijd aan café "Neptunus" Ieperstraat, Oostende

Boven-boven : Eugène TRATSAERT – Louis REILZEN.
Boven v.l.n.r. : Pierre VANSTEEGER – Pierre KIMPE – Pierre VERSTRAETE – Edmond HAEGHERS – Leopold DECEUNINCK – Louis ROOSE – Alfons POPPE – Joseph YGODT – Oscar DAMMAN – Victor OSTERWIND – Albert SCHARLE – Pierre NN (schoonzoon Voorzitter Alfons DAVID) – Maurits VANHILLE – Achiel NN (uitbater café "Ekla", naast Waterhuis, alsook vertegenwoordiger)
Onder v.l.n.r. : Arthur LENAERS – Jean SABBE – Fernand DESCHACHT – Raymond OSTERWIND – MUS – Marcel JANSSENS – Albert TOMMELEIn (met valies) – René NIEUWENHUYSE – Leon HOLLEBEKE – Oscar VANSTEEGER – André DEVUYST.

Bestuursleden S.K.V.O. trekken de voetbalschoenen aan (1947)

Boven v.l.n.r. : Oscar VERSTEEGER – René NIEUWENHUYSE – Victor OSTERWIND – Pierre VERSTEEGER – Jozef VANSLEMBROUCK (alisas Jef Miere, terreinverzorger S.K.V.O.) – Albert VERBURGH – Leon HOLLEBEKE (bijgenaamd Kromme Léon van Mariakerke) – Louis MAES – NN – Achiel NN – Albert SCHARLE

Onder v.l.n.r. : Eugène TRATSAERT – Gerard HOLLEBEKE – Edmond HAEGHERS – Raymond QUINTENS – Louis REILZEN – Oscar DAMMAN

S.K. VISCHMIJN

Boven v.l.n.r. : Raymond QUINTENS (B) – Pierre KIMPE (B) – Robert MARTEAU – Aimé HELSMOORTEL – Louis VANSTEEGER – Jean SABBE – Marcel VANHILLE – Alfons POPPE – Willy SABBE (B)

Onder v.l.n.r. : Eugèe TRATSAERT (B) – VERRECAS – Robert PAUWELS – Arthur LENAERS – Robert VANSTEEGER – Fernand TRATSAERT

(B) = bestuurslid

DAAR BIJ DIE (OOST)MOLEN....

door **Roger TIMMERMANS**

Spreekt men over sloppen in Oostende, dan gaat het steevast over "'t Portje van Hoerahé, "'t Hol van Fluutol" of de "Garre van Konnee".Die schijnen bijna door iedere Oostendenaar gekend; In de loop der jaren zijn er echter heel wat meer sloppen geweest. Misschien minder gekend dan voornoemde steegjes, maar steeds met hetzelfde beeld van overbevolkte, ongezonde en armoedige huisjes.

Ooit al gehoord van "l'Impasse du Meunier" (het Slop van de Molenaar) ? Waar was het gelegen en hoe kwam het aan zijn naam ? Volgende notariële aankondiging (1) zal ons op weg helpen.

> Le Notaire Serruys vendra publiquement
> deux magasins, Impasse du Meunier,
> rue d'Est, près du nouveau Quai des Pêcheurs.
> Mise à prix 4.000 francs.

Het gedeelte van de huidige Ooststraat, gelegen tussen de Kaaistraat en het Vissersplein, was eertijds gekend als Oostmolenstraat. Ary SLEEKS geeft volgende verklaring : (2)

"De vroegere naam Oostmolenstraat van het derde deel van onze Ooststraat ontsproot eenvoudig voort uit het feit dat op de vestingen bij de "Kaai" een windmolen stond, dan ook Oostmolen geheten".

Op het einde van de Oostmolenstraat lag het slop, genaamd "Impasse du Meunier", ongeveer ter hoogte van het huidige huisnummer 73. Betrok de molenaar, die de molen bediende, een huisje in het slop, dat daardoor zijn naam kreeg ? Het gebeurde vroeger wel meer dat een straat(je) genoemd werd naar een afspanning, een herberg of naar een beroep dat er uitgeoefend werd. Volgende voorbeelden tonen dit duidelijk aan (3) : Aepestraatje, nu Brabantstraat, naar een afspanning "In den Aep", Kattestraat, nu Vlaanderenstraat, naar een herberg "De Katte". Lijnbaanstraat en Lijndraaierstraat genoemd naar de touwslagerijen of lijnbanen. In de Schippersstraat was het Gildehuis van de schippers gevestigd.

Ary SLEEKS noemt het Slop van de Molenaar echter "Impasse de l'Est" of in het Oostends "den Est-Iempas" (4). Dit zou kunnen wijzen op een naamverandering na het slopen van de Oostmolen in 1856 (5) en de straatnaamwijziging, Oostmolenstraat in Ooststraat/rue d'Est., ingevolge een Gemeenteraadsbeslissing van 1858 (6).

Door het verdwijnen van de molen en de molenaar, en met het wijzigen van de straatnaam werd de band met het verleden verbroken. Het "Impasse du Meunier" verdween zodoende uit het collectieve geheugen. De jongere generaties kenden alleen nog de rue d'Est en de daarop uitgevende "Impasse de l'Est".

Hieronder een gedeelte van een stadsplan uit 1823 (7).

Het bovenste pijltje verwijst naar de Oostmolen, het onderste naar "L'Impasse du Meunier", het latere "Impasse de l'Est".

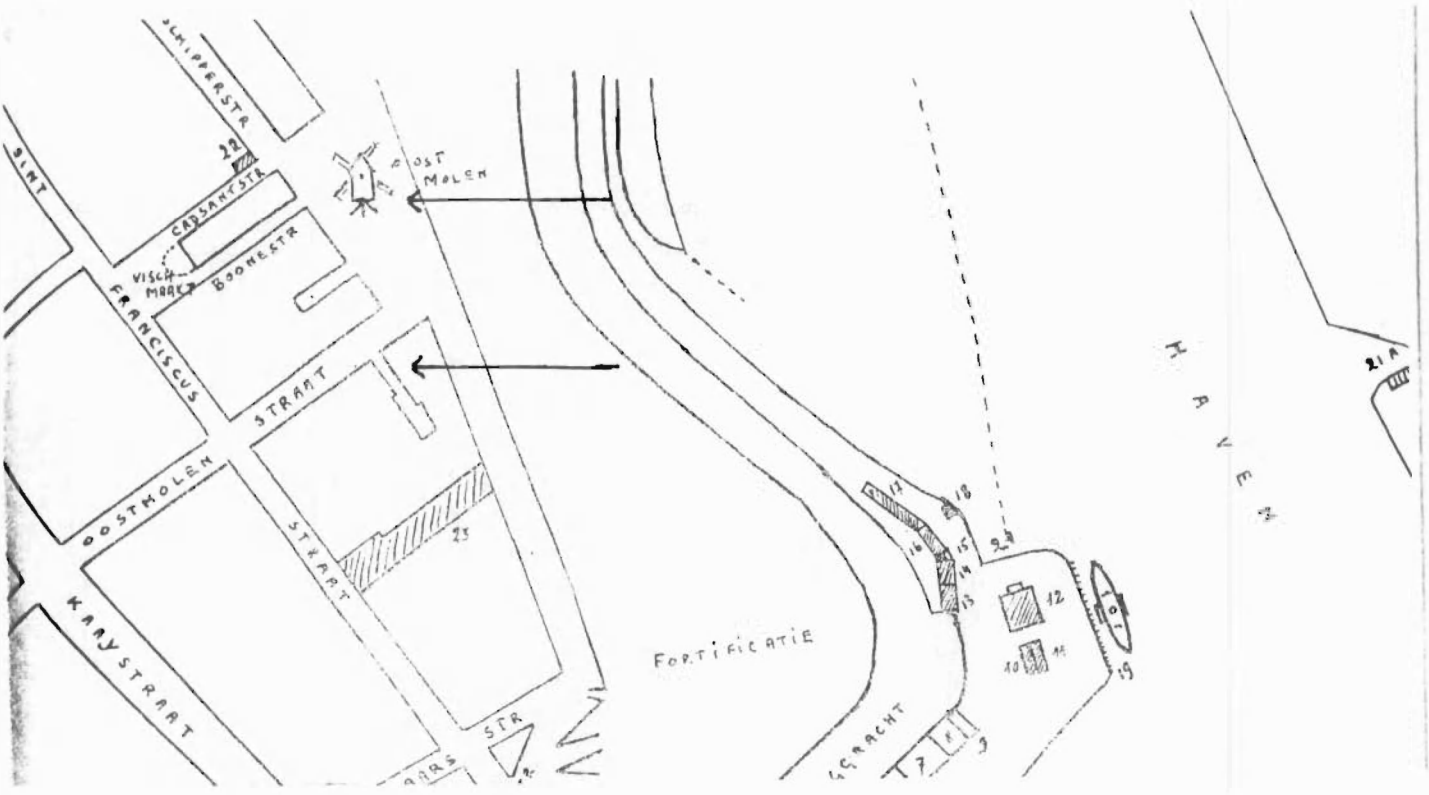

Nota : In 1814 woonde molenaar Joannes KOUGNY met vrouw, drie kinderen en twee molenaarsknechten in de Land van Cadzandstraat nr. 11. Dit huis werd bewoond door in totaal 23 personen, volwassenen en kinderen (8).

Bronnen

(1) l'Echo d'Ostende n° 1343, 02.09.1877.
(2) Oude straten en gebouwen, Ary Sleeks, p. 89.
(3) Oude straten en gebouwen, Ary Sleeks.
(4) Oude straten en gebouwen, Ary Sleeks, p. 117.
(5) De Oostendse molens, D. Farasyn, De Plate p. 78/97.
(6) Straatnamen van Oostende van A tot Z, D. Deschacht, p. 118 en 119.
(7) Van de oude naar de nieuwe Visserskaai, R. Verbanck, plan 3, jaarboek 1976 Ter Cuere, Bredene.
(8) Volkstelling 1814, deel: XIII Stad Oostende, R. Rotsaert en R.L. Dewulf-Heus, p. 175.

PLATE-VEILING 2002

Voor de veiling 2002 werden de volgende schikkingen genomen :

1. De aanbieder moet een getypte, of minstens zeer goed leesbaar geschreven, lijst met de te veilen stukken overmaken aan J.P. Falise, H. Serruyslaan 78/19, Oostende en dit ten laatste tegen 10 januari 2002. Ieder stuk MOET een minimum van beschrijving (maar hoogstens 2 lijnen) omvatten.

2. De geschatte waarde per stuk moet minstens **3 €**. bedragen.

3. De lijst wordt door het bestuur nagezien met mogelijkheid tot schrapping van bepaalde stukken.

4. De avond van de veiling zal deze lijst te koop zijn.

5. Het bestuur houdt zich het recht voor de veiling te annuleren indien het aanbod te schraal is.

6. Verder blijven de vroegere schikkingen van toepassing :
   - een % komt ten goede van De Plate. Dit procent wordt vastgesteld op 20 % dat afgehouden wordt van de verkoopsom
   - de stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz. maar geen breekbare voorwerpen) moeten betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

7. Indien nodig verschijnen verdere schikkingen in ons volgend tijdschrift.

LIDGELD 2002

De Algemene Statutaire vergadering van 24 maart 2001 heeft de lidmaatschapsbijdrage voor het jaar 2002 als volgt vastgesteld:

Aangesloten leden:	**11 Euro (444 Fr)**
Steunende leden:	**15 Euro (605 Fr)**
Beschermende leden: vanaf	**25 Euro (1008 Fr)**

Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting ontvangen op 30 november) vinden hierbij een stortingsbulletin.

WIJ VRAGEN MET AANDRANG TE BETALEN IN EURO, ZELFS INDIEN U BETAALT IN DE MAAND DECEMBER.

DE HIERBIJ GEVOEGDE STORTINGSBULLETINS MOGEN ALLEEN GEBRUIKT WORDEN VOOR DE BETALING IN EURO.

Jean Pierre FALISE
Penningmeester

UITVAARTVERZORGING - FUNERARIUM

Jan Nuytten

Het **uitvaartkontrakt**
is de absolute **zekerheid**
dat uw begrafenis of crematie
zal uitgevoerd worden volgens
uw wensen en dat uw familie
achteraf **geen financiële**
beslommeringen heeft

Torhoutsesteenweg 88 (h)
8400 Oostende (Petit Paris)
tel. 059 - 80 15 53